

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

2 ♀ **LVCIANI**
SAMOSATENSIS

· Saturnalia, —
Cronosolon, id est, Saturnalium legum lator,
Epistolæ Saturnales, —
De Luctu,
Abdicatus, —
Icaromenippus seu Hypernephelæ,
Toxaris siue Amicitia, —
Alexander seu Pseudomantia,
Gallus seu Somnium, —
Timon seu Misanthropus,
Pro Tyrannicida declamatio, —
ERASMI declamatio, Lucianicæ respōdēs,
De ijs qui mercede conducti degunt, —
Dialogi XVIII. —
Hercules Gallicus,
Eunuchus seu Pamphilus, —
De Sacrificijs,
Conuiuium seu Lapithæ, —
De Astrologia,

DES. ERASMO ROTERODA
MO INTERPRETE.
EX POSTERIORI RECOGNI
TIONE, M. D. XVII.

ERASMVS ROTE-

RODAMVS , REVERENDISSIMO IN
CHRISTO PATRI, D. GVLIELMO,

ARCHIEPISCOPO CANTVA
RIENSI, TOTIVS AN-
GLIAE PRIMATI,

S. D.

MITTO AD TE Dialogos aliquot
Luciani, partim nuper à me tradu-
ctos, partim recognitos. Nugas, in-
quis, mittis. Nugas sane, sed litera-
tas, nimirum ut rideas, si tamē unquā
ridere potes, homo tot curis districtus, tot negotiorū
fluctibus obrutus. Sed cui potius mittā, quicquid fue-
rit illud, seu ludicrū, seu seriū, qd' meæ Camoenæ pdu-
xerint, q̄ tibi unico meo Meccenati: qui solus & addis
animū Erasmo, & alis ingeniū, & ocium suppeditas, &
ornas studia. Bene uale. Londini, tertio Calendas Ma-
ias. Anno Millesimo Quingentesimo Duodecimo.

SATVRNALIA

LVCIANI, DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

Personæ SACERDOS & SATVRNVS.

SACERDOS.

IC MIHI Saturne, quando
tu quidem hoc tempore re-
gnare uideris, tibiq; & sacri-
ficatum, & litatum est à no-
bis, quid potissimum abs te
p immolatis hostijs postu-
lare debeam, quod postula-
tum feram? SATVR. Istud
quidem teipsum perpēdere
oportuit, quid tibi foret optādum, nisi qui princeps sit,
eundem & uatem esse uis, ut norit, quid maxime collu-
bitum sit animo tuo petere. Cæterum ego, quantum fa-
cultas feret, non abnuā uotis tuis. SACER. Quin istud
iam olim mihi perpensum est, desydero enim uulgaria
ista, ac passim obuia, uidelicet opes, multam auri uim,
utq; uiris imperem, utq; multa possideam mācipia, ue-
stes splēdidas ac delicatas, tum argentum & ebur, bre-
uiter, siquid est præterea rerum preciosarū. Hæc igitur
mihi da optime Saturne, ut & ipse nō nihil emolumenti

k 2 ti ex tuo

ti ex tuo sentiam imperio, neue solus per omnē uitam earum rerū sim expers. SATVR. Illud uide. Iam postulas, quod non est meæ potestatis, neq; enim mearū partīū est ista distribuere. Quare ne grauius feras, si quæ petis, nō assequeris. Quin magis ista a Ioue postulato, quū ad eum imperij uices redierint, id quod breui futurum est. Nam ipse præscriptis conditionibus, rerum administrationem ab illo suscipio. Est aut̃ uniuersum imperium meū, septem duntaxat dierum, quorū si ius excesserit, illico priuatus reddor, ac uelut unusquibet de plebeia multitudine. Nec tamē in his ipsis septē diebus seriū quippiā, aut publicū tractare mihi pmissum est. Verum potare, inebriari, uociferari, ludere, certare tessaris, creare reges, famulos in cōuiuium adhibere, canere nudum, lasciuo corporis motu saltitare, nōnunq; & in gelidam aquam dare præcipitem, facie fuligine oblita. Hæc uti faciam, permissum est. Cæterū magna illa, putata diuitias & aurum, Iupiter ipse dilargitur, quibus illi uisum fuerit. SACER. Imo ne ille quidem Saturne admodum facile, ac lubēs id facit, adeo ut me iam uox defecerit, magno damore hæc ab illo flagitātem. At is nihil prorsus audit, uerum ægidem obuibrans, ac fulmen intentans, toruūq; obtuens, pauefacit instantes. Quod si quando etiam annuerit alicui, diuitēq; reddiderit, mirum q̃ id nullo delectu facit, ut aliquoties præteritis p̃bis, ac sapientibus uiris, sceleratis ac stultis hominibus opes

*Saturnalia
Septem dies*

*Opes sine
delectu*

opes offundat, uerberonib⁹ atq; effoeminatis, cuiusmo-
 di sunt isti pleriq;. Quanq; equidem cupio cognoscere,
 quānā sint ista tuæ potestati pmissa. SATVR. Haud
 quāq; parua, necq; omnino contēnenda, si quis uniuers/
 si imperij uim expendat, nisi forte tibi paruū esse uide-
 tur, ut in tesserarum ludo uincas, cumq; cæteris alea in
 unionem uoluatur, tibi senionem semper in summo la-
 tere ostēdat. Nam hinc sibi pleriq; uictum parant, uel
 ad saturitatem usq;, quibus propitia ac secunda aspirat/
 rit tessera. Rursum alij nudi enatarūt, naue elisa, fracta
 ad tam minutum scopulum, puta aleam. Adde his, po-
 tando q; maxime hilarescere, ac modulatus alio uideri
 canere in conuiuio. Præterea reliquis ministris in aquā
 præcipitatis (nam ea poena est parum dextre ministran-
 ti) te & uictorem pronuciari, atq; ei quem uiceris, præ/
 mia præripere. Vides nimirū q; ingens sit bonū. Quē
 admodum & illud, quū talo uictor solus omnibus rex
 præficeris, ut non solum ipse nō feras ulla ridicula impe-
 rata, uerumetiam ipse possis alijs imperare, huic ut tur-
 pe quiddā de seipso uociferetur, illi ut saltet nudus, utq;
 sublata in humeros tibicina, ter domū obambulet. An
 non hæc quoq; munificentia mea non exigua sunt ar-
 gumenta? Quod si causaberis regnum hoc nec uerum
 esse, nec stabile, inscite feceris, quū uideas me ipsum, qui
 ista dilargior, exigui temporis imperium tenere. Ex his
 igitur quæ mea facultatis est præstare, Nepe de taxil-
 lis,

*Alea
aspirat.*

*Vide mo-
rem fran-
corum*

*Naue elidere ad
Aleam.*

lis, de regnādo, de canendo, deq; reliquis, quæ modo te
 cēsui, audacter quæ uoles petito, nihil ueritus, ne te agi
 de aut fulmine terribem. SACER. Atqui istis nihil mi
 hi est opus Titanū optime. Tu tamē illud mihi respō
 deas uelim, quod maxime cupiebā cognoscere. Quod
 si mihi dixeris, satis magnā gratiam pro sacro persolue
 ris, quin & in reliquū tempus quæ debueris, condono.
 SATVR. Roga modo, equidē respondebo, si forte qd
 rogaris sciero. SACER. Illud in primis. Num uera sunt
 ista, quæ de te audimus? Quemadmodū deuoraris li
 beros tibi ex Rhea natos, utq; clam illa, subducto Io
 ue, saxum infantis loco suppositum, tibi deuorandum
 tradiderit. Deinde puer adultus, te regno expulerit, bel
 lo superatum, mox arreptum in tartarum præcipitarit,
 uinculis iniectis, tum tibi, tum omnibus copijs auxilia
 ribus, quæ tecū in acie steterant. SATVR. Quid dixti?
 Nisi festum celebraremus, essetq; licitum inebriari, atq;
 in dominos impune conuitia iacere, intelligeres profe
 cto mihi permissum esse irasci, qui quidē istiusmodi ro
 ges, nihil reueritus adeo canū ac senem deū. SACER.
 At ego hæc Saturne, non ex meipso dico. Quin & He
 siodus, & Homerus, nolo em̄ dicere, reliqui propē mor
 tales omnes eadem de te credūt. SATVR. An tu putas
 uel pastorem illum, uel hūc ampullosum, uere quippiā
 de me scisse? Rem ad hunc consydera modum. Est ne
 quisq; homo, nō dicam deus, adeo durus, ut possit ipse
 uolens

Saturnus

filios deuor

rat.

apetit

Ampullosus

hūc

uolēs suos deuorare liberos: nisi siquis esset Thyestes: qui ab impio circūuentus fratre comederet. Sed frugi esse qui possit, qui fiat, ut ignoret sese saxum edere uice pueri: Ni forte dentibus sit huiusmodi, ut dolere non queant. Imo neq; bello confliximus, neq; Iuppiter per tuum imperium occupauit, sed ego illi uolens & ultro rerum administrationem tradidi, cessiq;. Porro neq; uin ctū esse me, neq; in tartaro esse, uel ipse uides opinor, nisi prorsus oculis captus es, quemadmodū Homerus. SACER. Sed quid tibi accidit Saturne, ut imperiū deponeres? SATVR. Ego tibi dicā. In summa, senex iam & podagrosus quū essem ob ætatem (unde etiā factū est, ut pleriq; mihi compedes esse finxerint) impar erā uiribus ad tam multa huius ætatis facinora punienda, nam erat assidue mihi sursum ac deorsum cursitādum obarmato fulmine, quo sacrilegos, piuros, ac raptores exurerem. Eratq; negotium plenū laboris, quodq; iuuenem desyderaret. Itaq; mihi cōsulens, Ioui locum dedi. Quāq; & alioqui recte facturus mihi uidebar, si parctus filijs (nam erant) imperiū, ipse plerāq; uitam conuiuijs per ocium traducerem, nihil necesse habēs, neq; uota facientibus operam dare, nec ab ijs qui contraria petūt, molestia affici, neq; tonare, neq; fulminare, neq; grandinē aliquoties immittere. Sed senilem hanc, ac iucundissimā dego uitam, meracius bibens nectar, atq; interim cum Iapeto, reliquisq; æqualibus dñs confabulans.

*Compedes
Saturni*

lans. At regnat quidem ille mille districtus negocijs, nisi quod hos patuculos quos dixi dies, mihi uisum est excipere, in quibus recipio principatū, ut mortalib⁹ in memoriam reducam, cuiusmodi fuerit me regnante uita, quū citra sementem, citraq; arationē cuncta illis prouentirent. Haud tum quidē aristæ, sed panis paratus, carnes apparatus, ac uinū fluminū instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq; propterea quod mortales omnes probi essent, & aurei. Hæc, inquā, mihi causa fuit, cur exigui temporis imperium geram, atq; ob id undiq; plausus, cantiones, lusus, æqualitas omnibus seruis, æque ac liberis, neq; enim me regnāte quisq; erat seruus. SACER. At ego Saturne cōiecturam istam ad seruos, & eos qui boias terūt, referebam, quasi ob eam causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quod memor teipsū aliquādo seruitutē seruissē, ac gestasse compedes, eos magnificeres, qui simili essent fortuna. SATVR. Nū tu desines istiusmodi nugari nugas? SACER. Bene mones, itaq; desino. Quin illud etiā mihi respōde, talis ludere, in usu fuit tui quoq; sæculi mortalibus? SATVR. Erat sane. At non depositis talentis, ac decem nummū milibus, quemadmodū uos facitis, uerum ut plurimo nucibus, ne uidelicet discrutiaretur qui uictus esset, neue semper ploraret sese unum omnīū nō habere quod ederet. SACER. Et recte quidē illi. Nam quo tandem præmio certassent ipsi talis, quū ipsi toti essent aurei?

Nulla serui

tus sub

Satur

m.

Suspitor
scribendū
περὶ οὐρανῶν
πρὸς τοὺς
θεοὺς. Eāq;
lectionem
nos secuti
sumus.

DES. ERAS. ROTEROD. INTERPRETE. 81

aurei? Itaq; te loquēte, tale quidem mihi uenit in mentem, si quis unū aliquem ex aureis illis uiris, in hanc nostram ætatem adductū uulgo offenderet, quid illi tandem eueniret? Nēpe miserū (sat scio) discerperēt, haud aliter incurstantes, q̃ in Pētheum Mænades, aut in Ophēū foeminæ Thraciæ, aut in Acteonē canes, interq; sese decertarent, quātam quisq; maximā posset portionem auferre. ut qui ne in festo celebrādo, à lucri studio temperent, quin ipso etiam festo, ad lucri abutuntur incrementum. Itaq; aliq; quidem tibi primitias immolant, amicos in cōuiuiο deprædantes. Aliq; uero tibi cōiuitantur, cū nihil ad rem pertineat, tum ipsas cōminuūt tesseras, perinde quasi illis sit imputādum, quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi & illud, quid tandem cauſa fuit, ut deus usq; adeo imbecillis, ac senex, tēpus in amœnissimum delegeris, cum iam nix omnia occupat, pluitimus sauit Boreas; cumq; nihil nō gelu cōcretum est, arent arbores nudæ decussis frondibus, squalēt, horrentq; uacua floribus prata, cū incurui, cōtractiq; mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad focū ferme desedent, interea tu festū diem agis? neq; enim ac cōmodum seni tempus, neq; satis idoneū genio indulgentibus. SATVR. Sed hetis tu permulta quidē à me sciscitaris, cum potare iam oporteat. Itaq; nō exiguam temporis portionē tuis rogationibus mihi de festo perdidisti, dum ista mecum philosopharis, nō admodum
I ad rem

*Lupercalia
An h'eme*

ad rem pertinentia, quare nunc istis tandē omīssis, con-
 uiuiū agitemus, plaudamus, ac liberā agamus uitam.
 Deinde prisco more depositis nucibus, ludamus tesse-
 ris, ac reges suffragijs creemus, ipsiq; ultro pareamus.
 Siquidē ad eum modum effecerimus, ut uerum uidea-
 tur prouerbiū, qd' dicunt, senes repuerascere. SACER.
 Imo cui ista quæ dicis, non probantur Saturne, precor
 ut ei nec tū bibere liceat, cū sitit. Itaq; bibamus, quan-
 doquidem ut primo colloquio satis à te responsum est.
 Proinde uideor mihi recte facturus, si nostram hanc cō-
 fabulationem, & quæ ipse interrogarim, & quæ tu pro-
 pitius responderis, literis prodita, tradam amicis legen-
 da, si qui sunt digni, qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, id est, SATVRNALIVM LE-
 GVM LATOR, ERASMO INTERPRETE.

HAEC AIT Cronosolon Sacrificus, &
 idem uates Saturni, earumq; legū cō-
 ditor, quæ quidē ad festum pertinet.
 Quid paupes facere oporteat, id alio
 misso libro illis ipsis p̄scripsi. Neq; du-
 bito quin eas leges seruent, alioqui obnoxij futuri pœ-
 nis, quæ grauissimæ decretæ sunt in eos, q minus parue-
 rint. Vos autem diuites, uidete ne hæc mādata præter-
 grediamini, neq; negligatis. Nam si quis secus fecerit, is
 sciat se non me neglecturum legis latorem, sed ipsum
 potius

potius Saturnum, qui me condendis festi sui legibus delegit. Haud ille quidem in somnis uisus, sed nuper cum uigilante palam congressus. Erat autem neque com pedibus uinctus, neque situ oblitus, qualem eum pictores fingunt, exemplar à deliris poetis mutuati, uerum falcem quidem tenebat peracutam. Cetera uero & hilaris erat, & ualidus, regioque apparatus. Atque hac quidem specie mihi uisus est. Ceterum quæ locutus est, planè diuina sunt, & in his hæc digna, quæ uobis prius exponam. Nam ubi me uidit animo mœstū inambulātem, mox intellexit, quippe deus, quænam esset molestiæ causa, uidelicet grauitèr me ferre paupertatē, ut qui nō pro temporis ratione unicam uestem habere, cum iam esset gelu, multusque flaret Boreas, glacies ac nix, aduersus quæ ego minime cōmunitus eram. Multo magis autē, quod cum festum instaret iam proxime, reliquos uidere apparantes, quæ ad uictimas, quæque ad conuiuia requirebantur, mihi uero ipsi res nō admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, aurēque prehensa, ac uellicata. Nam hac specie sese mihi consueuit ostendere. Quid istud sibi uult (inquit) Cronosolon? uidere mihi sollicitus. An non æquū inquam here? Cum impios ac scelestos homines opibus supfluere, & solos delitijs frui uideam, ipse uero, mecumque complures alij docti, cū inopia, summāque rerū penuria uitam degimus? Ne tu quidem here, curas his rebus finē imponere, & ad æqualitatem

*Saturni
spis*

tatem reuocare. Tum ille, Cætera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ uobis à Clothone, reliquisq; Parcîs accidunt. Porro paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit aut hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendens quid obseruandum sit in festo, uti ne diuites inter sese festum celebrent, sed uobis sua bona impertiant. At non noui, inquam, leges conscribere. Quia ego, inquit, docebo te. Moxq; ingressus, ordine me docuit. Deinde cū cuncta perdidicissem, Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego pfecto sine causa, falcē hāc acutā circūfero. Alioqui ridiculus sim, si cū patrem Cælū execuerim, non item castraro diuites istos, quicumq; leges meas uiolauerint, ut iam euirati, Cybeli matri sese adiungant cū tibijs ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare recte facietis, si leges nō prætergrediamini. Lex prima. Ne quis quid intra festi tempus agito, neq; publicum, neq; priuatū, nisi quæ ad lulum, ad uoluptatem, animiq; oblectationē pertinebunt. Opsoniorū & bellariorū artifices soli in opere sunt. Aequalitas om̃ibus esto, seruis, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignari, minariue ne cui liceat. Rationem exigere ab ijs, qui res curant Saturnalicias, ne id quidem fas esto. Ne quis argentum, uestemue expendito, neue inscribito solennitatis tempore, ne quis exerceatur, neue literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint urbana.

*Leges sa
turnalici
tie.*

urbana, lepidacq, quæ dicacitatem respiciant, ac iocum.

Lex secunda. Multo ante festum diuites, singulorum amicorū nomina in tabella scribūto. Porro pecuniam paratam habēto, ad decimā partem annuorū fructuū. Præterea quicquid illis superest uestiū, & quicquid est cultus pinguioris, q̄ ut ipsis cōueniat. Ad hæc argētorum uim nō modicam. Atq; hæc quidem in promptu sunt. Cæterum ante solennitatē Scobinam circūagunto, atq; ex ædibus eiūto sordes, auaritiā & quæstum, & si quæ id genus alia sunt plerisq; diuitū domestica. Deinde ubi domū perpurgarint, tum rem diuinam faciunt, Ioui diuitiarū largitori, ac Mercurio munifico, atq; Apollini magna donanti. Deinde circa uesperam tabulam illam, amicorū nomina tenentem relegunto. Distributis aut pro cuiusq; dignitate muneribus, ante solis occasum amicis mittunto. Porro qui deferant, ne plures tribus, quatuorue sunt, atq; hi certissima ex famulis fide, iamq; natu grandes. Ascribatur autē in literis, & quid mittat, & quantū, ut ne utriq; suspectos habere possint eos, qui perferunt. Atq; ipsi ministri unico quisq; calice epoto, domum recurrunt, neq; præterea quicq; ab eis postulanto. Doctis omnia dupla mittuntor. Nam hos æquū est geminā accipere portionem. De muneribus q̄modestissime simul, & q̄paucissima uerba fiunt, neq; graue quicq; in literis quisq; ascribit, nec odiose laudato quæ mittuntur. Diuiti diues ne

1 ; quid

*Scobina
Circūagen.*

quid mittito. Neq; locuples Saturnalibus æquali sorte
quēpiam cōuiuio accipito. Ne quid eorum quæ in hoc
deprompta fuerint. ut mittant, seruant. Neue cui mu-
neris poenitentia subito. Quod si quis anno superiore
peregre fuit, eaq; causa munerum expers fuit, & illa acci-
pito. Quinetiā tenuibus amicis æs alienum diuites con-
donāto, atq; etiam conductarū ædium precium, si qui
forte & hoc debent, neq; sunt soluēdo. In summa uero,
multo ante illud illis esto curæ, ut cognoscāt, qua re ma-
xime sit opus. Rursum qui accipiūt, ne de missis donis
ut exiguis queruntor, & quicquid mittetur, qualecunq;
fuerit, id magnū ducūto. Vini cadus, aut lepus, aut pin-
guis auis, inter munera Saturnalia ne habētor. Neue
Saturnalia dona in risum uertunto. Remittito uiciſſim
diuiti pauper. Si doctus est, libellum aliquem ueterem,
aut si quid ipse conscripsit, quod fausti sit ominis, & cō-
uiujs accōmodum, qualecunq; potuerit. Atq; id diues
læto admodum, hilariq; uultu accipito. Acceptū proti-
nus plegito. Quod si recusarit, reieceritue, sciat seſc ijs;
quæ de falce minatus sum, obnoxium esse, etiam si mi-
serit, quicquid alioqui mittendū erat, porro reliqui, co-
tonas aliq, aliq turis frustula mittunto. Quod si pauper,
aut uestem, aut argentum, aut aurum, supra facultatem
diuiti miserit, id quidem, quod missum fuerit, publicū
esto, conflatumq; in Saturni thesaurū infertor. Ipse ue-
to pauper postridie plagas a diuite, manib⁹ ferulæ sup-
positis

positis accipito, non pauciores quinquaginta supra ducentas. Leges cōuiuiales. Lauandū est, ubi linea sex erit pedum. Ante lauandū, nucibus ac talis lufitādum. Vbiūq; casus cuiq; locum dederit, ibi accumbito. Diuitas, aut genus, aut diuitia, parū momenti habento, ut prius alicui ministretur. Eodē de uino omnes bibunto. Neq; profit diuiti, si causetur uel stomachi, uel capitis dolorē, ut ideo bibat de meliore. Carnium om̄ibus æqua portio. Ministri ne cui qd fauore danto, neq; contentor, neq; prætermittunto, donec ipsis uisum fuerit, quæ tollenda erūt. Neq; huic quidem magna, illi uero perexigua apponūto. Neue huic coxa suis, illi maxilla apponitor, sed in omnibus æqualitas esto. Pocillator, acutis oculis unumquēq; obseruato, minus tamē herū. Acutius etiam exaudito. Calices omnis generis sunt. Ad potandū inuitare, si quis uoluerit, ius esto. Omnes omnibus præbunt, si libeat, ubi præbiberit diues. Neq; quisq; bibere cōpellitor, si nō possit. In conuiuū ne quis uel saltatorē, uel citharcedū inducito. Eum qui nūq; discere cœperit, inducendi ius esto, si quis uoluerit. Dieteriorū is modus esto, ut ne quis usq; lædat. Pro nucibus ludunto talis. Siquis deposita pecunia talis luserit, in posterū usq; diem ieiunato. Et maneto quisq; & abito cum uoluerit. Porro cum diues famulos suos conuiuio accipiet, tum amici quoq; unā cum ipso ministranto. Leges hæc singuli diuites, æreæ colūnæ inscriptas

*Parum
momenti.*

Causarij

*Uisum
esse.*

*Ad potandū
inuitare.*

*ful me.
dicitulum*

ptas, in aula meditullio habēto, ac legūto. Atq; id quidem sciendum est, quoad ea columna manebit, neq; famēs, neq; pestilentia, neq; incendium, neq; quicq; alio/qui molestum, in illorum domū subibit. Quod si quando (id quod dñi prohibeant) tollatur, abomināda sunt, quæ illis tum euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

Ego Saturno Salutem.

QVIDEM ET antea tibi scripsi, signi-
ficans quonam in statu essem, & quē
admodum ob inopiam mihi pericu-
lū esset, ne solus omniū, expers relin-
querer solennitatis, quā indixisti. Ad-
didi & illud (nā nemini) iniquissimū
esse, si nostrum aliq; opibus ac delitijs superfluerēt, nihil
ex suis facultatibus impertiētes pauperioribus, aliq; rur-
sum fame contabescerent, atq; id quidē instantibus Sa-
turnalibus. Verum quoniam tum ad meas literas nihil
respondisti, operæ precii existimaui, te denuo iisdē de
rebus cōmonefacere. Tuū erat optime Saturne, subla-
ta hac rerū inæqualitate, bonisq; in medio depositis,
postea celebrandum festum edicere. Nam uti nunc res
habent, formica camelus, quemadmodū aiunt prouer-
bio. Quin magis tragoediæ histrionem animo cōcipe,
qui altero pede præaltis cothurnis sublimis insistat, cur-
iusmodi

iustmodi sunt Tragica calceamenta, altero uero sit incalceatus. Is si ad hunc modū instructus ingrediat, uides necessario futurū, ut nunc excelsus sit, nūc humilis, prout hunc, aut illum pedem uicissim promouerit. Nec minor est in uita nostra inæqualitas, dum illi cothurnis fulsi, adornāte fortuna, Tragœdias in nos agunt. Contra magna pars pedibus, atq; humi ingredimur, quum & ipsi, scias uelim, nihilo deterius illis fabulā agere possimus, atq; ingredi, si quis nos quoq; ad eundem istum modum adornarit. Atqui ex poetis audio, nihil harū rerum inter homines fuisse olim, quum tu solus adhuc imperium teneres. Verum tellus illis citra serendi, arandiq; laborem bona progignebat, cœnā unicuiq; paratam, uel ad satietatē usq;. Porro flumina partim uinū, partim lac, erant autē & quæ mel manabant. Quodq; est omniū maximū, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse. Cæterum paupertatē omnino procul ab illis abfuisse. Nos contra nō satis idonei sumus, qui uel plumbum uideri possimus, aut siquid etiam plumbo uilius, ut quorum plerisq; uictus labore quæritur, ac passim paupertas, egestas, ac desperatio, & illud, Hei mihi, & unde inueniam, & o fortunam, atq; id genus alia per multa, apud nos nempe pauperes abundant, quantū his de rebus leuius discruciamur, nisi diuites cōspiceremus tanta fruētes felicitate. Qui quidem quū tantū auri, tantū argenti cōditum habeant, tantum uestium

m possideāt.

*Aspici
dignari*

possideant, tot mācipia, tot currus, familias, agros, atq;
harum rerum omniū magnā uim teneant, tamē adeo
nobis nihil unq̃ de his impertiunt, ut plebeios homi-
nes ne aspectu quidem dignentur. Hæc, inquam, sunt
Saturne, quæ nos enecant maxime, planēq; rem intole-
randam arbitramur, hunc in purpura accumbentē, tan-
tis opum delictijs affluere, ructatē interim, & applau-
dentibus amicis, perpetuo festū diem agere, me uero,
meiq; similes, somniorū cōiecturas interpretari. Sicut
de forte quatuor oboli cōtingant, quo uidelicet pane,
polentaue expleti dormire queamus, nasturtiū, aut lu-
pinū, alliūue opsonij uice arrodentes. Aut hæc igit̃ Sa-
turne ad æquabilitatem uitæ mutes, corrigasq; necesse
est, aut qd̃ est postremū, illis ipsis interdicas diuitibus,
ne soli bonis fruantur, uerum ē modijs auri tam multis
uel heminā in omneis nos dispergant. Porro ex uesti-
bus, si quas iam à tīneis exelas, citra suum incōmodum
dare possint, malintq; hæc prorsus uetustate, situq; pe-
ritura, nobis dare qui induamur, q̃ sinere ut in cubili-
bus ac scrinijs multa carie computrescant. Præterea ut
cœnēt singuli, nunc quaternis, nunc quinīs pauperibus
ad conuiuiū adhibitis. Haud isto quidem pacto, quo
his temporibus cōuiuia peraguntur, uerū popularius,
ut æqua sit omniū portio, neq; ut hic obsonijs ingurgi-
et sese, famulo interim adstāte, atq; operiēte, donec he-
tus uorando præfocetur. Cæterum ubi ad nos uenerit,
quum

quū uix etiā apparauerimus admouere manū, p̄tinus
ad alios transferatur, patina tantum ostensa, uel siquid
de placenta reliquū est. Neq; illatum aprum ita parti-
tur, ut domino totū dimidiū apponat, unā cum capite,
reliquis autem ossa tecta apponat. Vtq; pramoneant
pincernæ, ne contentur donec unusquisq; nostrum se-
pties poscat bibere, sed semel iussus protinus infundāt,
& ingentē calicem impletum tradant æque atq; ipsi do-
mino, utq; unum & idem uinum cōuiuijs sit omnibus.
Alioqui ubinam ista lex scripta fuit, aut receptus mos,
ut hic uino odorato, generosoq; temulētus sit, mihi cō-
tra musto disrumpatur alius? Hæc si correxeris, noua
risq; Saturne, tum demū effeceris, ut uita uere uita sit,
festum uere festum. Sin minus, illi quidem epulentur,
nos autē interim sedentes precabimur, ut simul atq; lo-
ti uenerint, puer subuersam amphorā rumpat, utq; co-
quus ius adurat, ac per obliuionē muriam pisciū in len-
tem infundat, utq; canis in domū irruens opsoniorū,
artificibus alibi intētis, exta deuoret uniuerſa, præterea
placentæ dimidium, utq; sus ac ceruus, neq; nō fuculæ
inter assandum idem faciant, quod Homerus de Solis
bobus cōmemorat, imo uti non serpent solum, uerum
etiā unā cum ipsis uerubus in mōtem abripiant sese,
fugiantq; utq; ipsæ etiam aues pingues, iam ademptis
plumis, & ad coquēdum apparatus, uolatu aufugiāt, ne
foli illis fruantur. Quodq; futurum est illis grauissimū,

ut formicæ tales, quales feruntur Indicæ, aurū è thesauris effossū, noctu in publicum efferant, utq; uestis oratorum indiligentia, ita ab optimis muribus perforetur, ut cribrū uideri possit, nihilq; differat a casse uenatorio, utq; formosū illorū, comaticq; puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Narcissos appellare solent) dum ipsis poculum porrigunt, subito defluente coma calui fiant, & acutam ædant barbam, cuiusmodi in Comædijs induci solēt Sphenopogones, quibus a cuncta barba nomen inuentum est, utq; uertex illis asperis ac pungētibus pilis sit hirta, reliqui capitis parte nuda. Hæc atq; his etiam plura, illis imprecabimur, nisi desinant usq; adeo suis priuatim studere cōmodis, uelintq; in cōmune diuites esse, nobis quoq; quantum æquum est, impertientes.

SATVRNVS MIHI CHARISSIMO SALVTEM.

VID TV, obsecro, nugas istas ad me, ac de reb⁹ huiusmodi scribis, iubesq; ut de integro bonorū faciam partitionem: quod quidē alterius munus fuerit, penes quem nūc est imperiū. Etenim demiror te, si solus omniū ignoras, quēadmodū iam pridem regnare destiterim, ac priuatus esse coeperim, liberis partitus imperiū, quāq; Iupiter præcipue rerū istiusmodi curam agit. Porro mea potestas

pōtestas nō nisi ad taxillos usq; saltationes, cantiones,
 & ebrietatem ualet, idq; septem non amplius diebus.
 Itaq; grauioribus in causis, de quib⁹ scribis, uidelicet de
 tollenda rerum inæqualitate, utq; ex æquo omnes, aut
 opibus abundēt, aut egeāt. Iupiter uobis operā dabit.
 Quod siquid in ijs quæ ad festū pertinet, uel fraude de
 tractum est alicui, uel additum, id erit mearū partium
 iudicare. Iamq; scribo diuitibus de cœnis, deq; auri he-
 mina, neq; nō de uestib⁹, ut uobis quoq; ad celebrādū
 festū nō nihil mittāt. Quandoquidē æqua sunt ista, de-
 cetq; illos facere quemadmodum prædicatis, nisi forte
 habent isti, quod probabiliter ad hæc respondeant. In
 summa tamen illud scitote pauperes, uos longe falli,
 neq; recte iudicare de diuitibus. Siquidem illos felices
 arbitramini, solosq; suauem uitam uiuere, propterea
 quod illis liceat opipare cœnare, uino suauī inebriari,
 formosis frui mulieribus, uestibus uti delicatis, uerum
 istam felicitatem cuiusmodi sit, ignoratis. Siquidē hæ-
 res nō mediocribus curis eos distorquent, sed singulis
 inuigilare cogūtur, nequid rerum domesticarū dispen-
 sator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne uinum ace-
 scat, ne frumētum uermibus corrūpatur, ne latro tollat
 pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum di-
 xerint affectare regnū. Atqui hæc quidem quota pars
 est eorū, quæ istos discruciant. Quod si nossetis metus
 & curas, qbus obnoxij sunt, plane fugiēdas uobis esse
 m ; diuitias

*Care
diuitia.*

diuitias existimaretis. Alioq̃ creditis uel me ipsum usq̃ adeo insanū, ut si prædara res esset opulētia, aut regnū depositurus hæc, alijsq̃ ea cessur⁹ fuerim, patererq̃ ut nunc priuatus alieno parerem imperio? Quinpotius quū non essem ignarus huiusmodi malorum, quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperiū deposui, idq̃ sapienter. Nā quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, uos contra, nasturtiū, lupinumue, aut cepe per festi tempus, obsonij loco arrodere, cuiusmodi sit cōsydera. Etenim in præsens quidē utrunq̃ dulce est illis, minimēq̃ molestum. At postea res inuertitur. Quandoquidem uobis deinde non accidit, ut postridie surgatis, capitis dolore grauari ob temulētum, quēadmodum illi, neq̃ ob immodicā ingurgitationē graue olentem, & acrem spiritū ructatis. At illi hoc quoq̃ fructus ferunt, ut quoniam magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio trāsigūt, facile sibi, uel tabē uel tussim, uel morbum intercutem, ex intemperato uoluptatum usu colligant. Alioqui quotumquēq̃ potes ostendere, qui non planē palleat, ac faciē cadauerosam præ se ferat? Quotumquēq̃ autem, qui quū ad senectutem peruenerit, suis ipsius pedibus ingrediat̃, ac non potius à quatuor baiulis gestetur? foris quidē totus aureus, intus putris, ac pānosus, cuiusmodi sunt Tragica indumēta, ex pannis admodum uilibus consarcinata. Vos autem quum

molestum

*Mortuus
interitum
Cadauerosa
laris*

DES. ERAS. ROTEROD. INTERPRETE. 95
molestum est, quod de piscibus gustare nō liceat, quod
inedia laboratis, non illud item cogitatis, eosdem & po
dagræ, & tussis expertes esse, aut siquid aliud aliam ob
causam illis incommodi contingit. Quāq̃ nec illis ipsis
æque dulce est, quotidie, supraq̃ satietatem istis uesci.
Quin potius uideas eos nōnunq̃ ita holus ac lupinum
appetere, ut tu nō æque leporem appetas, aut aprum.
Vt de reliquis interim sileam, quæ illos discruciant, pu
ta si filius sit luxuriosus, si uxor uel amans, uel amata à
famulo, coacta magis q̃ ex animo cum illo dormiat.
In summa multa alia sunt, quæ uos ignorantes, tan
tum aurum illorum ac purpuram uidetis. Tum si quan
do uideritis eos albo prouehi curru, inhiatis & adora
tis. Quod si illos contemneretis, negligeretisq̃, neq̃ ad
argenteum currum oculos haberetis intentos, neq̃ in
ter colloquendum, smaragdum annulo indusum respe
ctaretis, neq̃ uestes obiter contrectantes, molliciem
admiraremini, sed sineretis eos ipsos sibi diuites esse,
haud dubie futurum sit, ut ipsi uos ultro adirent, ad coe
nam rogarent, nimirum ut uobis ostendere possint
lectos, mensas, ac pocula. Quarum rerum nulla sit
utilitas, si sine teste possideantur. Certe reperietis ple
raq̃ hæc illos uestra causa parare, nō quo utantur ipsi,
sed uti uos admiremini. Hæc ad consolandos uos scri
bo, utranq̃ uitam cognitam habens. Conuenitq̃ ita
festum agere, ut cogitetis omnibus breui decedendum
c uita

*Aliquarum rerum
nulla utilitas
est. Carr*

è uita, & illis, depositis opibus, & uobis, relicta pauperate. Quantq̃ & illis scribā, sicuti sum pollicitus, certūq̃ scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS SALVTEM.

PAUPERES nuper ad me datis literis incusarunt uos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis, impertimini. atq̃ omnino postularūt, ut omnia bona facerem omnibus cōmunia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequū enim esse, ut rerum æqualitas cōstituatur, neq̃ decere, ut huic supersit, ille nullo modo sit particeps uoluptatum. Ego uero respōdi, hisce de rebus rectius Iouē cōsideraturū. Cæterū de præsentī negotio, deq̃ iniurijs, quib⁹ sese p̃ festos dies affici putant, uidebam mei officij esse sententiā ferre, sumq̃ pollicitus me uobis scripturum. Sunt autem quæ postulant hæc, ut mihi quidē uidetur, æqua. Nam quo pacto, inquiūt, tanto frigore horrētes, tantæq̃ obnoxij esuritioni, postea diem etiam festū celebrare possimus? Quare si uellē & illos festi participes esse, postularūt ut cogerē uos, ut & de uestibus illis impertiamini, siquæ supersunt pinguiore, q̃ quæ uobis conueniant, utq̃ de auro nonnullas guttulas in illos distilletis. Qd̃ si ista feceritis, inquiūt, non erit amplius disceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus, minitantur sese

fese ad nouam rerum partitionē prouocatu-
 rōs, ut pri-
 mū Iupiter pro tribunali sedere cōperit. Atq; hæc qui
 dem facere uobis nequaquā graue fuerit, impertiri non
 nihil de tantis opibus, quas possidetis, & recte posside-
 tis. Quin de cōenis quoq; ut uobiscum cōnarēt, & hoc
 literis addendum putarunt, quēadmodum uos in præ-
 sentia foribus oclusis, soli delitijs frueremini. Quod si
 quando uobis uisum fuerit, & illorū quēpiam post lon-
 gum tempus conuiuiū adhibere, plus esse molestiæ in
 cōena, quā uoluptatis, multaq; illic in pauperum cōtume-
 liam fieri, uelut illud, Cum non eodem de uino bibant,
 dii boni, quā illiberale, planè dignū, in quo & illi debeant
 accusari, qui non surgant potius, abeantq; toto conui-
 uio uobis solis relicto. Quāquā negant sese etiam ad sa-
 tietatē ex illo qualicunq; uino bibere. Propterea quod
 uestri pincernæ, aures habeant cæra obturatas, quēad-
 modū olim Vlyssis socij. Porro reliqua usq; adeo sunt
 turpia, ut pigeat cōmemorare, quæ de carniū partiti-
 one criminātur, deq; ministris, qui cū uobis assistant, do-
 nec plusq; ad plenum expleamini, ipsos prætercurrūt,
 aliāq; huius generis p̄ multa sordida, minimēq; digna
 uiris ingenuis. Proinde æqualitas, res est omniū iucun-
 dissima, maximēq; cōuiuijs cōgruens. Atq; hac de cau-
 sa, uobis æquus ille partitor in conuiuijs præficitur, ut
 æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne
 posthac uos iterū accusare possint. Quin potius hono-
 rabunt

Prouocare.

*Aures
obturata.*

Impendiū
Suspicio
Præbibo
 rabunt uos, & amabunt, si paucula ista à uobis acceperint, quorum impendiū à uobis nec sentietur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Præterea nec rempublicam administrare possitis, ni pauperes unà uobiscum in ea uersentur, milleq; modis felicitatē uestram adiuuent. Neq; enim habituri estis, qui diuitias uestras suspiciant, si soli atq; apud uosipsum in tenebris eas possideatis. Videat igitur uulgus, mireturq; uestrum argentum, mensas, & quem admodum præbidentes ad potandum inuitetis. Dein illi inter bibendum poculum undiq; contemplentur, ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumenti absolutam cælaturam, Tum auri uim, uicissim artem cōdecorantis. Nam in istum modū, non solum illi uos probos uiros & humanos prædicabunt, uerumetiā inuidiam illorum effugietis. Quis em̃ inuideat impertienti, dantiq; quod æquum est? Quis non potius optet, ut q̃ diutissime uiuens, bonis suis fruatur? Verum ut nūc res uobis habēt, & felicitas uestra teste caret, & diuitiæ inuidiosæ, & insuauis uita. Neq; enim perinde iuuat, opinor, si quis solus expleatur, quēadmodum aiunt leones facere, & ex luporum genere, quos solitarios uocāt, q̃ si cum lepidis hominibus, ac per om̃ia gratificari paratis, cōuiuatis. Qui primū non sinent cōuiuīū surdum aut mutum esse, uerum consuetudine sua fabulas conuiuī aptas, dicteriāq; minime molesta, uariasq; uoluptates

ptates adferent. ^{Quibus rebus cōpote inter dissimile trāsi-}
 gitur. Idq̃ gratum est Baccho, gratum Veneri, gratum
 etiam Gratijs. Deinde postero die, dum comitatem ue
 stram referūt, beneuolentiā uobis cōciliant. Hæc etiam
 magno fuerant emēda. Nam illud à uobis sciscitabor,
 si pauperes abeant taciti, sic enim fingamus, nōne uos
 ea res ureret, cū non haberetis, quibus ostentaretis pur
 pureas uestes, comitum multitudinem, annulorū ma
 gnitudinem? Neq̃ iam libet referre necessario futurū,
 ut pauperum insidiæ, atq̃ odia in uos oriātur, si soli de
 litijs frui uelitis. Nam quæ minantur uobis imprecatur
 ros sese, prorsus abominanda sunt. Ac dī prohibeant,
 ne unq̃ ad eiusmodi imprecationes uenire cogantur.
 Quādoquidem si id fiat, neq̃ intestina posthac gusta
 bitis, neq̃ placētam, nisi siquid canis reliquum fecerit.
 Præterea lenticula saperdæ liquamen uobis habebit.
 Porro sus aut ceruus interim dum assantur, è ueru in
 montes aufugere parabunt. Tum aues quoq̃ pingues
 absq̃ alis fugam molientes, ad pauperes auolabūt. De
 niq̃ quod est omniū grauissimum, pocillatores formo
 sissimi repente uobis calui fient, idq̃ etiam fracta am
 phora. Super his rebus consulite, quæ & festo sint di
 gna, & uobis q̃ maxime tuta, atq̃ illis paupertatis onus
 subleuate, exiguo uectigali illos amicos habituri, neu
 nq̃ malos.

*Exiguo
uectigali.*

DIVITES SATVRNO S.

VM PVTAS Saturne, de rebus istis ad te solū scripsisse pauperes? Quin potius Iouis ipsius aures iam obfuerūt illorum querelis, dum hæc eadem uociferantur, ac nouam rerū partitionem flagitant, ac simul & fatū incusant, quod nō æqualiter distribuerit, & nos, quod nihil ipsis uelimus impertiri. Verum nouit ille, quippe cū sit Iupiter, penes quos sit culpa, eoque illos plerūque obaudiat. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quādo quidē hoc certe tempore princeps noster es. Nos enim omnia ista quæ scribis, ob oculos habentes, quæ sit honestum de magna rerum copia opitulari ipsis, qui indigēt, quantoque sit iucundius, simul cum pauperibus uersari, & cōuiuium agitare, ad eum modum assidue facimus, adeoque in ratione uitæ nos æquamus, ut nihil possit incusare is, quē ad cōuictum admittimus. Verum illi primum aiunt sibi paucis opus esse. Deinde ubi semel illis feres aperuerimus, nuncque desinūt alia super alia postulare. Quod nisi protinus omnia, simulque cum dicto acceperint, mox paratū odium, in promptu conuiuia, etiā siquid de nobis sit mentiendum. Porro qui audiunt, si dem illis habent, rati uidelicet illos probe scire quæ dicunt, propterea quod nobiscum cōsuetudinem habuerint. Ita fit, ut in alterutrū incidamus, ut aut si nihil de-

mus,

*Alia super
alia.*

mus, illos prorsus habeamus hostes, aut profusis omni-
 bus, ipsi protinus egeamus, iamque in pauperum gregem
 ueniamus. At cetera quidem utcumque ferenda sunt, ue-
 rum inter coenas ipsas non satis habent ingurgitari ci-
 bis, atque aluum explere, sed iidem ubi plus satis adbibere
 rint, tum aut puellae formosae cyathum porrigentis ma-
 num uellunt, aut concubinae, uxoremue sollicitant. Po-
 stremo conuomito conuiuio, postero die nobis obtre-
 ctant, narrantes quemadmodum sitierint, esurierintque.
 Quod si haec aduersus illos metiri uidemur, uester illis
 parasitus Ixion in memoriam redeat, qui ad communis
 mensae honorem admissus, ac uobis dignitate aequipa-
 ratus, iam ebrius uir ille egregius, Iunonem adortus est.
 Haec atque huiusmodi sunt, propter quae in posterum sta-
 tuimus, quo res nostrae sint in tuto, ne posthac illis in-
 domum aditum praebemus. Quod si te autore, pacto
 recipiant, sese moderate petiuros, quemadmodum nunc
 aiunt, neque quicquam flagitiose in copotationibus admis-
 suos, age, conuiuant nobiscum, simulque coenant bonis
 auibus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mitemus, & de auro,
 quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus. in-
 summa, nihil omittemus officij nostri, modo uicissim
 desinant ipsi arte nobiscum uiuere, sintque pro parasitis
 & adulatoribus amici. Ita nihil erit, quod in nobis desy-
 deres, si ipsi quoque suo fungi uolent officio.

LVCIANI SATVRNALIVM FINIS.

n 3 Lucianus

Proinde.

Bonis auibus.

LVCIANVS DE

LVCTV, DES. ERASMO ROTERO

DAMO INTERPRETE.

PERAEPRECIVM sane fuerit ob
seruare ea, quæ in luctu uulgo tum
dicatur, tum fiant, item quæ dican/
tur ab ijs, qui eos cōsolantur scilicet,
quæq; nō ferenda putet, lugētes ea
quæ sibi acciderūt, & sibi ijs, & ijs
quos flent. Cum haud quæq; per/
nouerint, mala ne sint ista, ac dolenda, an contra iucun/
diora, melioraq; ijs quibus accidunt. Sed ex more & cō/
suetudine dolorem accersunt. Itaq; cum mortuus fue/
rit aliquis, faciunt ad hunc modum. Quin prius uolo ti/
bi narrare, quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic
enim palam fiet, qua gratia superuacanea ista molian/
tur. Vulgi quidē hominū multitudo, quos sapiētes isti
uocāt idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularū
autoribus, super his fidē habentes, & illorū poesim pro/
lege ducentes, locum quendam subter terram profun/
dum esse putant, quē tartarum uocant. Eum existimāt
magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacum,
qui tamen istis, haud scio quo pacto illustrari uidetur,
quo singula quæ illic sunt, introspiciant. Tum regnare
in hoc specu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi
retulit quidam harum rerum mire peritus, ob id eo uo/
cabulo

Tartarus.

Pluto.

cabulo honestatum, quod mortuorū copia diues esset. Porro Plutonem hūc inferorum rempublicam, & manium uitam constituisse in hanc formā. Nam sorte obligisse huic, ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos receperit, arreptos uinculis ineffugilibus coarctet, nulli prorsus permittens, ut ad superos redeat, præterq̃ admodum paucis ex uniuerso æuo, idq̃ grauissimis de causis. Interluitur autē regio illius, fluuijs & magnis & horrendis, uel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegethontes, atq̃ huiusmodi uocabulis appellātur. Quodq̃ est grauissimum, præiacet Acherōtica palus, quæ prima excipit obuios, quam nō possis neq̃ transmittere, neq̃ transire sine uectore. Nam & profundior est, q̃ ut pedibus transire possit, & spaciosior, q̃ ut transari queat. In summa huiusmodi est, ut nec auium manes possint eam transuolare. In ipso uero descensu, portaq̃, quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia, iuxtaq̃ hunc canis triiceps, sauius admodum. Is aduenientes satis amice, pacatq̃ intuetur. Cæterum si quis conetur aufugere, latrat, territosq̃ in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo consitum, ac fluuius memoriæ hostis, eoque Lethe nomē est inditum. Nam hæc uidelicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant. Nempe Alcestis & Protefilaus, Thessalus uterq̃, neq̃ non Theseus

Aegeo

*Vincta
ineffugi-
bilis.*

Præiacet

*Porta
adamantina.*

Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodum graues, digniq; quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur e fonte illo bibiſſe, alioqui non memiſſent horum. Ita; Pluto & proſerpina, ut aiebāt illi, rempublicam adminiſtrant, rerumq; omniū dominatum obtinent. Sed inferuiunt his, & in adminiſtrando principatū adiuuant, ingens turba, Furia, poenae, terrores, ac Mercurius, quanq; his ſane non adeſt perpetuo. Praefecti autē & Satrapae & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamāthus, uterq; Cretenſis, uterq; Iouis filius. Atq; hi quidem bonos ac iuſtos uiros, qui cum uirtute uitam peregiſſent, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in coloniam quandā emittunt in campum Elyſium, uitam optimā inibi uiſturos. Quod ſi malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum eiſciūt, pro ratione malefactorum puniēdos. Quo quidem in loco, quid tandē mali non patiuntur: torti, exuſti, a uul-
turibus arroſi, rota circumacti, ſaxa ſurſum uoluentes. Nam Tantalus ipſe ad paludem ſtat, in periculū adductus, ne ſiti moriatur infelix. Rurſum alij mediocris uitae, ſunt autem hi complures, uagātur in prato ſine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu ſumus euanefcētes. Aluntur autē uidelicet noſtris libationibus in ferijsq; quae ſepulchris inferūtur. Adeo ut ſi cui nullus ſit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uerſatur. Hæc uſq; adeo ualide

*Ministri
- plutonis*

*Pent. Infe-
rorum*

Inferis

ualide uulgi animos persuaferunt, ut simulatq; fami-
liaris quispiam mortuus fuerit, primū obolum illi in os
imponunt, traiectionis mercedem, quam uectori datu
rus sit, nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma
legitimū sit, ambuletq; apud inferos, & apud illos ua-
leat. Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus.
 At ne id quidem cogitant, multo satius esse, non posse
 naulum reddere. Sic enim fiat, ut nō recipiente portito
 re, postliminio redeāt in uitam. Post hæc lotos eos, per
 inde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis
 his, qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpo
 re, iamq; uicta graueolentia, tum coronatos pulcherri
 mis floribus proponūt splendide uestitos, ne uidelicet
 algeant per uiam, nēue nudī conspiciantur à Cerbero.
 Accedunt ad hæc mulierū eiulatus, omniū certe lachry
 mæ, pectorū planctus, comæ dilaniatio, genarū cruen/
 tatio. Alijs autē & uestis discerpitur, & puluis capiti in/
 spergitur, adeo ut uiuētes miserabiliores sint mortuo.
 Nam illi humi uolutantur sæpenumero, capita solo alli/
 dunt. Hic uero decorus ac formosus, ac diligētissime co/
 ronatus, sublimis ppositus est, & excelsus, uelut ad pō/
 pam adornatus. Deinde mater, atq; adeo pater quoq;
 ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus,
 (Nam finge iuuenem aliquem, ac formosum proposi/
 tum esse, quo magis in hūc competat actio fabulæ) ab/
 surdas ac stultas uoces emittit. Ad quas mortuus ipse
 o respon-

*Mos An
tiquorum*

*postlimi
nio*

granulæ

responsurus sit, si contingat uocem recipere. Ait em̄ pater, flebili quadam uoce uerbum unumquodq; producens in longum. Fili iucūdisime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, nō parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neq; cum æqualibus in computatione inebriaberis. Porro hæc atq; id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desyderare quidem, uerū potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac cōcubinas, rursum alij, qui pincernas etiā in funere mactarunt, qui uestem, reliquūq; mundum, pariter in togum iniectum exusserunt, aut unā cum cadauere sepelierūt, perinde quasi illic sit usus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agēs, hæc om̄ia atq; his etiā plura quæ dicit, neq; filij causa iactare uidetur, ut quem sciat non auditurum, etiam si Stentorē damore uincat, neq; rursum sua ipsius gratia. Satis em̄ erat illi, cogitare, & cognoscere, uel sine uoce. Nihil em̄ opus est, ut quis apud sese damet. Superest igit, ut ad hunc modum delyret, ob eos qui adsunt. Cum nesciat, neq; quid acciderit ipsi filio, neq; quò concefferit, Imo cum ne suam quidē ipsius uitam, cuiusmodi sit perperderit. Neq; enim alioqui ceu rem acerbam grauitur ferret, illū ex hac demigrasse. Filius igitur huic ita responderit,

*Ante diem
præreptus.*

*Q. Vide qd
Conadine se
exusserunt*

*Stentorem
vincere.*

derit, exorato Aeaco atq; Orco, quo liceat tantisper è
speci proferre caput, dum patrem insanientem compe
scat. Homo infelix quid damas? Quid mihi molestus
es? Desine uellicare comā, ac uultus etiam cutem lacera
re. Cur mihi conuiuium facis, ac miserum appellas, & in
fortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum feli
cior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia nō
sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie ru
gosa, incuruus genib⁹, segnis, in summa, totus ætate pu
tris, multis expletis Triacadibus & Olympiadibus, de
nūq; ad istum modum delyrans apud testes tam mul
tos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo post
hac nō simus potituri? Nimirū uisuras dicis, ac coenas,
uestemq; & concubitus, eōq; metuis, ne rerum harū in
opia peream. Non cogitas autē, longe bellius esse, non
sitire, q̄ bibere, non esurire, q̄ edere, non algere, q̄ ue
stibus abundare. Age igitur, quandoquidem ignarus
uideris, docebo te lugere uerius. Iamq; denuo incepto
luctu, dama. Fili miser, non amplius sities, nō amplius
esuries, nō amplius algebis. Peristi mihi infelix, q mor
bos effugeris, qui febrem iam nō timeas, non hostem,
non tyrānum, non amor discruciat te, non auocabit
cōitus, neq; huius rei causa bis aut ter quotidie perdes
impensam. Heu calamitatem. Neq; cōtemneris factus
senex, neq; molestus eris iuuenibus, siquādo conspici
ris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo ueriora.

πότης, cō
potatides.

Pulchrum

magisq; ridicula dicturū, q̃ ista quæ modo? At uide ne illud te male habeat, dum noctē, quæ apud nos est, magnamq; cogitas caliginem, proinde metuis, ne tibi præfocer, cōdus in monumento. Verum in his illud oportet ppendere, oculis putrefactis, atq; adeo exustis (siquidē paulopost exurere me decreuistis) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lumē inspiciēdū. Atq; ista fortassis utcūq; ferenda. Verū eiulatus iste uester, quid mihi cōfert? aut quid ista pectorū ad tibiaz modos percussio? aut quid mulierū immodica lamentatio? Quid autē saxum, quod sepulchro imponitur, coronis ornatum? Aut quid ualet, quod merū infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturū, & ad Orcū usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoq;, ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptū, sursum in cælū abire, neq; quicq; iuuare nos, qui inferne agimus. Porro quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere uestei. Non est usq; adeo sterile, neq; infrugiferum Plutonis regnum, neq; nos destituit Asphodelus, ut à uobis cibos huc de portemus. Itaq; iuro per Tisiphonem, iam pridē mihi libebat uehemēter exclamare super his, quæ & faciebatis, & dicebatis, sed uetabat linteum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atq; ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed dicito per Iouem, Si cōuersus ad eos mortuus ille, loquatur

Parentalia

loquatur hæc cubito innitens, an non uidebitur rectissi-
 me dicturus? Attamen uecordes isti uociferantur, & ac-
 cersito quopiam lamentorum artifice, qui multas anti-
 quas calamitates in unum congerat, certaminis adiuto-
 re, & amentia Chorago abutitur ubicūq; coeperit ille,
 ipsi ad melos eiulatu respondentes. Verum quantū ad
 lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi
 consuetudo. At deinceps sepulturæ rationem in uarios
 diuidūt modos. Nam Græcus exurit, Persa defodit, In-
 dus adipe suillo oblini, Scythia deuorat, muria condit
 Aegyptius. Atq; hic quidē (rem à me uisam narro) dei-
 sicatum cadauer, cōuiuiam & compotorem adhibet. fit
 autem frequenter, ut Aegyptium aliquem indigentem
 pecuniæ, leuet egestate pignus frater aut pater in tēpo-
 re factus. Nam libationes, pyramides, colūnæ, tituli, ad
 breue tempus duratura, an non superuacanea, & ludi-
 cris simillima? Sunt uero qui ludos quoq; constituent
 ad sepulchrum, ac funebres orationes habeāt, perinde
 quasi patrociniētur, ac testimonium perhibeant defun-
 cto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest ex-
 equalis coena. Iamq; adsunt necessarij, ut defuncti pa-
 rentes cōsolentur, suadentq; uti cibum capiant, quāq;
 illi per Iouem non illibentes ad id cōpelluntur, quippe
 perpetuum iam triduum enecti fame. Et quousq; quæ-
 so flebimus? Sine quiescant Plutonis manes. Quod si
 tibi deliberatum est omnino flere, uel ob hoc ipsum ci-

*Lamentorum
artifex.*

Choragus.

*Variis sepul-
ture p̄p̄s.*

*Exequalis
Cena.*

bus est capiendus, quo tanto luctui par esse possis. Tum deniq; tū ex omnibus cōtexunt duo uersus Homerici.

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud.

Vita defunctos flere haud finit alius Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initio pudibundi, uerētesq; ne post charissimorum obitum uideātur adhuc affectibus humanis cōmoueri. Hæc atq; his longe magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quod uulgo existimēt mortem summū esse malum.

LVCIANI DE LVCTV FINIS, DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE.

ABDICATVS LV

CIANI, DES. ERASMO ROTERODAMO
MO INTERPRETE.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insania laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuo receptus est in familiam. Post hæc nouercam insania correptam sanare iussus, abdicatur.

Haud

AVD QVAQVAM noua
sunt hæc ludices, neq; mirā
da, quæ i præsentia facit pa
ter, neq; nūc primū ad hūc
irascit modū, perū hæc lex
illi facilis est, & assuetus ad
hanc causam accedit. Verū
illud mihi nouo calamitatis
genere accidit, quod cū nul

In presentia

lum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, ta
men in periculum uocor, ne pœnas dem artis nomine,
nisi huic iubenti per omnia parere possit. Qua quidem
re quid fieri possit absurdius, uti curem? ex præscripto,
nō iam quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Qua
re optarim equidem, ut medicorū ars, eiusmodi quoq;
remedium aliquod haberet, quod non modo laboran
tes infania, uerū etiam præter æquū irascentes liberare
possit, nimirum quo liceat & patris iracundiæ mederi.
Nunc autem ipsa quidem infania leuatus est, cæterum
iracundiā magis etiā exasperatur. Quodq; est omniū
grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me unū
insanit, à quo morbo fuit liberatus. Videtis igit' cuius
modi mercedem curationis feram, cum rursus ab illo
abdicor, iterū alienor a familia, ceu ob id ipsum ad bre
ue tēpus receptus, ut maiore infamia sæpius eijcerer do
mo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne ex
pecto

pecto quidem patris iussu, ut qui pridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verū ubi res est eius modi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi uelim. Porro in hac muliere multo etiā minus ausim, neq; id temere. Siquidē reputo quæ in me facturus sit pater, si res non successerit, cum iam abdicet nōdum aggressum curationem. Quare doleo Iudices, noueræ uicem, grauius laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maxime tamē mea ipsius causa, qui uidear immorigerus patri. cū non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse ut abdicer, si quod efficere nō queam, id ne recipiam quidem. Itaq; quibus de causis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio cōiungere. Quāq; ad illas, opinor, satis respondi, ipsa post acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit, pro uirili sum respōsurus, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intra etabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorās, & indigna genere meo patrās, id quidem temporis multa id genus uociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis cōtra dicendum esse duxi. Verum domo cedens, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, uerū q; calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis criminibus q; longissime abesse, sed potius honestissimis studijs dedisse operam, cū q; optimis uiris habuisse consuetu-

*Homilia
studia*

suetudinem. Iam uero & eiusmodi quiddam prospicie
 bam, ac suspicabar fore, ut aliquando patet, qui nō ad/
 modum animo cōstaret, mihi sine causa succenseret, fal
 sūq; in filiū crimina strueret. Neq; deerant qui ista mor
 bi initium interpretarentur, minasq; ac tela paulo post
 irruituri mali. Nempe odium absq; causa, mores asper
 ros, conuitia parata, censurā seueram, damorem, iracun
 diam, in summa omnia plena bilis. unde usu uēturum
 credebā, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus.
 Proinde foras profectus, ac probatissimorum, quos in
 peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum usus
 doctrina, plurimo labore, uehementiq; animi studio ar
 tem perdidici. Porro domū reuersus, offendo patrē ma
 nifesta iam insanīa laborātem, & ab huius loci medicis
 desperantibus destitutum, qui non altius introspicūt,
 nec admodum exacte morbos dījudicant. At ego sanē
 sicuti par erat facere frugi filium, neq; superioris abdi
 cationis iniuriam recordabar, neq; ut accerferer operie
 bar. Neq; enim erat quicq;, quod illi proprie imputare
 possem. Verum peccata illa omnia fuerāt aliena. Nem
 pe quēadmodum modo dicebam, ipsius morbi. Ergo
 cum inuocatus accessissem, non sum equidem protinus
 medicatus, neq; enim hic nobis mos est, neq; id præci
 pit ars, uerum illud omniū primū iubemur obseruare,
 sanabilis ne sit morbus, an insanabilis, atq; artis termi
 nos prætergressus. Actum si eiusmodi fuerit malum, ut

p cōmode

*habere
Consuetudinem*

*Vsu Ven
turum*

*frugi
filius*

*Medicorum
Vsus*

cōmode possimus aggredi,aggredimur,totōq; adniti-
mur studio,ut ægrotum seruemus.Quod si uiderimus
iam inualuisse,superaffecq; nec manū admolimur omī
no,idq; uetustā quandā legem eorū,qui primi medici
nā prodiderunt artē,secuti, Qui negant tentādos esse
morbos,qui iam inualuerunt.Itaq; cum patrem adhuc
intra spem esse perspicerem,neq; malum supra artis ui-
res esse,diu obseruatis ac pensitatis singulis, ita demū
aggrediebar,ac pharmacū fidenti animo porrexī.Mul-
ti sanē eorum qui tum aderant,suspectā habebant ad-
ministrationē pharmaci,calumniantes curationē meā,
Iamq; parabant in uis uocare me. Aderat autē & no-
uerca pauida atq; diffidens,non id quidē odio mei, sed
quod metueret,utpote probe scitis illā graniter labo-
rare. Nam sola nouerat omīa,quippe familiaris & assi-
due cōuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus
deterritus,sciebam enim futurū,ut mihi signa nō men-
tirentur,neq; falleret ars,adhibui curā,obseruato tem-
pore idoneo.Quanq; erāt amici nōnulli,qui mihi con-
siliū darēt,ne fiderē, ne forte si res male successisset,ma-
iorem aliquā calumniā mihi accerferem,quasi patrem
ueneno ultus essem,memor iniuriarū,quibus me affe-
cerat.In summa,ille protinus conualuit,pristinæ reddi-
tus sanitati,cognouitq; omnia.Familiares admiraban-
tur,deniq; laudabat & nouerca,ac palām omībus utri-
usq; nomine gaudebat,tum mihi laudē assecuto, tum
illi

*Non tentan-
dus morbus
miseratus*

Acer fere

illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem, nam illud de eo testari possum, neque contatus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simulatque rem omnem e familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac de nouo me filium fecit, seruatore ac beneficium appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, deique illis ante factis semet excusans. Id factum copluribus attulit uoluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Ceterum urebat eos, quibus abdicatione filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illico uerti sensi, & oculos turbari, & uultum iracundum, quem admodum ex inuidia, odioque solet accidere. Nos igitur ut est consentaneum, in complexibus & animi gaudijs uersabamur, utpote utroque alteri reddito. Ceterum nouerca paulopost agrorare protinus cepit, morbo iudices graui, & impotenti. Nam statim obseruabam, ut nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insanie species, quin potius uetus quidam morbus, qui iam pridem delinquerat in animi domicilio, erupit, uictorque in apertum prodijt. Sunt autem nobis cum alia multa signa, insanabili laborantis insaniam, tum illud commune in hac obseruauimus muliere. In ceteros placatior est, ac mitis, atque illis presentibus conquiescit morbus. Quod si quem conspexerit medicum, imo si uel audierit tantum de medico, in hunc supra modum incendit. Quod & ipsum

p 2 argumen,

Urere.

*In apertum
prodire.*

*Supra
modum.*

In sanie indicium.

argumento est, illā graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicerem, equidem acerbe ferebā, miserebatq; mulieris, ut debui, præter meritum tanto laborantis in fortunio. Pater uero ob imperitiam, neq; em̄ nouit, uel originem mali, quo tenetur, uel causam, uel morbi magnitudinem. iussit uti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem, arbitratus idem esse insanix genus, eundē morbum, eandem agrotationem, quæ similem curadi rationē admitteret. Verum ubi id quod erat uerissimū dico, fieri nullo pacto posse, ut mulier seruet, fateorq; me morbo imparem esse, indignatur, ac saccenset, aitq; me studio detrectare, ac mulierē destituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. Saccensent em̄ omnes ijs, qui libere uerū loquuntur. Tamen ego sanē pro uiribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primum quidem a lege sumam initium, per quam hic me parat abdicare, ut intelligat sibi non esse posthac eandem abdicadi facultatem, quæ prius fuit. Neq; em̄ legislator omnibus, o pater, istam potestatem permittit, neq; uti quolibet filios, neq; quoties libuerit, abdicet, neq; quibuscumque de causis, uerum quēadmodum patribus concessit, certis de causis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immeritis accidat. Eaq; gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium uindicta, sed ad iudices uocat, æstimatores cōstituit, qui neq; per iracūdiam, neq; per calumniā

*Verum lo
q; dolentj.*

calumniā, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram commouerentur, hic quidē alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neq; indefensa causa liberos statim capi, uinci q; uerum & aquā infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur. Quandoquidem solum hoc autoritatis datur patri, ut ad iudices uocet, uerum iudicandi autoritas, an merito accuset, id penes uos, qui iudicio præsidetis. Ac nōdum spectate crimen, quod mihi imponit, cuiusq; gratia nūc indignatur, uerum illud prius expēdite, num posthac illi ius sit abdicādi, qui semel abdicauerit, iamq; sit usus facultate, quam lex cōcedit, atq; hanc paternam potestatem expleuerit, deinde rursus in familiam receperit, ac superiorem abdicationē irritam fecerit. Nam ego certe iniquissimū istud esse dico, ut liberorum quoq; sint infinitæ poenæ, ut multæ condemnationes, ac metus perpetuus, utq; lex nūc irato inferuiat, mox deinde faciat irritum, quod actum est, rursus ut eodem modo ualeat, in summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcūq; patribus pro tempore uisum fuerit. Verum initio quidem æquū erat uti concederet, cumq; indignante pariter indignaret, ac puniendi ius faceret ei, qui genuisset. Porro ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracūdiam expleuerit, post hæc rursus in familiā

*Sursum
ac deorsum
torqueri*

*Resilio
Resimdo.*

*In manu
esse.*

receperit, & in hanc opinionē discesserit, ut frugi putet.
in his perseveret necessum est, neq; postea resiliendum,
aut retractanda sententia, neq; rescindendū iudicium.
Neq; em̄ scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugi
ne, an contra esset euasurus. Atq; hanc ob causam per-
missum est, ut genere indignos abdicent, quos cum edu-
cabant, cuiusmodi essent futuri nesciebant. Cæterū ubi
non coactus, sed suapte sponte atq; autoritate ex sese
comprobatū recipit, qua deinde ratione possit mutare
factum, aut quis legis usus superest? Etm̄ ipse legisla-
tor hunc ad modū tecum egerit. Hic si improbus erat,
dignusq; quem abdicares, quid accidit uti reuocares?
Cur denuo in familiā reduxisti? Cur legem irritam fe-
cisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista nō facere.
Neq; enim tibi cōcedendum est, ut legibus tuo arbitra-
tu abutaris, utq; iudicia utcūq; mutatus sit animus tu⁹,
eò trahantur. Neq; uti nunc irritentur leges, nunc rur-
sum ualeant, iudices interim testes sedeāt, uel ut rectius
dicam, ministri tuæ uoluntatis, modo puniētes, modo
absoluentes, quandoq; tibi uisum fuerit. Semel ge-
nuisti, semel educaſti, pro his semel itē abdicare potes,
atq; ita potes, si istud merito facere uidearis. uerum ut
hoc fiat sine fine, ut ppetuo, ut frequēter, ut facile, id ue-
ro supra patris ius est. Quare per Iouē iudices, ne pmit-
tatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudici⁹
sententiam irritarit, iram damnarit, rursus ad eandem
prouocet

prouocet poenam, & ad patriam recurrat potestatem. Cuius tēpus iam excessit, euanuitq; priuilegiū, nec huic uni quicq; ualens, quippe antehac consumpta. Etenim illud consyderate, quemadmodum in reliquis iudicijs, ubi iudices sortibus ferunt sentētiā, si quis perperam pronūciatū existimat, permittit lex alios adire iudices. Porro siqui ipsi suapte sponte iudices cōstituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initio stare non cōgebatur, hos sponte delegerit, iam æquū est boni cōsulere quæ statuerint. Idem sanē tu quoq; quē antea liberum erat nō recipere, nisi dignus maioribus uideretur. hūc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidē indignū esse in quē ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse cōfessus. Itaq; non cōuenit poenitere receptionis, sed firma reconciliatio sic oportet, nimirū post toties pronūciatā sentētiā, ac rem bis iudicatā, primū cum abdicares, alterū, cum ipse mutasti cōsiliū, mēq; in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus, cōfirmas illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proxime statuisti, tuūq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quandoquidē id abs te decretum, id pbasti, id ratū fecisti. Ego quidē si natura nō essem filius, sed adoptatū abdicare uelles, ne tum quidē existimarim tibi licere. Quod enim initio liberum erat nō facere,

*Liberum
esse.*

cere, id semel factum, iniquū est rescindere. Porro eum qui primum natura sit filius, postea iudicio, sententiāq; accersitus, quāso num par est rursus expellere, & eadē familiaritate priuare sapius? Age quid si forte seruus essem, ac tu quidem primū improbum esse ratus, in uin- cula coniecisses, deinde ubi cognitum est me nihil pec- casse, manumississes, num tibi liceret, ut cunq; contingerit irasci, rursus in eādē reuocare seruitutem? Minime li- ceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuo ualere. Ergo cum pluribus etiam argumētis docere possim, non esse ius huic abdicare denuo, quem semel abdicatum, sponte sua receperit, tamen finem fa- ciam. Hunc spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atq; illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars) tum iuuenem, nūc ætate pro- uectum, ut ætas etiā ipsa fidē faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoq; uerū tum quidem, etiā si nullo commisso peccato, ut ego quidem dixerim, sed nec benemeritis, alienabar a familia. Nunc porro cum nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Qua re qd fieri potest ingratius? ut mea seruatus ope- ra, tantōq; elapsus a discrimine, protinus sanationē illā huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratio- ne, sed usq; adeo facile mandarit obliuioni, atq; in soli- tudinē abigat eum, qui iure sit obsecutus, cū præter ius eiiceretur.

suffragor

penso.

eiiceretur, neq; solum nō meminerit iniuriæ, uerū etiam
 & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit. Neq; em̃
 exiguō iudices, neq; uulgari in hunc collato beneficio,
 tamen huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porro
 quanq̃ hic ignorat, quo in statu tunc fuerit, uos tamen
 omnes nostis, quid facientem hunc, simul & patiētem,
 & quibus affectum modis, ego curandum susceperim,
 ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familia-
 ribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi,
 ut etiā accusare possit, ut de legibus disserere. Quin ma-
 gis si exemplum quæris pater, cum propemodum talis
 esses, qualis nūc est uxor, ad pristinam sanitatem reuo-
 caui. Quare nō est æquum, ut pro his officijs, huiusmo-
 di mihi gratia reponatur, utq; in me unū tantūmodo
 sanus sis. Etem̃ te nō mediocribus à me beneficijs affe-
 ctum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris.
 Nam quem ob hoc odio persequeris, quod uxorem ex-
 tremo laborantē periculo, grauissimēq; affectam nō sa-
 nem, qui sit, ut eundem nō multo potius charissimum
 habeas, quū simili morbo liberarim? non gratias agas,
 tam acerbis ereptis malis? At tu, quod quidē est ingra-
 tissimum, simulatq; ad tē redisti, protinus in ius trahis,
 salute donatus, punis, & ad uetus recurris odiū, eandē
 recitas legem. Egregiam igitur mercedē persoluis arti,
 dignāq; pro remedijs refers gratiā, qui quidē aduer-
 sus medicum tantū sanus es. Vos aut̃ iudices, huic con-
 q cedetis,

*Propemo-
dum.*

cedetis, ut de benemerito poenas sumat, ut salutis autem rem expellat, ut eum qui sanitati restituerit, oderit, ut per quem reuixit, ulciscatur: Haud profecto concedetis, si quidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia commissem, tamē superioris beneficii nomine non mediocriter mihi debebat: cuius respectu, memoriāq; cōueniebat hunc præsentem iniuriā negligere, & ob illa priora facile ignoscere: maxime si tam ingens sit beneficiū, ut omnia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruauī, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum cæteri omnes iam desperarent, seq; morbo impares esse faterentur. Nā & illud, opinor, ad meriti mei cumulū accedit, quod cum id temporis filius nō essem, cum nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, uerū cum liber essem, atq; alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus ad hunc, succurri, adnissus sum, sanaui, restitui, meū ipsius patrem seruauī, de abdicatiōe me purgaui, iram beneuolētia sedauī, legē pietate sustuli, magnōq; beneficio reductum in familiā emi, atq; in tempore adeo periculoso fidem erga patrē demonstraui, meq; ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quam multa enim me fuisse passum arbitramini, quātum & exhausisse laborum: dum adsideo, dum

Debitor
uitæ

Impares
morbo

dum obseruio, dum opportunitates capto, nūc cedens patris uehementiæ, nunc artē admouens ad breue tempus cōcedente morbo. Est autem hoc omniū quæ sunt in arte medicorum periculissimū, huiusmodi medicinali; ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim nō raro, ut exastuante malo, rabiem in proximos exercent. Me tamē nihil horum piguit, neq; grauatus sum, uerū aderam modis om̃ibus cum morbo luctans, postremo superaui pharmaco. Ne uero quisq; hoc audito, p̃tinus apud se cogitet, Quis aut quantus labor miscere pharmacū. Etenim multa prius sunt facienda, præstruenda uia dando pharmaco, præparandū corpus, quo facilius recipiat medicationem, decq; omni corporis habitu sollicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod cōducit, Somnos accersendi rationes exco-gitans, solitudines arte reperiēs. Quibus in rebus ægroti cæteri facile pareant. At qui laborant insania, ob animi libertatē intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsiq; medico periculosi, neq; qui facile cura expugnentur. Proinde sæpenumero cum effecerimus, ut iam speremus proxime adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo, cuncta illa superiora facile subuertit, curationē impedit, artem fallit. Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cū morbo tam graui sit luctatus, qui malum malorum omniū expugnatu diffi-

q 2 cillimū

*Medicorū
pericula
Expositio*

*Prescribere
Viam
Medicū*

*Piguit
Gravior*

Nullum uicerit. huic ut iterum abdicet permittetis, utque leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis. Ego naturam patres iudices, patrem mihi ipsi seruo, custodiamque, etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quod si filium benemeritum, leges, ut ait, secutus, perdit, & a familia alienat, hic nimirum liberorum osor erit, ego pius in patrem. Ego naturam amplector. Iste naturam contemnit, fasque & ius uiolat. O patrem iniuste prosequentem odio. O filium iniustius amantem. Nam mihi ipsi uitio uerto, patre compellente, quod odio habitus, cum prater causam amo, & magis amo quam oporteat. Atqui natura comparatum est, ut patres liberos amet magis, quam liberi parentes. Verum hic studio tum leges contemnit, quae filios nihil comeritos familiae seruant, tum naturam, quae parentes ad uehementem natorum desiderium incitat. Non solum enim cum plures habeat in me beneuolentiae causas, maiorem, uti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit, aut quod est minus, me saltem imitatur, meumque emulatur amorem. Sed o calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem laedit, complectentem abdicat, legesque liberis fauentes, ceu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquam, quemadmodum tu uis, leges bene conditas, male interpretaris pater. Non pugnac

pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiã pertinent. Hic inter se consentiunt, & altera utriusq; auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis bene meritum, Offendis naturam. Cur legibus quoq; simul cum natura facis iniuriã? Quæ cum honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, nõ pateris esse, quippe quas aduersus unum filium, tanq̃ aduersus multos sapius tentes. Nec sinis in supplicijs quietẽ inuenire, quæ uelint in beneuolentiã liberorum erga parẽtes conquirere, Quantq̃ alioqui ne possitas quidẽ aduersus eos, q̃ nihil peccarint. At sanẽ leges ingratitudinis actionẽ cõcedunt in eos, qui benemeritis non retulerint gratiã. Atqui nõ solũ nõ refert gratiã, uerũ etiã punire conatur ob ea ipsa, q̃bus adiutus est beneficio. Cõsyderate nũ quicq̃ facere possit iniquius? Itaq; nõ posse hunc iã abdicare denuo, q̃ paternã potestatem semel expleuerit, ac lege sit usus, præterea nõ esse æquũ, eũ qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiãq; exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autẽ ad ipsam abdicationis causam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit expendamus. At rursus ad mentem eius qui legem cõdidit, recurramus necesse est. Etenim ut istud tibi donemus ad breue tempus licere, quotiescunq; uelis abdicare, utq; præterea potestatem istam tibi largiamur, etiam aduersus benemeritum, haud tamẽ simpliciter, opinor, neq; quibuscunq; de causis abdicabis. Neq; hoc dicit legis condi

q 3 tor

*Qn abdi
condum*

tor. Quicquid utcunq; criminatus fuerit pater abdica-
to, ut satis sit tantū uoluisse queri. Nam si id esset, quid
opus erat iudicio? Verū uos istud expēdere iubet iudi-
ces, nū grauib; ac iustis de causis irascat pater, nec ne.
Hoc igitur in præsentiā considerate. Exordiar autē ab
iis, quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam
primum omniū quod fecit sanæ menti redditus, illud
erat, Rescidit abdicationē. Ego seruator, beneficus, bre-
uiter omnia erā. In his nisi fallor, nihil adhuc esse pote-
rat, quod cum crimine uideretur esse cōiunctū. Deinde
quid est omniū quod accusat? Quod obsequiū, quam
curam filio dignam prætermisi? Quando foris cubui?
quas intempestiuas potationes, quas comessatiōes ob-
iicis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusa-
uit? Nemo pfecto. Atqui hæc sunt, ob quæ præcipue
lex permittit abdicare. Cæterū cœpit ægrotare nouer-
ca. Quid istud mihi uertis crimini? morbiq; pœnam à
me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quod eā
curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris q; abdiceris,
quippe immorigerus patri. Ast ego quidē cuiusmodi
sint ista quæ iubet, in quibus quia nō possim obsequi,
uideor immorigerus, paulisper differemus. Sed illud
prius in totum dico. Nec lex huic concedit, ut quiduis
imperet, necq; mihi necesse est in omnibus omnino pa-
rere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, ut si nō
parueris, nō sis obnoxius pœnæ. quædam id genus, ut
nisi

foris Cubo
Intempestiuas
potationis.

In qbus
parendum
patri.

Az.

nisi obtemperaris, ira, supplicioq; sis dignus, ueluti si
 ægrotes ipse, & ego nō curem. Siquid rerum domesti-
 carum curandum sit, & ego negligam. Siquid rem rusti-
 cam curandam mandes, atq; ego recusem. Hæc omnia
 atq; id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ
 querelæ. Porro cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ
 ad artes, & artium usum pertinent: Maxime si nulla in
 re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater:
 Hæc pinge fili, illa nequaq;: Rursum musico, hæc pulsa
 harmoniam, illam ne pulsa: Tum fabro ærario, Ista cu-
 de, illa ne cude: num quisq; hunc patietur abdicare filiū
 propterea, quod nō ex ipsius arbitrio artem exerceat?
 Nemo opinor. Atqui medendi ars, quanto est hono-
 rator, uitæq; conducibilior, tanto conuenit esse liberio-
 res qui hac utūtur. ac iustum est, ut ars aliquo gaudeat
 priuilegio in exercendi facultate, ut neq; cogatur usq;
 neq; ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, uiro-
 rum eruditorum cura. Necq; in seruitutē trahatur legis.
 Necq; timori, poenisq; tribunalium, necq; calculis, ac pa-
 tris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde
 si tibi palam ac simpliciter ad hunc modum respondis-
 sem: Nolo curare cum possim, sed artem soli mihi didi-
 ci, ac patri, cæteris om̃ibus imperius esse uolo. Quis est
 tyrannus usq; adeo ferox, ut cogat etiam nolentem uti
 arte? Siquidē istiusmodi officia blanditijs, precibusq;
ni fallor, non legibus, ira, iudicijs, cōuenit elicere: persua-
 dere

*Artem mi
 didici etc.
 ris Volo
 imperij etc.*

Officia eliciuntur blanditijs.

*Medica
ars est
immunitas*

dere medico oportet, non iubere, ut uelit, nō ut metuat, neq; ad sanādum adigendus est, sed ultro ac lubens accedat oportet, immunis à cōpulsione patris. Immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoq; publicitus honores, prāminētias, immunitates, priuilegia medicis tribuūt. Hęc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, Si multū studiū, multū pecuniarū insumpsissem, ut discerem, & unam hanc curationē, etiam si eiusmodi esset, ut pręstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, q̄ rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui nō sinas me, à me ipso mihi partis libere uti. Hanc ego artem tum cū non essem filius tuus, perdidici, neq; tuis subiectus legibus. Atq; hanc tamen tibi didici. Huius fructū primus sensisti, cum nihil adiumenti cōtuleris ad eius cognitionē. Quem pręceptorem mercede cōduxisti? Quem phar-macorum apparatū comparasti? Nullum omnino, uerum inops, ac rerum necessariarū indigens, à pręceptoribus mei miserris sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendū uaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorū auersatio. Pro istis itaq; factis postulas uti arte mea, uisq; earum rerū esse dominus, quas mihi parauī tum cum mihi non esses dominus. Boni consule, siquid antehac ultro, nullo puocatus officio, bene de te sum meritis, cum nullo nomine ullam abs te gratiam possem reposcere.

Vaticum

facere. Cæterum non cõuenit sanè, ut meum beneficium
 mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: ut quod
 uolens beneficio iuuui, uertatur in occasionem, ut postea
 nolenti præcipias: Iamq; in cõsuetudinem trahatur, ut
 qui semel sanauerit aliquē, semper deinde curet omnes
 quoscūq; uoluerit is, qui sanatus est. Etenim ad istum
 modum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis
 creauerimus, nosq; metipsum illis tradiderimus, merce-
 dis loco seruitutem accepturi, & ad om̃ia quæ iusserint
 obtemperaturi. Qua re quid esse potest iniquius? Quo-
 niam te grauiter adeo laborantem restitui, ob id existi-
 mas tibi ius esse arte utendi mea? Atq; hæc quidē dice-
 re poteram: si mihi hic imperasset ea, quæ meæ sint fa-
 cultatis, atq; ego non omnino modis omnibus, uel inui-
 tus obtemperassem. At nūc tandem perpendite, cuius-
 modi sint huius imperata. Quādoquidem, inquit, me
 laborantem insania, sanasti: insanit autem & uxor, eo-
 demq; tenet morbo: (sic em̃ opinatur) & a cæteris me-
 dicis ad eundē modum destituta est: tūq; potes om̃ia,
 id quod re demonstraſti: sanato hanc quoq; ac morbo
 leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, ue-
 hementer æquum uideatur, præsertim illiterato, artisq;
 medicinæ imperito. Sin autē me auscultatis artis nomi-
 ne respondentem, intelligetis nimirum nec oia esse no-
 stræ facultatis, necq; consimiles morborum naturas, nec
 eandem medendi rationē, nec eadem remedia in om̃i
 bus

Nr fa
culatis

bus efficacia. Ac tum palàm fiet, quātum intersit, nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me, hisce de rebus philosophantē: existimātes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienā à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primū: Naturæ corporū, ac temperaturæ, haudquāq; eadē sunt: tametsi maxime in confesso est, isdem ex elemētis constare. Verū alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idq; loquor adhuc de corporibus uirorū: quæ neq; similia sunt omnibus, neq; eadem temperatura, neq; eadē constitutione. Vnde necessario consequitur: ut morbi quoq; tum magnitudine, tum specie differentes, his accidantrūq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem sponte propensa: alia rursus prorsus desperata: ut quæ & facillime corripiantur, & grauissime à morbisprehendātur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quāuis tabem, aut peripneumoniā, aut insaniam, quolibet in corpore unā atq; eandē esse generis: non uideatur ponēdus inter sobrios, neq; doctos, neq; inter eos, qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarūt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur, in hoc minime. Quemadmodū uidelicet triticū, si idem in diuersos ejicias agros: aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uentis salubribus exposito, exulto, nimirum ubere, lato, copiosoq; fructu: Rursus aliter in montuosa, petricosaq; terra, aliter in opaca

*Ex com
Intempestiua
disputatio.*

*desperatis
morbus*

*Iniquis
Apricus,
Montuosus
Petricosus*

opaca, aliter in subiecta mōtib⁹. In summa: p cuiusq; loci diuersa natura, uarie pueniet. Itidē & morbi, pro rōne corporū, in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniūt. Verū his omissis pater, nec omnino discussa re, uult quamuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similem q; desyderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à uiroꝝ corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad sanandi spem, aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem uiroꝝ corpora bene compacta sunt, neruosa: laboribus, agitationibus, uita sub dio acta, exercitata. Contra foeminarum, flaccida, male compacta, in umbra alita: Candida ob sanguinis inopiam, calorisq; penuriam, & humoris superuacanei abundantia. Quare facilius corripiunt, quàm uiroꝝ: utpote morbis exposita, nec ferentia curationem: præcipue uero ad insaniam procliuiora. Nam cū multum habeant iracundiæ ac leuitatis, facileq; cōmoueantur: porro corporis exiguæ sint uires: facile in hoc malum prolabuntur. Proinde non cōuenit, in utrisq; eandem à medicis sanādi rationem requirere: Cum intelligatis, hæc ab illis longissimo distare interuallo: iam ab ipso protinus ortu discreta: tum tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tū studijs atq; exercitijs uniuersis. Quare cū dicis, Insania laborat: adde hoc quoq; laborat mulier. Neq; confundas hic omnia sub unā

1 2 & eandem

*Morbi ut
fructu.*

*Orta inter
Corpora Viro
rum & muli
erum pulch.*

prolabj.

*sub
dio*

& eandem insaniam referens appellationem. Verum discretis his, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit cōsidera. Nam nos, quemadmodum initio dixisse memini, illud in primis spectamus: ægroti corporis naturam, ac temperaturā: & cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, uigens an ætate deficiens, magnū an pusillū, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expendieris demum erit idoneus cui fides habeatur, uel desperanti, uel recipienti. Quandoquidem & insaniam innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec uocabula quidem eadem. Neque enim idem, desipere ac delirare, rabire & insanire. Verum hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxium esse morbo. Porro causæ aliæ sunt uiris, aliæ foeminis. Rursum inter ipsos uiros, aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica feruē repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initio perturbant animum: deinde paulatim uergit in insaniam. Porro mulierum corpora & multæ res infestant: & facile in morbum adducunt. Præcipue uero si quem oderint uehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit: aut si cui successeant. Hæc paulatim subgliscentia, multoque alia tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori

*Ex ira
insania*

Subgliscere

quid uxori quoq; usu uenit pater:& haud scio, an nup
aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim
illa oderat, quanquā morbo sanè tenetur, neq; his ma/
lis ullius medici cura poterit eripi. Quod si quis alius se
facturum receperit, aut si quis eā liberarit: tum me ode
ris licet, uelut iniurium. Tametsi ne illud quidem uere/
bor dicere pater. Etiam si non prorsus esset, ut est, de/
sperandum: sed adhuc aliqua salutis spes leuis osten/
deretur: nec sic quidem facile manū admouerem: neq;
statim auderem ministrare potionē: uidelicet ueritus
fortunam, ac multorum hominum obtrectionē. Vi/
des, ut omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouer
tis omnibus, etiam si probæ fuerint: easq; hanc ceu cō/
munem quandam mulierum insaniam insanire. Qua/
re facile suspicatus fuisset aliquis: si malū hoc secus eue/
nisset: neq; profuissent remedia: perfidam ac dolosam
fuisse curationem. Atq; uxoris quidē res pater ad hunc
sefe habent modum: idq; loquor, quod prorsus explo/
ratum habeo: nuncq; melius est habitura, etiam si mi/
lies biberit pharmacū: eóq; non operæprecium cona/
ris: nisi me in hoc solum urges ut frustrer: idq; uis ut fœ/
dam mihi famā accersam. Patere, ut mihi eiusdem ar/
tis professores inuideant. Quod si me rursus abdica/
ris, ego quidem etiam si ab omnibus deferar, tamen ti/
bi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat
deus) redeat morbus: (solent istiusmodi fermē mala

Imprimor.

irritata recurrere) quid erit mihi faciundū? Curabo, ut
 nosti, tum quodq; neq; unquam defuturus sum officio,
 quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quoad in
 me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credere
 debeo futurum, ut me denuo recipias: illud uide. Iam
 ista quum facis, accerfis morbum, pestemq; refricas: he-
 ri ac dudum è tantis elapsus malis, contendis, uocifera-
 ris: quodq; grauissimum est, irasceris: ad odium propẽ-
 sus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerāt
 superioris insaniz tuæ procernia.

ABDIGATI FINIS, DES. ERASMO RO/
 TERO DAMO INTERPRETE.

LVCIANI ICARO

MENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS, DES.
 ERASMO ROTEROD. INTERPRETE.

ER MILLE igitur erant sta-
 dia à terra usque ad lunam,
 ubi prima nobis fuit man-
 sio. Porro hinc sursum ad
 solē parasangæ fermè quin-
 gentæ. Rursum ab hoc usq;
 ad ipsum deniq; cælum, ar-
 cerinq; Iouis in ædito sitā,
 tantū ferè spacij fuerit, quā-
 tum aquila probe, succincte, atq; expedite queat uno
 die perage

Dec

Resipueris

Prognus
 infamie.

die peragere. AMICVS. Dic mihi per gratias Menippe: quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecum supputas? Etenim iamdudum te affectans, audio soles & lunas: præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædam commemorantem. MENIP. Ne mireris Amice, si sublimia, aereæque tibi uideor loqui: nam summam apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo uiam stellis notaras. MENIP. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus. AMIC. Papæ, longum profecto somnium mihi narras. Siquidem totas edormisti parasangas insciens. MENIP. Quid ais? somnium tibi referre uideor: qui modo ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itane Menippus nobis à Ioue delapsus adest e cælo? MENIP. Ita sanè. Ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictu miris, & auditis, & conspectis. Quod si non credis: equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo: cum supra fidem esse uideo, meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympiæ Menippe, mortalis cum sim, ac terrestris, queam non credere uiro, qui nubes superarit: quicquid ut Homericis dicam uerbis, iam sit cælitum e numero unus? Verum illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalam tanta magnitudinem? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum

admodū similis illi Phrygio: ut coniectare possimus; te quoque ab aquila raptum fuisse: quo pocillatoris alicubi munere fungeris. MENIP. Nō me dām est te iam dudum irridere. Neque uero id omnino mirū: si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur adsimilis. Cæterū ad cōscensum nihil mihi erat opus, neque scalis, neque uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea quod alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam uero istud quod narras, uel ipsum Dædali factum superat. Siquidē præter aliā, nobis inscientibus, miluius quispiam aut graculus ex homine factuses. MENIP. Recte amice: neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentū ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim omniū audacissime, nō ueritus es, ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeū aliquod pelagus tibi cognomine redderes: quemadmodū ille Icarium? MENIP. Nequaquā: Siquidem Icarus cum alas haberet cera adglutinas: eaque quāmplurimū ad solem esset liquefacta: de fluxis alis, non mirum si decidit. At nobis citra ullam cerā erant pennæ. AMIC. Istud qui fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis, ut uera uideantur quæ narras. MENIP. Ad hunc fermè modum. Aquilam egregie magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alas unā cum ipsis brachijs præsecuissem. Quin potius si uacat totius cōmenti rationē ordine tibi percensebo. AMIC.

Mihi quidem

Icarium

Mihi quidem uel maxime uacat. Adeo sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finem inhio. Ne uero me negligas, per Iouem amicitiae praesidem auribus in aere suspensum, ob tuam narrationem. MENIP. Ausculta igitur. Neq; enim ciuile fuerit, si spectem animum ore hianter relictum: eumq; quoadmodum tu ais ab auribus suspensum. Ego igitur cum expendens ea quae sunt in uita mortalium: protinus omnes res humanas repperissem ridiculas, humiles, instabiles: nempe opes, imperia, magistratus: contempts his, atq; horum studio, adiectoque animo ad ea, quae uere sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturam suspicere. Atq; hic mihi multam attulit haesitationem, primum hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neq; enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuisset, neq; quo opifice: neq; quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus. Quippe qui uiderem stellas temere per caelum disiectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam Super omnia uero, quae Lunae accidebant, mihi uidebantur absurda ac plane mirra: putabamq; causam aliquam arcanam & inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa. Videbantur haec quoque omnia coniectu difficilia: quaeque nullis notis deprehendi

inhio

particulatim.

Notis

hendi possent. Itaq; cum ad eum modum essem affectus: optimū factu ratus sum, ut horum unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabā illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissem, quantū mihi coniectare licebat, è uultus austeritate, ecq; coloris pallore, ac barbæ profunditate. Mirum em̃ ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cælestium rerū peritos uiros præ se ferebant. His ubi memet docendum tradidissem magna pecunia: quam partim euestigio præsentem numerauī: partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruentum esset: nō grauabar erectus ad nugas doceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantū aberant, ut me pristina liberarent inscitia: ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, idæas, atq; id genus alia, mihi quotidie offundentes. Verum illud interim mihi uidebatur omniū esse grauissimū: quod cum nihil inter illos conuenirēt: uerum pugnantia, diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamen postulabant, ut sibi fidem haberem: ac ad suam quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras. Si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant: neq; de iisdem eadem probabant. MENIP. Atqui rides res Amice: si audieris illorum arrogātiā, & in disserēdo prodi-

do prodigiosam confidentiã. Qui quidem cum humi ingrederentur: nihilóq; præstantiores essent nobis, qui super terram ambulamus: ne cernētes quidem acutius quàm quiuis alius astans: nonnulli cæcutientes etiã senio atq; inertia: tamen & cæli terminos perspicere sese profitebant: solem quoq; ipsum dimetiētes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes: Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis: ita & magnitudinem illarũ, & figuram explicabant. Ac sæpenumero cū forte ne illud quidē certo scirent, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamē spacium, quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: Tum aeris altitudinē, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc, circulos depingebāt, ac triangulorũ figuras super quadrangulos inducentes: neq; nō sphæras quasdā picturatas, cælum scilicet ipsum metientes. Iam uero illud an non insulsum, & insignis arrogantiæ: quod cum de rebus usq; adeo incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: uerum supra modum contendunt: neq; ullum uincendi locum alijs relinquunt. Tantū non iureiurando cōfirmātes Solem massam esse cādefactam: incolī Lunam, stellas aquam potare: idq; sole ueluti situla quadā per funem demissa, uaporem è mari attrahente, atq; illis omnibus ordine potum distribuyente. Nam quanta sit in dictis pugnātia, id haud difficile fuerit cognoscere.

Iam mihi specta per Iouem: num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis dissita interuallis. Quandoquidem primū de ipso mūdo uaria est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquā interitus esse uideat. Rursum alijs, & opificem illius, & fabricā di modum eloqui sint ausi. Quos equidem cū primis admirabar: propterea quod cum deum quendā rerum omniū opificem praposuissent: non illud etiam adderent, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum, non possis uel tempus, uel locū imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum autores mihi narras, MENIP. Quid autē, si iam audias uir optime, quæ differāt, & de Ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiant. Dum alijs fine circūscribunt uniuersum: alijs contra, finem illud nescire existimant. Quin insuper quidem ex istis complures esse mundos demonstrabant: damnantes eos, qui de hoc uelut uno quopiam illorū disputarent. Rursum alius, nescio quis uir, haudquaquā amicus paci, bellum rerum omniū parentem esse censebat. Nam de dijs, quid iam attinet loqui? Cum his deus esset numerus: illi rursus, per canes, & anseres ac platanos deierarēt. Deinde alijs, reliquis omnibus dijs expulsis, uni soli rerū omniū imperiū tribuebant: ita ut mecum etiam animo discruciarer, cū

ciaret, cum tantam audire deorum inopiam. E diuerso alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquē primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebāt. Ad hæc, alij incorporeū quiddā & informe putabant esse numē. Alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse curæ res mortalium: uerum erant nōnulli, qui eos omni cura liberātes, haud aliter atq; nos cōsueuimus ætate defectōs, à ministris dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, q̃ cuiusmodi in comcedijs induci solent satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidē ullos omnino deos credebant: sed mundū nullo domino, nulloq; duce temere ferri sinebant. Atqui cum hæc audiebam, uerebar non habere fidem uiris altisfremis, ac probe barbaris. Neq; tamen inueniebā, ad cuius dicta me uerterē: ut aliquā illorum sententiā nanciscerer irreprehensam, ac nequaq; ab alio subuersam. Itaq; planē tandem Homericum illud mihi usu ueniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem: sed me mens diuersa uetabat. In quibus omnibus cū perplexus hæsitarem: desperabā futurū, ut super his uerū aliquid in terris audirem: cæterum unica tantū uia, uniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cælum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primū ipsa cupiditas: deinde fabu-

larum scriptor Æsopos: qui aquilis ac scarabeis, interdum & chamelis cælum adiri potuisse demonstrat: uerū ut mihi ipsi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri posse uidebatur. Cæterū si uulturis, aut aquilæ alas induissem: nam has solas sufficere ad humani corporis modum: futurū forsitan, ut mihi succederet experientia. Itaq; correptis auibus, alteri dextrā alam, porro uulturi sinistrā amputaui: idq; admodum scite. Deinde quū obligassem, humerisq; loris ualidis accommodassem: tum summis pennis ansas quasdam manibus inferendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam: primū subsiliens, ac manibus interim subseruiēs, & anserum exemplo paulū adhuc à terra uolatu me sustollens, inter uolandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iā audacius etiam experimentum aggrediebar: conscensaq; arce demisi meipm per præceps, atq; inde in ipm ferebar theatrū. Mox ubi nullo periculo deuolasssem, sublimia iā & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnecho siue Hymetto, ad Geraneā usq; uolabam: Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoen & Erymanthū ad Taygetum usq;. Ergo quū tandē audax facinus satis essem meditatus: iamq; perfectus & altiuolus euasissem: nō amplius de pullis imitandis cogitabam: uerū conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde recta in cælum tendere cœpi: initio quidem

tio quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem:& postea ferebam,& hoc quoque facile. Verū ubi am ipsi lunæ uicinus essem,plurimumque nubiū essem emensus:sentiebam me defatigatum,maxime in ala sinistra,nempe uulturina.Huc igitur diuerti, ac super eā insidens quiescebam:in terrā interim è sublimi respiciens:necque secus quā Homericus ille Iuppiter,nūc belacium Thracum regionem despiciēs, nūc Myforum, mox (silibuisset) Græciam, Persidē, Indiāque: ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar.

AMIC. Ergo ista quoque narrabis Menippe: ne ulla prorsus peregrinationis parte fraudemur:quin potius siquid obiter in itinere conspexisti,sac ut hoc quoque sciamus.Nam ego sanè haud mediocria dicturum te expecto:de terræ forma,dēque omnib⁹ quæ in terra sunt:cuiusmodi tibi uisa sunt ex alto contemplati. MENIP.

At tu quidem recte cōiectas Amice. Quamobrē quatenus licet,conscensa luna inter narrandum peregrināti comes esto,simulque mecum contemplare totam terræ speciem,habituūque. Atque initio quidem admodū pusillam quandā terram mihi uidere uidebar:multo,inquam,luna minorem:ita ut ego repente intentis oculis diu dubitarem, ubinam essent tanti illi montes, ac tantū mare:quod ni Rhodiorum colossus conspexistem,tum Phariā turrim: haud dubie prorsus ubinam esset terra,me prorsus latuisset:uerū ista quod sint sublimia,

limia, præq; cæteris eminentia, præterea oceanus paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod uidebam. Mox ubi fixius intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium uita cœpit esse conspicua: nō solum singulæ nationes atq; urbes: sed planè uidebam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras: & ut summam dicam,

Quicquid tellus educat alma.

AMIC. Ista quæ nunc dicis, haud quamquam sunt uerisimilia, ac secum pugnantia. Etenim quum paulo ante Menippe terrâ requireres, propter ingens in medio interuallum in arctum contractam: adeo ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam uidere te credidisses: qui repente factus lynceus, cuncta quæ sunt in terra, dignoscis: homines, feras, ac pæpemodum etiâ culicū nidos. MENIP. Recte tu quidem admones: nā quod maxime dictū oportuit, id nesciō quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidē terrā conspectam agnoscerem: cæterum reliqua non possem perspicere propter altitudinem: nimirū iam non pertingente oculorum acie, grauiter ea res me discruciat, ac uehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem sollicitus, ac propemodū etiâ lachrymarer: adest à tergo sapiens ille Empedodes, ea specie ut carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, atq; exustus. Hunc ego quum uidissem (dicendū est enim) non
nihil per-

nihil perturbabar, ratus dæmonē aliquē lunārē uidere me. At ille, Bono, inquit, es animo Menippe.

Nullū ego sum numē: qd me immortalibus æquas? Sum Empedodes ille physicus: etenim ubi me præcipitem in crateras iniecisse, fumus ab Aetna raptū huc subuexit. Itaq; nunc lunam incolō: aeri uagus plerūq; ac rore uictito. Adsum autem hæsitantiā istā tibi adempturus: nā illud (ni fallor) male te habet, torquetque: quod non liceat tibi perspicue terram cernere. Bene abs te factum est, inquam, optime Empedodes: ubi primū deuolaro rursus in Grāciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario: atq; in Nouilunijs, ter ad lunā inhians uota faciam. Imo per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratia: sed affectio quædam mouit animū meū, quum te uiderem affectum molestia: uerum scis quid facies, quo perspicax fias? Nō per Iouem, inquā, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis: nam in præsentia uideor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Eteñ ut acute uideas, id ipse tecum ē terra allatum habes penes te. Quid igitur est istud? inquā: necq; enim noui. An ignoras, inquit, te dextrā aquilæ alā indutum esse? Scio inquā maxime, sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obruetur: atq; ita demū est rex & ingenua aquila, si non cōiuentibus oculis aduersus radi-

sus radios aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam. Quare iam me poenitet: qui non meis exemptis oculis aequili/ nos inferuerim, cum huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex parte satis regaliter adornatus: quin magis adsimilis uideor nothis istis & abdicatis. Attamen in te est, inquit, ut protinus alterū oculum regalem habeas. Etenim si assurges, ueliscq; co/hibita uulturis ala, alteram solam mouere: iuxta ppor/ tionem alæ, dextro oculo cernes acute: quo minus altero cæcutias, nulla ratione succurri pōt: propterea quod ad partem pertineat deteriore. Mihi, inquam, satis est, si uel dextra ex parte aquilino more cernā. Nihilō em̄ fuerit deterius: cum mihi nō raro uidisse uidear fabros altero oculo melius etiam ad regulam exequantes li/ gna. Hæc locutus simul ea faciebā, quæ præceperat Em/ pedodes: ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumū euanuit. At simulatq; mouissem alam, ingens lumen mihi circūfulsit: adeo ut cuncta fierent in conspi/ cūo, quæ hætenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clare uidebā, & urbes, & homines: & quæ fiebāt: neq; solum ea quæ sub dio, uerum etiā quæ domi faci/ ebant, rati sese à nemine uideri. Ptolomæum uidi cū so/ rore rem habentē: Lyfimacho struentē insidias filium; Antiochum Seleuci filium, noueræ Stratonicæ dancu/ lum innuentē: Thessalum Alexandrum ab uxore tolli ē medio: Antigonū filij uxorem adulterio stuprātem:

Attalo

Attalo uenenum porrigentem filium. Rursum ex altera parte Arfacen interficientē mulierculam: & Arbacē eunuchum gladium educentē in Arfacen. Porro Spartinus Medus ē conuiuio foras ptrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontē impacto. Atq; his fermè cōsimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces, in regijs geri licebat cernere. Nempe adulterantes, occidētes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes: nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia huiusmodi mihi spectaculū exhibebant. Ceterum quæ factitabant plebei, longe magis erant ridicula. Siquidem & inter hos uidebam Hermodorū Epicureum ob mille nummū peierantē: Agathodē Stoicum de mercede discipulū in ius uocantem: Cliniā rhetorē ex Aesculapij fano phialam aureā suffurantem: Hierophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios cōmemorē: qui parietes perfoderent: qui lites agitabant: qui scenerabant: qui reposcerent? Nam uarium quoddam & undiq; mixtum erat spectaculū. AMIC. Atqui recte facies Menippe, si ista quoq; retuleris. Cōsentaneū est enim te ex his non uulgarem cepisse uoluptatem. MENIP. Ne fieri quidē potest Amice, ut cuncta ordine recenseam: quum spectare modo ista fuerit difficillimū: uerum rerum fastigia eiusmodi fermè uidebantur, qualia refert Homerus in clypeo: ubi erāt cōuiuia, nuptiæq;. Altera ex parte iudicia, & conciones:

Rursum alia ex parte sacrificabat quispiam. In pximo uero conspiciebatur aliquis luctum agens. Porro quū ad Geticam respicerem, uidebam belligerantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecterem, cernere erat errātes in plaustris. Mox ubi paululum in diuersam partē deflexissem oculum, spectabam agricolantes Ægyptios. Phoenix scortabatur: Cilix latrocinabatur: Lacon lorris cædebatur: Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererent: cogita nūc cuiusmodi uisa fuerit rerum confusio. Non aliter, quā si quis pducatur multos saltatores, uel potius multas choreas: deinde præcipiat, ut omisso concentu propriam quisq; cantionē canat: Deinde si certatim canat unusquisq;, & peculiarem suum cantū absoluerē studeat, uocisq; magnitudine uicinū superare contendat: cogita tecum per Iouē, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus. AMICVS. Modis omnibus Menippe ridiculus ac confusus. MENIPPVS. Atqui Amice, hoc genus sunt oēs qui in terris choreas agunt: omnisq; mortalium uita ex huiusmodi constat discrepantia: quippe qui nō modo sonent absone: uerum & ornatu sint dissimili, diuersaq; moueant: neq; quicq; idem cogitent: donec choragus omnes è scēna exigat, negās diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes: taciti, nec amplius confusam illam, & incōpositam canentes cantionem. Verum in uario ipso ac multiformi

tiformi Theatro, uidelicet ridicula erant quæ gerebant
 omnia: præcipue uero mihi risum mouebant ñ, qui de
 agrorum finibus contendebat: quicq; sibi placeret hoc
 nomine, quod Sicyoniũ agrum colerent: aut quod Ma
 rathonis eam partem haberet, quæ est iuxta Oenon:
 aut quod in Acarnania iugerum mille possiderent. Cũ
 uniuersa Græcia, quemadmodum id temporis mihi è
 sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorum spa
 cium habere uideretur. Attica, nisi fallor, proportionè,
 minima pars erat. Itaq; perspexi quid esset reliquum:
 quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui in
 ter hos cõplurimũ agri possidebat, uix unam ex Epicu
 reis atomis colere mihi uidebatur. Cæterum ubi ad Pe
 lopõnesum flexissem oculos: deinde terram Cynosuræ
 subiectam aspexissem ueniebat in mentem, pro quãtu
 la regione, quæ nihilo esset latior lente Aegyptia, tam
 ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorũ multitudo ce
 cidisset uno die. Porro si quẽ conspexissem auro super
 bientem: quod annulos haberet octo, phialas quatu
 or: magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum uni
 uersum, unà cum ipsis metallis, uix erat magnitudine
 micæ. AMICVS. O te felicem Menippe: qui tam nouũ
 spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ci
 uitates atq; homines ipsi, quanti uidebant, ex alto con
 templanti? MENIPPVS. Equidem arbitror te sapenu
 mero formicarum concionẽ uidisse: Aliquas in orbem

obambulantes: nōnullas exeuntes: rursum has in ciuitatem redeuntes. Atq; hæc quidem fimum exportat: hæc alicūde raptam fabæ tunicā, aut dimidiatū frumētigranū currens apportat. Consentaneū est autem pro ratione uitæ formicarum, esse apud illas & ædium fabros, & cōcionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed urbes sanè cum ipsis uiris, formicarū nidis maxime uidebantur adsimiles. Quod si tibi uidetur humiliter exemplū, uiros cum formicarū republica cōferre: uetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis uiros natos esse. Iam posteaq; satis spectassem omnia, satisq; risissem, excussi meipsum, subuolui,

Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in ædes.

Nondū stadiū ascenderā, cum Luna, foeminea sonans uoce, Menippe inquit, ita tibi contingant quæ optas. In serui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic inquā: neq; enim erit molestum: nisi si quid oneris sit portandum. Nūcium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionē meo nomine Ioui perferes. Enecor Menippe, & multa, & intoleranda ab istis philosophis audiens. Quibus præterea nihil est negotij, nisi ut curiosi res meas exquirant: quæ sim, quanta sim: & quam ob causam dissecer, dimidiataq; fiam: curq; utrinq; gibbosa uidear. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu, supra mare suspensam esse. Alij rursus, quod quisq; secum excogitarint,

gitarint. hoc mihi tribuunt. Postremo, ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtivum esse, & adulterinū: quodque superne à sole proficiatur: neque finem faciunt: etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes. Neque satis erat illis, quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. Et tamen quæ multarum rerum illis sum conscia: quas noctu patrant, turpissimas & execrandas: cum interdum tetrici sint, & aspectu virili, habituque graves, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atque ego cum ista uideam, sileo tamē. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas: & quam quisque in operto uiuat uitā. Quinetiam si quæ conspicerem adulterantē, aut furantē, aut aliud facinus quæ maxime nocturnum audentē: continuo contracta nube tegebam: ne uulgo ostenderē, uiros senes, ea gerētes, quæ neque barbæ prolixæ, neque uirtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere. Adeo ut, testis est mihi nox ipsa, sapius in animo habuerim, quæ possem hinc longissime demigrare quopiam: ubi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hæc igitur memineris, ut Ioui renūcies: simulque illud addas, ne fieri quidem posse, ut hoc in loco durem: nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliat: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur: diatribis finem imponi.

nem imponat. Siquidem ad hunc deniq; modū fiet, ut mihi paretur quies, desinantq; me quotidie cōmetiri. Fient, inquam, quæ mādās: simulq; recta ad ipsum cælum tendebam.

Nulli ubi cōparent hominū me bouū me labores. Etenim paulo post ipsa etiā Luna mihi perpusilla uidebatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porro relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas, tertio die ad cælum perueni. Ac primū quidem mihi uisum est, protinus ita ut eram, introire: ratus facile fieri posse ut fallerem: quippe dimidia mei parte aquila. Porro aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Post apud me perpendebam illos q̄ primum deprehensuros esse me: qui alteram alam uulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, nō temere uenire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meū, festinato abiit. Ioui renunciaturus. Nec multo post, intro sum accersitus, magnopere pauitans ac tremēs. Offendōq; deos omneis pariter confidentes: nec hos absq; sollicitudine. Nonnihil enim animos illorū turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantū antea, nuncq; expectabant futurum, ut mortales omnes mox aduenirent, ad eundem modum alati. Porro Iuppiter, admodum terribili uultu, toruōq; & Titanico me obtuens, inquit: Quis nā es, & unde uenis? ubi nam urbs tibi: quīue parentes? Hoc ubi

Hoc ubi audissem, p̄p̄modū metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, p̄c̄q; uocis magnitudine attonitus. Aliquāto post ad me reuersus, omnia dilucide exposui, ab ipso exorsus capite: Quemadmodū cōcupissem sublimia illa cognoscere: Quemadmodū accessissem ad philosophos: quemadmodū pugnātia loquentes audissem: Quemadmodum desperassem, distractus illorum dictis: Deinde meū inuentum, tum alas, reliquaq; omnia, usq; ad ipsum cælum. Post om̄ia addidi, quæ Luna mandarāt. Itaq; ridens Iuppiter exporrectis aliquantū supercilij: Quid dicas, inquit, de Zeto & Ephialto: cum ausus sit & Menippus in cælum ascendere: At in p̄sēntia quidem, te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato respōso dimittemus: simulq; cum dicto surgens, ibat ad eam cæli partē, unde maxime omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat, ut uotis audiendis consideret. Atq; interim inter eundem, pereōrābatur me super his negocijs, quæ essent in terra: ac primum quidē illa: Quanti nunc uenit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauius uos tetigit: Et num holera egent hymbre copiosiore. Sub hæc rogabat: nūquis adhuc superesset ē Phidiæ genere: Et quā ob causam Athenienses tot annos Iouialia intermisissent: & num in animo haberent Olympium suum absolueret: Et num essent comprehensi, qui templū Dodo

u   natum fa

naum sacrilegio spoliaſſent. Ad ea cum reſpondiſſem:
Dic mihi (inquit) Menippe: de me uero quā habēt ho-
mines opinio nē? Quam, inquam, o here, niſi maxime
piam: nimirum omnium deorum regem eſſe te. Ludis
tu quidem, inquit. Cæterum ego contentionē illorum
probe noui: etiam ſi nihil fateare. Siquidem fuit olim
tempus, cū illis & uates eſſe uiderer, & medicus. In ſum-
ma, unus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant, & uiæ
omnes, ſimul & mortalium conciones. Piſa ac Dodona
ſplendidæ erant, ac conſpiciendæ omnibus. Porro præ
fumo ſacrorum, neq; attollere oculos mihi licebat. Verū
poſteaq; Apollo apud Delphos conſtituit oraculum;
Aeſculapius medicinæ officinam Pergami: ſimul atq;
Bendidiū natum eſt in Thracia: Anubis templum in
Ægypto: Dianæ apud Ephēſios: ad iſta quidem cōcur-
runt omnes: ſolēnes conuentus celebrāt: Hecatombas
offerunt: mihi uero tanq; ætate defecto, abūde magnū
honorē habuiſſe ſe putant: ſi ſolido quinquēnio ſacriſi-
carint in Olympia. Proinde uideas aras meas frigidio-
res, quā ſint uel Platonis leges, uel Chryſippi ſyllo-
giſmi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum perue-
nimus locum, ubi conſeſſurus erat ad exaudienda uo-
ta. Erant autē ordine ſitæ fenestrae, cuiusmodi ſunt ora-
puteorū, habentes opercula: iuxta unamquāq; ſella po-
ſita erat aurea. Itaq; Iuppiter cum ad primam aſſediſ-
ſet, detracto operculo, præbuit ſeſe petentibus. Ora-
bant autem

bant autem ex omni undiq; terra, diuerſa, uariâq;. Nâ ipſe quoq; admotis pariter auribus, ſimul audiebã uota. Erant autem huiuſmodi. O Iuppiter, cõtingat mihi regnum. O Iuppiter, cõtingat cepas & allia mihi prouenire. O Iuppiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rurſum aliſus aliquis dicit: Vtinam exiſtã hæres uxoris. Vtinam nemo reſciſcat me ſtruxiſſe inſidias fratri. Contingat mihi uincere litem, coronari Olympia. Porro ex his qui nauigabant, hic optabat ut ſpiraret Boreas, ille ut Notus: Agricola optabat pluuiam, contra ſollem ſolem. At Iuppiter audiens, & ſingula uota diligẽter expendens, non omnibus pollicebatur.

Verum hoc cõeſſit Saturnius, abnuit illud.

Nam iuſta uota per os fenestræ ſurſum admittebat, admiſſa ad dextram ſtatuens. Rurſus iniqua remittebat irrita, ſtatu deorſum redigens: ne poſſint ad cælum accedere. Super uno quodam uoto uidebam illũ etiã ambigentem. Etenim cum eſſent duo, qui diuerſa peterent: æquales uictimas pollicitãtes: nõ inueniebat utri potius annueret. Itaq; iam Academicon illud illi accidebat, ut nihil ſtatuere poſſet. Verũ exemplo Pythoniſ ſuſpenſus hærebat etiam, ac cõſyderabat. Porro cũ iam ſatis uota proponẽtibus dediſſet operam: ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundã fenestrã: pro no capite ſcedera feriẽtibus, ac iurantibus dabat operã. Vbi hiſ quoq; reſponſum eſſet, ac Hermodorũ Epicu-

reum fulmine cōminuisset : ad proximam deinde sella
 sese transtulit, de diuinationibus omnibus & augurijs
 auditurus. Hinc ad sacrificiorū fenestram transijt: per
 quod fumus ascendens, denunciabat Ioui nomen uni-
 uscuiusq; qui rem diuinā faceret. Rursum omissis his,
 uentis & horis mandabat, quæ facere deberent. Hodie
 apud Scythas pluito: apud Libyes fulgurato: apud
 Græcos nīngito. At tu Borea spira in Lydia. Tu Note
 quiesce. Zephyrus Adriani undas concitet. Tū in Cap
 padociā grandinis mille modij dispergant. Tandem
 omnibus fermē ordinatis, discedebamus in eū locū ubi
 cōpotant dīj. Iam enim cœnæ tempus erat. Mēq; Mer-
 curius arreptum iussit accumbere iuxta Panem, & Co-
 rybātes, & Attim, ac Sabarium: inquilinos istos & an-
 cipites deos. Interea panem exhibebat Ceres: Bacchus
 uinum: Hercules carnes: Myrtum Venus: Neptunus
 Menides: simul interim & ambrosiam & nectar furtim
 degustabam. Nam optimus ille Ganymedes, ut est ho-
 minum amans, siquando conspexisset Iouem auertere
 oculos, nectaris cyathum unum, nōnunq; etiam duos
 mihi infundebat. Dīj uero, quemadmodū alicubi dixit
 Homerus, & ipse opinor, ut ego illic cōspicatus, neq; fru-
 mentum edunt, neq; potant nigrantia uina: uerum am-
 brosiam apponūt, & nectare inebriant: præcipue uero
 gaudent uestri sacrificiorum fumo, unā cum ipso mīdo-
 re: subuolante ad hæc sanguine uictimarum: quæ sacri-
 ficiantes

fientes aris infundūt. Cæterū inter cenandū, & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacē saltabat, & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primā ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium saturi requieuiimus, quo quisq; federamus loco, satis uidi potu.

At reliqui noctem diuicq; hominesq; per omnem

Dormibant: me nequaquā sopor altus habebat.

Verum meū animo uersabam cū alia permulta, tum illa præcipue: qui fieret, ut Apollini tanto iam tempore non proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in ætælo, quum sol semper adesset, unaq; conuiuium agita-
ret. Actum quidem pusillum obdormi: mane uero surgens Iuppiter, iussit indici concionē: mox quū adessent omnes, sic farier inquit: Vti uos conuocarem, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit: uerum quum alioqui iam olim mihi fuerit animus cōmunicare uobiscum de philosophis, maximeq; uero à luna, hisq; de quibus illa queritur cōmotus: statui haudquaquā diutius prorogare consultationē. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in uita fluicare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidū, iracundū, gulæ studiosum, stultū, fastuosum, contumeliosum: & ut uerbis Hælo mericis dicam,

Telluris inutile pondus.

Isti igitur in sectas diuisi, acuarijs rationū labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellāt: Academicos alij:

u ; alij Epi

aliꝝ Epicureos: aliꝝ Peripateticos: aliꝝ itē uocabulis, his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandū illud uirtutis nomen induerint: tum adductis in altum supercilijꝝ, promissaqꝫ barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circūferentes: simillimi nimirū istis Tragediarū histrionibus: quibus si personas, stolarūqꝫ illam auro sparsam detraxeris: quod superest, id ridiculum est: nempe hominuculus septem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi quum sint, mortales quidem uniuersos aspernant: de dijs uero absurda prædicant: contractisqꝫ coetibus adolescentulorum, quos nihil negocij sit fallere, nobilem illā uirtutē ostentant: & uerborum ambiguitates docēt: atqꝫ apud discipulos temperantiā semper ac modestiam laudāt: opes ac uoluptatē execrantur: cæterum ubi soli & apud sese esse cœperint: quid attinet dicere, quantopere sese ingurgitēt: qꝫ immodici sint ad Venerē: quemadmodū aut etiā assium sordes oblingant. Iam illud est omnium grauissimū: quod cum ipsi nihil agant, neqꝫ publicum, neqꝫ priuatum: sed inutiles ac superuacanei desideāt.

Nusqꝫ in consilijs, nusqꝫ numerent in armis.

Tamen reliquos accusant: ac uirulentis quibusdam dictis cōgerentes, neqꝫ non maledicta quædam meditati, obiurgant: proximisqꝫ conuittantur. Adeo ut is inter hos primas tenere uideat, qui damosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicendum audacissimus. At
sanē

sanè si quis istum sine fine ista facientem, uociferantē,
 & ceteros incusantem percontetur, ad hunc modum:
 Tu uero quid tandē facis? Aut quid per deos dicemus
 te ad uitam conferre? Nimirum respondebit, si modo
 recta uerāq; fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem,
 aut agros colere, aut militare, aut artem aliquā aggre-
 di, superuacaneum mihi uidetur. Ceterū damo, squa-
 leo, frigida lauo: incalceatus per hyemē obambulo: ac
 ueluti Momus ille, quæ ab alijs gerunt, calumnior. Ac
 si quis diuitum sumptuosius opsonarit, aut amicā ha-
 beat: id exquiro, atq; indignor. Quod si amicorū qui-
 piam aut sodalium, morbo decumbat, curāq; & obse-
 quio egeat: id ignoro. Hoc genus sunt nobis odijs hæ-
 pecudes. Iam uero qui ex his uocantur Epicurei, uehe-
 menter sunt etiam contumeliosi: neq; mediocriter nos
 mordent: affirmantes neq; dijs esse curæ res mortaliū,
 neq; omnino cōsiderari à nobis quid apud illos agat.
 Quasobres tempus est, ut de his cōsultemus: ppter ea
 quod si semel ualeant hæc persuadere ijs, qui sunt in ui-
 ta, nō mediocriter esurietis. Quis enim post uobis rem
 diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumentū?
 Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis he-
 ri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pari-
 ter & hominibus sint cōutilissima, & nobis cōminime
 periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens adfremebar con-
 cio: mox damatū est ab omnibus: effulmina, exure, cō-
 minue: in

minue: in barathrum, in tartarum: uti gigantes. At Iupiter rursus in dicto silentio, fient ista, inquit, quemadmodum uultis. Omnes cominuuntur cum ipsa sua dialectica. Quamquam in presentia sane fas non est punire quentem. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses. Iamque inducias promulgaui. Itaque proximo anno, ineunte uere, mali male perdentur formidando fulmine.

Sic ait, atque supercilij pater annuit atris. Porro de Menippo hæc mihi uidentur, inquit: ut addeptis illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur hodie in terram. Hæc locutus dimisit coetum. Me uero Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam Amice, quæ è calo mecum adfero. Quare ab eo iam eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœciliis ambulantis.

ICAROMENIPPI FINIS.

DES. ERASMO RO-

TERODAMO IN-

TERPRETE.

REVERENDO PA

TRI AC DOMINO, D. RICARDO EPISCO
PO VVINTOVIENSI, ERASMVVS ROTE
RODAMVS, S. P. D.

PRISCORVM usq; sæculis mos hic
in hæc nostra tempora deductus est
amplissime pater: ut calēdis Ianuarijs
principe ineuntis anni die, munuscu-
la quæpiam missitentur: quæ nescio
quid lætioris ominis afferre credunt:
tum ijs ad quos abeunt: tum illis ad quos redeunt. Itaq;
quum ego dispicerē ecquid tandē muneris à nobis iret
ad tantū patronū, ad tam potentē amicū: neq; quicq;
in mea reperirem supellectile, præter meras chartulas:
profecto chartaceam strenā mittere sum coactus: q̃q;
quid aliud potius mitti conueniebat ab homine studi-
oso, ad Præsulem omnibus quidē fortunæ muneribus
magnificentissime cumulatū: sed qui uirtutem, uirtu-
tūq; comites, honestas literas, infinitis calculis antepo-
nat: quicq; tanq; contemptim, penēq; dixerim inuitus
fortunæ dona admittat: cōtra animi bonis quū sit opu-
lentissimus, tamen semper magis ac magis cupiat dite-
scere: Porro nostrū hoc munusculum: si nulla alia licet
saltem Terentiani Parmenonis exemplo, hoc nomine
cōmendabimus: quod non ex Æthiopia, uerum è Sa-
mosata

Missisaz
munera

Liony quid
omni

Gastusa
Strena

Cumulus

Conscripting

mosata usq; Commagenorum urbe sit profectum. Est autē dialogus Luciani: cui titulus Toxaris, siue de amicitia: quem nos paucis hisce diebus latinū fecimus. Qui quidem (uti spero) nō omnino futurus est ingratus tuæ excellentiæ: uel ob id, quod amicitia prædicat: rem adeo sanctam, ut barbarissimis etiā nationibus olim fuerit ueneranda: Nunc Christianis usq; adeo in desuetudinem abiit: ut non dicam uestigia, sed ne nomē quidem ipsum extet: quū nihil aliud sit Christianismus, quā uera, perfectaq; amicitia: quā cōmori Christo: quā uiuere in Christo: quā unum corpus, una anima esse cum Christo: hominum inter ipsos talis quædam communio, qualis est membrorum inter se corporis. Neq; minus tamē iucundus, quā frugifer futurus est: si quis modo decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, quā totus Græcanicū quiddam sapit: comis, facetus, festiuus: contra Toxaridis Seythæ oratio, quā tota Seythicum quiddam spirat: simplex, incondita, aspera, sædula, seria, fortis. Quin etiam dictionis discriminē, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, pro nostra uirili referre curauimus. Hanc igitur qualēcunq; diētuli tui strenulā amplissime Præful, felicibus auspicijs accipe. Et Erasmi sicuti iam pridem facis, amare, ornare, iuuare perge.

Vale Londini, Calendis Ianuarijs, M. D. V. I.

Toxaris

*In de pectore
cum in v
figura*

TOXARIS SIVE

AMICITIA, DIALOGVS LVCIANI,

DES. BRASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

Interlocutores, MNESIPPVS GRAECVS.

TOXARIS SCYTHA.

MNESIPPVS.

VID AIS Toxaris? Sacrificatis Orestis ac Pyladi uos Scythæ: deosq; esse illos creditis? TOXARIS. Sacrificamus Mnesippe: sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNES. An uero mos apud uos, etiam bonis uiris

posteaq; uita defuncti sint, pinde ut dijs sacra facere? TOXA. Non istuc modo: uerum eosdem festis diebus ac celebribus cōuentibus honoramus. MNES. Quid captantes aut sperantes ab illis? Necq; enim quo benivolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quū iā sint mortui. TOXA. Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus: q̄q; nō ob id tantū hæc facimus: quin magis existimamus nos

x 2 rem

*Sacrificatur
in sanctis diebus*

rem uehementer conducibilem: & his qui in uita sunt
 esse facturos: si præstantiū uirorum memoriā celebremus:
 honoremq; habeamus ijs, qui uita defuncti sunt.
 Siquidem hac ratione futurum arbitramur: ut multi
 apud nos illorum similes euadere cupiant. MNES. Ista
 quidem recte iudicatis: at Pyladem atq; Orestem quo
 nomine potissimū suspexistis, ut dñs eos æquaueritis:
 idq; adeo, quum hospites uobis essent: uel, quod gra
 uius, hostes. Quippe posteaq; naufragio eiectioni ab ijs,
 qui tum Scythiam incolebant, essent cōprehensi, abdu
 ctīq; ut Dianæ immolarentur: adorti carcerarios: neq;
 non oppressis excubijs, & regem trucidarunt: & assum
 pta sacerdote, quin ipsa quoq; Diana sublata, nauigio
 sese proripuerūt, irrita publica Scytharum lege. Quod
 si ob istiusmodi facta honorem habetis uiris: facile asse
 cuti fueritis, ut multos illorum similes reddatis. Iamq;
 ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicentium uobis ex
 pedierit multos in Scythiā Orestes ac Pylades appelle
 re. Nam mihi quidem isto pacto mox futurū uidetur,
 ut religionis ac deorum expertes reddamini: dñs qui re
 liqui sunt, ad eūdem modum è regione uestra in exiliū
 ablegatis: postea, opinor, deorum omnium uice uiros,
 qui illos eiectionem uenerant, diuinitate donabitis: & qui
 sacrilegi in uos fuerūt, ijs tanq; dñs sacrificabitis. Quod
 si nequaq; horum gratia Orestem ac Pyladem colitis,
 sed aliud quippiā Toxaris in uos beneficij contulerūt:
 qua

Damp Vm
 my fons fons

Carney

Eurhū v
 uin

qua gratia quū olim nō esse deos iudicaueritis: nūc è regione, sacra illis faciētes, deos esse decreuistis: Et qui tū parū aberant ut uictimæ fierent: ijs nūc uictimas offer-
tis: Enimvero ridicula uideantur ista: & quum his quæ quondam statueratis pugnancia. TOXA. Et ista quidē Mnesippe prædara sunt uirorū illorum facinora, quæ cōmemorasti: uidelicet duo cum essent, tam ingentē ausum audere: ut tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent: Gracis ad id usq; temporis intactum: nisi solis ijs, qui Argo in Colchidem traiecerunt exerci-
tum: nihil expauesciti: neq; fabulas, quæ de illo feruntur: neq; appellationē ueriti, quod inhospitum uocaretur: uidelicet, opinor, quod feræ undiq; gētes accolerēt. Deinde quū iam capti essent, usq; adeo strenue sese gesserint: neq; sat habuerint, si tantū incolumes euaderēt: nisi & à rege acceptam contumeliā ulti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? An nō admirāda hæc: & quæ diuino quodā honore digna iudicent, quicquid est hominum, qui uirtutem suspiciunt? Quancp non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dices: quidnā præter ista suspiciendum patrarint, atq; diuinum? Nam quantū ad nauigationem & peregrinationē attinet: non paucos profecto diuiniore istis ostēdero negotiatores: atq; inter hos præcipuos Phœnices: qui non in Pontum, neq; ad Mæotiden usq; aut Bosphorū tantum enauigāt: uerū

Expansio

quaque uersus, Græcū ac Barbarū mare permetiuntur.
 Hi siquidem oēm oram, & omne littus (ut ita dixerim)
 perscrutati in annos singulos, extremo demū autūno
 in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandē ra-
 tionem pro dijs habeto: idēq; etiam si complures illorū
 caupones ac falsamētarios esse reperiēs. TOXA. Audi
 nunc, o uir admirāde, consyderāq; quanto nos, qui bar-
 bari uocamur, rectius uobis de bonis uiris sentiamus.
 Siquidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrū quidem
 ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis: apud nos
 uero & templū ostenditur, ambobus illis cōmuniter sa-
 crum (ita ut par erat amicis) & hostiæ offeruntur: reli-
 quisq; omnis honos. Porro quod hospites erant, non
 Scythæ: id uero nihil obstat, quo minus boni uiri iudi-
 centur: neq; enim perpēdimus cuiates sint uiri honesti
 ac probi: neq; inuidemus, si cū amici nō fuerint, res egre-
 gias gesserunt. Quin magis admirantes ea quæ patra-
 runt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos duci-
 mus. Quod autē potissimū stupentes in illis uiris efferi-
 mus, illud est: quod nobis uisi sunt amici inter sese lōge
 optimi extitisse: atq; alijs exemplo fuisse, quasiq; legem
 statuisse, quemadmodum oportet amicos omnē inter
 se cōmunicare fortunam, curariq; à Scythis: qui quidē
 essent pręstantissimi. Itaq; quæcūq; alter cū altero, uel
 alter pro altero tulit: ea maiores nostri descripta in co-
 lumna ærea reposuerunt in templo Orestis: ac leges sta-
 tuerunt

*Quædam
uobis*

*Salsamētarios
uobis*

*Templum
sacrum patribus
& amicis*

Amicos

*Domesticos
Nostrates*

tuerunt, ut ea colūna prima esset institutio disciplinæq;
 liberis suis: si meminissent, quæ in illa essent adscripta.
 Itaq; penè patris quisq; sui nomen citius obliuisceret,
 q̃ res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in
 porticu templi eadem quæcūq; in columna notātur, pri
 scorum picturis adumbrata uisuntur. Nempe Orestes
 unā cum amico nauigās, deinde fracta inter abruptas
 cautes ipsorū naue comprehensus, & ad uictimā ador
 natus: iamq; Iphigenia inītiat eos. Ex aduerso uero in
 altero pariete idem iam uinculis exutus depīctus est, ac
 Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Postre
 mo soluētes, abducta Iphigenia ac dea. Porro Scythæ
 frustra scapham adoriuntur, iam nantem: hærentes gu
 bernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra
 tentata: alij quidem ex eis sauci; alij uero eius rei metu
 compulsi: natatu semet in solum recipiūt: ubi uel maxi
 me liceat perspicere, quantā alter in alterum beneuolen
 tiam præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pi
 ctor utrūq; de hostibus in semet ruentibus securū: pro
 pellentem autem eos, qui in alterū feruntur, ac præ illo
 iaculis occurrere conantem: pro nihilóq; ducētem, si in
 tereat ipse: modo seruet amicum: uel suo ipsius corpore
 præueniens, excipiensq; ictus in illum intentos. Iam ue
 ro tantam illorū beneuolentiā, atq; in rebus tristibus
 cōmunionem, fidem, humanitatem, ueritatem: deniq;
 constantiam alterius in alterū amoris: hæc haudquaq;
 humana

humana putauimus esse: uerum animi cuiusdam præstantioris, quæ pro more uulgarium istorum mortaliu: qui donec secundis uentis nauigatur, amicis indignantur: nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quod si uel paululum eis uenti reflare cœperint, aufugiunt: solos in periculis deferentes. Enim uero ut & illud noueris: nihil amicitia melius arbitratur Scythæ: neque est in quo Scythæ magis gloriatur, quæ in adiutandis amicis, comunicandisque rebus acerbis: quæ admodum neque probrum apud nos maius ullum, quæ amicitie desertore uideri. Has ob res Orestem ac Pyladem ueneramus, quod præstantes extiterint in Scytharum uirtutibus, atque in amicitia præcellentes: id quod nos omnium maxime admiramur. Appellationem quoque ex his illorum factis imposuimus, ut Coraci uocentur: quod quidem nostra in lingua perinde sonat, ac si quis dicat, dii amicitie præsides. MNES. Hui Toxaris: profecto non arcu modo ualuerunt Scythæ, bellicisque in rebus cæteris antecelluerunt: uerum uidentur & ad orandum, persuadendumque omnium aptissimi: unde mihi quum dudum secus uideretur, nunc eidem merito fecisse uidemini: qui sic Orestem ac Pyladem indecorum numerum retuleritis. Verum illud me fugerat uir optime, quod pictor quoque bonus esses. Admodum enim euidenter ostendisti nobis, quæ sunt in Orestis templo: picturas, pugnamque uirorum, alterique per altero suscepta uulnera. Tametsi non putaram amicitiam usque adeo cultam

Coraci ap,
pellantur

culturam fuisse quondā apud Scythas: magis autē quod barbari essent, atq; agrestes: similitudine quē ira, rabieq; perpetuo cōmitti: amicitia uero, ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idq; cōiiciens, quum ex alijs quæ de illis audimus: tum ex hoc, quod progenitores suos uita defunctos deuorāt, TOXA. An nos Græcis quū alijs in rebus, tum in his quæ ad parentū attinent cultum, sanctiores, magisq; pijs simus, in præsentiarum haudquaquē contenderim. Quod autē nostrates amici longe fideliores sint amicis Græcis: quodq; amicitia ratio maior apud nos, q̃ apud uos: haud difficile fuerit docere. Ac p̃ deos Græcorū, ne tibi molestū sit audire: si quæ p̃spexi dixerō, multū iā tēporis apud uos uersatus: uos em̃ mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere: uim uero factaq; illi⁹, adeo nō solum p̃ sermonū dignitate non exercere: ut sat uobis sit prædicare eā: & quātū sit bonū, ostēdere. At ubi usu uenit: deficientes à sermonibus, nescio q̃modo è medio negotio aufugitis. Cæterū quū Tragœdi in scenā p̃gressi, istiusmodi amicitias uobis representāt: pleriq; laudatis atq; applaudit: ac pro se mutuo periditātibus illis illa chrymatis: ipsi uero nihil dignū laude p̃ amicis præstare audetis. Quin siquādo forte accidat, ut egeat amicus: ibi p̃tinus nō secus atq; insomnia, procul auolātes eua nescunt uobis multæ illæ tragœdiæ: uosq; similes relinquunt inanibus istis, ac mutis personis: quæ diducto ri

y ctu,

*Martinus de
ueneri scilicet*

etu, atq; immane hiantes: ne minimū quidē loquūtur.
 At nos ediuerso, quo sumus in dicendo de amicitia po-
 steriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare si
 uidetur, ita in præsentiarū agamus: priscos illos amicos
 ualere sinamus: si quos uel nos, uel uos ex his, qui olim
 fuere, recensere ualemus: quādo ista quidem parte uos
 nimirum superaueritis, compluribus ac grauib; ad-
 ductis testibus: nēpe Poetis, q; Achillis & Patrocli ami-
 citiā, tum Thesei Perithoiq; neq; nō aliorū necessitudi-
 nem, pulcherrimis uersibus carminib; cōtexuerūt.
 Quin paucos quosdā in mediū adferamus, ex his, q; no-
 stra ipsorum memoria fuerint: atq; eorū res gestas ex-
 ponamus: Ego quidem Scythicas, tu uero Græcanicas.
 Et in his uter superarit: melioraq; produxerit amicorū
 exemplis & uictor esto: ac suam ipsius uictoriam pro-
 mulgato: tanq; qui pulcherrimū honestissimūq; cer-
 tamen decertarit: adeo ut ego quidē non paulo malim
 mihi in singulari uicto certamine dextram amputari,
 (nam ea est apud Scythas uicto pœna) q; in amicitia
 quopiā inferior iudicari: præsertim Græco, ipse Scythas
 quū sim. MNES. Quanq; est haud mediocris negocij,
 cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine con-
 gredi: tum admodum instructo missilibus ac penetrali-
 bus narrationibus: haud tamē usq; adeo ignauiter, tam
 cito uniuersam deferens Græciam, tibi cesserō. Etenim
 uehementer absurdum fuerit: quū duo illi tantum uice-
 rint

Dignetur me
 pueri pueri
 Virgo

Hædus me
 ueneris

rint Scytharū, quantū fuisse dedarāt tum fabulæ, tū ue-
 rustæ uestræ picturæ, quas pauloante scite admodū re-
 præsentabas: Græcos omnis tot nationes, tot ciuitates,
 nullo defendente uinci abs te. Nam istuc si fiat: non de-
 xtram, quemadmodū apud uos solet, sed linguā execa-
 ri conueniat. Sed utrum spectare nos oportet: numerū
 ne eorū, quæ amice quis gesserit: an magis quo plures
 alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior ui-
 debitur. TOXA. Nequaquā: imo nō multitudine uis ho-
 rum spectetur: uerum si quæ tu narrabis facta, his quæ
 narrabo, uideantur præstantiora, magisq; penetratiora:
 tum nimirū etiam si numero paria sint opportuniore,
 magisq; letalia mihi faciēt uulnera: Ac penē memet ad
 ictus accōmodabo. MNES. Probe loqueris. Statuamus
 igitur quot erūt satis. TOXA. Mihi quidē satis fore uide-
 tur, si uterq; quinq; narret exēpla. MNES. Itidem mihi
 uidetur: ac prior dicito: uerum adiuratus, nimirum non
 nisi uera dicturum: alioqui fingere eiusmodi, nō admo-
 dum fuerit difficile: palam autē refelli non queant. Por-
 rō si iuraris, nefas sit non habere fidem. TOXA. Iurabi-
 mus, siquid etiam iureiurādo opus esse censes. MNES.
 At quis tibi ē dñs nostratibus, num satisfaciat Iuppiter
 Philius? TOXA. Et maxime. Ego quoq; tibi nostratē
 iurabo, meapte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iup-
 piter Philius, quæcunq; dicturus sum apud te: ea nimi-
 rum uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs, quoad fieri

potuit, diligentissime perceperim, narraturum: nihil ex
me ipso cōminiscentē, alleuantemq;. Ac primo quidem
loco, Agathoclis Diniæq; amicitia referam: quæ apud
Jonas est celebratissima. Nam Agathodes hic, qui Sa-
mius fuit, non ita pridem uixit: uir in amicitia quidem
præcipuus, ita ut re declarauit: ceterū reliquis in rebus
uulgo Samiorū nihilo præstātor, neq; genere, neq; cæ-
teris item opibus. Huic cum Diniā Ephesio, Lysionis fi-
lio, amicitia à puero intercesserat. Porrò Diniās supra
modum ditatus est: & quemadmodū solent ij, qui nu-
per opes nacti sunt, complures & alios secum habebat,
satis quidem idoneos illos, & ad compotandum, &
ad uoluptariam consuetudinem: ab amicitia uero lon-
ge alienissimos. Atq; inter hos interim habebat Aga-
thodes: cōuiuēbatq; & compotabat illis: non admodū
approbans eam uiuendi rationem. Diniās autē nihilo
hunc potiorē habebat, q̃ cæteros adulatōres. Tandē
etiam offendere cœpit, crebrius obiurgans: molestusq;
uidebatur: quippe qui admoneret eum maiorum: præ-
ciperetq; ut seruaret, quæ multo labore parata, pater illi
reliquisset: adeo ut ob hæc ne ad comessationes quidē
illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessare
tur, celare cupiēs Agathodem. Demum ab assentatori-
bus illis misero persuasum est: quod adamaret à Cha-
ridæa Demonactis uxore, uiri illustris, atq; inter Ephe-
sios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à
muliere

muliere ad illū uentitabant: & ferta semimarcida, & mala quædam admorsa: deniq; quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes: quo paulatim illis amorē artibus quibusdam inferant: primumq; hac incendāt opinionē, quod sese credant amari. Nam plurimū illicit & hoc, præsertim eos, qui sibi formosi uidentur: donec imprudētes in casses inciderint. Erat autem Charidæa urbana quidem & elegās muliercula, at supra modum meretricia: semperq; illius quicūq; forte adijisset, etiam si quis admodum leuiter concupiuiisset: quin si uel aspersisses duntaxat, protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat, ne quando recusaret Charidæa: admirabilis autem alioqui artifex: quauisq; meretrice doctior, allicere amatorem: & ambiguus quū adhuc esset, totū subigere: at quum iam teneretur, incitare: ac magis magisq; accendere: nunc ira, nunc blandimentis: ac mox fastidio: deinde iniecta suspicione, quasi ad alium sese deflectura esset: postremo omni ex parte egregie docta erat mulier, & absoluta, artibusq; omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur tum Dinia adulescentes accersuerant in adolescentulum: multaq; adsimulabāt, quo eum in amorem Charidææ impellerēt. Illa porro quæ compluris iā adolescentes iugularat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domosq; opulentas euerterat: uarium quoddā, atq; inexpugnabile malum: ubi nacta manibus est simplicem, & huiusmodi artium imperitū

adolescētulū:haudquaquā admittebat ex unguibus: sed undiq; oppugnās,tentansq; ubi iam omniū esset compositum ipsa dum captat,capta perijt: dum infelici Diniā innumerabiliū malorum exitit causa.Nam primū quidē statim literulas illas ad illum dat:ac subinde misit ancillulam,quæ renūciaret ut fleret,ut uigilaret:postremo ut misera præ amore suffocatura esset sese.Donec iam beatus ille persuasus,sibi formosus esse uidetur:atq; Ephesiorū uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tandem in cōgressum adductus est multis precibus exoratus.Et ex eo quidē tēpore facilis iam erat cōiectura,fore ut caperet à muliere formosa:ad uoluptatem congredi docta:& in loco flere: & inter loquendū miserabiliter suspirare:& iam abeuntē amplecti:& aduenti obuiā occurrere:& formā colere sic ut maxime placitura esset:interdū uel uoce,uel cithara canere:quibus om̃ibus in Diniā usa est.At ubi sensit excruciarī,iāmque amore illaqueatum,ac subiugum esse factum:aliud adhæc excogitat,quo miserum subuertat:gravidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandū stultum amantem) Neque postea cōmeabat ad illum,affirmans à uiro obseruari sese:qui iam amorem persensisset.Hic uero rem iam non ultra ferre potis erat:neque durare quibat:quum illam non aspiceret:sed lachrymabatur,adulatoresque ad sese accersebat:ac Chariclææ nomē inclamabat:imaginemque illius amplexus

plexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demum in limine abiiciens sese iactabatur: planèq; res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri: non pro malorum aut corollarū pretio: sed solidæ domus, agri, famulæ, uestes florulentæ, auri quātum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Iones nobilissima exhausta est, atq; exinanita. Deinde ubi iam exuccus esset: eo relicto, aliū quempiam adolescentulum Cretensem, bene nummatum uenata est, illiq; substituit. Iam uidelicet illū adamabat: atq; is quidē credebat. Itaq; Dinias neglectus non à Charidæa modo, uerū etiam ab assentatoribus (nam isti quoq; ad Cretensem amatorem iam descieuerant) abit ad Agathodem: iam pridem non inscium, q̃ illi res misere haberent. Ac pudescens quidem initio, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogātiā mulieris, riualet Cretensem: in summa, non uicturum sese, nisi cum Charidæa consuetudinem haberet. Ille uero intempestiuū esse ratus id temporis exprobrare Dinias, quapropter ex amicis unum sese nō admisisset, sed tum quidē assentatores suos sibi anteposuisset: diuendita, quam unā habebat in Samo, domo paterna, pretium illi attulit talēta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias: haud dam erat Charidæa: rursus subito formosus factus: rursus ancilla & literulæ, & expositulatio, qd' iam diu sese nō adiisset, cōcurrerūt. Item adultores ap
plauden-

plaudentes, ut uiderunt Dinia adhuc esse quod daret; cum autem pollicitus esset sese uenturum ad illam: uenissetq; primo ferè somno: essetq; int⁹ Demonax Charidææ maritus: siue quod alioqui persenserat: siue de cōposito, proditiōe q; uxoris (nam utrūq; fertur) exiliens uelut ex insidijs, & atriū iubet occludere, & Dinia comprehendī: ignem ac flagra minitans: neq; nō gladium tanq; in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset: uecte quopiā de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem, in tempus adigens: tum Charidæam: atq; hanc quidem nō ictu uno, uerum etiam & uecte sapius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti. Deinde comprehendere conati: quum in hos quoq; ferro insiliret: ipsi quidē aufugerūt. Dinias autem clam sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usq; apud Agathodē diuersabatur: pariterq; & quæ facta essent reputabant: & quid in posterū esset euenturū, consyderabāt. Vt autē diluxit, milites aderāt: (iām enim res erat diuulgata) cōprehensūq; Diniam, nec hunc iam inficiantem homicidiū, abducunt ad præfectum: qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eū ad Persarum regem remittit: nec ita multo post relegatus est Dinias in Giaron insulā ex Cydadibus unam, dānatus a Rege: ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathodes autē cum reliquis in rebus nunq; abfuerat: tum pariter

pariter soluit in Italiam: & amicorū solus unā est in iudiciū comitatus: neq; usq; defuit officio. Porro ubi iam in exiliū profectus est Dinias: ne tum quidē desertus est ab amico. Quin potius ipse suapte spōte damnatus, uersabatur in Giaro: simulq; cum illo exulē agebat. At quom iam rerum necessariorum omniū inopia laborarent: locās seipsum purpurarijs, unā cum alijs urinabat: quodq; hinc partum est referēs, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissime inseruiuit: & ubi uita defunctus est, noluit unq; in patriam reuerti: uerum inibi perseuerauit in insula: pudori sibi fore ratus, si uel mortuū amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factū amici retulerim: quod quidem nō ita pridem accidit: haud enim scio anni quinq; præterierint, quod Agathodes in Giaro mortem obiit. TOXA. At utinam iniurātus ista Mnesippe dixisses: uidelicet quo mihi fas esset, eis non habere fidem. Adeo Scythicum quendam amicum Agathodem istum descripsisti, quin uereor ne quē & alium isti similem narres. MNES. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauderus Megarēsis: adiurans profecto se testem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum: collecticios quosdam homines uehementem: in his fuisse Euthydicū, unāq; cum hoc Damonem Chalcidensem, eiusdem amicum. At natu quidem eos æqualeis fuisse: uerū Euthydicū,

z ualen

ualentem, robustumq; : Damonem contra, suppallidum atq; ualutudinarium: quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaq; ad Siciliam usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterum ubi transmissso freto, in ipso iã Ionio mari nauigarent, tempestatem maximã eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre: immaneis quasdã procellas ac sinuosas, tum grãdines, & si quæ alia tẽpestatis mala: Vt uero iã haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antemna: præterea & funes quosdã trahentes, quonimirum uim, impetumq; fluctus exciperet: circiter noctis medium, Damonẽ, qui in tanta iactatione nauicaret, uomuisse in mare propendentẽ. Deinde, ut cõjicio, naue uehementius in eam partem, in quã ille propendebat, inclinata: simulq; ppellente fluctu: excidisse eũ prono capite in pelagus: neq; nudum tamẽ uidelicet, ut misero uel natare cõmode liceret. Mox itaq; succlamasse quũ præfocaret, uixẽp sese ab undis sustolleret. Porro Euthydicum simulatq; audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare: arreptõq; Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterãt, luna scilicet relucente) unã iuxta illũ nasse, ac subleuasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese miseratos uirorũ calamitatem: uerum nequisse, quod uento præualido raperetur. Illud tamen fecisse, subera complura ad illos proiecissetum ex contis aliquot: ut ab his
suspensi

suspensi natarent, si quē forte ex eis nansciscerentur: po-
stremo scanforia quoq; tabulata: quæ quidē erant neu-
tiq; exigua. Cogita iā per deos: quod aliud grauius be-
neuolentiæ documentum quisq; adere queat, in homi-
nem amicū, qui noctu decidisset in mare, usq; adeo sa-
uiēs, q̄p̄ cōmunicata morte? Iamq; adeo mihi ante ocu-
los pone imminētes procellas: fragorem aquæ sese ad-
glomerantis: spumam undiq; efferuescentem: noctem,
ac desperationē: Ad hæc illū iam præfocari incipientē,
uixq; undis extantem, manusq; porrigentem amico:
hunc autem incontanter insilientem, simulq; nantem:
prorsusq; sollicitum, ne se prior Damon interiret. Sis
em̄ profecto cognosces, quod haud ingenerosum hūc
quoq; amicū, uidelicet Euthydicū, retulerim. TOXA.
Vtrum perierunt uiri Mnesippe: an salus quæpiam ex
inspirato illis contigit? Adeo ego illis nō mediocriter ti-
mui. MNES. Bono animo es Toxaris: seruati sunt: quin
hodiēq; Athenis agūt, ambo philosophiæ dantes ope-
ram. Nam Simylus ea demū narrare poterat, quæ no-
ctu uidere licuit: hunc delapsū, illum desilientem: si-
mulq; nantes, quatenus per noctem dabatur aspicere.
Porro quæ post hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat.
Primū quidem, subera quædam forte nactos, suspen-
disse de his sese: atq; ita hærentes fluitasse, sanē q̄p̄ incō-
mode. Deinde ubi tabulata cōspexissent, iam sub auro-
ram annasse: cōscensiq; illis cōmode, deinde nantes ap-
pulisse

pulisse Zacyanthum. Post hos autem, qui neutiq̃ mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis, utebatur: & ijs quidem opulentis, quū ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamētum reliquit: alijs quidem fortasse deridiculum: tibi uero, haud scio, an tale sit appariturū: uiro probo: & apud quem amicitia in precio sit: quicq̃ uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic em̃ in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meā alendā, atq̃ in senecta fouendam: Charixeno uero filiam meā elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Siquid autem interim acciderit alterutri: huius quoq̃ partē (inquit) alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatē quidē Eudamidæ nouerant: at amicitiam, quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant: rē pro ludo iocōq̃ ducebant. Nemo certe aderat, qui nō cum risu discederet: quod eiusmodi hæreditatē Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices uidelicet: atq̃ ita aiebant: Siquidem persoluent Eudamidæ, superstitēs ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes, quibus ista erant legata: ut audierunt, uenerunt illi co, agnoscentes ratāq̃ facientes ea, quæ erant testamento mādara. Itaq̃ Charixenus quinq̃ duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autē optimus successor factus.

ctus, tum illius, tum suo ipsius suscepto onere, & matrē
 alit Eudamidæ: & filiā non ita pridē elocauit: ex quinque
 talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotē,
 duobus in amici filiam erogatis: Ac nuptias ambarum
 eodem die fieri uoluit. Quid tibi Toxaris, Aretæus iste
 uidetur: numnā leue amicitiae argumētum exhibuisset
 adita huiusmodi hæreditate, neq; deserto amici sui te-
 stamēto: an hunc quoq; in perfectis idoneisq; calculis
 ponimus, ut sit unus è quinque? TOXA. Et iste quidem
 egregius: quanq̃ equidem Eudamidam multo magis
 ob fidutiā admiratus sum, qua fuit erga amicos: deda-
 rauit enim, quod & ipse eadē fuisset factururus erga illos:
 tametsi non essent ea scripta in testamēto: uerum ante
 alios uenisset non scriptus talium hæres. MNES. Probe
 dicis. Sed quartū iā tibi narrabo: Zenothemim Char-
 moleum, Massilia oriūdum. Commōstrabatur autem
 mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, uir deco-
 rus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor
 in rheda iter facienti: quū alioqui deformis, tum dimi-
 dia neimpe dextra corporis parte māca, alteroq; capta
 oculo, teterrimū quoddam & refugiēdum tericulum.
 Deinde quū demirarer, si decorus ille quum esset, acue-
 nustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctā: is
 qui mihi eum cōmostrabat, causam exponit, quare in
 id matrimoniarum incidisset: nouerat enim comperte
 omnia: nam ipse quoq; Massiliensis erat. Menecrati(in

quit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis: uirò
diuiti ac honorato: ipse iisdem rebus par. Deinde alij
quanto post, facultatibus exutus est ex cōdemnatione
Menecrates: quo tēpore pariter infamis, & ad capeſſen-
dos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentū ui-
ris, tanq̃ qui ſententiam iniquā pronūciaſſet. Ad hunc
autem modum, inquit, nos Maſſilienſes mulctamus, ſi
quis corrupte iudicet. Grauiſſe itaq; ferebat Menecra-
tes: primū, quod eſſet cōdemnatus: deinde, quod ē diui-
te paup; poſtremo, qđ ex nobili repēte factus eſſet infa-
mis, ac reiectitiuſ. At præter cætera eū ipſa diſcruciabat
filia iam nubilis: utpote annos nata decem & octo: quā
ne cum omni quidem patris ſubſtantia, quā ante con-
demnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſq; inge-
nuus ac pauper facile accipere, quæ tā infelici fuerit for-
ma: Quin & concidere dicebatur: idq; circa lunā creſcen-
tem. Hæc ubi apud Zenothemim deploraret: bono, in-
quit, animo es Menecrates. Neq; enim ipſe egebis ne-
ceſſarijs: & filia tua dignū aliquē ſuo genere ſpōſum in-
uenerit. Atq; hæc eloquutus, ſtatim apprehēſa illius de-
xtra, deduxit domū. Ibiq; opes, quæ illi multæ erant,
partitus eſt cum illo: ac cœna parari iuſſa, conuiuium acce-
pit amicos: & in hiſ Menecratem, ueluti iam ē neceſſa-
rijs cuiſpiam perſuaſiſſet, ut puellam in matrimonium ac-
ciperet. Poſtea q̃ autē conuiuiū peregerant, libaſſentq;
dijs: tum uero plenū illi calicem porrigēs: accipe, inquit,
Menecra-

Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuā Cydimachā: dotem autem iam olim accepi, talēta quinque & uiginti. Illo uero respondente: absit ne feceris, o Zenothemist: neque ipse usque adeo insaniam: ut te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, cōspiciam cum deformi puella, ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente: hic sponsam adiunctā tollens, abduxit in thalamū: ac paulo post prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens: & quēadmodū uides, circūferens eam. Et non solum non pudet matrimonij: uerū etiam perinde atque glorians de eo, sic ostentat: propterea quod negligit corporis formā ac foeditatem, ad hæc opes & famā: tantū amici rationem habet Menecratis: neque arbitratur eum sexcentum uirum sententiā deteriore esse factum, quantum ad necessitudinem. Quāquā pro his iam illi gratiā retulit fortuna, ad hunc modū. Puellus em̄ ei formosissimus, ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est, quod tollens hunc pater intulit in curiā: frondibus oleaginis coronatū, ac pullis amictū: quo plus miserationis auro cōciliaret. At infans arridebat iudicibus: manibus complodebat. Itaque curia cōmota super illo, remisit mulctam Menecrati: atque ille iam rei, famæque restitutus est, eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemim amici gratia fecisse: haud mediocria, sicuti uides: neque

neq; qualia passim Scythæ factitant: qui concubinas formosissimas summa cura deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neq; uero mihi uideor alium quēpiam debere dicere, Demetrio Suniensi præterito. Nauigabat in Aegyptum Demetrius, unā cum Antiphilo Alo pecēsi: qui cū illi iā inde à teneris annis fuerat amicitia: atq; ephēbus ephēbo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus: ipse quidem Cynicam disciplinam sequutus, sub Rhodio illo sophista: Antiphilus uero medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis forte pfectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum Pyramidum, Memnonisq;. Nā audiuerat illas, quū essent sublimes, umbrā nō iacere: Memnonē aut uocē adere, exoriēte sole. Harū igit rerū cupiditate adductus Demetrius: uidelicet ut Pyramidas intueret, ac Memnonē audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat: relicto Antiphilo, quod is itinere atq; æstu defessus esset. Huic autē in tercia calamitas incidit: quæ singularem quēpiam amicum postulare. Nā puer eius ut nomine, ita & patria Syrus: inita societate cum sacrilegis aliquot, unā cū illis in Anubis templū irrupit: sublatōq; deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, aureo & hoc, neq; non cynocephalis argēteis, atq; id genus alijs: omnia apud Syrum deposuerant. Deinde forte comprehensi (capti enim fuerant, diuidentes nescio quid) rem omnē protinus confessi sunt: destrikti in rota, deportatiq; uenerunt

runt in ædes Antiphilisi: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadā in abdito conditas. Syrus itaq; illico uinētus: unaq; hæres hui⁹ Antiphilus: atq; is quidem interea dum præceptorem audit, auulsus. Nec optulabat quispiā: quin magis hi q fuerāt hæctenus amici, auersabant hominē, tanq; qui templū Anubis sacri legio cōpilasset: seseq; impiari credebant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porro duo qui reliqui erant pueri: quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesserunt. In uinculis igit⁹ erat miser Antiphilus multū iam temporis: habitus interim omniū, quātum in carcere erat, sordium scelestissimus. Porro præfectus carceris Aegyptius homo superstitiosus, ratus sese gratū facere deo: atq; illius ulcisci uices, grauis Antiphilo imminebat. Quod si quando defenderet, affirmans se nihil eiusmodi patrasse: impudēs habebatur: atq; hoc nomine multo etiam magis erat inuisus. Subægrotabat itaq; iam, malēq; habebat: nec mirum: quippe qui humi cubaret, idēq; etiam noctu: neq; crura sineretur protēdere, ligno inclusa: nā per diem cyphone stringebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogeatur totus in uinculis esse. Ad hæc insup domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidē uinctis, locumq; angustum premētibus: adeo ut uix respirarent: tum ferri stridor, ac somnus exiguus. Hæc omnia molesta erant, atq; intoleranda: nimirū homini eiusmodi rerum insueto, minimēq; ad tam durū

A uitæ

uitæ genus exercitato. Quū uero iam deficeret, ac ne cibum quidem capere posset: reuersus est tandem & Demetrius, nihil dum sciens eorū quæ acciderant. Vt autē cognouerat quo in loco res esset. statimq; curriculo ad carcerem uenisset: tum quidem admissus non est: propterea quod uespera iam esset: & carceris custos iam dudū oclulis foribus dormiebat, ministris exubias agere iussis. At mane quū esset, ingressus: multis uidelicet precibus admissus: accedens multo tempore quærebat Antiphilum: quippe malorū multitudine sic immutatum, ut agnosci non quiret. Circumiens igitur, ē uinctis unumquēq; cōtemplabatur: eorum more, qui familiarīū cadauera iam marcida facta, requirūt in stragibus. Quod ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Demomenis filium: ne longo quidē tempore potuisset agnosci quisnam esset, usq; adeo præ malis erat transfiguratus. Vt uero ad uocē agnitam respondiisset, atq; ad eunte illo comā diduxisset: eam à uultu abigens sordidam atq; impexam, ostendit sese quis esset. Sic ambo collapsi sunt: oculis oborta caligine, in tā inopinato spectaculo. Verum aliquanto post, posteaq; & ipse sibi redditus: & Antiphilū recipiens Demetrius, de singulis effecit illum diligenter percontatus: bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse: reliquū autem illi donat, detractis illi putribus atq; detritis, quibus erat opertus pāniculis. Atq; ex eo die modis

dis omnibus illi aderat: curam eius agens, in seruiensq;
 Locans enim sese ijs, qui uersabatur in portu mercato-
 ribus, à mane ad mediū usq; diem, oneribus gestandis
 non parū lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mer-
 cedis partem carcerario in manū dabat, quo illi man-
 suetum hunc, ac pacatum redderet. De reliquo autē, in
 amici curam affatim suppeditabat. Atq; interdū qui-
 dem aderat Antiphilo, quo illum cōsolaretur: ubi uero
 nox occupasset: p carceris foribus factō ex herbis tho-
 rulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hūc qui-
 dem modum aliquādiu degebant: ut Demetrius nullo
 uetante ingrederetur: atq; ob id mitius ferret calamita-
 tem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quo-
 piā: idq; ut putabat ueneno, & custodiæ exactissime
 obseruatz: neq; deinde quisq; admissus in domiciliū
 uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius: quū alia
 uia nō pateret, quā liceret amico adesse: adito præfecti
 collega, seipsum defert, tanq; in irruptione tēpli Anu-
 bis cōmunem operā addidisset. Id simul atq; confessus
 est: abductus est illico in carcerē, ac ductus ad Antiphi-
 lum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carce-
 ratio: ut proxime Antiphilo, atq; eadem in trabe uinci-
 retur. Hic igitur uel maxime declarauit, quāto in illum
 fuerit amore, quū sua ipsius incōmoda negligeret, cum
 & ipse interim ægrotaret: illud autē curæ haberet, quo
 pacto fieri posset, ut ille & quāplurimum dormiret, &

minimū angetetur. Atq; ita cōmode tolerabant. cōmunicatis inter ipsos malis: donec aliquāto post, tale quiddam accidit, quod finem fermè eorū imposeret calamitati. Siquidem è uinctis quispiā, haud scio unde nactus limam: adiunctis cōiuratis captiuorū plerisq; , catenam insecuit, qua seriatim erāt astricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitq; omnes. Qui quidem facile trucidatis, quippe paucis custodibus: cōglobati profiliere. Atq; hi quidē illico quo quisq; poterat, dissipati: postea pleriq; sunt cōprehensi. Porro Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt. Syro quoq; retento, qui iam aufugere parabat. Vt aut diluxisset: Aegypti præsēs, cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerent: accersitis autem ijs, qui erant cum Demetrio: soluit à uinculis colaudatos, quod soli nō aufugissent. At illis haudquaquam sat erat, ut hoc titulo dimitterentur. Clamabat aut Demetrius: sibiq; nō mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, uiderētur uel commiseratione, uel ob id laudis, quod non aufugissent, dimitti. In summa, compulere iudicē, ut causam exactius excuteret. At hic ubi repperit, nihil eos cōmeritos: colaudatos illos, Demetrium aut seorsum quoq; admiratus, liberos esse iussit: consolans super poena quam tulerant, prætēr ius in uincula coniecti. Quinetiam ambos munere prosecutus est: idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem milibus, bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus

philus etiam nunc quidem in Aegypto est. Demetrius autē sua quoq; uiginti milia reliquēs amico, concessit in Indiam: profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo: merito sibi iam ignoscēdū uideri, quod tum ab eo discederet: Neq; em̄ sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat: uidelicet qui possit paucis esse contentus: neq; illum amplius egere amico, quippe cui res iam feliciter haberent. Huiusmodi sunt Toxaris amici gr̄ci. Quod ni initio notasses nos, tāq; qui uerbis nos iactaremus: idē profecto relaturus erā tibi cōplures orationes, atq; eas egregias: quas Demetrius habuerit in iudicio: quū interim pro seipso nihil defenderet: pro Antiphilo uero lachrymas funderet, atq; etiam supplex esset: totāq; causam in sese reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos ē plurimis, quos mihi primū memoria suggessit, tibi narrauerim præclaros ac firmos amicos. Quod reliquū est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò uti Scythas his nō inferiores referas, sed longe præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit: siquid de dextra sollicitus es, ne ea tibi præcidatur. Verū oportet strenuū præstare uirū. Etem̄ res quædā uehemēter ridicula tibi cōtigerit, si cū Orestē ac Pyladē admodum sophistice laudaris: pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TOXA. Recte tu quidem Mnesippe: qui quidē ad dicendum etiam exhortaris: perin

de quasi nihil sollicitus sis, ne tibi lingua exerceat, uictor in narrationibus. Sed iam exordiar: nihil quidē quēadmodum tu, uerbis phalerans atq; exornans (neq; enim is Scytharū mos) præfertim quū res ipsæ longe magis loquātur, q̃ uerba. Nihil autē eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi tu cōmemorādo laudib⁹ extulisti: puta si quis sine dote duxerit deformē mulierem: aut si quis amici filia nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem, si quis sponte eat in uincula, quum certo sciat se paulopost esse soluendū. Admodū enim leuia ista: neq; quicq; inest in his, uel magni negotij, uel uirile quod sit. Cæterū ego tibi referam multas cædes, bellaq; & mortes, amicorū causa susceptas: ut intelligas uestra ista lusum esse, si cum Scythicis conferātur. Neq; tamē isthuc sine causa facitis. Sed merito parua ista miramini: propterea quod nō sunt uobis admodum graues occasiones declarāda amicitiæ, quippe in alta pace uiuentibus. Quemadmodū nec in tranquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nec ne. Tempestate em̃ tibi opus fuerit, ad hoc ut dignoscas. At apud nos bella perpetua: & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus: aut ubi forte concurrimus, pro pascuis prædāq; pugnamus. Hic potissimū opus est bonis amicis: eōq; q̃ firmissime constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicantes. Prius aut uolo tibi cōmemorare, quo ritu faciamus amicos: non ex oculis,

culis, quēadmodū uos: neq; si quis æqualis sit, aut uicinus: uerum ubi strenuū quēpiam uirū conspexerimus: quicq; prædara facinora patrare possit: in hunc omnes studio incūbimus: & quod uos in ambiendis cōiugijs, id nos in amicis non grauamur: diu quasi procos agentes, nihilq; non facientes: ne uidelicet frustremur amicitia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iā in amicitias cæteris repulsis, delectus est quispiā: protinus fœdus initur: ac iusiurandū, quod sit maximū: nimirum & uictu ros eos pariter, & mortē appetiturū, si sit opus, alterū pro altero. Atq; ita facimus. Eteñ simulatq; incisis digitis, sanguinē in calicē destillauerimus: summisq; intinctis gladijs, ambo pariter admouentes biberimus: non est quicq; quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autē ad huiusmodi fœdera, ad summū tres. Nā qui multis sit amicus: is eo loco habetur apud nos, quo cōmunes istæ atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iā non perinde firmā illius amicitiam fore, posteaq; est in plures partes dissecta. Exordiar autē ab his, quæ nup Dandamis fecit. Dandamis em̃ hic in cōflictu cū Sauromatis: quū esset captiuus abductus ei⁹ amicus Amizocas. Quinpotius ante tibi iurabo nostrū iusiurandū: quandoquidē isthuc initio sum pollicitus. Non em̃ per Ventum & Acynacē, quicq; mēturus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidē tuū iusiurandū haud magnopere desyderabā: proinde recte facis, q nullū deorū iures.

iures. TOXA. Quid tu narras? An nō tibi uidētur esse
dī, Vētus & Acynacis? Adeo ne te fugit, qđ nihil sit ma-
ius mortalib⁹ uita ac morte? Per hęc utiq; iuram⁹, quo-
ties p Ventū & Acynacē iuramus: uidelicet p Vētum,
tanq; qui uitæ sit causa: per Acynacē uero, ut qui mor-
tis sit autor. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profe-
cto multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis
est Acynacis: puta iaculum, lanceam, uenenū, funē, atq;
his consimilia. Quandoquidē uarius est iste deus intē-
ritus: atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illū sit
aditus. TOXA. Vide qđ contentiose nunc, quamq; li-
giose isthuc facis: dum medio sermone interpellas me,
excutisq; ac disturbas orationem meā. At ipse loquēte
te, silentium agebam. MNES. Age, non sum isthuc post
hac facturus Toxaris. Et optimo iure obiurgas: quare
perge cōfidenter quod restat dicere: perinde quasi nec
adsim dum loqueris, adeo tibi silebo. TOXA. Quartus
igitur agebatur dies Dandamidi & Amizocæ: ex quo
amicitiā inierant, ac mutuū sanguinem pariter bibe-
rant. Venerant interea in regionē nostram Sauroma-
tæ, cum equitum decem milibus: peditum autē ter tan-
tum aduenisse ferebatur. Ii nimirum quū in nos irui-
sent imparatos, neq; expectantes illorū insultū: omēs
quidem cedere cogunt: compluris autē repugnantes oc-
cidunt: nōnullos & uiuos abducūt: nisi si quis effugerat
tranans in ulteriorem fluminis ripam: ubi nobis dimi-
dium

dium copiarū, & pars curruū erat. Sic em̄ id temporis castra fuera-
mus metari, haud scio quo cōsilio Archipla-
norum, id est, ducum nostrorum, ad utrāq; Tanaidis ri-
pam. Protinus itaq; & prædas abigebāt, & captiua ab-
ducebant, & tentoria diripiebant, & curribus potieban-
tur: atq; ijs plerisq; cū uiris captis, & sub oculis nostris
concubinas, uxoresq; nostras cōstuprabant. Nos por-
rò rē indigne tulimus. At Amizoca quū duceretur (erat
enim captus) nominatim inlāmauit amicū, misere ūin-
ctus: simulq; calicis & sanguinis cōmonefecit. Quod si-
mulatq; exaudierat Dandamis: nihil etiā contatus, spe-
ctatibus omnibus, tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ
densatis telis irruerūt in illum: iam confixuri, nisi succa
masset, Zirim. Hoc uerbi si quis sonuerit: postea nō in-
terimunt, sed recipiunt, tanq̃ dedentem sese precio redi-
mendum. Moxq; ad illorū ducē adductus, reposcebat
amicum: ille redemptionis precium postulabat. Neq;
enim prius dimissurum sese, nisi maximū pro illo rece-
pisset. Tum Dandamis: quæ possidebā, inquit, ea om̄ia
a uobis direpta sunt: quod siquid est quod nudus præ-
stare queam, id sum paratus polliceri uobis: & impera-
to quicquid uoles. Et si ista uis: me ipsum huius in locū
recipe, & abutere ad quodcūq; tibi lubitū erit. Ad hæc
Sauromata: Nihil, inqt, op⁹ retinere te: præsertim quū
temere dedideris. Quin tu parte eorū quæ, possides tra-
dita, amicū abducto, Rogat illico Dandamis, quidnā

B uellet

uellet accipere. Ille oculos postulat. Atq; hic p̄tinus exhibuit eruendos. Deinde ubi essent execti: iamq; p̄cium persolutū esset Sauromatis: recepto Amizoca, reuersus est innitēs illi: iamq; tranātes, incolumes ad nos redierūt. Id factum animū reddebat Scythis omnibus: neq; iam uictos esse rebantur sese: quū uiderent, quod apud nos esset bonorum maximū, id nondum esse ab ductum ab hostibus: uerum superesse egregiā mentē, & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem non mediocrē incutiebat: reputantibus cum cuiusmodi uiris, si se p̄parassent, essent pugnaturi: tametsi tū quidem ex improuiso superassent: proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incēsisq; curribus, fuga sese subduxerunt. Porro Amizoca non tulit diutius, ut uideret ipse, amico cæco Dādamide: sed ipsus semet exoculauit. Atq; ita sedēt ambo: omniq; honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale Mnesippe uos referre possitis? Etiam si quis tibi donet, ut possis uel decem alios ad istos quinq; adiungere: etiā citra iusiurādū, si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudā exposui. Tu uero si quē talem narrasses: non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phalaras narrationi fueris admixturus: quemadmodum supplicarit Dādamis: & quomodo sit excæcatus: & quæ dixerit: & quo pacto redierit: & quēadmodū exceperint eum Scythæ: adgratulantes, benēq; ominantes: atq; id genus

genus alia: cuiusmodi uos ad demulcendas aures soletis artificio quodā addere. Audi igitur & alium huic parē Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is ut de tractum ex equo à leone, Basthem amicū conspexisset: nam forte simul erant in uenatu: iamq; leo circūplexus illum, iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret: de filiēs & ipse, inuolauit in tergū beluæ, reflexitq; in sese prouocās, auertensq; : atq; inter dentes digitos inferēs: conatus quoad licuit, Basthem è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atq; ipsum quoq; circūplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acynacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis: altero amicorum, altero è regione leonis.

Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macentæ, Lonchatæ, & Arfacomæ amicitiam. Hic enim Arfacomas deperibat Mazzæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo: tum quum legatione fungeretur super tributo: quod Bosporini semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazzæam uidisset proceram atq; decorā uirginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatq; illi Rex, conuiuioque accipiebat, mox illum dimissurus. Est

B 2 autem

autē mos in Bosporo: uti proci in conuiuio petant puellas: narrātes quānam sint: quibusq; rebus fracti, decreuerint eas in matrimoniū accipere. Atq; id tēporis forte fortuna multi aderant in cōuiuio proci, reges, ac regū filij: in his erat & Tigrapates, Lazorū princeps: & Adymachus, Machlyinæ dux: alijq; cū his permulti. Oportet autem unumquēq; procum, posteaq; exposuit quis sit, & qua fidutia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, taciturniq; accumbere: Deinde peracto conuiuio, postulata phiala, uinū in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire: multū interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cū multi iam libassent, postulassentq; regna & opes cōmemorātes: tandem Arfacomas, postulata phiala, nō libauit (neq; enim mos apud nos uinū effundere: quin magis contumelia ista esse iudicatur in deum) sed haustum bibens: Da mihi Rex, inquit, filiam tuā Mazzæam uxorem: qui multo sum potior istis, quātum ad opes ac possessiones attinet. Leucanoræ uero admirāte (sciebat em̄ rex pauperē Arfacomā, ac de plebe Scytharū esse) percōtantēq; quantū pecorum, aut quantū habes plaustrorū Arfacoma: nam ijs rebus uos diuites estis. Imo nec plaustra, inquit, possideo, nec armēta: uerum sunt mihi duo amici, honesti, probiq; quales alij Scytharū nemini. At tum quidem ista dicēs, risus est, cōtemptuiq; habitus, uisusq; temulētus.

tus. Mane uero reliquis prælatus est Adymachus: iāque sponsam abducturus erat in Mæotidem ad Madyenses. Porro Arfacomas domum reuersus, amicis indicat, quēadmodū reiectus esset a Rege: risuque habitus in cōuiuio, quū pauper esse putaretur. Atqui dixerā, inquit, illi quantas habere opes: nempe uos, o Lonchata atque Macenta, uestramque beneuolentiā longe præstare, multoque firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verum hæc dicentem, me subsannauit, contempsitque: & Adymacho scilicet Machlyensi tradidit asportandā sponsam: quod aureas phialas se diceret habere decē: præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium bouumque multā copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorū multitudinē, operosa pocula, & currus grauis. Proinde, o amici, dupliciter excrucior: nā & Mazæam amor: & iniuria mihi inter tantum hominū illata, non medio crite mordet animū meum. Arbitror autem & uos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad unūquēque est nobis tertia contumeliæ pars pertinebat: si modo ita uiuimus, quemadmodū cœpimus quum cōiungeremur: nimirū ut unus homo simus, iisdem dolentes, iisdemque gaudentes. Imo, inquit Lonchates, unusquilibet est nobis totus iniuria afficiebatur, tum quū in te ista fierent. Quomodo igitur (inquit Macentes) his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negotium suscipiamus. Atque ego quidē recipio Arfacomæ me caput ap-

portaturum Leucanoris. Tu uero sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit. At tu Arsacoma, inter hæc (nā his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane: quo cōtrahas & appares arma, equos: atq; aliarum rerum uim, quantam potes maximam. Facillime aut plurimos adiunxeris: partim quod ipse strenuus, partim quod nobis non pauci sunt familiares: Maxime uero si defederis in tergo bouis. Hæc ubi placuissent: hic quidem quantum potuit, recta profectus est in Bosporum, puta Lóchates: alter, id est, Macetes ad Machlyenses: eques uterq;. At Arsacomas dormi manens: & cum æqualibus contulit, & ex familiaribus uim hominū armauit. Demū & in tergo bouis defedit. Consuetudo autem de sedendo in tergo bubalo huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; ulcisci, neq; par esse pugnae uidetur: tum boe immolato, carnes frustulatim cōcisas, igni torret. De hinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo: in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis uincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximū est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, ad eūtib; domesticis: præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit: ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicet: hic quidē equites præbiturū se quinq; suo pte cibo, suocq; stipēdio: ille decem: alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat.

duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis, ingens non
nuncq; multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus, &
certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficil-
limus est: nō aliter, quàm si iureiurando esset adactus.
Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsa
comas igitur his in rebus procurandis satagebat: coie-
runtq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum
armati ac pedites promiscue, uicies mille. At Lonchates
ubi ignotus peruenit in Bosporæ, Regem adit, tractan-
ti quiddam de regni negocijs: aitq; uenire quidem sese
publico Scytharū nomine: sed priuatim res maximas
apportare. Ille ubi dicere iussisset: De publicis, inquit,
negocijs, hæc in præsentiarum denunciant Scythæ: ne
uestri pastores in planiciem usque transgrediantur,
sed intra Trachonem pascant. Cæterum latrones de
quibus expostulatis, regionem uestram incurserunt: ne-
gant eos publico consilio emitte, sed priuatim sui quē-
que lucri causa prædari. Quod si quis illorum depre-
hendatur: tui arbitrij esse, ut in eos animaduertas.
Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, gra-
uem in uos insultum futurum ab Arsacoma Marian-
tæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idque (opi-
nor) quum filiam tuam postularit, non assequutus sit
abs te: ob id indignatur, sedetque in tergo tauri-
no septimum iam diem: contractusque illi est exerci-
tus haud exiguus. Audini (inquit Leucanor) & ipse, co-
gi uim

giuim copiarum in tergum bouis. Quod autem aduer-
sum nos cogerentur: quodq; Arfacomas huius rei dux
esset, id uero me fugerat. Atq; in te, inquit Lonchates,
hic apparatus cōstituitur. Mihi autem inimicus est Ar-
facomas: grauiterq; fert, quod sibi praeferar à natu ma-
ioribus: & quod in omnibus illo uidear esse praeſtation.
Quod si mihi spoponderis alteram filiam tuam Barce-
tim, alioqui nec indigno uestra affinitate: breui tibi re-
uerſus caput eius apportauero. Spódeo Rex inquit: cui
delicet supra modum formidine correptus, propterea
quod non ignoraret, quā ob causam iratus esset Arsa-
comas: nimirū ob nuptias: tum & aliās quoq; metuerit
semper Scythas. At Lōchates: Iurato, inquit, te praeſti-
turum pacta, neq; inficiaturū. Id quū fieret, iamq; resu-
pinatus in cælum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic, ne
quis spectantiū conſpiciat, qua gratia iuremus. Quin po-
tius hoc templum Martis ingressi, oclufis foribus iusu-
randum ædamus, ubi nullus exaudiat. Nam siquid ho-
rum inaudierit Arfacomas, uereor ne me ante bellum
immolet, manu iā nunc nō parua cinctus. Introeamus,
inquit Rex. Vos aut absistite cōplōgissime. Neq; quisq;
ad templū adeat, quem ego non accersiuerō. Posteaq;
igitur ipsi quidem introgressi sunt: satellites aut procul
abstiterūt: uibrato gladio, simulq; altera manu obtura-
to ore, ne uociferaret: iētū in pectus adegit. Deinde ca-
put defectū, sub chlamyde tenēs prodibat: quasi confa-
bulans

bulans interim cum illo: breuicq; sese dicens ad futurū,
tanq; ad negocij quippiā emitteretur ab illo. Atq; ita
reuerfus eò, ubi equū uinctum reliquerat: cōsenso illo,
redequitauit in Scythiā. Porro nemo est eum insequu-
tus: quippe diu ignorantibus Bosporinis, quod accide-
rat: tum ubi rescissent, factiose de regno decertantibus.
Hæc itaq; gessit Lonchates: præstiticq; promissum, alla-
to Leucanoris capite. Porro Macētes in uia factus cer-
tior super his, quæ in Bosporo acciderant: peruenit ad
Machlyenses: primusq; illis nunciū attulit de Rege tru-
cidato. At populus, inquit, te Adymache, gener cum
sis, ad regnū uocat. Proinde fac ut ipse prior occupans,
imperium arripias, in rebus perturbatis obortus: puella
uero te sequatur à tergo in curribus. Facile enim isthoc
pacto tibi conciliaueris multitudinē Bosporanorū, ubi
Leucanoris filiam conspexerint. Ego porro non solum
Alanus sum, uerū etiā sponsæ tuæ cognatus maternus:
siquidē nostra è gente Masteram Leucanor asciiuit uxo-
rem. Et nūc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui
sunt in Alania: denunciantibus ut q̄potes ocyslime, te
recipias in Bosporum: neq; per negligentia cōmittas,
ut imperiū ad Eubiotū deueniat: qui tamen si frater no-
tus est Leucanoris, tamē Scytharū partibus semper fa-
uit, cum Alanis similtates gerit. Hæc quidem dicebat
Macētes. Erat aut eodem cultu, eademq; lingua cum
Alanis. Commune enim horum utrūq; Alanis cū Scy-

C

this:

his: nisi quod non magnopere comati sunt Alani, quæ
admodum Scythæ. At Macætes in hoc quoque illis erat
assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus cōueniebat
Alanū minus esse comatum, quæ Scytham. Itaque his re-
bus factum est, ut illi fides haberetur, putareturque Ma-
steræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, o Adyr-
mache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecū in
Bosporum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac spōsam ad-
ducere. Istihuc equidem, inquit Adyrmachus, longe ma-
lim, quandoquidē cognatus es, te puellā adducere. Nā
si nobiscum unā proficiscaris in Bosporum: unū dunta-
xat equitem numero addideris. Quod si mihi uxorem
aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est:
& hic quidē iter ingressus est, Macentæ tradens ducen-
dam Mazæam: quæ uirgo etiam dum erat. At ille per
diem quidem illam curru uehebat: uerū ubi nox incu-
bisset, impositam equo (nam id curarat, ut alius quidē
eques sese consequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquā
deinceps ad Mæotim iter faciebat: sed deflectēs ad me-
diterraneam, relictis ad dextram Mitreorū montibus:
quū uirginem interim aliquoties interquiescere iussam
refocillasset, intra triduū à Machlyensibus in Scythiam
usque permenſus est uiam: statimque equus eius ubi desti-
tisset à cursu: paulisper astans, exanimatus est. Porro
Macentes Arſacomæ Mazæā in manū dans: Accipe, in-
quit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad in-
speratum

speratū spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: De
 sine, inquit, Macentes: ac noli me alium à te ipso puta
 rem: nā mihi profecto gratias agere ob hæc quæ feci, per
 inde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, qd' uul
 neratæ sibi subministravit, atq; officiose curā egit agro
 tātis. Ridicula nimirū & nos fecerimus: si iam dudū cō
 missi, & quatenus licet in unū conflati, magnū adhuc
 esse credamus, si qua pars nostri officiose quid egerit p
 toto corpore. Etenim pro seipso fecit, quum pars sit to
 tius beneficio adiuti. Atq; ad hunc quidem modū Ar
 sacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterum
 Adyrmachus ubi sensit insidias, nō perrexit ire in Bos
 porum: iam enim Eubiotus rerū potiebatur, accersitus
 à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in
 patriam reuersus, cōtractis ingentibus copijs, per mon
 tuosa irrupit in Scythiam: pauloq; post irruit & Eubio
 tus: cum Græcos undecūq; poterat secum ducens, tum
 Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies mille
 nos. Cōiunctis autē copijs, Eubiotus atq; Adyrmachus
 nonaginta milia cōfecerūt. Atq; ex his tertia pars equi
 tes sagittarij: nos autē (nam & ipse ad hanc expeditionē
 contuleram, addens ijs, qui in tergum taurinū conuene
 rant, equites ad plenum instructos centum) contractis
 haud multo minus triginta milibus, unā cū equitibus
 operiebamur insultum, ductore Arfacoma. Ut autē ad
 mouentes illos conspeximus: contra duximus agmen,

præmissis in hostē equitibus. Atq; ubi iam diu acriter
esset pugnatum: tandem cessere nostri, interrupta pha-
lange. Postremo in duo dissectū est uniuersum agmen
Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palam ui-
cta: uerum ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeo
ut Alani ad multum tempus insequi nō auderent: par-
tem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingētes Ala-
ni ac Machlyenses, unde quaq; cædebant, consertim iu-
culis emissis, atq; sagittis: sic ut uehementē laboraretur
à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iā pleriq; arma pro-
iecerant: quorū in numero forte erat Lonchates & Ma-
centes: iamq; ambo uulnus acceperant, dum ante alios
sese periculis obijciunt. Hic quidem adusto femore, pu-
ta Lonchates: Porro Macētes securi sauciato capite, tū-
cōto in humerū impacto. Quod simul atq; sensit Arsa-
comas, quum in altero agmine esset nobiscum: turpe ra-
tus, si desertis amicis non adesset: subditis equo calcari-
bus, cū clamore in hostes tendere cœpit: sublato gladio
adeo, ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed
uiam illi fecerint, ut trāsiret. At ille receptis amicis, tum
aduocatis & alijs, impetum fecit in Adymachū: impa-
ctōq; in ceruicē gladio, ad zonam usq; dissecuit. Quo
fuso, dissipata est omnis acies Machlyensiū, paulopost
& Alanorum: Deniq; cum his Græci quoq;. Atque ita
redintegrato prælio, nos superiores exitimus, diūq; su-
mus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit.

Postero

Postero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem atq; amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses ob fides daturos se cōfirmabāt. Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibuscum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de reb⁹ auditis suffragijs, in primis autē Arfacomæ & Lonchatæ: pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi Mnesippe, audent Scythæ amicorū causā facere. MNE. Tragica prorsus, o Toxari, fabulisq; similia. Et p pitius sit Acynaces & Ventus, p quos iurastis si quis ista non credat, nō admodum reprehendendus esse uideatur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiatur. Quancq; nō me deterrebis non habendo fidem: quo minus & alia his cōsimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES. Tantum ne longum facias, uir optime: neq; usq; adeo admissis, uagisq; utare sermonibus: ut nūc sursum ac deorsum Scythiā, Machlyanāq; percurrēs: deinde in Bosporū discedens: postremo rediēs prorsus abutare silentio meo. TOXA. Parendū tibi & hāc præscribēti legē, dicendūq; paucis: ne fatigeris unā nobiscum, audiendo circūcursitans. Quin magis ausculta, quæ in me ipsum amicus Sisinnus nomine præstiterit. Quū enim Athenas relictā patriā pficisceris: idq; cupiditate Græ

canicarum literarū, appuleram Amastrim Ponticā. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia ijs, qui à Scythia nauigant. Comitabatur aut Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quaedam importatas in portu spectassemus: in eumq; è nauis subduxissem⁹, emimus, nihil suspicātes mali: interea fures quidam effracta sera, sustulerūt uniuerſa: adeo ut non reliquerint, quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quū domum essemus reuerſi: cognito quod acciderat, nō uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem: ueriti ne pleriq; sycophantæ uide remur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Darios quadringentos: tum uestium permultū: ad hæc ta petia quædam: deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, qd esset faciundū, omnium rerum egenis: idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis statim demerso in ilia acynace, uitam fugere: priusq; ignauū quippiam, aut indignum esset ferendum, uel fame, uel siti enecto. Contra Sisinnes consolabatur: obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese, unde nobis uictus suppetet. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede uictum suppeditaui: mane aut obambulans in foro, pompā quandā aspexit iuuenem (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorū. Hi nimirum uiritim lecti: uti mercede proposita, singulare certamē inirent:

rent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius negotij conditiones audisset: accedens ad me: Cane posthac, inquit, Toxaris: ne te ipsum pauperem dixeris. Siquidem tertio abhinc die diuitem te reddidero. Hac ait: atque interea agere parato victu: quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi: etem assumptum me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod, nouumque spectaculum Græcorum. Ergo ubi consedissemus, spectabamus. Ac primo quidem feræ partim iaculis confixæ, atque à canibus agitatae: partim in homines quosdam uinctos emissæ, nocentes quospiam, ita ut conciebamus. Vt autem prodierunt, qui erant ad singulare certamen conducti: ac producto iuvene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisque uelit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium: præmiū pugnae accepturus drachmarum decem milia. Ibi protinus assurrexit Sisinnus desiliens: polliceturque se dimicaturum, simulque poscit arma. Tum acceptam mercedem, decem milia mihi deferens, in manum dat. Si uicero, inquit, Toxaris: unam perficemur, suppetetque comatus: sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduer-

aduersarium obseruās, ferit in pectore, transfigitq; ita ut p̄tinus ad pedes illius procūberet. Ille fessus & ipse uulnere, mortuo incūbebat: parūmq; aberat, quin ipse quoq; efflaret animā. At ego accurrens erexi, animūq; reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor declaratus: sublatum illum, domū deportaui: multūmq; temporis curatus à medicis, superuixit quidē, hodiēq; agit apud Scythas, ducta in matrimoniū sorore mea: claudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnecippe nō apud Machlyēses, neq; in Alania gesta est: ut testibus careat, & ficta credi queat: uerum complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciā: si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Boristenensiū ciuitatē secū adducens & uxore, quā unice diligebat: liberos duos: alterū quidē masculū lactentē: altera uero erat puella septē annos nata. Erat autē peregrinationis comes & hui⁹ amicus Gyndanes: atq; is quidē è uulnere laborās, qđ in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cū quibus dū pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidē posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormiētib⁹ illis (nam forte in cœnaculo quodam diuersabātur) ingens ortum est incendium: omniāq; circūduisit: iamq; flāma undiq; domum circūdedit. Ibi expectatus Abauchas: relictis liberis plorantibus: repulsa uxore, quæ inhærebat: iussaq; ut ipsa sese seruaret: amico in humeris sublato

lato descendit, perrumpensq; euasit: ita ut nequaquā incendio læderetur. Vxor infantē baiulans consecuta est: monens puellulā, ut sese consequeretur. Ea uero semiuersa, abiecto ex uulnīs infante, uix exiliit ē flamma. Deinde puella unā cum illa ueniens, penē & ipsa extincta est. Post hæc quū probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atq; uxore, Gyndanem extulisset: Imo liberos, inquit, denuo parare haudquaquā difficile: tum incertū, an hi boni sint futuri: porro amicum diu fuerit, priusq; inueniā talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumētis est exploratus. Dixi Mnesippe: ē pluribus his quinque propositis, iam tempus est pronunciari, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin quid agemus? Quandoquidē in præsentiarū, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tam quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. Aut si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorē neq; pulchriorem: quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usq; uitam simus amici, utriq; uictores, utriq; maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lin-

D   gua,

his: nisi quod non magnopere comati sunt Alani, quæ
admodum Scythæ. At Macætes in hoc quoque illis erat
assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus cōueniebat
Alanū minus esse comatum, quæ Scytham. Itaque his re-
bus factum est, ut illi fides haberetur, putareturque Ma-
steræ ac Mazzæ cognatus esse. Et nunc, inquit, o Adyr-
mache, ad utrumvis paratus sum: uel proficisci tecū in
Bosporum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac spōsam ad-
ducere. Isthuc equidem, inquit Adyrmachus, longe ma-
lim, quandoquidē cognatus es, te puellā adducere. Nā
si nobiscum unā proficiscaris in Bosporum: unū dunta-
xat equitem numero addideris. Quod si mihi uxorem
aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est:
& hic quidē iter ingressus est, Macentæ tradens ducen-
dam Mazzæam: quæ uirgo etiam dum erat. At ille per
diem quidem illam curru uehebat: uerū ubi nox incu-
bisset, impositam equo (nam id curarat, ut alius quidē
eques sese consequeretur) tum insiliens & ipse, nequaquā
deinceps ad Mæotim iter faciebat: sed deflectēs ad me-
diterraneam, relictis ad dextram Mitheorū montibus:
quū uirginem interim aliquoties interquiescere iussam
refocillasset, intra triduū à Machlyensibus in Scythiam
usque permensus est uiam: statimque equus eius ubi desti-
tisset à cursu: paulisper astans, exanimatus est. Porro
Macentes Arsacomæ Mazzæā in manū dans: Accipe, in-
quit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad in-
speratum

speratū spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: De
 sine, inquit, Macentes: ac noli me alium à te ipso puta
 re: nā mihi profecto gratias agere ob hæc quæ feci, per
 inde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, qd' uul
 neratæ sibi subministravit, atq; officiose curā egit ægro
 tātis. Ridicula nimirū & nos fecerimus: si iam dudū cō
 missi, & quatenus licet in unū conflati, magnū adhuc
 esse credamus, si qua pars nostri officiose quid egerit p
 toto corpore. Etenim pro seipso fecit, quum pars sit to
 tius beneficio adiūti. Atq; ad hunc quidem modū Ar
 facomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterum
 Adyrmachus ubi sensit insidias, nō perrexit ire in Bos
 porum: iam enim Eubiotus rerū potiebatur, accersitus
 à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in
 patriam reuersus, cōtractis ingentibus copijs, per mon
 tuosa irrupit in Scythiam: pauloq; post irruit & Eubio
 tus: cum Græcos undecūq; poterat secum ducens, tum
 Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies mille
 nos. Cōiunctis autē copijs, Eubiotus atq; Adyrmachus
 nonaginta milia cōfecerūt. Atq; ex his tertia pars equi
 tes sagittarij: nos autē (nam & ipse ad hanc expeditionē
 contuleram, addens ijs, qui in tergum taurinū contuene
 rant, equites ad plenum instructos centum) contractis
 haud multo minus triginta milibus, unā cū equitibus
 operiebamur insultum, ductore Arfacoma. Ut autē ad
 mouentes illos conspeximus: contra duximus agmen,

præmissis in hostē equitibus. Atq; ubi iam diu acriter esset pugnatum: tandem cessere nostri, interrupta phalange. Postremo in duo dissectū est uniuerſum agmen Scythicum: pars subduxit sese, non omnino palam uicta: uerum ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeo ut Alani ad multum tempus insequi nō auderent: partem alteram, quæ eadem erat imbecillior, cingētes Alani ac Machlyenses, unde quaq; cædebant, consertim iaculis emissis, atq; sagittis: sic ut uehemēter laboraretur à nostris, qui tenebantur obsessi. Et iā pleriq; arma proiecerant: quorū in numero forte erat Lonchates & Macētes: iamq; ambo uulnus acceperant, dum ante alios sese periculis obijciunt. Hic quidem adusto femore, puta Lonchates: Porro Macētes securi sauciato capite, tū cōto in humerū impacto. Quod simul atq; sensit Arſacomas, quum in altero agmine esset nobiscum: turpe ratus, si desertis amicis non adesset: subditis equo calcari- bus, cū clamore in hostes tendere cœpit: sublato gladio adeo, ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed uiam illi fecerint, ut trāsiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachū: impactoq; in ceruicē gladio, ad zonam usq; dissecuit. Quo fuso, dissipata est omnis acies Machlyensiū, paulopost & Alanorum: Deniq; cum his Græci quoq;. Atque ita redintegrato prælio, nos superiores extitimus, diūq; sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit.

Postero

Pōstero die ab hostibus uenerunt legati, qui supplices
 pacem atq; amicitiam orarent. Bosporani duplicatum
 tributum pensuros sese pollicebantur: Machlyenses ob
 fides daturos se cōfirmabāt. Alani ita eam inuasionem
 compensaturos sese spondebant, ut Sindianos nostro
 nomine uellent aggredi, quibuscum multo iam tempo
 re nobis fuerat simultas. His de reb⁹ auditis suffragijs,
 in primis autē Arfacomæ & Lonchatæ: pax inita, duo-
 bus illis cuncta pro arbitratu suo moderātibus. Huius
 modi Mnesippe, audent Scythæ amicorū causa facere.
 MNE. Tragica prorsus, o Toxari, fabulisq; similia. Et p
 pitius sit Acynaces & Ventus, p quos iurasti: si quis ista
 non credat, nō admodum reprehendendus esse uidea-
 tur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab
 inuidia uestra proficiatur. Quancq; nō me deterrebis
 non habendo fidem: quo minus & alia his cōsimilia re
 feram, quæ nouerim à Scythis esse gesta. MNES. Tan-
 tum ne longum facias, uir optime: neq; usq; adeo ad-
 missis, uagisq; utare sermonibus: ut nūc sursum ac deor-
 sum Scythiā, Machlyanaq; percurrēs: deinde in Bos-
 porū discedens: postremo rediēs prorsus abutare silen-
 tio meo. TOXA. Parendū tibi & hāc præscribēti legē,
 dicendūq; paucis: ne fatigeris unā nobiscum, audien-
 do circūcursitans. Quin magis ausculta, quæ in meip-
 sum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quū enim
 Athenas relictā patria p̄fisceretur: idē cupiditate Græ-

canicarum literarū, appuleram Amastrim Ponticā. Ea est urbs haud procul à Carambe dissita in promontorio, obuia ijs, qui à Scythia nauigant. Comitabatur aut Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quaedam importatas in portu spectassemus: in eumq; è nauui subduxissem⁹, emimus, nihil suspicātes malis: interea fures quidam effracta sera, sustulerūt uniuersa: adeo ut non reliquerint, quod uel in eum diem sufficere posset. Ergo quū domum essemus reuersi: cognito quod acciderat, nō uisum est in ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem: ueriti ne plerisq; sycophantæ uideremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos: tum uestium permultū: ad hæc tapectia quædam: deniq; quicquid habueramus. Consultabamus igit' hisce de rebus, qd esset faciundū, omniū rerum egenis: idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis statim demerso in ilia acynace, uitam fugere: priusq; ignauū quippiam, aut indignum esset ferendum, uel fame, uel siti enecto. Contra Sisinnes consolabatur: obsecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim excogitasse sese, unde nobis uictus suppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede uictum suppeditaui: mane aut obambulans in foro, pompā quandā aspexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorū. Hi nimirum uiritim lecti: uti mercede proposita, singulare certamē inirent:

rent, in tertiū diem erant decertaturi. Ergo quū omnes huius negocij cōditiones audisset: accedens ad me: Cane posthac, inquit, Toxari: ne te ipsum pauperem dixeris. Siquidē tertio abhinc die diuitē te reddidero. Hæc ait: atq; interea agre parato uictu: quū iam spectaculū esset institutū, spectabamus & ipsi: eteī assumptū me duxit in theatrū, tanq; ad iucūdum aliquod, nouūq; spectaculū Græcorū. Ergo ubi cōsedissemus, spectabamus. Ac primo quidē feræ partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitatae: partim in homines quosdā uinctos emissæ, nocētes quospiā, ita ut cōjciebamus. Vt autem prodierunt, qui erant ad singulare certamē conducti: ac producto iuvene quodā prægrandi, dixisset præco: Si quisq; uelit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in mediū: præmiū pugnae accepturus drachmarū decē milia. Ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliēs: polliceturq; se dimicaturū, simulq; poscit arma. Tum acceptā mercedē, decē milia mihi deferens, in manū dat. Si uicero, inquit, Toxaris: unā pficiſcemur, suppetetq; cōmeatus: sin cecidero, sepulto me, redi rursus in Scythiā. Ego quidē his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquū quidē corpus muniuit: at galeam nequaq; imposuit, sed nudo cōsistens capite pugnabat. Et initio quidē ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille cōfidentius inuadentē aduer-

aduersarium obseruās, ferit in pectore, transfigitq; ita ut p̄tinus ad pedes illius procūberet. Ille fessus & ipse uulnere, mortuo incūbebat: parumq; aberat, quin ipse quoq; efflaret animā. At ego accurrens erexi, animūq; reddidi. Porro ubi dimissus est, iam uictor dedaratus: sublatum illum, domū deportaui: multumq; temporis curatus à medicis, superuixit quidē, hodiēq; agit apud Scythas, ducta in matrimoniū sorore mea: claudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnēsippe nō apud Machlyēses, neq; in Alania gesta est: ut testibus careat, & ficta credi queat: uerum complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciā: si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Boristenensiū ciuitatē secū adducens & uxore, quā unice diligebat: liberos duos: alterū quidē masculū lactentē: altera uero erat puella septē annos nata. Erat aut peregrinationis comes & hui⁹ amicus Gyndanes: atq; is quidē è uulnere laborās, qđ in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cū quibus dū pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidē posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormiētib⁹ illis (nam forte in coenaculo quodam diuersabātur) ingens ortum est incendium: omniāq; circūdulsit: iamq; flāma undiq; domum circūdedit. Ibi experrectus Abauchas: relictis liberis plorantibus: repulsa uxore, quæ inhærebatur: iussaq; ut ipsa sese seruaret: amico in humeris sublato

lato descendit, perrumpensq; euasit: ita ut nequaquā incendio læderetur. Vxor infantē baiulans consecuta est monens puellulā, ut sese consequeretur. Ea uero semiuersa, abiecto ex ulnis infante, uix exiliit ē flamma. Deinde puella unā cum illa ueniens, penē & ipsa extincta est. Post hæc quū probro obiectaret quispiam Abauchæ, quod desertis liberis, atq; uxore, Gyndanem extulisset: Imo liberos, inquit, denuo parare haudquaquā difficile: tum incertū, an hi boni sint futuri: porro amicū diu fuerit, priusq; inueniā talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumētis est exploratus. Dixi Mnesippe: ē pluribus his quinq; propositis, iam tempus est pronunciari, utri nostrum, aut linguam, aut dexteram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MNES. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitrum. Sed scin quid agemus? Quandoquidē in præsentiarū, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. Aut si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto, nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorē neq; pulchriorem: quin ipsi quoq; in unum copulati, illud approbamus: ut ex hoc die in totam usq; uitam simus amici, utriq; uictores, utriq; maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lin-

D   gua,

gua, unâq; dextra, binas uterq; habituri: atq; insup oculos q; quaternos, pedesq; quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nâq; quiddam est: cum duo, tresq; copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominem. Si quidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui cômunitè omnia gererent: ut dignû est his, qui amicitia coniuncti sunt. TOXARIS. Probe dicis: atq; ita faciamus. MNES. Verum neq; sanguine opus est Toxaris, neq; Acynace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim cõfabulatio, & quod eadem amamus, id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi uidentur. TOXARIS. Placēt ista: iamq; amici atq; hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris. MNESIP. Nimirum ut sis sciens: nequaq; me pigeat uel longius etiâ proficisci, si tales amicos nâcisci liceat, qualem esse te Toxari ex tua oratiõe conijcio.

LVCIANI TOXARIS SEV AMICITIAE
FINIS. DES. ERASMO ROTERO
DAMO INTERPRETE.

REVERENDO IN

CHRISTO PATRI AC DOMINO, D. RE

NATO EPISCOPO CARNVTEN

SI, ERASMVVS ROTERO-

DAMVS, S. D.

VM MVLTIS modis compertum
haberē, ornatissime pater, quā can/
dide de meo ingenio, meisq; nu/
gis, tū sentias, tum prædices, uir alio/
qui naris emunctissimæ: Iamq; ad
Italicum iter accincto, per itineris co

*Candide
sentire*

mites non liceret celsitudinem tuam interuifere: ut esset
tamen interim, quod te tui Erasmi commune faceret:
Luciani pseudomantē nisi, sceleratissimū quidē illum:
sed quo non alius sit utilior, ad deprehendendas, coar/
guendasq; quorundam istorum imposturas: qui hisce
quoq; tēporibus, uel magicis miraculis, uel ficta religio
ne, uel ad simulacris condonationibus: alijsq; id genus
præstigijs, uulgo fucum facere solent. Eum igitur leges,
uti spero, non modo cum fructu aliquo, uerū etiā sum-
ma cum uoluptate: propterea quod intelligam te, licet
præter generis claritatem, fortunæ splendorē, muneris
auctoritatem, serijs illis ac tetricis studijs absolutum: nō
solere tamē admodum ab his etiā elegantioribus Mu-
sis abhorreret: & huiusmodi lusus, nec inamœnos, nec

D 2 infrugi/

infrugiferos, arduis negocijs libēter intermiscere. Porro quicquid est: uel nigri salis, quē Momo tribuūt: uel candidi, quem Mercurio ascribunt: id omne in uno Luciano copiosissime reperiās licebit. Carnutensis oppidi, tam splendidum profecto, tamq̃ celebre phanū, fulmine conflagrasse: dici nō potest, q̃ feram acerbe. Bene uale in reditū ex Italia nostrū. Lutetia, An. M. D. V.

LVCIANI ALE

XANDER SEV PSEVDOMANTIS, DES.

ERASMO ROTERODAMO IN

TERPRETE.

V QUIDEM CHARIS-
sime Celse, leuem forte quan-
dam, ac facilem prouinciā ti-
bi mandare uideris: quū in-
iungis, ut Alexātri Abono-
tichitae impostoris uitā, cō-
menta, neq̃ nō audaciam,
præstigiāsq̃ libro comple-
xus, uolumē ad te transmittat:
tam: uerum si quis ea conetur omnia ad plenum enarra-
re: id profecto nō minoris sit negotij, q̃ Alexātri eius,
cui Philippus fuit pater, res gestas literis proderet: tātus
hic scelere, quātus ille uirtute. Attamē si candide, igno-
scenterq̃

scēterq; legere uoles:& quod narrationi deerit, id ex
te imputare atq; addere:conatum hunc te autore capel
sam:& Augei bubile si nō omne,at certe pro mea uirili
repurgare nītar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū
ut ex his coniecturam facias, quantus, q̄q; immensus
fuerit simus uniuersus:quem ter mille boues multis an
nis reddere potuerint. Sed amborum interim nomine
calūniā uereor,tuo pariter ac meo:tuo, qui iubeas me
morīe,literarūq; monumentis tradi uirum longe sce
leratissimū:meo, qui sumā operam in huiusmodi nar
ratione, rebusq; gestis hominis:quem nequa q̄ oport
bar ab eruditis legi:sed in frequētissimo quopiā,& am
plissimo theatro spectari à simijs, aut uulpibus discer
pūm:quanq; si quis hoc crimen nobis impegerit,pote
rimus & ipsi nos exemplo quodam simili tueri.Etenim
Arrianus ille discipulus Epicteti,uir inter Romanos cū
primis laudatus,ac per omnē uitam in literarū studio
uersatus:quū simile quiddam fecerit, pro nobis quoq;
respōsurus est. Nam is quidē Tillibori latronis uitam
describere non est grauatus. Nos uero multo crudelio
rem latronem memoriæ prodemus:quippe qui non in
syluis ac montibus,sed ipsis in urbibus sit latrocinatus:
neq; qui Minyā tantū,aut Idam sit pergrassatus:neq;
paucas qualdē Asiæ partes,uidelicet desertiores depo
pulus:sed qui uniuersam(ut ita dixerim)Romanorū
ditionē suo complerit latrocinio. Ac primū tibi depin

*Arrianus
discipulus
Epicteti*

gam hominē: effigiē eius quoad potero, proxime uer-
 bis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi
 peritus. Corpore igitur, ut interim & hoc tibi represen-
 tem, procerus erat, & aspectu decorus: planēq; specie di-
 uina quadā ac maiestatis plena: colore candido: barba
 nō admodum hirsuta: coma partim natia rectus, par-
tim apposititia: Sed hac adeo sciēter efficta: ut uulgu-
 ferē nō sentisceret imitatam, ascititiarūq; esse. Oculi ue-
 hementer acres ac uersatiles: tum diuinū quiddam relu-
 centes: uox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa
 quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari: ac fi-
 gura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterum mens
 atq; animus. O malorum depulsor Hercules, & auerfor-
 tristiū Iuppiter, seruatoresq; Dioscuri: in hostes potius
 contingat incidere, q̃ cum eiusmodi quopiam habere
 cōmercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longe
 præstabat cæteris mortalibus. Tum curiositas, docili-
 tas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas: horum
 unumquodq; supra quā dici possit, illi suppetebat:
 quibus tamen pessimā in partem est usus. Et quū ha-
 beret arma tam egregia sibi suppeditata: illico nimirū
 omnium quī essent sceleribus nobilitati, facile summus
 euasit: uel superior Cercopibus, Euribato, Phrynonda,
 Aristodemo, Sostrato. Nam ipse quū aliquando Ruti-
 liano scriberet genero, modestissimēq; de se loqueret:
 Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniā mihi dabit
 Pythagoras,

Imago

Suppetere

Pythagoras, uir ille quidem sapiēs, ac mente diuina: cæterū si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu p. Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ contumeliam me dicere: quasi uelim eos similitudine rerū gestarum cōmittere. Verum si quis deterrima quæq; & p̄brosissima, quæ de Pythagora per calūniā feruntur (quibus equidē haudquāq; fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamen conferat in unū: ea nimirum omnia, uix etiā minimā particulam adæquēt Alexandrinæ uersutiae. Prorsum em̄ imaginare mihi, & cogitatione finge, q̄maxime uariā ingenij temperaturā, indolentq; ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijsq; confusam, promptā, audacem, uersatilem, & ad efficiendum quæ cogitasset, nullum refugientē laborem: appositam ad persuadendū, cuiq; facile fides habenda uideatur: tum quæ mire simularet optima quæq;: ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primū igitur nemo cum illo congressus est: qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortaliū omniū optimum, æquissimūq; præterea simplicissimū, minimēq; fallacē iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus: quū nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animū. Ita quū esset adolescentulus adhuc, formosus admodū: ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente: id quod licebat partim ē stipula cōiicere: partim audire ex his, qui ita prædicabant: passim sese prostituebat,

Per gras

*Appellere
animu*

*Prestigia
tor.*

*Sene mge
mat9 puer*

Carmen
Homericū

Tragedia

stituebat: ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lu-
bitum fuisset. Inter multos autē incidit in hunc amans
quidam præstigiator: ex eorū numero, qui magiam &
diuinas incantationes profitetur: tum ille lectamenta ad
conciliandam in amoribus gratiam: malorū immissio-
nes in hostes: rationē eruendi, reperiendiq; thesauros,
hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret bene in-
geniatū puerū: atq; ad ministrandū arti, negociōq;
suo propensissimū: utpote qui non minus illius adama-
ret maleficium, q̃ ipse huius formam: erudit eum, sem-
perq; deinceps pro adiutore, ministrōq; est usus. At is
publicitus quidem, & apud uulgus medicū scilicet age-
bat: didicerat aut apud Thoonis Aegyptij cōiugem,
Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorū omniū successor hic, atq; hæres factus est. Por-
ro doctor ille & idem amator natione Tyanæus erat:
uidelicet ex eorū numero, qui cum egregio Apollonio
Tyanæo illo erant uersari, totamq; illius tragoediā per-
nouerant. Vides quam è schola tibi hominē refero?
Verum ubi iam barba plenus esset Alexāder, Tyanæo
illo uita defuncto: in egestatem redactus, deflorescente
simul & forma: unde uictū parare licuisset: nihil postea
paruū agitabat animo. Sed inito cōmercio cū Byzanti-
no quopiam, annalium scriptore uiro, qui in certamina
descendunt, omniū ingenij longe sceleratissimi: Cocco-
nas, opinor, erat cognomē: circūbant, imposturis ludifi-
cantes:

cantes: ac pingues homines (sic em̃ illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetim mulierem opulentā nacti sunt: natu quidem grauiorem illam, q̃ ut amoribus esset idonea: sed quæ studeret etiā dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia supeditabatur: atq; hanc ex Bithynia in Macedoniā usq; sunt cōsecuti. Nam illi patria erat Pelle: qui locus olim floruit sub Macedonicis regibus: nūc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspiceret immani magnitudine dracones placidos admodum, ac mansuetos: adeo ut à mulieribus alerentur: & cū pueris unā cubarent: & calcantes ferrent: neq; cōmouerētur, si quis stringeret, premeretq;: deniq; perinde atq; infantes lac è papilla sugerent (nā sunt id genus apud illos permulti: unde uerisimile est, olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quū Alexandrum cōciperet, huiusmodi dracone quopiam opinor cum ea cōcumbente:) mercati sunt ex his serpētibus unū, qui esset pulcherrimus: obolis sane paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur: nimirum quū duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia promptissimi, societatem inīssent: facile perpenderūt, hæc duo potissimū in hominū uita tyrānidem obtinere: spem, ac metum: quorum utroq; si quis ad cōmoditatem uteretur, fore, ut is illico ditesceret. Siquidem utriq; iuxta, uel ei qui metu laboraret, uel huic qui spe tenere

E turuide

Macetis.

Etiā dū.

Spes et metus tyrānidem tenent.

tur:uidebant præsciētiam q̄ maxime necessariam esse, summēq; desyderari:atq; hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: Præterea Delum, Clarum, & Branchydes: nimirum hominibus per hos, quos modo dixi tyrannos: nempe spem ac metum, ad sacra cōfluentibus, ac futura prædiscere cupiētibus: atq; huius rei gratia Hecatombas immolantibus, aureosq; dedicantibus lateres. Hæc ubi inter sese uersassent, ultróq; ac citro agitaissent: uisum est uaticiniū, oraculūq; cōstituere: etenim si res ea processisset: sperabant se protinus diuites atq; felices fore. Quod quidem negocium magnificētius etiam illis successit, q̄ expectauerant initio: & uel spe melius euenit. Hinc iam spectare cœperunt: primū quidem de loco: deinde quonam exordio, quauē ratione negociū oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunā esse censuit: utpote regionem à negociatoribus frequentatā: tū Thraciæ, Bithyniæq; confinem: neq; longe dissitam ab Asia, Galatiāq; cunctis item imminētibus populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexāder: nam aiebat, id quod erat res, ad huiusmodi negotiorum auspicationem, aggressionēq; hominibus opus esse crassis & stolidis: & qui uiderent admissuri. Cuiusmodi Paphlagonēs affirmabat esse hos, qui supra Aboni murum incolūt: nempe supersticiosos plerosq; ac stolidos: q; si quis tantū apparuisset: bicinē, aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret, secū adducens.

adducens, cribro (quod aiunt) uaticinās: illico uehementer omnes in illum inhient, & perinde ut cælitum quem piam intueantur. Hac de re quū controuersia nōnihil inter illos fuisset, tandē uicit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonē (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios uetustissimū, areas deſodiunt tabellulas: quæ dicerēt, breui admodum Aesculapium unā cū patre Apolline in Pontū aduenturū, atq; Aboni murum inhabitaturum. Ea tabellæ quū essent de industria repertæ: facile effecerunt, ut hic rumor in omnem usq; Bithyniam, ac Pontum dimanaret: multo autem alios in Aboni murum. Nam hi protinus statuerant etiam templū erigere: iamq; fundamentis locum effoderāt. Hic igitur in Chalcedone relictus: Cocconas ancipitia quædam, atq; ambigua, obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diem obit, à uipera (sicut opinor) ictus: in huius demortui locū accersitur Alexander: ac succedit iam comatus: cæsariēq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam ueste amictus candida: falcem tenens exemplo Perſei, à quo se maternum genus ducere prædibat. At perditissimi illi Paphlagones, quū ambos illius noscent parentes obscuros atq; humiles: tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Perſides genere gratus Phœbo iste uidetur

E 2   Dius

Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.
Hic nimirū Podaltrius libidinosus erat, ac natura mulierosus: adeo ut à Tricca ad Paphlagoniā usq; in Alexandri matrē sit incitatus, illectusq;. Repertū est aliud oraculum, quasi Sibyllæ prædiuinantis.

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam
Tirsidae erit quidam Ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita
Quadr orbem numerum, referentē nomina diui,
Qui ueniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexander itaq; multo post in patriā irruens cum eiusmodi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quū interim furore afflatus sese nōnunq; ad simulabat: ore spuma completo: id quod ille facile efficiebat, radiculae (ea est herba lauandis lanis idonea) radice cōmanducata. Cæterum illis diuinū quiddam, ac formidandū spuma uidebatur. At multo antea sibi finxerant, parauerantq; ē linteis confectum draconis caput: quod specie quandā humanam præ se ferret, colorum fucis mire ad simulatū: quodq; pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconū) bifida atra promittebat: quæ & ipsa pilis agebat. Porro Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quū res postularet, tum ab illis proferendus: unaq; in partē Tragœdiā acturus: uel princeps potius huius futurus fabulae.

fabulæ. Iam uero ut erat maturū aggredi: tale quiddā
 machinatur, noctu ueniens ad templi fundamenta nū
 per effossa. Constitit aut in eis aqua: siue quod ea in
 didem alicunde destillauerat, siue quod ex æthere deci/
 derat: illic ouū antea excauatū deponit: quod quidē in
 tus occultabat fœtum recens æditum serpentis. Id quū
 alte demersisset in abditas luti cauernas, rursus illinc
 discessit. At mane quū in forum prosiliisset nudus: nisi
 quod subligari circum pudenda tectus erat, eoque inau/
 rato: tum falcem illam gestans, simulq; solutam uenti/
 lans, iactansq; comā: eorum more, qui à Cibeles deorū
 matre afflati cōueniunt, ac numine rapiūtur: conscensa
 sublimi quapiam ara concionabatur: ciuitatē eam bea/
 tam esse prædicās, quæ mox deū propalam esset osten/
 sura mortalibus. Porro qui aderant (nam concurrerat
 uniuersa prope ciuitas) unā cū mulieribus, senibus, pue/
 ris, admirabantur: ac uota facientes adorabant. At ille
 uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significātes:
 cuiusmodi sint Hebræorū, aut Phoenicū: attonitos eos
 reddebat: ut qui nihil intelligerēt eorū quæ dicebat: nisi
 solū hoc, quod Apollinem, Aesculapiūmq; passim ad/
 miscebat. Sub hac ad institutum templū curriculo fu/
 giebat: accedensq; ad fossam ac fontem illum, quē iam
 ante conditum oraculū præstruxerant: ingressus aquā,
 magna uoce canebat laudes Apollinis & Aesculapī: in/
 mirabatq; deum, uti dexter ac felix in ciuitatem adue-

Subliger.

niret. Deinde phialam postulat. Eam porrectā à quo-
 piam, facile immergens, unā cum aqua lutóq; haurit: &
 ouū illud in quo nimirum ille deum conduferat, candi-
 da cera, cerussa q; cōmissuram operculi ferruminans. Id
 quū manu cepisset, affirmabat iam Aesculapiū tenere
 sese. Interim illi stupidis, defixisq; intuebātur oculis, ex-
 pectantes quidnam esset futurum postea: iam dudum
 admirantes ouū in aqua repertum. Porro postea q; fra-
 gisset idem caua uola compressum, ac serpentis illis fœ-
 tum exdusum excepisset: simulatq; mouentē hunc sese
 conspicerent ij, qui aderant, ac digitis circūuoluentem:
 protinus uocem tollebant, deuīq; cōsalutabant, ac ci-
 uitatem eam fortunatā esse dictitabant. Singuli q; affa-
 tim uotis implebātur: thesauros, opes, prosperam uali-
 tudinē, aliāq; id genus ab illo flagitantes bona. Hic ille
 rursus cursim sese domū abripuit: unā secum asportās,
 modo æditum in lucē Aesculapium: bis natum scilicet,
 cum semel duntaxat nascantur homines: atq; eum nō
 ex Coronide per Iouē, neq; coruo, uerū ex ansere pro-
 genitū. Populus aut uniuerfus consequebatur: omnes
 afflati deo: atq; ob spes animo conceptas, furore corre-
 pti. Interdiu igitur se continebat: sperans fore, id quod
 & euenit, ut fama permoti, Paphlagonū pars maxima
 concurreret. Ergo postea q; urbs ita esset hominibus re-
 ferta, ut iā redundaret: sed qbus omnibus iā antea tū ce-
 rebrū, tū cor esset exēptū: nec ulla parte similes uideren-
 tur uiris

tur uiris pane uictitantibus (ut loquuntur Poetæ) uetum
 qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent
 in ædiculis quibusdam, in lecto residens: eo uidelicet or
 natu, qui uatem mire deceret: imponit in sinu Pellæum
 illum Aesculapium: qui quidem erat, ut dictum est, ma
 ximus, pulcherrimusq;. Hunc totum ubi collo circūde
 disse, caudam foras prominere sinens. Erat autem in
 gens adeo: ut cum per pectus illius effunderet, pars ta
 men humi traheretur. Solum autē caput sub alis abdi
 tum teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceum il
 lud draconis caput, altera in amictus parte contextum
 ostendebat: quod prorsum illius esse draconis uideret,
 qui à pectore pminebat scilicet. Iam uero mihi cogita,
 ædiculas non admodū illustres, nec ad satietatē usq; lu
 minis capaces: tū turbā hominū conuenarū: quicq; alijs
 ex locis alijs cōcurrissent, tumultuantes: ac prius etiam q̃
 ista uiderent, mente attoniti, stupefactiq;: deniq; spe
 bus illis sublatis. Quibus ingressis, nō mirum si res uisa
 est portentosa: uidelicet ex modo pusillo serpente, intra
 pauculos dies tam immanē extitisse draconem huma
 na specie: atq; eū insuper mansuetū, tractabilēq;. Pro
 tinus autē ad exitū pperabāt: & priusq; exactius essent
 cōtemplati: pprudebant ab ijs, qui noui semp ingredie
 bant. Porro è regione ianuæ, per quā intrabatur, pate
 factū erat & aliud ostiū, per qd' exiret. Cuiusmodi qd
 dā & Macedonas in Babylone fecisse serūt in Aleandri
 morbo

morbo, quum ille grauiter iam agrotaret: illi obfessa regia defyderarent eum intueri, ac supremum alloqui. Atq; hoc spectaculi scelestus hic non semel, uerum crebrius exhibuisse dicitur: maxime siqui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si uera fateri uolumus: aquū est ueniā dare Paphlagonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum crassis & ineruditis: si delusi sunt, quū draconem manu cōtingerent: nam hoc quoq; largiebatur Alexander ijs, qui uoluisse: quūq; cōspicerent in dubia, malignaq; luce imitātū illud illius caput: os scilicet nūc aperiens, nunc claudens: tanto artificio, ut res planē Democritū aliquem requireret, aut certe Epicurum, Methrodorumue: aut alium huiusmodi quēpiam, qui prorsus adamantinam aduersus hæc, atq; id genus alia, mentem obtineret: qui nullo pacto crederet, quicq; uel quid esset rei, cōiecturis colligeret: uel si uiam etiam, modumq; peruestigare nō quiret: illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidē sese modum, rationemq; præstigiaturas: ceterum quicqd esset negocij, prorsus simulatū fucaturumq; esse: ac ne fieri quidē ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluit tum Bithynia, tū Galatia, Thraciāq; eorum qui renūciabant, unoquoq; ut sit, affirmāte sese primū nascentē uidisse deum: deinde paulopost eundē contrectasse iam grandē admodum factum, uultu etiā homini ad similem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, signa

nes, signa deum referētia: partim ex aere, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum. Nam Glycon appellatus est: idēq; iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander.

Sum ille Glycon: hominū lux, ex Ioue tertia proles. Ast ubi iam maturū esset: ut cuius rei gratia haecenus omnia fuerant excogitata: responsa quoq; redderet ijs, qui requisitiuissent, diuinaretq;: accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat. Nam is quoq; post patris Amphiarei interitū, posteaq; q̄ ille inter Thebanos extare desiisset: patria pulsus, atq; in Ciliciam profectus: haud incōmode rem gessit, quū Cilicibus euentura prädiceret, binos obolos pro singulis accipiēs responsis. Ab hoc, inquā, arrepta ansa, prädicit Alexāder omnibus, qui aduenerāt, fore, ut deus ipse responsa daret: cuiusq; rei diem quendā certum praediquutus est. Iussit aut ut quisq; quod uideretur, quodq; maxime discere uellet, id in libello conscriberet: eumq; funiculis obuinctum, cera, argillāue, aut simili re quapiā obsignaret. Se uero receptis libellis, cum subisset adyta (iam enim oraculum erat extructum, & apparatus cortinae) ordine per praekonē ac theologū euocaturū eos, q tradidissent: dehinc ubi de singulis esset edoctus à deo: libellos redditurū, ita ut traditi fuerāt obsignatos: subscripto illis responso pro cuiusq; argumento: deo nimirum respondente, quacūq; de re quis esset sciscitatus.

F Erat

Erat aut̃ hic dolus, hominĩ cuiusmodi tu es: aut etiã (si modo dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestari⁹, neq; difficilis animaduersu: uerũ idiotis, qbusq; nares essent mucco obsitæ, minimèq; emũctæ, prodigiosum, planèq; incredibile quiddã esse uidebatur. Etenim quũ uarias esset cõmentus artes, quibus signa tollerentur: quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atq; ita quæ uiderent, ad interrogata respondebat. De inde rursus obuincta, obsignataq; reddebat: non sine summa admiratione eorũ, qui recipiebãt. Plurimus em̃ hic inter illos erat sermo, qui tandẽ scire potuisset iste, quæ ego illi tradidi saneq; diligenter obsignata signis imitatu neutiq; facilibus: nisi reuera deus esset qui sp̃iã, cui cũcta sint perspicua. Sed iam quibus artibus id esse cerit, forsitan à me requires. Accipe quo uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat. Celse charissime. Eam ceræ partẽ, quæ post signũ hærebat, acu candefacta liquefactã deducebat. Tum ubi legisset: rursus calefactam acu cerã, eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manẽte, facile coagmentabat. Porro secundus modus constat p̃ id, quod collyriũ uocant. Id conficitur ex pice Beryttia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, tũ cera & masticha. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset
factum

factum (siccabatur aut protinus) comode resignabat li-
bellos. Quibus perlectis, impositæ ceræ denuo, perinde
atq; è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi si-
militudinem mire effectum. Post hæc iam tertiã accipe-
rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgo codicillos
adglutinât: atq; ex his confecta ceu cera, mollem adhuc
eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nã illico
siccescit adeo, ut cornu uel ferro poti⁹ reddat solidius.
Hæc ad imprimendũ signum uti cõsueuerat. Sunt præ-
ter has & aliæ complures uia: quas omnes referre nihil
necesse est, ne parum uidear modestus: maxime quum
tu in his quos de Magorũ artibus conscripsisti cõmen-
tarijs, tum pulcherrimis, tũ utilissimis: quicq; modestos
reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur: abun-
de multa retuleris, longeq; his nostris copiosiora. Red-
debat igitur oracula, diuinabatq;: nõ mediocri ad eam
rem utens ingenio: arteq; negocium reddens probabi-
lius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet
ad ea, quæ proponebãtur, alijs penitus obscura. Quan-
doquidẽ & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios
item deterrebat, alios adhortabat, prout sibi magis cõ-
ducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, ui-
tæq; rationes præscribebat: quum sciret (ut initio dixi-
mus) complura atq; efficacia pharmaca. Maiorem autẽ
in modum Cytmides ab illo probabãtur: id est nomẽ
cõfictum emplastri, ursino adipe confecti. Porro spes:

rerūq; successus & incrementa, neq; non hereditatū ob
uētus semp in aliud tempus reijciebat. Illud interim ad
dens: cuncta hæc tum obtingēt, quū ipse uolam, quūq;
uates meus Alexāder me rogabit, proq; uobis uota fa
ciat. Deniq; merces erat unicuiq; responso præstituta:
nempe drachma cum obolis duobus. Ne uero pusillū
aut exiguū fuisse putes amice hunc quæstū: quū in an
nos singulos ad septuaginta, aut octoginta milia redie
rit: usq; adeo auidis & insatiabilibus hominibus: ut sin
guli supra decem, aut quindecim rogationes traderēt.
Cæterū ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est in sa
mere: nec rursus ad cōgerēdas opes in thesaurū repo
nere: uerū compluris & alios habebat secum adiutores
ac ministros: tum qui scitarentur: qui uersibus oracula
tonderent: qui responsa seruarent: qui subscriberēt: qui
obsignarent: qui interpretarētur: quorum unicuiq; pro
dignitate, meritóq; lucrum impartiebat. Ad hæc nōnul
los foras, & in longinquas regiones emandarat: qui fa
mam eius oraculi inter gentes dissiparent: affirmantes
ipsum etiā prædicere, reuocaréq; fugitiuos: fures ac præ
dones indicare: thesauros effodiendos ostendere: mor
bo laborantibus mederi: quosdam etiā uita defunctos
in uitam reuocare. Concurrēbat igitur undiquaq;: ma
gnóq; tumultu concitati adproperabāt: sacrificabatur:
dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ, discipu
lōq; dei. Iam em̄ & tale quoddā oraculum exierat.

Muneribus

Muneribus decorare meum uatem atq; ministrum

Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.

Verum ubi iam pleriq; quibus mētis plusculū inerat, non secus atq; ex alta ebrietate resipiscences, conspirassent in illum: præsertim ex his, qui studebant Epicuro: iamq; paulatim in oppidis deprehenderetur uniuersa præstigiatura, fictusq; fabulæ apparatus: horrendum quiddā in eos ædidi: dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non uererētur in sese turpissime maledicere. Eos iussit lapidibus pellerent, si modo uellent propiciū habere deum. Porro super Epicuro, huiusmodi quoddam oraculum prodidit. Sciscitātī cuipiā, quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, compedibus uinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris, si magnopere creuit eius celebritas oraculi: quū uideas interrogationes adeuntiū, q̄ sint prudentes, q̄q; eruditæ? Modis autē omnibus bellū erat illi cum Epicuro sæuū & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellū gerat, homo præstigiator, & mōstris ac portētis amicus, ueris inimicissimus, q̄ cum Epicuro uiro uidelicet, qui rerum naturā perspectam haberet: quicq; unus, quid in his esset uerū, uideret? Nam Platoni, Chrysippo, aut Pythagoræ erat amicus: atq; alta cū illis pax intercedebat. At intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atq; id merito: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra duce

ret. Quam ob causam inter urbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam: eo quod acceperat eos, qui cum Lepido erant: alios item horum consimiles quod plurimos ea in ciuitate uersari. Neque unquam Amastrino cuiusquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridicule perfecto discessit: quum nec ipse, quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret: nec haberet, qui sibi in tempore posset componere. Nam quum ille de stomachi dolore conquirenti, uellet prescribere, uti suillum pedem cum malua preparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cunimato Sipydno:
 Crebrius autem (uti iam diximus) draconem ostendebat ijs, qui uellent: haud totum tamen, sed caudam potissimum, ac reliquum corpus oculis exponens: caput uero ne uideri posset, abditum in sinu seruabat. Verum quo magis etiam redderet attonitam multitudinem: pollicitus est sese exhibiturum ipsum deum loquentem, citraque interpretem adentem oracula. Deinde non magno negotio, gruui arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis: alio quoque per has foris insonante, responsitabat ad ea, quae proponebantur: uoce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa ^{αὐτοῦ} ^{φωνῆς} dicebantur, id est, ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur: uerum splendidis modo, atque opulentis:

opulentis:& qui grandia largirent. Itaq; quod Seueria
no redditum est super expeditione in Armeniam susci-
pienda, ex Autophonis erat. Adhortās enim illum ad
incursum eius regionis, sic ait:

Parthis Armenijsq; citato Marte subactis

Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:

Vertice ferta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaq; uecors ille Gallus persuasus, incurso-
nem fecisset: euenissetq; ut unā cum exercitu caderetur
ab Othryade: hoc oraculum ē monumētis sustulit: atq;
aliud in eius locum substituit huiusmodi:

Agmē in Armenios ne ducneq; em expedīt isthuc:

Ne tibi foemineis uir amictus uestibus, arcu

Exitum immittat: uitāq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissime fuerat cōmentus:
ut posterioribus, substitutitijsq; respōsis: ea quæ perpe-
ram, malēq; euenissent, sarciret ac mederet. Sæpius em
ægotis priusq; moreretur, prædixerat fore, ut reualefce-
rent. Quibus morietibus, alterum oraculum illico para-
tum erat, quod superiori diuersa caneret.

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porro quū non ignoraret, q in Claro ac Didymis, Mal-
lōq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadā
arte diuinādi celebres haberi: eos sibi reddebat amicos,
plerosq; consultorū ad illos remittens, his uerbis:

Nunc

Nunc Clarón ito, mei uocem patris auditurus.

Et rursus:

Branchydica accedas adyta: atq; oracula quæras.

Et iterum:

Mallon abi, Amphilochei quærens oracula uatis.

Et hæcenus quidem de ijs, quæ intra patriæ fines, usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uero & in Italiâ oraculi fama permanauit: inq; ipsam Romanorû urbem: iam nemo omniû erat, qui nõ alius aliû anteuertere studeret: dum hi quidem eò profisciscuntur ipsi: illi uero mittunt: potissimû hi, qui potentia atq; autoritate plurimum in Republica pollebant. Quibus princeps quasiq; signifer extitit Rutilianus: uir aliàs quidem honestus ac probus: tum compluribus in prælijs Romanorû spectatæ uirtutis. Sed qui in his quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet: ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa: adeo ut scubi lapidem, uel inunctû, uel coronatum cõspexisset: cõtino procideret, atq; adoraret: ac diutius aduolutus uota faceret: bonaq; ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatq; de oraculo inaudisset: parum aberat, quin omisso, quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eò legabat. Porro qui mittebatur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facile decepti, domû redibant: referentes partim quæ uiderât, partim tanq; uidissent, audissentq;: permulta insuper accumulantes

lantes illis, quo domino fierent commendatiores. Inflammarunt itaq; senem infelicem: & in uehementē in-
 saniam impulerūt. At ille passim ad omnes amicos ac-
 cedens: quos habebat, quum plurimos, tum potentissi-
 mos: enarrabat, partim ea, quæ ab ijs quos miserat, acce-
 pisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eum modū
 iste compleuit urbem, concitauitq; q̃ plurimis item au-
 licis expauesfactis, atq; attonitis. Qui p̃tinus & ipsi cu-
 piditate flagrare cœperūt, ut aliquid suis de rebus audi-
 rent. Porro Alexander adueniētes comiter excipiebat:
 ac xenijs, alijsq; magnificis donatos muneribus, ad eū
 remittebat: hoc agens, uti nō solum renūciarent oracu-
 la, uerū etiam dei laudes canerent, ac portentosa quædā
 de oraculo, deq; ipso mentirentur. Excogitarat autem
 verscelestus ille quiddā neutiq; inscitū: & ingeniosius,
 q̃ ut in uulgarem competat latronē. Etenim resignatis
 libellis, ac perlectis: siquid offendisset in ijs, quæ propo-
 nebantur, ita scriptū: ut cum periculo ac discrimine eius
 qui scripsisset, si proferretur, coniunctū uideretur, apud
 se detinebat: neq; remittebat: quo uidelicet obnoxios,
 ac propemodū seruos ob metum sibi redderet eos, qui
 miserant: quū in mentem illis ueniret, cuiusmodi de re-
 bus consulissent. Intelligebat autē esse consentaneum:
 ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi roga-
 tiones essent proposituri. Ab his munera q̃ plurima fe-
 rebat: quippe qui nō ignorarent sese intra casses eius te-
 G neri.

neri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio, ex uxore priore suscepto: qui iam per ætatem maturus esset, ut disciplinis erudiretur: quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregièq; canentem prælia uatem. Deinde paucis post diebus, extincto puero, ipse quidè hærebat: nec habebat quod incusantibus responderet: oraculo uidelicet ita re præsentī confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculū: affirmans hoc ipsum portēdisse deū: qui iussisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi præceptorem: sed Pythagoram potius, atq; Homerum iam olim defunctos: quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igit Alexandro uitio uertere cōuenit, si istiusmodi hominū culos dignos habuit, quibus fucū faceret? Rursum eidē percontāti, cuius tandē animā esset sortitus, ait:

Principio fueras Pelides, deinde Menander:

Deinde is qui nunc es: post fax phœbæa futurus.

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit, in insaniam uersus, haud expectato dei promisso: quantū hoc quoq; oraculū ex Autophonis erat. Eidē item de uxore duenda percontanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam, Lunāq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat: filiam quam habebat.

habebat, è Luna sibi susceptā fuisse. Lunam em̃ ipsius amore captam fuisse: quū dormientem aliquando conspexisset: nam id illi familiare est, formosos somno sopitos adamare. Porro Rutilianus uir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit uirginē: nuptias conficit, spōsus iam sexagenarius, cōcumbitq;: socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans: iamq; sibi unus è cœlitū numero uidebat. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora indies ad hæc excogitabat: & in omnes Romanæ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat: prædicens ciuitatibus cauendā esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum, ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quū pestilentia incubuisset: unū quoddā tale oraculum, Autophonon & hoc, quoquo uersum gentiū prodiderat, unico carmine comprehensum.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atq; hunc uersiculū uidere erat passim pro foribus descriptum, tanq; aduersus pestilentia remedio futurum. Verum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea quod fortuna quadam sic accidit: ut ex domus, quibus hic uersus esset inscriptus, potissimū desolarentur. Neq; uero me putes illud dicere carmen in causa fuisse, ut interierint: uerum casu quodam ad hūc modum accidit. Et haud scio, an pleriq; frati carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum pestem præter

oraculū adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese p̄gnantes haberēt, & intonsū Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione q̄ plurimos Romæ constituerat: q̄ sibi qua quisq̄ mente esset, indicarent: ac priusq̄ oraculū adīssent, illi significarent quidnam essent percōtaturi, quidq̄ potissimū cupere uiderentur: ut etiam priusq̄ aduenissent n̄, qui mittebantur, ille iam ad respondendū instructus ac p̄ratus esset. Atq̄ hæc quidem & id genus alia machinamēta, aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarū per manus tradendarū gestationes, & sacrorū cerimonias: quæ quidē tribus ex ordine diebus continenter peragerentur. Ac primo quidem die Atheniensīū ritu, denuntiatio fiebat huiusmodi. Siquis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorū explorator accessit, discedat. Cæterū qui deo credunt & parent, sacris feliciter initientur. Sub hæc protinus exigebant, illo præeunte, dicentēq̄: Foras pellantur Christiani. Tū multitudo ac clamabat uniuersa: Foras pellātur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperiū agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demū nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, deiq̄ exortus. Porro tertio die Podaliri cū Alexandri matre cōiugiū agebatur. Dadis aut̄ is appellabatur: idq̄ ex re, propterea quod faces quædam incenderētur. Postremo loco, Lu/
næ atq̄

na atq; Alexandri amores, ac nascēs Rutiliani cōiunx.
 At uero facem gestabat, mysteriāq; agebat Endymion
 Alexander: quin hic dormiēs scilicet, in medio iaceret:
 descenderet aut in eum ē tecti fastigio, tanq; ē cælo, Lu
 na uicem agens, Rutilia quædā formosissima cuiusdā
 ē Cæsareæ domus præfectis uxor: quæ nimirū ut ama
 bat Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur. Ac sub
 oculis perditissimi illius mariti, tum complexus ageban
 tur, tum oscula: idq; in propatulo. Quod nisi cōplures
 fuissent tædæ: forsā nōnihil & eorū quæ fieri solent in
 fra sinum, patrātū fuisset. Paulopost rursus introibat
 ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse pri
 mus clara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant aut be
 ne canori scilicet homines: nempe præcones aliquot
 Paphlagones, Carbatinis calceati, plurimū aliī nidorē
 ructantes, Io Alexander. Porro subinde inter gestan
 das tædas, atq; inter mysticas saltationes, femur illius
 de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti
 conijcio, inaurata circūdata, atq; hac ad tædarum ful
 gorem relucēte. Itaq; quū duobus quibusdam ex eo
 rum numero, qui desipiēter sapientes sunt, super hac re
 uerteretur altercatio: utrum Pythagoræ animum possi
 deret, uidelicet ob femur aureū, an aliū Pythagorico illi
 consimilem: atq; eam controuersiam ad ipsum Alexan
 drum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.

Pythagoræ mens emoriturq; oriturq; uicissim.

G ; Vatis

Vatis at est animus diuina è mente profectus:
Hunc pater auxilio misit iustisq; prijsq;

Et rursus:

Tecta Iouis repetet,iouiali fulmine tactus.

Porrò quū cunctis alijs denunciaret,ut à puerili concubitu tēperarent,ceu re nefaria:uir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est.Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat: ut tertio quoq; anno mitterent, qui deo dicarentur,eiusq; laudes apud se canerent. Verum mitti oportere spectatos ac selectos:nēpe nobilissimos & ætate florentissimos,formaq; eximios.Quibus indulsis perinde ut emptiis ad libidinē abutebatur:modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legē quoq; condiderat:ne quis maior annis octodecim sese admo-
to ore complecteretur:nēue cum basio salutaret:sed reliquis manū duntaxat osculandam porrigens,solis ætate,formaq; floridis osculum dabat:atq; his quidē inde cognomē inditum,ut intra osculum constituti dicerentur. Atq; in hunc modum uecordibus ac stupidis mortalibus illudens,perpetuo deinceps suas nequitias exercebat:passim cōstruprās uxores,passim liberis abutēs. Quin magnū quiddam,cunctisq; optandū uidebatur, si cuius uxorem uel aspexisset modo. Porrò si quā etiā osculo dignatus fuisset,nemo nō ita putabat:quicquid esset bonarū felicitatum,id omne semel in eam domū influxurū esse. Erant insuper,atq; ex non pauca:quæ sese

sele etiam peperisse ex illo iactarent, quod ita esse mariti suo testimonio cōfirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & sacerdotis, uiri cuiusdā Tyanei: cuius sapientiam ex his quæ sciscitatus est, conijcias licebit. Hunc equidē legi pridem aureis descriptum literis, Tigrin ipsis sacerdotis ædibus. Dic, inquit, mihi rex Glycon: quisnam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? qd ais? Haud fas est ut isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atq; oracula redditurus? Ad millesimū tertiū. Deinde quō demigraturus? Ad Bactra, atq; in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meos uictu, meaq; præsentia frui. At reliquæ sortes: puta quæ in Dyndimis, Claro, Delphisq; redduntur: utrum ab autore profisciscuntur Apolline, an uana sunt quæ illic æduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris: nefas enim. Cæterū ego quis tandem post hanc uitam futurus sum? Camelus, deinde equus: post hæc uir sapiens, ac uates nō inferior Alexandro. Atq; hæc Glyconis cum sacerdote cōfabulatio. Postremo & oraculum carmine comprehensum ædidi: quū non ignoraret illum amicum esse Lepido.

Ne pare Lepido: namq; huic fatum instat acerbum. Mirum etem in modum metuebat Epicurum: sicuti superius dictum est: nimirū ut artificem ac sapiētem, suis artibus atq; imposturis hostē, atq; infensum. Itaq; ex Epicureis quēpiam, ausum se multis præsentibus coar-

guere:

guere:propemodū in uitæ discrimen adduxerat.Siqui-
dem adiēs ille,dara uoce dicebat: Tu nimirum Alexan-
der Paphlagoni cuidā persuasisti: ut seruos suos apud
Galatiæ præfectum capitis accerferet(hoc nomine,qua-
si filium ipsius,qui tum Alexandria erudiebatur, occi-
dissent.Arqui uiuit adolescēs,incolumisq; reuersus est:
famulis iam supplicio affectis,qui tua opera bestijs tra-
diti perierunt. Porro huiusmodi quiddā acciderat. Cū
adolescentulus amne aduerso in Aegyptū nauigasset:
ad inundationē usq; subducto nauigio: persuasus est,
uti pariter in indiam nauigaret. Itaq; dum diutius ab-
esset,infelices illi eius ministri rati uidelicet,uel in Nilo
nauigantem interisse puerum:uel à latronibus(nam id
temporis permulti grassabantur) esse peremptū:reuer-
si sunt domū,renūciantes quēadmodum ē medio sub-
latus esset. Deindē proditū oraculum, damnati serui:
sub hæc adest adolescentulus,peregrinationē suā enar-
rans.Atq; hæc quidem ille. At Alexāder inuigilatione
percitus,quod coargueretur:neq; ferens opprobratam
sibi ueritatem:iussit ut qui adessent,lapidibus illum im-
peterent:alioq; & ipsos impios futuros, atq; Epicureos
appellādos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent:Demo-
stratus quidam,qui diuersabatur in Ponto:primus ho-
minem sui corporis obtegens obiectu,morti subduxit:
alioqui lapidibus obruēdum,idēq; iure optimo. Quid
enim oportebat unū inter tam multos infaniētes,sanū
esse:

esse: atq; á Paphlagonú stultitia malum sibi accersere?
 Et illi quidē hæc euenerunt. Cæterum aduocatis iuxta
 oraculorū ordinem ijs qui proposuerāt (nam id fiebat
 pridie q̃ responsa redderet) præcone rogāte, an uatici/
 nari uellet: si cuipiā illorū ex adyto respōdisset: in malā
 rem: huiusmodi hominē neq; tecto quisq; excipiebat,
 neq; igni, aquaue impertiebat: uerū erat illi solū aliud
 alio uertendum, tanq̃ impio, deorumq; contemptori,
 atq; Epicureo: quod quidem probrum omniū erat gra
 uissimū. Quapropter unū etiam Alexander quiddam
 designauit deridiculum. Nactus peculiare Epicuri sen
 tentias, librum (uti scis) longe pulcherrimū, summam
 Epicureæ disciplinæ decreta complectentē: mediū in fo
 rum deportauit, ac lignis ficulnis exussit: tanq̃ autorem
 ipsum exureret scilicet, ac cinerem abiecit in mare, oracu
 lo insuper eam in rem ædito.

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille, quātum adferret is liber
 cōmoditatum ijs, qui in eo legendo uersarentur: quan
 tamq; illis quietem, trāquillitatē, libertatemq; pareret:
 propterea quod à pauoribus, spectris, ac prodigijs libe
 raret: tum spes inanes, atq; immodicas adimeret cupi
 ditates: mentē sanam ac ueritatem insereret, planēq; lu
 straret animū: nō tæda quidem, aut squilla, aut alijs id
 genus nugamētis: imo recta ratione, uero, ac libertate.
 Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi,

H unum

unū inter omnia multo impudentissimū. Quū iam nō mediocrē in Regiā aditū sibi patefecisset, inq̃ aulā Cæsareā: præsertim Rutiliano rem adiuuante, atq̃ approbante: quū bellū quod in Germania gerebatur, maxime flagraret diuo Marco cū Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit: quo iubebat, uti duos leones uiuos in Danubiū immitteret: uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis: sed præstat ipsum oraculum referre.

Gurgitibus fluij turgentis ab imbribus Istri

Immisisse duos Cybeles edico ministros:

Monte feras alitas: tum quantum alit indicus aer

Florum atq̃ herbarū bene olentū: moxq̃ futura est

Et uictoria: pax & amabilis: & decus ingens.

Ea quū essent facta, quēadmodū ille præscripserat: leones quidē simulatq̃ in hostiū regionē enataissent: Barbari canes quospiā, aut lupos esse rati, fustibus arcebāt. At nostrorū p̃tinus maxima strages est cōsequuta: uiginti fermē milibus simul extinctis. His cōsimilia sunt ea, quæ in Aquileia contigerunt: quū parū abfuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat Delphicā illā responsionē: Cræsoq̃ redditū oraculū, frigide sanē detorsit: dicens deū quidē prædixisse uictoriā: haud tamē explicuisse, utrū Romanorū esset futura, an hostiū. Tandē quū plurimi iam eā in urbē confluerent: preme returq̃ Abonotichitarū ciuitas multitudine eorū, qui ad oraculū

ad oraculū uentitabāt: neq; sufficeret suppeditādis ijs,
 quæ ad uictū erant necessaria: cōminiscit̃ oraculorū ge-
 nus quoddā id, quod nocturnū appellabat. Siquidē li-
 bellis indormire solet: ut aiebat ipse: deinde tāq; in so-
 mnio diuinitus edoctus respōdebat: nihil certi tamen.
 Sed ambigue plerūq; ac cōfusim: maxime si quos libel-
 los cōspexisset, accuratius atq; obseruātius obli gnatos.
 Ad hūc em̃ modū citra ullū resignādi periculū, quicq; d
 temere in mentē uenisset, subscribebat: ratus & hoc ip-
 sum oraculis cōuenire. Erant aut̃ ad id nōnulli cōstituti
 interpretes, qui mercedē nō exiguā colligebant ab ijs, q
 eiusmodi capiebāt oracula: ut enarrarēt ea, explicarētq;
 atq; hoc illorū munus cōductitiū erat. Nā interpretū
 qsq; talētū Atticū pendebat Alexādro. Nōnunq; quū
 neq; cōsuleret qsq; neq; missus esset aliq;: imo quū ne
 esset qdē hmōi quippiā: tamen oraculū ædebat, uti stul-
 tos mortales redderet attonitos. Qd' genus illud erat.

.. Hunc age quære tuam qui tectus in ædibus, ac te
 Clam prorsum, uxorem uultūq; oculisq; decoram
 Stuprat adulterio: seruorum ex agmine primus.
 Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens.
 Eius enim florem libasti: hoc dedecus ille
 Nunctibi compensans, cum coniuge dormit herili.
 Quin iſdem tibi iam pridem letale uenenum
 (Vt neq; quæ faciant, possis audire: nec unq;
 Cernere luminibds) tecte furtimq; pararunt.

H 2 Inueniesq;

Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca: iuxta

Parietem, sub cervicali condita: porro

Istis conscia criminibus tua serua calypso est.

Quis Democritus principio non comoueretur, ubi nominatim & auctores, & loca palam audisset designari? Verum illico despuisset, simulatq; cognouisset, quo hac artificio gereretur. Insuper & Barbaris non raro respondit, si quis patria lingua sciscitaretur: puta Syriace aut Gallice: quies difficile erat inuenire conterraneos eorum, qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solet interualli, priusq; oraculum redderet: quo uidelicet interim potius posset & soluere tuto libellos, & nasci, quae cuncta possent interpretari. Quod genus erat & illud Scythae cuiusdam redditum oraculum.

Morphi ebargulis in umbra chuenchicranc, relinquet lucem.

Alias rursum: quum nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde uenisti. Siquidem is qui te misit hodie, perijt: interemptus a Diode uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere, ac Bubalo: qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Caeterum pauca nunc accipe ex his, quae mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexander: quum libellos palam atque accurate obsignassem, responsum nocturnum subscribitur. Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem

eandem rogationē proposuissem: puta cuiatis esset uates Homerus: idēq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus, qua gratia uenit ut remediū, inq; peterē aduersus laterū dolorē.

Cytmide te iubeo, ac lunari rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitātī ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit: nihil quidē quod ad Homerū attineret.

Carpe uiam pedibus: rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus: quorum de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripti talis cuiusdā rogatiōes octo: nomen aliquod ementitus, missis drachmis item octo; præterea quod fieri solitum esset adiungēs. At ille persuasus, partim missa mercede, partim inscriptiōe libelli, ad unicam rogationem: ea erat huiusmodi: quando deprehēdendus esset impostor Alexāder, octo misit oracula. Sed quæ neq; cælum (quod aiūt) neq; terram attingerent. Verum absurda, & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset: præterea quod Rutilianum à matrimonio cōnatus essem auertere: suasissemq; ne prorsus in diuinatiōe spes reponeret suas: oderat me uidelicet ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percōtanti de me, Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis: spurcōq; cubili.

H ; In summa

In summa:iure optimo me inuissimū habebat. Proinde quū me in oppidū aduenisse sensisset, meq; Luctanū esse illum cognouisset: adduxerā autē milites duos: alterū lancea, alterū conto armatū: quos quidē à Capidociæ præside mihi tum amico acceperam, quo me ad mare usq; deduceret: accersit illico, sanē q̃ comiter, multaq; cum humanitate. Ego quū aduenissem: complures apud illū reperiō: porrō bona quadā fortuna, & milites unā mecū adduxerā. Tum ille manū mihi porrigit osculandā, quēadmodū uulgo facere cōsueuerat: ego admotus, perinde atq; osculū daturus acri morſu corripio: ita ut parum abſuerit, quo minus illi manū mancā reddiderim. Itaq; qui præſentes erāt, præfocare me accedere conati sunt tanq̃ hominē sacrilegū: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quod Alexandrū illū, nō autē prophetā cōpellassem. At ille oppido q̃ genere ſe obnitens cōpeſcuit illos: pollicitusq; eſt, ſe facile me placidum redditurū, dedaraturūq; quātū poſſet Glycom: qui nimirū & hos qui maxime ſæuient, ferocirentq;, ſibi redderet amicos. Moxq; ablegatis om̃ibus, mecū ex poſtulauit, negans ſe clam eſſe, quæ ſuaſiſſem Rutiliano. Ecquid me læſiſſet: ut iſta in ſeſe facerē, quū poſſem illius opera apud illū magnas ad res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatē, cōmoditatēq; libenter accipio: perpendēs nimirū, quo forē in periculo conſtitus: pauloq; poſt prodibā, iam illi factus amicus. Ea res proſecto

res profecto, ijs qui uidebāt, uehemēter erat stupenda;
quod tam facile fuisset cōmutatus. Posthāc quū iam
nauigare statuisset: missis Xenijs ac muneribus pmul-
tis (Eram autē forte solus cū Xenophonte, patre cū reli-
quis meis in Amastrim præmissis) pollicetur & nauim
præbiturū sese, & remiges qui nos auerēt. Eteñ arbi-
trabar hāc animo simplici, atq; officiose fieri. Verū ubi
iā in medio essemus mari, uiderēq; gubernatorē lachry-
mantē, & nescio quid reliquis nautis cōtradicientē: non
optimæ de euētū spes me ceperūt. Erat autē illis ab Ale-
xandro mandatū: ut tollētes nos in mare, præcipientes da-
rēt. Quod si cōtigisset: facile quod mecū gerebat bellū,
illi debellatū fuisset. Sed is qui lachrymabat, effecit ne
qd in nos grauius patrarēt. Ac mihi quidē ita loquutus
est. Annos natos, uti uides, sexaginta: quū antehac pie
atq; inculpate uixerim, haudquāq; uelim in hac tam
grādi ætate, præsertim quū uxorē & liberos habeā, hor-
micio manus impiare: indicās uidelicet, cui⁹ rei gratia
nos suscepisset, quāq; sibi mādasset Alexander. Expo-
sitis autē nobis in Aegialos: quorū etiā egregius memi-
nit Homer⁹: retro legit cursum. Ibi forte nactus præter
nauigātes legatos quosdā Bosporanos Eupatoris regis
nomine i Bithyniā, pficiētes: deportādi uectigalis gra-
tia, qd' in singulos pendeat annos: quū exposuissem
illis, qd' me periculū circūuallaret: atq; illi se mihi cōmo-
dos, facilesq; præberēt: recept⁹ in nauigiū, incolumis in
Amastrim

Amastrim perueni. Tantillū abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirū tempore, & ipse aduersus illum arma capiebam: omnerūq; (quod aiunt) mouebā funem, quo hominem ulciscerer: quē iam tum ante mihi structas insidias oderam, proq; summo ducebā hoste, propter morum impietatem. Iamq; ad accusationem intenderam animū, non paucis mecum facientibus: maximēq; qui erāt ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verum qui tum Bithyniæ Pontōq; præsidebat: nos cohibuit penē supplicans & obsecrans uti desisteremus. Etenim ob necessitudinē quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquā posse supplicio afficere: nec si manifesto in crimine deprehendisset. Atq; ita quidē ab iracundia destiti, mēq; repressi: non in tempore rem aggressurus, quū iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? An non & hoc inter alia facinus audax Alexandri: à principe Romano postulare, ut Aboni mur⁹, cōmutato uocabulo, Ionopolis appellaretur: utq; novissima nouū signaret: altera quidā parte Glyconis obtinens imaginē: altera uero Alexandri: qui insignia aui Aesculapij, ac falcem illam Persei, unde maternū ducebat genus, teneret. Porro quū esset de sese uaticinatus, oraculo p̄dito, fatis decretū esse, ut annos uiueret centū & quinquaginta: dehinc fulmine ictū, interitū maxime miserādo periturū: nōdū septuaginta nat⁹ annos, interiit: uidelicet (uti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen

ad inguen usq; putrefacto, & uermibus scatens. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quod caluus esset: quū medicis caput humectandū præberet, ad mitigandū cruciatum: id quod haudquaquē facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragoedia: atq; hæc fuit totius fabulæ catastrope: ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta: quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uitæ acta dignū ei constitueretur: neq; non certamina quædam ageretur ab ijs, qui in uaticiniū coniurauerant: uidelicet impostoribus insignibus, ac præcipuis ad Rutilianū arbitrum sese conferentibus: ut is pronūciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capeßendā eligi: atq; sacerdotali, propheticaq; corona redimiri. Erat aut in hoc numero simul & Paetus: qui artis pfectione medicus, tum ciuis quū esset, ista faciebat: neq; medico, neq; homine cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat: ipsi sibi diuinandi autoritatē seruans, posteaq; inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quo degustamentū hominis præberem, scribenda putauī: quū uti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico: quæq; ego unū omniū maxime suspido: idq; plurimis nominibus: uel ppter sapientiā singularem: uel ob amorem ueri: uel ob morū mansuetudinē ac moderationē: uel ob uitæ tranquillitatem: postremo

I comitatem

comitatem atq; humanitatē erga hos, quibus cū uiuis. Tum uero (quod quidē tibi fuerit etiam iucundius) ut Epicurū ulcisceret: uirū uere sacrum, ingenioq; diuino: quicq; solus quæ uere sunt honesta, & nouerit, & traderit: quicq; solus extiterit, qui liberos reddere solitus sit eos, qui secū haberent cōsuetudinē. Deniq; arbitror fore, ut ipsi qui in hac lectionē inciderint, liber hic nō nihil utilitatis afferre uideat: dū quædā redarguit, quædā in opnionib⁹ horū, q & recte sentiūt, cōfirmat ac stabilit.

ALEXANDRI SEV PSEVDOMANTIS FINIS.

DES. ERAS. ROTEROD. INTERPRETE.

ORNATISSIMO

VIRO D. CHRISTOPHORO VRSEVVICO

ERASMVVS ROTERODAMVS, S. P. D.

QVIDEM hac mēte semper fui ornatissime, idēq; humanissime Christophore: ut à nullo prorsum uitio perinde abhorruerim atq; ab ingratitude: nec unq; istos hominis uocabulo dignos iudicari, qui alieni in se me-

titi tēpore ullo possent obliuisci. Rursus eos existimauerim beatos, quibus tantū facultatis fortunæ cōmoditas suppeditasset: ut bene de se meritis, possent parē remetiri gratiā: beatissimos autē quibus licuisset acceptū beneficiū aliquo cū foenore rependere. Proinde quā antehac

Scrim.

tētiac sapenūmero meū repeterē, quantū in me nihil
 promeritū tua benignitas cōtulisset: (nam collatū arbi
 tror, quicquid ita delatū est, ut haud scio utrū per fortu
 nā, an p̄ meipsum: certe per te nō steterit quo minus ac
 teperim) circūspectaremq; quonā argumento possem
 aliquā saltē erga te memoris, gratiq; animi significatio
 nem dare: neq; in tanta fortunæ meæ tenuitate quicq;
 occurreret, qd' ulla ex parte: nō dicā tuis meritis respon
 deret: sed qd' uel animo satisfaceret meo: illud deniq;
 mihi uenit in mentē: ut saltē istos quosdā non inurba
 nos homīnes imitarer, qui flosculo quopiā insigni, aut
 alio simili symbolio misso: uolūtatis p̄pensionē, prom
 ptiq; animi studiū testificari solent: præsertim ipsi te
 nues erga eos, qbus neq; res, neq; animus sit alienorū
 egens munerū. Ergo Græcanica ingredienti *μουσῶνα* (nā
 musarum horti uel medijs uernāt brumis) statim inter
 multos uaria adblandiētes gratia, hic Luciani flosculus
 prater ceteros arrisit. Eum nō ungue, sed calamo decer
 ptū ad te mitto: nō solū nouitate gratum, colore uariū,
 specie uenustū, nec odore modo fragrantē: uerū etiā suc
 co præsente salubrē & efficacē. Omne tulit punctū,
 (ut scripsit Flaccus) qui miscuit utile dulci. Quod quidē
 aut nemo mea sententia, aut noster hic Lucianus est
 assecutus: qui priscæ comœdiæ dicacitatem, sed citra pe
 tulantiam referens: deum immortalē qua uasfricē, quo
 lepore perstringit omnia: quo naso cuncta suspēdit: q̄

I 2

omnia

*Nasi. suspen
dere.*

perfrico.

omnia miro sale perfricat: nihil uel obiter attingens, qd non aliquo feriat scōmate: præcipue Philosophis infestus: atq; inter hos Pythagoricis potissimū, ac Platonicis ob præstigijs: Stoicis item propter intolerādum supercilium: hos punctim ac cæsim, hos omni telorum genere petit. Idq; iure optimo. Quid enim odiosius, quid minus ferēdum, q̃ improbitas uirtutis professione personata? Hinc illi blasphemī, hoc est, maledici uocabulū addidere: sed hi nimirū, quorum ulcera tetigerat. Pari libertate deos quoq; passim & ridet, & lacerat: unde cognomen inditum ^{ἐπίου} speciosum profecto: uel hoc nomine, quod ab impijs ac superstitiosis attributum. Floruit (uti putāt) Traiani fermē tēporib⁹, indignus (ita me deus amet) qui inter sophistas annumeretur. Tantum obtinet in dicendo gratia: tantū in inueniendo felicitas: tantum in iocando leporis: in mordendo aceti: sic titillat allusionibus: sic seria nugis, nugas serijs miscet: sic ridens uera dicit, uera dicēdo ridet: sic hominū mores, affectus, studia, quasi penicillo depingit: neq; legenda, sed planē spectāda oculis exponit: ut nulla Comœdia, nulla Satyra cū huius dialogis cōferri debeat: seu uoluptatem spectes, seu spectes utilitatē. Cæterū si nomina quæras huius argumētū dialogi: facit id, qd' semp facit. Pythagoram uelut impostorem ac præstigiatorē taxat. Stoicorum fastum & sapiētem barbā ridet: ditum ac regum uita, quantis sit erumnis obnoxia docet:

cet:

ing floruit Tempore Traianj.

Vlaſ.

Athenus Lucian.
1165.

contra q̄ expedita res paupertas hilaris, suāq; cōten-
ta sorte. Quē uti legas attētius, te maiorem in modum
rogo: siquādo tibi per tua licebit negocia, frontē expor-
rigere. Audies em̄ Gallum cū hero sutore cōfabulantē:
magis ridicule, q̄ ullus possit γλωστοποιῶς: sed rursus sa-
pientius, q̄ Theologorū ac Philosophorū uulgus non
nūq̄ in scholis magno supercilio, magnis de nugis dis-
putat. Vale optime atq; humanissime Christophore,
& Erasmi inter tuos ascribito diētulos, amore, studio,
officio, cessurū nemini. Ex arce Hāmensi, An. M. D. III.

LVCIANI SOMNI

VM SIVE GALLVS, DES. BRASMO RO

TERODAMO INTERPRETE.

Interloquutores, GALLVS. MICYLLVS.

MICYLLVS.

T TE scelestissime Galle, cū
ista tanta inuidētia, uocēq;
tam acuta, ipse perdat Iuppi-
ter: qui quidē opibus afflu-
entem me, ac dulcissimo in
somnia uersantem, & admi-
rabili felicitate fruētem, pe-
netrabile quiddā & damo-
sum resonās expergefeceris:
adeo ut ne noctu quidem effugere liceat paupertatē

I 3 uel te

uel te ipso longe nocentior. Atqui si coniectandum
 est: tum è silentio quod etiãdum ingens est, tum è rigo-
 re, frigoreq; quod nondũ me quẽadmodũ affolet, ante
 lucano morsicat, titillatq; (nã hic mihi certissimus gno-
mon aduentãtis diei) ne medium quidẽ adhuc noctis
 est. Sed iste peruigil perinde quasi uellus illud aureum
 seruet, ab ipsa protinus uespera uociferari cœpit. Verũ
 haud quãq; impune, siquidẽ mox pœnas de te sumã,
 sustetq; cõminuam, si diluxerit modo. Nam nunc nego-
 cium mihi facefferes, subsiliens in tenebris. GAL. Hec
 Micylle, equidem arbitrabar me tibi gratum esse factur-
 um: si quoad possem, alta nocte lucem anteuertissem;
 quo posses antelucano surgens, q̃ plurimũ operis con-
 ficere. Etenim si priusq; sol exoriatur, uel unicam feceris
 crepidã: isthuc laboris lucro tibi accesserit, ad parandũ
 uictum. Quod si tibi magis libet dormire: equidẽ tuo
 arbitratu quietẽ egero, longẽq; magis mutus fuero pi-
 scibus. Cœterum tute uideto: ne per somniũ diues, esu-
 rias experrectus. MICYL. O prodigiorum auerfor Iup-
 piter: O malorum depulfor Hercules: Quid hoc mali
 est: uocem humanã sonuit Gallus. GAL. Hoc cine tan-
 dem tibi prodigiũ uidetur, si eadem qua uos lingua lo-
 quor. MICYL. Quid: an nõ hoc portentum? Sed auer-
 tite dñ malum à nobis. GAL. At tu mihi uideris admo-
 dum illiteratus esse Micylle: nec euoluisse Homeri Poe-
 mata: in quibus equus Achillis, cui nomẽ Xantus, po-
 steaq;

*Gnomon
 dicj.*

*Negocium fa-
 cisse.*

Antelucano surgens.

*Xanthus Achillis
 equus.*

steaꝓ hinnitus lógum ualere iussisset, medio in prædio
 constitit, differens, totoꝓ uersus ordine recitans: non
 quẽadmodum nunc ego proſa oratione loquens: quin
 etiam uaticinabatur ille, deꝓ futuris ædebat oracula:
 neꝓ quicꝓ prodigiosum facere uidebatur: neꝓ is qui
 tum audiebat, malorum auerforẽ, ita uti tu facis, implo
 rabat: quasi rem abominãdam & auertendam audisse
 sese iudicaret. At quid tandem factururus eras, si tibi Ar
 gi nauis carina fuisset eloquuta: ita ut olim in Dodo
 nœa sylua phagus per se loquẽs oraculum ædedit: Aut
 si tergora direpta serpere uidisses: si carnes bouum mugi
 re sãmiaſſas, coctasꝓ ueribus trãſſixas: Ego uero, quũ
 Mercurij ſim aſſeffor loquaciſſimi, deorumꝓ omniũ
 facundiſſimi: præterea cõtubernalis uobis, & cõuictor:
 haud mirum uideri debet, si sermonẽ humanũ edidici.
 Quod si mihi recipias taciturnum te: haudquaꝓ grauab
 or ueriorẽ tibi causam aperire: unde factũ sit, ut eadẽ
 qua uos lingua loquar, & unde mihi suppetat hui⁹ ora
 tionis facultas. MICYL. Modo ne isthuc ipsum sit so
 mniũ Galle, quod ita mecũ loqueris. Sed dicito p Mer
 curiũ, o prædare: quid etiam aliud rei tibi sit in causa, ut
 istam linguã sones? Nam ut taceã, neꝓ cuiꝓ proferã:
 quid attinet te sollicitũ esse? Quis enim fidem mihi sit
 habiturus: si cui narrẽ, me Gallũ hæc loquentẽ audisse?
 GAL. Ausculta igitur: nam orationem ex me audies
 omniũ (ſat ſcio) maxime nouam atꝓ incredibilem. Si
 quidem

*Facturus
 eras.*

*Mercurij
 aſſeffor. Gall.*

Non ita pridem

*Fabula quò
Gallus ex ho-
mine sit tras-
formatus.*

quidem hic qui nunc tibi Gallus appareo, non ita pri-
dem homo fui. MICYL. Profecto & olim istiusmo-
di quiddam de uobis inaudieram: Adolescentulū quē
piam fuisse Gallum, Marti adamatū: atq; hunc deo
compotasse, collusitasseq; & in uoluptatibus gessisse
morem. Itaq; cum Venerem adiret Mars cum ea ca-
biturus: hūc quoq; Gallum unā secum adduxisse. Quo-
niam autem Solem potissimū metueret, ne si ē sublimi
conspexisset, Vulcano se proderet: foris ad ostium ado-
lescētulum semper relinquere solitum: cuius indicio cer-
tior fieret, quando sol emergeret. Deinde Gallum ali-
quando somno correptum, excubias deseruisse inscien-
tem: Solemq; nullo præsentiēte imminuisse Veneri ac
Marti secure dormienti: propterea quod cōsideret Gal-
lum indicaturū fuisse, siquis interuenisset. Itaq; Vulca-
num à Sole edoctum, eos deprehēdisse implicitos atq;
irretitos īs uinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabri-
catus. Porro Martem simul atq; dimissus est, indigna-
tum aduersus Gallum fuisse: atq; eum in auem trāsmu-
tasse: īsdem armis, ut in capite pro galea cristā obtine-
ret. Hanc ob causam quo uos Marti purgetis, quū iam
nihil opus simul atq; Solem exorientē sensistis: multo
ante uociferari, atq; illius exortū prænūciare. GAL. Fe-
runtur quidem & illa Micylle. At quod ego sum narra-
turus, multo aliud quiddā fuit: atq; adeo nuper admo-
dum in Gallum trāsfornatus sum. MICYL. Quonam
modo?

modo? Nam isthuc maximopere cupio cognoscere.
 GAL. Audisti de Pythagora quodam Mnesarchida
 Samio? MICYL. Num sophistam illum dicis, & præsti-
 giatorem: qui instituit ne quis uel carnes gustaret, uel fa-
 bas ederet: suauissimū mihi edulium, salubre & parabi-
 bile à mensa submouens? Præterea autem, qui mortali-
 bus suasit, ne intra quinquēniū loqueretur? GAL. Scis
 nimirum & illud: quēadmodum Pythagoras esset, Eu-
 phorbus fuerit? MICYL. Præstigiatores & prodigiorū
 artificē hominē aiunt fuisse, o Galle. GAL. Ille ipse ego
 tibi sum Pythagoras. Quare parce, quæso, mihi conu-
 ltari: præsertim quū ignores, quibus sim moribus. MI-
 CYL. At hoc rursum multo etiam tibi illud portētosius:
 Gallus philosophus? Attamē expone Mnesarchi gna-
 te: qui factum sit, ut ex homine auis, ex Samio Tana-
 græus repente nobis prodieris. Neque enim ista uerisimi-
 lia: neque omnino facilia creditu. Quandoquidem duas
 quasdam res iam mihi uideor in te animaduertisse, ni-
 mium alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alte-
 rum quidē, qd' garrulus es, & obstreperus: quū ille silere
 in solidos quique annos (si meminī) præceperit. Alterū ue-
 ro planē cum illius legibus pugnat. Etenim cum nō ha-
 berem, quod tibi obijcerē: fabas heri (sicuti nosti) ad te
 attuli. At tu nihil cunctatus, protinus eas sublegebas:
 unde fit ut necesse sit, aut emēritum esse te Pythagorā
 esse, quū aliud quiddā sis: aut si Pythagoras es, legem

K præter-

*Præstigiator
Pythagoras.*

Intra quinquēniū.

Cur fabe non

comedende 258

LUCIANI GÆLVS

prætergressum esse te, iusq; uiolasse, quū fabas ederis: perinde ac si caput patris comederis. GAL. Non cognosti Micylle, quæ sit harū rerum causa: neq; quæ ad unūquodq; uitæ genus conducant. Ego tum quidē nō esitabā fabas, ppter ea quod philosophus essem. Nunc contra comesurus sim, quippe auicio congruas: neq; nobis repudiandū pabulum. Verum si molestum nō est: audi quēadmodū ē Pythagora cœperim esse id, quod sum in præsentia: q̄p̄q̄ in multis uitæ generib⁹ antehac uixerim: Et quid ex unaquaq; transformatione sim cōsequutus. MICYL. Narra, quæso: nam mihi quidē auditu iucundissimū fucrit. Adeo ut si quis mihi deferat opinionem: utrum te ista narrantem audire malim, an rursum felicissimū illud somniū, quod paulo ante uidi uidere: haud sciam utrū electurus sim: usq; adeo cognata germanaq; uidetur esse ista tua cum suauissimis illis uis: & ex æquo uos æstimo, te pariter ac præclarū illud in somniū. GAL. Etiānum tu somniū illud quod dudū tibi uisum est, in animū reuocas: & inania quædam ob seruans simulachra, atq; (uti loquūtur Poetæ) cuanidā quandā felicitatem memoria cōsectaris? MICYL. Imo illud scias Galle: ne ullo qdē tēpore unq̄ uisi illius mihi uenturā obliuionē. Tantū mellis somniū aufugiens in oculis mihi reliquit: ut præ illo uix quæ palpebras attollere, rursus in somnū coeuntes. Itaq; qualem uoluptatē mouent pennæ in auribus uersata, talem titillationem mihi

Cognata

Germana

Enianda fili
ris

mihi præbent ea, quæ uidi. GAL. Nouū quēdam Hercule mihi narras amorē in somnū: siquidē alatum quū sit (sicut aiunt) metasq; uolandi præscriptas habeat somnū, iamq; septa transilit: in oculis etiam uigilantis obuersans, adeoq; mellitū & euidentis apparet. Quare peruelim audire, cuiusmodinā sit istud, quod te supra modum delectat. MICYL. Gestio narrare. Nam dulce est hoc ipsum meminisse, & cōmemorare de illo quippiā. Verum heus Pythagora: quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris somnare: melq; illud ab oculis absterferis. Interim prior dicito: uti intelligam, utrum ne per portas eburneas, an per corneas tibi somniū aduolarit. MICYL. Neq; per has, neq; per illas, o Pythagora. GAL. Atqui duas has tantū cōmemorat Homerus. MICYL. Valere sinas nugatorem illum Poetam, qui nihil de somnijs intellexit. Paupertuua fortassis somnia per istas cōmeant portas, qualia uidebat ille: neq; id admodum perspicue, quippe captus oculis. Mihi uero per aureas quasdam portas dulcissimū hoc aduenit somniū, & ipsum aureum, & aureis undiq; circūamictum, & auri plurimū secum adducens. GAL. Desine optime Mida, de auro fabulari. Nā dubio procul ex illius uoto, istud tibi accidit in somniū: & solidas auri uenas mihi duxisse uideris. MICYL. Multā auri uim uidi Pythagora multā, q̄ putas pulchri: quo fulgore coruscātis? Quid tandē Pindarus

K 2   in illius

Somnijs

*Duc porte
Somnijs*

in illius laudem dicit: nam in memoriã redige, siquidẽ
meministi: quũ aquam præstantissimã dicẽs, postea au-
rum admirat, idq; iure, statim in initio carminis unius
omniũ bellissimi. GAL. Num illud queris?

Aqua est illa quidem optima:

Cæterum aurum, uti candens

Ignis: ira enitens, no-

ctibus eminet eximie unum

Cæteras supra opes: quæ

Gloriam ac decus addunt.

MICYL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si in
somnia meum uideat Pindarus, ita prædicat aurũ: sed
ut tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapien-
tissime Galle. Meministi ut heri nullũ domi cibum ac-
ceperim: siquidem Eucrates diues ille forte mihi in foro
factus obuiam, lotum me in tempore ad cœnã uenire
iusserat. GAL. Isthuc equidem planè memini. Nam to-
tum esuriebã diem: donec mihi profunda tandẽ uesper-
ra domum reuersus, subuuidus, uinóq; madens, quinq;
illas fabas proferres: nõ admodum opiparam cœnam
Gallo: qui quondã fuerit Athleta, quicq; olympia non
segniter olim decertarit. MICYL. Ast ubi reuersus à cœ-
na fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mi-
hi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinũ quod-
dam haud dubie somniũ assistẽs. GAL. Sed prius quæ
tibi apud Eucratẽ acciderint Micylle, narra: & cuiusmo-
di fuerit

In tempore.

*Profunda uespera
Subuuidus
Vino madens*

di fuerit cœna, quæq; super cœnâ acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo cœnare: si ueluti somnium quoddâ eius cœnæ reducas: & quæ tum ederis, rursus cômémoratione quasi rumînes. MICYL. Credebâ molestum futurum me, si hæc quoq; retulissém: uerum posteaq; tu desyderas, en id quoq; narrabo: quum nuncq; antehac in uita cœnassém apud ullum diuitē, o Pythagora: heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidit: atq; ego quidem simulatq; dominū illum salutassém: ita uti consueuerā, subducebā me: ne pudori illi essem, si lacera in ueste fuissém affectatus. At ille: Micylle, inq; hodie natalicîa filia celebros, plurimosq; ad cōuiuium amicos inuitauit: uerum quoniā aiunt quendâ ex his in cōmoda esse ualitudine, neq; posse pariter ad cōuiuiū nostrum accedere: tu eius loco uenito lotus: nisi ipse forte qui uocatus est, semet ad futurum renunciarit. Nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi audissém, adorato diuite discedebam: omnes obsecrās deos, ut algidam febrē aliquam, aut laterum dolorem, aut podagrâ morbi articularium immitterent ualitudinario illi: cuius ego sellæ occupator, cœnæq; uicarius, & hæres eram uocatus. Interim hoc spacij, quod usq; ad balnei tēpus intercessit, longissimū sæculum esse iudicabā: dum subinde respiro, quotquot pedum esset litera, & quando illos iam lauisse consentaneū esset. Hic ubi tempus tandem aduenisset: ocyus me corripio, atq; ab eo, nitide admodū cultus: sic

Subduco

*Incommoda
uultu hido*

*Algida
febris
Valitudine*

*Hæres
Viciarius
Occupator*

tus: sic obuerso palliolo, ut qua esset parte purissimū, ea uideretur. Offendo autem ad fores, & alios complures: in quibus etiam illum (gestabatur autē à uiris quatuor) cuius eram subconuiuia uocatus: qui male habere dictus erat: atq; id etiā prae se ferebat, qd' afflicta esset ualitudine. Nam ex alto gemebat, tussiebatq; ac screebat, uelut ex abdito: quodq; ægre redderetur totus pallidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta. Ferebatur autem Philosophus quispiam esse, ex his, qui apud adolescentulos nugas deblaterant. At barba mire erat tragica, supraq; credi posset, tonsoris egēs. Porro increpante Archibio medico, quāobrem quū ita esset affectus, aduenisset: non oportet, inquit, promissa deferere, praesertim hominē philosophum, etiam si mille urgeāt & instent morbi. Putauit em̄ Eucrates sese à nobis haberi ludibrio. Haudquaq; in quā ego: imo collaudabit te, si domi potius apud te uelis emori, q̄ in cōuiuio animā unā cum phlegmate excreans. Atq; ille quidē prae arrogantia dissimulabat sese dicterium audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus: conspectoq; Thesmopolide (nam id erat philosopho nomen) Praceptor, inquit, probe quidem factum abs te, qui ipse ad nos ueneris. Tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurū. Siquidē etiā absenti omnia ordine missa fuissent. Hac simulatq; dixerat: introgreditur, manus illi porrigēs pariter & famulis innitēti. Ego igitur iam abire parabā: uerum ille

Subconuiuia.

Barba tragica.

rum ille cōuersus ubi diu secum hæsitasset: posteaq̃ me
 tristē admodū uideret: ades, inquit, tu quoq̃ Micylle,
 ac nobiscū cœna. Nam filiū in mulierū condauī unā cū
 matre cōuiuiū agere iubebo, quo tibi sit locus. Ingredie
 bar itaq̃, quū parū abfuerit, ut lupus frustra hians dis
cederē: uerū ingrediebar, pudefactus quod Eucratis fi
liolū ē conuiuiū uideret expulisse. Ast ubi iā tēpus esset
 ut discūberemus: primū tollentes Thesmopolim cōpo
 suerunt, haud sine negocio per Iouē, quinq̃ (si dñs pla
 cet) proceri iuuenes, ceruices illi supponētes undiquaq̃:
 q̃ nimirū in eodē habitu p̃manere, ac longū etiā tēpus
 durare posset. Deinde ubi nemo iam tolerare posset, ut
 iuxta illū accūberet: me adductū redināt, ut eadē in mē
 sa essem⁹. Deinceps cœnabam⁹, o Pythagora, opiparā
 quādā & uariā cœnā: multoq̃ in auro, multo itē argēto.
 Pocula erāt aurea, ministri formosi: tum cātores, & cōci
 tandi risus artifices. In summa, iucūdiſſima quæpiā erat
 uita: nisi qd' unū quiddā me uehemēter male habebat:
 Thesmopolis obstrepens atq̃ obturbās: uirtutē nescio
 quā mihi cōmemorās, docēsq̃, qd' duæ negatiōes unicā
 efficerēt affirmationē: quodq̃, si dies sit, nox nō sit. Nō
 nūq̃ & cornua mihi dictitabat esse: atq̃ id gen⁹ multa
 philosophabat⁹ erga me: q̃bus eiusmodi nihil opus: pla
 neq̃ uoluptatē interpellatiōe minuebat, quū nō sineret
 exaudiri eos, qui cithara, uocēq̃ caneant. Habes Gal
 le de cœna. GAL. Nō admodū suauī Micylle: maxime
 posteaq̃

*Lupus frustra
 hians expulsi*

*Arenarius
 uisus*

Phœnū mige

posteaq̃ cum illo deliro sene sortitus eras accubitum. MICYL. Audi nunc & insomniū. Visus enim mihi Eu-
crates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quomodo, &
uita decedere. Dehinc ubi me accersisset, ac testamentū
cōdidisset: quo me in solidum heredem omniū scripse-
rat, paululo tempore superstes emori. Porro ipse uide-
bar adire facultates: & tum aurum, argentumq̃ ingenti-
bus quibusdam scaphis exhaurire, perpetuo subscatu-
riens & affatim affluens: tum autē uestes, mensas, pocu-
la, ministros, omnia mea, ut par erat, esse. Postea candi-
do uehiculo uectabar resupinus: cunctis qui intueban-
tur, cōspiciendus & admirandus. Accurrebāt permulti,
ac circum equitabant: complures sequebātur. Ego inte-
rim illius indutus uestitum, & annulos gerens circiter se-
ptuaginta digitis insertos: epulum quoddā splendidū
iubebam adornari, quo amicos acciperem. Iamq̃ illi, ita
ut in somnio fieri consentaneū est, aderant: iam epulæ
erant comportatæ: iam potus ex animi sententia mini-
stratus. In his quum uersarer, & aureis phialis præbibe-
rem omnibus qui aderāt amicis: quum iam inferretur
bellaria: intēpestiuo tuo clamore perturbasti nobis cō-
uiuuium, mēlasq̃ subuertisti: ac diuitias illas ita dissipa-
sti, ut in auras euanescerēt. Num tibi uideor iniuria sto-
machatus in te? Nam uel tris noctes perpetuas libēter
adhuc somniū illud quod mihi accidit, uidere cupiam.
GAL. Adeo ne es auri cupidus, & opum auidus Micyl-
le: idq̃

Somniū
Micyl

Præbibe

In amicis
summe pueri

se: idē ex omnibus unum admiraris, ac felicitatem unicam esse iudicas, si plurimum possideas auri? MICYL. Equidem haud solus ita cogito Pythagora: quum ipse quoq; tum quū Euphorbus esses, auro atq; argento comis intexto, prodibas pugnaturus cum Achiuis: idē in bello, ubi ferrum q̄ aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum uoluisti calamistris auro internexis in periculum descendere. Atq; ob eam (opinor) causam, Homerus comas tuas gratijs similes dixit, quod auro argentōq; reuincirent. Etenim longe nimirum meliores atq; amabiliores uidebantur, qd̄ essent auro religatæ, unāq; cum eo relucere. Neq; isthuc nouum est Auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in precio habuisti: quin & ipse deorum omniū, hominumq; pater ille Saturno, Rheaq; progenitus, quū Argolicā illam puellā adamaret: ubi nihil inueniret amabilius in quod se transformaret, neq; quo Acrisij custodias posset corrumpere: audisti uidelicet, ut aurum sit factus: atq; ita per te gulas illapfus, potitus est ea quam deperibat. Iam uero quid tibi cōmemorem, q̄ multos usus præbeat aurū? Et ut eos quibus aī fuerit, formosos, & sapientes, & potētes reddat, decus & gloriā illis cōciliās? utq; nōnunc ex obscuris & infamibus, claros ac celebres repente efficiat? Nam nosti uicinū mihi & eiusdem artificij Simonem: qui paucis ante diebus apud me cœnauit: quū legumen coquerem saturnalibus, duasq; extorū cæsuras

L immittēs?

*ferrum in bello
maius q̄ aurum*

*Comæ Gratijs
Assimiles.*

*Jupiter in Im-
brem aureū.*

*Multj Auxj
Vfus.*

Simon.

immittens? GAL. Noui Simonem illum breuem: qui fi-
ctilem ollulā, quæ nobis erat unica, suffuratus, peracta
cœna abiit, sub ala gestans. Nam ipse uidi Micylle.
MICYL. Atqui quū eam sustulerit, tā multos ille deos
postea iurabat. Sed quur non prodebas: ac uociferaba-
re tū, o Galle, quū nos furto spoliari cōspiceres? GAL.
Coccyzabam, quod mihi solum licebat id temporis: ue-
rum quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus,
nescio quid. MICYL. Ei consobrinus erat uir supra mo-
dū diues, nomine Drimylus: is quo ad uiuebat, ne obo-
lum quidem donauerat Simonī: nam qui daret, quum-
ne ipse quidem pecunias attingeret? At simulatq; mor-
tuis est nuper: uniuerſis illis opibus iuxta leges Simon
ille, qui coria putria, qui patellam circūlingebat, gaudēs
potitur: purpura ostrōq; circūtectus: famulosq; & cur-
rus, & aurea pocula. & mēſas eburnis innixas pedibus
possidet: ab omnibus adorat: iamq; nos ne aspicit qui-
dem. Eteñ nuper quū illum procedentē conspexissem:
Salue, inquā, Simon. At ille indigne fœrens: Edicite, in-
quit, mendico isti, ne uocabulū meū diminuat: neq; eñ
Simon, sed Simonides appellor. Porro (qd' est omniū
maximū) mulieres etiam illius amore capiūtur. Atq; is
quidem eludit eas, ac fastidit: & alias quidem admittit,
comēq; sese præbet: aliæ porro quæ negligūtur, necem
conſcituras sibi minitant. Vides quantas cōmoditates
pariat aurum: quādoquidē eos qui sunt deformissimi,
transfigurat:

Coccyzare.

Supra modum.

Aurum homines
transfigurat.

transfigurat, & amabiles reddit, nō secus atq; cæstus ille poeticus. Audis insuper & à Poetis dictum: O aurū aspiciata res, & ostentum optimū. Et rursum: Aurum est quod opibus imperat mortaliū. Sed qd interim risisti Galle? GAL. Quoniā tu quoq; per insitiā Micylle, simili modo falleris opinione de diuitibus, quēadmodū vulgus: uerū (crede mihi) longe etiā erumniosiorē uitā uiuunt, q̄ uos. Hæc aut loquor, qui ipse & pauper & diues aliquando fuerim, atq; omne uitæ genus sim expertus. Porro paulo post ipse quoq; hæc omnia cognosces. MICYL. Per Iouē tempestiuū iam est: ut & tu referas, quēadmodū sis trāssfiguratus: & quod in unoquoq; uitæ genere perspexeris. GAL. Ausculta: hoc tantum præmonitus: me neminē feliciorē uita q̄ tu sis, unq̄ uidisse. MICYL. Quām ego sim, o Galle: Hæc felicitatē tibi ipsi imprecor. Nam uidere me tibi ridendū proponere. Verum age, narra: exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pythagoram trāssformatus: Deinceps ordine ad Gallum usq;. Consentaneū em̄ est, te uarias res tum uidisse, tum tulisse: nimirum tam diuersis uitæ formis. GAL. Quēadmodum initio ab Apolline profecta anima in terram deuolarit, & corpus humanū subierit: ut illic poenā quandā dependeret: id longum dictu futurū sit. Præterea neq; mihi referre fas est neq; tibi eiusmodi audire. Verum ubi Euphorbus factus essem. MICYL. Lys. Sed ego priusq; essem is, qui nūc sum: O præda

L 2   re, quisnā

Cæstus pauper

Tempestiuū

*Ani ab Apol
line in terrā
deuolutum*

re, quis nā eram? hoc mihi prius dicito: nunquid & ego
uersus fuerim itidem ut tu? GAL. Maxime. MICYL.
Quis igitur eram? si quo modo potes dicere, peruelim
enim isthuc cognoscere. GAL. Tu formica fueras Indi-
ca, ex earum genere, quæ aurum effodiunt. MICYL. Et
postea neglexi infelix, uel pauca frustra in uitā impor-
tare: quū illō essem alitus? Sed age, quid posthæc futu-
rus sim dicito: quandoquidem consentaneū est scire re.
Etenim siquid bonæ sit rei: iam nūc suspendero me ab
ista pertica, in qua nunc stas. GAL. Isthuc profecto nul-
la ratione possis cognoscere. Caterū quū Euphorbus
essem (nam ad illa redeo) in Troia pugnabā: atq; à Me-
nelao necatus, aliquāto post tempore in Pythagoram
perueni. Porro eousq; absq; tecto perdurabam, donec
Mnesarchus aliquādo mihi domū ædificaret. MICYL.
Obsecro te, nū absq; cibo potūq;? GAL. Maxime. Nū-
hil em̄ istis rebus opus, nisi corpori duntaxat. MICYL.
Illud igitur prius dicito: ea quæ ad Troiam gesta sunt,
num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? GAL.
Quinam ille scire potuisset Micylle: qui quidem dum
ista gerebātur, ipse Camelus erat in Bactris? Caterum
ego tibi tandē effabor diuinitus, nihil id temporis exi-
mum fuisse: neq; Aiace m usq; adeo magnū, neq; Hele-
nam adeo formosam, quē admodum arbitrātur: siqui-
dem uidi candida quandā & procera ceruice: ut hinc cy-
gno progeneratam esse adsimularent. Caterū uehemētē
anum,

*formica
Indica.*

Euphorbus.

*Historia de
Troiano bello.*

*Homerus Cum
in Bactris.*

num, æqualem propemodū Hecubæ. Hanc Theseus primū raptam in Aphidnis possedit. Is uixit Herculis fermè ætate. Porro Hercules prius Troiam ceperat: patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maxime florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit, admodum adolescens: affirmans se uidisse Herculem. MICYLLVS. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe quauis in re præstantissimus? An & isthæc fabulamenta sunt? GALLVS. Cum illo quidem congressus non sum: neq̃ queam adeo comperte de rebus Græcorum dicere. Etenim qui scire potui, quum hostis essem? Certe Patroclum illius amicum, haud ita magno negotio peremi lancea dissectum. MICYLLVS. Deinde te Menelaus, multo minore negotio: uerum istis de rebus satis. Nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle: sophista quispiā erā (oportet em̃ uidelicet fateri uerū) alioqui nō imperitus, neq̃ inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autē in Aegyptum: quo cum prophetis congregeder, de sapientia cōmunicatur. Hic adyta subiij, atq̃ ibi On & Isidis libros perdidici. Post rursus in Italiam re nauigabā: ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didicerā, ita institui, ut me perinde ac deum suspicerēt. MICYL. Equidem inaudieram isthæc: præterea quēadmodum creditus fueris, defunctus in uitam rediisse: utq̃ aureum femur illis subinde ostenderis. Verū illud mihi dicito: quid tibi uenit in

L 3   mentē,

*Theseus prius
raptus Hecubæ:*

fabulamenta.

*Comperit diu
re.*

*Pythagoras
Ægyptum disti
di græcā aduini*

*Venire in
menti.*

Quare pythagoras instituerit in hominibus uesci-
rentur fabis et carmb.

270

LVCIANI GALLVS

mentē, ut legē statueres: uti neq; carnibus, neq; fabis ues-
cerentur homines? GAL. Ne perconteris ista Micylle.
MICYL. Quā ob rem, o Galle? GAL. Nam pudet hisce
de rebus uerū fateri. MICYL. Atqui non cōuenit, uti id
facere graueris apud hominē cōtubernalē & amicū: nā
herū posthac absit ut dixerim. GAL. Nihil sanī, neque
præclari quicq; erat: uerū animaduertebam, si consueta
modo, atq; id etiā uulgo præcepissem: non fore, ut mor-
tales in admirationem adducerē: sed quo peregriniora,
magisq; aliena proposuissem, futurū, ut hoc magis no-
uus, magisq; uideret admirādus. Proinde instituerā in
animo, nouæ qddā rei designare: eiusmodi pposito de-
creto: cuius causa esset inexplicabilis, quo uidelicet alijs
aliud cōiectantibus, omnes redderētur attoniti: quēad-
modū in obscuris oraculis solet usu uenire. MICYL. Il-
lud uide ut rides me tu quoq;: nō minus atq; Crotonia-
tas, ac Metapōticos, & Tarētinos: cūq; his alios, qui mū-
ti sequūtur, tuāq; adorāt uestigia, quæ tu calcata reliqui-
sti. Verū ubi Pythagorā exueras, quē post eū induisti?
GAL. Aspasiā Melitēsem illā meretricē. MICYL. Pā-
pæ, quid ego audio? Siquidem inter alia mulier quoq;
fuit Pythagoras: Itane fuit aliquādo tempus, q̄ tu Gal-
le generosissime oua pariebas, cūq; Peride rē habebas,
iam Aspasia uidelicet: atq; ex illo grauida facta es? Præ-
terea lanam tondebas, tramāq; deducebas? Postremo
meretricū in morem gestiebas, uultumq; cōponebas?
Gal.

Pythagoras in
Aspasia socrum

Pericles uir
habens cum
Aspasia

GAL. Ista quidē omnia feci: tametsi nō ego solus: uerū
 & ante me tū Tiresias, tum Elati proles Caneus. Proin
 de quicqd in me cōiitij dixeris, tantūdem & in illos di
 xeris. MICYL. Age igit, utra tibi uita erat suauior, quū
 uir esses, an quū Perides tecū haberet consuetudinem.
 GAL. Vides cuiusmodi istuc est quod percōtaris: nem
 pe cui ne Tiresiæ quidē expedierit respōdere. MICYL.
 Atqui si min⁹ fateare tu: tamē isthuc Euripides satis ex
 plicuit, quū ait se malle ter sub dypeo cōsistere, q̄ pare
 re semel. GAL. Imo præmoneo te paulo post puerperā
 fore: siqdē & tu mulier es olim futurus, idcō sapi⁹ lōgo
 nimirū sæculorū orbe atq; recurſu. MICYL. Nō tu pen
 debis, o Galle, q quidē omis mortales Milesios aut Sa
 mios esse ducas: Nā aiunt te etiā tum quū Pythagoras
 esses, uenusta forma decorū, sapius Aspasiā fuisse ty
 rāno. Verū age secūdū Aspasiā, in quē uirū aut mulie
 rū denuo renat⁹ es: GAL. In Cratē Cynicū. MICYL. O
 Castor & o Pollux, q̄ dissimile: Ex scorto philosoph⁹:
 GAL. Deinde rex: deinde paup: paulo post satrapes:
 dehinc equus, graculus, rana, aliāq; innumerabilia: per
 lōgū em fuerit singula recēdere. Postremo Gallus, atq;
 id sapius: nā hoc uitæ genere sum delectat⁹. Interea &
 alijs diuersis mortalib⁹ seruiui: regib⁹, pauperibus, diui
 tibus: postremo nūc tecū uiuo: rideoq; quotidie, quū ui
 deo te paupertatis tædio cōplorantē, eiulantēq; ac di
 uitū admirantē fortunas, ppter ea quod ignores quātū
 illis adsit

Tiresias

Caneus

Tm dem.

Eur.

Malo ter sub dy

peo Consistere q̄

parere semel.

Pytha: in Cra.

tum Crinum.

Distringor.

*In præsen-
tiam*

*Pauperū Con-
ditio iamox
diuinitum*

illis adsit malorum: alioqui si curas noris, quibus illi di-
stringuntur, te ipsum profecto riseris: qui antea credide-
ris eum, qui sit opulētus, statim felicissimū esse omniū.
MICYL. Ergo Pythagora, aut quid maxime gaudeas
appellari: ne confundam orationem, si te nunc hoc, nūc
illo nomine compellem. GAL. Nihil intererit, siue Eu-
phorbum, siue Pythagorā, siue uocaris Aspasiam, siue
Cratem: quandoquidē ista omnia sum unus: nisi quod
rectius feceris, si (id quod in præsentiarum esse uideor)
Gallum me uoces: ne auem hanc parui ducere, contēne-
reque uideare: præsertim quū tam multas contineat ani-
mas. MICYL. Ergo Galle, quādoquidem omnia penē
uiuēdi genera iam expertus es, atque omnia cognita ha-
bes: age dilucide mihi narrato, quæ sint peculiaria diui-
tū ad uitæ rationē, quæ pauperū propria: quo uidelicet
cognoscam, uere ne isthuc affirmes, me diuitibus esse fe-
liciozem. GAL. En hunc ad modum interim perpende
Micylle. Te quidem non magnopere tangit cura belli,
si quando rumor sit aduentare hostes: neque sollicitus es,
ne in agros, incurstantes populentur, neue hortum pro-
culcent, proterantque, aut uineas uastēt: sed simul atque tu-
bam audieris, si tamen audieris, de teipso uno circūspe-
ctas, quo deflexus seruari queas, ac discrimen effugere.
Cōtra illi tū de sese solliciti sunt, tū animo discutiātur,
quū de moenibus quicquid opum possidebāt in agris,
id omne tolli, deportarique conspiciunt. Ac siue inferen-
dum est

dū est aliquid in arariū, soli accersunt: siue in praliū ex-
eundū, periditātur: aut peditū turmis, aut equitum alis
præfecti. Tu interim uimineum gerens dypeum, expe-
ditus ac leuis, ad salutē consulendum, paratus uictoria-
te conuiuīū agere, siquando uictor exercitus sacra fece-
rit. Rursum pacis tempore, tu quidem quū de plebe sis
ingressus in concionem, tyrānidem in diuites obtines:
illi uero trepidant, pauitantq; ac largitionibus, chora-
gñsq; te placant: siquidē quo tibi balnea, ludī, spectacu-
la, reliquaq; id genus abunde suppeditēt, ea omnia cu-
rant illi. At tu, cēsor & acerbis expensor perinde quasi
dominus, ne alloquio quidē interdū dignaris illos. qd
si tibi collubitum sit, ingentibus saxis in illos degrandi-
nas, uel facultates eorū publicas facis: ipse neq; calūnia-
torem metuis, neq; latronem, ne tollat aurum, uel ædiū
conscenso fastigio, uel pariete perfosso: neq; necesse ha-
bes rationibus occupari, neq; exactionibus: neq; tibi
cum sceleratis dispensatoribus conflictandum est, neq;
tantas in sollicitudines distraheris: uerum simulatq; cre-
pidam unā perfeceris, mercedemq; retuleris septē obo-
los, sero surgis crepusculo: & si libuerit, lauaris: tū empto
saperda quopiā, aut moznide pisciculo, aut paucis ce-
parum capitulis, temet ipse oblectas, canens plerunq;
optimāq; cū paupertate philosophans: adeo ut eas ob-
res salubri sis, ualentiq; corpore, obduruerisq; aduersus
gelu: siquidem labores, qui te exaciunt, muniuntq;, cer-

M tatorem

Victorialis;
Conuiuīū;

Choragion.

De grandibus.

Nobis.

obducing.

tatorem haudquaquē cōtemnendū reddunt aduersum
 eas res, quæ compluribus inexpugnabiles esse uidētur.
 Atq; hinc nullus ex morbis illis grauioribus impetit te.
 Quod si quando leuis ceperit febricula: paulo negotio
 eā medicatus, p̄tinus exilis: inedia temet inde excutiēs.
 Illa porrò fugit illico: quippe metuens te, quem uideat
 etiam frigore ali, saturumq; fieri: ac medicorum certis
 illis recurſibus longum plorare renūciantem. At illi ex
 aduerso, propter intemperantiā uitæ, quid tandē mali
 nō habent infelices? podagras, ptises, pulmonū exulce
 rationes, aquas intercuties. Nam hæc om̄ia à sumptuo/
 sis illis conuiujs nascuntur. Proinde quicūq; ex his Ica
 ri in morem (ut ferè faciunt) sese attollunt, propiusq; se
 soli admouent, haud cogitantes, quod alas habeant ce
 ra adglutinas, ingentem nōnunquē strepitum mouēt.
 Cæterum qui Dædali exemplo non admodum subli
 mia, neq; excelsa appetunt: uerum humilia, terræq; ui/
 cina: adeo ut cera nōnunquē salis aspergine madesceret,
 ij tuto plerūq; ac citra discrimen transuolarūt. MICYL.
 Moderatos istos & cordatos narras. GAL. Verum alio
 rum Micylle naufragia fœdissima conspicias: nēpe ubi
 Croesus reuulsis alis risum exhiberet Persis, cōsenſo ro
 go: aut Dionysius quū abdicatus tyrannide, Corinthio
 rum in urbe ludi literarij magistrū ageret: post gestum
 tantum imperium, puellōs compellens ut syllabas cōne
 cterent. MICYL. Dic mihi Galle: tu quū rex esses (nam
 ais te

*Impeto.**Paulo negotio**Diuitu.**Morbj:**Aquas intercuties**Harus**Dædali.**Aspergo.**Croesus.**Dionysius**Ludi literarij.*

sis te regem quoq; fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ ge-
 nus experiebaris? Mirum tu tum felix eras: quandoqui-
 dem id quod est bonorum omniū caput possidebas.
 GAL. Ne mihi in memoriam regeras, o Micylle: usq;
 adeo supra modū infelix tum erā. Nam quo ad res ex-
 ternas, quēadmodū dixisti, planē fortunatus esse uide-
 bar: at int⁹ innumerabilib⁹ curis distringebar. MICYL.
 Quibus tandē curis? Nam rem prorsus absurdā neq;
 credibilem narras. GAL. Equidem imperabā regionē
 neutiq; exiguæ Micylle, omniū iugarum rerum feracis:
 tum incolarum frequentia, neq; non urbium pulchritu-
 dine cum primis admirandā. Præterea fluminibus na-
 uigabilib⁹, ac mari portuoso cōmodā. Ad hæc exercit⁹
 ingens, equa spectatissima atq; excellens, satellitium
 haud exiguū, triremes, pecuniarum uis maior q̄ ut pos-
 set numerari: uasorum argenteorum plurima copia, re-
 liquaq; omnis illa principatus tragedia, strepitusq; &
 apparatus supra q̄ credi queat, extructus atq; accumu-
 latus. Itaq; quū prodire, pleriq; adorabant, deū quem
 piā intueri sese rati: alijq; trudentes alios concurrebant,
 quo me conspicerent: nonnulli conscensis tectis, magni
 æstimabant: si plene contemplari liquisset quadrigam,
 stragulam, diadematū, anteambulones, & eos qui à ter-
 go comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius, quantæ
 me res discruciant, uersarentq; illos quidē propter in-
 sciā uenia dignos iudicabā: at mei ipsius miseresce-
 bat,

Bonorū om̄
 Caput.
 Supra mo-
 dum:

Max. portus
 fūy.

Principatus.
 Tragedia:

Anteambulones.
 us.

*Pulchra
Similitu-
do Regū*

bat, qui prægrādibus illis Colossis uiderer persimilis
qualis uel Phydias, uel Myron, uel Praxiteles fabrica-
tus est. Etenim illorū quisq; quo ad ea quæ foris appa-
rent, Neptunus ipse est, aut Iuppiter, mirifice decorum
auro, eborēq; compactus: & aut fulmen, aut fulgur, aut
tridentem fuscina dextra sustinet. Cæterū si immisso
capite, quæ sunt intus inspicias: uidebis uestes quosdā
paxillos, & dauos introrsum prominentes: neq; non ui-
mina, cuneosq; & picem sublitam, & aliam item id ge-
nus deformitatem intrinsecus inhabitantē. Omitto re-
censere muscarū, mustelarūq; uim, quæ nōnunq; in
eis mansitant. Huiusmodi quædā res nimirum regnū
quoq; uidetur. MICYL. Nondum explicuisti, lutum, &
clauos, & uestes, quinam fuerint in imperio: neq; fœdi-
tatem illam plurimā quānam sit: nam istum ad modū
uestari, tā multis imperare mortalibus, ac numinis in-
star adorari: hætenus quidem cum Colossi exemplo
quadrat. Siquidem hoc quoq; diuinū quiddam & ad-
mirandum: nunc autē quæ sint intra Colossū exponi-
to. GAL. Quid primo loco tibi referam Micylle: utrū
metus, curas mordaces, suspiciones, odium, quo regem
persequuntur ij, qui cum illo uiuunt: insidias, atq; eas ob-
res somnū rarum, & hunc ipsum pertenuē, ac plena tur-
multus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper
improbas, an ocij penuriā, & occupatiōes, iudicia, expe-
ditiones, edicta, fœdera, cōsultationes: quibus rebus sit,
ut ne

ut ne somnio quidem aliquo suavi frui liceat: uerum ut omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milleq; ne gogia sustineat.

Quippe nec Attriden Agamēnona dulcis habebat

Carmina
Homérica.

Somnus multigenas uersantem pectore curas.

Idēq; quū reliqui omnes Achiui sternerent. Adde quod Lydum illum discruciat, filius mūsus: Persam uero, Clearchus ad Cyrum desciscēs. Atq; aliū quēpiam, Dionem Syracusanis nōnullis ad aurem cōmunicans. Rursum aliū quēdam urit Parmenion collaudatus. Item Perdiccam Ptolemæus, Ptolemæū Seleucus. Quin illa quoq; molestiam adferunt: Amasius per uim nō spon te cōuiuens, cōcubina alio gaudens: tum siqui defectio nem parare dicatur: aut duo, quatuorue satellites inter sese confusurrantes. Porro (quod est omnium grauissimum) amicissimi quicq; uel maxime sunt formidandi: semperq; metuendum, ne quid magni mali ab illis exoriat. Nā alius à filio ueneno necatus est: alius itē ab Amasio. Alium simile quoddā fortassis mortis genus eripuit. MICYL. Apagelis. Atrocia, mirāq; sūt ista quæ narras, o Galle. Mihi igitur multo sit tutius operæ cer donicæ pronum incumbere, q̃ ex aurea bibere phiala comiter delatum haustum: cæterum ciuta, aconitōq; temperatum. Nam mihi quidem hoc unū est periculi: ut si paulum aberret smilion, deflectatq; à recta incisio ne: summū secantis digitum exiguo sanguine tingit. At

M 3 isti

VR0.

Confusurrantes.

In Regno Amici
cipissimi quicq;
eo magis for
midandi.

Ciuta
Aconiti

isti quēadmodum narras, letifera agunt conuiuia: atq;
id innumerabilibus in malis constituti. Deinde ubi cō/
ciderint, persimiles esse uidentur tragœdiarū histrioni-
bus. Nam multi sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt
scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi diademata gestant, ar/
genteisq; capulis gladios, comamq; uentilantem, & au-
ro intertextam chlamydem: quod si quis (qualia nimirū
permulta solēt accidere) impulsos illos inedia in scena
præcipites det, risum profecto moueāt spectatoribus:
uidelicet persona unā cum ipso diademate cōtrita, uero
autē actoris capite luxato, cruribusq; maximāq; ex par-
te renudatis: ut iam interioris amictus, q̃ miserī sint pā-
ni fiat perspicuū: ac cothurnorū quos pedibus induxe-
runt, appareat deformitas, hauquaq; ad pedis modum
respondentiū. Vide ut me iā similitudines conferre do-
cueris optime Galle. Cæterum tyrannis talis quædam
res tibi uisa est esse: uerum ubi equus esses, aut canis, aut
piscis, aut rana, quomodo eam uitæ rationem ferebas?
GAL. Istum quem nunc suscitās sermonem & longior
sit, neq; huius temporis. Illud autē unum in genere di-
xerim: nullam ex omnibus uitam mihi non uisam tran-
quillio rem, uita humana, naturalibus duntaxat cupidi-
tatibus & usibus circūscriptam. Siquidem publicanum
equū, aut sycophātā rānā, aut sophistā graculū,
aut popinatorē culicē, aut cinēdū gallum, atq; id genus
alia, quæ uos studio cōminiscimini, haudquaq; inter
illos

*Non huius tem-
poris.*

illos uidebis. MICYL. Quæ dicis, o Galle, fortassis uera sunt: uerum non me pudebit apud te fateri, quod mihi accidit. Haud unquæ quiui dediscere cupiditatem illam à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadā. Quin nūc quoque somniū illud ob oculos uersatur, aurū ostentās: potissimū autem scelestus ille Simon excruciat: qui qui dem tātās inter opes delicietur. GAL. At ego te isto leuabo morbo Micylle: tamen si nox etiā dum est. Surge modo, ac sequere me. Siquidē ad ipsum te Simonem adducam: atque in aliorū diuitum ædes: quo nimirū uideas, quomodo res habeant apud illos. MICYL. Istuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes trāsfodere cōpelles? GAL. Nequaquæ: uerū Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est: ut si quis longissimā caudæ plumā, quæ ob molliciem inflectitur. MICYL. Atqui duas habes eiusmodi. GAL. At dextram ex his auulsam cuiuscūque ego gestandā dederō, is quoad uoluerō, fores omnis poterit aperire, cunctāque uidere, ipse inuisibilis. MICYL. Equidem ignorabam, o Galle, te præstigiārū quoque peritum esse. Porro si mihi isthuc semel præstiteris, uidebis illico Simonis uniuerfas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam. At ille rursum circūrodet, ebibetque putria coria, quibus cōsueuit soleas cōpingere. GAL. Atqui nefas sit istuc facere. Siquidē Mercurius illud mihi mandauit: ut si quis penam tenens, istiusmodi quippiam patrarit. uociferans
furem

Delicietur.

Gallus Mercurio sacer.

isti quēadmodum narras, letifera agunt conuiuia: atq̃
id innumerabilibus in malis constituti. Deinde ubi cō/
ciderint, persimiles esse uidentur tragoediarū histrioni-
bus. Nam multi sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt
scilicet, aut Sisyphi, aut Telephi diademata gestant, ar/
genteisq̃ capulis gladios, comamq̃ uentilantem, & au-
ro intertextam chlamydem: quod si quis (qualia nimirū
permulta solēt accidere) impulsos illos inedia in scena
præcipites det, risum profecto moueāt spectatoribus:
uidelicet persona unā cum ipso diademate cōtrita, uero
autē actoris capite luxato, cruribusq̃ maximāq̃ ex par-
te renudatis: ut iam interioris amictus, q̃ miserī sint pā-
ni fiat perspicuū: ac cothurnorū quos pedibus induxe-
runt, appareat deformitas, hauqua q̃ ad pedis modum
respondentiū. Vide ut me iā similitudines conferre do-
cueris optime Galle. Cæterum tyrannis talis quædam
res tibi uisa est esse: uerum ubi equus esses, aut canis, aut
piscis, aut rana, quomodo eam uitæ rationem ferebas?
GAL. Istum quem nunc suscitās sermonem & longior
sit, neq̃ huius temporis. Illud autē unum in genere di-
xerim: nullam ex omnibus uitam mihi non uisam tran-
quilliolem, uita humana, naturalibus duntaxat cupidi-
tatibus & usibus circūscriptam. Siquidem publicanum
equū, aut sycophātā ratiā, aut sophistā graculū,
aut popinatorē culicē, aut cinēdū gallum, atq̃ id genus
alia, quæ uos studio cōminiscimini, haudqua q̃ inter
illos

*Non huius tem-
poris.*

illos uidebis. MICYL. Quæ dicis, o Galle, fortassis uera sunt: uerum non me pudebit apud te fateri, quod mihi accidit. Haud unquæ quiui dediscere cupiditatem illam à puero mihi insitam, uidelicet ut diues euadā. Quin nūc quoque somniū illud ob oculos uersatur, aurū ostentās: potissimū autem scelestus ille Simon excruciat: qui qui dem tātas inter opes delicietur. GAL. At ego te isto leuabo morbo Micylle: tamen nox etiā dum est. Surge modo, ac sequere me. Siquidē ad ipsum te Simonem adducam: atque in aliorū diuitum ædes: quo nimirū uideas, quomodo res habeant apud illos. MICYL. Istuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes trāsfodere cōpelles? GAL. Nequaquæ: uerū Mercurius, cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est: ut si quis longissimā caudæ plumā, quæ ob molliciem inflectitur. MICYL. Atqui duas habes eiusmodi. GAL. At dextram ex his auulsam cuiquæ ego gestandā dederō, is quoad uoluerō, fores omnis poterit aperire, cunctaque uidere, ipse inuisibilis. MICYL. Equidem ignorabam, o Galle, te præstigiariū quoque peritum esse. Porro si mihi isthuc semel præstiteris, uidebis illico Simonis uniuerfas opes huc deportatas: nam eas huc rediens transferam. At ille rursus circumrodet, ebibetque putria coria, quibus cōsueuit soleas cōpingere. GAL. Atqui nefas sit istuc facere. Siquidē Mercurius illud mihi mandauit: ut si quis penam tenens, istiusmodi quippiam patrarit. uociferans
furem

Delicietur.

Gallus Mercurio sacer.

furem proderem. MICYL. Rem neutiq̃ uerisimilē nar-
ras: nempe Mercurium quū ipse sit fur, nō sinere alios,
ut idem faciant. Sed tamen abeamus. Nam aurū aue-
rā, si modo possim. GAL. Pennā prius reuellito. Quid
hoc rei? ambas reuulsiſti. MICYL. Tutius hoc quidem
o Galle: tum tibi minus fœdum sit futurū, ne altera cau-
dæ parte mutilatus claudices. GAL. Age sanè: sed utrū
Simonem prius adimus, an alium quēpiam diuitum?
MICYL. Haud aliō, imo ad Simonē: qui uidelicet pro
dissyllabo, tetrasyllab⁹ esse affectet, posteaq̃ diues eua-
sit. Sed iam ad fores accessimus. Quid igitur deinceps
facio? GAL. Pennam seræ admoue. MICYL. Ecce autē:
dij boni, ostium perinde atq̃ clauī resiliit. GAL. Perge
porrò præcedens. Vides illum uigilantem ac supputan-
tem? MICYL. Video per Iouem, & quidem ad obscurā
siticulosāq̃ lucernulā. Præterea pallet, haud scio unde
Galle, totusq̃ exaruit, atq̃ extenuatus est: mirum, ni cu-
ris. Neq̃ enim auditum est illum alioqui male habere.
GAL. Ausculta quid dicat: siquidem intelliges, quibus
de causis ad eum modum sit affectus. SIMON. Nimi-
rum septuaginta illa talēta tuto admodum sub lectica
defossa sunt: neq̃ quisq̃ alius omnino uidit. At uero,
sedecim illa Sosylus equis uidit me sub præsepi occul-
tantem: itaq̃ de curando stabulo non est admodū sol-
licitus, quanq̃ nec alias admodū laboris appetens: ue-
risimile est autē illum multo etiam his plura sustulisse.
Nam

Supputare.

*Siticolosa.
lucernula:*

Equis.

Nam unde alioqui Tibius heri tam ingēs fassamentū illi opsonio proposuisset? Tum autē aiunt illum monile emisse uxori drachmis quinq̃. Hei misero mihi. Hi omnia mea dissipabunt bona. Quid qđ ne pocula qui dem sat in tuto mihi recondita sunt, quum sint multa. Vereor em̃, ne quis ea suffosso pariete tollat. Complures mihi inuident, atq̃ insidias parant: Præter cæteros autē Micyllus iste uicinus. MICYL. Ita per Iouē. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto. GAL. Tace Micylle, ne p̃tinus ipso in furto nos prodas. SIMON. Optimū igitur fuerit, ut ipse insomnis seruem. Omnē obibo domū in orbem obambulās. Quis iste? uideo te per Iouē. O parietū perfossor: posteaq̃ es columna, bene res habet. Pernumerabo denuo refossum argētum, ne quid forte dudū me fugerit. En, rursū, obstrepuit mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atq̃ insidijs appetor ab omnibus: ubi mihi gladius? Si quēq̃ deprehendero, rursū aurum defodiamus. GAL. Sic tibi habēt, o Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad alium quempiā, donec noctis adhuc aliquātulū superest. MICYL. O miser, cuiusmodi uiuit uitam? hostibus eueniat adhuc modum diuitem esse. Itaq̃ pugno illi in maxillam illiso, uolo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? Larrociniō despolior miser. MICYL. Plora ac uigila, auricq̃ si milis corpore reddaris: quādoquidem illi affixus, deditusq̃ es. Nos autē, si uidetur, Gniphonem sceneratorē

N uisamus.

Insomnis

*Cuiusmodi
uiuit uitam*

uisamus. Nā nec is procul hinc habitat. ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt. GAL. Vides hūc quoq; curis inuigilantem, & usurarum rationes iterantem digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus sit in silpham, aut culicē, aut muscam abeundū. MICYL. Equidem uideo miserum ac uecordem hominē, ne nūc quidem multo meliorē uiuere uitam, q̄ silphæ aut culicis. Adeo totus & hic à curis & rationibus est extenuatus. Nunc ad aliū eamus. GAL. Ad tuum, si uidetur, Eucratē. En tibi fores per se patuere. Quin introimus? MICYL. Paulo ante hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nunc tu diuitias somnias? uides igitur Eucratem ipsum quidem à famulo, uirum natu grandē. MICYL. Video profecto quiddā haudquaq; uirile. Porro altera ex parte ipsam itē uxorē à coquo constuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris & horum hæres existere Micylle, cunctaq; possidere, quæ sunt Eucratis? MICYL. Haudquaq; Galle. Imo fame citius interierim, q̄ id genus quippiam patrare ualeat aurum & conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, q̄ si à domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc, quādoquidem dies fermē diluxit, domū ad nos redeamus. Reliqua rursus aliās uidebis Micylle.

LVCIANI SOMNII SIVE GALLI FINIS.

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

Ornatissimo

ORNATISSIMO

IVRIS VTRIVSQUE DOCTORI THO
MAE RVTHALLO SECRETARIO
REGIO, NVNC EPISCOPO DV
NELMENSIS, ERASMVSVS RO
TERODAMVS,

S. P. D.

IDE quantum audaciæ mihi suppedi
tet singularis quædam ingenij tui, mo
rumq; facilitas, humanissime Ruthal/
le: qui quum neutiq; ignorem te inter
Aulicos primores, uel autoritate, uel
gratia, uel splendore, uel eruditiõe præ
cipuū esse: tamen nō uerear meas nugas, rudes adhuc,
uixq; è prima scheda repurgatas, ad tuam excellētiam
mittere. Sed quid facerem? Tam urgebat nauita, uen/
tos & æstum nulli seruire clamitans. Itaq; ne nihil mei
apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id
quod tum forte erat in manibus: Misanthropum misi
nimirum ad uirum unum omniū Philanthropotaton.
Is est Luciani dialogus: quo uix alius lectu, uel utilior,
uel iucūdior: uersus quidem ille iam pridem ab alio ne/
scio quo: sed ita uersus, ut interpreter hoc modo demon/
strare uoluisse uideat, sese neq; græce scire, neq; latine.
nec temere adeo quis suspicetur eum interpretem sub-

N 2 ornatum

Supposito.

*E. prima scrip
ta repurgatas.*

*philanthro
potaton.*

ornatū esse ab ijs, qui Luciano male uolunt. Tu nostrā hanc audaciam boni cōsules: & Erasmi in eorum numero pones, qui tui sunt amantissimi. Vale, Londini. An. M. D. IIII.

LVCIANI TIMON

SIVE MISANTHROPVS, DES. ERAS-
MO ROTERODAMO IN
TERPRETE.

*Philis
Hospitalis
Sodalitius
Domestice
Fulgurator
Immiscandus
Nubigator
Grandis*

IVPPITER Philie, hospitalis, so-
dalitie, domesticæ, fulgurator, iussu
randice, nubicoge, grandis trepe: &
si quod aliud tibi cognomen atto-
niti Poetæ tribuūt, maxime quoniam
hærent in uersu. Nam tum illis tu

multinominis factus, carminis rui-
nam fulcis, metricæ exples hiatū. Vbi tibi nunc magni-
crepū fulgur, graui fregū tonitru: ubi ardens, candens,
ac terrificū fulmen: Nam hæc omnia iam palam appa-
ret nugas esse, fumumq; poeticum, nec omnino quicq;
præter nominū strepitum. Sed decātata illa tua arma
eminus ferientia expromptaq; nescio quomodo, peni-
tus extincta sunt, frigentq; adeo, ut ne minimam qui-
dem scintillulā iracundiæ aduersus nocentes reliquā ob-
tineant. Itaq; citius quiuis ex his, qui peieraturi sunt, ex-
tinctum

fumū poeticū

tinctum ellychniū metuerit, q̄ flammam fulminis cun-
 cta necāris: usq̄ adeo titionem quēpiam in sese uibrare
 re putant, ut incendium aut fumū ab illo proficiscens,
 nihil quicq̄ formident: uerū hoc solum uulneris inferri
 posse iudicent, ut fuligine compleant'. Quibus rebus fa-
 ctum est, ut iam Salmoneus tibi sit ausus etiā obtona-
 re: neq̄ id admodum ab re: quippe aduersus Iouē usq̄
 adeo ita frigidū, uir ad facinora feruidus, audaciāq̄ tu-
 midus. Quid nī enim faciat, ubi tu perinde ac sub man-
 dragora stertis: qui neq̄ peierantes exaudias, neq̄ eo-
 rū qui flagitia cōmittunt, respectum agas? Cæcutis autē
 lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt: auresq̄ iam
 tibi obsurduerūt, instar horum, qui ætate defecti sunt.
 Quandoquidē quū iuuenis adhuc esses, acriq̄ animo,
 uchiemensq̄ ad iracundiam: permulta in homines ma-
 leficos ac uiolentos faciebas. Neq̄ tum unq̄ tibi cum il-
 lis erant induciæ. Sed perpetuo fulmē erat in negotio:
 perpetuo obuibrabatur Aegis: obstridebat tonitru: ful-
 gur cōtinenter iaculorū in morem, densissime ex ædito
 loco deuolātium torquebatur. Terræ quassationes, cri-
 bri instar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq̄ non
 grando saxorum in morem: atq̄ ut tecum grandius lo-
 quar, imbresq̄ rapidi & uiolenti, ac flumē quotidie ex-
 undans. Hinc tantū repente Deucalionis ætate, naufra-
 gium ortum est: ut omībus sub aqua demersis, uix uni-
 ca scaphula seruetur: quæ in montē Lycorē appulit,

Mandragora viny
 hypnotica i. fa-
 g. famula vidi in
 Celis. 4. 9. c. xlvij.

Salmoneus

Ab re

obtonare.

Sub mandra-
gora stertis.

Obsurdus

Iudicij

humani generis quasi scintillulas quasdā seruās, unde
 sceleratius etiam genus in posterum propagaretur. Nī
 mirum igitur dignū secordia præmiū ab illis reportas:
 quum iam nec sacra faciat tibi quisq̃, nec coronas offe-
 rat: nisi si quis obiter in Olympicis: ac ita ut ne is quidē
 rem admodum frugiferam facere uideatur: sed priscom
 quendā ritum magis referre, ac penē Saturnum: o deo-
 rum generosissime, te reddunt, magistratu abdicantes.
 Omitto loqui, quoties iam templū tuū sacrilegio com-
 pilarint: quū tibi etiā ipsi in Olympiacis manus admo-
 liti sunt. Atq̃ interea tu altifremus ille pigritabaris,
 uel excitare canes, uel uicinos aduocare: ut auxilio accur-
 rentes illos comprehenderent, quū etiā dum ad fugam
 adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq̃ extinctor
 & Titanum uictor sedebas: quū tibi cæsaries ab illis cir-
 cūtonderetur, decēcubitale fulmen dextera tenens. Ho-
 rum igitur, o prædare, quis tandē erit finis, quæ tu adeo
 secure despicias: aut quando de tantis maleficijs poenas
 sumes? Quot Phaethontes, aut Deucaliones, satis ido-
 nei sint ad expiandum tam inexhaustam morū iniqui-
 tatem? Etenim ut de cōmunibus sileam: de ijs quæ mi-
 hi acciderunt dicam: quum tam multos Athenienses in
 sublime euexerim: ex pauperrimis diuites reddiderim:
 cunctisq̃ quotquot opus haberent suppeditarim:
 imo semel uniuerſas opes in amicos iuuandos effude-
 rim. Simulatq̃ his rebus ad inopiam deueni: iam ne
 agnoscor

Expiare.

agnoscor quidem ab illis: nec aspicere dignātur me, qui
 dudum reuerbātur, adorabant, meoq; de nutu pende-
 bant. Quod si quando per uiam ingrediens, forte fortu-
 na in eorum quēpiam incidero: perinde ut euerfam ho-
 minis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitu-
 dine collapsam prætereūt, quasi ne norint quidem. Por-
 rō aliī procul conspecto me alio sese detorquent: existi-
 mantes sese inauspicatū, abominandūq; uisuros spe-
 ctaculum: quem nō ita pridem seruatorem & adiutorē
 suū esse prædicabant. Itaq; premētibus malis ad extre-
 ma redactus consilia, renone arrepto, terram exerceo,
 quaternis conductus obolis: atq; hic cum solitudine,
 cumq; ligone philosophor. Hoc interim luci mihi ui-
 deor factururus, quod posthac nō intuebor plerosq; præ-
 ter meritum secūdis fortunæ successibus utentes. Nam
 illud uel maxime urit. Iam igitur tandem aliquādo Sa-
 turni Rheæq; proles excusso p̄fundo isto, grauiq; so-
 mno (nam Epimenidem quoq; dormiendo uicisti) de-
 nuo lactato fulmine, aut ex Oetha redaccenso, ingenti
 reddita flamma iram aliquā strenui illius ac iuuenilis
 Iouis ostende: nisi uera sint quæ à Cretenſibus de te,
 tuāq; sepultura ferūtur. IVPITER. Quis hic est Mer-
 curi: quem audio sic uociferantē ex Attica, ad radicem
 mōtis Hymetti: horridus totus, ac squalidus, pellēq; hir-
 cina amictus: fodit aut ut arbitror: nam pronus incum-
 bit homo loquax & confidens: mirum nī philosophus
 est: neq;

*De nutu pen-
dere.*

*Inauspicatū
Abominandū*

Renone.

*Cum ligone
philosophari.*

*Epimenidis
somnia.*

est: neq; em̃ alioqui adeo impia, nefariáq; in nos fuerat dicturus. **MERCVRIVS.** Quid ais pater: an non nosti Timonem Echecratidis filium Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos saepenumero in sacris legitimis conuiuio accepit: ille repente diues factus: ille qui totas Hecatombas, apud quem splendide Iouialia festa consueuimus agitare. **IVPPIT.** Hem quænam ista rerum cõmutatio: hiccine honestus ille? diues, quem tam frequêtes cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitus? squalidus, erumnosus, fossor conductitijs, uti conijcio: quũ tam grauem ligonem gerat? **MERCVR.** Ad hunc modũ illum quodãmodo probitas euertit, atq; humanitas: & in omnes quicunq; egerent misericordia. At reuera uecordia potius facilitasq;, nullusq; in suscipiendis amicis delectus: quippe qui neutiq; intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis quũ à uulturibus tam multis misero iecur eroderetur: ob id amicos eos, necessariosq; iudicabat, quasi beneuolentia erga sese afficerentur, quũ illos epulæ magis caperët. Ergo posteaq; ossa penitus nudassent, circũrosissentiq;: deinde si qua medulla suberat, hanc quoq; admodum diligenter exussissent, aufugierunt: exuccũ & radicitus defectum destituentes: adeo, ut postea ne agnoscant quidẽ, aut aspiant: tantũ abest ut sint qui suppeditet, impartiantq;. Has ob res fossor, & sago, ut uides, opertus pelliceo: urbem præ pudore fugiẽs, mercede terram exercet: aduersus ingratos

*fossor Conducti
rij.*

*Lupis Coruiq;
lunij.*

sus ingratos atra bile stomachatur: qui quidem sua be-
 nignitate ditati, admodum fastuose nunc prætereant: ac
 ne nomē quidē an Timon uocetur, nouerint. **IV PPIT.**
 Atq; pfecto uir neutiq; fastidiendus, neq; negligendus:
 & iure optimo indignat, q̄ ijs tantis in malis agat. Qua-
 re sceleratos istos adulatōres ipsi quoq; fuerim⁹ imita-
 ti: si eum uirum neglexerimus, qui tantū taurorū & ca-
 prarum pinguiſſimas quasq; nobis in aris adoleuerit.
Quarū nidor etiā dum mihi in naribus residet. Tame-
 si propter negocia, maximāq; turbam peierantiū, tum
 ui, non iure agentium, neq; non aliena rapientiū, præ-
 terea ob formidinem, quem mihi pariunt sacrilegi: qui
 quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles: adeo
 ut ne minimū quidem nos cōniungere sinant. Iam pridē
 profecto ad Atticam regionē oculos detorsissem: ma-
 xime posteaq; philosophia & de uerbis digladiatiōes,
 apud istos increbruerunt: ita ut pugnantibus inter se
 istis, uociferantibusq; ne exaudire quidem mortalium
 uota liceat. Vnde mihi necessum est, aut auribus obtu-
 ratis sedere, aut dirūpi ab eis, cōficiq; qui uirtutē quan-
 dam, & incorporea quædam, merasq; nugas ingēti uo-
 ciferatione cōnectūt. hæc in causa fuerūt: ut hūc quoq;
 neglexerim, quum haud mediocriter de nobis sit meri-
 tus. Quod reliquū est Mercuri, tu Plutum adducens,
 quantū potes ad istum abeas. Porro Plutus unā secum
 ducat & thesaurum, & utriq; apud Timonem perseue-
 rent. Neq;

Eiandū.

Cominere.

*Contra Philo-
sophos.*

rent. Neq; usq; adeo facile demigrēt, etiā si q̄ maximē
 rursum illos p̄ benignitatē ex ædibus exegerit. Cæterū
 de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hūc sunt
 usi, in posterū cōsultabo: pœnasq; daturi sūt, simulatq;
 fulmē instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspi,
 de duo è radijs maximī: quum nuper auidius in sophi-
 stam Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus sua-
 debat, nullo pacto esse ullos nos, qui dīj uocaremur. At
 illum quidem errore nō feriebam, propterea quod Pe-
 rides obtenta manu eum protexerit. Cæterum fulmen
 in Castoris ac Pollucis templū detortum, tum illud ex-
 ussit, tum ipsum parū abfuit, quin ad saxum cōminue-
 retur. Quāq; interim uel id supplicij satis magnum in
 istos fuerit, si Timonem cōspexerint egregie locupletē
 factum. MERCVR. Quantum habet momenti altum
 uociferari, & obstreperū audacēq; esse? Idēq; nō ijs mo-
 do qui causas agunt, uerū etiam qui uota faciunt cōdu-
 cibile. En mox è pauperrimo diues euaserit Timon: qui
 se in precando damosum & improbum prætiterit, Io-
 uemq; reddiderit attētum. Quod si silentio fodisset in-
 curuus: etiā nunc foderet neglectus. PLVTVS. At ego
 Iuppiter hauquaq; ad istum rediturus sum. IVPPI-
 T. Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me
 iussus? PLVTVS. Quoniā per Iouem iniuria me affe-
 cit efficiens, & in multa fragmenta dissecans: idēq; quum
 illi paternus essem amicus: ac me, penē dixerim, fuscinis
 ex ædibus

Palpo.

Anaxagoras

Castor: Pollux.

*Quantum
momenti h̄r.*

ex ædibus extrusit: nec aliter quàm is, qui è manibus ignem
 abiiciunt. Num rursus ad istum ibo: parasitis, adulatori-
 bus, & scortis donandus? Ad eos me mittō Iuppiter:
 qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equi-
 dem in precio sim, & maiorem in modū exoptatus. At
 hi stupidi cum inopīa cōmercium habeant, quā nobis
 anteponunt: atque ab ea accepto sago pelliceo, ligonēque
 fat habeant: quū quatuor lucrātur obolos, decem talen-
 ta contemptim dono dare soliti. IUPPIT. Nihil istius-
 modi posthac in te facturus est Timon: quippe quem
 ligon abunde satis corripuerit: nisi prorsus nullum do-
 lorem sentiunt illius ilia, te uidelicet potius, quàm inopiam
 esse præoptandam. At tu mihi querulus admodum ui-
 deris esse: qui nūc Timonem incuses, quod tibi patefa-
 ctis foribus libere permiserit uagari: neque includēs, neque
 zelotypus in te. Porro aliās diuersa de causa in diuites
 stomachabare: quum diceres te ab illis repagulis, clau-
 bus, ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse cōdu-
 sum, ut ne prospicere quidē in lucem tibi liceret. Id igitur
 apud me deplorabas, affirmās præfocari te nimis tene-
 bris: eoque pallidus nobis occurrebas, & curis confectus:
 digitis etiānum ex assiduo colligendi, coaceruādi que usu
 contractis, contortisque. quod si quando daretur oppor-
 tunitas: aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In
 summa: rem supra modum acerbam iudicabas in æreo
 ferreoue thalamo, Danaes exemplo, uirginē asseruari:
 O 2 atque

In precio.

Contemptim.

atq; à scelestissimis educari pædagogis, scœnore, & com-
 puto. Proinde absurde facere aiebas hos. quod te præ-
 ter modum adamarent: neq; (quū liceret) frui auderent:
 neq; quū ipsis esset in manu, amore suo secure uterent.
 Sed uigiles obseruarent: ad signū ac seram oculis nūq;
 cōnientibus: neq; usq; dimotis semp intuētes, abūde
 magnū fructum arbitrantur: nō quod ipsis fruendi fa-
 cultas adesset, sed quod nemini fruendi copiā facerent
 non aliter q̃ in præsepi canis, nec ipsa uescens hordeis,
 nec equū famelicum id facere sinens. Quinetiā ridebas
 istos, qui parcerent, asseruarentq;, & (quod esset absur-
 dissimū) ipsi quidem sibi subtraherent, uerereturq; con-
 tingere: non intelligerent aut fore: ut aut sceleratissimus
 famulus, aut dispensator, aut liberorū pædagogus fur/
 tim subiret: ludibrio habiturus infelicem & inamabilē
 herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & oris angu-
 sti lucernulam, ac siticulosum scirpulum usuris inuigila-
 re. Quid itaq; an non iniquū quū hæc quondā incusa
 ueris, nūc in Timone diuersa his criminari? PLUTVS.
 Atqui si rem uere perpenderis, utrūq; me iure facere iu-
 dicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas: negligē-
 tia potius, haud beneuolentia, studiūq;, quod ad me
 pertinet, merito uideatur. At ē diuerso: qui me ostijs ac
 tenebris indusum seruabāt: id agentes, quo scilicet cras-
 sior, saginatorq;, ac uehementer corpulentia onustus
 euaderem: quū interim neq; ipsi contingerent, neq; in
 lucem

Qui p̃sentim
 auij diuites
 habuerunt.

In præsepi canis

Saginator.

lucem producerent, ne uel aspicerer à quopiam: hos de-
 mentes & contumeliosos in me iudicabam: quippe qui
 me nihil cōmeritum tor in uinculis cogerēt situ carieq;
 putrescere: haud intelligentes, quod mox demigrēt: me
 alij cuipiā cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur
 probō: sed ne illos quidem, qui nimium facile mihi ma-
 nus admouent. Sed qui (quod est optimū) mediocrita-
 te utantur: uti nec prorsus abstineant, neq; penitus pro-
 fundant. Etenim illud per Iouem cōsydera Iuppiter. Si
 quis ubi puellulam & formosam lege duxisset uxore;
 postea neq; obseruet, nec ulla omnino zelotypia prose-
 quatur: uidelicet sinens illam noctu atq; interdiu quo-
 cunq; libitū sit ire, & quicumq; uoluissent cum his habe-
 re rem: uel producat potius ultro ut adulteretur, fores
 aperiens, ostentansq;, & quoslibet ad illā inuitās: num
 hic amare uidebitur? profecto hoc tu nequaquā dices
 Iuppiter, qui sæpenumero amorem senseris. Rursum si
 ingenuam lege domum deducat: uti liberos legitimos
 progeneret: ceterum nec ipse contingat florētem ata-
 te, decoramq; uirginem, nec alium sinat aspicerē: sed in-
 dusam, orbam, sterilemq; in perpetua uirginitate con-
 tineat: idēq; præ amore se facere prædicet: & hunc quidē
 præferat, pallore corpore exhausto, oculis refugis: num
 fieri potis est, ut huiusmodi non desipere uideat? quip-
 pe qui quū liberis oportuerit operam dare, fruiq; con-
 iugio, puellā adeo formosam atq; amabilem sinat emar-
 cescere:

*Exemplum nō
 ē profanū.
 Sed diuitias
 nec humanissimū
 uirtutibus.*

*Originis
fugitivus.*

Infans natus.

*Danaidum
dolio aqua
inferre.*

cescere: per omnē uitam tanq̃ Cereri sacerdotē alens.
Huiusmodi & ipse indigne fero: quum à nōnullis igno-
miniose cædor calcibus, laniorq̃ atq̃ exhaurior à non-
nullis contra perinde, ut stigmaticus fugitivus compe-
dibus uincior. IVPPI TER. Quid est autem quod ad-
uersus illos indigneris? quandoquidem utriq̃ pœnas
egregias luunt. Alteri quidem dum Tantalī in morem,
neque bibere sinuntur, neque edere: sed ore sicco dun-
taxat inhiant auro. Alteri uero dum his ceu Phynēo ci-
bos harpyiæ ipsis ē faucibus eripiunt. Sed abi iam, Ti-
mone, multo posthac usurus cordatiore. PLVTVS. An
ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino, pri-
usq̃ omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi
conetur occupare, quo minus influam: ueritus, ne si co-
piosius infundar, ipsum undis obruam? Quo fit, ut in
Danaidum dolium aquam mihi uidear illaturus, fru-
straq̃ infusus, uase nō continente liquorē: imo prius
prope modum effuso quod influit, q̃ influxerit. Adeo
latus dolij hiatus ad effusionem ac liber exitus. IVPPI
TER. Proinde ni hiatum istum obturauerit, perpe-
tuamq̃ perstillationem sistere studuerit: te propediem
effuso, facile rursus sagum, & ligonem in dolij fæce re-
periet: sed interim abite, atque illum diuitem reddite.
At tu Merturi fac memineris: ut rediens Cydopas ex
Actna, tecum adducas: quo fulmen cuspe restituta re-
sarciant. Nam eo nobis acuminato opus fuerit. MER.

CVRIVS.

CVRIVS. Eamus Plute. Quid hoc? Num daudicas? Equidem ignorabam o prædare: te non cæcum modo, uerū etiā claudum esse. PLVTVS. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercuri: uerum si quando proficiscor à Ioue missus ad quempiam, tum nescio quo pacto tardus sum, & utroq; claudus pede, ita ut ægre ad metam pertingere queam: sene nōnunq; interim facto, qui me opperiebatur. Porro quum discedendum est, alatum uidebis multo auib; celeriorē. Vnde fit: ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronūcier, saltu stadium transmensus, ne uidentibus quidem aliquoties spectatoribus. MERCVRIVS. At ista quidem haud uera narras: imo ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat, quo restim emerent: qui hodie repente diuites facti, splendide uiuant: albis quadrigis uehantur, quibus ante ne asellus quidem suppeditarit. Il tamen purpurati, aurumq; manibus gestantes obambulant. Qui ne ipsi quidem opinor, credere possunt, quin per somniū diuites sint. PLVTVS. Ist hac alia res est Mercuri: neque enim tum meis ipsius ingredior pedib;: nec à Ioue, sed a Dite ad istos trāsmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiā nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigrandū: in tabellas inijciunt me: ac diligenter obsignantes sarcinæ in morē sublatū transportāt. Interea defunctus ille, alii cubi

*Plutus et
Caudus et
Gaïs.*

Restis.

*Dīs opū
largitor.*

*Tenebrosa,
fons.*

fumus emere.

Nequicq̃ hinc.

cubi in ædiū tenebricosa parte iacet uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiātur. Porro qui me sperauerāt obtinere, in foro opperiūtur hiantes: nō aliter, q̃ hyrundinem aduolantē stridentes pulli. Dein de ubi signū detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæq̃ tabellæ: iamq̃ nouus dominus pronūciatus est, siue cognatus quispiam, siue adulator, siue seruulus obscenus, qui puerili obsequio fauorem emeruerit: etiā tū mento subraſo, pro uarijs & opiparis uoluptatibus, quas illi iā exoletus suppeditauerat, ingens scilicet præmiū ferens generosus quisquis ille tandem fuerit, nōnunq̃ me ipsis cū tabellis arreptū, fugiens adportat cōmutato nomine: ut q̃ modo Pyrrhius, aut Dromo, aut Tibius: iam Megacles, aut Megabizus, aut Protarchus appelletur. Cæterum illos nequicq̃ hiantes, secq̃ mutuū intuentes relinquit: ac uerum luctum agentes, quod eiusmodi Thynnus ex intimo ſagenæ sinu sit elapsus, qui non parum magnā escam deuorarit. At hic repente totus in me irruens: homo uitæ mūdioris atq̃ elegantioris rudis, pingui, illotāq̃ cute, qui compedes etiā dum horrescit: & si quis præteriens loco increpet, arrectis stet auribus: quicq̃ pistrinū, perinde uti templum adoret: non est deinceps tolerandus ijs, quibuscū uiuit: uerum & ingenuos afficit contumelia, & conseruos flagris cædit: experiens, num sibi quoq̃ similia liceant, donec aut scortulo cuipiam irretitus, aut equorū alendorū studio

studio captus, aut adulatoribus sese permittēs, deieran-
tibus Nireo formosiorē esse: Cecrope, Codrōue ge-
nerosiorē, callidiorē Vlyssē: unū autem uel sedecim
pariter Crœsis opulentiorē. momento temporis semel
profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs,
rapinis, flagitijs, fuerāt collecta. MERCVR. Ista ferme
sic habēt uti narras: uerum ubi tuis ipsius ingrederis pe-
dibus: qui tandem cæcus quū sis, uiam inuenire soles?
Aut qui dignoscis ad quosnam Iuppiter te miserit, di-
gnos illi uisus qui diuitijs abundant? PLVTVS. Enim
uero, credis me reperire istos ad quos mitto? MER-
CVRIVS. Per Iouem haudquaquā. Neq; enim aliquis
Aristide præterito ad Hipponicū & Calliā accessisses,
tū ad alios permultos Athenienses, homines ne obolo
quidem æstimandos. Cæterum quid facis quandoqui-
dem es emissus? PLVTVS. Sursum ac deorsum circū
sursans oberro, donec imprudens in quēpiam incurre-
ro: hic autē quisquis ille sit, qui forte primus me nactus
sit, abducit ac possidet: te Mercuri p̄ lucro præter spem
obiecto, uenerās atq; adorans. MERCVR. Num ergo
fallitur Iuppiter: qui quidem credat ex ipsius animi sen-
tētia, ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit qui
ditescerent? PLVTVS. Et iure quidem optimo fallitur
o bone: quippe qui quum me cæcum esse non ignoret
emittat uestigatum rem usq; adeo repertu difficilem, &
iam olim euita sublatam, quam ne Lynceus quidem fa-
cile

Nireo
formosior.
Codro
Cecrope
Vlyssē Callid.
Cr. se opule.

Homo ne obolo
æstimandus.

Lynceus

cile inueniret: quæ nimirû adeo obscura sit, ac minutâ.
 Itaq; quû rari sint boni: improbi porrò in ciuitatibus
 omnia obtineant: oberrans facile in huiusmodi morta-
 les incurro, ac retibus illorum illigor. MERCVR. Atqui
 fit: ut quoties eos deferis, celeriter aufugias quû uia sis
 ignarus? PLVTVS. Tum demum acutum cerno, pedi-
 busq; ualeo: ubi ad fugam tempus inuitat. MERCVR.
 Iam illud quoq; mihi responde: qui fit, ut quû sis ocu-
 lis captus (dicendum enim est) præterea pallidus, postre-
 mo claudus: tã multos habeas amâtes, adeo ut omnes
 in te defigant oculos: & si potiantur, felices uideantur:
 sin frustrentur, non sustineant uiuere. Ex his equidem
 non paucos noui, q; sic perdit te amarint, ut sese aereo
 scopulo piscosi in æquoris alta, præcipites abiecerint:
 rati fastidiri sese abs te, propterea quod illos nullo pa-
 cto respexisses. Quantq; sat scio, tu quoq; fateberis: si
 quo modo tibi ipsi notus es: furere istos, qui eiusmodi
 amore sunt dementati. PLVTVS. At enim credis me:
 qualis sum, talem istis uideri: nempe claudum, aut cæ-
 cû, aut siquid aliud adest mihi uitij? MERCVR. Quid
 ni, o Plute? nisi forte & ipsi omnes cæci sunt. PLVTVS.
 Claud cæci quidem, o optime uerû inscitia, errorq; quæ
 nunc occupant omnia, illis offundunt tenebras: ad hæc
 ipse quoq; ne per omnia deformis sim, persona uehe-
 menter amabili tectus, inaurato, gemmisq; picturato,
 ac uersicoloribus amictus eis occurro: ut illi rati sese na-
 tiui

Inuito

Quia plures
omnibus placet

Perdidi
murex. Alludit ad
Piscesum carne The
ognidis.
equor.

Dementatus.

Inferna et Er.
ne sua omni
pant mod duna

tui uultus uenustatē aspicere: amore capiūtur, dispere:
 anteq̃ nisi potiant. Quod si quis me toto corpore renu-
 datum illis ostenderit: dubio procul futurū sit ut se ipsi
 damnēt, qui tātopere cecutierint adamātes res neutiq̃
 amādas ac foedas. MERC. Quid ergo posteaq̃ eò per-
 uētum est ut iam diuites euaserint: iamq̃ personā libe-
 rōposuerint, rursus falluntur. Adeo ut si quis illis de-
 trahere conet: penē caput potius, q̃ personā abijciant.
 Neq̃ enim uerisimile est etiā tum illos ignorare, auro
 bracteata esse formā, quā intus cuncta inspexerint.
 PLVTVS. Ad id nō parum multæ res, o Mercuri, mihi
 sunt adiumento. MERCVR. Quenam? PLVTVS. Si-
 mulatq̃ qui me primū nactus est, apertis foribus exce-
 perit: dānculum unā mecum introit elatio, uecordia, ia-
 ctantia, mollities, uiolētia, dolus, atq̃ alia item innume-
 rabilia: à quibus omnibus posteaq̃ est animus occu-
 patus: iam admiratur quæ neutiq̃ sunt admiranda, &
 appetit ea quæ sunt fugienda: neq̃ cunctorū illorum
 quæ introierant, malorum patrem stupet, illorum latet
 licio uallatum: quiduis potius passurus, q̃ uti me cōpel-
 latur reijcere. MERCVR. Ut leuis ac lubricus es Plute,
 retentu difficilis, ac fugax: neq̃ ullā præbens ansam cer-
 tam quo prēsus tenere: sed nescio quomodo anguilla-
 rum ac serpentū in morē inter digitos elaberis. At ē di-
 uerso paupertas, uiscosa, prensu facilis, totōq̃ corpore
 mille uncos gerit hamos: ut qui tetigerint, illico hæreāt,
 P 2 neq̃

fo. p. uenustatē
 et.

Satellitū
 diuitiarū

plu. / Flatus
 Viridia
 Dardantia
 Mollities
 Violentia
 Dolus.
 Potus.
 Paup-
 tas.

Paupertas uiscosa prensu facilis
 Plutus lubricus et prensu difficilis

*Domus magna
mura*

neq; facile queât auelli. Verum interea dum nugamur,
rem haud parua omisimus. PLVTVS. Quam? MER-
CVRVS. Nempe quia thesaurum nō adduxerimus
quo uel in primis erat opus. PLVTVS. Isthaec quidem
ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto
illo ad uos ascendere soleo: iussq; intus manere forib;
occlusis: neq; cuiq; aperire, nisi me uociferantē audierit.
MERCVR. Iam igitur Atticam adeamus. Tu me con-
sequitor chlamydi adherens, donec extremā uiam at-
gerimus. PLVTVS. Recte facis Mercuri, quum me per-
uiam ducis. Etenim si me defereres: forsan oberrās in Hi-
petbolum aut Cleonē inciderem. Sed quis hic stridor
ceu ferri saxo impacti? MERCVR. Timon hic est, qui
proxime montanū & petricosum fodit solum? Papæ-
sdest & Paupertas, & Labor ille. Tū Robur, Sapiētia.
Fortitudo, atq; id genus aliorum turba: quorū omniū
agmē Fames iungit longe præstantius, q̃ tui sint satel-
lites. PLVTVS. Quin igit̃ q̃cyssime discedimus Mer-
curi? Neq; enim ullum operæ precīū fecerimus cū homi-
ne eiusmodi uallato exercitu. MERCVR. Secus uisum
est Ioui: quare ne metu deterreamur. PAUPER T A S.
Quo hunc nunc Argicida manu abducis? MERCVR.
Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi.
PAUPERT. Ita ne rursus Plutus ad Timonem? po-
stea q̃ ego hunc antea delitijs male corruptum suscepī
cōmendansq; sapientiæ & labori, strenuū, multiq; præ-
cū uirum,

*Paupertas.
Labor.
Robur.
Sapiētia
Fortitudo
Fames*

*Satelli-
tes
Lupus*

*Multi præj
vir*

dñi uirum reddidi? Adeo ne despicienda, iniuriæq; ido/
 nea uobis paupertas iudicor: ut hunc quæ mihi unica
 erat possessio, eripiat: iam exactissima cura ad uirtutē
excultum: ut Plutus hic ubi denuo suscepit, per cōtu/
 meliam & arrogātiā illi manu iniecta, talem redde/
 rit, qualis erat dudum, mollem & ignauū, ac uerorem:
 rursum mihi restituat, ubi iam nihili factus erit, & ridi/
 culus? MERCVR. Sic o paupertas, Ioui placitum est,
 PAUPER T. Equidem ab eo. At uos labor & sapientia,
 reliquiq; consequimini me. Porro hic breui cognosce/
 qualis in se fuerim, quā nunc relinquet: nempe adiutrix
 bona, & rerum optimarū doctrix. Qui cum donec ha/
 buit cōmercium, sano corpore, ualentiq; animo perseue/
 rauit uirilē exigens uitam, & ad sese respiciens: superua/
 qua autem & uulgaria ista aliena, ita ut sunt, existimās.
 MERCVR. Discedūt illi: nos ad eū adeamus. TIMON
 Quinam estis, o scelesti? aut qua gratia huc aduenistis
 homini operario, mercenarioq; negociū exhibituri? ue/
 rum haudquāq; læti abibitis, scelesti ut estis omnes: nā
 ego uos illico glebis & saxis petitos cōminuā. MERCVR.
 RIVS. Nequaq; o Timon, ne ferito, neq; em̃ series mot/
 tales: uerum ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos
 Iuppiter, uotis tuis exauditis. Quare, qd̃ bene uertat,
 opes accipe, desistens à laboribus. TIMON. Atqui uos
 iam ploraueritis, etiam si dñj sitis ut dicitis. Siquidem
 odi pariter omnes, tum deos, tum homines. Sed hunc
 P 3 cecum

*Nihil, fadus
 ridipit.*

*Operario nego/
 cium exhibere.*

cæcum quisquis is fuerit, mihi certū est ligone impacto
 cōminuere. PLVTVS. Abeamus per Iouem Mercuri
 quandoquidē hic homo mihi uidetur nō mediocriter
 insanire: ne malo quopiā accepto discedā. MERCVR.
 Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus
 istam ferocitatē, asperitatemq; ac manibus obujs ex-
 cipe bonam fortunā: rursū diues esto: rursū Athe-
 nienſium princeps: & ingratos illos despicio, quū so-
 lus florebis. TIMON. Nihil mihi uobis est opus, ne ob-
 turbate. Sat opum mihi ligo: præterea fortunatissimus
 sum, si nemo ppius ad me accesserit. MERCVR. Adeo
 ne quæſo inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero atq;
 immania dicta? Atqui par erat forſitā homines tibi ha-
 beri inuiſos: ut qui tam multa indigna in te cōmiſſent.
 deos odio te proſequi nequaq; erat conſentaneū, quū
 illi tantopere tui curam agant. TIMON. At tibi Mercu-
 ri, Iouiq; quod me reſpicitis, plurimā equidem habeo
 gratiam: cæterū hunc Plutum nequaq; recepero. MER-
 CVRIVS. Quid ita? TIMON. Quoniā pridē innume-
 rabiliū malorū hic mihi fuit autor: quū me aſſentatori-
 bus pderet, inſidiatores in me inuitaret, conſlaret odiū,
 illecebris corrumpere, inuidiæ obnoxium redderet: de-
 niq; quū repente me adeo perfide ac proditorie deſti-
 tuerit. Contra, paupertas optima, me laboribus ūtro di-
 gniſſimis exercens, mecūmq; ūere & libere cōiūgens: &
 quibus opus erat ſuppeditauit laboranti, & uulgaria
 iſta

exu asperitatem.
Manus obujs.

Paupertas.

*Vita spes ex
scipo*

ista docuit cōtemnere: effecitq; ut mihi uitæ spes omnis
 ex me ipso penderet, demonstrās quamnam essent opes
 vere meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neq; sy-
 cophanta imitans, neq; plebes irritata, neq; condona-
 tor suffragiorum autor, neq; tyrannus intentis insidijs
 queat eripere. Itaq; iam ualidus effectus ob laborem,
 dum hunc agellum gnauiter exerceo: neq; quicq; eorū
 quæ sunt in ciuitate malorū aspicio: abunde magnū &
 sufficientē uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mer-
 curi, quā uenisti uiam remetiēs, recurre, unā tecum Plu-
 tum adducens ad Iouem. illud mihi sat fuerit, si effece-
 rit ut omnes mortales per omnē ætatē eiulent. MERC.
 Nequaquā o bone: neq; enim omēs ad eiulandum sunt
 accomodi. Quin tu iracunda, pueriliāq; ista missa face,
 ac Plutum excipe: nō sunt reiicienda munera, quæ a Io-
 ue proficiūtur. PLUTVS. Vin Timon ut cōtra te par-
 tes defendo meas: an grauius feres siquid dixero? TI-
 MON. Dicitō: ne multis tamē, neq; cum procemijs, quē
 admodū perditissimi isti solent Oratores. Nam huius
 Mercurij gratia te feram paucis dicentē. PLUTVS. At
 qui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus
 abs te accusato. Attamen uide: num qua in re te quem-
 admodū ais læserim: qui quidē dulcissimarū quarūmq;
 rerum tibi extiterim autor, opifexq; autoritatis, præsi-
 dentia, coronarū, aliarū item uoluptatum: mea opera
 conspicuus eras, celebris & obseruandus. Ceterū siquid
 molesti

*Missæ ferre**Procemii*

Exercit. iij.

molesti ab adulatorib⁹ accidit: nō mihi potes imputā
 re, quā ipse magis abs te sum affectus cōtumelia, pro-
 pterea quod me tā ignominiose uiris illis execratis sup-
 peditans: qui te mirabantur, ac praeſtigij^s dementabāt,
mihicq; modis omnibus insidias ſtruebāt. Porro quod
 extremo loco dixiſti, te à me prodiū, deſertumq; fuiſſe:
 iſtud criminis in te poſſum retorquere, quum ipſe ſim
 modis om̄ibus à te reiectus, praecepſq; exactus ex ædi-
 bus. Vnde pro molli chlamyde, ſagū iſtud chariſſima
 tibi paup̄tas circūpoſuit. Itaq; teſtis eſt mihi hic Mer-
 curius, quāto opere Iouem orauerim ne ad te uenirem,
 qui tam hoſtiliter eſſes in me debacchatus. MERCVR.
 At nūc uides Plute, in cuiuſmodi hominem ſit cōmuta-
 tus. Proinde audacter cum illo cōſuetudinem age. Tu
 uero fode ita ut facis. Tu interim theſaurū ſub ligonē
 adducito. Audiet em̄ ſi tu accerſueris. TIMON. Paren-
 dum eſt Mercuri, ruruſq; ditendeſcendum. Quid enim fa-
 cias quū dī compellant: tamē uide, in quas turbas me
 miſerum conijcies: quī quidem quū ad hunc uſq; diem
 feliciffime uiixerim, tantū auri repente ſum accepturus,
 nihil cōmeritus mali, tantumq; curarum ſuſcepturus.
 MERCVR. Suſtine Timon mea gratia: tametſi graue
 eſt iſthuc, atq; intolerādum: quo uidelicet palpones illi
 prae inuidia rūpātur. Ego porro ſuperata Aethna in ca-
 lūm reuolauero. PLVTVS. Abiit ille quidē ſicut appa-
 ret. Nam ex alarum remigio facio cōiecturam. Tu uero
 hic operire,

*Hoplites &
 barbari.*

*De inuidia
 iij.*

DES. ERAS. ROTEROD. INTERP. 305

hic operire: siquidē digressus Thesaurū ad te trāsmittā:
sed feri fortius tibi loquor auri Thesaure: Timoni huic
audiēs esto, offerc̃p̃ temet eruendū. Fodi Timon altius
impingēs. Caterū ego à uobis digredior. TIMON. Age
iā o Ligo: nūc mihi tuas uires explica: neq; defatigare,
dū ex abdito Thesaurū in apertū euocaris. Hem prodi
giorū autor Iuppiter, amici Chorybātes, ac lucrifer Mer
curi: undenā auri tantum? Num somniū hoc est? Me
tuo ne carbonēs reperturus sim expectectus. Atqui au
rum profecto est insigne, fuluū, graue, & aspectu mul
to iucundissimum.

Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus.

Quippe quod ignis in morē ardes, noctesq; & dies re
nides. Ades o mihi charissimū, desyderatissimūq;: nūc
demū credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factū.
Etenim quātandē uirgo, nō exporrecto sinu usq; adeo
formosum amatorem excipiat, per tegulas illapsū? o
Myda Croeseq; ac munera, delphico in templo dicata:
ut nihil eratis si cum Timone, cūq; Timonis opibus
conferamini: cui ne Persarum quidem rex par est. O Li
go, sagum charissimū uos huic panī suspendi cōmodū
est. At ego q̃maxime semotum mercatus agrum, turri
culāq; seruandī auri gratia cōstructa, uni mihi affatim
uixero: sepulchrū item inibi mihi defuncto parare est
sentētia. Hæc igitur decreta sunt, placitāq; in reliquū
uitæ: seiūctio, ignorātia, fastidiū erga mortales omnis.

Q Porro

*Lucrifer Mer
curius.*

*Quæcūq; Iuppi
ter in am
antibus suis*

Porro amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiae, me-
 ra nugæ. Tum cōmiserari lachrymantem, suppeditare
 egentibus, iniquitas, ac morum subuersio: at uita solita-
 ria, qualis est lupis: unusquisq; sibi amicus Timon: cæte-
 ros omnes hostes, & insidiarū machinatores. Cum ho-
 rum quopiā congredi, piaculum: adeo ut si quem aspe-
 xero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa: non
 alio nobis habeantur loco, q̃ signa saxeæ, æreæue: neq;
 fœcialem ab illis missum recipiamus, neq; fœdera feria-
 mus. Mons hic solitudinē meā aduersus illos tueatur.
 Cæterum tribules, cognati, populares: postremo patria
 ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorūq; mor-
 talium gloriæ: solus Timon diues esto: despiciat omēs:
 solus ipse secum oblectetur, liber ab assentationibus, &
 onerosis laudibus dñs sacra faciat: epulet' solus, sibi ipsi
 uicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel
 decretum esto: ut unus seipsum comiter accipiat, si mo-
 riendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronā admo-
 uere. Nullumq; nomen sit dulcius, q̃ Misanthropi, id
 est, hominū osoris. Morum autē notæ, difficultas, aspe-
 ritas, feritas, iracundia, inhumanitas: quod si quē con-
 spexero incendio conflagentē, obtestantemq; quo re-
 stinguam, pice oleoq; restinguere: rursum si quē flumē
 undis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret ut reti-
 neatur: hūc quoq; demerso capite propellere, ne possit
 emicare. hunc ad modum par pari relaturus est. hanc le-

gem

Ara miſericordie
 ræ nugæ.

Quopiā

Frigidū
 nomina

Onerosæ laudes

Misanthropus

gem Timon tulit Echecratides Colytensis: & concionis
 subscripsit suffragijs idem ille Timon. Age hæc decreta
 sunt: hæc fortiter tueamur. Cæterum magno emerim
 ut id omnibus innotescat, quod opibus abūdo: nā illa
 res illos præfocauerit. sed quid illud? Item quæ trepida
 tio: undiq; concurrunt, puluerulenti atq; anhelī, haud
 scio unde aurum odorati. Vtrū igitur hoc consensu col
 le faxis eos abigo, ē sublimi dei aculans: an hac tantū in
 te legem uiolabimus, ut semel cum illis congregiamur:
 ut magis angantur, fastiditi, repulsiq;. Ita satius esse di
 co. Itaq; restemus quo illos iam excipiamus. Age pro
 spiciam: primus eorum iste quis est? Nempe Gnatonī
 des adulator, qui mihi nuper symbolum petēti, funem
 porrexit, quū apud me sæpenumero solida dolia uo
 muerit. Sed bene est quod ad me uenit: nam primus
 omniū uapulabit. GNATO. An nō dixi Timonem ui
 rum bonū nō neglecturos esse deos? Salue Timon for
 mosissime, iucundissime, cōuiuator bellissime. TIMON.
 Scilicet & tu Gnatonides, uulturum omniū edacissime
 atq; hominū perditissime. GNATO. Semper tibi gra
 ta dicacitas. Sed ubi cōpotamus? Nam nouam tibi ad
 fero cantilenam, ex his quos nuper didici dithyrambis.
 TIMON. Atqui elegos canes, admodū miserabiles, ab
 hoc doctus ligone. GNATO. Quid istuc? Feris o Ti
 mon? Attestor o Hercules: hei hei in ius te uoco apud
 Areopagitas, q uulnus dederis. TIMON. Atqui si cun

Magis emere
timonem

submerulenti
Anhelis

Vulturum edacissime
perditissime

ctere paulisper, mox cedis me reū ages. GNATO. Ne/
 quaē: quā tu planē uulneri medere, paululo auri in/
 uncto. Mirum enim in modū præsenteū id est reme/
 dium. TIMON. Etiā manes? GNATO. Abeo. At tibi
 male sit, qui quidem ex uiro cōmodo tam sauius factus
 sis. TIMON. Quis hic est q̄ accedit recaluaſter ille? Phi/
 liades, aſſentatorum omniū execratiffimus. Hic quū à
 me ſolidū acceperit fundum, tum filia in dotem talen/
 ta duo, laudationis præmiū, quū me canentem reliquis
 ſilentibus, omnibus ſolus maiore in modum extuliſſet:
 deierans me uel oloribus magis eſſe canorum, ubi me
 pridem ægrotum conſpexiſſet: nam adieram oraturus
 ut mei curam ageret: plagas etiā egregius ille uir impe-
 git. PHILIADES. O impudentiā: nunc demum Timo/
 nem agnoſcitis: nunc Gnatonides amicus & conuiua:
 enim uero habet ille digna ſe, quandoquidē immemor
 eſt atq; ingratus. At nos qui iam olim conuictores ſu/
 mus æquales ac populares: tamen modeſte agimus, ne
 inſilire uideamur. Salue here: fac ut iſtos adulatores ſa/
 crilegos obſerues, qui nuſq; adſunt niſi in menſa: præ/
 terea à coruiſ nihil differūt. Neq; poſthac huius ætatis
 mortaliū ulli fidendum eſt. Omnes ingrati, & ſceleſti.
 At ego quū tibi talētum adducerem, quo poſſes ad ea
 quæ uelles uti: in uia accepi, te ſummas quaſdam opes
 eſſe naſtū. Proinde acceſſi hiſ de rebus admoniturus
 te, quanq; tibi forſitan me monitore nihil erat opus: ui/
 ro nimirum

Male fit.

*Ex. reuertiſſimus
aſſentatorum.*

*Oloribus magis
canoribus.*

ro nimirum adeo prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse est, consiliū dare queas. TIMON. Ita fiet Philia des: sed age, accede quo te ligone comiter accipiam. PHILIA D. Viri caput mihi cōminutum est ab hoc ingrato, propterea quod eum ea quæ in rem illius erant, admonui. TIMON. Ecce tertius huc orator Demeas se recepit, tabulas dextra gestans: aitq; se mihi cognatum esse. hic una die de meo sedecim talenta ciuitati depēdit: nam dānatus erat, ac uinctus. At quū soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porro quū illi sorte obuenisset, ut Erechteidi tribui distribueret ærarium: atq; ego adiens, id quod ad me redibat poscerem: negabat se ciuē nosse me. DEMEAS. Salue Timon: præcipuū generis tui præsidium, fulcimentum Atheniensium, defensor aculū Græciæ. Profecto iam dudum te populus frequēs, & utraq; turia opperitur. Sed prius decretū audi, quod de te cōscripsi. quandoquidē Timon Echecratidæ filius, Colytensis uir: non modo probus & integer, uerumetiam sapiens, quātum alius in Græcia nemo: nuncq; per omnē uitā destitit optime de Rep. mereri. Tum autē in olympicis uicit pugil: & lucta cursuq; die eodem, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. TIMON. At ego ne spectator quidē unq; in olympicis sedi. DEMEAS. Quid tum? spectabis posthac: sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore aduersus Acharnenses p Rep. fortissime se gessit, & Peloponēsiū duas acies

Q 3   confcidit.

*Nestorij Cons.
hinc dare.*

*Militem nomen
dare.*

conscidit. TIMON. Qua ratione? Quippe qui nec unquam
arma gesserim, neque unquam militiae dederim nomen. DEMEAS. Modeste tu quidem de teipso loqueris: nos tam
men ingrati futuri sumus, nisi meminerimus. Præterea
scribendis plebiscitis, & in consultationibus, & in admi-
nistrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit Reipublicæ.
His de causis omnibus visum est, curiæ, plebi, magistra-
tibus, tributim, plebeijs singulatim, communiter uniuersis, aureum statuere Timonem iuxta Palladem in arce
fulmen dextra tenentem: radijs tempora ambiētibus
utque septem aureis coronis coronetur: hæcque coronæ ho-
die in Dionysijs per Tragoedos novos promulgentur.
Siquidem hodie, illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc
suffragium Demeas orator, propterea quod cognatus
illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator
optimus Timon: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi
suffragium: sed utinam & filium meum ad te pariter addu-
xissem, quem tuo nomine Timonem appellauimus. TIMON.
Qui potest Demeas, quem ne uxorem quidem duxeris
unquam, quantum nobis scire licuit? DEMEAS. At ducam, no-
tuo ineunte anno, si deus permiserit: liberisque opera da-
bo. Tum quod erit natum (erit autem masculus) Timonem
nuncupabo. TIMON. An uxorem tu sis ducturus, equi-
dem haud scio: tanta à me plaga accepta. DEMEAS. Hei
mihi. Quid hoc est rei? Tyrannidem Timon occipias?
pulsasque eos qui sunt ingenui: ipse nec ingenuus plane,
nec ciuis:

nec diuis: uerum propediem poenas daturus: quū alijs
 nominibus, tum quod arcem incenderis? TIMON. At
 qui nō conflagrauit arx. sceleste. Proinde palam est, te
 calumniatorē agere. DEMEAS. Verū effosso arario di
 ues effectus est. TIMON. Atqui nō est effossum isthuc.
 unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DE
 MEAS. Verū effodietur posthac: sed tu interim omīa
 quæ in eo cōdita, possides. TIMON. Alteram itaq; pla
 gam accipe. DEMEAS. Hei scapulis meis. TIMON. Ne
 uociferare, alioqui & tertiā tibi illidam. Etenim res pla
 nè ridicula mihi acciderit: si quū inermis, duas Lacedæ
 moniorum acies fuderim, unū scelestum hominē non
 priuero. Tum frustra uicerim in olympijs, & pugil &
 palæstrites. Sed quid hoc? An non philosophus Thra
sydes hic est: profecto ipse est: promissa barba, subdu
ctisq; supercilijis: & magnū quiddam secū murmurans
accedit, Titanicum obtuēs, cæsariem per scapulas fluen
tem uentilans: alter quidam Boreas, aut Triton, quales
eos Zeus depinxit. Hic habitu frugalis, incesu mo
deratus, amictu modestus, mane mirū q̄ multa de uir
tute differit, damnans eos, qui uoluptate capiuntur, fru
galitatem laudās: at ubi lotus ad cœnam uenit, puerq;
ingentem illi calicem porrexit: meraciore autē maxime
gaudet: perinde ut Lethes aquā ebibens, à dilucularijs
illis disputatiōibus diuersissima quæ sint exhibet: dum
milui instar præripit opsonia, & proximū cubito oppo
 sito arcēs.

*Thrasylus.
 promissa barba
 subductis
 supercilijis*

*Dilucularijs.
 Disputationibus*

sito arcens, mento interim cōdimentis oppleto: dum ca-
 num ritu ingurgitat, prono incumbēs corpore: perinde
 atq; in patinis uirtutem inuenturū sese speret: dumq;
 usq; adeo diligēter catinos extergit indice digito: ut ne
 paululum quidē reliquiarū sinat adhærere: nuncq; non
 querulus, tantq; deteriorem partem acceperit: uel si to-
 tam placentam, aut suam solus omniū accipiat: qui qui-
 dem edacitatis & insatiabilitatis est fructus: temulētus,
 uinóq; bacchatus, non ad cantū modo, saltationemq;
 uerum ad conuitium usq;, & iracundiam. Ad hæc mul-
 tus inter pocula sermo (tum em̃ uel maxime) de tempe-
 rantia, sobrietatēq; atq; ista quidem loquitur, quū iam
 à mero male affectus ridicule balbutit. Accedit his de-
 inde uomitus. Postremo sublatū eum de conuiuiū effe-
 runt aliqui, ambabus manibus tibiae inhaerentem.
 Quantq; alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum
 cesserit, uel mendacio, uel cōfidentia, uel auaritia. Quin
 & inter assentatores primas tenet: peierat potissime:
 anteit impostura: comitat impudentia. In summa pror-
 sus admirandum quoddam spectaculum est, omni ex
 parte exactum, uariēq; absolutum: proinde non eiula-
 bit clarius uidelicet quū sit modestus. Quid hoc papæ
 tandem nobis Thrasydes? THRASYCLES. Non hoc
 animo ad te uenio Timon, quo pleriq; isti: qui nimirū
 opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorū conuiuiorū
 adducti spe concurrunt, multaq; assentatione deli-
 munt te:

niunt te: hominē uidelicet simplicē, facileq; impartien-
 tem id quod adest. Siquidē haud ignoras offam mihi
 in coenam sat esse, tum opsonium suauissimū cepe aut
 nasturcium: aut siquādo lubeat lautius epulari, pusillū
 salis. Porro potū fons Athenis nouem salies uenis sup-
 peditat. Tū palliū hoc quauis purpura potius. Nā au-
 rū nihilo magis apud me in p̄cio est q̄ calculi q̄ sunt in
 littorib⁹. Sed tua ipsi⁹ gratia huc me cōtulī: ut ne te sub-
 uerterit pessima ista, atq; insidiosissima res opulentia:
 quippe quæ multis sæpenumero imedicabiliū malorū
 extiterit causa. Etenim si me audies, potissimū opes uni-
 uersas in mare præcipitabis: utpote qbus nihil sit opus
 bono uiro: quicq; philosophiæ possit opes perspicere.
 Ne tamen in altum, o bone: sed fermē ad pubem usq;
 ingressus, paulo ultra solum fluctibus opertū, me qui-
 dem uno spectante. Quod si hoc nō uis: tute igitur eas
 potiore uia ex ædibus eijcito, ac ne obolū quidē tibi fa-
 cias reliquū: uidelicet largiens ijs, quicūq; opus habent:
 huic quinq; drachmas, illi minam, alij talentum. Porro
 si qui erit Philosophus: hunc æquū est duplam aut tri-
 plam ferre portionem. Quancūq; hoc quidem mihi non
 mea ipsius gratia postulo: sed quo amicis, si q̄ egebunt,
 donem. sat est si modo peram hāc largitione tua exple-
 ueris, ne duos quidem modios Aeginiticos capientem.
 Nam paucis contentū, modestumq; cōuenit esse eum,
 qui philosophatur: neq; quicq; ultra peram cogitare.

R Timon

Potius.

TIMON. Equidem ista quæ dicis probo Thrasydes. Ergo si uidetur, priusq; peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaquam ligone sum mensus. THRASYCLES. O libertas: o leges. Pulsamur ab impurissimo, libera in ciuitate? TIMON. Quid stomacharis, o bone Thrasydes? Num te defraudauit? Atqui ad iñciam ultra mensurā Choenices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul adueniūt. Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorum qui uapula bunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidē iamdudū fatigatū, paulisper interquiescere sino? At ipse plurimis cōgestis saxis, procul eos lapidū grandine peto. BLEPSIAS. Ne iace Timon. Abimus enim. TIMON. At uos quidem nec, citra sanguinē, nec absq; uulneribus.

*Quattuor
Choenices*

Interquiescere

*Lapidum
grandine*

LVCIANI TIMONIS SIVE MI
SANTHROPI, DES. ERAS-
MO ROTERODA
MO INTER
PRETE,
FINIS.

ERASMVS ROTEMANVS

RODAMVS RICHARDO VVITFORDO

BRITANNO, DOCTO ET CVM

PRIMIS IVCVNDIO AMI

CO .S. P. D.

VM ANNIS iam aliquot totus Graecanicis in literis fuerim Richarde charissimè: nuper quo cum literis latinis redirem in gratiam, latine dedamare coepi: idè ipsius Thoma MORO: cuius (uti scis) tanta est facundia, ut nihil non possit persuadere uel hosti: tanta autem hominem charitate complector: ut etià si saltare me, restimque ductare iubeat, sim nò grauatim obtemperaturus. Tractat ille idem argumentum: & ita tractat, ut nullus sit omnino locus, quem non excutiat, eruatque. Neque enim arbitror (nisi me uehemens in illum fallit amor) unquam naturam finxisse ingenium hoc uno praesentius, propius, oculatius, argutius, breuiterque dotibus omnigenis abfolutius. Accedit lingua ingenio partum morum mirafestiuitas: salis plurimum, sed candidi duntaxat: ut nihil in eo desyderes, quod ad absolutum pertineat patronum. Quare non hoc animo laborem hunc suscepi: ut tantum artificem uel aequarem, uel uincerem: sed uti cum amico omnium dulcissimo: qui cum libenter soleo seria,

R 2 ludicraque

*Reductio in
gramm. cum la-
tino libro*

Mori laus.

*Non grammatice
obtemperare.*

*Propius
oculatius
argutius
breuiter
abfolutius*

Hor amicus.

*Declamationis
comprimis uti
lis.*

*Apertum
infantia
pudenda bulluntus*

ludicrâq; miscere in hac ingeniorum palæstra quasi col-
luctarer: idq; feci eo libentius, quod magnopere cupi-
hoc exercitiî genus, quo nullum aliud æque frugiferum
in ludis nostris aliquando instaurari. Neq; enim aliud
esse in causa puto: quod hac nostra tempestate quum
tâ multi sint, qui scriptores eloquentissimos evolvant:
tam pauci tamen existant, qui non infantissimi uidean-
tur, si quâdo res oratorem poposcerit. Quod si tum Cy-
ceronis, Fabijq; autoritatem, tum ueterum exemplum
sequuti, ἢ τοιαύταις μελέταις diligenter à pueris exerce-
remur: non esset (opinor) tanta dicendi inopia: tam mi-
seranda infantia, tam pudenda balburies, etiam in his
qui literas oratorias publice profitentur. Nostram de-
clamationem ita leges: ut eam me pauculis diebus
luisse cogites, non scripsisse. Hortor autem ut
& Moricâ conferas: itaq; iudices, num quid
in stilo sit discriminis inter hos, quos
tu ingenio, moribus, affectibus,
studijs usq; adeo similes esse di-
cere solebas, ut negares ul-
los gemellos magis
inter se similes reperiri posse.
Vtrûq; certe ex æquo amas: Vtriq;
uicissim ex æquo charus. Vale, meum
delicium Richarde festiuissime. Ruri, Ad
Calendas Maias, D. M. VI.

Luciani

LVCIANI TYRAN-

NICIDA, DES. ERASMO ROTERO-
DAMO INTERPRETE.

ARGVMENTVM DECLAMATIONIS.

Quidam in arcem ascendit: uti Tyrānum occideret. Atq; ipsum quidem non repperit: uerum filium eius in teremit, gladiumq; in uulnere reliquit. Adueniens Tyrannus, ubi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi consciscit. Is qui ascenderat, Tyranniq; filium peremerat, præmiū tanq̃ Tyrannicida petit.

DECLAMATIO.

VVM DVOS eodē die Ty-
rannos occiderim iudices:
Alterum quidem ætate iam
affecta: Alterū æuo floren-
tem, & ad scelerum successio-
nem capeffendam paratū:
unicū tamen pro ambobus
præmiū petitem uenio: qui
quidem unus omniū quot-
quot unq̃ Tyrānicidæ fuerūt: unico uulnere duos ma-
leficos fuerim amolitus, neciq; dederim: filiū uidelicet
ense, patrē indulgenti charitate qua filium adamabat.
Itaq; Tyrannus pro his quæ cōmisit, abunde magnas

R ; poenas

poenas nobis dependit: quippe qui & uiuus aspexerit
 filium prius morte sublatū: & quod est omnium maxime
 nouū: compulſus ſit deniq; ipſe ſui tyrannicida fieri. At
 filius illius mea quidem manu peremptus eſt: cæterum
 occiſus, alterā ad cædem operam mihi ſuam cōmoda-
 uit: dum qui uiuo patri ſclerum ſocius fuerat, eiſdem
 poſt mortē (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq;
 ſum is, qui tyrānidem ſuſtuli, pariterq; mecum gladius
 quo cuncta confecta ſunt, meus: tametſi cædis ordinem
 cōmutarim, ac morem modumq; nouarim conficiendi
 ſcleratos. Nempe hūc qui ualentior erat, ac ſeſe defen-
 dere poterat: ipſe perimens, Porrò ſenem ſoli gladio re-
 ſeruās. His igit̃ de cauſis & ampli⁹ quiddā à uobis me
 conſequuturū arbitrabar: præmiāq; laturū, quæ nume-
 ro æquarēt eos, q̃ eſſent interempti: utpote qui nō præ-
 ſentibus modo malis uos leuarim, uerū etiam futurorū
 formidine: quicq; ſtabilē pepererim libertatē: nullo re-
 licto qui ſclerū capeſſat ſucceſſionē. Verū interim tan-
 tis rebus ſtrenue peractis, in diſcrimen adducor: ne præ-
 mio fraudatus à uobis diſcedā: ac ne ſolus nō ferā mer-
 cedem, quā leges à me ſeruatae præſtituūt. At qui cōtra
 dicit, is mihi uidetur nō Reip. ſtudio (quēadmodū ait)
 hoc facere: ſed quod extinctos eſſe illos grauiter ferat:
 atq; eū qui illis mortis autor extitit, ulciſci conet̃. Vos
 igit̃ iudices mihi paulisper attēdite: dū tyrānidis mala
 tametſi ipſi optime noſtis, cōmemoro. Siquidē hoc pa-
 cto futurū

cto futurū est, ut & beneficij mei magnitudinē intelliga-
tis, & ipsi plus capiatis uoluptatis: reputātes nimirū qui-
bus sitis leuati malis. Neq; em̄ quēadmodū alijs qbus
dā saepenumero accidit, itidē & nos simplicē tyrannidē
atq; unicā seruitutē sustinebam⁹: nec unius domini uiolē-
tentiā tolerabamus: uerum soli omniū quos similis ha-
buit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, &
in geminas cōtumelias distrahebamur infelices. Porro
senex multo erat moderatior: quippe ad iras lentior, ad
supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: utpote cui
iam ætas uehementiā impetus cohiberet, uoluptatūq;
cupiditates refrenaret. Quin ad suscipiēda maleficia fi-
lij instinctu nolens impelli ferebatur: ipse alioqui non
admodū tyrannicus, nisi qd' illi morē gerebat. Siquidē
indulgens in filiū supra q̄ credi queat, erat: id quod re-
deklarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat: per-
uim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat
quoscūq; præceperat, ac prorsus in om̄ibus illi obsecū-
dabat. In summa: filius in patrē tyrānū quēdā agebat:
pater filij cupiditatū satelles erat. Tametsi huic propter
ætatē honorē cedebat adolescens, solūq; imperij nomi-
ne tēperabat: tamē res & caput Tyrānidis erat ipse. Et
quācūq; tutamentū, præsidiumq; principatui ab illo mutu-
aret: scelerū tamē emolumētis solus fruebat. Ille erat q
satellites cōtinebat: qui custodias obtinebat: q tyrānidē
affectantes ē medio tollebat: qui insidias formidabat:
ille qui

ille qui castrabat ephebos, qui cōiugia uiolabat: illi uirgines producebantur. Tum si quæ cædes: si qua exiliat si quæ pecuniarū expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur. Porro senex illi obsequebatur, comitemq; scelerū sese præbebat, ac cōprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaq; quū ea res nobis erat intoleranda: propterea quod quū animi cupiditatibus ex imperio potestas accedit, nullū flagitijs modū imponunt: tū illud in primis discriuit, quod prospiceremus diuturnam, uel æternā potius seruitutē eam futuram: & per successionem alijs post alium domi no tradendam Remp. populūq; homini scelesto hæreditatis instar obuenturū. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter se dicunt: at mox coercebitur: at mox demorietur: paulo post liberi sumus futuri. Verum de his nihil eiusmodi sperabatur: quin potius iam intuebamur, paratum Tyranni dis hæredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisq; fortium ciuiū, & qui eadem quæ ego animo statuisset, auderet. Sed desperabat ab uniueris libertas, atq; inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quū esset cū tā multis confligendū ac dimicandū. At me nihil ista deterruerūt: neq; ppena negocij difficultate refugi, neq; ad suscipiendū discrimē trepidauī, uerū solus solus, inquā, aduersus adeo ualidam, uariāq; Tyrannidem: uel non solus potius, sed gladio comite conscendi: quippe

di: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecum ex parte Tyrannū interemerit: quum mors mihi interim ob oculos obuersabatur: At è diuerso perpendenti, quod publicā libertatē mea cæde redempturus essem. Ergo ubi in priam irruissem custodiam: neq; mediocri negotio satellites submouissem: occidēs interim, in quē incurrissem, & quicquid obliteret amoliēs: ad ipsum negotij caput ferebar: ad unicum Tyrānidis robur, ad nostrarū calamitatum fontem: atq; irrupto arcis ppugnaculo, quū uiderem illum fortiter tuentē sese, multisq; uulneribus resistentē: tamen occidi. Et iam tum erat sublata Tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quod reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs: iāq; amisso magno illo suo satellite desertus, neq; deinde dignus forti dextra. Ibi nimirū mecum ipse iudices, hæc animo reputabā. Cuncta mihi pulchre habent: cuncta confecta sunt: cuncta eo quo destinaram, perducta. At eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare cōuenit? Me quidem, meaq; dextera nequaq; est dignus: præsertim si post splēdidum facinus iuuenile atq; magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis querendus est illo dignus: uerum post calamitatē ne uel hanc ipsam lucrifaciat, uideat: discrucietur: appositum habeat ensē: huic reliqua mando. Hæc ubi mecum statuissē, ipse quidē illinc discedo. At ille peregit

S id, quod

id. quod ego prædiuinaueram: Tyrannum occidit: sum
mañq; meæ imposuit fabulæ. Adsum igitur popula-
rem administrationem uobis adportans: cunctisque
bono iam ut animo sint, edicens, ac libertatem annun-
cians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut uidetis, sce-
leratis hominib⁹ arx. Imperat nemo: quin & magistra-
tus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus con-
tradicare. Atq; hæc omnia uobis mea contigerunt opé-
ra, meaq; fortitudine: uidelicet ex una illa cæde, post
quã pater iam uiuere non quibat. Aequũ itaq; censeo,
ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmiũ done-
tur: nõ quod lucri auidus, aut sordidus quispiã sim: nec
is qui mercedis gratia de patria benemereri statuerim:
uerũ qđ præmio cupiã officia mea cõprobari, neq; re-
pudiari, aut inglorios fieri conatus meos: si uelut irriti,
præmióq; indigni iudicent. At hic contradicit, negatq;
æquũ facere me, qui decorari munere, præmiũq; fer-
re cupiam. Neq; em̃ Tyrānicidã esse me, neq; quicq; à
me pro legis sententia confectum esse: uerum facinori
meo deesse quiddam, ad hoc ut præmiũ postulem. Per-
contor igitur illũ: quid præterea requiris à me? Nonne
uolui? Nonne ascendi? Nõne occidi? Nonne libertatẽ
peperi? Num quis imperat? Num quis iubet? Num
quis minitatur dominus? Num quis nocentiũ manus
effugit meas? Haudquaq; dixeris. Sed om̃ia plena pa-
cis: omnes restitutæ leges: libertas manifesta: Democra-
tia stabilis:

tia stabilis: inuiolata cōubia: pueri tuti: uirgines absq;
 periculo: publicamq; felicitatē solēnibus ferijs celebrat
 ciuitas. Quis igitur horum omniū autor? Quis est qui
 illa sustulit? hanc peperit? Etenim si quisq; prae me dignus
 honore sit: cedam prae miū: desistam à petendo mune/
 re. Quod si solus omnia peregi, audēs, periditās, ascen/
 dens, interimens, excrucians, alterū ultus in altero: quid
 mea calumniaris officia? Quur facis ut populus parum
 erga me gratus existat? At em̄ num occidisti Tyrānū?
 Porro lex Tyrannicidæ prae miū decernit. Verū dic mi
 hi: nūquid interest, utrum ipse interimas, an mortis cau/
 sam ministres? Mea profecto sententia, nihil. Verum
 hoc solum spectauit legis conditor: libertatē, Democra/
 tiam, sceleratorū sublationem. Huic honorē decreuit:
 hoc prae mio dignū iudicauit: quod quidem inficiari nō
 potes, quin mea cōtigerit opera. Etenim si occidi eum
 quo occiso, ille nō poterat uiuere: nimirum ipse eadem
 peregi. Ego occidi: sed illius manu. Itaq; ne discepta de
 cedis modo: neq; illud expende quēadmodum interie/
 rit: uerum an iam perierit, & an quod periit, id à me sit
 profectum. Quandoquidē & illud excussurus mihi ui/
 deris: atq; his aduersus bene de Rep. meritos calūnijs
 usurus. Siquis nō gladio, uerū lapide, ligno uē, aut alio
 quouis pacto peremerit. Quid porro si fame Tyrānū
 obsedissem, ad mortis necessitatē compellens? num ibi
 quoq; requisitus eras à me eadem, mea ipsius manu

S 2 peractam?

peractam: aut desyderari adhuc quiddā diceress: ad id
ut legi factum à me satis uideatur: atq; id quū scelestū
acerbius etiā atq; atrociore mortis genere trucidassem:
Vnū hoc dūtaxat specta: hoc require: hoc excute. Quis
nocentiū reliquus: aut quæ metus expectatio: aut quæ
calamitatū uestigium: Quod si purgata omnia, si pacata:
profecto sycophanticum est, modum rei gestæ calumniantē
præmio frustrari uelle, quod ijs quæ uirtutē cōfecta sunt
debeatur. Equidē & illud memini disertū in legibus: nisi forte
propter diuinam seruitutē oblitus sum eorū, quæ ab illis dicuntur.
Causam mortis esse duplicem: puta, si quis ipse occidat: aut si non ipse
quidem occidit, neq; manu facinus peregit: uerū compulit, præbuitq;
mortis occasionem. Ex æquo & hunc quoq; lex censet
supplicio affici oportere: idq; iure optimo. Neq; enim
statuit minus ualere oportere audaciam, q̃ facinus.
Ac postea superuacaneū est cædis rationē, uia inq; spectare.
Deinde hunc qui sic occiderit, tanq; homicidam poenas
oportere dare censebis, ac nequaq; absoluedū esse.
At me qui per omnia cōsimili modo Remp. iuui, non
censes ea capere oportere, quæ ijs debentur, q; beneficio
iuuerunt. Neq; em̃ illud dicere possis: me quidem
imprudētē fecisse: sed exitum quendā cōmodum
fortuitu fuisse consequutū præter animi sententiā. Nā
quid præterea iā formidassem, eo qui ualidior erat
interempto: Quur autē gladium in uulnere reliquissem,
nisi planē

nisi planè qd' erat euenturū, id ipsum prædiuinassẽ?
 Nisi forsan illud dices: hūc qui extinctus est, Tyrannū
 non esse: neq; hanc appellationem in illum competere:
 neq; uos multum præmiū hoc nomine, si ille fuisset occi-
 sus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An
 Tyranno interempto: ei qui cædis causam ministravit,
 præmiū negabis? O curiositatē: de illo laboras, quo pa-
 cto interierit: quum interim libertate fruaris? aut ab eo
 qui Democratiā restituit, nescio quid superuacaneum
 præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ
 spectat. Quæ uero ad id conducunt, ea omnia missa fa-
 ct, neq; iam ultra curiosius excutit. Quid em̃: an si Ty-
 rannū exegerit quispiā, nō is iam Tyrānicidæ præmiū
 cepisset: cepisset opinor: idq; iure optimo. Siquidem &
 hic pro seruitute libertatē peperisset. At id quod à me
 patratum est, non exilium habet: non in posterum in-
 staurandæ Tyrannidis metū: uerum absolutam subla-
 tionem, totiusq; generis internitionē: omnēq; malum
 radicitus excisum. Et mihi per deos, iam ab initio ad fi-
 nem usq; (si uidetur) rem totam perpendite: nūquid eo-
 rum quæ ad leges pertinent sit prætermisum: & num-
 quid in me desyderetur ex his, quæ Tyrānicidæ oport-
 tebat adesse. Principio mentē prius oportet suppetere
 fortem, & amantem Reip. quæq; pro cōmunibus com-
 modis periculum adire non recuset: quæq; priuato suo
 interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere.

Num hac parte quicq̃ mihi defuit: Num fr̃agebar ani-
me: Num quū pr̃scirē per quā pericula mihi perum-
pendum esset, per ignauiam refugi: Profecto nō potes
dicere. In hac interim parte tantum commorare, atque
æstima: an nō uel uoluisse tantū ista, ac statuisse, præda-
rum facinus futurū fuisse uideatur. Ac putato me solius
animi, uolūtatisq; argumēto præmiū postulare, tanq̃
qui beneficio iuuerit. Tum si uoluntati meæ facultas de-
fuiſſet, uerum alius post me Tyrannū occidisset: dic mi-
hi, num absurdū aut præter æquū fuerat dare præmiū:
Maxime. Si dicerem: ciues uolui, statui, aggressus sum:
uolūtatis experimentū dedi: solus dignus sum qui præ-
mium feram: Quid tum respōsurus fueras: Nunc por-
tò non hoc dico: sed insuper ascendi: periditatus sum:
atq; innumerabilia priusq̃ iuuenem occiderē, patraui.
Neq; enim usq; adeo facilem, factūq; prodiuē esse rem
existimetis: custodias perūpere, satellites opprimere,
unūq; hominē tam multos amoliri. Quin isthuc pe-
nē maximū est omnium quæ sunt in Tyrannicidio, to-
tiusq; negocij caput. Nam ipse iam Tyrannus non ma-
gna res est: neq; expugnatu, neq; confectu difficilis: ue-
rum ea quæ tuentur cōtinentq; Tyrannidē: quæ quidē
siquis superarit, is nimirū cuncta quæ destinauit, pege-
rit: & perpusillū est id quod superest. Sed ad Tyrānos
peruenire nuncq̃ mihi contigisset: ni prius qui illum cin-
gūt custodes oppressissem, omnesq; satellites ante de-
bellassem.

bellassem. Nihil adhuc addo: uerū in his rursū immo-
 ror. Custodiā oppressi: satellites superaui: Tyrannū in-
 custoditū, inermē, nudum reddidi. Vtrū his rebus con-
 sectis, nō tibi uideor honore dignus: an adhuc cædem
 ipsam à me requires? Quinetiā si cædem quæris: ne ea
 quidē desyderabitur. Non sum incruētus: uerū cædem
 peregi, magnā ac strenuā: nempe iuuenis ætate ac uiri-
 bus florentis, atq; omnibus formidandi: per quē ille ab
 insidijs erat tutus: cui unī fidebat, qui compluriū satelli-
 tum instar erat. An nō igitur, quælo te, præmio dignus
 uideor: sed tātis rebus gestis honore fraudabor? Quid
 enim si satellitem unū, atq; adeo quid si Tyranni mini-
 strum quēpiam interemissem? Quid si seruū aliquem
 charum: an nō hoc quoq; magnū uisum fuisset, cōsceri
 disse: mediāq; in arce, medijs in armis, aliquē è Tyran-
 ni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occi-
 sus est, cuiusmodi sit consydera. Filius erat Tyranni, uel
 Tyrānus potius: crudelior, dominus intolerabilior: ad
 supplicia dirior, ad contumelias uiolentior: quodq; est
 maximum, hæres ac successor omniū: quicq; in longum
 nostras calamitates posset prorogare. Vin hoc solum
 mihi confectum esse. Ipsum uero Tyrannū uiuere ad-
 huc, fuga ereptū. Iam horū nomine præmiū postulo.
 Quid dicitis? Non dabitis? An nō & illū uerebaminis?
 An non dominus, an non grauis, an non intolerandus
 erat? Porro nūc negocij caput: deniq; ipsum perpendi-
 te. Etenim

te. Etem̃ qđ hic à me requirit: hoc qđ fieri potuit, pulcher
rime confeci. Tyrānumq; aliena cæde occidi: nō simpli-
titer, nec uulnere uno: id quod fuerat optatissimū illi,
uidelicet tantorū facinorum sibi conscio: sed posteaq;
illū prius multo dolore excarnificassem: tum quo nihil
habebat charius, miserabiliter prostratū coram oculis
ostendēs: puta filium in ipso æui flore, tamen si scelestū
quidem illum: attamen & ætate uigentem: & patri simi-
lem, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum sunt pa-
rentum uulnera: hī gladij uerorum Tyrānicidarū: hæc
mors digna crudelibus Tyrannis: hæc ultio tantis scele-
ribus congruit. Cæterū protinus interire, protinus exci-
dere sibi, neq; huiusmodi ullum spectare spectaculum:
profecto nihil habet Tyrānico supplicio dignū. Neq;
enim ignorabam uir egregie: nō ignorabam, inquam:
neq; quenq; alium lauit, quāta ille charitate filium sit
prosequutus: adeo ut illo extincto, ne paululum quidē
temporis sibi in uita morandum esse fuerit ducturus.
Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modū affe-
cti sint erga liberos: uerum hic etiam ultra reliquos ha-
bebat quiddam: idēq; merito: quippe qui cōspiceret illū
unicum esse qui curaret, seruaretq; Tyrannidem: quiq;
solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio
adderet. Itaq; si non ob charitatem, certe ob rerū despe-
rationem sciebam illum protinus exiturū ē uita: perpen-
surū enim, iam nihil esse quod uelit uiuere, adempto tu-
tamine

tamine, quod illi filius ministrauerat. Nimirū effeci, ut
 hæc omnia illū agminatim circūstiterent, forma, dolor;
 desperatio, formido: quicūq; in posterū imminebant me-
 tus: his aduersus illum auxilijs sum usus, atq; ad id ex-
 tremū illud consilium adegi. Interijt itaq; uobis orbus,
 excruciat, plorans, lachrymans. Luxit luctum: nō illū
 quidem diuturnū, uerum qui satis magnus esset patri.
 Postremo quod est omniū acerbissimū, ipse sibi necem
 cōsciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miser-
 rimū: multoq; atrocius, q̃ si per aliū inferatur. Vbi mi-
 hi gladius? Num quis alius eum agnoscit? Num cuius
 alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcē induxit?
 Ante Tyrannū quis eo est usus? Quis eum ad illū mi-
 sit? O ensis particeps, successort; meorū egregie facto-
 r; post tanta pericula, post tantas cædes cōtemnimur,
 & indigni præmio iudicamur. Nam si huius tantum no-
 mine præmiū à uobis postulare: si sic dicere iudices:
 Tyrannum quū mori uellet, quū id temporis inermē se
 deprehendisset, meus hic illi gladius inferuiuit, & ad cō-
 sequendam libertatē auxilio fuit uniueris: hunc quoq;
 laude, præmioq; dignū iudicassetis. Porro domino tā
 popularis rei nō gratiā retulissetis? Nōne inter eos q; de
 Rep. benemeriti sunt, scripsissetis? Nōne gladium inter
 sacra monumēta cōsecrassetis? Non illū secundū deos
 ueneraremini? Nunc mihi consyderate, quæ uerissimile
 est fecisse Tyrannū: quæ dixisse, priusq; sibi mortē con-
 T scisceret:

scisceret. Quū iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiā uulneribus confoderetur: idēq; in his corporis partibus, quæ conspicuæ magis, magisq; sint oculis obuiæ: uidelicet ut q̄maxime discruciaret eū, qui genuerat: quoq; primo statim cōspectu perturbaret: miserabiliter indamabat, parentem implorans nō adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui senex iam esset, atq; inualidus: uerum domesticarū cladium spectatorem. Nam ego interim discesserā, autor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, scēnam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant. At ille astans, ubi filium conspexit, quem habebat unicum: semiuiuū, sanguinolentum, cæde conspersum, tum uulnera perpetua, plurima ac letalia: hunc ad modū exclamauit: O nate extincti sumus: interempti sumus: tanq̄ Tyrāni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? Cui me relinquit? qui quidem iamdudū propter occisum te fili sum extinctus: nisi forte me tanq̄ senem contemnit, ac lento supplicio me cōficit: producitq; mihi mortē: redditq; mihi cædem longiorē. Atq; hæc loquutus, ensē quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quod per omnia filio fideret: uerū ne is quidem deerat, ut qui iamdudū fuerit à me paratus, atq; ad facinus futurū relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atq; è uulnere exempto, ait: Dudū me occidisti: nunc finē malis impone gladiē. Ades patri lugenti solamen: senilemq; manū & infelicem adiuua.

iugula.

iugula, Tyrannū occide, luctu libera: utinam prior in te incidissem: utinā in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanq̃ Tyrānus duntaxat: sed qui crederem mihi superesse ultorem: nunc autē tanq̃ orbus occumbo: nunc tanq̃ cui desit etiam mactator. Atq̃ hæc ubi diceret, gladium adegit, tremens neq̃ sat potens. Cupiebat quidem: uerum non suppetebant uires ad facinus exigendū. Quot hic supplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot Tyrannicidia? Quot præmia? Postremo spectastis om̃es iuuenem dudum prostratum: nec exiguū profecto, neq̃ mediocriū uirū opus: ac senem huic circūfusus, atq̃ amborum sanguinem cōmixtum, libertatis illam & uictorialem uictimā, meiq̃ gladij facinora. At gladius ipse in medio amborum: declarans q̃ non indignum se domino præstitit: testansq̃ quod mihi fidam nauasset operā. Id si à me ipso fuisset patratum, minus fuerat futurum. Nunc autē illustrius est ipsa nouitate. Atq̃ ego quidē sum is, qui Tyrānidem sustuli. Cæterum actio in multos est distributa, quēadmodum in fabulis fieri cōsuevit. Ac primas quidē partes egi ipse. Secundas autem filius. Porro tertias Tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

LYCIANI TYRANNICIDAE, DES.

ERASMO ROTERODAMO

INTERPRETE,

FINIS.

T 2 Decla

DECLAMATIO

DES. ERASMI ROTERODAMI, NON IL
LA QUIDEM VERSA, SED QVAE
SVPERIORI DECLAMATIO
NI E LVCIANO VER
SAE RESPON
DEAT.

I MIHI CAUSA hæc iudices, apud cōcionē popularē quæ studijs potius, q̄ ex acto rerum iudicio duci cōsuevit, esset agenda: ac non magis apud iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimirum grauissimos sapientissimosq; nō nihil pfecto uererer, ne omniū animis noua hac & insperata latitia gestientibus, atq; (ut ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus. Porro fauētes, beneuolosq; multo minus: quippe qui frontem modo, quasiq; personā huius negocij intuentibus: nō faciem ipsam propius cōtemplantibus uideri fortasse possim, in cōmuni totius ciuitatis gaudio: tum autē in causa tam populari, uelut importunius obstrepere atq; obturbare. Enimvero quum omnis affectus inutilis

inutilis est ad recte iudicandū: tum ingens, intēperans, atq; exundans lētitia, nō solum iudicium omne funditus tollere solet, uerū etiam nostri sensus nō raro nobis eripere: præsertim (si quē admodū hæc nostra) post grates diuturnasq; calamitates, ac ueluti tēpestatē sæuissimam, repēte prætercō spem (quasi portus quidam) fuerit obiecta. Quid aut tam acerbum liberæ multitudini, cō seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, cō libertas? Itaq; nō rebus modo ipsis, sed uel inanibus harum rerū uocabulis, plebis animā queant ad quidlibet impelli: maxime primis his aliquot diebus, dū gaudio/rum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet: dū lētitia temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandū instituere non sinit. Verum uestra iudices singularis sapientia, perspicacitasq; nō hoc tantum scrupulo me leuat, uerum & hanc mihi fidutiā supeditat, uti sperem futurum: ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidētia, nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calūniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reip. charitate suscepi: uobis nō modo nō inuidiosum, sed fauorabile, plausibilēq; uideatur. Etenim postcō uiderem manifesta quadam deorū beneuolentia, post diuturnam ac miserrimā illam seruitutē, toties Reip. uotis expetitam libertatem aliquādo contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, cō ut gratos

nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta: quo uidelicet munus suum huic urbi proprium, perpetuumq; facere uellent: & constabilire, tueriq; quod largiri non essent grauati. Meminisseq; iisdem in manu esse: ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitudinis partes: intelligere uidelicet, cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus: si beneficium acceptum agnoscamus: si celebremus: si ad illos autores referamus. Neque mihi committendum putauimus: dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati, impij q; reperiamur. Neque enim isthoc nomine nunc perinde laboratur: ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quantq; id quoq; longaiam Tyrânide exhaustius est, quàm ut inde temere dari præmia conueniat immerentibus) Illud agitur: ne dij immortales qui huius male consulta, nobis uertunt bene: hoc tantum munus à nobis tanq; ingratis reposcant. Si quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ: id illis fraudatis, in hominem contulerimus. At quem hominē obsecro? Nempe, qui quū priuatus contra leges iuuenē occiderit: atq; hac temeritate sua restitutæ libertatis periculosam occasionem modo præbuerit: idq; adeo imprudens (uti mox docebimus) nō uertitur pulcherrimū Tyrannicidæ titulum dijs eripere: sibi arrogare:

arrogare: Reipu. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingratitude ream agere: nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem iudices facinus speciosius Tyrannicidio: nullū dñs dignius: uerum hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritis. Nullum præmium honestius, illustriusq; q̃ quod Tyrānicidæ debetur. Sed hoc impensius, accuratiusq; spectandum: ne temere decernatur in digno. Per multa siquidem, permulta ad id requiruntur: ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulo post euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis poenas debeat: eum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi, imo flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sunt debitura. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset: maluit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum, quod obnoxia Reipu. quoties libido sit, possit impropere. Tum illud utrum risu potius, an odio dignū existimē: quod in tribunalibus, quod apud ornatissimū seuerissimorū iudicū cōcessum, Thrasionē quendā nobis è comœdia retulit? Sensistis iudices, ut è corona pleriq; risum tenere nequierint, dū p̃sonatus iste Hercules tragœdiā illā suam

suā nobis recitabat: de sese tercꝫ quaterꝫ Tyrānicida:
de sapiēte illo gladio cōmilitone suo, qui per se prudēs
senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collo-
cetur, domino in deorum numerū relato. Dñi boni, qui
bus phaleris, quibus fucis, qbus ampullis facinus illud
nobis suū ornauit, iactauit, exaggerauit: ꝫ militari ia-
ctantia, ꝫ Stentorea uoce, ꝫ fastuoso uultu, ꝫ arrogā-
tibus supercilijs, ꝫ stupidis oculis, suū ipse uobis enco-
mium detonabat: Quæso iudices, ut etiam nunc homi-
nis uultum diligenter attendatis: nonne uobis minita-
ri uidetur: nonne dicere: ni mihi præmium decreueri-
tis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac
fortissimo gladio: qui uel sine me, meas uices, ubi lube-
bit, acturus est. Quis tandem istam ferat iactantiā, uel
in eo, qui uere Tyrannū occidisset: Hæc quoqꝫ me cau-
sa iudices (necꝫ enim inficiādum est) cōmouit, ut huius
obstiterē petitioni: uel magis, ut immoderatā arrogan-
tiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Vi-
debam iam inde ab initio, quū certatim uniuersa ciui-
tas dñs libertatis autoribus grataret: ut hic sese ira tu-
mens in medium ingesserit: ꝫ indigne tulerit uictimas
dñs seruatoribus immolatas. Sibi hūc honorem eripit
sese unicum esse restitutæ libertatis autorem prodamita-
bat: leges, aras, focos, omnia publica, priuatāqꝫ, suæ dex-
træ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum
deniqꝫ iudices auguramini: si ad huius intolerabilē ia-
ctantiam,

stantiā, uestra autoritas, uestra cōprobatio, si præmiū
 quasi pignus accesserit? Quid, nisi ut Tyranno submo-
 to, alter quidam huic ciuitati paretur: qui uentosæ lin-
 guæ, gloriæq; quasi Tyrannidē quandā exerceat? Qui
 quotidie nobis odiosam istam suam Tragœdiam inge-
 rat: quotidie dextrā istam Herculanā, & gladium pro-
 digiosum minitetur? Vtrum est hoc iudices Tyrānide
 liberari, an mutare Tyrannum? Videtis ipsi q̃ minaci
 fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid
 minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi nō li-
 cebit libertate in cōtradicens (tuo scilicet munere) uti,
 quū tu sic abutare: qui liberū tibi putaris (id quod etiā
 in proscenio leges fieri uetant) crimē tam atrox, tam ca-
 pitale in cuem impingere, tantū quia lubuit: idq; apud
 iudices iuratos, in tam frequēti ciuiū corona, quod ne-
 queas uel leuissimo confirmare argumento. Siquidem
 q̃ reliqua gloriose, tam illud impudēter dicebas, mihi
 nullam fuisse causam, quare tibi contradicendi partes
 susciperem: nisi quo Tyranni necem, quæ me discrucia-
 ret scilicet, ulciscerer. Quo quidem tuo exemplo si uidi-
 sim in te liberet uti, mox intelligeres q̃ atrociam, quanto
 probabilius in te possint retorqueri. Nam tuū istud tā
 inuidiosum (quē admodum tu quidem existimabas) cō-
 uitium, me longe minus etiā territabat, q̃ (quod uulgo
 dicunt) ex pelui redditū fulgur. Etenim præter q̃ quod
 neq; affinitas, neq; cognatio, neq; necessitudo, neque

emolumentū, neq; prorsus alia res ulla mihi cū Tyranno intercessit: quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quēq; criminis hærere suspicionē, tu quoq; scires: nisi nūq; tribunalia uidisses: ac nisi hodie deuiū te lucelli spes fecisset iureconsultū. Equidem arbitror, meā fidem, integritatē, pietatem, totamq; meā uitam sic huic Reip. spectatam esse: ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, q̃ mihi suspicionē ullam conciliaris. Vides q̃ multis adductus sim causis, ut tibi obssisterem. Deniq; (si scire uis) bona ciuiū pars id à me enixissime flagitauit, ut sui patrociniū aduersum te capesserem: negantes sibi uideri Tyrannide liberos sese, nisi te à Tyrānicidæ præmio deicerem. Non quod pudeat hominī debere hanc felicitatem: tamen si id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arrogātī, sanē q̃ molestum est: at debere, cui nō debeas: isthuc uero non grauissimū modo, uerū etiam stultissimū. Equidem ne lenoni quidē, uel uerbo refrager, si modo is promereatur: sed obnoxiiū esse tam importuno imputatori, tū qui nihil iuuerit: id uero bis miserū est, bis stultū est. Nullus enim insolentius exprobrat beneficium, q̃ qui quod nō dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerē, nisi quia sic animo lubitum sit meo: profecto nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud iudices tam sanctos agatur: si uere præmiū meruisti, non tibi honorem eripio:

rem eripio:uerū etiam uehementer illustro:quādo nō paulo magnificentius est tyrannicidæ præmiū euicisse, q̄ tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis:si boni ciuis fungor officio:si nullo meo emolumento Remp. debiti præmij ream defendo:si stultitiæ crimē, si imprudentiæ infamiā à ciuitate depello:si non sino, ut nostro omniū periculo hæc urbs in deos existat ingrata: Postremo si deorum immortalīū causam ago, quibus honorem debitū tu conaris interuertere. Vel hinc fac liqueat, quanta religione reliquā causam egeris:qui statim ingrediēs tam impudenter sis calūniatus. Contradicit igitur contra Remp. fauet Tyranno. Quāq̄ ego illud quoq̄ liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel Tyrānorum causas citra fraudem agere licere. Neq̄ tamen à uobis postulo iudices:ut uel mihi prosit in causa hoc meum erga Remp. studium, uel huic obsit tam insolens arrogātia: imo non deprecor inuidentiæ suspicionem:nō refugio uel atrocissimā illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam:ut Tyranno fauisse uidear:nisi certioribus, quā ut à quoq̄ refelli possint, argumentis euinco:nisi demum & aduersario persuadeo, modo ne tergiferentur, ut q̄ maxime ciuilit̄ quis agat, nullum ei deberi præmium: Sin exactius, seueriusque, poenam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quā potest breuissime facio:quæso iudices, ut me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices: ut iste

interdicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unū spectare iusserit, quantis malis Tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat: hac re bonā orationis partē occupabat: nihil nos aliud perpendere uoluit, nisi quod grauem seruitutem tolerassemus, nūc optata libertate frueremur. Nimirum id tantum uos spectare uoluit, quod ad hoc iudiciū nihil attinebat. Neq̃ em̃ hoc in quæstionē uenit, q̃ miserā sit Tyrānis, q̃ optanda libertas. Sed de illo cognoscitis iudices: quū libertas huic urbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod euētu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum uideri oporteat. Relegam autē eadē uestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidem refellēdi genus simplicissimum esse puto: sequarq̃ partes illas, quibus iste rem secuit: id nimirum agens, ut quēadmodum in geniosi cōuiuatores iisdem carnibus alio atq̃ alio modo coquēdis, cōdiendisq̃ efficiūt, uti multa opsoniorū genera uideātur: itidem iste nobis ex unico homicidio multa facit tyrānicidia. Repetā igit̃ ordine gradus illos q̃bus iste facin⁹ suū sibi uisus est mirifice attollere, & in quibus idētidē restitabar. Quod si me deturbāte, uel in uno quolibet consistere poterit: tū ipse sese uictorē pronūciet licebit. Quot tyrānicidia, inqt, quot præmia: Primum quod uolui: deinde quod conatus sum. Tum aut̃ quod filium occidi plusq̃ tyrannū. Postremo, quod pater ob

ter ob mortē huius sibi necem cōsciuit. Principio quod uoluit iudices: quis non leuius esse uideat, q̃ ut sit refel-
lendum: nisi quod iste tāta uoce intonabat, toties incul-
cabat, quod Tyrānū uoluisset occidere: atq; id (ut nihil
iam accederet) tamē prēmio dignū asseuerabat. Quid
autē tam ridiculum, q̃ nudæ uoluntatis prēmīū à lege
flagitare: quæ adeo nihil ad se pertinere putat, quid ue-
lint, aut in animo statuant homines: ut neq; poenā irro-
gent, siquid uelis modo perperam: neq; prēmīū osten-
dant, siquid officiose uelis: uerū id unūquēq; uoluisse in-
terpretatur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergo ne, in-
quies, nō magna facti pars est uoluisse, quod quidem
arduis in rebus uel solū sufficere solet: Recte sanē. Sed
apud deos modo: quippe quibus solis perspicuum est
quid nolis aut uelis: ab his prēmīū expectandū, siquid
præclarum animo conceperis. Lex hominū uices agit:
& quid in obscuris illis sinuosi cordis specub⁹ mortales
agitant, adeo sua referre nihil putat: ut (nō dicā) abdita
aut suspiciosa: sed ne ea quidē admittat, quæ populari
sunt opinione, famāq; iactata. Postremo ut non nisi cō-
perta recipiat: nō audiat nisi quæ sunt certissimis argu-
mentis deprehensa, probata, euicta. Cedo quod est fa-
cinus tā nefariū, cuius simplex uoluntas in crimen unq̃
est uocata: Ista iudicia Aeaci, Rhadamantiq; tribunali-
bus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid fe-
ceris adferro. Quod si nulla lex ulli flagitio supplicium

minatur, quod in animo statueris: quæ tãdem est impendia, p merito quod præstare uolueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmiũ postulare? Quæ quidem quũ id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coerceat: multoq; magis ad eius partes pertineat, nocentibus erogare poenam, q̃ bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) posteaq; in criminibus non accipit insimulatione meræ uoluntatis: quæso te, in petedis præmijs ostentationem uoluntatis admittet? Quis autem est ciuiũ uel quantũlibet ignauus, qui non uelit Tyrannũ occidere, si tuto liceat? Quis nõ uel leno, saltem emolumentĩ causa uelit? Deniq; quis non facile simulare possit uoluisse se: uidelicet quo præmiũ gratis auferat? Vis itaq; dicã, quantũ hoc totum habeat momenti, uoluisse occidere? Nẽpe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficiũ, ei lex beneficiũ repẽdit: at qui bene uoluit tantũ, ei quid debet, nisi ut uicissim bene uelit Resp? I nunc, & hoc in gradu nos iube cõsistere. Rem tam eximiã, inquis, animo uersaui, statui, decreui: an præmiũ negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules: uerum illud interim præmiũ feres: uelut homo nimĩũ perfrictæ frontis, irrius, explosus, exhibilatus discedes: quem nõ puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidẽ ausit à quoq; petere, ut rem pro uoluntate auferat: nemo tã uecors qui concedat,

concedat, ut uoluntatē nescio quā, hoc est minus quā uerba precio redimat. At nō uolui tantū, inquis: uerum & periditatus sum, ascendi, submoui satellites. Primum isthuc tu quidem consulte facis, quod de gradu illo desisti, in quo nimis profecto incōmode stabas: quāquā ne in hoc quidem multo cōmodius constiteris. Nam etiā si paulo minus absurdum uideatur: haud ita multo minus impudens tamen est: quū lex palam prāmiū decernat ei, qui factū prāstiterit: te quod conatus modo sis, prāmiū poscere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cū ciue priuato? Age quid si quis ciuiū tecum iniisset contractum: ita ut ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo uterque periculo: atque is nondū prāstita cōditione, nūmos his uerbis abs te petat: Cedo mercedē, conatus sum, tentauī, adnissus sum: an nō p̄tinus impudenti hominī respōdebis: Cedo cōditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quādo quidē effectū abs te pactus sum, nō conatū. Puta totidem uerbis tibi nūc respondere legem: Agnosco contractū: non muto pacta: debeo prāmiū: sed si tu conditionē prāstitisti: si Tyranum occidisti. Verbis aut obligantur, aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum prāmiū, non grauebor dare: sin ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me nō ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis cōtractibus nemo tā improbus inue-

bus inuenitur: ut lucrum conditione promissum postulet, non præstita conditione: nemo tam stultus ut det, si quis postulet: & tu à Rep. maximū omnīū præmiū postulas, quod conatus modo sis? Nihil mihi nisi nugas adfers: donec illud unū audiam, quod te præstare oportebat. Volui, inquis: ascēdi, perrupi custodias, submoui satellites: quātulū iā est illud qd' superest? Quid adhuc desyderas? Nēpe nihil in te desydere præter illud, cui soli debebatur præmiū. An non intellexisti in istiusmodi cōtractibus duplex esse periculum: quorū alterū ad hunc tantū, alterū ad illū proprie ptineat: uidelicet per soluēdæ mercedis, & præstādæ cōditionis. Ego meo periculo præmij depēdendi onus recipio: neq; tua referre putes, neq; refert q̄ angusta mihi res, unde corradēdū quod debeam precium. Tu itidem conditionē tuo suscipis periculo: neq; mea quicq; interest, quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstāda. Totam istam curam, totū hoc negotium tibi relinquo. Quod si ego iam præstita abs te conditione, cōmemorem tibi in agris meis male prouenisse segetes: merces naufragio periisse: nihil aueli à malis debitoribus: non sine graui dispendio cōflari posse pecuniam, quam tibi debeam: dic obsecro: nonne nugas agere me dices, negans horum quicq; ad te pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neq; quisq; est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchre satisfactum existimas,

mas, si tu mihi tragediam adferas, quantū adieris periculi, quantū sudorū, quantū uigiliarū exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumniosior, scrupulosiorq̃, q̃ ut legibus tam occupatis conueniat, alienā expendere uoluntatē, alienos pensiculari conatus: quorū suos quisq̃ nimio solet æstimare: non suos difficile est adamussim perpendere. At facti, facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionē cadit: hunc reliqua omnia consuevit metiri. Tamen si non piget interdum aequi boniq̃ rationem habere. Verum in his litibus, quæ de uetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: at in contractibus, quæ neq̃ ui, neq̃ dolo coierūt: quid est quod à præscripto rectetur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quid tuis Circūspice: & si potes usq̃ inuenire exemplū, non nego premiū. Sæpenumero in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti. Cedo: num quando uidisti quenq̃ tā impudentē, qui palmā sibi hoc nomine uendicaret, quod strenue certasset? Nō arbitror atq̃ id in re penē ludicra, certe ad uoluptatē cōparata: Et tu in tam serio, omniūq̃ splendidissimo negotio, id tibi postulas, quod in scenicis illis pudeat uel impudentissimū tentare? Age quoties & illud uidisti euenire: ut q̃ sese fortissime, doctissimēq̃ gessisset in cursu: is à præmio longissime abesset, & ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sanē, quod causetur: excidisse habenas, con-

sternatū equū, fractam rotam: iacet se uel arte, uel uiribus tāto præcellentiore, quāto Therſite præſtitit Achilles: niſi metā prior attigerit, proſecto poſtulādi præmiij nullū habebit, fortunā ſuā incuſare licebit. Cæterū Agonotheræ nō indignabitur, ppter ea quod hoc animo in certamē deſcēderit, ut eius uteretur cōditione: id eſt, ita demū præmiū ferret, ſi uirtuti fortuna fauēte uiciffet. Alioqui ſi conatui, non tantū effectui præmiū deberetur: tot palmis eſſet opus, quot in Olympicū certamen ueniſſent. Quācūq; in huiuſmodi ludis, qui ſolēnitatis, uoluptatisq; gratia proponūtur: fit interdū, ut uictis quoq; præmia ſtatuātur, nō honoris, ſed ſolatij gratia: uerū ſerijs in rebus, atq; adeo periculofis, quānam obſecto lex uncūq; mercedē ſtatuit, niſi ſiquis facin⁹ perēgiſſet: & ita peregiſſet, ut omnis numeros impleat. A quo tū quantū abſis, mox audies: nam nunc de conatis tantū agimus. Lex igitur ciuicā promittit coronā ei, qui ciuem in bello ſeruarit. Quis uncūq; ad hunc honorē uel aſpirauit: qd' ſe telis obiecerit: quod nō ſine multis uulneribus diſceſſerit? Proſecto niſi ciue ſeruato, nemo ciuicam petit. Quis uncūq; his uerbis muralem petit? Acti⁹ cōtendi iudices, ut moenia ſuperarē. Omnia feci: ſed depulſus ſum. Quantūlibet eniſus ſit, niſi cōſenſo muro, nemo tā inuerecundus, ut muralē coronā ſibi deberi dicat. Obſidionalē nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremo nullus honos petit, niſi ab eo q id effecerit: ad

rit: ad qd' honor innitat. Qui nauim in tēpestate deser-
 tū, ad littus pduxerit, huic ex lege uendicatio est earū re-
 rū, quæ naui uehebātur. Quorū attinet hic tuā iacta-
 re peritiā, sudores, pericula, conatus? Nihil nō feceris, q
 nauē in tutū reduceres: sed uictus tēpestate deseruisti:
 audebis quicq; ex his quæ sunt in naui, tibi uendicare?
 Aut si ausis: futurū speras, ut quisq; te uel pilū sinat at-
 tingere? Nō opinor. Siquis unq; ouationē, supplicatio-
 nem, triūphū obtinuit, qd' ad uictoriā omnibus uernis
 esset enisus: qd' grauius se gesserit in bello, nisi superior
 discesserit: nisi præscriptū à lege numerū hostiū fuderit:
 aude & tu tibi præmiū pmittere, qd' tyrānicidiū sis ag-
 gressus. Qd' si nemini hominū memoria cōtigit, define
 tibi noua spē blādiri: define inaudito exēplo postulare,
 qd' sperare sit improbissimū, dare postulāti stultissimū.
 Noli nobis cōmemorare, quāto capitis periculo murū
 arcis cōscenderis: quā uirtute satellitiū Tyrānicū petru
 peris: alios depuleris, alios occideris: quorū maximam
 partē tibi liberū est fingere. Ad obtinēdum tyrānicidæ
 præmiū, duobus dūtaxat uerbis est opus: Tyrānū occi-
 di. Quātūuis conatū exaggeres, alleues, attollas: nō nisi
 tyrānicidæ debet præmiū. Alioqui qd' dices si eodē illo
 die, q tu arcē cōscēdisti, p multi pariter aggressi, sua qsq;
 uirtute freti: quorū nemo tamen tyrannū interemisset:
 utrū omnes tyrānicidæ præmio potiētur ex æquo, nem-
 pe quia conati? Age quid si multis strenue rē aggressis,

incipiam, qui sit omnium ignauissimus (ut non semper
uirtuti respondet fortuna) eum contingat interficere: an
non prateritis reliquis hic unus honorē auferet. Quam
obrem tandem? Non quia plus adierit periculi: sed quo-
niam id conficit, cui lex honorē decreuit. Hic tu fortasse
rursus incipies deplorare, frustra sumptā operam: nega-
bis æquū esse uirtutis egregios conatus merito fraudari
præmio, nisi fortunæ suffragio adiumentur. Sed quam
tandem potest esse iniqua conditio, quā nemo compel-
litur accipere, nisi cui cordi sit? Quantūlibet iniqua con-
ditio proponitur: eam nimirū facit æquissimā, quisquā
sua sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplū
conferre) quid iniquius, quā uel summū artificem ab im-
peritissimo superari, si modo iactus commode cadat?
Atque id adeo nemo tantū iniquū causatur: propterea
quod cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat
non suscipere. Itaque lex quod præstari uelit, id palam atque
in medio proponit. Quid abs te præstari possit, id tibi
relinquit expēdendū. Illa nihil mauult, quā ut res quæ opti-
me cadat: quod si postea quæ nihil iam intentatū relique-
ris: quo minus effeceris, per fortunā stetit: intelligis (opi-
nor) nihil habere te, quod legi succenseas. Fortunā, si ita
lubet, in ius uoca, cum lege nihil tibi rei. Quæ ut nihil pro-
mittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque uero existi-
mus iudices, istud à maioribus quæ hanc legē tulerūt, sine
summa ratione fuisse factū, ut conato præmiū non esse
statuendū

flamendū putarint. Videlicet illud ceterunt: non tantū
ne accipites istas & inexplicabiles huiusmodi de cona-
tu lites inuitarent: uerū etiā quod intelligerēt tyrānicidij
conatū non posse, nisi summo ciuitatis periculo suscipi.
Vnde futurum prospiciebant: ut si conatui præmiū sta-
tuissent, temeritate conantiū Resp. subuerteret potius
q̃ restitueretur. Etenim Tyrānis quid aliud est, q̃ graue,
capitalēq; ciuitatis huius: Huic si quis medeat, ei mer-
ces digna proposita est: quā ita demū ferat, si remediū
praesentaneū attulerit. Verū huic malo neminē oportet
admoliri manū, nisi certū artificem: qui sua diligētia, pe-
nitiaq; fretus, nō sinat hoc licere fortunæ: ut dum ipse sa-
lutē dare conatur, illa uitā penitus eripiat. Quid: utrū
tu igitur in eiusmodi discrimine, conatum præmio iudi-
cas inuitandū esse: an potius poena deterrendū, nisi qd
conatus est quispiā, idem præstiterit. Nec illud te suble-
uat, quod mihi uidebare ratiocinādo colligere: quū lex
in maleficijs poenam irroget simplici sceleris molitioni
par esse, ut multo magis in benefactis conatus habeat
rationē. Nam oportere legē multo p̃pensiorē uideri ad
cōpensandā uirtutē, q̃ ad retaliandā culpā. Atq; uide
q̃ hic tota erras uia. Principio nō animaduertis hoc ty-
rannicidij facinus toto genere à reliquis discedere: pro-
pterea qd' aliorū molitio cū priuato molietis periculo
modo cōiuncta est: huius cū publico Reip. discrimine
copulata: ut temere moliri tyrānicidij nihil aliud sit, q̃

temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualicumque conatum in quaestione uenire sinit: uerum in paucis duntaxat: quae uel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur: uel eiusmodi sunt, ut prius exitium adferant, quam conatus dent significationem. Quod genus, parricidium, ueneficium, proditio. Postremo non uides nihil esse simile, totaque natura, rationeque discrepare: poenae legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem proprie legum munus: alterum quasi quaedam de iure concessio, legisque candor (ut ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere sic demum intelliges: si reputes, quam multa sint quae lex iubeat, addita poena non pareas: quam multa item uictet, nisi obtemperaris, supplicium minitans. Contra, uix unum atque alterum esse, ad quae praemio sollicitet. Quaedam enim eiusmodi sunt, ut durum ac seruire uideatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, uxorem ducere: operam dare liberis. Hic lex nimirum urbanus ac ueracius tecum agit: patris, non magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuito te praestare debebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, ut a quouis non improbo ciue praestari uelle oporteat: tamen & fortiora uidentur, quam ut a multis praestari queant: & periculosiora, quam ut multi uelint suscipere. Nam inhumanum uidetur cuiquam uitae suae contemptum imperare. Ad haec igitur praemio animat, quasi quod calcar addit uirtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quam ad quae

quæ semet ipsa astringit. Nec mirandū est, si attētor, si uigilantior, si exactior est in pprio, naturalicq; munere suo, q̄ in eo in quo p tēporis ratione in alienas partes descēdit. Huic astipulat illud, qd' nouis etiā criminibus exemplū, aut nouū noua lege solet institui, aut à simili lege mutuo sumi. Neq; tamē idem fieri cōsueuit: si quis quid noui facinoris cū laude patrauit, ut præmiū à con- simili cōstitutione decernatur: nisi lex extet, quæ nomi- natim honorē statuatur eius facto: quod roget, uix habe- bit: qd' postulet, haudquaq;. Quur em̄ legi necesse sit passim ciuiū suorū officiū mercede redimere: qñquidē ne sit impunita improbitas, id publicitus omniū refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid aut est quod non uel gratus patriæ debeat ciuis: cui si uel animā im- penderis: quid mirandū, si quod acceperas, id restituas? Ut supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmiū illico tibi debeatur, si persoluas. Itidē: si quid in leges cōmittas, nō potes effugere suppli- ciū: at non statim illæ tibi præmiū debituræ sint, si quid cū officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio cōti- nerent, ne opus quidem esset ullis legibus: quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis è moribus natæ sunt: id quod uere uulgo dictitant, ac pharmaci ui- ce fungātur. Finge itaq; nullas esse leges: quemadmo- dum de aureo Saturni sæculo fabulantur Poetæ, suo quēq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire be- nefacta,

infecta, quod nulla lex præmiū decernat: Vt lex nominat nisi improbis: ita nō pollicetur optimis ciuibus. Quorsum em̄ opus p̄misso, quū uirtus absoluta abunde seipsa cōtenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profecto plus q̄ impudētissimū est: improbe flagitare quod ea candide ciuilerq̄ p̄miserit, ciuis est probitatis nō satis spectata. Tu quid merueris, paulo post excuties: interim finge sanē præcipuā quandā utilitatē attulisse, cui tamen ex lege præmiū nō debeat. Vtrū protinus clamitabis infrugiferum fuisse officiū ciuitatē in ius uocabis: plebem ingrātā uociferaberis: minitabere iudicibus, nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant? An potius ipsam uirtutē abunde magnum sui præmiū iudicabis? oblectabis te cōscientia recti: hunc esse maximū fructum officiū duces, qd' de alijs citra tuū emolumentū benemerendo ad deorum benignitatē uidearis accedere? Nimirū hæc tibi futura sunt laus, si modo ciuis sis optim⁹. Quod si nō cōtētus istis, aliud adhuc nescio qd' præmium desyderes: certe maximo proximū est gloria. Hoc tu iā propemodū tulisti. Quāto metiris p̄cio, uolitare p̄ ora mortaliū, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omniū in te conuersos circūferre? Ista, inquā, uel maxima præmiū pars: nā pecunia sanē q̄ exiguū momētū adfert. Tu conatus dū taxat es: permagna portio; uel caput potius ipsum, tuo deest facinori. At quū interim his rebus frueris: dū non
occiso

occiso Tyrāno, tamē uelut Tyrānicida celebraris: quæ-
 so te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus
 eras, etiā si Tyrānū occidisses? Postremo isthuc ipsum
 præmiū penē dixerim inuidendū mihi uidetur: quod
 iam tibi licuit toties Reip. Tyrānicidiū imputare: quod
 in celebri iudicio tibi contigit honestissimū præmiū fla-
 gitare, & in tā frequenti theatro spectante Rep. magni-
 ficam istā tuā tragediā peragere. Mihi uidetur iudices
 beneficij tulisse gratiā, quisquis exprobrare beneficium
 potuit. Tu fortunæ, tu deorū munus imputas ciuitati:
 & sunt fortassis, qui tibi libertatē acceptā ferāt. An hæc
 tanta præmia cōtemnis? quæ uel uero Tyrānicidæ suffi-
 cere debuerāt: nisi lex maluisset præmio conatū ab effe-
 ctu distinguere. Quāq̃ nullū me herde præmiū magis
 cōgruit ei, qui Tyrannū conatus sit occidere, nec occide-
 rit: q̃ ut illi contingat. Tyrānicidæ præmiū sperare, nec
 ferre tamen. Hicne erat ille gradus, in quo nos tecū cō-
 morari iubeas? Quāq̃ hoc nomine tuus conatus min⁹
 promeret⁹ præmiū: qđ aliorū pposito fortuna modo
 defuit, tibi uolūtas, ut ais. Effecisti qđ uoluisti: id quod
 erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iādudū aliū gra-
 dum (ut uideo) circūspectas, in quē te recipias. Nam in
 hoc q̃ citra omnē præmij spem cōsistas, intelligis. Age
 sequemur te p omnia: & aliūde alio fugitantē psequemur,
 nec usq̃ sinemus cōsistere. Atqui nō tantū aggressus
 sum, inquis, uerū etiā occidi: nempe filiū: qđ id faci-

Y nus in

nus in duo secas Tyrānicidia: & quod filium sustuleris plusq̃ Tyrannū, tum Tyrānidis successorē: & quod parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nūc hoc cuiusmodi sit inspiciam⁹. Parentē ais abs te, iugulato filio, eadē occisum opera. Negas em̃ referre, qua uia peremeris, modo sustuleris: imo splendidius istuc uideri uis, quod tuo quidē ense, uerū ipsius dextera sit interemptus. Hæc tā honesta iudices oratio possit parū attentū fallere: præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris uenditātē, dum nobis ob oculos ponit ualidū illū, florentēq̃ iuuenē, sic patri adamatū, crebris uulnibus confossum: parentē senē miserū, illi circūfusus, eodem exanimatū ense, sanguinē utriusq̃ inter se confusum. Ista quidē dictu splendida: sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui nō uideat: nemo tā effrons qui neget, spectaculū illud multo omnīū iucundissimū extitisse ciuitati: quū senem Tyrannū iuueni uideret incumbētē, exanimē exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futuroꝝ metu. Hæc quū per se maxima, quū Reip. sint gratissimæ: quid attinet uerbis exaggerare? Illud unū in hoc iudicio uertitur: utrū tibi acceptū ferri oporteat, quod pater sine cōtrouersia Tyrannus occisus est, an fortuna, supernūq̃ dexteritati. Quod em̃ tuo gladio pemptus est, id uero q̃ est futile, nihilq̃. Quid si tuo gladio ab eo q̃ eū utendū abs te rogasset, Tyrānus esset necatus: num tu protinus

tu protinus Tyrāniddæ præmiū petiū uenires? Lex occisori pollicetur honorē: tu eum iugulaſti, de quo certe cōtrouerſum eſſe poterat, Tyrāni nomine cenſendus eſſet, necne: eū de quo nihil erat dubitationis, reliquiſti. Si prudens, prudēs excidiſti à præmio: ſin metu, multo minus etiā cauſa eſt poſtulādi muneris: uerū illud tute uehemēter urgebas, uti prudēs uolensq; reliquiſſe uidere. Sed quod tandem erat iſtud tuū conſiliū: quū tibi ſic in manu eſſet nō toto metu liberare Remp. ſed ultorem tui facinoris, & uerū certūmq; Tyrānū relinquere? Intelligebas (ut ais) omne negotium conſectū extincto inuenire: propterea quod modis omnibus futurū præſciſſes, ut ſenex illico ſibi met eodē gladio necem conſciſceret. Videte iudices in maniſeſtiſſimo mendacio, quā rima conatur elabi: niſi diuinandi ſcientiā cōmentus fuiſſet, nō poterat hinc explicare ſeſe. Siquidē hæc uel augur, uel haruſpex, uel uates diceret: fortasſe nōnullos inuenires, q; iſta prædicanti fidē eſſent habituri. Nunc qd impudētius? quid uanius? quid ueri diſſimilius? q̃p; aſſeuerare, id certū præſciſſe te, quod tale ſit, ut quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An cōiecturis es aſſequutus id euenturum, quod euenit? At quid aliud effici cōiecturis poterat, niſi ut uel ſperares, uel ſuſpicarere? Porro in re tam ancipiti, quæ dementia erat ſpem incertam ſequi, diſcrimen certum negligere? Sed audiamus obſecro, certas illas cōiecturas, quibus hic noſter ua-

Y 2   tes præ,

tes p̄tēfēnsit inopinatū om̄ibus exitū. Iam etate fessus
erat, inquis: iā uiribus defectus: nec obtineri iā autuma-
bat posse Tyrānidē, adempto filio. Tum indulgentius
amabat, q̄ ut filio uellet esse sup̄stes. Nōne sentis hāc
adeo nō esse naturæ rerū cōsentanea: ut iam omnibus
uideātur esse cōfutata. uel priusq̄ refellātur? Vtrū sent
mentē ullam fuisse putas, an nō putas? Si nō putas: fieri
potuit, ut illi tutū uideretur, quod neutiq̄ erat tutum:
atq̄ ita p̄tinus toto falleris augurio. Sin putas sapuisset
cū erat quod usq̄ adeo diffiderat? Quali uero Tyrannus
uiribus dūtaxat unius hominis: ac nō multo magis
ingenio, uersutia, calliditate, largitione, crudelitateq̄ cō-
tineatur: quæ omnia si magis in senē q̄ in adolescentē
cōpetunt: cur tu in diuersum torques auguriū? An non
illa ætas usu rerū callentior est? an nō altius dissimulat?
an nō cauet diligētius? an nō prospicit oculatius? irasci-
tur implacabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusq̄
in longinquū cōsulit? His solis rebus imperiū Tyrāni-
cum administrat. In militiæ duce quātulū est illud mo-
mentū, qd̄ corporis uires adferunt: at in Tyrānide p̄fe-
cto multo minus. Cur magis illū terreret adēptus fili⁹,
q̄ extinctus satelles quispiam audacior? quū arx super
esset approbe munita: supeffent opes, arma, satellitū in-
gens agmen, tot in ciuitate factiosi, potētesq̄: qui nō so-
lum Tyrāni partes adiuuabāt, uerū etiā Tyrannos age-
bant. Quos equidē spero nūc nobis nō esse metuēdos:
(nolim

(nolim em̄ infausta ominari)at ita tamē,ne nimiū se-
 re negligant. Vsq̄ adeo ne senem cruda,uiridiq̄ (quod
 omnes norūt)senecta,callidū,animosum,ambitiosum,
 non stultū,una filij mors cōsternauit,ut rebus despera-
 tis protinus ē uita sibi migrandum duxerit:Præsertim
 quū ille patris dominatū nihilo reddiderit tutiorē, sed
 multo inuidiosiorē: idq̄ ob libidinē, atq̄ ætatis insolē-
 tiam, temeritatēq̄: adeo ut expedierit propemodū illi
 ad stabiliendā Tyrānidē filiū ē medio tolli. Etem̄ quo
 propius ad iusti regni speciē accesserit Tyrānis: hoc mi-
 nus est inuidiæ obnoxia, magisq̄ tuta. Iuuenis ille solū
 hoc augebat, qd' maxime Tyrannos solet euertere. Ve-
 rā illa Tyrānidis munimēta, in callidi senis pectore erāt
 collocata: sed tenerius adamabat filiū, q̄ ut defuncto
 pōssset superesse. De matercula quapiā priuata loque-
 ris: an de uiro sene, callido, crudeli, deniq̄ Tyranno?
 Quid ego iudices in eo sermone argumentis coarguen-
 do sumā operam: quē ipsa natura, quē mos, quem com-
 munis omniū sensus repudiat? Quis unq̄ isthuc audi-
 uit? Tyrannū usq̄ adeo pio in liberos fuisse animo: ut
 nō dicam cōmori uoluerit, sed cōuiuere cōmōde quie-
 rit? Credite mihi, priuatorū isti sunt affectus. Tyrānus
 neq̄ quid natura, neq̄ quid pietas, neq̄ omnino quid
 sit officium nouit. Exuit hæc omnia, simulatq̄ Tyran-
 num induit. Omnia cōmodis, omnia metu, omnia ne-
 cessitate metit. Solos hos amat (si quos tamē ille amat)

Y ; qui uel

qui uel Deos ipsos odit: quos aut metuit, & tollere nō
 dum expedit: aut quorū opera, ministeriōq; ad fulciem
 dum imperiū indiget. Quod si ullos ille posset amare,
 similes certe sui diligeret, impios, uiolentos, rapaces, sce-
 lestes: quando nihil ad conciliandā charitatē efficacius
 morū similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari
 sunt, nisi quatenus adiuuant. Adeo ut præposterū, uel
 peruersum potius quendā Stoicū Tyrānus exprimat.
 Neq; em̄ quisq; tam Stoicus fuit, ut æque uacarit omni-
 bus affectibus, atq; Tyrānus: hoc modo illos discernit,
 quod Philosophus honesto metitur sua consilia, hic cō-
 modo. An ille ullum pietatis igniculū in quenq; mortā-
 lium sentire potuit: qui in patriā, uitæ parentē, altricēq;
 qui in cælites omniū bonorū autores, tam sit impius,
 ut illam crudelissima opprimat seruitute: horū phana
 despoliet, iura contemnat. Verum ut largiamur tibi nō
 nihil, sinamusq; te priuatos affectus in Tyrannicū pe-
 ctus, hoc est, ignē in flumen transferre: an tandē persuā-
 debis illud, usq; adeo indulgenter illum adamasse filiū,
 usq; adeo in eū omēs uitæ suæ spes, uoluptates, opesq;
 semel cōtulisse: ut illo sublato, ne minimā quidem uitæ
 causam sibi reliquā esse putaret. Repete: nō dicā ex hac
 ciuitate, uerum ex uniuerso mortalium genere: non ex
 hoc sæculo, sed ab orbe cōdito, & ab ipso (si uis) Prome-
 thei simulacro. Quotus quisq; fuit pater, quota quæq;
 matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersi-
 uerit?

uerit: Naturalis hic dolor, & quē nemo ferē non mode
 ste ferat. Priuatis parētibus uel indulgentissimis, mulier
 cularū intēperatissimis affectibus mediocris luctus suf-
 ficit: Tyranni in filiū charitati nō nisi solam mortem sa-
 tisfacturā esse tu Lynceu praeuidebas? Age hoc quoq;
 tibi donamus: uicerit homo Tyrannus priuatorū in li-
 beros pietatē: uicerit indulgētia materculas omnis: qui
 tibi compertū esse potuit, utro se dolor paternus indi-
 naret? In rabiē, an in desperationē? Quo diligebat im-
 potentius: hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ci-
 uibus infensus, uel maxime uellet esse superstes: uel ob
 id deniq; quo ueterē illam iram, nūc filij nece acerrime
 exasperatā, irritatāq; Reip. supplicijs saturaret. Quod
 si aliās uitae pertaesum fuisset: haec nimirū una causa po-
 terat illum in uita retinere. Quid autē senili animo uin-
 dictae cupidius? An nescis q̄ impotentes aetas illa conci-
 piat impetus, quo rapiatur aestu, quo flagrare solet in-
 cendio: siquādo atroci insigniq; contumelia laceffatur?
 Quae uero potuit esse atrocior, quā filij caedes, sic ama-
 ti, ut tu quidem ais? Haec nimirum quicquid in illo fue-
 rit unquam crudelitatis, quicquid sauitiae, quicquid im-
 manitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fa-
 mes, deniq; si quid Tyrānicum: id omne semel de inte-
 gro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiā ani-
 malia, datae orbitatis iniuria, in rabiem solet agere: & tu
 Tyrāno (quo nullū animal imitius) nihil tale metuēdū
 esse

esse certissimus augur existimasti: quod in Tigribus uideamus euenire? Quod si tibi uni compertū erat Tyranno sic in delitijs esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut saeuissima illa Tigris, raptο catulo, in rabie uersa, in miserā hāc ciuitatē, dilaniandā, discerpēdamq; insiliret? Id si nō euenit, magna Dñs gratia, tibi magnū debetur malū: qui quantū ad te pertinet, tā dirā beluā in nostra capita, fortunaśq; immiseris. Elige nūc utrum malis: an uerū fateri, nihil fuisse Tyranno cum nostris affectibus cōmune: an cōfingere sic adamasse, ut matercularū quoq; uicerit delitias? Certe neutro modo tua cōstabit diuinatio. Quæ nisi cōstiterit, nō est quod ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ cōmoditate te imprudēte euenierit. Postremo donem⁹ & hoc tibi, ut præsciueris, & certū præsciueris, deo uidelicet quopīā te certiorē faciente (nā alioqui fieri nequaquā potuit) perinde est ac si nō præscieris, quū præscientiæ tuæ fidem legi facere nō possis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euenit. Doce quis deorū quando isthuc tibi prænunciarit. Nihil habes quod dicas. Verū posteaquā rē feliciter euenisse uideres, tum demū post factū uates esse cœpisti: quēadmodū uulgo tum fieri, tum dici cōsueuit, post euentū stultos etiā sapere: & q̄ fortunæ beneficiū uerbis in te trāsmoueres, tragediaā istam nobis cōminisci cœpisti: causas repperisti, quibus præscisse uideare. Sed dñi boni, quā non bonū Poetā te præstitisti: qui tam incōsistentia,

incōsistentia, tā cū natura pugnātia finxeris: sc̃uissimū
Tyrānū ob pietatē erga filium, ultro uitam fugisse: ob
unius capitis necē, tutum sibi non putasse in uita cōmo
rari: quū omnia superessent, quibus Tyrannis & parat
& obtinetur. Sublato eo, in quo omne Tyrānidis præ
sidiū collocat: repente rebus suis diffisum, ad inferos
abiisse. Age mitto nūc argumenta: hæc omnia uera, nō
ficta credem⁹ esse, tametsi ne fucū quidē ullū habēt ueri
Sī mihi ex omni hominū memoria, uel unū Tyrānum
potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non
spadones ac pellacas longe prætulit: qui sic illis indul
serit, ut non suspectos haberet, obseruaretq;: qui sic illis
sit filius, ut nō in barbaris quibusdam latronibus, ac ser
uis stigmaticis plus q̃ in illis fidutiæ posuerit. Ego tibi
pmultos referre possim, q̃ filios sic oderint, ut uiuos esse
pati nō possent: adeo metuerit, ut ne cibum quidē unā
capere uellent: adeo diffiderent, ut tum demū se tutos
esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus
inutilior Tyrāni satelles, q̃ filius. Ex extrema barbarie
cōductitios mauult ille, sicarios, fugitiuos, homicidas, sa
cilegos. His uitā suā mauult cōmittere, qui sua patria
frui nō possint, & alienā euertere gaudeant: qui barba
ricis, feriniscq; uiribus antecellāt, & gigātes illos impios
referant: qui propter animi cupiditatē non difficile ad
quiduis periculi suscipiendū perducūtur, & propter in
genij feritatē à nullo facinore abhorret. Hi sunt idonei

Z Tyrannorū

Tyrānorū ministri: hi fiducia, munimentū, præsidiū ēp.
Tyrannidis multo tutissimū. Hos siquid ademerit, cau-
sam uideat dedisse, quur rebus Tyrannus diffidat. Nā
filius qua tandem ratione dominatū sustinebat? Aeta-
te? at utilior ætas grandior. Robore? unus erat. Pruden-
tia? magis sapit senecta. Custodijs quas obtinebat? at
si aduersum patrē obtinebat, mors illius seni etiā optā-
da. Si patris nomine: quid nisi unus satelles ademptus
erat? Nam custodiæ quo deficerent: nisi ad eum cui ale-
bantur? Tutior igitur erat futurus Tyrannus amoto fi-
lio. Res em̃ Tyrāno suspecta, filius uiolētus & insolens:
propterea quod reliqui illi Barbari solo lucro contenti
sunt. Filius illud præmiū spectat, Tyrannidis successio-
nem. Nec ullus pietati locus, ubi mentē possidet dira re-
gnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus, & filium
horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dictu-
ris iam dudū, nescio quid: mane, præsensi: nihil in expu-
gnatū omittā: urges. Nisi præter modū adamauit filiū:
nisi diffusus est, cur sibi mortē consciuit? Isti huc uero me-
rito demirādum: quippe qd' præter omniū, ac tuā etiā
spem euenit. Verū ego nihil ad me pertinere puto, ut ti-
bi rationē reddam, quid illi Dī in mentē immiserint, ut
sibi uim adferret: hoc tantū euincere sat est, te nullis cō-
iecturis hunc exitū certo præscire potuisse, quantūlibet
amarit filiū. Tamen si causa non admodū obscura, iam
deorū siqui fuerūt huic infensi Reip. iras diuturna no-
stra calami-

stra calamitas satiauerat. Iam ppitios nostra uota, no-
stra sacra cōmouerant: aderat illud fatale tempus, quū
impius ille senex Dīs atq; hominibus dignas admissio-
rum poenas daturus erat. Iam aderāt ultrices Erinnes:
aderant Furia, facibus & hydris omnibus armatae: hae
illi mentē ademerunt: hae uanā formidīnē incusserunt:
hae attonitū ad spontaneā sui cēdē impulerunt. Nihil
minus arbitrabatur, q̄p fugisse, qui filium peremerat, q̄p
una cēde cōtentū fore: qua quidē una in re iure potes
gloriarī, quod Tyrannū uehementer fefelleris. Virum
esse putabat, q hoc facin⁹ peregisset. Credebat esse talē,
quales audierat esse solere Tyrānos, q magno suae uitae
cōtēptu, Tyrāni caput impeterēt: qui nō adorirent fa-
cinus, nisi ratione probe perspecta, qua possent pficere.
Hanc suspiciōē Pan ille, aut si quis alius est Deus, no-
uis terliculis exagitabat. Arbitrabat^r instare sibi carnifi-
cēm: sensit adesse necessitatē illā fatalē, quā nemini no-
centiū uitare liquit. Itaq; qd^r huius urbis pietati, qd^r deo
rū bonitati debet: cur tu id phaleratis dictis in te trans-
ferre conaris? Vbi discriminē erat subeūdū, ibi fugitabas.
Nūc ubi res prae^rter spem pulchre cecidit, tutūq; putas:
fortunae laudē in te deriuas. Sed finge diuersum exitū
fuisse consequutū. Pone Tyrannū ira percitū, passim ci-
des ad exquisita supplica rapere, p̄scribere, iugulare, in
exiliū agere, possessionib⁹ exuere. Quid hic dices? Nō
sines opinor, eorū malorū causam, in te tantū in auto-

rem referri, & fortunæ argumento culpā deprecaberis. Negabis tibi imputandū esse, siquid fortuito præter p^opositū euenerit. At nūc nōne iniuriū est: ut quod boni, fortunæ cōmoditate præter spem euenit, id totum in te uelut autorē uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, q̄p id qd' euenit, uel ipsa res clamat. Si hoc animo cōscendisses arcē, ut filiū, nō patrem occidisses: credi poterat te talē quandā spem animo concepisse: nunc casu, nescio, an metu potius in iuuenē incidisti: & tum deniq; diuina ista mens, & futurorū præsaga, sed quæ nō nisi post euentū sua prodat oracula, te corripuit. Quū esset fugiendū: ibi demū iudices in re tam tumultuosa, secū uelut ociosus consultare cœpit, utrū senem sua dextra dignū existimaret: ibi demū præuidere cœpit fore, ut pater ipse sibi manus adferret. Et quo cōmentū tam impudēs iudices efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum (ut iactat) Poeta, quasi spectator astiterit, quid in mentem uenerit Tyrāno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profecto impudentiæ: fingere præcisse se, quod esset euentu cōsequuturū: & quod nō uideris, id ita narrare, quasi uideris. Quāto melius tuo cōmento, id est fabulæ sua fides constitisset: si ita finxisses, te quū perempto iuvene, stricto gladio ad senē ire destinasses: repente à tergo adfuisse Palladē illā Homicam, & iam euntē capillis reuocasse te: uetuisse, ne tam
luculentū

luculentū facinus senili eade obscurares: sese citra tuam operā curaturā, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarū offunderet, sed multum etiā adderet lucis: dehinc abditū te per rimam contemplatū: uel (quod est te dignius) repente Deā sepsisse te nebula: ut Tyrānicæ necis tutus & ociosus spectator assisteres: nec prius illinc discessisse, q̃ negociū omne cōfectum uidisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malū Poetā te præstitisses. Sed ociū, opinor, non suppetebat ad omnes fabulæ parteis cōmode tractādas: uidelicet lucri cupiditate, te protinus ad præmiū postulandū rapiēte. Nunc uel ipsa te prodit incōstantia, figmentiq̃ coarguit. In arcē ascēdisti, quo Tyrannū occideres: necq̃ tū præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negotio subito nescio quis De⁹ oculos tibi restituit: ut uideres futurū id, quod accidit. Porro si ueris fidē facere uoluisses: narrare debueras, quēadmodū nocturnus explorator furtim arcē cōscenderis: in ædes clāculū irreperis, forte fortuna obuio nemine: non dicā ut tolles aliquid: sed ut experireris, si qd' tuto facinus posses designare. Hæc molienti cōmodū fauisse fortunā. Itaq̃ quū adolescentē solum atq̃ incustoditū offendisses (ut est ea nimirū ætas securior, periculiq̃ min⁹ cogitās: præterea diuturna Tyrānis iam magnā metus partē exuerat) xūhaud scio (ut mores illi⁹ erāt) multo uino sepultū, atq̃ immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scili

cet: & somnū illi cum morte, id est, germanū (ut ait Ho-
 merus) cū germano coniunxisse: deinde ubi iā cardines
 procul stridere cœpissent: exaudito uidelicet morientis
 gemitu: ibi te metu exanimatū ita fugisse, ut nō uacaret
 gladiū ē uulnere tollere: quē nec parricidæ, nec sicarij so-
 lent relinquere, ne deprehendātur. Interea domi latitasse
 te: iam dudū de fuga cogitantē, & longinquas aliquas,
 semotasq; mūdi latebras animo circūspectantē: in qui-
 bus abditus posses irritati patris sæuitiā fallere. Iamq;
 te ad spontaneū exiliū accincto, repente in uulgus ex-
 iisse famā, liberā esse ciuitatē: Tyrānum unā cū filio iu-
 gulatū: reliquos metu fugisse: autorem ignorari facino-
 ris. Ibi repēte ad nouā tuæ fabulæ catastrophē, immu-
 tasse te animū: & qui prius de salute fueras sollicitus, p-
 tinus ad præmiū spem arrectū fuisse: lucricq; auaritate;
 priusq; tibi satis esset excogitata ratio, qua totam huius
 inopinati euentus laudem in te traduceres, pro silisse in
 mediū: id quod uidimus, clauitasse tuū illū esse ensem,
 tuū facinus: nō unū præmiū tuæ uirtuti fore satis. Hæc
 nemo non credidisset: sunt em̄ rerum naturæ consenta-
 nea, usu comprobata, omniū opinione recepta. At tu
 dum sedulo quidē, sed tamen parum ex arte, tuā nobis
 præsentia niteris persuadere: q̄ multa cōminisceris, nō
 dicam tota facie à uero distantia, uerū etiam cum sensu
 cōmuni, cū more, cum natura penitus pugnātia. Primū
 Tyrānū tam materne filiū adamasse, ut sine eo uiuere
 noluerit:

noluerit: sic ob unius mortē metu fuisse consternatū, ut in uita manere nō sit ausus: sic illi toto pectore fīsum, ut ipse nullas circū se custodias haberet: adeo fracti animi fuisse, ut tam chari pignoris truculenta cāde nō potuerit ad ultionē inflāmarī: tam inualidū, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermē, ut nī tu illi gladiū reliquisses tuū, defuturū fuisse, quo se iugularet. Non uides q̄ nō cōpetat tam insignis in Tyrannū pietas: tam secūra in eam aetate fiducia: tantus metus in hominē, excepto filio, reliquis omnibus præsidijs munitū: tanta consternatio, in hominē tot periculis exercitatissimū: tanta imbecillitas in iratū? Quid igitur erat, cur tu senem illū tantopere cōtempseris, ut indignū habueris, q̄ tua ista magnifica dextera iugularetur? Tu ne indignū iudicabas, quē occideres: quū eum Resp. nō putarit indignū, quē formidaret, quē maximo suo cum dolore ferret? Nō talem illū iudices: non talem sensimus, ut cuiq̄ contēendus uideri debuerit. Neq̄ tu eum unq̄ contempsisti, nisi forte contemnere est, misere formidare. Sciebas in arcem armis refertam: sciebas superesse satellites: quorum uel unus (si senī uires deerant) sufficebat iugulādo tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrum nescit) quantum uirium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas, etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidissimis, sapenu-
mero

mero fuerit intolerandū: siquādo solitum illud robur
quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo ani
mi motu recanduit. Quis aut tam inualidus est, ut non
illi pudor, ira, dolor ingens, uires suppediter? Hoc erat
uidelicet, cur tu filium q̄ patrē malueris occidere: quod
illum inopinantē, inermē, dormiētem, fortuna obiecit.
Cum hoc pugnādū erat, armato, uallato, irato deniq̄.
Hoc erat quū gladiū relinqueres: ratus ne tātisper qui
dem morari tutū, dum reciperes: metuens uidelicet, ne
tātillū sarcinæ te redderet in fuga tardiorē. Reliquisti in
uitus, q̄ Tyrāno p̄di posses: sed p̄di maluisti, q̄ dephē
di. Neq̄ ego nūc formidinē tuā accuso: imo miror ma
gis, quod pedibus cōsistere, qd̄ fugere potueris: quū au
diēs moueri tyrannicā familiā, stridere arma: intellige
res tibi nō cum puero, sed cū uigilātibus, uiris, accinctis,
armatis, sobrijs, irritatis, deniq̄ cū rabioso patre dimi
tandum esse: nō quod illum usq̄ adeo filij mors cōmo
ueret: sed quod arbitraret, & haud scio an uere, se peti
tum fuisse, dexteram tuā errasse tantū in filio. I nunc &
spera: non dicā hos iudices, uiros omniū perspicientissi
mos: sed uel è media plebe quenq̄ esse tam mucosis na
ribus, cui nō suboleat: imo qui nō planē odoret, persen
tiatq̄ totā hanc fabulā abs te cōfictam. Et quod Poetæ
solent, quū hærent in explicando tragediæ argumēto:
hanc ueluti Deam diuinationem arte quadam induxi
sti, quo præfensionē tuā iudicibus p̄bares. Sine qua ui
debas

debas præmium obtineri non posse. Sed occasionem, inquit, ministraui paternæ mortis: qui gladium quo se feriret, reliquerim. Atq; id solum non modo satis esse putat ad petendum præmium: uerumetiam meritum esse, ut ipse ens inter arma deorum consecratur, dominus pro deo præsentī colatur. O hominem suauem, si has spes uere concepit, impudentem, si quum non speret, postulat. Ita ne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluiam ligna portanda putasti? Nisi forte tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultro ad mortis adegerit necessitatem. An uero nihil referre putas, quam præbeas occasionē, quomodo, quo animo? Primum, gladium reliquisti: quo nihil minus deest tyranno: nunq; ferrū abest, non in cubili, non in tridinio, nō in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror: qua fronte eum gladium tuū ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu itaq; exanimatus reliquisti, quē postea receptū optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensē in ciuium iugulos distinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolescentes, filio suo inferias mactasset? Si tyrannū occidisti: quia tuo occisus est gladio: & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euenit, nihil ad te pertinet: nam anceps oc-

A a   casio

casio, quam in partem cadat, id Dñs in manu est: si bene uerterit, nihil gratiæ debetur ei, qui dedit imprudēs: si male, temeritas imputatur. Neq; enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirentur omnes: si infeliciter, merito accidisse dicant. At quanto probabilius erat futurum, ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur. Scio me iudices hæc pluribus refellere uerbis, q̃ necesse uideatur: quippe tam fitiuola: uerum id mihi propositum est, nullum illius argumentum non excussum, non exagitatum, non reuictum prætermittere. Quare quæso, ne pigeat ita ut antehac fecistis, patienter atq; attente cognoscere: dū hūc ab gradu firmissimo derjcio. Hic sibi uehementer fidē bathunc acriter urgebat locum. Negabat uitari posse, quin præmium deberetur, quod patri necis causam ministrasset: si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certe necato filio: Nā ita in legibus disertum aiebat, nihil interesse, utrū manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat æquum esse, ut cum in maleficijs causam datam imputarent leges ad suppliciū: multo magis idem obseruarent in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata: illud addens Thraso nicū: nisi sibi diuturna seruitus, legū memoriā obliterasset. Nō tu legum oblitus propter diutinā desuetudinē: sed nuncq; quid sibi uelint leges, inquisisse uideris. Bis enim

animum hic erras: qui neq; causæ datæ rationem, neq; dam-
tis animum discernas: id quod legibus traditū est: nec
animaduertis, longe diuersam esse rationem maleficij
& beneficij imputandī. Quid ais noue iuris interpretēs?
ita ne satis esse iudicas, uel ad poenam, uel ad præmiū,
qualemcunq; quomodocunq; causam dedisse? Nihil
igitur refert, Hector an Aiace m occiderit manu, an gla-
dium illū dederit, quo se postea confodit? Atqui hanc
laudem nunq̃ ille sibi uindicasset: tametsi probabile ui-
deri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse
ferrum. Quin ergo fabros ætarios omnes, uel ad pœ-
nam uocamus, uel ad præmium: quoties armis in eorū
officina perfectis, aut iugulantur ciues, aut seruantur?
Postremo quur hoc quod tu petis præmium, non ensis
istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat
habiturus, te non porrigente: tu porrigere nō poteras,
nisi huius industria tibi ministrasset. Age si telo inter
uenandum temere misso, forte Tyrannum uicinū inter
fecisses: damares tibi Tyrannicidæ deberi præmium?
An potius nihil tibi deberetur laudis, quod imprudēs
& inscius iaculum torstisses? Imo in ius potius uocan-
dus esses, qui missi teli temeritate ciuē (quod in te fuit)
occideris: nam quod in Tyrannum incidit, id nihil ad
te. Quid si caupo uinum lene ac suaue, quale Polyphe-
mo dedit Vlysses, Tyranno uendidisses: atq; ille eius
dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset: eaq; re con-

cepta febris decessisset: auderes ne Caupo, uini titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione, ut temulentum, uinocq; madidum exploderet? Cæterum quâto frigidior titulo nunc idem postulas? Vtuncq; coniecturis præcipi poterat: ut ætas uinosa tam illicibili uino auidius, intemperantiusq; frueretur: crapulam consequeretur morbus, præsertim in senem: morbum mors. Vulgo hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te Tyranni coquum esse: probe callere palatum dominis medicos interdicare cibum, quo tamē ille oppidoq; luxurians uescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te nō fugere: eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis? Consequitur edentem morbus, quem prædixerant medici: moritur Tyrannus: liberatur ciuitas. Hicne coquus è culina in forum profiliens, & adhuc iure madēs, fuligine niger, Tyrannicidæ præmium postulabis? Mortarium, tunfillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus Tyrannidem expugnaris? Non eris, opinor, tam impudens in ea causa: qua tamen ista tua multo est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit: probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quo pater ultro uitam relinqueret: & causam dedisti,

ad quid

ad quiduis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similis, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si Tyranni amicam, quam ille misere ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re Tyrannus sibi uitam abrumperet: auderes ad præmium aspirare: auderes dicere, te certum præscisse, fore ut Tyrannus sponte fugeret è uita? Certe quanto plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios. Nemo tamen tibi crederet: nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes Fortunæ gratias haberet, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abunde magnū præmium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primum igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere: deinde causæ æqualitatem: postremo animū: atque ita demum liquebit, quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem prolixiorē esse oportere ad reddendū præmium, quàm ad infligendam poenā: id in priuilegijs, quæ in exemplum non uocantur, fortasse locū habet. In iure cōmuni longe secus est. Siquidē (uti superius demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur poenam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem supplicio prosequitur: in benefactis semper exitum requirit. Nec mirū, nec iniquū, si lex est diligentior in eo negotio, ad quod unum est nata, atque instituta: quàm in eo, in quo temporis ratione

Aa ; tanquā

tanq̃ alienas sibi sumit partes. Ergo in utroq; cōmuni
 ter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit,
 non tantum casus. Hoc rursus interest: quod in bene/
 factis, nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit
 legi: nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefa/
 ctis, si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec
 euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex me/
 titur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse, præ/
 ter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit: In
 euentu simul & causam datam & animum expendit.
 Si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam,
 q̃ sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam cō/
 merendam sufficere. Sin animo simplici data est causa
 mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi con/
 niuet ad id, & nō putat ad suam cognitionem magno/
 pere pertinere. Sin euentus est consequutus: etiam si de
 animi uitio doceri non potest: tamen temeritatis & ne/
 gligentiae nomine pœnā irrogat: partim propter suspe/
 ctam dantis uoluntatem: partim ut hæc latebra peccan/
 tibus eripiatur, imprudens feci: discantq; homines uel
 suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo
 qui prudens & sciens, certam atq; euidentem noxæ cau/
 sam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus ma/
 nu peregerit. Veluti si quis hostem opibus, copiisq; iu/
 uerit, perinde est ac si ipsius arma contra ferat. Siquidē
 id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut
 si quis

Nemo inuicem suum per dolum nauigio solutū im-
 ponendum curret, ut naufragio intereat: aut in condaue
 pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iu-
 xta lectulum ægroti, loco pharmaci, uenenum ponat,
 futurum sperans ut eo hausto pereat. Tametsi non bi-
 bit ægrotus: tamē ueneficij postulari potest qui posuit,
 propter uitiosam animi uoluntatem. Nam uehementē
 erat probabile id euenturū, quod ille moliebatur. Huic
 si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei
 futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, adponas
 euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum in-
 culpa ignorantia absoluerit. Porro si in loco nō ad id
 destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno: arcu
 temet exerceas: lex tecum non agit: nisi si quem occide-
 ris, aut uulneraris, aut si cui damnū dederis. Ceterum
 quod facis, tuo facis periculo. Quod siquid horum con-
 sequutum est, cum lege tibi res est. Neq; tibi tua patro-
 cipabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis
 non uacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod pro-
 babiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine
 dissita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas. Primū
 non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam:
 idq; non à malignitate legū latoris, sed partim ex ipsa
 rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde
 discernitur animus: causa data diiudicatur: spectatur
 euentus. Age nunc si libet, tuam causam, qua tuū faci-
 nus

nus aestimari uis, expendamus. Finge te certam, inuenta-
bilem mortis causam Tyranno dedisse, sed impruden-
tem: nulla tibi sit præmiij petitio. Quis enim inciens be-
nemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, nō for-
tunatis tantum. Nam euicimus iamdudum opinor, ne
posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, ut pater sibi
necē cōscisceret: quod euenturū ne uates quidē quisq̃
præscire poterat, tu nec suspicari. Imo posteaq̃ rem ple-
nam discriminis, fortunæ arbitrio cōmisisti: quia bene
successit: hoc nomine lex te non postulat: at idem si ma-
le euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neq̃ etiā
tibi succurreret inculcata ignorantia. Quid enim æque
formidandum erat, q̃ ne Tyrannus, simulatq̃ occiso fi-
lio se peti insidijs persensisset, omnia Tyrannidis mala
in nos cōduplicaret? Iam ut de animo res tibi constet,
causam dedisti non solum non idoneam, uerumetiam
periculosissimam Reip. Vn hoc tibi argumēto euiden-
tissimo demonstrari? Finge te quēpiam ē ciuibz uitio
occidisset: tum extincti patrem id facere, quod modo se-
cit Tyrannus. Vtrum tu duplici cædis crimine tenebe-
ris, an simplici? Simplici opinor. At uxor & mariti mor-
tem imputabit: qui necato filio, seni causam mortis de-
deris: atq̃ his fermē tuis argumentis utetur. Indulgen-
tissime filium adamabat: in illum omnem familiæ cursū
reclinauerat: illo se oblectabat. atq̃ hæc de priuato se-
ne cum fide dicet, quæ tu de Tyranno minus dure (ne
dicam

dicam ridicule) dicebas. Addet ea te scisse: prauidisse futurū, ut ille uitā fugeret orbatus filio: in quo uno omnia uitæ oblectamēta collocarat. Nō tibi defuisse iugulādī senis uoluntatem: sed hoc tantū egisse, ut miserabilis sua dextra perimeretur: ut odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse: in hunc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc q̃ in tuo negocio: & tamē negabis paternā necem ad te pertinere: atq; animi suspicionem, causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam fuisse, quur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire, nec timere potuisse id, quod sit consequutum: quod rarum extet exemplum patris ob filiū necē sponte fugientis euita. Alioqui futurū fuisse, ut & mater sibi fatum accerleret: quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura, ad alterum crimen depellendum, & prodesse dubio procul. Atqui quod in maleficijs ualet, ne quid imputetur: id multo magis in hac causa ualet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uoluntatis suspitione, quod causas parum idoneas dederis: hic ex causis multo minus idoneis propter personam Tyranni, uideri uis nō modo quod euenit, fuisse suspicatus, uerumetiam certum præcisse. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quod tametsi uitio abs te data est causa, tamen

Bb idonea

idonea non sit ad id quod euenit. Imo ipsi tota res imputabit. & legibus poenas dabit, sepultura prohibita: quod ciuitati citra causam idoneam, ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur: etiam si mater quoque & filia, & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi felidter euenisset: quippe ubi summum Reip. periculum & uerteretur, & praetuleri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud praesidium iudices: quod iste tutissimum, ac penè inexipugnabile iudicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut non solum sit non habiturus, quo Tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: uerum uix etiam latebram inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij poenam effugiat: quo nimirum intelligat, quod non inimice, non curiose (ut agebat) secum agam: ut quum possim in crimen ac poenam uocare, sat habeam ab honore non promerito sedudere. Aut sibi deberi praemium, uel ob hoc uno nomine, quod iuuenem occiderit, iam plusquam Tyrannum, tum Tyrannidis paratum heredem: etiam si hunc euentum Dei non dedissent, ut senex ipse uitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi praemium peteres, si Tyrannum suae furiae non essent ultae? Dei quiduis potius dederint, quam isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim oratione: quandoquidem id tuto licet: tamen si ad solam mentionem inhorrescit animus. Tu ne inquam, occiso filio, relicto sene uiuo, Tyrannicidae praemium peteres?

An potius ~

An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimareris, aut in extremis Arcadis exul delitesceres: nos pro Tyranno iam immanissimū carnificē pateremur: & tuū caput ubicūq; terrarū latitares, diris imprecationibus deuoueremus: qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatē coniecisses. Sed re filius erat Tyrānus (inquis) patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas Tyrānos alebat: Nam de patre nemo unq̃ dubitauit, quin Tyranni uocabulum mereretur. Quando autē antehac unq̃ fando auditum est, duos una in ciuitate sedisse Tyrannos: id quod magis etiā natura repudiat, q̃ eodem in corpore gemina capita. In iisdem aluearibus duo se reges pariter nō ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iisdem lustris non conuenit duobus inter se leonibus: & Tyrannus (quo nullum animal efferacius) parem in eadē urbe patitur. Non uides necessario fieri ut è duobus, aut alter alterū oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse mauis in patre, & in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat Tyrannidem, quid à Rep. præmiū postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reip. Sin patri cessit: quid tandē illū uocare potes, nisi Tyranni uel præfectū, aut satellitē? Quandoquidē seniori Tyrannicā appellationē ne tu quidē audes detra-

here. Verum ut quoquo modo Tyrannidem omnē in adolescentē oratione deriuares: quā multa tu quidē non ex re, sed pro causā tuā commoditate cōminiscebarris? Cāterū quā in his cōfingendis decori, quod in personis fitum est, nullum habuisti rationē? Sic em̄ (ut memini) inducebas in fabulā senē iam aetate mitē, & qui omnē Tyrannidis acerbitatē ob senectā exuisset: non secus atque mala, quae natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succū. Porro iuuenē ferocē, illo incolumi gerentē Tyrannidē, iāque patri uiuo succedentē. Priuatus paterfamilias nō fert filiū se uiuo successorem: & tu uis isthuc credi in Tyranno? Ille nō sinit ullum ē liberis rem domesticā ex animi sui libidine moderari: & Tyrannus sese ueluti abdicans imperio, negociū omne in adolescentē reiecerat? Non dubito, quin & ipse uideris quā dura sint ista, & quā à cōmuni sensu abhorrētia. Verū quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitū inuenire Tragedia tua nō poterat. Quæso te, an unquē auditū est Tyrannū aetate mitescere? Quando tu defines ea quae sunt priuatorū, quae bonorū principū, Tyrānis tribuere? Vt eodē igni cera mollescit, limus durescit: ita aetate plerique redduntur mitiores ac tēperatiores. Tyrānus magis ac magis exasperat. Vt tēpus nonnullis pomis amaritudinē adimit, at uinis nonnullis acorē conciliat: itidem Tyrannis nō adimit sauitiā aetas, sed exag Gerard. Vis ipsissimā Tyrannici ingenij tibi demonstrā imaginē

imaginem: Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo
 pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habent ætā
 tis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortas
 se nonnulla uitia senecta uel detrahūt, uel certe mitigat,
 etiā si plura irritat, nonnulla parit. At Tyrannorū mē
 tibz ad scelus, ad crudelitātē natis, scelere & immanita
 te imbutis atq; educatis, præter uitiorum omniū incre
 mentū adferre senecta quid potest? Nisi forte libidinē
 adimit? Quancūq; ista Tyrannidis quantula tandem est
 portio? Sed esto fuerit sane propter ætatē ad uolupta
 tes segnior, uerum erat fastidiosior: unde fit, ut imbecil
 lior sit ad coitum, ad raptū auidior. Fortasse pauciores
 huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores p
 ducebantur uirgines, sed exquisitiores. Quur nō autē
 & plures? uidelicet quo senile fastidiū optione, & uarie
 tate uinceret. Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare
 possem? qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstan
 tiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi se
 nis cupiditate metuebant. An tu putas unā cū uiribus
 senescere libidinem? Multo secus habet. Imo quantū
 ætas improborū hominū facultati detrahīt, tantū adij
 cit cupiditati. Quancūq; Tyrannicū animū his in rebus
 non tam uoluptatis usus capit, q̃ nostra delectat cōtu
 melia. Vt frigeat in sene Tyranno Venus, certe feruet
 uigetq; malitia, sauitia, nocendi libido. Postremo totū
 illud uitiorū agmen, quæ propria Tyrannorū sunt, cu

B b 3 piditas,

piditas, rapacitas, improbitas, impudētia, impietas, iracundia, uiolentia, impotētia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periuriū (Quid autē oportet omnia cōmemorare nobis omībus heu nimīū nota?) horū inquā nullū nō atate sit acerbius: ppter ea quod iuuenta nōnunq̃ naturæ bonitate uincitur: ppter ea quædā mala nondū didicit: at senecta, siquid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitū est: id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimā quandā feram abiit. Id ita euenisse iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere: quū sua cuiq̃ memoria abūde satis exemplū suppeditet. Quod si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens Imperio: num tu hunc cōtinuo Tyranni nomine donabis? Ergo ex eadē Tyrannide sexcentos Tyrannos facile reddideris. Nam quis est omnino in Tyrāni familia, uel extremū mancipiū, qui nō ipse penē Tyranno sit ferocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumētis imperij potiebat: patri prater nomē nihil cessit. Quasi uero nō sit isthuc omni Tyrannidī cōmune. Longe minima fructuum pars: qui solent ex Tyrannide capi, ad ipsum redeunt Tyrannū. Quēadmodū in latrocinio fieri cōsuevit: prædæ cōmuniter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorū opera capiunt. Alioqui nō cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit,

rit, plus etiā permittat suis, q̄ sibi ipsi. Solum nomē sibi
 proprie uendicat. Et in nullos est Tyrannus indulgentior,
 q̄ in scelerū ministros: quippe quorū opera sentiat
 suū imperiū cōtineri. Proinde sub unius umbra satellites
 omnis, omnis minister familiaris, leno, Tyrānidē quan-
 dā in ciues exercet. Ridicule fecero, si hoc quoq̄ coner ar-
 gumētatione pbare iudices. Vidim⁹, sensimus, experti
 sumus: nisi forte tā diutinæ calamitatis memoriā, tam
 pauculi dies obliterauerūt. Necq̄ em̄ esset res usq̄ adeo
 misera Tyrānis, si unius modo foret tolerāda uiolētia.
 Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema
 barbarie aduenæ, feris q̄ hominibus similiōres? Necq̄
 defunt, qui se simulēt apud Tyrannū sceleribus suis gra-
 tiā promeritos esse, quo nimirū hoc nomine metuant
 à ciuib⁹. Horū igit̄ unūquēlibet Tyrānū appellabis.
 & pro quolibet occiso Tyrannicidæ præmiū petes? Nō
 in tantū omnē exues pudorē opinor. Sed pater atate
 fessus, omnē dominatū in filiū transtulerat: quicqd̄ Ty-
 rannicū in urbe gerebat, id iuuenis uiolētia cōmitteba-
 tur. Sed isthuc quantū absit ab imagine ueri, quis tam
 cæcus ut nō uideat? Quis tā obliuiosus, ut nō possit ex-
 perimento refellere? Ego tibi cōplures nominare satellit-
 es possum filio insolentiores. Ad hæc uerissimillimū est
 nullius insolentiā minus approbasse senē q̄ filij: uel qd̄
 odit omnē Tyrānidis affectatorē omnis Tyrānus: uel
 quod intelligit ex illius facinoribus longe plus inuidiæ
 odiq̄

edijq; sibi conflare (Callidissimi autē Tyranni est, eate-
 nus legitimū imitari regnū, quatenus obtineri Tyrānis
 possit) uel quod pater etiā pessimus, tamē liberorū nō
 nihil offendit uitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis
 q̃ suis uti mauult. Quod si dam patre rapinas, raptus,
 atq; id genus facinora designabat filius, profecto non
 Tyrannū agebat, sed insolentē satellitē. Sin approbāte
 patre, quasiq; per illū exercente Tyrannidē, utri tandē
 par erat imputari cōmissa, huic per quē gerebant, an ei
 cuius autoritate arbitrioq; fiebāt. Nō arbitror obscurū
 quin huic cui in manu erat, nutu ne fieret, uetare. Quid
 aut nō agūt p alios Tyrāni? Nā ipsi quidē neq; pueros,
 emasculāt, neq; uirgines abripiūt, neq; proscribūt, neq;
 bona diripiunt, neq; phana dispoliant, neq; hāreditati
 bus manū inijciunt, neq; cōpilant arariū, neq; tormen-
 tis excruciant, neq; quenq; iugulant, neq; armis uicos
 expugnant, neq; incendūt uillas. Totū hunc Tyrānicū
 ludū per ministros exercēt. In unū tamē Tyrannici no-
 minis inuidia cōpetit, in unū occidendū lex præmiū in-
 stituit, in unū stringēdi ferri ius facit, illos suæ cognitio-
 ni reseruat. Quorū ut quisq; sua opera Tyrāno pfuit,
 ita aliud atq; aliud uocabulū imponi potest, certe Tyrā-
 ni uocabulū nemini cōgruit, nisi uni illi, sub cuius ueluti
 dypeo, tota illa pnciosissimorū hominū colluuiēs lati-
 fat. Arbitror uobis iudices sæpenumero auditū esse, id
 qd' eleganter à doctissimis uiris est scriptū, Tyrānis nō
 longas

longas modo, uerū etiā plurimas esse manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddā est animal Tyrānus: multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portē tosius: centenis capitibus, centenis linguis, cētenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet scelerū ministros, totidem habere mēbra uidetur. Atq; ut ex membris corpus, ita Tyrānis ex huiusmodi constat ministris. Verū ut illud quod corpus appellat, nihil est aliud q̄ quiddam omnibus ex mēbris aggregatū: ita in Tyrannide unū quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, nec ullum aliud membrū: contineat aut uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs possit separari: idēq; Tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantūlibet iuuenis insolentiā, uolentiamq;: præfectum arcis uoces licebit: oculum nominis licebit, aut si manus dextram: aut si ne. id quidem satis, præcipuū Tyranni caput dicas: licebit: Tyrannū certe uocare nequaquā potes. Vnū enim illud portemū Tyranni nomine censet: cuius auctoritate, titulōq; cuncta hæc membra uelut animantur: idēq; unum forti ciui permittit occidere. Non uult te in oculum aliquem inuolare: nō sinit ut caput aliquod amputes: ne tale quiddā ueniat, quod de Lernæa hydra fabulatur Poetæ: ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures actiores succedāt: pro una resecta dextera, multæ robustiores subpullulent: unius ui

te te dominū, arbitrumq; cōstituit, qui sibi sit ausus Ty-
rani uindicare nomen: quo sublato futurū sit ut mēbra
reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certe sa-
nentur. At quid ego tecū iam accuratis argumētationi-
bus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti
tuo te laqueo capere. Iuuenē paulo ante magnū patris
satellitē nominabas. Non inficiabere. Rursum alio lo-
co dicebas omnē Tyrannidē occupasse filium: solius ap-
pellationis honorē cessisse. Qui cōuenit eundē & satelli-
tem, & Tyrannū appellari? Tum si cessit, nō igitur usur-
pauit Tyranni nomen. Contractus aut uerbis aut ratū
sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecū formula contraxit:
siquis Tyrannū occiderit, præmiū ferat. Quid tu mihi
iuuenis flagitia cōmemoras? Id te lex uoluit occidere,
quodcūq; illud esset animal, quod Tyrānus diceretur.
Magnū (ut ipse fateris) satellitē occidisti, non Tyrannū:
qd tibi cū lege rei est. At rē, inquis, legis sequutus sum,
nō syllabas: eum interfeci, qui caput erat Tyrānidis, pa-
ratus hæres paterni dominatus: libertatē peperit: serui-
rutē sustuli: hoc lex sensit: huius rei autori præmiū præ-
stituit. Satellitē, inquā, occidisti: nihil moror quantū, q̃
grauem, q̃ ferocem, q̃ scelestum: satellitem tamen occi-
disti Tyrānidis, nō caput: aut si caput, unū ē pluribus.
Sed hæc omnia tibi ex animi sentētia largiamur: fueris
sanē res tota Tyrānidis filius: pater nihil nisi uocabulū
quoddā inane Tyrāni: quēadmodū in fabulis habet.

Echo

Echo nymphā, nil aliud q̄ merā quādā fuisse uocē sine corpore. Qui tibi licuit in re tanta, à uerbis legis discedere: præferim ita dilucidis, ut perspicuū magis nihil esse possit, & cōmentitiā interpretationē domi tuæ natam in iudiciū adferre? Ego iudices nullum in Remp. exemplum perniciosius induci posse iudico, q̄ si consuescant homines calumniosi à præscripto legum recedere: & interpretamēto, quod ad prætexendū facinus quisq̄ suū maxime idoneū cōminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis aut̄ unq̄ meminit de legis sententia quæri solere: nisi quū in scripto quiddā apparet ambigue, obscureue dictū: aut quū ex uerbis & euētu absurditas quæpiā extitit, eaq̄ manifesta? In priore nō cuiusuis cōmentū, sed iuris prudentiū respōsa, sed iudicū sentētia recipi solet. In hoc posteriore, necessitas ipsa compellit aliquātis per à legis uocibus deflectere: & æquitatem iuris potius, q̄ uerba spectare. Duplex itaq̄ periculū uidetis iudices: alterū ne superstitiosa cauillatiōe literarū legis ab eo qd̄ lex spectauit, abducamur: alterū ne passim à præscripto discedendo, leges omnis & iudiciorū religionē subuertamus. Quorū illud quidē multo leuius est: propterea quod uix unq̄ accadat, ut legislator obscure quid uoluerit, explicuerit: aut absurdū quiddā exoriat. Hoc multo periculosissimū, perniciosissimūq̄. Eteṁ quæ tandē lex futura est, quā uersutus calumniator, quo pœnam effugiat, nō facile possit aliquo commento subuerrere?

Nec quisq̃ elabatur è iudicio uestro nocēs, nisi qui sit
usq̃ adeo nullius ingeni, ut ne friuolā quidē aliquā cō-
mentatiunculā queat inuenire. Atq̃ ut cuiq̃ cōmodum
erit, aut anīni libido feret: ita pro sene iuuenē, pro Ty-
ranno satellitē, pro homicidio Tyrannici diū: & passim
aliud p̃ alio interpretabitur. Vestra interim iudices reli-
gio, uestrū iusiurandū, qua tandem ratione seruabitur:
quibus nihil futurū est certi, quod in cognoscēdo sequa-
mini: uerum ambiguas, diuersasq̃ litigatorū coniectu-
ras spectare necessum erit. Ergo quū in omni causa ma-
ximopere cauēdum est, ne sine grauissima ratione à le-
gis præsripto discedatur: tum in hac non periculosum
modo, uerū etiam absurdissimū: quū legis uerbis nihil
possit esse dilucidius: sententia nihil æquius: interpreta-
mento quod præter legis mentem inducitur, nihil pesti-
lentius. An credimus legis huius autorem usq̃ adeo in-
fantem, & uerborū inopem, fuisse: ut dicere non potue-
rit, qui quouis modo Tyrānidē sustulerit: huic præmiū
esto, si modo isthuc sensisset. Necq̃ uero fugit illū, totā
Tyrānidē per satellites & præfectos exerceri solere, per
multosq̃ in his esse uel Tyrānis ipsis sceleratiorēs: atq̃
ut ita dixerim, Tyrannicos magis, & omnino supplicio
digniores: nisi & omniū omnia ministrorū scelera Ty-
ranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc no-
mine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In
reliquos nō tibi permittitur idem: nō quod illos uita di-
gnos

gnos iudicet lex, sed quod unius cæde totâ Tyrannidē tolli uelit, non multorū cæde reddi duriozem. Tuū erat legi simpliciter parere: neq; eius uerba quasi plūmbeā quandā regulam ad tuū facinus accōmodare, uerū ad illius præscriptum factorū tuorū rationem instituere. Præsertim in hoc exemplo, quo nō aliud potest admit ti pestilētius: ut ex legis arbitraria interpretatione, quē uelis interficiendi tibi pro tua libidine licentiā sumas. Non illud hoc spectandū iudices, q̃ inuisus Reip. sit, q occisus est: q̃ maiore etiam supplicio dignus: uerū id etiā atq; etiā perpēdere oportet, exemplū præter leges iugulandi homines, semel in ciuitatē receptū, semel uestris sentētijs approbatū: deniq; præmio cōpensatum, quo tandē licentiæ sit processurū. Quod iste sibi in Ty ranni filiū licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditissimū quēq; ciuiū licere. Quisquis pauper à locuplete cōtume lia afficiet, protinus Tyrannū eum appellabit: & uene no aut ferro adoriētur. Postremo si cui magistratus nō placebit: si cui iudex erit inuisus: nō dubitabit è medio tollere. Porro ad facinoris defensionē, Sophistā quempiam aut sycophantā consulēt (si ipse ingenio stupidio re fuerit) & nouam legis interpretationē uobis adducet: dicet nil aliud sensisse legislatorē, q̃ ut huiusmodi ciuiū genus nō nomine, sed re Tyrānidē agentīū, ferro, igni, ueneno tollat à medio. Atq; ita breui futurū est: ut qd̃ in uno factū semel & pbauimus, & gauisi sumus: id in

multis sæpius & doleamus, & improbem⁹. Credite mī
 hi, nō mediocre discrimen, neq; cōueniēter accipiendū
 ut titulo reperto, priuatus hominē indemnātū interficiat. Id ita esse facile liquebit, siquidē animaduertimus,
 nihil omniū esse, quod lex parcius, circūspectiusq; pmi
 ferit. Etenim (si memini) tribus dūtaxat temporibus lex
 indulsit: ut quis citra iudiciū hominē occidat. Primum
 adulterū, sed in uxore deprehēsum: id quod intēperan
 ti & insuperabili mariti dolori donatū est. At ita si cor
 pus utrunq; pariter interimat: si argumentis idoneis
 deprehēsum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda. At
 ita si demonstres te mortē effugere nequissē, nisi mor
 tem intulisses: id lex ita interpretat⁹, quasi sese tueri po
 tius sit isthuc, q̃ aliū occidere. Vterq; tamen facti sui ra
 tionē reddere cōpellitur, statim sese pdere, nec expecta
 re donec in ius trahat⁹: atq; (ut ita dicā) ultro semet reū
 facere cogit⁹. Quod si omnia cōstabunt argumenta: ita
 demū à lege dimittit⁹, ut uenia, nō laude dignus esse ui
 deatur. Postremo in Tyrānicidio: ubi propter periculi
 suscepti magnitudinē lex præmiū quoq; pponit: at ita
 si eum quē tibi lex isto uelut insigni Tyrānici nominis
 denotauit, fortiter occideris: nō si scelestum alio scelere
 sustuleris: neq; patiet⁹ te ius occidēdi permissum, latius
 q̃ ad unicū Tyranni caput trahere: nisi si quis obsistat,
 ut per illius necē tibi necesse sit ad illū penetrare. Iamq;
 hoc factū tuū secunda illa ratione defenditur. Huic ter
 tio generi

quo generi fortasse proxima uideatur, hostem in bello ferendi facultas: quā tuæ tamen libidini lex non permittit. Nisi palam hostis sit declaratus: nisi in imperatoris uerba iuraris: nisi ille acie eduxerit: nisi signa canere iussu scripsit tibi fraudi futurū est, hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostē occidi: nam plusq̃ hostilia faciebat: nomē hostis tantū aberat, re hostem agebat. Lex respōdebit, suarū partiū fuisse, hostem declarare: actuo fortasse scelere fruet̃: uerū ne serpat exemplū, poenas de te sumet. Quid autē aliud abs te factum est? Vnū tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulū tuapre autoritate in alium transfers: quod nisi in unū non potest cōpetere: neq̃ traduci debet ab eo cui lex attribuerit: ne tibi fas sit aliquando quē uoles magistratū, quē uoles iudicem, quē uoles ciuē, Tyrannū appellare. Neq̃ uero sine grauissimis causis lex tot uinculis, astrinxit hanc in uitā alterius licentiā. Perpēdit nihil maius eripi cuiq̃ posse, q̃ uitā: uidit in extinctū facile uarias causas cōfingi etiā impune posse: quādoquidē ille non sit refutaturus, q̃ iaceret. Vidit q̃ multis titulis suū quisq̃ dolorē posset prætexere, si post occisum hoīem ulla causa recipiat̃, præter eas quæ legib⁹ sint exp̃ssæ. Quid qd̃ grauatim sibi q̃q̃ lex p̃misisse uidet̃, ut hominī uitā eripiat̃: q̃ cōpetta, q̃ multa requirit argumēta: q̃ multa cōcedit reo: q̃ maligne agit cū actore, quē nō nisi suo periculo uult accusare: quantum spacij largit̃ ei, qui defert̃: q̃ liberā iudiciū reiectionem.

tectionem. Quantū igitur à mēte legis abesse putas, ut
 cuilibet permittat, uel p suo priuato dolore, uel dome/
 stica iuris interpretatiōe, hoc est subuersione, in cuiusq;
 uitam grassari? Neq; ad rem pertinet, quantū criminū
 aceruū exaggeres, quantū uis etiam uerorū, addo noto/
 rum: idicas parricidā, sacrilegū, incestum, proditorē, pect/
 latorem, ueneficū interfeci. Tyrannū lex iubet occidi: at
 hic unus multis Tyrānis erat scelerator, pestilentiorq;
 ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respō/
 debet. Nihil moror q̃ fuerit scelerosus, q perijt: in unū
 Tyrannū tibi ius fecerā occidendi, in reliquos in ius tra/
 hendi. Si detulisses: auditus, reuictus, dānatus à me pa/
 lam pœnas dedisset: omniq; Reip. salubri exemplo fu/
 isse. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberri/
 mo exēplo, perniciosissimū in ciuitatē induxisti: & legū
 instaurationē, à legis uiolatione auspicaris: hoc est, ma/
 lis malo mederi studes. An me dam esse putas, q̃ multi/
 sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos
 meæ cognitioni, nō tuis manibus seruo: sunt fora, sunt
 tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices.
 Quur tu mihi praeire conaris? quur nullo mandāte ma/
 gistratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, Ty/
 rannū imitaris? Nam quo alio nomine tātopere mihi
 est inuisus ille: nisi qd' mihi parere recusat, & praeire co/
 natur? Ei demū ferrū tractare licebit, cuius manib⁹ ego
 pmisero. Si iuuenē occidisses, quod nō alia patuisset ad
 Tyrannū

Tyrannū uia, darem ueniā necessitati: nūc occidisti, nō obfistentē, non auxilium ferentē patri, sed patris opem implorantē. Huius unius cæde contentus discessisti: Tyrannū nec impetisti, in quē unū tibi ius feceram. Meum erat expendere, utrū ex usu Reip: fuerit, an iuuenis occideretur: maluerā illū exquisitoribus excruciatū supplicijs, exemplum omnibus ædere. Neq; hæc dico iudices, quasi parū gaudeā pariter cū patre sublatū filium: utinam eadē opera simul omnes sint oppressi, quibuscūq; Tyrannus placet. Sed quis prohibet, simul & gaudete, quod deorū bonitas nobis hāc rem bene uerterit: & tamen nō cōmittere, ut huius temeritas si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplū trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicanda nūc agitur, sed de legis uiolata maiestate. Non em̄ par est, ut cuiq; personæ præter ius extincti odiū in scelere suffraget. Neq; tam spectandū in quē cōmissum sit facinus, q̄ quo exēplo cōmissum. Alioqui quur nō eadem opera, fas sit in Tyranni nepotes, pellacas, pueros, uxores, libertos, lenones grassari? Bonam Tyrannidis partē uxor sapenumero suggerit. Ad summā immanitatē, nonnunq; libertus aliquis, aut uernula instigat: quur nō & hos iugulas? Si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quod est aliquid Tyrāno nocētius: in quod tamē haud quatq; tibi ius sit occidendi. Finge esse q totā hāc urbē, templa, domos, curiam conatus sit incendere: imo qui

Dd iam

iam compluribus locis ignem subiecerit: sed incēdium subito exorto imbri restinctum, auctorē non obscurum, uerum abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucas. Num lex tuū factum approbabit? Non opinor. Atqui Tyrāno ille quanto erat nocētior? Tanto nimirū, quanto est atrocius ciuitatem semel funditus euertere, q̄ expilare: ciues uniuersos uno igni finire, q̄ in pauca quādam sēuire capita. Et tamen in unū Tyrannū stringendi ferri potestas priuatim permittit. Illum deferendi modo ius habes? Hic in re tam aperta legis mentē calumniari, & nouo interpretamēto tuum facinus palliare: quid tandem aliud est, q̄ legum auctoritatem euertere: atq; id per cuniculos quosdam agere. quod Tyrannus palam ac ui facere consueuit? In recipienda lege fas est populo causam, æquitatemq; legis excutere. Ceterū receptæ, & longo iam usu cōprobata, simpliciter oportet obtēperare. Neq; em̄ existimandū est maiores illos nostros uiros sine cōtrouersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationib⁹ instituisse, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas unico capite finiretur. Primū ad iugulandi licentiā, fenestram aperiēdam ciuib⁹ nō putauerunt: deinde perspiciebant Tyrannidem fatale quoddā esse Reip. malum, quod minore noxa toleraretur, q̄ male exagitaretur. Neq; posse semel tolli, nisi Tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, nō parebat iam nihil opus esse priuata.

priuata audacia, nimirū illis in Reip. administrationē uindicatis. Quod si Tyrānus in ius uocari potuisset: ne hunc quidē tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbāt & illud: Tyrannidē nōnullam habere monarchiæ legitīmæ speciē: hoc tantū interesse, quod in monarchia populus Regi paret, Rex legib⁹: in Tyrānide omīa unius libidini subiecta sunt. Rex publicā spectat utilitatē, Tyrannus priuatim suam: unde publicitus expedit, ut Tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legū autoritatē in pristinū statum restituat: atq; id unius (si fieri potest) capitis iactura. Nā hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totū Reip. quasi corpus corripit, legum prudentia cōsuevit uti: ut exēplo magis, q̃p admissi talione morbo medeat: ne dum ciuitatē sanare studet, magnā ciuitatis partē interimat. Hinc est quod in seditionibus publicis nō nisi in ipsos autores cōsuevit animaduerti: reliquis quos tempestas illa cōmouerat, dari uenia: aut dix etiā dari uenia, qui in publico Reip. tumultu quietē egissent. Quæ potest autē pestis esse fatalior, q̃p Tyrannis? Quæ sese lati⁹ in ciuitatis mēbra diffundit? Quota quæq; urbis pars ab hoc uitio syncera pōt esse? Omitto iam quicqd est ambitio forū: ære alieno obstrictorum, scelere cōtaminatorū: barbarorū (nam hæc tota sentina hominū Tyrannide gaudet: ut in qua nullis maiora, q̃p sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hoc malum

D d 2 inuoluit:

inuoluit: dum uel timent fortunis suis, uel rectū iudicāt
seruire temporī. In hoc itaq; rerū statu leges non extin-
ctæ, sed oppressæ modo, cautim & circūspicienter agūt:
intelligunt hoc hulus citra summā ciuitatis pernitiē ex-
asperari nō posse: uni⁹ capitis dispēdiō cōmode sanari
posse. Quare docto cui piā medico præmiū ostendūt:
digito demonstrant, qđ mēbrū secari uelint, qbus absti-
neri. Caput indicarunt illæ: tu dextram secuisti. Illæ Ty-
rannū: tu Tyranni satellitem occidisti. Quo præmio di-
gnus? Nempe eo, quo qui morbo inscite exagitato, to-
tum hominē in extremū uitæ discrimen adducat: quo
qui hominē legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc
te cedis reum ago: aget alius fortassis, cui cūq; lubitum
erit: uerū illud modo consiliū fuit, ostendere tibi qđ insi-
gnitæ sit impudētiæ in ea causa, tam eximiā tibi uendi-
care laudē: tā egregia poscere præmia, in qua nequeas
obtinere, si modo tecum exactius, ac seuerius agatur, ut
grauis poenas effugias. Inūc & curiosum me uoca: qui
tam cādide, tamq; ciuilit̃er tecū agam: ut quū te possim
in graue discrimē uocare, sat habeam legis & Reip. cau-
sam defendere: ne circūuenta præmiū dare cogatur ei,
qui nihil boni sit promeritus. Id quod nō iudicibus mo-
do (quibus isthuc iam dudū liquere puto) uerū tibi etiā
ipsi cupio persuadere: & facturū me confido, si modo
tantisper animū possis attendere. Vin igitur: ut quēad-
modum tu faciebas, itidem & nos summatim totā cau-
sam ob

Iam ob oculos reuocemus: dispiciamusq; q̃ multa tuo in facto desyderent' ad id, ut legi satisfeceris: & quantũ tu sis hallucinatus, quũ multa diceres etiã supeſſe: Tria quædam requirit lex, & ita requiritur si quodlibet horum deficiat: poenã te, aut certe nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego nõ unũ aliquod, sed unũquodq; deesse docebo. Quod si facio: utrũ æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persisteres? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint: nõ est quod Tyrannicidæ præmiũ petas. Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam complectitur: uel quid speraris, uel quid proposueris. Nam si Tyrannũ per imprudentiam occidisses: si præter propositũ: nõ magis profecto præmiũ tibi debeatur, q̃ si quis Tyranno amicissimus idem fecisset: nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse uideris: ita demũ legi perſuasum erit, te uoluisse occidere Tyrannũ, si occideris. Non occidisti: atq; id etiam quũ tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre, utrũ Tyrannicidij propositum in arcem nõ attuleris, an allatum repente mutaris. Iam quid speraris excutiamus. Quanq̃ isthuc leges nõ ita ualde curiose pensiculãtur: sed tamẽ in tã absoluto facinore partes omnis constare oportet. Quid enim si Tyrannũ interfecisses, quo Tyrannidem ipse occupares: utrũ præmiũ sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ul

disceris, Tyrannū occidisses, atq; id esset palam: num
præmiū auderes poscere? Quid, si latrones Tyrānum
forte fortuna obuiū obtruncassent: num ad hūc hono-
rem aspirarent? Quid si quis Tyranno priuatim infer-
sus, magna te pecunia conduxisset, quo ei Tyranno ue-
nenū dares, dedissesq;: num, quæso, tyrānicidæ præmiū
postulares? Ego hic tecum nō ago cōiecturis: nihil dico
in uitam tuā: quæ quidem obscurior est, q̃p ut tu alioqui
tā gloriosus quicq; de ea ausus fueris dicere: illud unū
affirmare nō dubitem: qui Tyrannū quū tuto licuerit,
nō occidit: planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cu-
ius mors extremū exitium Reip. uideretur allatura, po-
tius q̃p ullam cōmoditatē: is aut priuatim dolorē ulcisci
uoluit, nō libertatē publicam uindicare: aut emolumentū
suū sequutus est Reip. periculo, non suo periculo
Reip. studuit prodesse. Postremo nō potest nisi gloriæ
ieiunio adductus uideri, qui tā insolenter se iactat. Nō
potest nō uideri lucrū sequutus, qui tam improbe præ-
miū flagitat. An nō uides igitur quantopere hac parte
à tota legis mente dissentias? quē illa tuæ uitæ periculo
sua causa uoluit occidere, eum tu nō solum uolens præ-
teristi, uerū etiā periculose in Remp. irritasti: quem sua
causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui
cōpendij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed fingē
te animū Tyrānicida dignum ad facinus attulisse, lucri
perinde ut uiræ contemptorē: magni tamen refert, qua
ratione

ratione Tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrē: in non Tyranno Tyrannū. Largior isthuc Delium aliquem tibi prædixisse: ut certum præscire potueris, quod ipse etiā uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset: uerū hoc poenæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè Tyrānidē: id quod noua quadam & inusitata ratione. Vides quod multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinam ferre præmiū: propterea quod ea uia sustuleris, quæ legi nō probatur: quæ non expediat moribus ciuitatis: quæ nō sit forti uiro digna. Age quid si Tyranni filium infantem in cunis iugulasses: & rursum adfuisset Delius ille: per quē certum præscire posses fore, ut necato puero, pater sibi mortem accerferet: atque id euenisset: utrum te tanquam Tyrannicidam suspiceret Respub. an potius tanquam immanem & ferum hominē execraretur: qui in eam sæuieris aetatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur? Quid ergo? Utetur tuo maleficio Respu. cæterum exemplum haudquaquam probabit. Quid si Tyranni uxorem, quam ille misere deamaret, per uim constuprasses: atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum Tyrannicidæ laudem flagirabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam

feram tuo facto propiora. Quid si Tyranni medicus
quum esses:ueneno agrotanti dato, illum sustulisses:
utrum ut ueneficum oderit te Resp.an ut uirū fortem
admirabitur? Tyrannū sublatum gaudebit:facti ratio
nem,modumq; detestabitur. Quid si quū te Tyrānus
familiariter uteretur:tu in cōuiuio prætectu necessitudi
nis uenenum porrigeres? Deniq; si per magicas imagi
nes,ac maleficas quasdam deuotiones Tyrāno uitam
ademisses:utrum à lege præmiū,an poenā expectares?
Atqui Tyrannidem utcunq; sustulisti.Euentu gaudet
lex. Verum exemplū tam perniciosum in Remp.nō re
cipit:ut consuecant ciues scelus ulcisci scelere,patrem in
filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo,
uiāq; ut factum tuū approbetur? Quod lex permittit
ut fiat:non statim permittit,ut id uia qualibet efficias.
Adulterū ferro occidere licet:ueneno aut incantamen
tis non licet. Quur ita? Quia pestilens exemplū omni
no tractare uenena. Nec id ulla causa quantūuis hōne
sta,sinit in ciuitatē irrepere. Quid quod ne hostē quidē
ueneno,aut malis artibus interficere fas est? Nā nusq;
nō improbat maleficia lex:& ueneno tincta tela etiā in
bellis interdicta sunt. Quod si modus facti superat in
his,in quibus nullum petitur præmiū:quanto magis id
fiet in his,in quibus summū petitur? Lex triumphū sta
tuit ei,qui certum hostium numerū fuderit.Fuderit ali
quis nō acie,sed aquis & pabulo ueneno tinctis. Vtrū
ciues

ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphan-
tem: an potius sicuti ueneficum oderint, auersabuntur,
execrabuntur? Quid quod priuatis etiam in rebus uia,
modusq; perperditur: quo magis idem oportebit, tum
in publico, tum in splendidissimo facinore: ut à quo con-
ueniat omnē sceleris suspicionem abesse? Age illud te-
cum reputa: si medico mercedem pactus esles, quo te
morbo leuaret: atq; ille nō pharmacis, sed maleficijs &
incantamentis morbum exemisset: utrum præmiū da-
bis, an magis hominē in ius trahes? iniuriæ malis arti-
bus datæ reū ages? Clamabit ille, morbo te leuauit: qua
uia qd isthuc tua refert? Hoc tantū spectabas: ut morbo
liber esses, ei rei merces est pmissa. Ingratū te uocabit: q
nisi sua opera, ne esses quidē, qui præmiū negare pos-
ses. Tu protinus respondebis, opinor, medico te præ-
miū esse pollicitum, nō Mago: neq; debere quicq;, nisi
rem malam ei, qui beneficiū male dederit. Quancq; ne
dedisse quidē uidetur, qui malum malo tollit. Id enim
mutare est incōmodum, nō amouere. Dices em̃ animo
nocitum, dum corpori subuenitur. Atq; istam litē uin-
ces, etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiā,
& uincibilior est tecū causa legi, q̃ quæ tibi futura fue-
rat cū medico. Nam ibi de priuata mercedula discepta-
retur: hic de publico honore. Ibi falsus est unus: hic legi
fraus facta, per quā cautum oportuit, ne quisq; ciuium
circūueniatur. Ibi salus data: certa quidē & efficaci, sed

E c   suspecta

suspecta & improbata uia: hic nefario scelere (quorū eī
non sic appellatur homicidiū, quo in ciuem contra legē
admissum sit:) non libertas restituta, sed in extremum
discrimen adducta Resp. quādoquidē tuū factum per/
inde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede
conductus, uenenū pro remedio ministret: quod tamē
ægotanti (ita ut nō raro consueuit accidere) per occasio
nem morbū adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptū fe-
ret quod uiuat: tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit.
Neq; sua referre putabit: utrū imperitia, an perperam,
ac studiose pro pharmaco uenenū porrexeris: ppter ea
quod tui fuerat officiū, aut non suscipere negociū: aut si
dem simul, & artē, & industriā, ac diligētiam: & quicqd
à probato artifice solet requiri, ad curā adferre. Sed age
sinimus adhuc possidere te, quod dudū sumus largitū:
ut planē ista uia Tyrannū occideris, citra ullum Respu.
discrimē. Lex nō approbabit facinus tuū: nisi nō tantū
à crimine, uerū etiam ab omni criminis specie procul ab
fuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita
est in ciuitatē, ut maleficiū omne sedudat: incolumitatē
suā quā cōueniebat, aut Deo cui piā, aut certe Dñs si/
millimo homini acceptā referri, scelere debere dicatur.
Nō approbabit, inquā, nisi Tyrannū ipsum quē nomi-
natim indicauit ipsa, quaq; pmittit uia sustuleris: ne per-
rimā istā periculosum exēplū in Remp. irrepāt. Postre-
mo nisi ferro, nō dācularijs ac maleficis artibus: nisi uir-
tute:

tute: nisi manu: nisi uitæ tuæ manifesto contemptu Tyrānū trucidaris. Neq; em̄ huc tantū spectat lex, ut Tyrān⁹ in præsens submoueatur: uerū illud multo magis respicit: ut oēs mortales itelligāt in ea ciuitate uiros esse fortes, q nō uereātur uitæ suæ dispēdio patriæ cōmodis cōsulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiā in posterū ab affectatione Tyrānidis deterreātur: cū uideāt in ea ciuitate nullum esse Tyrannis satis tutū præsiidiū: quandoquidē illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit cōtempitor, eū esse alienæ uitæ dominū. Nam quod omnino satellitiū, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animū Tyranni caput defendāt: qui patriæ libertatem sua uita bene credat emi? Postremo aut: ut maxime tibi constet animus: ut cōstet uia: id quod est totius negocij caput, nō effecisti. Tantū enim abes ut Tyrannū occideris: ut quantū in te fuit, Tyrannidem maiore in modū auxeris, interfecto Tyranni filio. Quid autē refert, malitia, an stultitia Remp. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgo dicunt nihil uerius. Intempestiuā beneuolētiā nihil à similitate differre. Tantū abest ut occideris Tyrannum: ut ne suspicari quidē potueris id euēturū, ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorē: quid tum postea? si patri & huius scelera lex imputat? Magnū pinde Tyrāni satellitē, nō Tyrannū occidisti. Sed paratū Tyrānidis hæredē occidisti: in Tyrānidē succedit, q prior, q po

Ee 2   tior est

tior est in occupādo. Verū esto sanè, certum hæredem
sustuleris: igitur qui Tyrānus erat futurus, interemisti.
Atqui quod futurū est, id nōdum est. Porro lex eū qui
iam Tyrānus sit, tolli debet: non quē aliquando futurū
diuines. An qui statuā ex pacto debeat, & rudem trun/
cum præstiterit: fidē persoluisse uideatur? Non arbitra
bor. Vbi nuncigis sunt illa tam multa, quæ tibi ad præ
miū postulandū supererant? Vides quæ ne unū quidem
omniū tibi constet, quorū nihil oportebat deesse. Vo
lui, inquis: id demum uoluisse te lex credit, quod effece
ris. Postea è re nata propositū est cōmutatū. Hoc igit
præmiū tibi debetur, quod ei, qui in Olympijs mediū è
cursu, relicta metā, ad carceres reflectit habenas. At pe
riclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is, qui lu
clauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti denique: uerū
eum, quē neque lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu
publico fuerat, occidi. At bene uertit ciuitati quod feci
sti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladē
Atticis fuisse ferūt: de qua prouerbiū extat, quod Athe
niensium male consulta, in bonū exitū uertere consueuit.
Non tu leges seruasti, sed sustulisti: nō libertatem resti
tuidisti, sed numē aliquod huic urbi propitiū, quod euen
tum tuæ temeritati debitum, sua cōmoditate à nobis
auertit, quod tuā stultitiā nobis uertit in occasionē resti
tuendæ libertatis. Nō ego ingrātū erga te populū con
stituo: imo tu populū ingrātum in Deos reddere labo
ras:

ras:quem quū semel in periculū uocaris,ne pro simpli-
ci Tyrannide duplicatā pateretur:nūc rursus in discrimen trahere conaris:ne ab iratis superis, in pristinā seruitutem,aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienū meritum insinuas? Quid tibi in eo negotio laudē uniuersam uendicas:ex quo præter poenā temeritatis, nihil ad te redire merito possit? Si Reip.si iudicibus pbare potes animum tuū tyrannicida dignū,qui nullū periculum uitæ Reip.causa recusat:si facinus nō scelere,nō pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti:si fortuna tuis egregijs conatibus bene expetitū dedit euētum,aude tyrannidā te uocare:aude pulcherrimū,ac penē diuinū munus à Rep.poscere:aude nobis seruatas leges, restitutā ciuitatē:aude tēpla,aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros,inuiolatas uirgines,impolluta matrimonia,deniq; hoc ipsum quod hic lege & apud iudices agimus, exprobrare:aude mihi minari,quod obstiterim : aude ciuitatē ingratitudinis insimulare,nisi laudē promeritā persoluerit:aude iudices,uel iniquos,uel corruptos dāmitare,nisi suis sentētijs præmiū tibi decreuerint. Contra:si suspectū quid uolueris:si periculosum:si contra leges:si cum scelere cōiunctum quod feceris:sit pudor,ac desine tandē improbe præmiū flagitare:quod nulla ratione pmerueris:poenā,si sapias,incipere deprecari. Isthuc fortassis ab æquitate iudicum, à ciuitate deorū munere

Ee ;   lata,

lata, queas impetrare. Neq; em̃ putes unū me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causa pariter & leges, & Remp. & Deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere. Si nos uere restitutas uideri uis, sine nostram autoritatē primū in hac tua causa ualere. Longe plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris: si parueris: si tuā cupiditatē nostro submiseris arbitrio: si primū exemplū in te ciuibus ædideris, reuixisse nos: si mōstraris ciuitati iam nō ex sceleratorū libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; uiuēdū esse. Atq; altera ex parte Remp. hac tecū oratione uti puta. Si ciuē bonū mihi præstare studes, noli hāc stultitiæ notā mihi inurere: ut in posterū re cognita, dicar ebrietate quadā gaudiorū ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur: noli mihi Deos, quos uix deniq; tā diutinis uotis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placui, cōmoui, propitios reddidi: denuo per ingratitudinē iratos atq; infensos reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltē illorū beneficio frui. Quod si te neq; leges, neq; Resp. commouet: certe Deorū orationē uereri debes, quos ita tecū agere putato. Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur nō sinis nos in hāc ciuitatē perpetuo benignos esse? Quur tuipe tā ingratu existis? Ciuitas hac semel mihi restitutā libertatem debet: tu bis debes, cōmoditati nostræ: & quod Remp. seruauim⁹, cuius tu pars es: & quod cōmoditate nostra
tuam

tuam periculofam ſtultitiã, uel ſcelus potius in maximã felicitatẽ uerterimus. Eteĩ niſi nos dextri, p̃pitiq; ad fuiſſem⁹, quid aliud tu q̃ perieras, & p̃ te Reſp: Quod ſi planẽ cõtendis, ut præmiũ aliquod feras: abunde magnũ præmiũ à nobis p̃ſolutũ eſt, qđ p̃ nos res à te male inſtituta, bene uerterit. A legib⁹ merito maior relata gratia: ſi noſtræ p̃ſperitatis reſpectu, temeritatis ſimul & ſcleris ueniã condonarint. A ciuitate ſatis amplã laudem feres: ſi ea patiat̃, ut in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuũ quoq; nomẽ admiſceat̃. Hac laudis parte cõtentus deſine nobis debitũ uelle præripere: ciuitati munus noſtrũ eripere: legibus autoritatẽ adimere. Sed finẽ facio, nimirũ extillata iã aqua. Quod ſupeſt nũc, ueſtræ partes ſunt iudices ſtatuerẽ: utrũ ſecundũ leges, ſecundum Deos, ſecundũ Remp. ſententiã dicere, an ſecundũ hũc glorioſum oſtẽtatorẽ pnũciare uelit̃s. Vtrũ hanc urbis felicitatẽ hui⁹ temeritati, hui⁹ ſcleri acceptã ferre maluit̃s, ſæpius exprobrãdã, & breui fortaffis à ſuperis iratis (id qđ abominor) auferendã: an in Deos qbus ſine cõtrouerſia tota debet̃, referre: eorundẽ pietate ſeruandã, agendã, benẽq; fortunãdam. Vtrũ magis ex uſu ſit, ut primo hoc iudicio ſtatim leges circũuentæ dicantur: an ut appareat legũ reſtitutarũ ſeueritatẽ, & iudicũ ſapientiã aduerſus unius, inquã, poſtulationẽ ualuiſſe.

DECLAMATIONIS ERASMICÆ, QVÆ
LVCIANICÆ RESPONDET, FINIS.

Erasmus

ERASMVS ROTE-

RODAMVS M. IOANNI PALVDANO

RHETORI LOVANIENSIS ACA

DEMIAE, S. P. D.

T INTELLIGAS humanissime Pa-
ludane, Erasmmum illum tuum tametsi
per omnes terras, mariaq; uolūtatem
tamē tui memoriam perpetuo secum
circumferre: mitto quasi symboli uice
Luciani dialogum: cui titulus, *περὶ τῶν
ἐπὶ μὲν συνόντων*. Quē in Italiam profecturus, in ipso
penē procinctu latinum feci. In eo non sine uoluptate
tanq̃ in speculo uidebis, aulicæ uitæ incommoda: quæ
tu mihi sæpenumero commemorare solebas: nimirum
expertus, & ueluti naufragio eiectus, ac uix isti liberæ, li-
terariæq; uitæ redditus. Idc̃q; feci eo studiosius: ut meo
exemplo te prouocarem, quo iam diu Græcanicis in li-
teris uersatus, incipias & ipse aliquādo audere aliquid.

Quur enim nō dicam audere? Quum nullum
sit mea sententia facinus audacius, q̃

si coneris ex bene Græcis, be-

ne Latina facere. Vale,

mécq; tui amantis,

simum mutu.

um ama.

Luciani

LVCIANI LIBEL

LVS DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI.

IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

CQVID TIBI primum
amice, aut quid postremū,
quemadmodum uulgo di-
ci consuevit, recenseam, ex
his quæ tum facere, tum pa-
ti cogūtur, qui mercedis gra-
tia sese in alienas domos cō-
uictumq; tradūt alienum,
quiq; in locupletū istorum

amicitiā accensetur, si modo eiusmodi illorum serui-
tutem, cōuenit amicitiam appellare? Noui em̃ permul-
ta, atq; adeo pleraq; omnia, quæ illis ibi soleant accide-
re, non per louem quod ipse ea experimento cognos-
cim (neq; enim mihi unq; experiūdi incidit necessitas,
ac ne quando incidat Dñi prohibeant) sed quod cōplu-
res, qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint
cōmemorare, partim qui in ipsis etiā dum malis consti-
tuti, quæ & quanta ferrent deplorabant, partim qui tan-
q̃ ē carcere quodam profugi, nō absq; uoluptate recor-
Ff dabant

Accensetur
ma

410 LVCIANVS DE MERCEDE CONDVG.
dabantur cōmemorabantq; ea quæ fuerant perpeffi.
Imo iuuabat reuocare ob oculos, quas erumnas effu-
giffent. Atq; hi quidem digniores mihi uifi sunt, qui/
bus fides haberetur: ut qui eius sacri ritus (ut ita dixe-
rim) omnis omniâq; myfteria perdidiciffent, cunctâq;
ab initio ad finem ufq; perpexiffent. Hos igitur haud
quaq; indiligenter, nec oscitanter audire soleo, ueluti
naufragium quoddam, ac præter spem obiectam fa-
lutem enarrantes. Cuiusmodi sunt ifti, qui in templis
derafô capite, complures fimul obambulantes, imma-
nes undas, procellas, sublato in cælum fluctus, iactus,
malos fractos, gubernacula reuulfa narrant. In primis
autē geminos Caftorem & Pollucem apparentes (Nā
hi peculiariter ad hanc Tragoediam pertinent) aut aliū
deum quēpiam repente, quemadmodū in fabulis fieri
confueuit, exortum: fummiſq; antennis infidentē, aut
iuxta clauum adſiſtentem: qui nauim ad littus aliquod
molle dirigeret: ad quod appellens futurum eſſet, ut &
ipſa paulatim ac lente ſolueretur: & ipſi tuto in ſolū de-
ſcenderent, idēq; ope fauorēq; diuino. Atq; iſti igitur,
permulta id genus ad præſentem cōmoditatem exag-
gerantes, cōmemorāt: quo uidelicet à pluribus ſtipem
accipiant: ſi non calamitoſi modo, uerum etiā Dīſ cha-
ri eſſe uideantur. Porro ij dum eas quas in teſtis tuler-
unt tempeſtates referrent, atq; immanes illas undas,
quin etiā decumanos fluctus, ſi fas eſt dicere: & quēad-
modū

*Oſcitantur.
audire.*

*Deus ex
improuiſo
apparens.*

*Deum in
fluctibus.*

modū primū à littore soluerint mari tràquillo: q̃tūq̃ molestiarū perpetua nauigatione sint perpeffi: dum si-
 tiunt, dum naueant, dum salo perfunduntur. Deniq̃
 quēadmodū infelici nauigio incautem quāpiam sub
 undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum,
 & asperum illiso, fractoq̃ miseri ægre enatarint, nudī,
 cunctarūq̃ rerum inopes. Hæc inquā quū referrent,
 mihi quidē uisi sunt permulta præ pudore subticere,
 uolentesq̃ ac sciētes obliuisci. At ego etiā illa, præterea
 autē & alia nonnulla ex illorum narrationibus conie-
 ctans, deprehendī quicquid erumnarū cum eiusmodi
 conuictibus cōiunctū est. Quæ quidem omnia haud
 grauabor optime Timodes tibi percensere. Iampridē
 em̃ mihi uideor animaduertisse, te de capeſſenda hac
 uitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus ser-
 mo incidisset, mox ex his qui præſentes erant, quiſpiā
mercenarium hoc uitæ genus laudare cepit: fortunatis-
 ſimoseos affirmans, quibus contigisset horum familia-
 ritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conui-
 tijs adeste opiparis, idēq̃ immunes: præterea splendi-
 dis in ædibus diuerſari: tum perigrinari omnigena cū
 cōmoditate, uoluptatēq̃, alba interim in rheda (ſi forte
 libeat) reſupinatos. Insuper ob hanc amicitia, obq̃ cō-
 moditates quibus afficiūtur, etiā mercedem capere: id
 uero nō mediocre uideri. Iſtis em̃ haud dubie citra ſe-
 mentem, ac culturā, quod aiunt, cuncta prouenire, Hæc

Ff 2 igitur

*Mercena-
rium uitæ
genus.*

ſummus.

reſupinatus.

fectionem. Quantū igitur à mēte legis abesse putas, ac
cuiuslibet permittat, uel p suo priuato dolore, uel dome/
stica iuris interpretatiōe, hoc est subuersione, in cuiusq;
uitam grassari? Neq; ad rem pertinet, quantū criminū
aceruū exaggeres, quantū uis etiam uerorū, addo noto
rum: dicas parricidā, sacrilegū, incestum, proditorē, pecu/
latorem, ueneficū interfeci. Tyrannū lex iubet occidi: at
hic unus multis Tyrānis erat sceleratior, pestilentiorq;
ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respō
debit. Nihil moror q̄ fuerit scelerosus, q perijt: in unū
Tyrannū tibi ius fecerā occidendi, in reliquos in ius tra
hendi. Si detulisses: auditus, reuictus, dānatus à me pa
lam poenas dedisset: omniq; Reip. salubri exemplo fu
isses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberri
mo exēplo, perniciosissimū in ciuitatē induxisti: & legū
instaurationē, à legis uiolatione auspicaris: hoc est, ma
lis malo mederi studes. An me dam esse putas, q̄ multi
sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos
meæ cognitioni, nō tuis manibus seruo: sunt fora, sunt
tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices.
Quur tu mihi praire conaris? quur nullo mandāte ma
gistratum occupas? & dum Tyrannicida uideri uis, Ty
rannū imitaris? Nam quo alio nomine tātopere miseri
est inuisus ille: nisi qd' mihi parere recusat, & praire co
natur. Ei demū ferrū tractare licebit, cū tuis manib; ego
pmisero. Si iuuenē occidisses, quod nō alia potuisset ad
Tyrannū

Tyrannū uia, darem ueniā necessitati: nūc occidisti, nō obfistentē, non auxilium ferentē patri, sed patris opem implorantē. Huius unius cæde contentus discessisti: Tyrannū nec impetisti, in quē unū tibi ius feceram. Meum erat expendere, utrū ex usu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: maluerā illū exquisitoribus excruciatū supplicijs, exemplum omnibus ædere. Neq; hæc dico iudices, quasi parū gaudeā pariter cū patre sublatū filium: utinam eadē opera simul omnes sint oppressi, quibuscūq; Tyrannus placet. Sed quis prohibet, simul & gaudete, quod deorū bonitas nobis hāc rem bene uerterit: & tamen nō cōmittere, ut huius temeritas si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplū trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindictanda nūc agitur, sed de legis uiolatæ maiestate. Non em̄ par est, ut cuiq; personæ præter ius extincti odiū in scelere suffraget. Neq; tam spectandū in quē cōmissum sit facinus, q̄ quo exēplo cōmissum. Alioqui quur nō eadem opera, fas sit in Tyranni nepotes, pellacas, pueros, uxores, libertos, lenones grassari? Bonam Tyrannidis partē uxor sæpenumero suggerit. Ad summā immanitatē, nonnunq; libertus aliquis, aut uernula instigat: quur nō & hos iugulas? Si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quod est aliquid Tyrāno nocētius: in quod tamē haud quaq; tibi ius sit occidendi. Finge esse q̄ torā hāc urbē, templa, domos, curiam conatus sit incendere: imo qui

Dd iam

iam compluribus locis ignem subiecerit: sed incēdium subito exorto imbri restinctum, auctorē non obscurum, uerum abditum latitare. Eum forte fortuna repertum, manu tua trucas. Num lex tuū factum approbabit? Non opinor. Atqui Tyrāno ille quanto erat nocētior? Tanto nimirū, quanto est atrocius ciuitatem semel funditus euertere, q̄ expilare: ciues uniuersos uno igni finire, q̄ in pauca quādam sauire capita. Et tamen in unū Tyrannū stringendi ferri potestas priuatim permittit. Illum deferendi modo ius habes? Hic in re tam aperta legis mentē calumniari, & nouo interpretamēto tuum facinus palliare: quid tandem aliud est, q̄ legum autoritatem euertere: atq; id per cuniculos quosdam agere. quod Tyrannus palam ac ui facere consueuit? In recipienda lege fas est populo causam, æquitatemq; legis excutere. Ceterū receptæ, & longo iam usu cōprobata, simpliciter oportet obtēperare. Neq; em̄ existimandū est maiores illos nostros uiros sine cōtrouersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationib⁹ instituisse, ut priuatim interficiendi Tyranni facultas unico capite finiretur. Primū ad iugulandi licentiā, fenestram aperiēdam ciuib⁹ nō putauerunt: deinde perspiciebant Tyrannidem fatale quoddā esse Reip. malum, quod minore noxa toleraretur, q̄ male exagitaretur. Neq; posse semel tolli, nisi Tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, nō parebat iam nihil opus esse priuata.

priuata audacia, nimirū illis in Reip. administrationē uindicatis. Quod si Tyrānus in ius uocari potuisset: ne hunc quidē tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbāt & illud: Tyrannidē nōnullam habere monarchiæ legitimiæ speciē: hoc tantū interesse, quod in monarchia populus Regi paret, Rex legib⁹: in Tyrānide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex publicā spectat utilitatē, Tyrannus priuatim suam: unde publicus expedit, ut Tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legū autoritatē in pristinū statum restituat: atq; id unius (si fieri potest) capitis iactura. Nā hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totū Reip. quasi corpus corripit, legum prudentia cōsuevit uti: ut exēplo magis, q̃p̃ admissi talione morbo medeat: ne dum ciuitatē sanare studet, magnā ciuitatis partē interimat. Hinc est quod in seditionibus publicis nō nisi in ipsos autores cōsuevit animaduerti: reliquis quos tempestas illa cōmouerat, dari uenia: aut uix etiā dari uenia, qui in publico Reip. tumultu quietē egissent. Quæ potest autē pestis esse fatalior, q̃p̃ Tyrannis? Quæ sese lati⁹ in ciuitatis mēbra diffundit? Quotāquæq; urbis pars ab hoc uitio syncera pōt esse? Omitto iam quicqd est ambitio forū: ære alieno obstrictorum, scelere cōtaminatorū: barbarorū (nam hæc tota sentina hominū Tyrannide gaudet: ut in qua nullis maiora, q̃p̃ sceleratis sint præmia) bonos etiā ciues hoc malum

D d 2 inuoluit:

inuoluitum uel timent fortunis suis, uel rectū iudicāt
seruire tempori. In hoc itaq; rerū statu leges non extin-
ctæ, sed oppressæ modo, cautim & circūspicienter agūt;
intelligunt hoc hulus citra summā ciuitatis pernitiē ex-
asperari nō posse: uni⁹ capitis dispēdio cōmode sanari
posse. Quare docto cuipiā medico præmiū ostendūt:
digito demōstrant, qđ mēbrū secari uelint, qbus absti-
neri. Caput indicarunt illæ: tu dextram secuisti. Illæ Ty-
rannū: tu Tyranni satellitem occidisti. Quo præmio di-
gnus? Nempe eo, quo qui morbo inscite exagitato, to-
tum hominē in extremū uitæ discrimen adducat: quo
qui hominē legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc
te cedis reum ago: aget alius fortassis, cui cūq; lubitum
erit: uerū illud modo consiliū fuit, ostendere tibi qđ in-
gnitæ sit impudētiæ in ea causa, tam eximiā tibi uendi-
care laudē: tā egregia poscere præmia, in qua nequeas
obtinere, si modo tecum exactius, ac seuerius agatur, ut
grauis poenas effugias. In nūc & curiosum me uoca: qui
tam cādide, tamq; ciuilitate tecū agam: ut quū te possim
in graue discriminē uocare, sat habeam legis & Reip. cau-
sam defendere: ne circūuenta præmiū dare cogatur ei,
qui nihil boni sit promeritus. Id quod nō iudicibus mo-
do (quibus isthuc iam dudū liquere puto) uerū tibi etiā
ipsi cupio persuadere: & facturū me confido, si modo
tantisper animū possis attendere. Vin igitur: ut quēad-
modum tu faciebas, itidem & nos summatim totā cau-
sam ob

nam ob oculos reuocemus: dispiciamusq; q̃ multa tuo in facto desyderent ad id, ut legi satisfeceris: & quantū tu sis hallucinatus, quū multa diceres etiā supeſſe. Tria quædam requirit lex, & ita requirit: ut si quodlibet horum defuit: aut poenā te, aut certe nihil gratiæ debere se credat. Quorum ego nō unū aliquod, sed unūquodq; deesse docebo. Quod si facio: utrū æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint: nō est quod Tyrannicidæ præmiū petas. Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam complectitur: uel quid speraris, uel quid proposueris. Nam si Tyrannū per imprudentiam occidisses: si præter propositū: nō magis profecto præmiū tibi debeat, q̃ si quis Tyranno amicissimus idem fecisset: nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse uideris: ita demū legi persuasum erit, te uoluisse occidere Tyrannū, si occideris. Non occidisti: atq; id etiam quū tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre, utrū Tyrannicidæ propositum in arcem nō attuleris, an allatum repente mutaris. Iam quid speraris excutiamus. Quanc̃p̃ isthuc leges nō ita ualde curiose pensiculātur: sed tamē in tā absoluto facinore partes omnis constare oportet. Quid enim si Tyrannū interfecisses, quo Tyrannidem ipse occupares: utrum præmiū sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ul

discereris, Tyrannū occidisses, atq; id esset palam: num
præmiū auderes poscere? Quid, si latrones Tyrānum
forte fortuna obuiū obtruncassent: num ad hūc hono-
rem aspirarent? Quid si quis Tyranno priuatim infer-
sus, magna te pecunia conduxisset, quo ei Tyranno ue-
nenū dares, dedissesq;: num, quæso, tyrānicidæ præmiū
postulares? Ego hic tecum nō ago cōiecturis: nihil dico
in uitam tuā: quæ quidem obscurior est, q̃p ut tu alioqui
tā gloriosus quicq; de ea ausus fueris dicere: illud unū
affirmare nō dubitem: qui Tyrannū quū tuto licuerit,
nō occidit: planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cu-
ius mors extremū exitium Reip. uideretur allatura, po-
tius q̃p ullam cōmoditatē: is aut priuatim dolorē ulcisci
uoluit, nō libertatē publicam uindicare: aut emolument-
um suū sequutus est Reip. periculo, non suo periculo
Reip. studuit prodesse. Postremo nō potest nisi gloriæ
ieiunio adductus uideri, qui tā insolenter se iactat. Nō
potest nō uideri lucrū sequutus, qui tam improbe præ-
miū flagitat. An nō uides igitur quantopere hac parte
à tota legis mente dissentias? quē illa tuæ uitæ periculo
sua causa uoluit occidere, eum tu nō solum uolens præ-
teristi, uerūetiā periculose in Remp. irritasti: quem sua
causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui
cōpendij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge
te animū Tyrānicida dignum ad facinus attulisse, lucrī
perinde ut uitæ contemptorē: magni tamen refert, qua
ratione

ratione Tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrem in non Tyranno Tyrannū. Largior isthuc Delium aliquem tibi prædixisse: ut certum præscire potueris, quod ipse etiā uix diuinare Delius potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si libuisset: uerū hoc poenæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè Tyrānidē: id quod noua quadam & inusitata ratione. Vides quod multa tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinam ferre præmiū: propterea quod ea uia sustuleris, quæ legi nō probatur: quæ non expediat moribus ciuitatis: quæ nō sit forti uiro digna. Age quid si Tyranni filium infantem in cunis iugulasses: & rursus adfuisse Delius ille: per quē certum præscire posses fore, ut necato puero, pater sibi mortem accerferet: atque id euenisset: utrum te tanquam Tyrannicidam suspiceret Respub. an potius tantum immanem & ferum hominē execraretur: qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur? Quid ergo? Utetur tuo maleficio Respu. cæterum exemplum haudquaquam probabit. Quid si Tyranni uxorem, quam ille misere deamaret, per uim constuprasses: atque ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum Tyrannicidæ laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam

feram tuo facto propiora. Quid si Tyranni medicus
quum esses:ueneno agrotanti dato, illum sustulisses:
utrum ut ueneficum oderit te Resp.an ut uirū fortem
admirabitur? Tyrannū sublatum gaudebit:facti ratio
nem,modumq; detestabitur. Quid si quū te Tyrānus
familiariter uteretur:tu in cōuiuio prætectu necessitudi
nis uenenum porrigeres? Deniq; si per magicas imagi
nes,ac maleficas quasdam deuotiones Tyrāno uitam
ademisses:utrum à lege præmiū,an poenā expectares?
Atqui Tyrannidem utcunq; sustulisti.Euentu gaudet
lex. Verum exemplū tam perniciosum in Remp.nō re
cipit:ut consuescant ciues scelus ulcisci scelere,patrem in
filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo,
uiāq; ut factum tuū approbetur? Quod lex permittit
ut fiat:non statim permittit,ut id uia qualibet efficias.
Adulterū ferro occidere licet:ueneno aut incantamen
tis non licet. Quur ita? Quia pestilens exemplū omni
no tractare uenena. Nec id ulla causa quantūuis hōne
sta,sinit in ciuitatē irrepere. Quid quod ne hostē quidē
ueneno,aut malis artibus interficere fas est? Nā nusq;
nō improbat maleficia lex:& ueneno tincta tela etiā in
bellis interdicta sunt. Quod si modus facti superat in
his,in quibus nullum petitur præmiū:quanto magis id
fiet in his,in quibus summū petitur? Lex triumphū sta
tuit ei,qui certum hostium numerū fuderit.Fuderit ali
quis nō acie,sed aquis & pabulo ueneno tinctis. Vtrū
ciues

ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphan-
tem: an potius sicuti ueneficum oderint, auersabuntur,
execrabūtur? Quid quod priuatis etiam in rebus uia,
modusq; perpēditur: quo magis idem oportebit, tum
in publico, tum in splendidissimo facinore: ut à quo con-
ueniat omnē sceleris suspicionem abesse? Age illud te-
cum reputa: si medico mercedem pactus esses, quo te
morbo leuaret: atq; ille nō pharmacis, sed maleficijs &
incantamentis morbum exemisset: utrum præmiū da-
bis, an magis hominē in ius trahes? iniuriæ malis arti-
bus datæ reū ages? Clamabit ille, morbo te leuauit: qua
uia qd isthuc tua refert? Hoc tātū spectabas: ut morbo
liber esses, ei rei merces est pmissa. Ingratū te uocabit: q
nisi sua opera, ne esses quidē, qui præmiū negare pos-
ses. Tu protinus respondebis, opinor, medico te præ-
miū esse pollicitum, nō Mago: neq; debere quicq;, nisi
rem malam ei, qui beneficiū male dederit. Quanq; ne
dedisse quidē uidetur, qui malum malo tollit. Id enim
mutare est incōmodum, nō amouere. Dices em̃ animo
nocitum, dum corpori subuenitur. Atq; istam litē uin-
ces, etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiā,
& uincibilior est tecū causa legi, q̃ quæ tibi futura fue-
rat cū medico. Nam ibi de priuata mercedula discepta-
retur: hic de publico honore. Ibi falsus est unus: hic legi
fraus facta, per quā cautum oportuit, ne quisq; ciuium
circūueniatur. Ibi salus data: certa quidē & efficaci, sed
E e suspecta

suspecta & improbata uia: hic nefario scelere (quorū enim non sic appellatur homicidiū, quo in ciuem contra legē admissum sit:) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quādoquidē tuū factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, uenenū pro remedio ministret: quod tamē ægrotanti (ita ut nō raro consueuit accidere) per occasionem morbū adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptū feret quod uiuat: tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit: utrū imperitiā, an perperam, ac studiose pro pharmaco uenenū porrexeris: ppter ea quod tui fuerat officiū, aut non suscipere negociū: aut si dem simul, & artē, & industriā, ac diligētiam: & quicqd à probato artifice solet requiri, ad curā adferre. Sed age sinimus adhuc possidere te, quod dudū sumus largiti: ut planē ista uia Tyrannū occideris, citra ullum Respu. discriminē. Lex nō approbabit facinus tuū: nisi nō tantū à crimine, uerū etiam ab omni criminis specie procul ab fuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatē, ut maleficiū omne sedudat: incolumitatē suā quā cōueniebat, aut Deo cui piā, aut certe Dñs si/ millimo homini acceptā referri, sceleri debere dicatur. Nō approbabit, inquā, nisi Tyrannū ipsum quē nominatim indicauit ipsa, quaq; pmittit uia sustuleris: ne per rimā istā periculosum exēplū in Remp. irrepāt. Postremo nisi ferro, nō dācularijs ac maleficis artibus: nisi uir-
tute:

tute: nisi manu: nisi uitæ tuæ manifesto contēptu Tyrānū trucidaris. Neq; em̃ huc tārū spectat lex, ut Tyrān⁹ in præsens submoueatur: uerū illud multo magis respiciat: ut oēs mortales itelligāt in ea ciuitate uiros esse fortes, q; nō uereātur uitæ suæ dispēdio patriæ cōmodis cōsulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiā in posterū ab affectatione Tyrānidis deterreātur: cū uideāt in ea ciuitate nullum esse Tyrannis satis tutū præsiidiū: quandoquidē illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit cōtemptor, eū esse alienæ uitæ dominū. Nam quod omnino satellitiū, quæ excubiaz, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animū Tyranni caput defendāt: qui patriæ libertatem sua uita bene credat emi? Postremo autē: ut maxime tibi constet animus: ut cōstet uia: id quod est totius negocij caput, nō effecisti. Tantū enim abes ut Tyrannū occideris: ut quantū in te fuit, Tyrannidem maiore in modū auxeris, interfecto Tyranni filio. Quid autē refert, malitia, an stultitia Remp. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgo dicunt nihil uerius. Intempestiuā beneuolētiā nihil à similitate differre. Tantū abest ut occideris Tyrannum: ut ne suspicari quidē potueris id euēturū, ut ipse semet occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorē: quid tum postea? si patri & huius scelera lex imputat? Magnū pinde Tyrāni satellitē, nō Tyrannū occidisti. Sed paratū Tyrānidis hæredē occidisti: in Tyrānidē succedit, q; prior, q; po-

tijs est in occupādo. Verū esto sanè, certum hæredem
sustuleris: igitur qui Tyrānus erat futurus, interemisti.
Atqui quod futurū est, id nōdum est. Porro lex eū qui
iam Tyrānus sit, tolli debet: non quē aliquando futurū
diuines. An qui statuā ex pacto debeat, & rudem trun/
cum præstiterit: fidē persoluisse uideatur? Non arbitra
bor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præ
miū postulandū supererant? Vides quæ ne unū quidem
omniū tibi constet, quorū nihil oportebat deesse. Vo
lui, inquis: id demum uoluisse te lex credit, quod effe
ris. Postea è re nata propositū est cōmutatū. Hoc igitur
præmiū tibi debetur, quod ei, qui in Olympijs medijs è
cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At pe
riclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is, qui su
dauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti denique: uerū
eum, quē neque lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu
publico fuerat, occidi. At bene uertit ciuitati quod feci
sti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladē
Atticis fuisse ferūt: de qua prouerbiū extat, quod Athe
nien siū male consulta, in bonū exitū uertere consueuit.
Non tu leges seruasti, sed sustulisti: nō libertatem resti
tuisi, sed numē aliquod huic urbi propitiū, quod euen
tum tuæ temeritati debitum, sua cōmoditate à nobis
auertit, quod tuā stultitiā nobis uertit in occasionē resti
tuendæ libertatis. Nō ego ingrātū erga te populū con
stituo: imo tu populū ingrātum in Deos reddere labo
ras:

ras:quem quū semel in periculū uocaris,ne pro simpli
ci Tyrannide duplicatā pateretur:nūc rursus in discri-
men trahere conaris:ne ab iratis superis, in pristinā ser-
uitutem, aut grauius aliquod infortunium retrudatur.
Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienū meritum
insinuas? Quid tibi in eo negotio laudē uniuersam uen-
dicas:ex quo præter poenā temeritatis,nihil ad te redi-
re merito possit? Si Reip.si iudicibus pbare potes ani-
mum tuū tyrannicida dignū,qui nullū periculum uita
Reip.causa recusarit:si facinus nō scelere,nō pernicioso
exemplo, sed legitima uia peregisti:si fortuna tuis egre-
gijs conatibus bene expetitū dedit euētum,aude tyran-
nicidā te uocare:aude pulcherrimū,ac penē diuinū mu-
nus à Rep.poscere:aude nobis seruatas leges, restitutā
ciuitatē:aude tēpla, aras, focos, fortunas omneis, tutos
pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, de-
niq; hoc ipsum quod hic lege & apud iudices agimus,
exprobrare:aude mihi minari, quod obstiterim : aude
ciuitatē ingratitudinis insimulare, nisi laudē promeritā
persoluerit:aude iudices, uel iniquos, uel corruptos da-
mnare, nisi suis sentētjs præmiū tibi decreuerint. Con-
tra:si suspectū quid uolueris:si periculosum:si contra le-
ges:si cum scelere cōiunctum quod feceris:sit pudor,ac
desine tandē improbe præmiū flagitare:quod nulla ra-
tione pmerueris:poenā, si sapias, incipe deprecari. Istiuc
fortassis ab æquitate iudicium, à ciuitate deorū munere

Ee 3   lata,

lata, queas impetrare. Neq; em̃ putes unū me te à prae-
mio deterrere. Imaginare isthac in causa pariter & le-
ges, & Remp. & Deos tibi aduersari. Puta leges his te-
cum uerbis agere. Si nos uere restitutas uideri uis, sine
nostram autoritatē primū in hac tua causa ualere. Lon-
ge plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris: si
parueris: si tuā cupiditatē nostro submiseris arbitrio: si
primū exemplū in te ciuibus ædideris, reuixisse nos: si
mōstraris ciuitati iam nō ex sceleratorū libidine, sed ex
nostro præsripto cuiq; uiuēdū esse. Atq; altera ex par-
te Remp. hac tecū oratione uti puta. Si ciuē bonū mihi
præstare studes, noli hāc stultitiæ notā mihi inurere: ut
in posterū re cognita, dicar ebrietate quadā gaudiorū
ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur: noli
mihi Deos, quos uix deniq; tā diutinis uotis, tot sacris,
tot precibus, tot meis malis placui, cōmoui, propitios
reddidi: denuo per ingratitudinē iratos atq; infensos
reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltē illorū beneficio
frui. Quod si te neq; leges, neq; Resp. commouet: certe
Deorū orationē uereri debes, quos ita tecū agere puta-
to. Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris?
Quid honori nostro inuides? Quur nō sinis nos in hāc
ciuitatē perpetuo benignos esse? Quur tu ipse tā ingra-
tus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutā libertatem
debet: tu bis debes, cōmoditati nostræ: & quod Remp.
seruauim⁹, cuius tu pars es: & quod cōmoditate nostra
tuam

tuam periculofam ftultitiã, uel ſcelus potius in maximã felicitatẽ uerterimus. Etem̃ niſi nos dextri, ppitiꝝq; ad- fuiſſem⁹, quid aliud tu q̃ perieras, & p te Reſp: Quod ſi planẽ cõtendis, ut præmiũ aliquod feras: abunde magnũ præmiũ à nobis pſolutũ eſt, qđ p nos res à te male inſtituta, bene uerterit. A legib⁹ merito maior relata gratia: ſi noſtræ pſperitatis reſpectu, temeritatis ſimul & ſcleris ueniã condonarint. A ciuitate ſatis amplã laudem feres: ſi ea patiat̃, ut in reſtitutæ libertatis hiſtoria tuũ quoq; nomẽ admiſceat̃. Hac laudis parte cõtentus deſine nobis debitũ uelle præripere: ciuitati munus noſtrũ eripere: legibus autoritatẽ adimere. Sed finẽ facio, nimirũ extillata iã aqua. Quod ſupeſt nũc, ueſtræ partes ſunt iudices ſtatuerẽ: utrũ ſecundũ leges, ſecundum Deos, ſecundũ Remp. ſententiã dicere, an ſecundũ hũc glorioſum oſtẽtatorẽ pnũciare uelitis. Vtrũ hanc urbis felicitatẽ hui⁹ temeritati, hui⁹ ſcleri acceptã ferre malitis, ſæpius exprobrãdã, & breui fortaffis à ſuperis iratis (id qđ abominor) auferendã: an in Deos qbus ſine cõtroversia tota debet̃, referre: eorundẽ pietate ſeruandã, agendã, benẽq; fortunãdam. Vtrũ magis ex uſu ſit, ut primo hoc iudicio ſtatim leges circũuentæ dicantur: an ut appareat legũ reſtitutarũ ſeueritatẽ, & iudiciũ ſapientia aduerſus unius, inquã, poſtulationẽ ualuiſſe.

DECLAMATIONIS ERASMICAE, QVAE
LVCIANICAE RESPONDET, FINIS.

Eraſmus

ERASMVS ROTEM

RODAMVS M. IOANNI PALVDANO

RHETORI LOVANIENSIS ACA

DEMIAE, S. P. D.

T INTELLIGAS humanissime Pal-
 ludane, Erasmmum illum tuum tametsi
 per omnes terras, mariaque uolūtatem
 tamē tui memoriam perpetuo secum
 circumferre: mitto quasi symboli uice
 Luciani dialogum: cui titulus, *περί τῶν
 ἐπὶ μὲν συνόντων*. Quē in Italiam profecturus, in ipso
 penē procinctu latinum feci. In eo non sine uoluptate
 tanquā in speculo uidebis, aulicę uitę incommoda: quę
 tu mihi sæpenumero commemorare solebas: nimirum
 expertus, & ueluti naufragio eiectus, ac uix isti liberę, li-
 terarięque uitę redditus. Idcirco feci eo studiosius: ut meo
 exemplo te prouocarem, quo iam diu Græcanicis in li-
 teris uersatus, incipias & ipse aliquādo audere aliquid.

Quur enim nō dicam audere? Quum nullum
 sit mea sententia facinus audacius, quā

si coneris ex bene Græcis, be-
 ne Latina facere. Vale,

męque tui amantis,

simum mutu.

um ama.

Luciani

LVCLANI LIBEL

LV S DE IIS QVI MERCEDE CONDVCTI.

IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

DES. ERASMO ROTERODA

MO INTERPRETE.

CQVID TIBI primum
amice, aut quid postremū.
quemadmodum uulgo di-
ci consuevit, recenseam, ex
his quæ tum facere, tum pa-
ti coguntur, qui mercedis gra-
tia sese in alienas domos cō-
uictumq; tradūt alienum,
quicq; in locupletū istorum
amicitiā accensetur, si modo eiusmodi illorum serui-
tutem, cōuenit amicitiam appellare? Noui em̄ permul-
ta, atq; adeo pleraq; omnia, quæ illis ibi soleant accide-
re, non per louem quod ipse ea experimento cogno-
rim (neq; enim mihi unq; experiūdi incidit necessitas,
ac ne quando incidat Dñi prohibeant) sed quod cōplu-
res, qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint
cōmemorare, partim qui in ipsis etiā dum malis consti-
tuti, quæ & quanta ferrent deplorabant, partim qui tan-
q̃ ē carcere quodam profugi, nō absq; uoluptate recor-
Ff dabant

Accensetur
me

410 LVCIANVS DE MERCEDE CONDVC.
dabantur cōmemorabantq; ea quæ fuerant perpeſſi.
Imo iuuabat reuocare ob oculos, quas erumnas effu-
giſſent. Atq; hi quidem digniores mihi uifi ſunt, qui/
bus fides haberetur: ut qui eius ſacri ritus (ut ita dixe-
rim) omnis omniâq; myſteria perdidiciſſent, cunctâq;
ab initio ad finem uſq; perſpexiſſent. Hos igitur haud
quaç indiligenter, nec oſcitanter audire ſoleo, ueluti
naufragium quoddam, ac præter ſpem obiectam ſa-
lutem enarrantes. Cuiusmodi ſunt iſti, qui in templis
deſo capite, complures ſimul obambulantes, imma-
nes undas, procellas, ſublatoſ in cælum fluctus, iactus,
malos fractos, gubernacula reuulſa narrant. In primis
autē geminos Caſtorem & Pollucem apparentes (Nā
hi peculiariter ad hanc Tragœdiam pertinent) aut aliū
deum quēpiam repente, quemadmodū in fabulis fieri
conſuevit, exortum: ſummiſq; antennis inſidentē, aut
iuxta clauum adſiſtentem: qui nauim ad littus aliquod
molle dirigeret: ad quod appellens futurum eſſet, ut &
iſſa paulatim ac lente ſolueretur: & iſi tuto in ſolū de-
ſcenderent, idç ope fauorēq; diuino. Atq; iſti igitur,
permulta id genus ad præſentem cōmoditatem exag-
gerantes, cōmemorāt: quo uidelicet à pluribus ſtipem
accipiant: ſi non calamitoſi modo, uerum etiā Dñs cha-
ri eſſe uideantur. Porro ñ dum eas quas in tectis tute-
runt tempeſtates referrent, atq; immanes illas undas,
quin etiā decumanos fluctus, ſi fas eſt dicere: & quēad
modū

*Oſtendunt
audire.*

*Deus ex
improviſo
apparens.*

*Deum
fluſus.*

modū primū à littore soluerint mari tràquillo: q̃rūq̃ molestiarū perpetua nauigatione sint perpeffi: dum si-
 tiunt, dum naueant, dum salo perfunduntur. Deniq̃
 quēadmodū infelici nauigio in cauem quāpiam sub
 undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum,
 & asperum illiso, fractoq̃ miseri ægre enatarint, nudī,
 cunctatūq̃ rerum inopes. Hæc inquā quū referrent,
 mihi quidē uisi sunt permulta præ pudore subticere,
 uolentesq̃ ac sciētes obliuisci. At ego etiā illa, præterea
 autē & alia nonnulla ex illorum narrationibus conie-
 ctans, deprehendī quicquid erumnarū cum eiusmodi
 conuictibus cōiunctū est. Quæ quidem omnia haud
 grauabor optime Timodes tibi percensere. Iampridē
 em̃ mihi uideor animaduertisse, te de capeſſenda hac
 uitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus ser-
 mo incidisset, mox ex his qui præſentes erant, quispiā
 mercenarium hoc uitæ genus laudare cœpit: fortunatis-
 ſimoseos affirmans, quibus contigisset horum familia-
 ritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conui-
 tijs adesse opiparis, idēq̃ immunes: præterea splendi-
 dis in ædibus diuerſari: tum perigrinari omnigena cū
 cōmoditate, uoluptateq̃, alba interim in rheda (ſi forte
 libeat) reſupinatos. Insuper ob hanc amicitia, obq̃ cō-
 moditates quibus afficiūtur, etiā mercedem capere: id
 uero nō mediocriter uideri. Iſtis em̃ haud dubie citra ſe-
 mentem, ac cultura, quod aiunt, cuncta prouenire, Hæc

Ff 2 igitur

Mercena-
 rium uita
 genus.

ſummius.

reſupinatus.

igitur atq; id genus alia quā audires: animaduerti quē
admodū ad ea inhiaueris, tūq; auide ad escam os aper
tum porrexeris: proinde nequid mihi certe in posterū
possis imputare, neq; expostulare queas: quod quā te
conspiceremus tantū una cū esca deglutientē hamum,
non reuocauerimus: neq; priusq; in guttur demergere
tur, reuulserimus: neq; pramonuerimus. Verū postea
q; cessassemus, donec eo iam adacto atq; infixo trahi
iām, ac ui duci conspiceremus: tum quā nihil opis asser
ri possit, frustra adesse nos atq; illachrymari. Hæc inq;.
nequādo possis dicere: quæ si dicantur, merito pfecto
dicantur: neq; à nobis refelli possent, quo minus peccas
se uideremur: ut qui prius ista non indicassemus: audi
nūc ordine omnia. Ac rete quidē ipsum cuiusmodi sit,
q; nullum habeat exitū: non intus medijs in sinibus
inuolutus, sed foris tuto atq; per ociū ante cōtēplator:
unci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cu
spides manu tentās, malāq; admotas experiēs. Quod
nisi uehemēter acuta: nisi sic illigantia, ut effugiendi nul
la sit facultas: nisi dira uulnera factura uideantur, acri
ter trahentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidē in
ter formidolosos, atq; ob id etiā pauperes, famelicosq;
ascribito: ipse uero sumpta fiducia, uenatum istum, si
uidetur, aggreditor: Lari in morem totam escam hiatus
deglutiens. Atq; in uniuersum quidē forsitan tua cau
sa omnis hic sermo dicetur. Quanq; non solū de uobis
philoso

philosophis, aut his quicumq; uitæ institutum sibi delegerunt cū uirtutis studio coniunctius: uerū etiā de grāmaticis, rhetoricis, musicis: breuiter de omnibus, qui in doctrinæ professione uersari, quæstūq; facere proposuerūt. Cæterū quū omnia sint inter istos cōmunia: eademq; prorsus accidunt omnibus: palam est, philosophorū conditionē nō esse à reliquis eximiam. Imo hoc illis turpius ista contingere: quū sint cū alijs cōmunia: si n̄ qui cōducūt, nō alijs præmijs eos q̄ reliquos dignos iudicent: nihilōq; magis q̄ cæteros in honore habeāt. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet: eius culpā potissimū in ipsos conferre par est, qui eiusmodi faciūt: deinde in eos, qui talia sustinēt. Ego uero culpārī nō debeo, nisi forte ueritas & libertas in cōmemorādo reprehensionē mereat. Ac reliquū quidē hominū uulgus: puta palæstricos quospiā, aut adultores, imperitōs, sordidōq; animo ac suopte ingenio humiles & abiectos hoies: ne operæ precii quidē fuerit ab eiusmodi cōuictu dehortari: q̄ppe nequaq; obtēperaturos: neq; rursum æquū sit illis uitio uertere, quod nō relinquunt suos cōductores, etiā plurimis ab illis contumelijs affecti. Sūt em̄ ad eā uitæ rationē accōmodati, factiq; neq; ea uidelicet indigni. Præterea ne habeant quidē aliud quippiam, ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant: adeo ut si quis eam uitam illis adimat, ignaui illi, cōsilijsq; inopes, desidioli atq; inutiles reddantur.

Ff 3 Quāobrem

Quemcumq; uirum paupertas enecat.

414 LVOIANVS DE MERCEDE CONDVC.

*In matellam
mingere.*

Quamobrem nec ipsi rem aliquā indignā patiantur, nec illi contumeliose facere uideantur: si (quod aiunt) in matellam imminxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initio preparati, conferunt sese in familiam. atq; hæc sola illis ars suppetit ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterū eruditorū nomine, de quibus institueram loqui, merito indignandū, enitendūq;: ut q̄ maxime fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem uindiceremus. Videor autē recte facturur: si quibus de causis se quidam ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas excussero: parūq; idoneas, atq; efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripitur excusatio: summusq; ille titulus, quo suam spontaneā seruitutem solent obtexere. Iam igitur pleriq; paupertatem & rerum necessariarū inopiā proponunt: atq; eam umbram satis idoneā existimant: qua suū factū prætexāt, quod ultro ad eam uitā accesserint. Ac sibi sufficere credunt: quū aiunt se quiddam ignoscendum facere: qui id quod est in uita molestissimū, nempe paupertatē, studeant effugere. Postea in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore:

Nam quemcumq; uirum paupertas enecat.

Et siquæ alia terricula abiectissimi quicq; poetæ de paupertate prodiderunt. Equidē si uiderem ex huiusmodi conuictu paupertatis effugiū aliquod uere cōtingere, non admodū anxie cū eis de uehementer amplectēda libertate

*Cur in uitam
autem
aliquam
sic conferat*

*1. Pauper
tas in Cr*

libertate disceptarem. At posteaq; eiusmodi quædā accipiunt: cuiusmodi sunt ægrotantiū alimenta (quæ admodum egregius ille dixit orator) qui queant effugere quo minus in hoc ipsum parum recte sibi consuluisse uideantur: nimirū semper illis manente eodem uitæ illius argumēto. Semper em̄ manet paupertas, semper accipiēdi necessitas: nihil quod seponat, nihil superest, quod reseruetur. Verū quicquid datū fuerit, ut detur, ut uniuersum etiā capiatur, prorsus omne insumitur: ita tamē, ut ne id quidē in usus sufficiat. Rectius aut futurū fuerat: si nequaq; causas eiusmodi cōmiserent, quæ paupertatē seruant, aluntq;: atq; eatenus dūtaxat opitulantur: uerū quæ illam tandē aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc uolebas Theogni quū diceret eam in altum mare ac præruptis de scopulis præcipitē dari oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens, quū semper mercede cōductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatē: non uideo qui fieri possit, quo minus hic ipse sese fallere uideatur. Rursum alij negant sese paupertatē formidaturos: si modo reliquorum hominū in morem possint suo labore, suaq; industria uictum suppeditare. At nunc sibi fractas esse corporis uires, seu senio, seu morbis: eoque ad eam uitā metcenariam facilem uidelicet atq; cōmodam confugere. Age igitur, inspiciamus num uera prædicent: & num ea quæ dantur ex facili illis suppetant, non multo neq;

adeo

Egritudo
Mozly.

adeo maiore labore constant, quā uulgo suus uictus. Nam id quidem etiam uotis expetendum, uti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argentum accipias. Verum quā hęc absint à uero: istud profecto ut dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorū in eiusmodi conuictibus exhauriendum, ut hic ne uale tudo quidem ad id par sit: quippe quū quotidie sexcenta non desint negotia, quæ corpus conficiant, ad quæ extremam usque deflectionem delassent. Verum hęc suo loco dicemus: quū etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. In præsentia sat erat leuiter ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese: ne istos quidem uero dicere. Superest iam ut eam causam referamus: quæ quidem ut est uerissima, ita ab illis minime proferatur. Nempe ipsos uoluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum: auri argenti quæ uim & copiam admiratos: præterea quod felices sibi uideantur ob conuiuia, reliquasque eius uitæ delicias: sperantes futurum, uti mox, nemine uitante, affatim aurum bibant. Hęc nimirum sunt quæ illos adducunt: atque ex liberis seruos constituunt. Non rerum necessariarum usus, quem prætexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum & ampliarum opum admiratio. Enim uero quæ admodum miseros istos, atque infelices amantes, illi quidam & ueteratores

3 Tertia Ca'
Verissima.

ratores amasij receptant & fastidiēter ducūt. lactantq;
videlicet quo iugiter amantes, ambiant ipsos atq; in-
feruiant. Caterum ex amoris fructu, ne summo quidē
osculo impertiunt. Intelligunt enim copīa facta dissol-
uendum amorem. Id igitur ne fiat, praeuēnt: diligen-
terq; sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper reti-
nent amantem: metuentes, ne desperatio minuat cupi-
ditatis ardorem: amantēq; ab se alienet. Proinde sem-
per arrident, pollicenturq;: semper facturi sunt: sem-
perq; gratificaturi: semperq; ingentiū sumptuum ra-
tionem habituri: donec imprudentes ambo senuerint,
atq; utriq; iam praterierit aetas: huic ad amādum: illi
ad dandum. Atq; ita omni uita nihil illis peractum est
ultra spem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil
non ferret: id quidē forsitan non usq; adeo uitio uertē-
dum: quin magis uenia danda: si quis uoluptate capia-
tur, & hanc undequaq; consecetur. quo possit ea poti-
ri: quāq; turpe forsan ac seruire: si quis ea gratia semet
in ius tradat alienū: ppter ea quod uoluptas, quæ ex li-
bertate percipit: multo suauior est, q̃ ea quā ille liber-
tatis iactura sectatur. Attramen hoc quoq; aliquo pa-
cto ignoscendū illis sit: si modo consequantur. Verum
enimvero ob solam uoluptatis spem, multas perferre
molestias, equidem & deridiculū arbitror, & stultum:
maxime quū uideant labores certos esse, manifestos,
& inuitabiles: porro illud quod speratur, quod quidē

Gg

nihil

nihil aliud tandē est q̃ voluptas, ne tam longo quidē
 tempore contigisse. Præterea aut, nec uerisimile uideris:
 ut contingat aliquādo: si quis modo rem recta reputet
 uia. At Vlyssis socij, dulci quadā gustata loto reliqua
 negligebant: ac præsentī uoluptate delinīti honesta cō
 temnebant: ut non prorsus cū ratione pugnarit in illis,
 honestatis obliuio: nimirū animo uoluptatis illius sen
 su occupato. Verū si quis famelicus alij cuipiā loto sese
 ingurgitātī, neq; quicq; inde impertienti, assistat, idq;
 solā ob spem: quod credat fore, ut & ipsi aliquando de
 gustandā lotū porrigat: assistat inquā ad hunc modū,
 recti atq; honesti oblitus: dñj boni q̃ hoc ridiculū, pla
 néq; uerberibus quibusdam Homericis dignum. Ergo,
 quæ istos ad diuitū conuictū adducunt: & quibus im
 pulsi sese illis dedūt, ad quodcūq; lubitū fuerit utēdos:
 hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi si quis & illos cō
 memorandos esse iudicat: quos hæc una res ad id com
 mouet: quod gloriosum arbitrant, cum illustribus atq;
 opulentis uiris habere consuetudinē. Sunt enim qui
 hoc quoq; prædarū ac magnificum supràq; plebē esse
 existiment. Nam ego quidē, quod ad me proprie atti
 net, recusarim uel cum Persarum rege conuiuere dun
 taxat, conuictorq; uideri, si nullus ex eo conuictu fru
 ctus ad me redeat. Quum itaq; causa eius uitæ suscipiē
 dæ sic illis habeat: age iam consideremus apud nos
 metipsos: primū cuiusmodi sint illis perferenda prius
 q̃ admittantur

¶ admittantur: priusq̃ obtineant. Deinde cuiusmodi in ipsa iam uita constituti patiantur. Postremo quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq̃ enim illud dicere possunt: hæc tamen si molesta sint, tamen assuesci facile: neq̃ ad id multo opus esse labore: sat esse si uelis modo: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imo necesse est ut primum diu sursum ac deorsum cursites: mane excitatus assidue pro foribus obuerferis, ut perdures: quum protruderis: quum excluderis: quum improbus interdum atq̃ importunus uideris: cum ianitori male Syrißanti, ac nominatori Libyco subijceris: quumq̃ nominis tui memoriam mercede redimere cogeris. Quin etiam uestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatem, prodignitate eius cuius conuietum ambis: deligendus color, quo ille potissimum gaudeat: uti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Postremo uti gnauiter affecte re necesse est: uel antecedas potius, à famulis protrusus: ac ueluti pompam quandam expleas. At ille interim cōpluris iam dies ne aspicit quidē te. Quod si quando res tibi felicissime uerterit, si te respexerit, si accersuerit, dixeritq̃ quicquid illud fuerit, quod illi forte in buccam uenerit: tum deniq̃, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum Sannæ eorum qui adsunt, hæsitantiam tuā ac perplexitatē ridentium. Qua quidem nō raro accidit: ut quū

oportuerit responderet: quis fuerit rex Achiuorū: mille
naues illis fuisse respōdeas. Atq; id si qui sunt modesti
pudorē uocāt: immodesti timiditatē nomināt: impro-
bi. incitiā. Ita fit, ut tu primā hanc diuitis comitatē, tibi
periculosissimā expertus, ita discedas: ut tantā animi
tui imbecillitatē ipse cōdemnes. Porro ubi multas iam
noctes insomnes duxeris: ubi plurimos dies cruentos
egeris: haud quidē Helenæ gratia per Iouem: neq; ob
Priameia Pergama: uerū spe quinq; obolorū: cōtigerit
aut & deus quispiā tragicus qui tibi sit auxilio: iam il-
lud restat, ut exploreris excutiarisq;: num literas noris.
Atq; ea quidē disceptatio nō iniucūda est ipsi diuiti:
quippe qui laudat interim, ac felix esse prædicat. Cæ-
terū tibi uidet, de uita ipsa, deq; omni fortuna tū certa-
men esse paratū: propterea quod tibi uenit in mentē,
idq; merito futurū. ut alius nemo sit admissurus, si pri-
us ab hoc reiectus, ac repudiatus uideare. Interim in-
uarias curas distraharis oportet: partim dū inuides ijs
qui pariter ex æquo tecū examinant. Finge em̃ & alios
esse, qui eiusdē fortunæ tibi sint cōpetitores: te uero ti-
bi uideri cūcta parū absolute respōdisse, metuentē inte-
rim simul & sperantē, ac misere de illius uultu penden-
tem: qui si quid parū probet eorū quæ dixeris, peristi.
Sin arridēs auscultat, hilarescis & spe bona fultus cōsi-
stis. Porro cōsentaneum est esse nō paucos: qui tibi ad-
uersentur, atq; alios in tuū locū uelint inducere. Horū
unusquisq;

unusquisq; clāculum uelut ex insidijs in te iaculat. Iam uero illud cōsydera : quale sit uirū pmissa barba, cana coma, examinari: nunquid bonæ rei didicerit : & alijs quidē didicisse uideri: alijs secus. Superior interim uita, & om̃is anteaet̃a ætas tua curiosius disquir̃t. Quod si quis aut ciũis inuidia, aut uicinus leui quapiā de causa p̃uocatus, te deferat, & adulterū dicat: uel p̃deraſtent̃ is p̃tinus, iuxta uetus illud p̃uerbiū: ex Iouis tabulis te ſtis. Porro si pariter oēs bene de te p̃ædicent: ſuſpecti, leues, ac largitione redempti uidebunt̃. Nam admodū om̃ia tibi cōſtent oportet. Nihil prorsus ſit, quod tibi queat obſiſtere. Alioqui nunq̃ obtinueris. Age ſanè. Hoc quoq; cōtigit: ac bona quapiā fortuna cūcta tibi feliciter ceſſerūt: & probauit ipſe doctrinā tuā: & amico rū p̃æcipui, quibuſq; ille huiusmodi in rebus plurimā habet fidē, nō dehortant̃. Ad hæc uult etiā uxor. Nō re fragat̃ domus p̃æfectus, neq; itē diſpenſator. Nemo tuā inſimulauit uitā: dextra om̃ia, & omni ex parte bene promittūt ſacra. Vicisti igitur o fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonē magis cepisti, aut Sardonū arcem occupasti. Habebis copiar̃ cornu & gallina cœū lac emulgebis: iam ſanè par eſt, ut aliquando p̃æmia capias, maxima uidelicet, & quæ laboribus tantis respondeant: ne corona tua frondea dūtaxat ſit: ſimul ut merces haudquaq; cōtemnenda p̃æſtituatur: eaq; rōmode ad uſum, citraq; negotiū perſoluatur: utq; reſ

G 3   liquor

liquus itē honos tibi præter ministrorum uulgus sup-
 peditetur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitatio-
 nibus, à uigilijs, in otium te recipias: uti id quod uulgo
 solent optare mortales, porrectis pedibus dormias, ni-
 hilq; iam facias præter ea sola, quorum gratia primū
 receptus es & in quæ cōductus. Ita enim consentaneū
 fuerat Timodes: neq; ingēs malū erat futurū: si qs sub-
 dita ceruice ferat iugū, leue nimirū & portatu facile qd.
 q; omniū maxime, auro illitū. Atqui lōge secus res hā
 bet: imo nihil horū reperiet. Siqdē in medijs ip̄is id ge-
 nus cōuictib⁹, sexcētæ res accidūt: uiro ingenuo neutiq;
 toleranda. Quæ quū audieris: ipse tecū ordine reputa-
 to: nū quisq; ea ppeti queat: cui quidē cū eruditioe uel
 minimū commercij fuerit. Exordiar autem si uidetur à
 primo conuiuio: unde consentaneū est te consuetudi-
 nem illam cōspicaturū. Primum igitur, adest tibi quis-
 piam: qui te iubeat ad conuiuū accedere: famulus nō
 incomis: qui tibi prius placandus datis in manum, ne
 uidearis inciuilis, ut minimum quinēq; drachmis. At il-
 le Accizans, seq; quum maxime cupiat, cupere dissimu-
 lans, Apage inquit. Egone quicq; abs te? Addit & illa,
 absit, dñi prohibeāt. Tandē flectitur atq; obtemperat,
 ac discedit, te late diducto rictu subsannans. Tu porrò
 nitida sumpta ueste, mūdissimēq; cultus, lotus accedis,
 sollicitus interim, ne prior alijs aduenias. Nam id inur-
 banū: quēadmodū postremum uenire, graue. Proinde
 media inter

media inter utrunq; obseruata opportunitate ingre-
 deris, teq; sanè quam honorifice excipiunt. Tum arre-
 pta manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra
 diuitem: inter duos fermè ueteres amicos. At tu perin-
 de atq; in Iouis ædes ueneris, nihil nò admiraris, & ad
 omnia quæ geruntur suspensus inhias: propterea quod
 noua tibi atq; inuisa sint cuncta. Interim familia te
 spectat: omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obser-
 uant. Neq; uero ea res curæ non est ipsi diuiti: quippe
 qui famulis aliquot præmonitis negotium dederit, ut
 oculis obseruent, quemadmodum te geras in pueros,
 aut in uxorem: num subinde, ex obliquo respectes. Ac
 reliqui quidem conuiuæ, simulatq; te uident propter
 imperitiam ad ea quæ fiunt attonitum, ac stupefactum,
 derident danculū, coniectantes te nunquā antea apud
 alium quempiam cœnasse, nouumq; tibi esse ut man-
 tile apponatur. Proinde, sicuti uerisimile est, præ hæsi-
 tantia ludes oportet, ac neq; cum sitias, audeas potum
 poscere, ne uinosus uideare: neq; uarijs appositis opso-
 nijs, & in ordinem quendam extructis, scire posses, cui
 prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eū
 qui proximus accumbit respectes necesse est: atq; eun-
 dem imitatus, conuiuij rationem & ordinem discas.
 Alioqui anceps sedes, & uarians, animoq; penitus
 perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupe-
 scens. Atq; interim quidem, diuitis admiraris felici-
 tatem

tatem, propter auri uim & eboris, tantaſq; delicias. Interim tuâ ipſe deploras infelicitatem: qui quum nullus ſis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunq; & illud in mentem uenit, fore ut admirandam & expetendâ quâdam uiuas uitam: quippe qui ſis omnibus delitijs illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te ſemper bacchanalia feſta celebraturum. Quin & adoleſcentuli formoſi præminiſtrâtes, ac ſilentio arridentes, ſuauius in poſterum hoc uitæ genus pollicentur: ut Homericum illud nunq; deſinas in ore habere,

Haud uitio uerti debet ſi Troia pubes
Armatisq; ſimul Danaï, ſub Marte laborum
Pondera tanta ferant.

ob tantam uidelicet felicitatem.

Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum, Ac poſtulo perq; ingenti ſcypho quiſpiam, præbabit tibi, præceptorem, aut aliud quiddam deniq; te appellâs. At tu recepto ſcypho quid uiciſſim oporteat reſpōdere, ppter eiufmodi morū imperitiâ ignoras: iâq; ruſticanus, & inelegans eſſe uideris. Cæterū ea propinatio multorū ueterū amicorū inuidiam in te cōcitauit: quibus nonnullos iâdudū tuus accubitus danculū urebat: quod modo quū adueneris, ijs anteponare: q; multorū annorū ſeruitutē exhauſerint. Protinus itaq; talia quædā de te inter illos dicta ferunt. Illud ſcilicet malis noſtris

lis nostris deerat: ut etiam ipsi qui nuper in familiā cōmigrarūt, posthabeamur. Et solis græculis patet urbs Romana. Et quid habet: quæ obrē nobis debeār anteponi? Num mirificam quandā utilitatē adferre uident: quū uerbula quardā misera dicunt? Rursum alius, hæc. An non uidisti: quantū biberit: quēadmodū cibos appositos auide corripuens deuorarit? Homo inelegans, ac fame enectus: qui ne per somnū quidē unquā fuerit albo pane saturatus: multo minus aue Numidica, aut Phasiano: è quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porro tertius, fatui inquit priusquā quinque abeant dies, uidebitis hūc nihilo pluris fieri quā nos. Nam nūc quidē, nō secus atque calcei noui solent, in precio est, & habet charus: uerū ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoque deformatus, tum misere sub lecticam abijcietur cymmicibus, quēadmodū nos, oppletus, Atque inter illos talia p̄mulca de te iactant. Ex quibus aliquot iam tū etiā ad calumniandum insimulandūque te incitant. Omne igitur illud cōuiuiū tui plenū: ac plerique de te sermones. Tu uero propter insolentiā atque insuetudinē plus quā sat est hauris tui tenuis & acris: eoque iā dudum aluo tibi cita discruciaris: uerū neque decorū tibi ante alios ē cōuiuiū discedere: neque rursum manere tutū. At p̄ducta interim in longū potatione dū sermo alius ex alio nascitur: dum spectacula alia post alia proferūtur in cōuiuiū (nā uniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) nō

Hh mediocri

mediocriter discruciaris: cui non liceat, neq; uidere quæ geruntur: neq; auscultare, si quis uoce, citharâ uē canat egregie dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus, cæterum animo illud optas: ut aut terræmotus repens ortus ea cuncta discutiat: aut incendium aliquod renuncietur: quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium: quod mihi quidē haudquaquē suauius sit cepis, candidoq; sale, libere quū uelim ex his & quantū uelim edenti. Verum ut ne tibi commemorem ructus acidos, qui deinde sequuntur: ut ne nocturnos uomitus: mane uobis erit de mercede pacto transigendum: quantū, & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considerare iusso, sic loqui incipit. Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti: quæ nullus in his fastus: sed citra ostentationē, moderata ac popularia omnia: sed mediocria omnia ac plebia. Sic aut animū inducas uelim: ut existimes oia nobis fore cōmunia. Nā ridiculū profecto: si quū charissimā possessionum mearū partē, puta meā ipsius uitā, aut per Iouē, liberorum etiam (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam: nō aliarū item rerum te mecū ex æquo dominū ac possessorē existimē. Cæterū quādo certi quippiā est præfiniendum: equidem uideo uitæ tuæ frugalitatē, & animum paucis contentum. Neq; nō intelligo haud mercedis ad

sedis adductum spe te in nostram uenisse familiam: ue-
rum aliarum gratia rerum: puta nostræ in te beniuolē-
tiæ causa: tū honoris: qui tibi præter cæteros omnis cō-
tinget. Attamē præfiniendū est aliquid. Quin ipse ma-
gis quod uidebitur statuito: habita ratione. uir amicis-
sime, munerū etiā illorū quæ quotannis festis diebus
à nobis accepturus uideris. Neq; em̄ uel ista nobis fue-
rint neglectui futura: etiam si nunc hæc pactione nō cō-
plectamur. Scis autem cōplures per annum eiusmodi
munerū occasiones incidere. Horum igitur habita ra-
tione, moderatius nimirum præmiū nobis præscribas.
Præterea decet etiam uos homines eruditos, pecuniā
negligere. Hæc ille dicens, totūq; te uaria spe labefa-
ctans, mitem sibi ac tractabilē reddidit. Tu porrò qui
dudum talēta, ac multa nummū milia somniaras, soli-
dos agros, & familias, sentis quidē tacitus apud te ho-
minis sordes ac parsimoniā: nihilominus blandit' tibi
pollicitatio tamē: atq; illud cōmunia futura sunt om̄ia
ratū & uerū fore arbitraris: ignarus eiusmodi dicta,

Summis è labijs, nō imo è corde profecta.

Tandē præ pudore ipse statuendi ius defers. Verum
ille facturum sese negat. Cæterum ex amicis præsentibus
quēpiam in eo negotio ueluti medium intercede-
re iubet: qui salarij modum pronuntiet eum: qui neq;
ipsum grauet, ut cui plurimas tum alias in res ma-
gis his necessarias sumptus sit faciendus: neque

Hh 2   rursus

rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atq; is seniculus quispiam, diuitis æqualis, una cū illo à pueris, adulando educatus. Eho tu inquit: num inficias ire potes: quin unus sis qui in hac urbe uiuunt omnium fortunatissimus: cui primū contigerit: quod pluribus misere cupientibus, uix à fortuna dari possit: nempe ut in huius hominis cōsuetudinē admittaris, ut cōmunes penas habeas, ut in familiā inter Romanos primariā recipiaris? Id nimirū tū Croesi talenta, tū Midæ diuitias superasti: si modo modestus esse noris. Egdē nō paucos nonni magni nominis uiros: qui cupissent, etiā si quid ultra dandū fuisset, gloriæ dūtaxat causa, cū isto uiuere, & familiares apud hūc atq; amici uideri. Qua ppter haud inuenio: quibus modis tuā prædicem felicitatē: qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam, etiam præmio addito admitteris. Proinde, mihi satis esse uidet: nisi plane es insolens: si tantū accipias: simulq; pronunciat, sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neq; em̃ iam possis effugere: quū intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mullitans, ac dissimulans, ac initio quidem non magnopere illi reluctans, facileq; sequeris: ut quod nō admodū te torqueat, neq; stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum uero ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirant: quod te conspiciant intra cancellos uersantē, ac nullo prohibente in

bēte introeuntem, prorsusq; præclaris illis opibus deli-
 misq; domesticū quendam ac familiarem esse factum.
 At ipse nondū uidere potes: q̄obrem illi te felicē exi-
 stiment: nisi quod gaudes tamē tēq; ipse fallis, semp fu-
 tura meliora fore existimans. Cæterū contra atq; spera-
 ris euenit: & quēadmodum, adagio dicitur: iuxta Man-
 drabuli morē negotium procedit: in singulos (ut ita di-
 xerim) dies, deterius ac retro relabens. Vnde paulatim
 nēlut in luce dubia, tum demū dispiciens intelligere in-
 cipis, aureas illas spes, nihil aliud fuisse, q̄ ampullas
 quasdam inauratas, porrò graues, ueri, ineuitabiles, p-
 petuūq; labores. Sed quinam isti sint, forsitan me roga-
 bis. Neq; enim uideo inquires: quid in hac consuetudi-
 ne sit adeo molestū: neq; intelligo ista quæ commemo-
 ras, grauiā atq; intoleranda. Audi igitur uir egregie: nō
 molestiam modo negocij perpendens, uerū fœditatē,
 humilitatē, prorsusq; seruitutē, uel præcipue interim
 consyderans. Principio memineris ex eo tēpore, te iam
 neq; liberū, neq; ingenuū posse uideri. Noueris enim
 te hæc omnia genus, libertatē, progenitores, ante limē
 relinquere: quū in huiusmodi seruitutē temetipsum ad-
 dicens in ædes ingrederis. Si quidē libertas tibi comes
 ire recusat, ad uitam tam indignam, tam humilē te cō-
 ferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauius of-
 fenderis) seruus inquā, uelis nolis, futurus es: neq; uni-
 us seruus uerū cōpluriū: operāq; seruilem præstare co-
 geris, ob

geris, obſtupo capite, à diluculo in ueſperam uſq; : idq; mercede uili atq; indigna. Adde, quod ne placebis qui dem admodum, neq; domino ſatiſfacies, neq; ab illo magniſies: ut qui non à puero fueris ad ſeruitium inſtitutus, ſed ſero didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te priſtinæ libertatis memoria, animo recurſans: facitq; ut interdum reſilire conere, reluſterifq; atq; ob id ipſum fit: ut ſeruitus tibi moleſtior accidat. Niſi forte illud tibi ad libertatem ſufficere putas: quod non fueris Pyrrhîa aut Zopyrio ne patre prognatus: aut quod non ſic, uti Bithynicū ali quod mancipium, uociferante præcone diuendaris. Ac qui tum uir egregie: quum inſtâte nouilunio, Pyrrhîs & Zopyrionibus immixtus, manum itidem, ut alij ſeruuli protendis, capifq; quodcūq; illud tandē eſt quod datur: hæc uidelicet eſt auctio. Nā præcone nihil opus erat homini qui ipſus ſui fuerit præco: quiq; ipſe ultra ſibi multo tempore dominum ambierit. Age iam o ſceleſte (cur enim non dicam præſertim in eum qui ſe philoſophum eſſe dicat?) ſi quis te pirata inter nauigādū captum, aut ſi quis prædo in ſeruitutem tradidiſſet: te ipſum deplorares, tanq; indignam fortunæ iniuriā patientem. Aut ſi quis manu iniecta, te duceret, in ſeruitutem aſſerēs, leges indamares: omnia faceres, acerbe ferres: & o terra, o dī, magno clamore uociferareris. Nūc uero: quum ipſe te, ob paucos obolos, id ætatis in qua etiam ſi

etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatē aspirare: cū ipsa uirtute ac sapientia uultro adductū uendideris: nihil illa reueritus, quā pmulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele differuntur: quū libertatem laudant, seruitutem damnant. An non te pudet: quū inter homines assentatores, & emptitios, ac scurras uersans ex æquo cum illis æstimaris: quū in tanta Romanorū turba, solus peregrino in pallio uersaris: quūcūq; Romanam linguam perperam ac barbare sonas: præterea, quū agitas cōuiuia, tumultuosa, magna hominū turba cōferta: quorum plerūq; collectitij, quidam sunt & improbi. Atq; inter hos laudas odiose, bibisq; præter modū: deinde mane ad tintinabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, una sursum ac deorsum circūcursas: hesternoluto etiā dū tibijs adharēte. Vsq; adeo ne te lupini, aut holerū agrestiuū tenuit poenuria. Vsq; adeo tibi defuerūt fōtes frigida manātes aqua, ut p̄ despationē ad ista deuenires. Laud puto. Quin potius palā est: te, nō frigida aqua, neq; lupini, sed bellariorū, atq; opsoniorū, uiniq; odorati cupiditate captū eo uenisse. Quā dū lupi piscis in morē auidius appetis: tuo merito euenit: ut hamus tibi fauces trāssixerit. Itaq; p̄sto sūt hui⁹ intēperatiā, gulaq; autoramēta. Ac p̄inde atq; simia à trūco reuinctus collo, reliqs qdē om̄ibus risui es: at ipse tibi delitjs affluere uideris, cui cōtigerit, affatim expleri caricis. Cæterū

ricis. Cæteræ libertas, ingenuitas, una cū ipsis gētilibus, ac tribulibus, hæc nimirū euanida cuncta, atq; istarū rerum ne memoria quidē ulla: q̄p̄ hoc quoq; ferēdum: si uita ista cū hac turpitudine dūtaxat esset coniuncta: quod ē libero seruū uideri facit: nō labores etiā accederent, cum illa seruorum colluue cōmunes. Sed uide, nūquæ tibi imperātur, leuiora sint his: quæ Dromoni aut Tybio mandantur. Nam doctrinæ quidē, cuius rei cupiditate simularat te in familiam suam accersisse sese, perq; exigua illi cura est. Quid em̄ (ut dici solet) cōmet cū asino cū lyra? An nō uides uidelicet: q̄p̄ misere macerentur immodico desyderio, uel Homericæ sapientiæ, uel Domesthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonice sublimitatis? Quorum me herde ex animis si quis aurū, argentū, atq; harū rerum curas tollat: nihil fuerit reliquū, præter fastū, molliciem, lasciuiam, luxū, ferocitatē, imperitiā. Atq; ad ista nihil prorsum op̄te. Verū quoniam tibi barba ingens propendet à mento: quoniāq; uultu ipso graue quiddā & uenerādū præte fers, tū quia pallio græcanico decēter amictus es: nō rūtq; iā omnes te grāmaticū esse, seu rhetorē, seu philosophū: pulchrū ille sibi putat: ut & eiusmodi quispiā, anteambulonū suorū pompæ pmixtus esse uideat. Futurū em̄ hac re ut græcanicarū disciplinarū studiosus, reliquæq; om̄is doctrinæ neq; negligēs, neq; rudis esse putetur. Vnde fit ut in periculū uir egregie uenias: ne non

ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob
barbam palliūmq; conductus esse uideare: proinde ut
perpetuus apud illum conspiciaris oportet: neq; absis
unq̃: uerum ut diluculo relictis stratis, in famulatio te-
met exhibeas conspiciendum: neq; locum in acie dese-
ras. Porro ille iniecta nonnunq̃ tibi manu, quicquid
forte in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, ob-
uijs ostendās, q̃ ne per uiam quidē ingrediēs, incurius
sit literarum, quin ut illud ipsum etiam otium: quod in
ter inambulandum datur, in re quapiam honesta col-
locet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim,
nunc scansim plerunq; nunc descensim (Nam scis hu-
iusmodi esse urbem) obambulans, tum sudas, tum spi-
ritū anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quo-
piam, ad quē accessit, cōfabulante, quum tibi interim
locus desit, ubi uel assidere queas: librū uidelicet stans
in manum sumis, quoq; fallas tedium, legis. Post ubi
ieiunium te sitientemq; nox occuparit, incommode lo-
tus, intempestiue, puta nocte ferme concubia, ad coe-
nam accedis: haud perinde deinceps in pretio habitus,
neq; conspiciendus his qui adsunt. Verum si quis ad-
uenerit recentior: tu post tergum reijceris. Itaq; in an-
gulum aliquem abiectissimū retrusus, accumbis: testis
duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canū
ritu ossa circūrodens, si fors ad te perueniat: uel aridū
maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab

I i   ijs qui

ricis. Cæteræ libertas, ingenuitas, una cū ipsis gētilibus, ac tribulibus, hæc nimirū euanida cuncta, atq; istarū rerum ne memoria quidē ulla: q̄p̄ hoc quoq; ferēdum: si uita ista cū hac turpitudine dūtaxat esset coniuncta: quod ē libero seruū uideri facit: nō labores etiā accederent, cum illa seruorum colluue cōmunes. Sed uide, nūquæ tibi imperātur, leuiora sint his: quæ Dromoni aut Tybio mandantur. Nam doctrinæ quidē, cuius rei cupiditate simularat te in familiam suam accersisse sese, perq; exigua illi cura est. Quid em̄ (ut dici solet) cōmet cū asino cū lyra? An nō uides uidelicet: q̄p̄ misere mactentur immodico desyderio, uel Homerice sapientiæ, uel Domesthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonice sublimitatis? Quorum me herde ex animis si quis aurū, argentū, atq; harū rerum curas tollat: nihil fuerit reliquū, præter fastū, molliciem, lasciuiam, luxū, ferocitatē, imperitiā. Atq; ad ista nihil prorsum opte. Verū quoniam tibi barba ingens propendet à mento: quoniāq; uultu ipso graue quiddā & uenerādū præte fers, tū quia pallio græcanico decēter amictus es: nō rūtq; iā omnes te grāmaticū esse, seu rhetorē, seu philosophū: pulchrū ille sibi putat: ut & eiusmodi quispiā, anteambulonū suorū pompæ pmixtus esse uideat. Futurū em̄ hac re ut græcanicarū disciplinarū studiosus, reliquæq; om̄is doctrinæ neq; negligēs, neq; rudis esse putetur. Vnde fit ut in periculū uir egregie uenias: ne non

ne non tam ob admirandas illas artes, quin magis ob
barbam palliūq; conductus esse uideare: proinde ut
perpetuus apud illum conspiciaris oportet: neq; absis
unq;: uerum ut diluculo relictis stratis, in famulatio te-
met exhibeas conspiciendum: neq; locum in acie dese-
ras. Porro ille iniecta nonnunq; tibi manu, quicquid
forte in mentem inciderit, de hoc tecum nugatur, ob-
uijs ostendās, q; ne per uiam quidē ingrediēs, incurius
sit literarum, quin ut illud ipsum etiam otium: quod in
ter inambulandum datur, in re quapiam honesta col-
locet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim,
nunc scansim pleruncq;, nunc descensim (Nam scis hu-
iusmodi esse urbem) obambulans, tum sudas, tum spi-
ritū anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quo-
piam, ad quē accessit, cōfabulante, quum tibi interim
locus desit, ubi uel assidere queas: librū uidelicet stans
in manum sumis, quoq; fallas tedium, legis. Post ubi
ieiunium te sitientemq; nox occuparit, incommode lo-
tus, intempestiue, puta nocte ferme concubia, ad coe-
nam accedis: haud perinde deinceps in pretio habitus,
neq; conspiciendus his qui adsunt. Verum si quis ad-
uenerit recentior: tu post tergum reijceris. Itaq; in an-
gulum aliquem abiectissimū retrusus, accumbis: testis
duntaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canū
ritu ossa circūrodens, si fors ad te perueniat: uel aridū
maluæ folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab

I i   ijs qui

ijs qui supra te accumbunt, præ fame libenter arreptu-
 rus. Audi iam & aliud cōtumeliæ genus. Quid quod ne
 quū quidē soli tibi apponitur. Neq; em̄ cōuenit: ut tu
 semper eadem requiras: quæ hospiribus atq; ignotis
 ministrantur: quandoquidem hæc tua sit inscitia atq;
 inurbanitas. Neq; auis eiusmodi tibi apponitur: qua-
 lis alijs. Verum diuiti illi pinguis & succulenta: tibi pul-
 lus dimidiatus: aut palumbus aliquis aridus atq; insipi-
 dus: non auis uidelicet: sed manifesta contumelia ludi-
 briūmq;. Neq; uero raro fit: ut si quando desit alibi, mi-
 nister repente te inspectante submouens ea, quæ tibi
 erāt apposita alijs apponit: illud tibi ad aurem immu-
 murans: tu profecto noster es. Quod si quando inte-
 rim dissecetur, uel porca scæta, uel ceruus: aut structorē
 tibi modis omnibus propitium habeas oportet: aut
 certe Promethei partem feress: nempe ossa adipe circū-
 tecta. Nam quod ei qui supra te accumbit patina sinis-
 tæ adstare, quoad satiatus repudiet: te contra tam celeri-
 ter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modo
 sit ingenuus, cuiq; tantum insit bilis, quantum uel cer-
 uis adest. Atq; illud equidem nondum dixi: quod reli-
 quis suauissimum ac uetustissimum uinū bibentibus,
 tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde il-
 lud semper curas: ut auro, argento uē bibas: ne colore
 prodente, palam fiat, te usq; adeo contemptum, negle-
 ctūq; esse cōuiuiam: q̄q; bene tecū ageretur: si uel illud
 ipsum

ipsum ad fatietatem usq; bibere liceret. At nūc ubi cre-
brius poposceris, minister audisse dissimulat. Adde is
multas interim & alias esse res: quæ te discrucient: imo
nihil esse ferme, quod non sit acerbum: maxime quum
tibi cinædus aliquis antefert: quin pluris te sit is, qui
saltandi docet artem: qui iocos Ionicos contexit Ale-
xandrinus quispiam homunculus. Nam qui tibi spe-
res tu ut in accubitu æqueris ijs, qui uoluptates & amā-
toria subministrant: qui literulas in pectore gestant?
Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus,
præq; pudore abstrusus, suspiras: uti coniectandū est
teq; ipsum deploras, ac fortunam incusas tuam: quæ
tibi ne pauxillum quidē leporis ac uenustatis asper-
ferit. Ac prorsus ita uideris affectus: ut optes poeta fie-
ri: ut amatorias conscribas cantiones: aut si id non con-
tingit, uel eam assequi facultatem, ut possis ab alijs con-
ditas digne canere. Vides enim quibus in rebus situm
est: ut quis efferatur, plurimiq; fiat. Quin & illud ferrē
queas: ut magi quoq; aut arioli personam (si necesse
sit) induas: ex horum genere qui amplas hereditates,
qui imperia, qui cumulas opes pollicentur. Quando
quidem hos quoq; uides non mediocriter à diuitibus
amari, plurimiq; fieri. Eaque uel unumquodlibet
horum fieri percupias: uti ne prorsus reijculus, atque
inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis
es infelix: proinde submittas te oportet, nulli

resq; ac tacitus feras, dam apud te plorans, ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat: qui solus omnium non laudaris, puerum heræ saltantem, aut cithara canentem: ista scilicet ex re non leue discrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ, sitiens uocifereris necesse est: id operā dans, ut in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sapicule, silentibus reliquis, tibi ficta quædam laus proferenda: quæq; multam sapiat assentionem. Iam uero magnopere ridiculum est, cum esuriens interim sitiasq;, unguentis collini, ac uertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis uidere sepulchrali columnæ, uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea, quæ manibus inferuntur. Nam huic infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt, & edūt apparatus epulas. Porro si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintq; illi uel pueri formosi, uel uxor puella: neq; tu prorsus à Venere Gratijsq; fueris alienus, pfecto non satis tuta res, neq; periculum negligendū: pterea quod regis plures sunt oculi: qui quidem nō uera solum uident: sed semper ueris aliquid addunt ad cumulum, ne conuiuere uideantur. Quas ob res, uultu demisso tibi est accumbendum: quemadmodū in Perficis conuiuijs fieri mos est, uerito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquam coniicientem oculos: moxq; alter eunuchus, cui iam dudum arcus in manu tensus

mi tenus est, quia uideris quæ uidere nephas: inter bi-
 bendum, malam iaculo transfigat. Iam peracto conui-
 uio, ubi paululum dormieris: ad galli cantum experge-
 factus: O me miserum inquis, o fortunatum, cuiusmo-
 di quondam conuictus: quos amicos reliquit: tum uitâ
 tranquillam & ocij plenam, somnum quē meapte cu-
 piditate metiri soleo: deambulationes liberas, atq; ex
 his in quale barathrum memet præcipitem dedi. Et
 deum immortalem, cuius tādē rei gratia. Aut quod
 nam istud magnificum præmium. At ne fieri quidem
 potuit, ut mihi unq̃ alias plures commoditates suppe-
 terent quantum suppetebant. Tum autem accedebat,
 libertas, atq; omnia p̃ meopte arbitrio faciēdi facultas.
 Nunc porro iuxta id quod prouerbio iactatū est: Leo-
 chordula uinctus sursum ac deorsum circumferor.
 Quodq; omnium est miserrimum, maximēq; deplo-
 randum: neq; efficere possum ut placeam, neq; gratiā
 emereri queo: propterea quod harum rerum sum im-
 peritus ac rudis, maxime compositus collatusq; cū his
 qui hæc uelut artem profitentur. Proinde iniucundus
 sum, ac neutiq; aptus conuiujs, quippe qui ne risum
 quidem concitare norim. Quin etiam sentio me nō ra-
 ro molestum esse & importunum: quum adsum: maxi-
 me, quum ipse seipso festiuior esse conatur. Nam illi te-
 tris uideor. In summa nullam inuenio uiam, qua me
 illi accomodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem

ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor: ac pro-
 pemodum horrendus ac refugiendus. Contra si rife-
 ro: uultumq; q̄ possum maxime ad hilaritatem com-
 posuero: fastidit ilico ille, & auersatur. Ac prorsus tale
 quiddam mihi uidetur: quale sit, si quis in persona tra-
 gica comcediam agere tentet. Postremo quam tan-
 dem aliam uitam mihi uiuam demens, posteaq; hanc
 praesentem alteri uixerim: Dum hac tecum loqueris:
 iam sonuit tintinabulum: iamq; ad eadem tibi redeū-
 dum est: obambulandum: standum: sed ceromate in-
 unctis ante femoribus poplitibusq;: si modo uelis par
 esse certamini, praemiocq; tollendo idoneus. Deinde cō
 uiuium idem & eadem apparatus hora. Iamq; adeo
 diuersa uiuendi ratio superioriꝝ contraria: tum inso-
 mnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis ami-
 culis inducunt uel tabem: uel pulmonis exulceratio-
 nem: uel intestini tormina: uel egregiam illam poda-
 gram. Reluctaris tamen sedulo: ac frequenter quū ua-
 litudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet:
 eo quod assimulari morbus quo munia officiaq; iusta
 defugias existimatur. Hinc praeter omneis perpetuo
 palles: semperq; iam iā morituro uidere similis. Et ha-
 ctenus quidem de his quae domi ferenda sunt. Quod
 si quando fuerit peregrinandum (ut ne interim referā
 alia incommoda) saepe fit, ut pluuio caelo, ubi postre-
 mus ueneris (Nam is locus tibi sorte contigit) uetia-
 lum op

lū opperiaris: donec nullo iā reliquo loco ubi diuerse
 ris, p̄xime coquum aut heræ cōptorem te reclināt: ne
 stipulis quidē affatim substratis. Neq; uero tibi refer
 re grauabor: quod mihi Thesmopolis iste Stoicus nar
 rauit sibi accidisse: rem p̄fecto nimisq; ridiculā: quæ ta
 men eadem possit & alijs cuiuis accidere. Conuiuebat
 enim cum opulenta quadam ac delicata muliere ex il
 lustribus istis & urbanis. Eam, quum aliquando pere
 gre proficisceretur (nam id primū aiebat sibi maximo
 pere deridiculum accidisse) in curru sibi uiro nimirum
 philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis
 cruribus: derasa barba. Quem illa honoris (ut conijcio)
 gratia secum ducebat. Quin nomen quoq; cinædi
 commemorabat. Aiebat enim Chelidonium uoca
 ri. Iam primum illud cuiusmodi fuerit uide: iuxta ui
 rum seuerum tetricumq; tum senem canoq; mento
 (Scis autem quam profundam ac uenerabilem bar
 bam habuerit Thesmopolis) assidere nihili homi
 nem & effœminatum: picturatis oculis: lubrico uul
 tu: fracta ceruice: non Chelidoneim per Iouem, id
 est hirundinem, sed uulturem magis, reuulsis bar
 bæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset de
 precatus, ne faceret: futurum fuisse: ut flammeum
 etiam in capite gestans assideret. Præterea autem
 perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles per
 tulisse sese: illo cantillante garrientēque: demum
 (nisi

(nisi idem hominem coercuisset) in rheda etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mādatum. Accersito illi mulier Thesmopoli inquit, ita tibi dñj bene faciant: magnum quoddam officium abs te requiram, quod caue recuses, neq; expectes ut quicq; te sit rogatura studiosius. Atq; hoc (ut est credibile) omnia se facturū pollicito, hoc inquit, te rogo quandoquidem uideo te uirum probum, diligētem & amātem caniculam quam nosti Myrrhinam, in uehiculum recipe, eamq; mihi serua: curans ne quid illi desit. Nā misera grauida est, atq; adeo propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & imorigeri ministri, nō dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putas mihi mediocre beneficium facturum, si charissimam mihi iucundissimamq; caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret ac propemodum etiam fleret. Porro spectaculum erat supra modum ridiculum. Canicula ē pallio prominens prospectansq; paulo infra barbam ac subinde immeiens (Tamet si hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in delictis sunt) neq; non philosophi mentū oblingens, maxime si quid pridiani iuris inhæreret. Porro Cinædus affessor ille, quum non infulse super conuiuīū dicteria quædam iecisset in eos qui aderāt, ac deniq; & ad Thesmopolim usq;

polim usq; dicacitas peruenisset: de Thesmopolide, inquit, unū hoc possum dicere, eū ē Stoico Cynicū iā nobis esse factū. Equidē audiui caniculā etiā peperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi delitijs illudunt: uel (ut uerius dicam) huiusmodi cōtumelijs ac ludibrijs tractant eos, qui cum ipsis uiuūt: paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes. Præterea autem & Carcharorū Oratorem noui: qui iussus sit per cœnam declamabat: neutiq; inerudite per Iouem, imo grauitè & absolutissime: ac laudabat interim ab illis bibentibus, quū non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atq; eam molestiam, ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verum hæc quidem fortassis utcunq; toleranda. Porro si diues ipse, aut poeticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuiō recitare gaudeat: tum uero maxime futurum est, ut discrucieris ac dirumparis. Nempe quū admirari, quū assentari, quū nouos quosdā laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autē qui & formæ nomine studeant admirandi uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiam si illis naris non nuncq; cubitali hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas dionysiacas asportaberis: tanq; qui illi tum inuideas, tum insidieris, malēq; uelis. Ad hæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quod si etiam rustice quippiā dixerint: tum uero iuxta illud, quod dici so-

litū est: Atticæ atq; Hymetti plenā orationē uideri uolunt: atq; in legem abire, ut deinceps ita loquātur homines. Quancūq; quæ uiri faciunt, ferri forsitan queant. At uero mulieres (nā mulieribus etiā illud studio est, ut doctos aliquot in suo cōuictu cōductitios habeant: quicūq; sese mercede affectētur:) Quandoquidē hoc quoq; ad reliquū cultū, elegantiāq; pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophi, si carmina cōponere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanē hæc quoq; conductitios Rhetores, Grāmaticos, Philosophos circūferunt. Hos autē adire solent (id quod ipsum est ridiculū) tum temporis, quū uel comuntur, aut capillos in orbem reliquant, uel in cōuiuio. Nam aliās nō suppetit illis ocium. Porro sæpenumero fit: ut interim dum Philosophus quippiam differit: interueniēs ancilla, literulas ab adultero porrigat. Ac prædari illi de pudicitia sermones intermittūtur, opperiētes donec illa rescripserit adultero, atq; ita redeat ad auditionē. Porro si quando post multū tēporis instātibus saturnalibus: aut panathenæis, misera quæpiā umbella tibi mittatur, aut tunicula semiputris ac detrita: tum deniq; plurima missitētur oportet. Atq; aliquis qui statim subauscultarit, herum id facere destinantē, præcurrit, ac primus rei index, abiensq; non exiguum precium aufert qui renūciarit. At mane plustredecim te adeunt idem apportantes nunciū: quorum quisq; cōmemorat q̄ multa dixerit, quemadmodum submonuerit.

submonuerit, quēadmodū adhortās cōmodiora subie-
 cerit. Omnes itaq; donati prēmio discedunt: at nō sine
 murmure tamē, qui nō plura dederis. Porro salariū ip-
 sum, sex fermē obolorū. Idēq; si tu postules, grauis atq;
 importunus habetis. Proinde quo illud aliquando au-
 feras: primum ipsi hero aduleris, supplexq; fias necesse
 est: deinde captandus & dispensatoris fauor. Nam hoc
 quoq; quoddam est seruitutis genus. Neq; uero negli-
 gendus is, quem in cōsiliū adhibet: neq; item amicus.
 Deinde quod acceperis, iam dudum debebatur uel ue-
 stiario, uel medico, uel cōdoni cui piā. Vnde fit ut se-
 ra atq; intempestiua, eōq; inutilia prēmia tibi accedāt.
 Ceterum inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quæ-
 dam paulatim struuntur in te: apud hominem qui iam
 non inuitis auribus accipiat, siquid aduersum te dica-
 tur. Quippe qui perspiciat te laboribus assiduus iam de-
 tritum: & ad obeunda munia famulatus claudicantem,
 atque obaudientem, ac podagra subinde grauari. Pro-
 inde posteaquā id quod erat in te florentissimum de-
 cerpsit: æuique partem maxime frugiferam ac præci-
 puum corporis uigorem detriuit: iamque te lacerum
 panniculum reddiderit: tum modis omnibus circumspi-
 cit in quod sterquilinum te portatum abijciat, atque
 alium perferendis idoneum, in tuum substituat locum.
 Ibi insimulatus, uel quod pusionem illius tentaris, uel
 quod homo senex uxoris ancillam uirginem uitiaris,

uel alio quouis imposito crimine: noctu obuolutus ac
 præceptus datus extruderis, discedisq; desertus ab omni-
 bus, atq; omniū inops rerum optimā podagram unā
 cum senecta comitem ducens. Quū interim quæ quon-
 dam sciueris, tanto temporis spacio dedidiceris: tū uen-
 trem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inex-
 plebile quoddam & implacabile malū. Etenim gula ea
 quibus assueuit, flagitat. Quæ cum negantur, indigna-
 tur. Adde quod præterea nemo te posthac recepturus
 est in familiā: utpote cuius iam præterierit ætas: quicq;
 similis euaseris equis senio affectis: quorū ne pellis qui-
 dem perinde ut aliorum animātium est usui. Quin ex
 hoc ipso quod eiectus es, calumnia q̄ potest proxime
 ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut
 ueneficus, aut aliud quippe tale uidearis. Nam accusa-
 tori uel tacenti fides habet. Tu uero Graculus, morib;
 leuib; & ad omne facinus facilis. Siquidē huiusmodi
 nos omnes esse ducūt: idq; iure optimo: uideor em̄ mihi
 causam aduertisse, quāobrem eiusmodi de nobis obti-
 neant opinionē. Nam pleriq; qui in familias accedunt:
 propterea quod alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diui-
 nationem ac maleficia profitentur, cōciliationē amorū,
 abductiones in hostes: atq; id quū faciunt, doctos sese
 affirmant: palliis amicti, barbisq; neutiq; contemnen-
 dis onusti. His rebus fit, ut nō iniuria eandē de reliquis
 omnibus habeāt opinionē: quādo eos quos præcipuos
 esse

esse iudicant, uideant tales. Maxime uero, posteaq̃ ant
 ma duerterint, q̃ sint in cōuiuijs, reliquóq̃ cōuictu adu
 lantes, q̃ ad lucrum humiles ac seruales: deinde eictos
 eosdem iam oderūt: neq̃ id iniuria, ac modis omnibus
 adnituntur, ut eos funditus perdant, si quo modo pos
 sint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in
 uulgus efferant: quippe qui nihil non exacte norint
 quicq̃ illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos male
 angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis li
 bris: quorū aurei quidem umbilici, purpurea foris pel
 lis, ceterum intus aut Thyestes est liberos in conuiuio
 comedens, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cū
 duabus pariter sororibus rem habēs. Eiusmodi sunt &
 illi, splendidi, conspicuicq̃. Porro intus sub purpura ua
 rias occultunt Tragœdias. Quorum unumquēq̃ si euol
 ueris, explicuerisq̃, fabulam non mediocriter longam
 reperiēs, Euripidis cuiuspiam, aut Sophodis. Cōtra fo
 ris nil nisi purpura splendida, aureicq̃ umbilici. Harum
 itaq̃ rerum sibi conscij oderunt illos, atq̃ insidias pa
 rant, si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probe co
 gnitos depingat, qualesq̃ sint euulget. Iam uero libet
 mihi Ceberis illius exemplo & imaginem quādam hu
 ius uitæ tibi depingere: ut eā contemplatus scire queas,
 num ex usu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cu
 piam uel Apellem quēpiam, uel Parrhasium, uel Aetio
 nem, uel Euphranorem ad hanc depingendā tabulam.

adhibere. Verum quoniā fieri potis nō est, ut aliquem artificem tam egregium atq; absolutum nanciscamur: in præsentia tenuem quandā pro mea uirili imaginem adumbrabo. Ergo pingatur uestibulū sublime atq; inauratum: necq; id humi situm in solo, uerū procul à terra in adito collis fastigio. Præterea inaccessum ferme & abruptum, lubricoq; aditu: ita ut plerūq; qui se iam ad summū usq; uerticem penetrasse sperarant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sic uti uidetur) aurea: maiore in modum formosa, atq; amabilis. Porro amator ubi uix tandem cōscendit: iamq; ad fores accesserit, obstupescat: oculis in aurum defixis, deinde Spes, quæ & ipsa specioso uultus est, ac uersicoloribus amicta, manu prehēsa introducat: mire iam ipso ingressu attonitum. Atq; ab eo quidem tempore Spes usq; illū antecedit, ducatq;: tū aliæ mulieres illum excipiētes, puta Fallacia, Seruitusq;, tradāt Labori. At is miserum penitus defatigatū tandem Senectæ tradat iam morbidum, colorēq; cōmutato. Postremo Cōtumelia, arreptum illum ad desperationem pertrahat. Ex hoc quidem tempore Spes auolans eua nescat. Tum ille nō per aureum illud atrium per quod ingressus fuerat: sed per posticum quoddā & occultum exitum extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex, leua quidem pudorem occultans, dextra uero seipsum strāgulans. Occurrat autem exeunti Poenitudo frustra lachrymans.

lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterum tu Timodes optime ipse diligenter consideratis singulis expende: num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longe dissimiles tam turpiter exultaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius, qui dixit: Deum in culpa non esse, uerum qui sua sponte delegerit.

LVCIANI DE IIS QVI MERCEDE CONDV
CTI, IN DIVITVM FAMILIIS VIVVNT.

DES. ERASMO ROTERODAMO IN
TERPRETE, FINIS.

• HIERONYMO

BVSLIDIANO PRAEPOSITO ARIENSI
CONSILIARIO REGIO, ERASMVVS
ROTERODAMVS S. P. D.

VMOR IAMPRIDEM hic perseue-
rat, acerbior q̃ ut uerum esse libeat cre-
dere: sed constantior tamen, q̃ ut ua-
nus credi possit: PHILIPPVM princi-
pem nostrum, è uiuis excessisse. Quid
querat mi Buslidiane, quid uociferer,
quē incusem, hominūue, Deūue? Quæ cōploratio tam
Tragica, quæ huic tam atroci uulneri sufficiat? Nimio
heu nimio

*Deploratio
Tragica*

Præstantissima quæq; mors auferret.

448 ERAS. AD BVSLIDIANVM EPIST.

heu nimio cōstitistis Hispaniæ: quæ quidē primū Frati-
scum Bullidi anū Archiepiscopum Bizontinū nobis
ademistis: neq; tanti uiri iactura contentæ, principem
etiam eum absorbuitis: quo (si uiuere modo licuisset)
nihil unq; habuit hic orbis, neq; maius, neque melius.
Quancp̄ quid, quæso, supererat etiam adolescenti, nisi
uti iam ipse sese superaret: Sed o dirum fortunæ ludū:
o nouam fatorum inuidenciam: o mors q̄ iniqua: tam
etiam inuida, ut semper præstantissima quæq; c̄pocys-
si me tollis è medio, uixq; oculis ostensa protinus subdu-
cis. Cuius ego uicem hic potissimū deplem: MAXI-
MILIANI ne patris, qui tali sit orbarus filio: quē unū
multis etiam imperijs anteponebat: An liberorū ma-
gis: quibus ætate tã immatura, tam pius sit ereptus pa-
ter: An patriæ potius: cui de charissimo principe, tam
serum gaudiū, tam præproperus contigerit luctus: An
orbis demū uniuersi: cui tam singulare lumen sit adem-
ptum: idq; tã ante diē. Hoc nimirū hoc tempestas illa
fatalis, qua medio è cursu in Britaniā depulsus est, por-
tendebat: uidelicet fatis illū palam ab Hispaniā reiçien-
tibus. Equidem Panegyrico qualicūq; laudauī iuuenē.
Tum autem bone Deus: quot mihi panegyricos, q̄ co-
piosos pollicebar: Et en repente cōmutatis rebus, epi-
taphium paro miser. Eamus nūc nos hominūculi, & for-
tunulis nostris fidamus: quū eos etiā pro sua libidine
mors rapiat, quos c̄pdiutissime uiuere tã opere omniū
refert.

Nimio constare.

*Scipm supe-
rare*

*Præproperus
luctus.*

Ante diem.

refert. Sed quid ego mi Hieronymeidum meo indul-
geo dolori, tuum exulcero? Quod reliquū est precor
ut superi propitijs liberis paternam quidem felicitatem:
sed cum diuī FEDERICI uiuacitate copulatā largian-
tur. Tibi item in moderandis illis fraternos successus:
sed uitam fraterna diuturniorem. Literis his: ne ad tan-
tum, tamque doctum amicum nullo literario munuscu-
lo comitata uenirent, dialogos aliquot Luciani, comi-
tes addidi: quos pauculis his diebus, dum obsidio/

nismetu Florentiam profugeremus, Latinos

feci: hoc nimirum agens, ne nihil

agerem. Nam in præsenti

tia quidem in

Italia

mire frigent

studia, feruent bella.

Summus Pontifex Iulius

belligeratur, uincit, triumphat,

planēque Iulium agit. Vale, & am-

plissimo patri Nicolao Ruterio episcopo

Atrebatensi etiam atque etiam Erasmo

comendato. Bononiæ. XV. Calendas Decembres.

M. D. VI.

LI Cnemon

Iulius ponti

fex Iulium

plam agit

frigent studia

*End atq. end
comendato*

CNEMONIS AC

DAMIPPI DIALOGVS, DES. ERASMO

ROTTERODAMO INTERPRETE.

CNEMON.

*Hinulus ho
mum*

OC ILLVD est quod uulgo dici consuevit, Hinulus leonē. DAM. Quid isthuc est, quod tecū stomachare Cnemon? CNE. Quid stomachacher rogas? Equidē hæredem reliqui quēdam præter animi sententiam, uide licet astu delusus miser, ijs

quos maxime mea cupiebam habere præteritis. DAM. Sed isthuc quinā euenit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quū orbus esset, imminente morte captabam, assidens atq; inserviens. Neq; ille grauatim officium meū admittebat. At interim illud quodq; mihi uisum est scitum, consultumq; ut testamentū proferrem, ac publicarem, quo illum rerum mearū in solidum hæredem institueram: nimirū ut ille uicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAMIP. At quid tandem ille? CNE. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro. Cæterum ego repente atq; insperato è uita decessi, recti ruina oppressus. Et nūc Hermolaus mea possidet:

possidet: lapi cuiuspiam in morem ipso hamo cū esca
pariter auulso. DAMIP. Imo non escam modo cū ha-
mo: quin etiā te quoq; piscatorem simul abstrahit. Itaq;
technam istam, in tuū ipsius caput struxeras. CNE. Si
apparet, idq; adeo deploro.

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMIDAE DIA-
LOGVS, DES. BRASMO ROTERODA-
MO INTERPRETE.

ZENOPHANTES.

T TV Callidemides, quo pacto in-
teristi? Nam ipse quēadmodum Di-
nia parasitus quū essem, immodica
ingurgitatione præfocatus fuerim, no-
sti: aderas enim moriēti. CAL. Aderā
Zenophātes. Porro mihi nouū quid/
dam, atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus
est Ptæodorus ille senex. ZENOP. Orbum illum dicis,
ac diuitem: apud quem te assidue uersari cōspiciebam?
CAL. Illum ipsum semper captabā, colebamq; id mihi
pollicens fore, ut meo bono q̄primū moreretur. Verū
quū ea res in longū proferretur: sene uidelicet, uel ultra
Tithonios annos uiuētē, compendiatā quādam exco-
gitaui uiam, qua ad hæreditatem peruenirem. Siquidē
empto ueneno, pocillatori persuaseram: ut simulatq;
Ptæodorus potum posceret: bibebat autem prolixius,
præsentius in calicem inijceret, haberetq; in promptu.

LI 2 porrectu

*T. f. nam in
f. m. caput
Murex.*

*Captare
Cobere est.
Palliare sibi.*

*Tet. f. annos an
nos ueneno.
Compendiarium
Pocillator.*

porrecturus illi. Quod si fecisset: iureiurando confirma-
bam, me illum manumissurum. ZENOP. Quid igitur
accidit: nam inopinatum quiddam narraturus mihi in-
deris. CAL. Vbi iam loti uenissemus: puer duobus pa-
ratis poculis, altero Ptoeodoro cui uenenū erat additū,
altero mihi, nescio quo modo errans: mihi uenenum,
Ptoeodoro porrexit innoxium. Mox ille quidem bibit:
at ego protinus humi porrectim stratus sum, suppositi-
titiū uidelicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zeno-
phāta? Arqui nō cōuenit amici malis illudere. ZENO.
Rideo profecto: nam elegāter ac lepide tibi hęc res eue-
nit. Porro senex ille, quid interim? CAL. Primum ad ca-
sum subitum atq; inexpectatum sanē conturbatus est.
Deinde simulatq; intellexit, id quod acciderat: puta po-
cillatoris errore factum: risit & ipse. ZENOP. Recte sa-
nē. Tametsi non oportuit ad compendiū illud diuertere:
si quidem uenisset tibi populari, uulgatāq; uia, tutius
certiusq; etiam si paulo serius.

MENIPPI ET TANTALI DIALOGVS, DES-
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

VIDE IVLAS o Tantale: aut quid
tuam deploras fortunam, stagno im-
minens? TAN. Quoniam siti enecor
Menippe. MEN. Vsq; adeo piger es,
atq; iners: uti nō uel pronus incubens
bibere

*Porrectim stratus
Suppositum
funus.*

bibete noris, uel caua uola hauriens? TAN. Nihil pro-
fecero, si procumbā. Refugit enim aqua, simulatq; me
propius admoueri senserit: quod si quando hausero,
oriq; coner applicare: prius effluxit, q̃ summa rigem la-
bia. Atq; inter digitos effluens aqua, haud scio quomo-
do rursus manū meam aridam relinquit. MEN. Prodi-
giosum quiddam de te narras Tantale. Verū dic mihi:
isthuc ipsum, quorsum opus est bibere, quū corpore ca-
reas? Nā illud quod esurire poterat, aut sitire: in Lydia
sepultum est. Caterū tu quū sis animus: quinam post-
hac aut sitire queas, aut bibire? TAN. Atqui hoc ipsum
supplicij gen⁹ est: ut anima perinde quasi corpus sit, ita
sitiat. MEN. Age hoc ita habere credimus: quādoquidē
affirmas te siti puniri. At quid hinc acerbi tibi poterit
accidere? Num metuis ne potus inopia moriaret? At
equidem haud uideo alteros inferos: si quis hos relin-
quat: neq; locum alium in quem morte demigret quis-
piam. TAN. Recte tu quidem dicis. Verum hoc ipsum
supplicij genus est: sitire, quū nihil sit opus. MEN. Desi-
pis Tantale: & uti uerum tibi fatear, nō alio potu uide-
ris egere, q̃ ueratro mero. Nam diuersum quiddam pa-
teris, ijs quos canes rabiosi momorderint: ut qui non
aquam, quē admodum illi, sed sitim horreas. TAN. Ne
ueratrum quidem recusarim bibere Menippe, si liceat
modo. MEN. Bono es animo Tantale: certum habens,
nuncq; fore, ut uel tu, uel reliquorum Maniū quispiam

LI 3 bibat:

Tantalij poena

*Tantalus, p̃p̃ul
in Lydia.*

*Quos canes rabi-
os momorderint
aquam horreas.*

libat: Neq; enim fieri potest: Quamvis non omnibus, quæadmodum tibi, poena adiudicata est: ut sitiat, aqua illos non expectante.

MENIPPI AC MERCVRII DIALOGVS, DES.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

T VBINAM formosi illi sunt, ac formosæ Mercuri? Ducito me, docetóq; utpote recens huc profectû hospitē. MER. Haud mihi licet per ociû Menippe: quia tu isthuc ipso è loco dextrorsum oculos desle-

cte. Illic & Hyacinthus est, & Nar-

cissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, &

Leda: breuiter quicquid est ueterû formarû. ME. Equi-

dem præter ossa nihil uideo, caluariasq; carnibus reu-

dâtas: inter quæ omnia, nihil sit omnino discriminis:

MER. Atqui hæc sunt quæ Poetæ cuncti mirâtur, ac ce-

lebrât: ossa scilicet quæ tu uideris contēnere. ME. At He-

lenâ saltē mihi cōmonstra. Nam ipse quidē hæud quæ-

dignoscere. MER. Hæc uidelicet caluaria, Helena est.

ME. Et huius scilicet ossis gratia, mille naues ex uniuersa

Græcia, acto delectu, sunt impletæ: tantaq; tum græ-

corû, tum barbarorû multitudo cōfluxit: tot urbes sunt

euerse: MER. Cæterû Menippe non uidisti mulierem

hanc uiuam: quod si fecisses, forsan diceres tu quoq; ul-

tio dandum

*Hospitem rari
proferimus.*

Caluaria.

DES. ERASMO ROTEROD. INTERP. 455

videndum non esse:

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiā arefactos, marcidosq; cōtem-
pletur: posteaq; coloris decus abiecerint, deformes ni-
mirū uideantur. At iidem, donec florent, colorēq; obti-
nent, sunt speciosissimi. ME. Proinde illud iam demiror
Mercuri: si Græci nō intellexerunt, sese pro re usq; adeo
momentanea, quæq; tam facile emarcesceret, elaborare.
MER. Haud mihi uacat tecum philosophari: quare de-
lecto loco, ubicūq; uelis, prosterne tēmet, ac recūbe. Mi-
hi iam aliæ sunt traducendæ umbræ.

Ras monē //
tanquā

MENIPPI, AMPHILOCHI, TROPHONII DISCE-
PTATIO, DES. ERASMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

Os nimirū Throphonie atq; Amphiloche, quū sitis mortui: tamē haud scio
quonā modo, phanis estis donati, ua-
tesq; credimini, ac stulti mortales De-
os esse uos arbitrantur. TRO. Quid
an nobis igitur imputandū, si per insci-
tiā illi de mortuis huiusmodi opinantur. ME. Atqui nō
ista fuissent opinati: ni uos, tū quū uiueretis, eiusmodi
quædā portēta ostētassetis: tanq; futurorū fuissetis præ-
sci, qualisq; prædicere potuissetis, si qui percōtarentur.
TRO. Menippe, nouerit Amphilocheus hic, ipsi p sese
respondendū esse. Caterū ego Heros sum: uaticinorq;
siquis

- Heros partim ex homine partim ex deo est.

456 LUCIANI DIALOGI VARII

si quis ad me descenderit. At tu uidere nunq̃ omnino
Lebadiā adh̃sse: neq̃ em̃ alioqui ista nō crederes. MEN.
Quid ais? Equidem nisi Lebadiam fuisset profectus,
ac lintheis amictus, offam ridicule manu gestans, per an-
gustum aditū in specum irreplissem: nequaquā fieri po-
tuisset, ut te defunctum esse cognoscerem, perinde atq̃
nos, solāq̃ praeftigiatura reliquos antecellere. Sed age
per ipsam diuinādi artem, quid tandē est Heros? neq̃
enim intelligo. TROP. Est quiddā partim ex homine,
partim ex deo compositum. MEN. Nempe, quod neq̃
sit homo, quēadmodum audio, neq̃ deus: uerum pari-
ter utrunq̃. Ergo dimidia illa tui, ac diuina pars, quo
nūc recessit? TROP. Reddit oracula Menippe in Boco-
tia. MENIP. Haud intelligo quid dicas Trophonie: nisi
quod illud plane uideo, te totum esse mortuum.

CHARONTIS AC MENIPPI DIALOGVS, DES.
BRASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

CHARON.

ED DE naulum sceleris. MEN. Vocife-
rare, siquidē isthuc tibi uoluptati est
Charon. CHAR. Redde, inquā, quod
pro traiectione debes. MENIP. Haud
quaquā auferre queas, ab eo qui nō ha-
beat. CHAR. An est quisq̃, q̃ ne obo-
lum quidem habeat? MEN. Sit ne alius quispiam prae-
terea, equidem ignoro; Ipse certe non habeo. CHAR.
Atqui

Heros qd

Naulum

Traiectio

Atqui praefocabo te per Dité impurissime, ni reddas.

MEN. At ego illiso baculo tibi cōminuā caput. CHAR.

Num ergo te tam longo traiectu gratis transuexero?

ME. Mercuri⁹ meo nomine tibi reddat: ut q me tibi tra-

diderit. MER. Belle mecum agatur per Iouem: siquidē

futurum est, ut etiam defunctorū nomine persoluam.

CHAR. Haud omittram te. MEN. Quin tu igitur hac

gratia perge ut facis, nauim trahere: quanq̃ quod non

habeo, quinam auferas? CHAR. At tu nesciebas, quid

tibi fuerit adportādum? MEN. Sciebam quidē: uerum

non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper

in uita manendum? CHAR. Solus ergo gloriaberis te

gratis fuisse transuectum? MEN. Haud gratis, o pracla-

re: siquidem & sentinam exhausti, & remū arripui, & ue-

ctorum omniū unus non eiulaui. CHAR. Ista nihil ad

naulum, obolum reddas oportet: neq̃ em̃ fas est secus

fieri. ME. Proinde tu me rursus in uitā reuehe. CHA.

Belle dicis: nimirū ut uerba etiā ab Aeaco mihi lucrifaciam.

MEN. Ergo molestus ne sis. CHA. Ostende qd

habeas in pera. MEN. Lupinū si uelis, & Hecatae coenā.

CHA. Vnde nobis hunc canē adduxisti Mercuri? tum

qualia garriebat inter nauigandū? uectores om̃es irri-

dens, ac dicterijs incessens: unusq̃ cātillans, illis ploran-

tibus. MER. An ignoras Charon, quē uirū trāsuexeris?

planē liberū, cuiq̃ nihil om̃ino turæ sit. Hic est Menip-

pus. CHA. Atqui si unq̃ posthac te recepero. ME. Si re-

Me receperis,

futurum est.

Lucra facio.

*Impiū dicitur
-ijs.*

Aut me confite aut ego tete. Home.

458

LUCIANI DIALOGI VARI

ceperis, o prædare. Ne possis quidem iterum recipere.

CRATETIS AC DIOGENIS DIALOGVS, DES

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

CRATES.

MOERICHVM diuitē, noueras ne Dio-
genes? illū inquā supra modū diuitē:
illum Corintho profectū: cui tot erāt
naues onustæ mercib⁹, cuius cōsobri-
nus Aristēas: quū ipse q̄q̄ diues esset,
Homeri cū illud i ore solebat habere:

Aut me confite tur: aut ego tete.

DIO G. Cuius rei gratia sese captabant inuicē Crates?

CRA. Hæreditatis causa, quū essent æquales, uterq̄ al-
terū captabant. Iamq̄ testamēta publicauerāt ambo:
in q̄bus Moerichus (si prior moreret) Aristēan omniū
rerum suarū dominū relinquebat. Moerichū uicissim
Aristēas: siquidē ipse prior è uita decederet. Hæc igitur
quū essent in tabulis scripta, illi inter sese captabāt: & al-
ter alterū adulationibus, obsequiisq̄ superare cōtende-
bat. Porro diuini: haud scio utrū ex astris id qd̄ futurū
sit cōiectātes, an somnijs quēadmodū Chaldaei faciūt:
quin & Pythius ipse, nūc Aristēā uictorē fore p̄nuncia-
bat, nūc Moerichū, ac trutina quidē interim ad hunc, in-
terim ad illū p̄pendebat. DIO G. Quid igit̄ tandē eue-
nit? Nā audire est operæ præciū Crates. CRA. Eodē die
mortui sunt ambo. Cæterum hæreditates ad Eunomiū
ac Thra-

*Junius
Captana.*

ac Thrasydem deueniunt, quorū uterq; cognatus illis erat. Anqui de his nihil prädixerāt diuini futurū, ut tale quippiā accideret. Etenī quū Sicyone Cirrhā uersus nauigarēt: medio in cursu, obliquo orto Iapyge, eo sunt depulsi. DIOG. Recte factū. At nos quū nos essem⁹ in uita, nihil eiusmodi alter de altero cogitabamus. Neq; em̄ ego unq; optabā, ut moreretur Antisthenes: quo nimirū baculus illius ad me rediret hæredē (habebat autē egregie ualidū) quem ipse sibi parauerat oleaginū: neq; tu Crates opinor desyderabas, ut me mortuo, in possessionū mearū successionē uenires: puta dolij, ac perarum qua quidē lupini Choenices inerant duæ. CRA. Neq; em̄ mihi quicq; istis reb⁹ erat opus. Imo ne tibi quidē Diogenes: siquidē quæ ad rem p̄tinebāt: quæq; tu Antistheni succedēs accepisti: deinde ego succedēs tibi, ea nimirū multo sunt potiora, multoq; splendidiora, q̄ uel Persarū iperū. DIO. Quānā sūt ista quæ dicis? CRA. Sapientiā, inquā, frugalitatē, ueritatē, dicēdi, uiuēdiq; libertatē. DIO. Per Iouē meminime in istiusmodi opū hæreditatē Antistheni successisse, tibiq; eas lōge etiam maiores reliquisse. CRA. Verū reliq; mortales hoc possessionū gen⁹ asp̄nabant: neq; q̄s nos ob sp̄e potiū/da hæreditatis obsequijs captabat: sed ad aurū omneis intēdebāt oculos. DIO. Nec iniuria. Neq; em̄ habebāt q̄ facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent, qppe rimosi iā, uitiatiq; delitijs, nō aliter q̄ uasa carie putria.

Mm 2 Quo

*Dm. Agnoscit
hunc.*

Antisthenes.

Diogenes.

Crates.

*Leboras uinculj
sunt diuulj.*

Quo fit, ut siquādo quis in illos infundat, uel sapiētiā, uel libertatē, uel ueritatē, effluat illico, perstilletq; fundo qd' immissum est cōtinere nō ualēte. Cuiusmodi quidam & Danaī filiabus aiunt accidere, dum in doliū pertusum haustā aquā importāt. At ijdē aurū dentibus & unguibus, omniq; ui seruabant. C. R. A. Proinde nos hic quoq; nostras possidebimus opes. Illi simulatq; huc uenerint: obolū duntaxat secum ferent: ac ne hunc quidē ulterius, q̄ ad portitorē.

NIREI AC THERSITAE DIALOGVS, DES. ERAS
MO ROTHERODAMO INTERPRETE.

NIREVS.

CCE deniq; uel Menippus hic iudex erit: uter nostrum sit formosior. Dic Menippe: an nō tibi uideor forma praestantior? M. E. Imo quinā sitis prius arbitror indicādum. Nam hoc opinor scito est opus. N. I. R. Nireus ac Thersites. M. F. N. Vter Nireus, uter Thersites? Nondū enim uel hoc satis liquet. T. H. E. R. Iam unum hoc uinco: quod tibi sum similis, neq; tantopere me praecellis, quanto pere te cecus ille Homerus extulit, unū omniū formosissimum appellans. Quin ego fastigiato uertice, rarisq; & impexis capillis ille: nihilo te inferior uisus sum arbitro, Iam uero tempus est, uti pronūcies Menippe: utrū altero formosiorē existimes. N. I. R. Mirum ni me Aglaia, Charopēq; prognatum: Qui uir pulcherrimus unus: Omnibus

Danai filii.

Nireus et Thersites. Conturbatio.

Cecus Somnolus.

Omniſus è Graijs Priameia ad Pergama ueni.
 MEN. Atqui nō item ſub terram opinor pulcherrimus
 ueniſti: quippe qui reliquis quidem offibus, alijs appa-
 reas aſſimilis: porrò caluaria, hoc uno inſigni à Therſi-
 te caluaria dignoſci poſſit: quod tua delicata eſt, ac mol-
 licula. Quandoquidē iſthuc habes effoeminatū, ac neu-
 tiq; uiro decorum. NIR. Attamen Homerum perconta-
 re: qua ſpecie tum fuerim, quū inter Græcorum copias
 militarem. MEN. Tu quidem ſomnīa mihi narras. At
 ego ea ſpecto, quæ uideo, quæq; tibi adſunt in præſen-
 tia. Caterū iſta norūt, qui id temporis uiuebant. NIR.
 Quid igitur tandem? An non ego formoſior Menip-
 pe? MEN. Neq; tu, neq; quiſq; alius formoſus hoc loco.
 Si quidem apud inferos æqualitas eſt, paresque ſunt
 omnes. THER. Mihi quidem uel hoc ſat eſt.

DIOGENIS AC MAVSOLI. DES. ERASMO
 ROTERODAMO INTERPRETE.

DIOGENES.

HE TV Car. quare tandem inſolens
 es, tibiq; places, ac dignū te credis, qui
 unus nobis omnibus anteponare?
 MAV. Primū regni nomine o tu Sio-
 penſis: quippe qui Cariæ imperaue-
 rim uniuerſæ: præterea Lydiæ quoq;
 gentibus aliquot. Tum autem & Inſulas nōnullas ſub-
 egerim. Miletum uſque peruenerim, plerisque Ionīæ
 M m ; partibus

*Apud Inferos
 omnes ſumus
 pares.*

partibus uastatis. Ad hæc formosus eram, ac procerus,
 ac bellicis in rebus prauallidus. Postremo, quod est
 omnium maximū, in Halicarnasso monumētū erectum
 habeo, singulari magnitudine: quantū uidelicet defun-
 ctorum alius nemo possidet, neq; pari etiā pulchritudi-
 ne cōditum: uiris scilicet atq; equis, pulcherrimo è saxo
 ad uiuam formā absolutissimo artificio expressis: adeo
 ut uel phanū aliquod simile haud facile quis inueniat.
 Num iniuria tibi uidetur has ob res mihi placere, atq;
 efferri? DIOG. Num ob imperiū ais, ob formam, atq;
 ob sepulchri molem? MAV. Per Iouem ob hæc inquā.
 DIOG. Atqui o formose Mausole, neq; uires iam illæ,
 neq; forma tibi iā adest. Adeo ut si quē arbitrum de for-
 mæ præcellentia delegerimus: haudquāq; dicere potis
 sit, quāobrē tua caluaria meæ sit anteferenda: siquidem
 utraq; pariter tum calua, tum nuda: utriq; dentes pariter
 ostēdimus, pariter oculis orbatī sumus, pariter naribus
 simis, ac sursum hiātibus deformati. Cæterū sepulchrū,
 ac saxa illa preciosa, Halicarnasseis forsitan iactare lice-
 bit, & hospitibus gloriæ causa ostentare, tantq; qui ma-
 gnificam quandā apud se structuram habeant: uerum
 qd hinc cōmoditatis ad te redeat uir egregie, nequaquā
 uideo, nisi forsan illud cōmodū uocas, quod plus on-
 ris atq; nos sustines, sub tam ingentibus saxis pressus,
 ac laborās. MAV. Ita ne nihil illa mihi cōducūt omnia?
 planēq; pares erūt Mausolus ac Diogenes? DIO. Imo
 haud

haud pares,inquam,uir clarissime. Nam Mausolus discruciabatur:quoties earū rerum in mentem ueniet,quibus in uita florere cōsueuit. At Diogenes interim eum ridebit. Atq; ille quidem de suo illo monumēto:quod est in Halicarnasso memorabit, ab uxore Artemisia, atq; sorore parato:contra Diogenes ne id quidem suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrum. Neq; enim illi res ea curā est. Verum apud uiros excellentissimos sui memoriam, famamque reliquit: ut qui uitam peregerit uiro dignam,tuo monumento Carum abiectissime celsiorem,ac tutiore in loco substructam.

SIMYLI AC POLYSTRATI DIALOGVS, DES.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

SIMYLV8.

VENISTI tandem & tu Polystrate ad nos,quum annos uixeris haud multo pauciores centum opinor. POLY. Nonaginta octo Simyle. SIMYLV8. Sed quinam triginta istos annos egisti,quibus mihi fueras superstes. Nā ipse perijte fermē septuagenario. POLYSTRATVS. Quā suauissime profecto,etiam si hoc mirum tibi uidebitur. SIMYLV8. Mirum uero, siquidem tibi primū seni, deinde inualido, postremo etiam orbo quicquā poterat esse in uita suae. POLYSTRATVS. Principio nihil erat quod nō possem: praeterea pueri formosi cōplures

complures aderant: tum mulieres nitidissimæ, unguen-
 ta, uinum mire fragrās: postremo mensæ uel siculis illis
 lautiores. SIMY. Noua narras. Nam ego te planè fordi-
 dū ac parcissimū esse sciebā. POLY. Atqui uir prædare,
 ex alienis arcis opes mihi subscatebāt. Tum diluculo p-
 tinus cōplurimi mortales ad fores meas uentitabant: si-
 mul cō ex omī rerū genere quæ terrarū ubiuis pulcher-
 rimæ reperiūtur, munera deportabant. SIMY. Nū me
 defuncto regnū gessisti? POLY. Minime: uerū amātes
 habebam innumeros. SIMY. Non possum non ridere.
 Tu ne amantes, tantus nati quum esses: uix cō tibi den-
 tes superessent quatuor? POLY. Habebam per Iouem,
 equidē optimates ciuitatis. Quumq; essem tum senex,
tum caluus, sicuti uides: præterea lippiens etiam, ac se-
nio cæcutiens: Postremo naribus muccolis: tamen cupi-
 dissime mihi inferuiebāt: adeo ut is felix uideretur, quē
 cuncq; uel aspexissem modo. SIMY. Num tu quoq; quē
 admodū Phaon ille, Venerē aliquā è Chio trāsuexisti
 ut ob id optanti tibi illa dederit, rursū ad iuuentā re-
 dire, ac denuo formosum atq; amabilem fieri? POLY.
 Haudquaquā. Quin magis quum talis essem, qualem di-
 xi: tamē supra modum adamabar. SIMY. Aenigmata
 narras. POL. Atq; notissimus est hic amor, quū uulgo
 fit frequēs: nēpe erga senes orbos ac diuites. SIM. Nūc
 tua forma, unde tibi pfecta fuerit intelligo uir egregie:
 nimirū ab aurea illa Venere. POL. Verūtamē nō parū
 multas

Subscatura.

Naris nimirū

Aurea Venus

multas commoditates ab amantibus tuli Simyle, pro-
 pmodum etiam adoratus ab illis. Porro sæpius etiam
 quasi procax illis illudebam, excludens interdum non-
 nullos eorū. Interim illi inter sese decertabant, & in am-
 biendis primis apud me partibus, alium alius anteire
 nitebatur. SIMY. Sed age, de facultatibus tuis quid tan-
 dem statueras? POLY. Palam quidē affirmabam, me
 unumquemq; illorum relicturum hæredem. Idc̃ illi
 quum crederent futurum, certatim se quisq; obsequen-
 tiorem atq; adulantiozem præbebat. Cæterum alteras
 illas ueras tabulas, quas apud me seruaueram, reliqui
 in quibus om̃es illos plorare iussi. SIMY. At postremæ
 illæ tabulæ, quem pronuntiabant hæredem? Num è
 cognatis quempiam? POLY. Non per Iouem, imo no-
 uitium quendam, ex formosis illis adolēscētulis, natio-
 ne Phrygem. SIMY. Quot annos natum Polystrate?
 POLY. Viginti fermè. SIMY. Iam intelligo quibus ob-
 sequiis ille te demeruerit. POLY. Attamen multo illis
 dignior, qui scriberetur hæres, etiam si barbarus erat
 ac perditus. Quem iam ipsi etiam optimates colunt, ca-
 ptantq;. Is igitur mihi extitit hæres. Iamc̃ inter patri-
 cios numeratur, subraſo mento, barbaroq; cultu ac lin-
 gua. Quin eum Codro generosiorē, Nireo formosio-
 rem, Vlyſſe prudentiorem eſſe prædicant. SIMY. Non
 laboro, uel totius Græciæ ſit imperator, ſi libet, modo
 ne illi potiantur hæreditate.

*Ambra pri-
 mus p̃tus.*

Nū Veneris

VENERIS ET CVPIDINIS DIALOGVS.
DES. ERAS. ROT. INTERP.

VENVS.

Vid tandem in causa est Cupido, ut quum reliquos Deos omnis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinē, Iunonem, me deniq; matrem, ab una Minerua temperes, utq; aduersus hanc nec ullum habeat incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neq; iaculari noris? CVPID. Equidem hanc metuo mater. Est enim formidabilis truculentq; aspectu, ac ferocitate quadā supra modum uirili. Proinde si quando tenso arcu petam illam, galeæ cristam quatiens, expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic ut arma mihi è manibus excidant. VENVS. Atqui Mars an non erat hac formidabilior? Et hunc tamē superatum exarmasti. CVPID. Imo ille cupide me recipit, atq; ultro etiam inuitat. Verum Minerua semper adductis supercilijs obseruat. Quin aliquando temere ad illam aduolaui facem propius admouens. At illa si quidem ad me accesseris inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te transigam, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem; aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Ad hæc acribus obtuetur oculis, postremo & in

& in pectore faciem quandam gestat horrendam, uiperis capillorum uice comatam. Hanc nimirum maxime formido. Territat enim me, fugiōq; quoties eam aspicio. VENVS. Esto sane. Mineruam metuis ut ais, atq; huius gestamen gorgona reformidas, idē quum Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Ceterum Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ agunt? Num & hæ cristas quatunt, aut gorgonas prætendunt? CVPI. Has quidem reueror mater. Sunt enim uultu pudico ac reuerēdo, præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animum intentum gerunt. Quin ipse etiam non raro illis assisto, carminis suauitate delinitus. VENVS. Esto nec has adoriris, propterea quod sint reuerendæ, at Dianam, qua tandem gratia non uulneras? CVPI. Ut breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem uisquam sum potis, quippe perpetuo per montes fugitantem. Ad hæc alterius cuiusdam sui cupidinis illa tenetur cupidine. VENVS. Cuius o gnate? CVPI. Nempe uenatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur. Tamen si fratrem eius qui nimirum arcu ualet & ipse, feritq; eminus. VENVS. Teneo gnate, eum sæpenumero sagitta uulnerasti.

Non. 2. Maris

*Cupidus mīl
uicij. s. in
genis. s. in
pudici uirginitatis*

MARTIS AC MERCVRII DIALOGVS,
DES. ERAS. ROT. INTERP.

MARS.

Vdistin Mercuri cuiusmodi nobis
minatus sit Iuppiter: q̄ superba,
quanq; dictu absurda. Ego, inquit,
si uoluerō, catenā ex æthere demit-
tam, unde si uos suspensi me ui de-
trahere contemini, luseritis operam.

Nuncq; em̄ me deorsum trahetis. Contra ego uos ue-
lim in altū attrahere, nō uos modo, uerū etiā tum terrā
ipsam, tū mare pariter subuectū in sublime sustulero.
Ad hæc alia permulta, quæ tu quoq; audisti. At ego si
quidem cum uno quolibet singulatim cōferat, ita præ-
stantiorem eum esse, uiribusq; superiorē, haud quāq;
negauerim, uerum unum tam multis pariter in tantū
antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere quea-
mus, etiam si terrā ac mare nobis adiunxerim⁹, id neu-
tiq; crediderim. MERCVR. Bona uerba Mars. Neq; em̄
sat tutum est ista loqui, ne quid forte mali nobis hæc
petulantia cōciliet. MARS. An uero credis apud quem-
libet hæc dicturum me? Imo apud te solum id audeo,
quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi
maxime ridiculum uidebatur, tum quum hæc minitan-
tem audirem, haud queam apud te reticere. Etem̄ me-
mineram, quum non ita multo ante Neptunus, Iuno.
ac Pallas,

L. u. x.
operam.

ac Pallas, mota aduersus eum seditione machinarentur, comprehensum illum in uincula conſicere, quanto opere formidaret, utq; in omnem speciem sese uerterit. Idēq; cum tres duntaxat essent Dī. Quod ni Thetis misericordia commota, Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamq;. MERCVR. Tace. Bona uerba. Neq; enim tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

MERCVRII ET MAIÆ DIALOGVS,

DES. ERAS. ROTEROD. INTERP.

MERCVR.

St uero mater Deus quisq; in cælo me miserior? MAIÆ. Cauē ne quid istiusmodi dixeris Mercuri. MERCVR. Quid non dicam? qui quidem tantū negociorum solus sustineam, quibus

de lassor, in tam multa ministeria distractus? Nam mane protinus surgendum est mihi. Statimq; uerrendum cœnaculum, ubi Dī compotant. Tum ubi curiam in qua consultant undiq; strauero, ac singula ita ut oportet composuero, Ioui necessum est assistere, ac perferendis illius mandatis toto die sursum ac deorsum cursitare, insuper quum redeo, puluerulentis adhuc Ambrosiam apponere cogor. Porro priusq;

Nn. 3. nouitius.

Briareus

Centimanus

Magniloquentia

Ministerio

nouitius iste pocillator aduenisset, ego nectar etiam ministrabam. Quodq; est omnium indignissimū, soli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, uerunt id quoq; temporis necesse habeo defunctorū animas ad Plutonē deducere, maniumq; gregi me ducem præbere, tum autem & tribunalibus assistere. Neq; enim mihi sufficiebant scilicet diurna negocia, dum uersor in palaestris, dum in cōcionibus præconis uices ago, dum oratores instruo, ni hæc quoq; prouincia accedat, ut simul etiam umbrarum res disponam. Atqui Leda filij æternis inter ipsos uicibus apud superos atq; inferos agitant. Mihi necesse est quotidie, tum hoc, tum illud pariter agere. Deinde duo illi Alcmena ac Semele miseris prognati mulieribus, ociosi in conuiujs accumbunt, at ego Maia Atlantide progenitus illis ministro scilicet. Quin nunc quum recens à Sidone Cadmi filia reuersus essem. Nam ad hanc me legarat, uisum quid ageret puella, priusq; respirassem, & adhuc anhelum de uia, rursus ad Argos emandauit uisurum, qui cum Danae ageretur. Rursus inde in Bœotiam profectus inquit, obiter Antiopam uisito. Adeo ut planè iam pariturum me negarim. Qd' si mihi licuisset, lubens profecto fecissem, id qd' solent ij qui in terris duram seruiūt seruitutē. MAIA. Missa fac ista gnate. Decet enim per omnia morē gerere patri, quū sis iuuenis. Ac nunc quo iussus es, Argos contende. Deinde in Bœotiam, ne si cessaris,

Nigona

Mormus

cessaris, fuerisq; lentior, plagas etiam auferas. Nam iracundi sunt qui amant.

VENERIS ET CVPIDINIS
DIALOGVS, VENVS.

Vpido Gnate, uide quæ facis flagitia. Non iam de his loquor quæ te impulfore mortales in terra uel in se quisq; uel inuicem alij in alios faciūt, uerum de his ago, quæ apud superos quoq; designas, qui quidē Iouem ipsum cogis uarias assumere formas, in quodcunq; tibi pro tempore uisum fuerit, eum uertens. Tum lunam è cælo deuocas. Quin & solem aliquoties cōpellis lentum apud Clymenen cessare aurigandī muneris oblitum. Nam quicquid iniuriæ in me matrem etiam committis, audacter ac tanq̃ tuto facis. Verum tu quidem o Deorum omnium confidentissime, Rheam insuper ipsam iam anum, præterea Deorum tam multorum parentem, eo perpulisti, ut pusionē adamet, atq; in Phrygiū illum adolescentulum depereat, ac tua iam opera insanit, iunctisq; leonibus, adhibitis item Corybantibus, quippe qui & ipsi furore quodā sunt afflati, per Idam montē sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiulans. Caterum Corybantū alius suum ipse penē ense defecat, alius demissa coma per mōtes fertur insanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo

*Sunt p̄m̄ sup
reperit*

cymbalo perstrepat, breuiter omnis undiquaque. Ida tu multus atque infania plena est. Proinde cuncta timeo. Metuo ne tale quid accidat, quandoquidē te produxi, malum ingens, ut si quando resipiscat Rheia, uel potius si pergat insanire, Corybantibus imperet, ut te corruptum discerpant, aut leonibus obiciant. Hic me sollicitat metus, quod uideam tibi periculum imminere. CYPIDO. Otioso animo esto mater, siquidem leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut saepenumero concensis eorum tergis, prehensaque iuba, equitis ritu insidens, illos agitem. At uero illi interim mihi caudis adblandiuntur, ac manum ori insertam receperant, lambuntque, deinde mihi reddunt innocuam. Porro Rheia ipsi quando tandem uacauerit, ut me ulciscatur, quum in Atte sit tota. Postremo quid ego petto, quum res pulchras ut sunt, offero ac demonstro: uos ne appetite res pulchras. Quare his de rebus, ne in me crimen conferte. Num uis ipsa tu mater, uti neque tu posthac Martem ames, neque ille te? VENVS. Vt es peruicax, & nulla in re non superas, Attamen horum, quae dixi aliquid quando memineris.

DORIDIS ET GALATEAE
DIALOGVS. DES. ERAS.
ROT. INTERP. DORIS.
Ormosum amante Galatea, nempe
Siculum istum pastorem, aiunt amore
tui

Otioso animo
est.

tui deperire. GAL. Ne ride Doris: etenim qualis qualis est, Neptuno patre pgnat⁹ est. DOR. Quid tū postea, si uel Ioue ipso sit progenitus: quum usq^{ue} adeo agrestis atq^{ue} hispidus appareat: quodq^{ue} est omniū deformissimum, unoculus. An uero credis genus illi quicq^{ue} profuturum ad formā? GAL. Ne isthuc quidē ipsum, quod hispidus est, atq^{ue} agrestis, ut tu uocas illum deformare: quin uirile magis est. Porro oculus media in fronte decet etiā: quo quidem nihilo segnius cernit, q^{uam} si duo forent. DOR. Videris Galatea non amantē habere Polyphemum, sed illum potius adamare, sic eum prædicas. GAL. Equidem haud adamo: sed tamen insignē istam uestrā insultandi, opprobrandiq^{ue} petulantia ferre non queo. Ac mihi nimirum inuidencia quadam isthuc facere uidemini: propterea quod ille cum forte aliquādo gregem pasceret suū: nosq^{ue} è littorali specula in littore ludentes cerneret in p^{ro}minentibus Aetnæ pedibus: quauidelicet inter montē & mare littus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit quidem: at ego omniū unā uisa sim formosissima, eòq^{ue} in unam me coniecerit oculum. Ea res uos male habet. Nam argumentū est, me forma præstantiorē esse, ac digniorem, quæ amet: uos cōtra fastiditas esse. DOR. An istud tibi putas inuidendū uideri: si primum pastori, deinde lusco formosa uisa sis? Quāq^{ue} qd aliud ille potuit in te probare, præter cādorē? Is illi placet opinor, quod caeco & lacti assueuerit:

O o   proinde

Quid tū postea

Unoculus

Nihilo segnius cernit

Male me

Non tibi inuidendum

proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrū iudicat. Alioquin ubi libebit scire, qua sis facies de scopulo quopiam in aquam, si quando tranquilla steterit despectans, temetipsam cōtemplare uidebis aliud nihil, nisi perpetuū candorem. Verum is quidem non probatur, nisi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. GAL. Atqui ego illa imodice candida, tamē eiusmodi habeo amantem: quū interim ē uobis nulla sit, quam uel pastor, uel nauta, uel portitor aliquis miretur. Ceterum Polyphemus (ut alia ne dicam) etiā canēdi peritus est. DOR. Tace o Galatea. Audiuimus illum canentē, quum nuper pruriret in te sed o sancta Venus, asinum rudere dixisses. Nam lyrae corpus simillimū erat ceruino capiti offibus renudato: tum cornua perinde quasi cubiti prominebant. Iis iunctis, inductisque fidibus: quas ne collope quidē circūtorquebat, agreste quiddā & absonū cantilabat: quū aliud interim ipse uoce caneret, aliud lyra succineret. Ita ut tēperare nobis nequierimus, quin ridemus amatoriā illam cantionē. Nam Echo ne respōdere quidē illi uoluit balanti, quū sit adeo garrula. Imo putauisset, si uisa fuisset, stridulū illius, & ridiculū cantum imitari. Ad hæc gestabat in ulnis Amasius iste delicias suas, urfi catulū pilis hirtum, ipsi nō dissimilē. Quis aut nō inuideat tibi amicū istum Galatea? GAL. Quin tu igitur Dori, tuū ipsius amicū nobis cōmonstra: q̄ meo sit formosior, qui q̄ doctius ac meli⁹, uel uoce canat, uel cithara?

Asinum rudere

cithara? DOR. Mihi quidē nullus est amator: neq; me hoc nomine iacto, quasi sim uehemēter amabilis: uerū tamen istiusmodi amicū, qualis est Polyphemus nēpe totus hircū olens, tum crudis uictitans carnibus, & hospites, si qui appulerint deuorās, tibi habeas, eumq; tu mutuum ames.

DIOGENIS ET ALEXANDRI DIALO
GV8, DES. ERASMO ROTERODA-
MO INTERPRETE.

DIOGENES.

VID hoc rei Alexander? Itane defunctus es tu quoq; pinde atq; nos omēs? ALEX.

Vides nimirum Diogenes. Tamen si mirā- dum non est, si homo cum fuerim, defun-

ctus sim. DIOG. Nū ergo Iuppiter ille Hammon men- tiebatur, cum te suum filium esse diceret, an uero tu Phi- lippo patre prognatus eras? ALEX. Haud dubie Phi- lippo. Neque enim obijssim, si Hammon parente fui- ssem progenitus. DIOGENES. Arqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebantur: puta draconem quendam cum ea fuisse congressum, uisumq; in cubicu- lo: ex eo grauidam peperisse te. Porro Philippum erra- re, falliq; qui se tuum patrem esse crederet. ALEXAN.

Inaudieram quidem & ipse ista quemadmodum tu: at nūc uideo neq; matrē, neq; Hammonios illos uates sani quicq;, aut ueri dixisse. DIO. Attamē istud illorū mēdā

002 cium

*Alex. ex Ham-
mon genitus.*

Joan. de

cium Alexāder ad res gerendas haudquaquē tibi fuit in
utile, ppter ea quod uulgus te uerebatur, metuebatq;
quū deum esse crederet. Sed dic mihi: cui nā tam ingēs
illud imperium moriēs reliquisti? ALEX. Id equidem
ignoro Diogenes. Celerius em̄ ē uita submouebar. q;
ut esset ocium de illo quicq; statuendi: prāter id unum
quod moriens Perdiccæ anulum tradidi. Sed age: quid
rides Diogenes? DIOG. Quid ni rideam? An non me
ministi quid Græci fecerint: cū nuper tibi arrepto im-
perio adularētur, principemq; ac ducem aduersus Bar-
baros deligerent? Nonnulli uero in duodecim Deorū
numerū referrent, ac phana cōstituerēt: deniq; sacra fa-
cerēt tanq; Draconis filio? Sed illud mihi dicito: ubi te
sepelierunt Macedones? ALEX. Etiamdum in Babylo
ne iaceo tertium iam diem. Porro Ptolemæus ille satel-
les meus, siquando detur ocium, ab his rerum tumulti-
bus qui nunc instant, pollicetur in Aegyptum deporta-
turū me: atq; inibi sepulturū, quo uidelicet unus fiam
ex Dijs Aegyptijs. DIOG. Non possum nō ridere Alex-
xander: qui quidem te uideam etiam apud inferos desi-
pientē: sperantemq; fore, ut aliquando uel Anubis fias
uel Osiris. Quin tu spes istas omittis o diuinissime:
neq; enim fas est reuerti quēq;, qui semel paludē tran-
smiserit, atq; intra specus hiatum descenderit: propterea
quod neq; indiligens est Aeacus, neq; contemnendus
Cerberus. Verum illud abs te dīscere peruelim: quo
feras

Ex inferis ne
minimū redire liz

Transmittere
plurimū

feras animo, quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus: puta capitis custodibus, satellitibus, ducibus: tum auri tanta ui, ad hoc populis, qui te adorabāt. Præterea Babylone: Bactris, immanibus illis beluis, dignitate, gloria: deinde quod eminebas cōspicius, dum uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circūamictus esses: Nunquid hæc te discrutiant, quoties recursant animo? Quid lachrymas stulte? An non id te sapiens ille docuit Aristoteles: ne res eas quæ à fortuna p̄ficiscant, stabiles ac firmas existimares? ALEX. Sapiēs ille: quum sit assentatorum omniū perditissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, q̄ multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebā eruditione cæteris præstare: quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nūc ob formam tanq̄ & ipsa summi boni pars quædā esset: nunc ob res gestas atq̄ opes: Nam has quoq̄ in bonorum numero collocandas esse censebat: ne sibi uitio uerteret, quod eas acciperet. Planè præstigiōsus uir ille quidem erat, ac fraudulentus o Diogenes. Quanc̄ illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi summis de bonis excrucior: ob ista quæ tu paulo ante cōmemorasti. DIO. At scin quid facies? Ostendam tibi m̄plestia istius remedium. Quādoquidem his in locis ^{fl. bar} ueratrū non prouenit: fac ut Lethei flu

Quo nō fers.

*Recursant
animo.*

*Aristo. Assentato
rum om̄ perdi
tissimus.*

Veratrum

minis aquam auidis faucibus attrahens, bibas: iterūq;
ac sapius bibas. Atque eo pacto defines de bonis illis
Aristotelicis discrucari. Verum enim, Cletum etiam il-
lum & Calisthenem uideo: cumq; his alios compluris
raptim huc sese ferentes, quo te discerpant, poenasque
sumant, ob ea quæ quondam in illos commisisti. Qua-
re fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebrius (ut
dixi) bibas.

MENIPPI ET CHIRONIS DIALOGVS, DES.

ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

QVIDEM inaudiui Chiron, te Deus
quum esses, tamen optasse mortem.

CHIR. Vera nimirum sunt ista quæ
audisti Menippe. Planèque mortuus
sum sicuti uides, quū mihi licuerit im-
mortalem esse. MENIP. At quanam

Vulgus Sams
te mortis cupido tenebat rei uidelicet, quam uulgus ho-
minū horreat. CHIR. Dicam apud te: uirum neutiq;

stultum atq; imperitum. Iam mihi desierat esse iucun-
dum, immortalitate frui. MEN. Quid? An iniucundum

erat, te uiuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquam Me-
nippe. Nam quod iucundum uocant, id ego neutiq;

Iucundum 29
simplex, sed uariū quiddam esse arbitror. Verum quū
ego semper uiuerem, atque iisdem perpetuo rebus ute-
rer, sole, luce, cibo, tum horæ eadem recurrerent: reliqua

item

itē omnia, quæcunq; contingunt in uita, reciproco quo-
dam orbe redirent: atq; alijs alia per uices succederent,
satietas uidelicet eorum me cepit. Neque enim in eo uo-
luptas est sita, si perpetuo fruaris ijsdem: sed omnino
in permutādo posita est. MENIP. Probe loqueris Chi-
ron. Caterum hæc quæ apud inferos agitur uita, quinā
tibi procedit: posteaquā ad hanc tanquā ad potio-
rem te contulisti? CHIRON. Haud insuauiter Menip-
pe. Siquidem æqualitas ipsa quiddam habet admodū
populare. Nihil autē interest, utrum in luce quis agat,
an in tenebris: præterea neq; sitiendum est nobis quē,
admodum apud superos, neque esuriendum: sed eius-
modi rerum omniū egentia uacamus. MENIP. Vide
Chiron ne temet ipse inuoluas: neue eodē tibi recidat
oratio. CHIRON. Quamobrem isthuc ais? MENIP.
Nempe: si illud tibi fastidio fuit, quod in uita semper
ijsdem, similibusque rebus utendum erat: quum hic iti-
dem similia sint omnia, eūdem ad modum parient fa-
stidium. At de integro tibi quærenda erit uitæ commu-
tatio, atque hinc quopiam aliam in uitam demigran-
dum: id quod arbitror fieri nō posse. CHIRON. Quid
igitur faciundum Menippe. MENIPPVS. Illud nimi-
rum, uti sapiens quum sis, quemadmodum opinor, &
uulgo prædicant, præsentibus rebus sis contentus, bo-
nūq; consulas quod adest: neque quicquā in his esse
putes, quod ferri non queat.

Menippi

*Reciproco
orbis.*

*Voluptas in per
mutando sita ē.*

MENIPPI ET CERBERI DIALOGVS, DES:
ERASMO ROTERODAMO INTERPRETE.

MENIPPVS.

EV S. Cerbere, quādoquidem mihi te
cum cognatio quādam intercedit, quū
& ipse sim canis: dic mihi per Stygiam
paludem, quomodo sese habebat So-
crates quum huc accederet? Verisimile
est autem te, Deus quum sis, non latra-

re modo, uerū etiam humano more loqui, si quando ue-
lis. CER. Quū procul adhuc abesset Menippe, uisus est
constanti atq; interrito adire uultu: perinde quasi mor-
tem nihil omnino formidaret, ac tāq; hoc ipsum uellet
iis, qui procul à specus ingressu stabant, ostendere: uerū
simulatq; despexit in hiatum, uiditq; profundum atq;
atrum antri recessum: simulq; ego cunctantē etiam illū
aconito mordēs pede correptum detraherem: infantiū
ritu eiulabat, suosq; deplorabat liberos: nihilq; non fa-
ciebat, in omnē speciem sese cōuertens. MEN. Num igi-
tur fucate sapiens erat ille: neq; uere mortem contemne-
bat? CER. Haud uere. Ceterū ubi uidit id esse necesse,
audaciam quandā prae se ferebat: quasi uero uolens id
esset passurus, quod alioqui uolēti, nolenti tamē omni-
no fuerat ferendum: uidelicet quo spectatoribus esset
miraculo. Equidem illud in totū de uiris istiusmodi ue-
re possim dicere: ad fauces usq; specus intrepidi sunt, ac
fortes:

*Cognatio cum
canis.*

Constantis animi.

*fucate sapiens
Socratis.*

DES. ERAS. ROTEROD. INTERP. 481

fortes: porro intus quum sunt, nihil mollius neq; fractius, MENIP. Cæterum ego quonam animo tibi uisus sum subijisse specum? CERBE. Vnus mortaliū Me si ppe sic mihi uisus es subire: ut tuo dignum erat genere: & prior te Diogenes: propterea quod neutiq; ad acti subieritis, aut intrusi: uerum tum ultroneitum ridentes: atq; omnibus plorare renūciantes.

LVCIANI DIALOGORVM DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE, FINIS.

PRAEFATIO SE V

HERCVLES GALLICVS LVCIANI, DES.
ERASMO ROTEROD. INTERP.

HERCVLEM GALLI lingua gētis uernacula Ogmium uocant. Porro deum ipsum noua quadam atq; inusitata figura depingūt: decrepitus est apud illos: recaluaſter: reliquis capillis, si qui reliqui sunt, plane canis: cute rugosa: & in aterrimum exusta colorem: cuiusmodi sunt nauarū isti senes. Charontem potius, aut Iapetum quēpiam ex his qui apud inferos uersantur, diceret. In summa: quid uis po-

Pp tuis q̃

*Hercules
Ogmium.*

tius q̃ Hercules esse conijceres ex imagine. Atq; tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit: ut qui tum leonis exuium indutus sit: tum clauam dextra teneat: tum pharetram humeris aptatam portet: tum arcum tensum læua prætendat. Deniq; modis omnibus Hercules est. Hac equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam perperâ facere Gallos: quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis ulciscerentur: quod olim in regionē ipsorum incurfasset: prædas agens id temporis quum Geryonis armenta uestigans occidentaliū gentiū plerasq; regiones peruastaret. At nondum etiam dixi: id quod erat in imagine maxime nouum atq; mirandum. Siquidem Hercules ille senex ingentē admodum hominum multitudinem trahit: omnibus ab aure reuinctis. Porro uincula catenulæ tenues auro electroū cōfectæ, pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quum uinculis usq; adeo fragilibus ducantur: tamen neq; de fugiēdo cogitant, quum alioqui cōmode possint: neq; prorsus obnituntur aut pedibus aduersus trahentem obtēdunt, sese resupinantes: uerum alacres ac læti sequunt, ducentem admirantes, ultro festinantes omnes, & laxatis funiculis, etiam anteuertere studentes. Perinde quasi grauius laturi, si soluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uidebat omniū absurdissimū. Etenim quū non inueniret pictor unde catenularum

*Hercules
gallinis*

Ant. m. m. m.

nularū summas anfas necteret: uidelicet dextera iam
 clauam, læua arcū tenente, summam dei linguam per-
terebrauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fe-
cit. Ipse nimirū ad eos qui ducebantur, uultū & oculos
 cōuertebat, arridens. Hæc ego quū diutius assistens
 essem contemplatus, admirās, hæsitans, indignās: Gal-
 lus quispiam, qui propius astabat, nostratiū literarum
 non indoctus: id quod declarauit: quum Græcanicam
 linguam absolute sonaret, philosophus opinor ex eo
 genere philosophorū: quod apud illos esse fertur. Ego
 tibi hospes inquit, picturæ istius ænigma explicabo.
 Nam uidere uehementer ad eam attonitus ac stupe-
 factus. Orationē nos Galli nequaquā arbitramur esse
 Mercurium: quēadmodum uos Græci: uerū Herculi il-
 lam tribuimus: ppter ea quod hic Mercurio longe ro-
 bustior extiterit. Nā quod senex fingit, nihil est qd' mi-
 rere. Siq; dē una faciūdia cōsueuit in senecta demū abso-
 lutū uigorē ostēdere: si modo uerū uestri dicūt poetæ.

Obduci iuuenum densa caligine pectus.

Contra senectam posse quiddam dicere:

Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Nunc uidelicet apud uos & Nestoris lingua melle pro-
 fluit: & Troianorū concionatores Lirio essan ædunt, ui-
 delicet floridā quandā uocem. Nam liria si satis cōme-
 mini, flores appellantur. Proinde quod ab auribus ui-
 ctos ad linguā trahit senex hic Hercules: q nō aliud q̃

Pp 2 ipse est

*Lingua per-
turbata.*

Nratus lre.

*Enigma
pictura.*

*Oratione galli
Herculi attri-
buit nō Mercuri.*

*faciūdia in se
nōta absoluitur.*

*Lingua nō uiri-
bus cognatio est.*
ipse est sermo: ne id quidem debes admirari: qui quidē
nō ignores linguæ cum auribus esse cognationē. Neq̃
uero ad contumeliam illius illud pertinet: quod ea pen-
tusa est. Nam memini inquit, & Iambicos quosdā uer-
siculos è comœdijs apud uos discere,

*Perforata
lingua.*

§ Siquidem uiris loquacibus
§ Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionē,
ut quicquid egit, id oratione facundiæq̃ cōfecisse putē-
mus: utpote uirū sapientem: ac persuadendo pleraq̃
sibi subegisse. Iam tela illius nimirū rationes sunt, acu-
tæ, missiles, citæ, atq̃ animum sauciantes. Vnde penni-
gera dicta uos quoq̃ nominatis. Hactenus Gallus.
Ac mihi quidem quum huc me conferens mecū inter-
eundum perpenderem: num decorum iam esset: ut tā
grandis natu, quiq̃ iam pridem ab his doctrinæ certa-
minibus memet abdicassem, rursū me tam multorū
iudicū calculis exponerem iudicandum: in tempore
subijt animum meum eius picturæ recordatio. Nā an-
te hac uerebar: ne cui uestrum uiderer hæc admodū pue-
riliter agere, quasiq̃ præter ætatē iuuenari. Proinde ne
quis Homericus adolescētulus, illud mihi impingeret
dicens,

Aetas iam perijt tua. Tum illud,
Ac te corripuit cariola senecta: minister
Inualidusq̃ tibi, & segnes tardi q̃ caballi.

Videlicet

Videlicet eo scommate pedes meos notans. Verū quō-
ties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis addu-
cor: ut faciam: neq; me pudet hæc audere: quū sim ipsi
æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua
sunt alia corporis bona, ualeant: cunq; his tuus o Teie-
uates, cupido, ubi me mēto subcano uiderit, auro ruti-
lantibus alis, si uidebitur uel aquilas præteruolet: neq;
laborabit Hippoclidēs, imo nunc uel maxime tempe-
stiuum fuerit: facundia repubescere, florere, uigere, & q̃p-
licet plurimos ab auribus ducere: ac sæpius arcu ferire:
quandoquidem periculū non est: ne quando quis præ-
ter spem pharetrā inanem reperiat. Vides quibus mo-
dis ætatem meam, meamq; senectutem ipse consolatur
animemq;: adeo ut non sim ueritus, nauim iam olim
in terram subductam denuo reuellere, suisq; instructā
armis, medium in pelagus demittere. Contingant autē
à uobis o dij, afflatus secundi: quando nunc uel maxi-
me, præsentē bono, atq; amico uento nobis est opus.
Quo si digni modo uidebimur: in nos quoq; dicat ali-
quis Homericum illud,

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

LVCIANI HERCVLIS GALLICI DE-

SYDERIO ERASMO ROTHE-

RODAMO INTERPRE-

TE, FINIS.

Pp :

Eunuchus

EVNVCHVS SIVE

PAMPHILVS LVCIANI, DES. ERASMO

ROTERODAMO INTERPRETE.

NDE NOBIS aduenis Lu
ciane: seu quidnā rei rides?
Semper tu quidem & aliās
consueuisti nobis hilaris ac
festiuus, occurrere: uerum
isthuc magis aliquid soli-
to uidet̃ esse: de quo risum
nec cōpescere queas. LVCE
ANVS. E foro tibi adsum

o Pamphile: porrò mox efficiam, ut tu quoq; mecū rī-
deas: simulatq; audieris cuiusmodi litis adfuerim a-
ctiōis: duobus philosophis inter sese contendentibus.
PAMPHI. Iam isthuc ipsum pfecto ridiculū est quod
ais: philosophos inuicem lites agitare. Nā etiā si quid
magni fuisset negocij, inter ipsos modeste, citràq; pu-
gnā, cōtrouerfiā cōpositā oportuit. LV CIA. Quid ais?
Tranquille cōponant illi: qui quidē solida plaustra cō-
uicijs onusta, alter in alterū effuderint, uociferantes mi-
rāq; peruicacia contendentes? PAMPHI. Videlicet de
disciplinis atq; opinionibus Luciane, ita ut assolent
dissentiebant: quod erant diuersæ factionis. LV CIA.
Nequaquā. Imo aliud quiddam erat hoc de quo dissi-
debant.

*Magnū uirgo
rūg.*

*phērum concu-
tiones.*

debant. Nam eiusdem sectæ erāt ambo, eiusdēq; scho-
læ. Et tamē orta inter eos lis erat. Porro iudices, qui co-
gnoscebant, primates erant huius reip. natūq; maxi-
mi ac sapientissimi. Breuiter apud quos pudeat aliq; etiam
parum apte quippiam elocutus, nedum ad tan-
tam prouectus inuerecundiam. PAMPHI. Quin tu
igitur litis argumētum exponis, quo uidelicet ipse etiā
cognoscam, quæ res tibi tantū risum concitaret? LV-
CIANVS. Scis Pamphile, salariū, idq; neutiq; exiguū
ab imperatore fuisse cōstitutū: singulis philosophorū
generibus: puta, Stoicis, Platonis, Epicureis: cunq; his
etiā Peripateticis: ita ut unicuiq; sectæ præmium esset
æquale. Caterū demortuo ex his quopiā, aliū aliquis
in eius locū subrogandus est, qui sit optimatū calculis
probat. Porro præmiū illud, neq; bubula pellis erat
quapiā, quēadmodū ait poeta, nec porcellus: uerū sin-
gulos in ānos decies mille nūmū: quos accipiūt, uti do-
ceant iuuentutē. PAMPHI. Memini qdē ista. Quin aiūt
nup ex illis diē obisse quēpiā: alterū ni fallor ē Peripa-
teticis. LVCI. Hæc ipsa Pamphile Helena: ppter quā
illi inter sese singulari certamine cōflictabāt. Et hacte-
nus quidē nihil etiā ridēdū erat in illis præter hoc: qd
quū philosophos esse se pfiterent, ac pecunias p nihi-
lo ducere: tñ earū gratia p inde atq; p patria in discri-
mē adducta, p religiōe maiorū, p monumētis pgeni-
torū, decertarēt. PAMP. Atq; Peripateticorū istud est
decretū:

*Optimatum
Calculus*

decretū nō admodū esse negligēdas pecunias: ut eas
 in tertio quodā bonorū ordine esse ponēdas. LVCIA,
 Recte dicis. Nam ita quidem aiunt. Proinde bellū hoc
 ex maiorum iudicio, sententiāq; illis extitit: uerū quæ
 postea cōsequuta sint, iā ausculta. Primū cōplures qui-
 dem aliī in defuncti illius funebribus ludis decertabāt:
 sed inter hos præcipue duo uiribus pares: puta Diodes
 ille senex: nosti quē dicam: contentiosum illū inquam
 præterea Bagoas: q; quidē ea specie est: ut eunuchus es-
 se uideatur. Inter hos initio de doctrina, deq; philoso-
 phiæ decretis atq; opinionibus est decertatū: & uterq;
 sui specimē ac documentum dedit: quod esset Aristote-
 licæ factionis: quodq; eius placita sequeretur ostendit.
 At per Iouem in hoc certamine, neuter altero superior
 erat. Lis igitur huc deflexit deniq;. Diodes desinens
 iam eruditionis suæ periculum ac specimen ostendere,
 ad Bagoā descendit ac uitā illius in primis carpere est
 aggressus, Bagoas itidē huius uitam uicissim taxabat.
 PAMPHI. Idq; merito Luciane. Siquidem eius rei
 magis erat habenda ratio. Proinde si ego forte iu-
 dex causæ sedissem: magis in hoc ut mihi uidetur,
 futurus eram occupatus: potiusq; spectassem, uter
 moribus esset præstantior: quam uter ad disputan-
 dum ac dicendum promptior: atque illi potius quam
 huic uictoriam adiudicassem. LVCIANVS, Re-
 cte dicis. Equidem isti tuæ sententiæ meum & ipse
 calculū

Diodes.

Bagoas.

Decertat pler.

Periculum
 Sp. r. m. r. u. d. i. n. g. e.

calculum addo. Verum ubi iam conuicijs, ubi maledictijs essent satiati, tandem Diodes illud aiebat nefas esse, uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philosophiæ studio, cumq; pulcherrimis illius præmijs, commercium haberet, qui quidem eunuchus esset. Imo hoc hominum genus, non solum ab eiusmodi cõtubernio sedudi oportere, uerum ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab om̃ibus publicis cœtibus eijs. Ostendens inauspicatũ quoddam & occursum infaustum spectaculum fore, si quis mane domo egressus, uel uideat istiusmodi quippiam. Atq; hac de re multis uerbis diserebat, affirmans eunuchum neq; uirum esse, neq; mulierem, sed quiddam utrinq; compositũ & conflatum, planeq; monstrum ab hominum natura speciẽq; alienum. PAMPHIL. Nouam accusandi rationem nobis narras Luciane. Iamq; & ipse ridere compellor, crimen audiens tam inauditum. Sed alter ille quid? Num obticebat? An uicissim & ipse quiddam ausus est ad ista respondere? LVCIA. Initio quidem pudore ac metu (nam id est istis familiare) diutius obticebat, erubescẽs interim, palamq; præ se ferens id quod erat. Tandem autem tenuem quandam ac muliebre[m] ædens uocem, negabat æquum facere Diodem, qui se qđ Eunuchus esset, ob id à philosophia seduderet, cum qua foeminis etiam esset cõmercium. Allegabantur, Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ causam illius adiuuabāt. Præterea

Qq Academicus

*Eunuchus potu
dus ab Genu
estibing.*

Academicus quidam Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante nostram ætatem maximi nominis apud Græcos floruiſſet. Porro Diodes etiam illum ipſum, ſi quidem extaret ac ſimili negotio ſeſe miſceret, prohibi-
 turum ſeſe reſpondit, nihil expauſa factum opinione, quam apud uulguſ obtinebat. Ad hæc quum ipſe quædam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum, quæ à Stoicis maximèq; Cynicis dicta ad riſum concin-
 tandum erant idonea, de corpore mutilo atq; imperfe-
 cto. Hac in re iudiciũ cognitio uerſabat'. Deniq; totius cauſæ iam illud caput eſſe cœpit, Num eunuch⁹ idone⁹ eſſet cenſendus, qui ad philoſophiã admitteret', quiq; iuuenibus præfici poſtularet, quũ alter interim formã etiã ac corporis integritatẽ, in philoſopho requirẽdam eſſe diceret. Maxime uero uti barbã altam ac pmiſſam gerat, quo uidelicet iſs, qui diſcẽdi cupidi aduenirẽt, uir grauiſ appareat, & iſ cui fides haberi debeat, neq; indi-
 gnus uideat' decẽ illis drachmarũ milib⁹, quæ foret ab Imperatore capienda. Cæterũ Eunuchorũ conditionẽ etiã q̃ Spadonũ eſſe uiliorẽ. Nã illos aliquando uirile quiddã expertos fuiſſe, at hunc ab ipſo ſtatim ortu fuiſſe exectũ, planèq; animal eſſe quoddã, uariũ atq; at-
 cept⁹, non aliter q̃ cornices, quæ neq; inter columbas, neq; inter coruos numerari queant. Alter cõtra reſpon-
 deret eo iudicio nõ de corporis agi figura, uerũ de ani-
 mi uirtute, proinde mētis qualitatem expendi oportere.
 deq;

Caput cauſæ

Cornix.

Idēq; dogmatum cognitione quærendum esse. Eius rei testis citatus Aristoteles, qui quidē Ermeam eunuchū Atarne oriundum tyrannum supra modum sit admiratus, adeo, ut illi perinde atq; Dñs sacra fecerit. Ausus est & illud addere Bagoas, multo magis idoneum esse eunuchum, cui adolescentes erudiendi credant, qd' ab hoc nulla in illos calumnia possit hære, neq; Socraticum illud crimen in hunc competat, qd' adolescentulos corrumpat. Deinde quæ ille potissimū in mentum imberbe fuerat cauillatus, ea hic facite, ut ipsi quidē uidebatur, reiecit. Etenim si ē barbæ prolixitate, inquit, philosophos æstimare cōuenit, nimirum hircus ante omnis primas tenebit. Hic tertius quidam assistens (nomē hominis silebitur) atqui iudices, inquit, hic malis læuibus, ac scæminea uoce, reliquōq; corporis habitu eunuchoadsimilis, si quis uestes detrahat, egregie uir esse uidebitur. Alioqui mentiuntur qui ferunt eum aliquando in adulterio deprehensum, mēbra in membris, ut legum tabulæ loquunt, habentē, atq; id quidem temporis ad eunuchum cōfugisse, eaq; reperta latebra absolutū fuisset, quū iudicibus crimen persuaderi nō posset, ut qui ē specie hominē iudicārēt eunuchū. At nunc mihi palinodiam canturus uidet, idēq; ppter ostentatū præmium. Hæc quū dicerent, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porro Bagoas magis etiā perturbabatur omnē in speciem sese uarians, atq; in innumerabiles uersus

Qq 2 colores,

*Ermeas
Eunuchus*

*Socratis scola
Criminis ex
posita fuit.*

*Hircus pho
ru maximus*

*Membrum in
membris*

colores, tum frigido sudore fluens, ac neq; decorū sibi
existimabat adulteriū crimen agnoscere, neq; rursū
eam accusationem inutilem ad præsens certamen arbi
trabatur. PAMPHI. Profecto deridicula sunt ista Lu
ciane, neq; uulgarem uobis, uti coniectandum est, uo
luptatem præbuerunt. Verum quo tandem res euasit?
Et quid super his pronunciarūt iudices? LV CIA. Non
erat eadem omnium sententia. Verum alijs quidem
uisum est, uti nudato illo, quemadmodum in emptitijs
seruis fieri consuevit, inspicerent, num in ijs quæ ad pe
nem pertinent, philosophari posset. Alij uero senten
tiam dixere multo magis etiam hac ridiculam, nempe
ut accersitis è lustro mulieribus aliquot iuberent illum
cum illis congregari, ac uiri officio fungi, astante interim
è iudicibus quopiam, qui quidem esset natu maximus,
fidēq; spectatissima, qui inspiceret num philosophum
præstaret. Hæc ubi omnium risu fuissent excepta, neq;
quisq; omnino adesset, cui non doleret aliū risu con
cussus, uisum est ut integra causa in Italiam reijceretur.
At nunc alter, ut aiunt, ad eloquentiæ ostentationem
semet exercet atq; instruit, & accusationem q̄elabora
tissimam meditatur adulteriū crimen aggrediēs, id quod
ipsi maxime aduersatur. Quod quidē & hic facit, iuxta
malorum rhetorum morem, quum ex ipso crimine ad
uersarium inter uiros recenseret. Contra Bagoas diuersa
curat, quēadmodum audio, & assidue uirum agit, ne
gotiumq;

Vulgarē v
luptatem. Fieri.

om̄ risu ex
opta.

gotiumq; præ manibus habet. Postremo uicturū sese sperat, si modo docere possit, se nihilo deterio- rem esse equas ineuntibus asinis. Id enim amice uisum est opti- mum philosophiæ documentum, atq; una demonstra- tio, quæ refelli nō queat. Proinde optarim, ut filius qui mihi est adhuc admodum adolescens, non animum & linguam, sed penē haberet ad philosophiā idoneum.

LVCIANI EVNVCHI SIVE PAMPHILI

DES. ERAS. ROTERODAMO

INTERPRETE FINIS.

LVCIANVS DE SACRIFICIIS, DES. ERAS. ROT. INTERP.

NIMVERO si quis recen-
re uelit, quæ stultissimi mor-
tales factitant, in sacris, in
festis diebus, in adeundis,
salutandisq; dñs, tum quæ
res ab illis petant, quæ uota
faciant, cuiusmodi sint, quæ
de illis sentiunt, statuuntq;
equidem haud scio, sit ne
quisq; animo curis ita confecto, usq; adeo mœsto, qui
risurus sit, ubi perpenderit negotij tum absurditatem,
tum amētiam. At multo ante q̃ ridere incipiat opinor
secum illud expendet, utrum pios istos appellari con-

Q ; ueniat,

*Confessus
animus.*

ueniat, an cōtra. Dīs inimicos, atq; infelices, ac genios malos, qui quidem numen ipsum, rem usq; adeo humilem atq; abiectam existimant esse, ut humanis egeat obsequijs, utq; adulatione capiat ac gaudeat, rursus ut stomachetur atq; iracunde ferat, si negligatur. Nam Aetolica illa mala, simulq; Calydoniorū calamitates, totq; hominū cades, ad hęc & Meleagri interitū, hęc omīa à Diana autore profecta esse prædicant, quæ uidelicet grauitur ferret, qd' ab Oeneo nō esset ad sacrificium adhibita. Usq; adeo nimirū alte dolor hic animo illius infederat, quod sacris epulis esset frustrata. Quia illam iam mihi uidere uideor, ut erat id tēporis, in cælo solitariam, reliquis Dīs ad Oenei cōuiuiū profectis foras, miseris modis gerentē sese, ac miserabiliter eiulantem, q; ab eiusmodi festo esset absutura. Cōtra Aethiopes illos fortunatos, ac multis modis felices quis dixerit, si modo Iuppiter illis gratiā referret pro humanitate, quā in initio poematis Homerici in ipsum exhibuerant, duodecim perpetuos dies epulis acceptum, idq; quum reliquis etiā Dīs comitatus ad cōuiuiū ueniret. Usq; adeo nihil ut apparet quicquid faciunt illi, gratis faciunt, uerū sua bona uendunt mortalib⁹, atq; emere quidē ab illis licet omnia, puta bonā ualitudinē bucula, diuitias bobus quatuor, tum regnū bobus centū. Præterea sospitē ab Troia in Pylum reditū tauris nouem, iam ex Aulide ad Ilium transmittendi facultatē regia puella.

R. 5 Humilis
Sordida
Abiecta.

Calydoniorū
Calamitates.

Insedere mihi.

Aethiopes
fortunatj.

puella. Nam alius quidam, ne id temporis urbs caperetur, à Minerva mercatus est bobus duodecim, ac populo. Verisimile est autem, esse præterea quædam, quæ uel gallo, uel corolla, uel solo thure ab illis redimi queant. Hæc igitur quum non ignoraret, opinor, Chryses ille, utpote, tum sacerdos, tum senex, diuinarumque rerum egregie peritus, posteaquam in re infecta redisset ab Agamemnone tanquam qui pridem Apollini mutuum dedisset beneficium, ita nunc imputat ac repositit uicem, quin conuiciatur etiam propemodum, nempe quum sic ait, Equidem Apollo egregie, templum tuum, quum id temporis adhuc esset incoronatum, sæpè numero coronis ornaui, deinde tam multas tibi in aris adoleui coxas taurorum, pariter atque caprarum. At tu contra, me negligis, quum huiusmodi patiar iniurias. Proque nihilo ducis hominem bene de te meritum. Quaidem oratione in tantum ille pudefactus est, ut protinus arrepto arcu, ac supra nauium stationem sese collocans pestem in Græcorum copias iacularetur, ne mulis quidem & canibus intactis. Sed quoniam de Apolline incidit mentio, referam de eodem & alia, quæ de illo sapientes isti tradunt, non illa quidem, quoties quam infeliciter amarit, non Hyacinthi cædem, neque Daphnes superbiam, uerum quemadmodum damnatus etiam fuerit, & ob Cyclopes interfectos in exilium exactus. Vnde factum, ut è cælo in terram

Chryses.

Reposito vitem.

Huiusmodi iniurias.

Pudè factus.

Apud Admetum . Apollo mercenaria opam locauit .
Laomedonti

496

LVCIANVS DE SACRIFICIIS

terram demitteret, humana iam sorte usus, nostrisq;
malis factus obnoxius. Præterea autem quemadmo-
dum in Thessalia mercenariam operam suam locarit
apud Admetum, tum item in Phrygia apud Laome-
dontem, atq; apud hunc quidem haud solus, uerum
cum Neptuno, quum ambo propter egestatem lateres
cōponerent, inq; construendis mœnibus operam præ-
starent. Ac ne mercedem quidē solidam à Phryge illo
tulerunt, uerū debebat illis adhuc de summa, ut ferunt,
plus triginta drachmas Troiani nomismatis. Quid
enim? An non hæc in Deorum honorem fabulantur
poetæ? atq; his etiam multo diuiniora de Neptuno,
de Prometheo, de Saturno, de Rheâ, deniq; de uniuersa
fermè Iouis familia, idq; inuocatis, ut adsint canenti-
bus in exordio poematum, Musis, à quibus tandem
uelut afflati numine, id quod apparet, huiusmodi quæ-
dam cantant. Quemadmodum Saturnus ut primum
Cælum patrem suum executisset, ipse in eo regnauerit,
deinde liberos suos deuorarit, sicuti ferunt fecisse & Ar-
gium illum Thyestem. Deinde quemadmodum Iup-
iter furtim occultatus à Rheâ saxum pueri loco subij-
ciente, in Cretam sit ablegatus, atq; inibi à capella nu-
trice sit alitus, itidem uidelicet, ut Telephus à cerua, Cy-
rus Persa, is qui prior regnauit à cane narratur enutri-
tus. Postea quemadmodum expulso patre, atq; in uin-
cula coniecto, ipse potitus sit imperio. Duxerat autem
uxores

*Mercenaria
opam locare*

*Saturnus de
uorans filios*

Thyestes

*Iupiter a Capra
Telephus a Cerua
Cyrus a Cane*

uxores compluris quidē alias: sed postremo loco Iuno
 nem germanam, idēq; iuxta Persarum & Assyriorū in-
 stitutum. Tū autem quod esset in amores propensus,
 atq; in Venerē effusus, facile cælum liberis expleuerit.
 Quorum alios ex suæ sortis Deabus creauit: alios con-
 tra Nothos, ex mortali terrestriq; genere sustulerit.
 Quum interim generosus ille, nunc in aurum, nunc in
 taurum, nunc in cygnum aut aquilam uerteretur: ac in
 summa plures sibi formas assumeret, q̃ uel Proteus
 ipse. Porro Mineruā è suo ipsius capite progeniuit, hāc
 planè sub ipso cerebro complexus. Nam Bacchum im-
 perfectum adhuc (ut aiunt) è matre etiānum cōflagran-
 te surreptum, in suū femur illatum defodit. Deinde ur-
 gente partu, exegit. Nec his dissimilia, de Iunone etiā
 canunt. Nempe hanc citra uirilem congressum, subueni-
 taneo conceptu grauidam puerum ædidisse Vulcanū:
 atq; eum quidem non admodū fortunatum, uerum ex
 aurorem ac fabrū ærariū: quiq; perpetuo tū in igni, tum
 in fumo uerfetur, ac scintillis oppletū: quippe cuius ars
 in fornacibus exerceatur. Tum aut ne pedibus quidem
 integris: claudicare enim è ruina, quum à Ioue præceps
 datus esset è cælo. Quod ni Lemni p̃ sua bonitate eū,
 dum adhuc ferretur in aere, suscepissent, perierat nobis
 Vulcanus: non aliter quā Astyanax è turri deiectus.
 Quanc̃q; quæ de Vulcano narrant, toleranda uideant.
 Cæterum de Prometheo, cui non cognitum est, q̃ atro

R r   cia sit

plures uxores.

In Venerē propensus.

*Jupiter ut
proteus.*

*Virilis congressus.
Subuenitaneo.*

Vulcanus.

Prometheus;

cia sit passus, propterea quod supra modum humanæ gentis amans fuerit: Siquidem hunc Iuppiter in Scythiam deportatum, super Caucasum montē cruci suffixit: adhibita illi aquila, quæ iecur illius assidue circumroderet. Hic itaq; poenas pēdit. Porro Rhea (nā sunt hæc quoq; simul referenda) an nō indecore, atq; indigne facit: Iam anus quū sit, & ætate exacta, ijsq; rebus intempestiua: deinde tam multorū mater Deorū, dum pueros adhuc adamat, eosq; zelotypia psequitur: durinq; Atten ipsum leonibus secū circūuectat, præsertim quū iam utilis esse non queat: Itaq; quinam posthac uitio uertat aliquis, uel Veneri quod adulteretur, uel Dianæ quod ad Endymionem frequenter medio ē cursu diuertens descendat: Sed age missas faciamus has fabulas: atq; ipsum cælum cōscendamus, poetico illo more subuolantes: ea nimirū uia, quā unam pariter cum Homero Hesiodus cōmonstrat: contemplaturi, quē in modū singula apud illos sint ordinata. Ac primū quidē quod forinsecus sit ferreū, uel ab Homero, qui id ante nostrā ætatē dixit, audiui⁹. Quod si superas, ac sublato paulū capite sursum aspexeris, ac planē in ipsum quasi dorsum perueneris: ibi simul & lumē apparet candidius, & serenior sol, & astra fulgētiora, nihilq; usq; oculis occurrat nisi clar⁹ dies, ac solū undiq; aureū. Cæterū introgre dienti, primo loco māsitant Horæ: quippe quæ portas seruant. Post eas Iris ac Mercurius: utpote ministri Io-

*Horæ primo loco
mansitant.*

uis &

uis & internūcij. Deinde Vulcani fabrilis officina, omni
 gena referta artificio. Postea Deorum ædes, ac Iouis ip
 sius regia: quæ quidē omnia Vulcanus pulcherrime fa
 bricatus sit. At uero Dīj iuxta Iouē assidentes (conuenit
 em̄ opinor, ut in supernis illis sedib⁹ magno strepitu, fa
 stūq; uiuatur) in terrā despiciant: & quoquouerſum in
 tento capite, circūſpectant, ſi unde ſubuolantē ignē ui
 deant, aut nidorē in aera ſurgentē, circāq; fumū rotan
 tem ſeſe. Quod ſiquis forte ſacrū faciat: repulant om̄is
 fumo inhiantes, ac muſcarū in morē ſanguinē exugen
 tes circū aras effuſum. Alioqui ſi domi cibū capiant, ne
 ctare atq; ambroſia uictitant. Nā olim homines etiā
 ab illis in cōuiuiū ſunt adhibiti, unāq; cū eis potarunt:
 nēpe Ixion ac Tātalus: uerū illi quoniā uim & raptū pa
 rarent, eſſentq; futiles & garruli: ob id in hūc quoq; diē
 pœnas luunt. Porro reliquo mortaliū generi cælū iā in
 acceſſum eſt, atq; occultū. Et in hūc quidē modū uiuif
 à Dīs. Proinde uidelicet & iā mortales ipſi in colendis
 illis conſimilia quædā atq; iſtis cōſentanea moliuntur.
 Nam primū lucos illis attribuerūt: tūm & montes dica
 runt, præterea aues cōſecrarunt: deinde ſuā cuiq; arbo
 rem aſſignarūt. His factis p̄ regiones illos diſtributos
 colunt, eoſq; uelut in ciuitatē ſuā receptāt. Nēpe Apolli
 nē Delphi Delijq; Mineruā Atheniēſes: quæ qdē Græ
 cis Athena dicta, uel ipſo uocabulo ſe ei Reip. familia
 re eſſe teſtat. Argiui Iunonē: Mygdonij Rheā: Venerē

Rr 2 Paphj.

*Quo pacto
 ſacrificia de
 os reſeruant.*

*Jupiter in Creta
natus et sepultus*

*Luc: Contra
deos.*

Deorum Imagines

Apollo puer.

Jupiter barbatus.

Mercur: pubescens.

Neptun: nig capill.

Miner: resqz artus

Paphij. Rursum autē Cretenſes Iouem affirmant non modo uiſiſſe apud ſeſe, nutritumq; fuiſſe; uerū etiam ſe pulchrum illius oſtendunt. At nos ſcilicet interim tam multis iam ſæculis fallimur: qui quidem opinemur Iouem tonare, pluere, reliquaq; omnia peragere. Et illud nos latuit, eum iam olim fuiſſe defunctū, & apud Cretenſes ſepultum. Deinde uero phanis in honorem illorum erectis, ne tectis uidelicet aut penatibus careāt, formas illorū exprimunt, adhibito ad id uel Praxitele, uel Polydeto, uel Phidia. At hi quidem artiſices, haud ſcio ubinam uiſam, eorum effigiem repræſentāt. Ac Iouem quidem barbatur ſingunt. Apollinē uero ſemper puerum. Mercurium iam pubeſcentem, primamq; ducentē lanuginem. Neptunū nigro capillitio: caſſis oculis Minervam. Attamen qui templa ingrediuntur, nō iam arbitrantur ſeſe uidere, uel ebur ab Indis aduectum, uel à Thracum uenis effoſſum aurum: uerū ipſum Saturni Rheæq; filium à Phidia in terram hoſpitem adductū, iuſſumq; Piſanorū in ſolitudine cuſtodem ac ſpectatorem aſſiſtere: idq; hoc contentū præmio, boniq; conſulentem: ſi intra quinque perpetuos annos dum Olympia celebrātur, interim obiter illi ſacrificet aliquis. Tum autem conſtitutis aris, designatis ſactorum ſeptis, puris ualis collocatis, uictimas offerunt: bouem aratorē agricolæ, agnum opilio, capram caprarius. Eſt qui thus, eſt qui placētulā offerat. At ſiquis pauperis ita Deo litat, ut dexterā

ut dexterā duntaxat. suam ipsius exosculetur. Iam uero quū immolant (nam ad illos redeo) primū fertis coronāt pecudem: multoq; ante explorant, num legitima sit & sacris idonea: ne quid forte mactent, ex his quæ religio repudiat: deinde ad aram applicant, ac sub oculis Dei iugulant, flebile quiddam emugientē, benēq; sicuti licet conijcere, ominatum: deniq; uoce iam leuiore ad sacri tibias respondentē. Quis uero nō facile coniectet gaudere Deos, quū ista spectant? Quin & in frontispicio posita scriptura denunciat: ne quis intra pura uasa consistat, qui manibus sit impuris. Atqui sacrificus ipse sanguine foedatus, neq; aliter q̃ Cydops ille pecudē incidit, intestina educit, cor reuellit, cruorem aræ circūfundit. Et quid tandē non obiens, peragensq; quod ad pietatem, sacrorūq; ritum pertineat? Post omnia demū incenso igni, capram ipsa pariter cum pelle deportatā imponit: ipsam item cū lanis ouem. Nidor interim ille sacer atq; diuinus sursum fertur, atq; in ipsum usq; cælum subuectus paulatim diffunditur. Iam uero Scythæ reliquis omnibus hostijs omiſſis: ut quas uiles atq; humiles existiment, ipsos homines mactant Artemidi, atq; eo ritu Deam placant. Verum hæc fortassis, modo ista uideantur: cumq; his ea quæ faciunt Assyrii, quæ Phryges, quæ Lydi. Verum si in Aegyptum proficiscaris: ibi demū, ibi uidebis permulta religiosa, planēq; cælo digna. Puta Iouem arietino uultu: Mercurium illum

optimum facie canina: Panem uero totum hircum. Ad hæc alium Ibim, alium Crocodilum; aliū etiam Simiā. Quod si his quoq; de rebus

Quo planè pernoscere queas didicisse libebit.

Compluris sophistas audies: tum scribas, ac pphetas, mento raso, qui tibi narrent (Sed prius, ut dici solet,

Fores occlude prophane.) Quemadmodum uidelicet quondam ea seditione territi, quam mouerant hostes atq; gigantes, in Aegyptū deuenerint ut illic in posterum tuti ab hostibus latitarent. Et ob eam causam alius hircum induerit, alius arietem, nimirū præ formidine, alius feram, alius auem. Atq; hinc esse: ut Dī nūc etiam eas obtineāt formas, quas id temporis assumpserant. Nam hæc diligenter mandata literis, idq; ante annos plus decies mille in adytis illorum reposita seruantur. Porro sacrorū peragendorū idem fermè apud illos ritus, nisi quod hostiam luctu prosequuntur: iamq; matata circūfusi mēbra laniant. Sunt qui sepeliant duntaxat, posteaq; occiderint. Nam Apis ille qui quidem Deus apud illos est maximus, si quando moriatur, quis usq; adeo magni faciat cæsariem suam: qui nō eam detondeat, ac nudo capite luctū præ se ferat: etiam si uel purpuream Nisi comam habuerit? Est autem hic Apis Deus ex armēto iam antea suffragiis designatus: utpote multo formosior ac uenerabilior reliquis illis priuatis & gregariis bubus. Hæc igitur quum sic habeant, &
tamen

tamen à uulgo uera, seriâq; credantur: mihi quidem postulare uidentur: non qui reprehendat, sed uel Heraditum potius aliquem, uel Democritum: quorum hic amentiam eorum rideat, ille deploret inscitiam.

LUCIANI DE SACRIFICIIS, DES. ERASMO
ROTTERODAMO INTERPRETE, FINIS.

ERASMVS ROTE-

RODAMVS IOANNI EUTYCHIO

SVO, S. D.

QUANTVM hic Luciani Dialogus Eutychi doctissime, plurimū habeat artis, ob decorum mire seruatum in personis tam multis, tamq; diuersis: tamen aliquot repperi, qui dicerent esse premendum, quod liberius, ac uelut *καὶ μάλιστα* philosophorum omne genus laceret. At mihi uidetur iustius esse stomachandum in huius sæculi mores, q̃ uidemus Philosophorum ac Theologorum scholas multo puerilius etiā inter se dissidere: nec minus atrociter digladiari, tum inter religionis professores, nihilominus cruentā esse pugnam, q̃ in eo cōuiuio fuisse Lucianum, uel finxit, uel retulit. Hunc igitur libellū quoniā forte *καὶ τὸν* repperi, & tamē patrono uidebas egere, Eutychio dicaui. Bene uale, *καὶ εὐτυχῶς* ut planè sis quod diceris. Antuerpiæ AN. M. D. XVII.

Luciani

LVCIANI CONVI

VIVM SEV LAPITHAE. DES. ERAS-

MO ROTEROD. INTERPRETE.

PHILON. LVCIANVS.

PHILON.

OVAM quādam & uariam
disputationem Lucian e uo-
bis fuisse narrant, super coe-
nam apud Aristanetū: tum
philosophicos quosdam ser-
mones dictos, ac super his
summā contentionem exor-
tam fuisse. Quod ni menti-
tus est Charinus, etiam ad

vulnera usq; rem processisse: deniq; sanguine conflictū
fuisse diremptū. LVCIA. Atqui undenam Philon ista
resciuit Charinus: neq; enim is nobiscum aderat in cō-
tiuio. PHIL. E Dionico medico aiebat audisse sese. Por-
rò Dionicus etiam ipse è cōuiuorum numero fuit opi-
nor. LVCIA. Fuit maxime. Verū ne is quidem ab ini-
tio rebus omnibus fuit præsens: sed serius aduenerat,
media fermè pugna, pauloq; ante uulnera. Proinde de
miror: siquid comperti, certius referte potuit, qui nō or-
dine spectarit illa: unde inter illos nata lis, postea ad
sanguinem usq; deducta est. PHIL. Proinde Lucianē
Charinus

*Consensu ad
vulnera*

*Serius ad
vulnera*

Charinus: etiam ipse si rem cōpertius uellem cognoscere, & quo singula modo sint gesta doceri, te adire iussit. Nam Dioniciū etiam ipsum falsum fuisse: ne se quidē toti negotio præsente adfuisse. Te uero quicquid esset actum, id omne comperto, certōq; scire: tum etiam quæ dicta inter illos fuerint, meminisse: quippe qui eiusmodi nō obiter neq; neglectim audire, sed per ocium atq; attente auscultari sis solitus. Proinde nuncq; effugies, quin nos hoc suauissimo accipias epulo: quo mihi quidem haud scio, an ullum possit accidere iucundius: præsertim quod sobrii per ocium tuto ac citra sanguinem, extrāq; teli, quod aiunt, iactū cōstituti sumus epulaturi.

Siue senes aliquid Super cenam sunt debacchati:
Siue etiam iuuenes:

à mero compulsi sunt: quæ neutiq; fas erat, tum dicere, tum facere. LV GIA. Iuuenilius tu quidem Philon, atq; inconsultius hæc nos iubes in uulgus efferre: eaq; referre, quæ inter pocula ab ebrijs sunt acta: quū hæc magis oporteat obliuioni tradere, eaq; omnia Baccho Deo uelut auctori imputare: qui quidem haud scio, an quenq; suis nō afflatum Orgijs, & Bacchanalium expertē prætulerit. Proinde uide ne hominis sit parum bene morati, eiusmodi adamussim exquirere: quæ rectius erat in conuiuio reliquisse, atq; ita discedere. Siquidem odi (sicut inquit uersus poeticus) memorem compotorem. Ne à Dionico quidē recte factum: qui hæc apud Cha-

Ss rinum

*Comptus.**Neglectim.**Ex h. i. in
An epulatur.**Non referenda q inter pocula sunt.**Odi memorem compotorem.*

E. Ant.

ritum effutuerit: immodicamq; & pridianā dissiparit
temulētiā hominū philosophorū. Caterū ego, absit
ut istiusmodi quippiā sim dicturus. PHIL. Nugas agis
Luciane, quum ista dicis. Quin haudquaquē oportebat
ad istum modum apud me præsertim agere: ut qui cer
to sciam, te multo cupidiorē esse narrandi, quā ego sim
audiendi. Adeo ut mihi uidearis, si desint q te audiant,
uel ad colūnam aliquā, aut statuam libenter accessurus,
quo cuncta pariter euomas. Quod si nūc coner discede
re, non sines, ni te prius audiero, abire. Verū ultro ade
ris, cōsectabere, rogabis. At tum ego te uicissim lusero.
Iamq; adeo, si ita uis, abimus: ex alio quopiam hæc ea
dem audituri. Tu uero ne dicito. LV CIA. Age ne qd
succenseas. Equidem dicam, quandoquidē usq; adeo cu
pidus es audiendi: uerum heus ea lege, ne passim in uul
gus efferas. PHILON. Ni prorsus ignoro Lucianū, tute
isthuc potius feceris. Nam prior ipse denarrabis omni
bus, ut me quidē ad id nihil futurū sit opus. Sed illud
mihi primo respōde loco: Aristænetus, num filio Ze
noni dabat uxore, atq; ita in nuptiis eius uos accepit?
LV CIA. Nō: imo filiam suā elocauit Cleanthidē, idēq;
Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam.
PHIL. Formoso admodum per Iouem adolescentulo:
tamen si tenero adhuc & uxoriæ rei non admodum ma
turo. LV CIA. Verum: at non inueniebat, opinor, alte
rum generū magis idoneū. Hunc igitur qui tum mode
stus

E. ueniam.

*E. loraz.
filiam.*

*M. hinc
V. xij.*

stus uideretur, tum ad philosophiæ studiū propensus:
præterea autē unicuius Eucriti diuitis, ex omnibus dele-
git filiæ suæ maritum. PHIL. Causam neutiq; leuem di-
xisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verum heus Lucia-
ne, quinam erant cōiuiæ? LV CIA. Reliquos illos quor-
um attinuerit tibi recēdere? Verum ē philosophorum
numero, ac literatorum: quos potissimū, opinor, audire
cupis. Zenothemis erat, senex ille Stoicus: unaq; cum
hoc Diphilus, cui cognomē Labyrinthus: & hic quidē
qd' esset Zenoni Aristaneti filio præceptor. Deinde pe-
ripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominē, nempe
dicacem illum & argutū, atq; ad refellendū instructū.
Discipuli gladiū ac bipennem nominant. Quin & Her-
mon aderat Epicureus. Verū hūc quū ingrederet, Stoi-
ci toruis obtuebātur oculis, & auersabant: palamq; per
inde quasi parricidā quēpiam atq; impiū ac funestum
detestabantur. Et hi quidem tanq; Aristaneti ipsius
amici, familiaresq; fuerant ad cœnam uocati, quos co-
mitabatur & Istiaeus grammaticus, & Dionysodorus
rhetor. Iam uero propter sponsum Cheream unā cum
illo ad cōuiuium accesserant, Ion ille Platonius: quod
is iuueni præceptor esset: uir uenerandus aspectu, ac
maiestatis quiddam præ se ferens, multumq; dignita-
tis ipso ostendens ore. Vnde nōnulli propter animi cō-
stantiā ac rectitudinem regulam illum appellant. Huic
simul ut ingrediebatur assurgebant omnes, ac ueluti
Ss 2 præcipuū

*Propensus
182*

*facilio pari
perfectum.
Dixit
Augustus
Amici pari alijs
rem.*

*Appetit
uenerandus
Pro se ferre
Regula.*

Epistola

ritum effutuerit: immodicamq; & pridianā dissiparit
 temulētiā hominū philosophorū. Cæterū ego, absit
 ut istiusmodi quippiā sim dicturus. PHIL. Nugas agis
 Luciane, quum ista dicis. Quin haudquaq; oportebat
 ad istum modum apud me præsertim agere: ut qui cer
 to sciam, te multo cupidiorē esse narrandi, q̃ ego sim
 audiendi. Adeo ut mihi uidearis, si desint q te audiant,
 uel ad colūnam aliquā, aut statuam libenter accessurus,
 quo cuncta pariter euomas. Quod si nūc coner discede
 re, non fines, ni te prius audiero, abire. Verū ultro ade
 ris, cōsectabere, rogabis. At tum ego te uicissim lusero.
 Iamq; adeo, si ita uis, abimus: ex alio quopiam hæc ea
 dem audituri. Tu uero ne dicito. LVCIA. Age ne qd
 succenseas. Equidem dicam, quandoquidē usq; adeo cu
 pidus es audiendi: uerum heus ea lege, ne passim in uul
gus efferas. PHILON. Ni prorsus ignoro Lucianū, tute
 isthuc potius feceris. Nam prior ipse denarrabis omni
 bus, ut me quidē ad id nihil futurū sit opus. Sed illud
 mihi primo respōde loco: Aristænetus, num filio Ze
 noni dabat uxore, atq; ita in nuptiis eius uos accepit?
 LVCIA. Nō: imo filiam suā elocauit Cleanthidē, idēq;
 Eucriti nummularij filio, qui philosophiæ dat operam.
 PHIL. Formoso admodum per Iouem adolescentulo:
 tametsi tenero adhuc & uxoriæ rei non admodum ma
 turo. LVCIA. Verum: at non inueniebat, opinor, alte
rum generū magis idoneū. Hunc igitur qui tum mode
 stus

Enimvero

*Epistola
 filiam.*

*Mutatio
 Veneris xij.*

stus uideretur, tum ad philosophiæ studiū propensus:
præterea autē unicus Eucriti diuitis, ex omnibus dele-
git filiæ suæ maritum. PHIL. Causam neutiq; leuem di-
xisti, nempe quia diues sit Eucritus. Verum heus Lucia
ne, quinam erant cōuiuæ? LV CIA. Reliquos illos quor-
sum attinuerit tibi recēdere? Verum ē philosophorum
numero, ac literatorum: quos potissimū, opinor, audire
cupis. Zenothemis erat, senex ille Stoicus: unaq; cum
hoc Diphilus, cui cognomē Labyrinthus: & hic quidē
qd' esset Zenoni Aristæneti filio præceptor. Deinde pe-
ripateticæ factionis Cleodemus: nosti hominē, nempe
dicacem illum & argutū, atq; ad refellendū instructū.
Discipuli gladiū ac bipennem nominant. Quin & Her-
mon aderat Epicureus. Verū hūc quū ingrederet, Stoi-
ci toruis obtuebātur oculis, & auersabant: palamq; per
inde quasi parricidā quēpiam atq; impiū ac funestum
detestabantur. Et hi quidem tanq; Aristæneti ipsius
amici, familiaresq; fuerant ad cœnam uocati, quos co-
mitabatur & Istæus grammaticus, & Dionysodorus
rhetor. Iam uero propter sponsum Cheream unā cum
illo ad cōuiuium accesserant, Ion ille Platonius: quod
is iuueni præceptor esset: uir uenerandus aspectu, ac
maiestatis quiddam præ se ferens, multumq; dignita-
tis ipso ostendens ore. Vnde nōnulli propter animi cō-
stantiā ac rectitudinem regulam illum appellant. Huic
simul ut ingrediebatur assurgebant omnes, ac ueluti
Ss 2 præcipuū

*Propensius
Idz*

*factio per
per se
Dum
Argutus
Amisari alijs
rem*

*Appo
Vnandus
Per se ferre
Regula*

Comiter.
offinop. xxy.

Sponda.

Hinc atq; hinc
Sponsa
feminas

Utrum altero
priori o
porteat accu
bere.

præcipuū quēdam ac primariū hominem comiter atq;
officiose exceperunt: adeo ut planè numen aliquod ad
uenire uideretur, quū adesset Ion admirandus ille. Tan
dem uero, quum iam omnes fermè conuiuæ præsentēs
essent, tempus erat ut discumberetur. Itaq; ad dextram
ingressus totam illam spondam mulieres (erant autem
complures) occupabant. Inter quas erat & sponsa, sum
mo studio culta: hinc atq; hinc stipata feminis. Porro
ex aduerso ostij, altera turba, pro cuiusq; dignitate lo
cis distributis. Porro è regione mulierū primo loco ac
cumbēbat Eucritus, secundo Aristanetus. Sub hac am
bigi cœptū, utrum altero priorem oporteret accumbe
re, Zenothemim ne Stoicū: quippe senem, an Hermo
nem Epicuræum. Nam hic erat Castoris ac Pollucis sa
cerdos: tum autem nobilissimæ inter ciues familiæ. Ve
rum eam hæsitacionem sustulit Zenothemis: si me in
quiens Aristanete, minoris ducis Hermone: uiro uide
licet isto, ut ne quid aliud mali dicā Epicuræo discedo,
totūmq; conuiuium uobis relinquo. Et puerū protinus
aduocat, discedere parans. Tum Hermon. Imo habeto
inquit, tibi priores partes Zenothemi. Quancūq; etiam
si nihil aliud uel hoc nomine par erat concedi, quod sa
cerdos sim ut planè contempnas Epicurū. Rideo, inquit
Zenothemis, sacerdotem Epicuræum. Simulq; cum di
cto accūbebat. Post hunc tamē Hermon. Deinde Cleo
demus peripateticus: pone hunc Ion, proxime hūc spō
sus:

sus: post eū ego, iuxta me Diphilus: huic assidebat Ze-
 non discipulus. Postremo rhetor Dionysodorus cum
 Istaeo grāmatico. PHIL. Papæ Luciane Musarum con-
 uentum quendā mihi narras fuisse istud cōuiuiū: quip-
 pe plurimis sapiētibus ac doctis uiris refertum. Ego ue-
 ro laudo Aristanetum: qui quū optatissimam illam, ac
 splendidissimā solennitatem celebraret: prae ceteris sa-
 pientissimos uiros adhibere uoluerit: idēq; adeo dele-
 ctis ex unaquāq; philosophiæ secta præcipuis: nō hos
 aduocans, illos præteriens: uerum promiscue uocans
 omnis. LVGIA. Is uero nequaquā est è uulgariū istorū
 diuitū numero, uerum & literarū est studiosus, ac ma-
 ximā uitæ partem in his rebus uersatur. Coenabamus
 igitur initio quidē, taciti & quieti: uariūq; erat appa-
 rtis & omnījugus. Neq; enim arbitror operæ precii, ut
 numero recenseam etiā illa condimenta, cupedias, aro-
mata, atq; id genus illectamenta. Cuncta siquidē affa-
 tum suppetebant. Inter hæc Cleodemus admoto ad Io-
 nis aurē ore: nō uides, inquit, senē illū Zenothemim di-
 cebat (subauscultabā enim) ut sese opsonijs ingurgitat,
 utq; iure uestē opleuit: tū q̄ multa puero à tergo stan-
 ti porrigit, putans interim se aliorū oculos fallere: neq;
 meminit post sese accūbentiū. Hæc igit fac & Luciano
 cōmonstres, quo testis esse possit. Mihi uero nihil Ione
 mōstratore opus erat: quippe qui hæc multo ante limis
 in oculis præuiderā. Hæc simulatq; dixisset Cleodemus:

Musarum Co
 uentum
 Rhetorem

Promiscue
 uocans

Omnījugus
 apparatus
 Cupedias
 Illectamenta
 Zenothemis
 Opsonijs ingu-
 gitur si
 Limis om-
 nis præuiderat

Infans Menelae.

Alcidas.

510

LVCIANI CONVIVIUM

*Menelaus,
inuocatus.*

*Pro tempore
obambulantia
hant.*

*Chorus possim
Gymnast
Conuicator. i. g. qui*

*Quini da
nus (i. g. qui)*

*Scytharum
ritu edebat
Alcidas.*

irruit in cōuiuiū & Alcidas Cynicus: atq; ip̄s quidem
inuocatus. vulgarū illud festiuitatis gratia praefatus de
Menelao, qui ultro ad fratris cōuiuium accessisset. Itaq;
plerisq; turpiter atq; impudenter uisus est fecisse: & qđ
cuiq; tum forte in mentē ueniebat, in eum torquebāt
alius illud: Infans Menelae. Alius rursus. Verum
Agamēnoniā menti non ista placebant. Ad hāc alia,
quā pro tēpore false, lepidēq; dici poterāt, in eū obmur-
murabāt. Nā palam nullus audebat quicq; dicere: pro-
pterea qđ metuerēt Alcidas tantē utpote conuiciatorē
egregiū, unūq; ē Cynicis omnibus famosissimū. Qua
quidē re adeo uisus est reliquis antecellere, ut nulli non
esset formidandus. At Aristænetus collaudatū illū qđ
inuocatus aduenisset: iussit accepta sella, iuxta Istiaum
ac Dionysodorū accumberet. At ille: Apage, inquit, mu-
liebre quiddā ac molle dicis uti in scāno aut sella sedē
quēadmodū facitis uos: mollibus in stratis penē supini
recubētes, purpura suffulti. Quin ego tibi uel stans coe-
nauero in ipso interim cōuiuiū etiā obambulās. Quod
si defatigatus fuero: tum humi substrato pallio, cubito
innixus cubuero: qualem uidelicet Hercule pingūt. Ita
fiat, inquit Aristænetus, siquidē isthuc mauis. Sub hāc
Alcidas in orbē cōuiuiū lustrās, coenabat, Scytharū
ritu: ad uberiora pascua subinde sese transferens, unūq;
cū his qui inferebāt edulia, circūiens atq; obambulans.
Atq; interim tamē dum cibum caperet, haudquaq; ne-
gocio

*Alcidas Scytharū ritu
ad uberiora pascua se transferens*

gocio uacabat, de uirtute obiter, de uitio differens, tum in aurum atq; argētum dicteria iaculans: iamq; Aristænetum percōtabatur: quidnam sibi uellent, tam multa, tam magna pocula, quū non minus usui possent esse fictilia? Verū Aristænetus iam obturbantē, molestūq; esse pergentē, in præsens quidem compescuit: ministro innuēs, ut ingentē calicem, infuso meracissimo uino, illi porrigeret. Atq; id quidē uisus est optime excogitasse: nondū etiam intelligēs, quantorū malorū is calix esset autor futurus. Hunc igitur ut accepisset Alcidas, aliquātisper silentiū agebat. Ac solo sternēs sese cubabat seminudus, quēadmodū facturū sese fuerat pollicitus, cubito humi fixo innitēs, simulq; dextra scyphum sustinēs: qualē Hercule apud Pholū pictores effingūt. Iam uero & inter alios calix assidue circūagebat: tū inuita: tiuncula ad bibendū, & cōfabulatiōes ortæ, demū & lucernæ illatæ. Interim ego quū puerū, qui iuxta Cleodemū adstabat (erat autē is pocillator egregie formosus) subridentē uidissem (nā arbitror, quicqd obiter inter cœnandū obtigit, cōmemorari oportere: maxime, siqd sit elegāt⁹ ac scite factū) iā admodū attētus obseruare cœpi, qdnā rei rideret. Ac paulo post, accedebat puer tācūq; calicē à Cleodemo receptur⁹. At ille simul & digitū illi⁹ substringebat, & drachmas puto duas unā cū calice traiebat. Porro puer, ad substrictū digitum rursus ardebat. Caterū, de pecunia, quū non sensisset opinor, eōq; nō recipe-

obtrudant.

Seminudus

*Hercules
tenet Calicem.*

*Inuita nūc
nō ad potū.*

Pocillator.

*Admodum
attentus.*

*Penitus in
terram delapsus*

*Exido.
Communiunt
omnes*

*Alegans puer
Exoleti
Equiso*

*Propinquo
Propinquo*

nō reciperet: in terrā delapsis drachmis strepitus est cō-
citatus, moxq; ambo pariter rubore suffundebantur:
idq; ita palam, ut nemo nō animaduerneret. Ambiger-
bat igit̃ inter eos q proxime sedebāt: cuiusnā essent illi
nūmi: quū & puer negaret à se proiectos, & Cleodem⁹
item: iuxta quē strepitus acciderat, sibi excidisse dissimu-
laret. Verū ea res tum neglecta est: ac cōniūter omittas:
propterea quod id qd acciderat, nō ita multi uidissent:
præter unū (ut mihi quidē uisum est) Aristanetū. Nā
is paulopost puerum loco mouit: danculū ablegans, &
aliq̃ cui dā innuit, uti Cleodemo pocillator assisteret: ui-
delicet ex exoletis illis, ac robustis, mulioni aut equisoni
quipiā. Ad hunc modū ea res utcūq; abijt: summū alio
qui allatura pudorē Cleodemo: siquidē ad omnes per-
manasset, ac nō protinus occupās Aristanetus eam so-
pisset, ciuilit̃ dextrēq; admodū inducta temulentia.
Cæterū Alcidas (iam em̃ potus erat) percōtatus, qd
nam esset nomen puellæ nubenti: tū clara uoce indicto
silentio simul, & ad feminas conuerso uultu: prabibo
inquit, tibi Cleanthi, Herculis Archegetæ omine. Sub
hæc quū risissent omēs: Ridetis, inqt, sacrilegi: qd' spōsæ
Herculi Dei mei nomine propinauerim? Imo illud scī-
to, opus est: ni scyphum à me traditum accipiat: nunq̃
futurum, ut illi filius obtingat talis, qualis ego sum: uir-
tute interritus, animo liber: tum corpore adeo robusto,
simulq; cum dicto, sese magis etiam renudabat: etiam
usq;

usq; ad illa quæ sunt maxime pudenda. Ad ea quum iterum arrisissent conuiuæ: indignatus ille surrexit: toruis iam atq; efferatis obtuens oculis, uultuq; ipso testans iam neq; pacem, neq; quietem acturum amplius. Forſitan & baculum illiſſet alicui: ni cōmodum id temporis placenta prægrandis fuiſſet illata. Nam hæc ſimul atq; conſpexit: lenior ac mitior eſſe cœpit: ac ſtomachari deſiit: obambulans interim ac placenta auide uorans. Iam uero pleriq; temulenti eſſe cœperant: & clamoribus undiq; perſtrebebat cōuiuium. Nam & Dionysodorus rhetorem illic agens, orationes quaſdam pronunciabat: laudabaturq; à miniſtris: qui à tergo aſſiſtebant. Et Iſtæus Grammaticus uiciſſim, qui poſt illum accumbebat, uerſuū centones quosdam recitabat. Pindari, Heſiodi, & Anacreontis carmina ſimul contexēs atq; conſarcinans: ita ut ex omnibus unicam redderet cantilenam: oppido q̄ ridiculam. In primis autem illa: perinde quaſi uaticinans, de his quæ poſtea acciderūt.

1. Commiſere ſimul dypeos.

2. Tum illud quoq;.

3. Tum uero clamorq; uirum luctuſq; coortus.

At uero Zenothemis, libellulum quempiam minutis conſcriptum literulis, à puero acceptum legebat. Verum quum ij quorum partes erāt edulia inferre: aliquantisper, ita ut ſolent, ceſſarent morarēturq;: Ariſtæus ſedulo curās, ne uel id interea temporis, aut ocioſum eſſet

*Cyniorum
in reſumilia*

*Efferatq;
ampli.*

*Illud. ali
mi ſimili.*

Stomachari

*(centones
Carminum)*

T c sum eſſet

*Tempus Velut
lucis expers.*

*Catulus
Melitæus.*

Pancratius.

*Pugnam de
medicis.*

*Dionicius,
medicus.*

sum esset, aut uoluptatis expers, accersitum intro Morionem: iussit ridiculū aliquid uel dicere: uel facere: quo magis etiam exhilararentur cōuiuæ. Moxq̃ ingressus deformis quidam, deraſo capite, pauculos capillos in uertice gestans, eosq̃ cristæ in morē erectos, hic salta-
bat, atq̃ inter saltandū quo maiorem concitaret risum, rotatu sese circūagebat, distorquebatq̃. Tū cymbalo concusso, sonabat interim quiddam linguam imitans ægyptiorum. Postremo dicteria quædam iaculabatur in eos qui aderant. Ac reliqui scommate tacti ridebāt. Verū ubi & in Alcidas mantem simile quiddā torſit: catulum illum Melitæum appellans, indignatus ille (Iamdudum autē præ se ferebat: quod inuideret illudū probaretur: ac conuiuarū oculos retineret) abiecto pal-
lio, ut secum luctaretur prouocauit. Quod nī faceret, hūc inquit baculum tibi impingam. Atq̃ ita miser ille Satyrion (nam id erat Morioni nomen) congressus cū eo, Pancrati decertabat. Erat id spectaculi multo iucū-
dissimum: quippe quum uiderēt hominē philosophū cū Morione cōpositū, quū ferire, tū uicissim feriri. Pro-
inde qui aderant partim pudore tangebant: partim ri-
debant: donec iam ictus Alcidas, pugnam detrecta-
ret: ab homuncione omniū plausu cōprobato certami-
ne superatus. Hæc igiſ, quū essent nō mediocri risu ex-
cepta: ibi tandē ingressus & Dionicius medicus haud
multo post peractam concertationem. Aiebat autem
in mora

in mora fuisse, Polyprepontem tibicinē, dū hunc phre-
 nesi correptum curandi gratia uiseret. Ac plane quid-
 dam risu dignum, cōmemorabat. Dicebat em̄ in ædes
 illius uenisse sese ignarū etiam hominē iam eo morbo
 teneri. At illum protinus surrexisse: foribusq; oclusis,
 ac nudato gladio, tibia ipsas sibi tradidisse n̄sc̄ uti ca-
 neret iussisse. Deinde ubi id nō posset illum percussisse:
 scutū sublata manu gestantē. Sese porro in tanto peri-
 culo tale quiddā fuisse cōmentū. Nempe ad canēdi cer-
 tamen prouocasse hominē: idq; ea lege ut uictus præ-
 scriptum certūq; plagarum numerum acciperet. Ac se-
 se priorem cecinisse, praue atq; imperite: deinde tradi-
 tis illi tibijs scutū ab illo recepisse: gladiū aut ex templo
 per fenestras in arēā abiecisse. Dein quū minore iam di-
 scrimine cum illo luctaret, auxilio aduocasse uicinos.
 Eos reuulisse belluā, atq; ita illorū opera seruātū sese.
 Ostendebat aut & plagarū uestigia quædā: nōnullaq;
 in facie tubera liuentia. Ergo cū Dionicus ob huiusmo-
 di fabulā nō min⁹ placuisset, q̄ Morio ip̄e: pxime Istia-
 um redinās sese, de reliquijs cœnabat. Atq; hic quidē
 haud absq; numine quodā nobis aduenerat: imo pror-
 sum usui futurus ad ea quæ postea cōtigerunt. Nā pro-
 diēs in mediū cōuiuiū puer qdā, q se ab Etoemode Stoi-
 co uenire diceret, epistoliū qdā adferēs, aiebat ab hero
 sibi mandatū: ut eo palā om̄ibus audientib⁹ plecto, rur-
 sus domū sese reciperet. Hic igit p̄mittēte Aristaneto

Tr 2 admotus

*Tubera
 liuentia
 De reliquijs
 cœnare*

admotus ad lucernam legebat. PHILON. Num orationem Luciane in sponsæ laudem cōpositam: aut carmen nuptiale: quod genus permulta faciunt? LVCIA. Videlicet nos quoq; tale quippiam existimabamus. Verum ne accedebat quidem ad id, ut aiunt. Caterum in literis ita scriptum erat. Etcæmodes philosophus Aristæneto. Quod non mouear conuiujs omnis ante acta uita mea fuerit testis. Qui quidem quum quotidie mihi complures ea causa molesti sint, te multo ditiores, tamen haud unq; illis morem gessi: perpendens nimirū, quantum sit in eiusmodi computationibus tumultus: quantum licentiæ petulantiaq; uerum aduersus unū te mihi uideor meo iure stomachatus: qui quum tantum temporis à me officiosissime cultus & obseruatus, tamen indignum habueris: quē uel inter reliquos amicos tuos numerares, sed solum ex omnibus præterieris: idq; quum uicinus essem. Proinde tua causa magis discrucior, qui quidem te tam ingratū præbueris. Nā ipse felicitatem nequaq; in hoc statuo, si quis mihi impartiat uel suam syluestrem: uel leporem: uel placentā: quæ mihi affatim cōtingunt apud alios, qui officia norunt. Quandoquidem etiam hodie quum apud discipulum Pāmenem cœnare mihi licuerit, opiparam (ut uocant) cœnam: non annui tamen uehementer obsecranti: tibi scilicet demens ego, memetipsum reseruans. At tu nobis præteritis, alios accipis conuiuio. Idq; merito facis

Omni mea
arbitria uita

Stomachatus
offensus uere

Statuo

Affatim
contingere

rito facis, neq; enim ullo modo potes quid sit rectius dignoscere: nec apprehensiuam illam phantasiam habes. Cæterum haud sum nescius: unde mihi ista sint, pfecta: nepe ab egregijs istis philosophis tuis Zenothe mide ac Labyrintho, Quibus equidem (absit inuidia dicto) uel unico syllogismo mihi uideor os p̄tinus ob-
turare posse. Alioqui respodeat istorum aliquis quid sit philosophia: aut hæc quæ inter elemēta traduntur: quid habitio differat ab habitu: ut ne quid interim de perplexis illis rogationibus proponam, quid sit syllogismus cornutus: quid acrualis: quid metens. Verū tu quidem istis fruaris licet. Nam ego: qui solum in bonis ducam quid sit honestum, facile tulero contumeliam. Atqui ne possis post hac ad istam excusationem cōfugere: ut dicas te mei oblitum fuisse: nimirum in tāto rerum strepitu, tantisq; occupatiōibus: bis te hodie sum alloquutus: primū mane domi tuæ: deinde rursum in Castoris ac Pollucis templo rem diuinā facientem. Ac his quidem de rebus hæc responderim. Quod si tibi uideor cœnæ gratia succensere: quid Oeneo acciderit cogitato. Videbis nimirum ipsam etiam Dianam indignantem, quod ille se solam non adhibuerit ad sacrificium, quū reliquos deos omnis acciperet cōuiuio. Nā hac de te sic alicubi meminit Homerus. Seu quia nō norat: seu non succurrerat illi: Acriter est offensa tamē.

Item Euripides:

Tt ; Calydon

*Syllogismus
Cornutus
Acrualis
Metens*

Calydon quidem hæc pelopeij regio solis:
Qua parte sæuum spectat aduersa fretum
Agros habens, tum diuities, tum fertiles.

Rursum Sophodes.

Immanis apri triste monstrum, in Oenei
Immisit agros gnata Latonæ dea
Docta eminus missis ferire spiculis.

Diphilus

Hæc tibi è plurimis pauca citauit: ut intelligeres, cuius-
modi præterito uiro Diphilum ad cœnam adhibeas:
cui & ipsi filium cômiseris tuum. Idc̃ recte. Est enim
incūdus adolescēti: & ita cū eo uiuit: ut placeat, atq; ob-
sequat̃ atq; adeo ni mihi turpe dictu fuerat, addidis-
sem & aliud quiddā. Quod quidē tu si libebit, è Zopy-
ro eius pædagogō uerū esse cognosces. Verum non cō-
uenit obturpare in nuptiis: neq; accusare quenq; præ-
sertim criminibus usq; adeo fœdis ac pudendis. Tamen
si Diphilus dignus in quem facerem: quippe qui duos
iam discipulos à me retraxerit: ego tamen ipsius philo-
sophiæ causa reticebo. Porro famulo huic mādauit: uti
si quam ipsi partem dare uelles, uel apri, uel cerui, uel
placentæ: mihi deportandam: ut isthoc pacto te mihi
de cœna purgares: ne reciperet: ne ad hoc ipsum à no-
bis missus fuisse uideatur. Hæc amice quū legerent, su-
dor interim utiq; mihi manabat præ pudore: simulq;
iam illud quod uulgo dici solitum est, optabam: ut ter-
ra mihi dehisceret: quum uiderem eos qui præsentēs
aderant

aderant ad singulas epistolæ partes inter se ridentes, potissimum autem hos, qui nouerant Etoemodem uirum canum, tantumque seueritatis præ se ferentem. Admirabantur igitur, quod eiusmodi uir esset: hæcenus fugisse sese: barba uidelicet ac uultus austeritate deceptos. Caterum Aristanetum mihi quidem hand uidebatur hominem contemptu negligentiaue præterisse: uerum quod desperasset si fuisset inuitatus, unquam adduci posse: ut annueret: utque ad eiusmodi res se morigerum præberet. Eoque ne tentandum quidem esse putasse. Ergo posteaquam puer iam legere desisset, uniuersum conuiuium in Diphilum ac Zenonem torquebant oculos: quod hi iam metu trepidi sederent, ac pallidi, ipsaque uultus inconstantia ac perplexitate crimen agnoscentes, ab Etoemode intentum. Porro Aristanetus quanquam esset sanè perturbatus, uehementerque consternatus animo: tamen nos iubebat bibere: conans nimirum id quod euenerat, commode uertere, subridens interim. Ac puerum redire iussit respondens, ea sibi curæ fore. Paulo autem post surgens & Zeno danculum sese subduxit è conuiuio: submonitus à pædago: ut discederet inuente, idque tanquam patris iussu. Ibi uero Cleodemus, qui iam dudum occasionem quarritabat, (Nam gestiebat omnino cum Stoicis cōflictari: uerum dirumpebatur, quod non reperiret causam ad id satis idoneam) tum igitur

*Chama
fuldum*

*Anfang
præbere.*

tū igitur, anſam præbente epiſtola. Huiuſmodi inquit, facit egregius ille Chryſippus & Zenon ille mirabilis, neq; nō Cleanthes: uerbula miſera, neq; quicq; præter rogatiunculas, & umbras duntaxat philoſophorum. Cæterū Etoemodes ſunt pleriq; oēs: Videtis q̄ & ipſæ epiſtolæ graues ſint ac ſeniles: Poſtremo Ariſtænētus hic Oeneus eſt: Etoemodes Diana, Dī boni, q̄ bene auſpicata om̄ia: q̄q; cōgrua celebrandæ feſtiuitati. Ita per Iouē inquit Hermon, ſupra hunc accumbens, inaudierat autem, ut opinor, aprum quendam Ariſtænēto paratum: ut in cōuiuiο proponeretur: eo q; putabat nō intempeſtiue factam mentionem apri illius Calydoni: per lares Ariſtænēte fac q̄ primum ſacri partē mitas: ne ſenex interim ille fame pereat: tanq; Meleager tabefactus. Tametſi nihil queat acerbū accidere: quādoquidem Chryſippus hæc indifferentia cenſet. eſſe. Itane uos Chryſippū nominatis inquit Zenothemiſ: erigēs ſeſe, maximāq; uoce intonans: an ex uno homine, qui non legitime philoſophiā exerceat, nempe præſtigiatore iſto Etoemode, Cleanthem ac Zenonem metimini, uiros ſapiētes: Atqui tandem eſtis ipſi uos: qui hæc dicitis: an non tu Hermon Caſtoris & Pollucis cæſariam quam habebant auream circūtondiſti: Cuius quidem facti pœnam dabis carnifici traditus. Tu porro Cleodeme, nonne Soſtrati diſcipuli tui uxorem ſtupraſti: Nonne in adulterio. eo deprehenſus nefandiſſima paſſus

ma passus es? An non igitur silebitis: quum huiusmodi dedecorū uobis sitis cōscij? Atqui nō sum meæ ipsius uxoris leno. Cleodemus inq̃t, quēadmodū tu: neq̃ discipuli diuersantis apud me uaticū sustuli: qd̃ is deposuerat: eōq̃ facto rapuisse me p̃ Palladē deierās abnegauī: neq̃ quaternis drachmis scēnero: neq̃ discipulos obtorto collo in uīcula duco: nisi in tēpore mercedē persoluerint. Verū illud, inquit Zenothemis, haud quāq̃ possis inficias ire: te Critoni uenenum quo patrē necaret ministrasse. Atq̃ interea forte bibebat: quicq̃d autem erat in calice reliquum (erat autem fermē semiplenus) in duos illos pfundebat. Porro conspersus est pariter & Ion: idq̃ prēmij tulit: quod illis uicinus accūberet: alioqui eo malo non indignus. Hermon igit̃ demisso uertice merum ē capite abstergebat: eos interim qui præsentes erant attestans: quod id genus contumelijs esset affectus. Cleodemus autem quum non haberet calicem, inuadens primum cōspuebat Zenothemidi: deinde læua comprehensum à barba, plagam in tēpus erat illisurus: ac senem fortasse necasset: ni Aristænetus dextram sublatam retinuisset. Is mox transcurso Zenothemide in utruq̃q̃ medius assedit: ut eo ueluti muro dirempti, pacē inter ipsos agerent. Hæc igit̃ dū gerebant̃ Philon, equidem uaria meo cū animo uolebam. Primū illud statim occurrebat: nullū esse operæ precij: si quis disciplinas perdiscat: ni simul & uitæ ra-

V u tiones

tiones, ad id qd' est optimū, accōmodet atq; cōponat. Quum uiderem illos qui uerbis alios antecellerent: q; factis ipsis sese ridiculos exhiberēt. Deinde & illud ueniebat in mentē: ne forte uerū esset: quod uulgo plerūq; dictitarent: uidelicet eruditionē à recta ratione bonisq; institutis abducere istos: qui solos libros spectarent: quiq; sollicitudine curāq; quā illi adferrent, perpetuo tenerentur. Quandoquidē quū ibi tam multi præsentes essent philosophi: ne casu quidem ullum erat cerne re, à peccando immunē. Verum alij faciebāt turpia: alij dicebant turpiora. Neq; enim iam poteram eorū quæ fiebant culpam, uino auctori imputare: mecū reputans: cuiusmodi essent, quæ Etoemodes, neq; cibo, neq; potu etiamdum gustato, scripserat. Itaq; rerum uices præposterae atq; inuersæ uidebantur: siquidē uidisses idiotas illos summa cū modestia cōuiuiū agitantes: neq; uino petulantes, neq; indecore sese gerentes. At ridebāt dūtaxat: & iam damnabant eos opinor, quos dudū su spexerant: ex habitu iudicantes eos alicuius esse præcij. Contra sapientes illi, & in libidinē ferebant, & cōuicijs certabant: & supra modū sese potu cibisq; explebant: postremo uociferabantur & ad manus usq; conferendas rapiebantur. Cæterū admirandus ille Alcidas, etiā meiebat sub oculis omnium: nihil reueritus foeminas. Ac mihi quidē, si quis hæc quæ in eo cōuiuiū gerebant rectissime uoluisset conferre, simillima uidebant

ijs: quæ

ñs: quæ de Eride dea poetæ fabulantur, Nempe hanc,
 quod non esset ad Pelei nuptias aduocata, malum in
 medium conuiuium abiecit: ex quo tam ingēs apud
 Troiam bellum fuerit ortum. Iridem Etecmodes mihi
 uisus est: epistola illa, quasi malo quopiam in medium
 proiecta, non minus malorū, q̃ Ilias habebat, excita-
 se. Neq̃ enim finem contentionis faciebant Zenothe-
 mis ac Cleodemus: q̃q̃ medius inter utrūq̃ intercesse-
 rat Aristanetus. Age inquit Cleodemus: in præsentia,
 nū quidē sat est: si liceras nescire cōuincamini: sed crasti-
 no die uos ulciscar: quibus cōueniet modis. Responde
 mihi Zenothemi, uel tu, uel elegantissimus iste Dippi-
 lus: qua tandē gratia pecuniæ possessionē, inter indiffe-
 rentia ponendā esse censetis: cū ex omnibus nil aliud
 spectetis, q̃ ut ipsi q̃ plurimum pecuniæ possideatis?
 Atq̃ ob id causæ, semp apud diuites hæretis: foeneratis
 atq̃ usuris incūbitis, neq̃ nō mercede docetis. Rursum
 quū uoluptatē detestemini, atq̃ hac de causa Epicuræ
 os in ius uocetis: quū ipsi uoluptatis gratia, turpissima
 tū facitis: tū patimini: indigne ferentes: si quis uos non
 uocarit ad cœnā: rursum si uocemini, nō sat est tātū uo-
 rare ut cibo turgeatis: nisi & famulis tātū donetis. Atq̃
 hæc quū diceret: pariter & linteū reuellere conatus est:
 qd̃ Zenothemidis puer tenebat: omī carniū genere re-
 fertū: planēq̃ futurū erat ut apertū illud ac solutū me-
 dium in solum abijceret: nisi quia puer nō omittebat ē

V u 2 manibus

manibus gnauiter aduersus trahentē retinens. Hic Hermon: Euge Cleodeme, respōdeant qua gratia damnēt uoluptatē: quum ipsi supra ceteros omnis studeāt uoluptati? Quin magis, inquit Zenothemis, tu Cleodeme respondeto: quā obrem diuitias inter indifferentia numeres. Imo tu potius. Atq; hūc ad modum diutius est altercatū: donec Ion capite tandē in apertum prolato, desistite inquit: Ego si libet sermonū argumenta proponam in medium cōuiuio nuptijsq; digna. Vos porro citra contentionem uicissim, & dicite & auscultate: quemadmodū & apud Platonē nostrum, alternis dicēdī uicibus res, ut plurimū agitur. Id dictū probabāt, quū omnes qui aderant, tum in primis Aristanetus atq; Eucritus: nimirū in spem erecti: fore ut eo pacto ab odiosis illis contentionibus discedi posset. Et Aristanetus priorem in locū sese recepit: iam partam esse pacem ratus. Iāq; nobis inferebatur ea cōuiuī pars: absolutam cenā uocant: singulæ singulis aues: carnes aprugnae: pulpa leporina: piscis Tagenicus, placenta: breuiter illa: quæcūq; liberum est: seu uelis in aluum cōdere: seu domū asportare malis. Apponebat igitur: non suam cuiq; quadrula: uerū Aristaneto atq; Eucrito, eadē in parte mēsa, una ambobus cōmunis: ita ut de sua utriq; parte quæ se spectaret: esset edendū, aut tollendū. Deinde altera Zenothemidi Stoico: & Hermoni Epicuræo: & his item inter ipsos cōmunis. Deinceps Cleodemo atq;

mo atq; Ioni. Post hos sponso ac mihi. Porro Diphilo duorū pars appositā: propterea quod Zeno iā discesserat. Hæc facito Philon: uti memoria teneas. Nā paulo post: ad intellectū narrationis erūt usui. PHI. Meminero sanè. LV CIA. Tū Ion: primus igit' exordiar inq;: si quidem uidetur. Deinde ubi paulisper interfiluisset: Conueniebat inquit fortassis: ut apud eiusmodi uiros de ideis, atq; incorporeis substantijs, deq; animi immortalitate sermo haberet: uerū ne mihi cōtradican: n̄ qui diuersam philosophiæ sectā sequūtur: de nuptijs dicā: ea quæ cōgruunt. Atq; illud quidē optimū fuerat futurū: si nuptijs opus non haberemus: sed Platonis ac Socratis dogma sequuti à scēminarū cōmercio nos penitus abdicaremus. Eteḿ qui ita fecissent: n̄ demū ad absolutam illā uirtutē pertingere potuissent. Quod si uiris omnino ducendæ sint uxores: ut eas iuxta Platonīcam sententiā inter se cōmunes habeant: uidelicet quo Zelotypia uacemus. Hæc quum essent risu excepta: ut quæ nimis intempestiue dicerentur: tum Dionysodorus, non tu defines inquit barbarica ista nobis occinere? Nam ubi zelotypiam istā reperiās, aut apud quē? At tu etiam hircere audes inquit sterquiliniū? Ad hæc Dionysodorus, opinor, iam erat conuicia quæ conueniebat regesturus: uerū grammaticus Istia uir optimus ille. Desinite inquit. Ego uobis epithalamion recitabo: simulq; cœpit legere. Erant autem elegiaci uersus

hi: si satis memini.

Nuper Aristaineti in ædibus unica summo

Nutrita est studio diua Cleanthis hera.

Virginibus cunctis reliquis præstantior una

: Vel potior Phœbe: uel potior Venere.

Salue & tu iuuenum ualidissime sponse ualentum:

: Nereo prior: ac fortior Aeacida.

At rursus uobis hoc carmen sapius olim,

: Commune ambobus coniugiale canam.

Hæc ita ut est consentaneum, risus est consecutus. Reli-

quum erat: ut cibi tollerentur. Iamq; tollebant Aristæ-

netus, atq; Eucritus: ex his quæ sibi fuerat pposita suâ

utroq; partē. Tū ego quæ mihi, & Chereas. Item quæ

sibi erāt pposita. Eundē ad modū Ion & Cleodemus.

Porrò Diphilus etiā Zenonis digressi partē tollere pa-

rabat: affirmans uni sibi ea fuisse pposita: atq; hac de

causa cū ministris dimicabat: ac uicissim inter sese tra-

hebāt manibus utrinq; in auē iniectis: nō aliter q̃ Pa-

trodī cadauer hīc, atq; hīc attrahere conātes. Postre-

mo uicit ille, atq; abstulit: plurimum interim risum præ-

bens conuiuis: maxime quū eam ob rem postea graui-

ter stomacharet: perinde quasi atroci affectus iniuria.

Iam uero Zenothemis atq; Hermon, qui pariter ut di-

ctū est, accumbebāt: alter superius: puta Zenothemis:

alter infra hunc reliqua quidem, quoniam æqualia fue-

rant apposita, citra pugnam sustulerant. Cæterū aui-

quæ iace

quæ iacebat ad Hermonis partē: erat altera paulo pinguior: idēq; ita casu euenerat, opinor. Iamq; suā uterq; sublaturus erat, ibi Zenothemis (sed tu mihi nunc q̄ maxime fac animum aduertas, iam enim ad ipsum negotij caput peruenimus) Zenothemis inquā: omīssa ea quæ sese spectabat eam quæ ante Hermonem iacebat tollere est aggressus: quæ quidem (uti iam diximus) erat pinguiuscula. At ille contra nitens retinebat, haud sinens, ut ea in re potiores ferret. Inter hæc clamore coorto utriq; in alterum irruentes ipsis auibus facies mutuo cædebant: ac barbīs inuicem prehensis auxilio aduocabant: hic quidem Cleodemum: puta Hermon, ille uero, nempe Zenothemis, Alcidadantem ac Diphilum. At cæteri quidem ad partes accesserūt, partim huius, partim illius: præter unum Ionem, qui sese neutrū, atq; ancipitem seruabat. Cæterum illi inuicem conseriti pugnabant. Ac Zenothemis quidem scyphum ē mensa sublatum, eum qui coram Aristaneto stabat, abiecit in Hermonem. Atq; hunc haud tetigit, aliō sed flexus aberrat. Verum sponsi caput dissecuit: alto grauiſſimōque uulnere. Itaq; mulierum coorta uociferatio, quæ medium in prælium insiliebat: cum primis autem adolescentuli mater, quum iam sanguinem eius aspexisset: præterea & sponsa metu territa, profiliit. Inter hæc Alcidas, strenuum uirum præstitit, quum Zenothemidi ferret opem, & illi suo bacu-

suo baculo, Cleodemi quidem caluariam, Hermonis
 uero maxillam cōminuit: ad hæc è famulis aliquot opi-
 tulari parantes uulnerauit. Quant̃ illi nihil his rebus
 territi cesserunt. Verū Cleodemus intentatō digito,
 Zenothemidi oculū effodit: tū admotus narem mor-
 dicus auulsit. Porro Hermon Diphilum Zenothemi
 di suppetias ferre conatū: è sponda in terrā præcipitem
 dedit. Sauciatus est & Istiaus grāmaticus dū interuen-
 tu suo eos studet dirimere: calce uidelicet in dētes illius
 illiso: idq; à Cleodemo: quū hūc Diphilū esse credidisset:
 nō Istiaū. Iacebat igit̃ miser ille: iuxta suū ipsi⁹ Ho-
 merū: Sanguinem ab ore uomens. Præterea tumultus
 atq; lachrymarū plena undiq; erant omnia: dū & mu-
 lieres eiularent Chereæ sponso circūfusa: dūq; aliī has
 student cōpescere. Porro maxima malorū omniū pars
 erat Alcidas: postea q̃ semel ad suum redisset inge-
 nium feriens, quicūq; forte in ipsum incidisset. Neq; ue-
 ro pauci in eo prælio cecidissent, scito, ni baculū is fregis-
 set. Ego porrò iuxta parietē erectus assistens, spectabā
 om̃ia, neq; me ei negotio admiscebā: nimirū Istiaxi iā
 doctus exēplo, q̃ esset piculosum eiusmodi cōflict⁹ uel
 le diremere. Lapithas itaq; Centaurosq; uidisses: euer-
 ti mēsas, effūdi sanguinē: p̃nci scyphos. Demū Alcida-
 mas subuersa lucerna magnas induxit tenebras. Iamq;
 res ut est cōiectu facile, atrocior etiā multo esse cœpit p̃-
 sertim quū haud esset p̃diue, luminis copiā alicunde re-
 cuperare

cupere, sed multa interim ac sæua patrata sunt in tenebris. Postubi accederet, nescio quis lucernā tandē adportans, Alcidas qdē repert⁹ est, tibicinæ uestē sustollēs, uicq; cū illa cōgredi pugnās. Dionysodorus autē in alio, quodā ridiculo facinore prehēsus est. Nā ut surrexerat, scyphus ē sinu illius elapsus in solum decidit, postea excusans aiebat Ionē in tumultu calicē sublatū sibi tradidisse, ne periret. Id ita factum, Ion admodū sollicite quasi patronū agens asseuerabat. His rebus dimissum est cōuiuiū, à lachrymis denuo in ridiculū exitū conuersum, idq; Alcidas, Dionysodori, atq; Ionis gratia. Porro qui erant sauci, sublatis sarcinæ ritu, foras deportabantur miseris affecti modis, maxime senex ille Zenothemis pariter tum oculo tum nare mutilatus, enerari se præ cruciatu clamitans. Adeo ut Hermon, quantq; ne ipse quidem expers malorū, nam huic duodentes fuerāt excussi, palam attestaret. Memineris inquam o Zenothemis, ne posthac dolorē in medijs habendū ducas. At sponsus iam uulnere à Dionico curato, domū reuectus est fascijs reuincto capite, eidē impositus uehiculo quo spōsam fuerat abducturus. Atq; ita miser ille nuptias acerbis celebrarat. Deinde & alijs itē Dionicus pro sua uirili remediū adhibuerat. Postremo postq; iam dormierant, asportati sunt, pleriq; medijs in uis uomentes. Ceterū Alcidas inibi remanebat. Neq; enī ualebant hominē extrudere, posteaq; semel

Xx sese in

fese in spondam abiecerat, atq; ibi transfuersus accubisset. Hic erat o bone Philon eius exitus cōuiuij, de quo rectissime illud dici possit, quod in fine Tragoediarum frequens est,

Sunt fortunæ uarij casus.

Plurima quæ haud speraueris unq;

Ea conficiunt numina diuum.

Rursum quæ certo speraris,

Ea frustrato non contingunt.

Siquidē & hæc planē præter expectationē atq; inopinato exierūt. Præterea & illud iam didici nō esse turū, cui nō sit op⁹, cū eiusmodi philosophis agitare cōuiuiū.

LVCIANICI CONVIVII SIŪE LAPITHAE.

DES. ERAS. ROT. INTERP. FINIS.

♣ LVCIANVS DE
ASTROLOGIA, DES. ERAS. ROT. INTERP.

E celo, deq; astris est nobis institutus sermo. Non de ipsis quidē astris, neq; ipso de celo, uerū de diuinatione ac ueritate, quæ ab illis in hominum uitam proficiscitur. Neq; rursum mihi libellus hic se traditurū aut docturū proficitur, quo pacto diuinationem

Fortuna

*Justitiam
seruare*

nationem hanc assequi liceat. Sed illud queror, doctos omneis cum in cæteris omnibus exerceant sese, suisq; omnibus tradant, solam Astrologiam nec habere in precio, nec exercere. Atqui hoc doctrinæ genus uetustum est, neq; nuper ad nos peruenit, sed inuentum est priscorum regum, quos Dîj amabant. At huius ætatis mortales non solum inscitia socordiâq; uerumetiam odio laboris, diuersa ab illis sentiunt. Cumq; forte inciderint in eos, qui falsa prædicunt, tum & astra culpant, & ipsam Astrologiam habent exosam, neq; salutarem eam, neq; ueridicam arbitrantur. Sed artem magis falsam atq; inanem, haud recte, sicuti mihi quidem uidetur, sentientes. Neq; enim ob imperitiam fabri ars ipsa culpatur, neq; ob cantoris inscitiam, ipsa musica parum est erudita. Quin illi potius artium sunt ignari. Cæterum ars unaquæq; suapte natura scita est. Primum igitur Aethiopes hanc rationem mortalibus tradiderunt. In causa fuit partim gentis eius sapientia. Nam cæteris quoq; in rebus Aethiopes reliquos homines antecellunt sapientia. Partim regionis, quam incolunt opportunitas, propterea quod apud eos perpetua sit cæli serenitas, tranquillitasque, neque patiuntur anni mutationes, sed eadem temperie uiuunt. Itaque cum primum uiderent lunam non semper eodem uultu apparentem, sed uaria subinde specie, & in aliam atque aliam uerti formam, uisa est illis ea res

Xx 2 admiratione

Astrologia.

*Ars non est
culpanda, ab
eius imperitis.*

Unaq; ars suapte natura scita est.

admiratione atq; disquisitione digna. Deinde cum in-
quisissent, reppererunt hanc esse earū rerum causam, q̃
lunæ nō esset lumen ppriū, sed à sole mutuatū. Inuen-
runt autē & reliquarū stellarū motus, harum quas nos
errones appellamus, nam stellarū hæ solæ mouent, na-
turamq; earū ac potestaté, & effectus, quos unaquæq;
præstet, nominibus quoq; inditis, nō illis quidē utcūq;
uisum est, cōfictis: sed quæ notæ rerū essent. Hæc igit in
cælo perspexerūt Aethiopes, mox Aegyptijs finitimis
artē imperfectā tradiderūt. Porro Aegyptij diuinandi
rationē, quā ab illis dimidiatā acceperāt, in maius pro-
pexerūt, quippe qui mensurā etiam, ad quā unaquæq;
stella moueret, indicarint. Ad hæc annorū, mēsiū, ho-
rarūq; numerū instituerūt. Ac menses quidē illi lunā
metiunt, atq; eius recurſu finiunt. Annum uero sole &
huius circuitu metiunt. Quin his etiā maiora ostende-
runt. Nam ex uniuerſo cælo reliquisq; stellis, & erranti-
bus & fixis, neq; simul cū cæteris sese mouentibus, duo-
decim partes effecerūt, in his quæ mouentur, & unam
quāq; suis animātibus repræsentarūt, partim marinis,
partim homine, partim feris, partim uolarilib⁹, partim
pecudib⁹. Vnde & sacra Aegyptiorū uarie fiunt. Neq;
s̃m omnes Aegyptij, ex omnibus duodecim partibus
diuinabant. Sed alij alijs utebant partibus. Itaq; arietē
colunt, qui ad arietē spectabant, piscibus nō uelcuntur,
qui pisces annotarant. Nechircū mactant, qui Caprie
cornum

Lunæ lūm
a sole mutuatū

Primum infimū
esset.

In maius
promovere.

Cur Aegyptij
via animālia
colant.

eorum uiderant, atq; alij item alia uenerabantur, quæ
 quisq; inuenerat. Quin taurū, etiā ob honorē cælestis
 tauri colunt. Nam Apis apud illos, res in primis sacra,
 regionē sortitus est, & qui eam incolunt partē, oraculū
 quoq; dicarūt signū uidelicet diuinationis, quā à cæle-
 ste tauro petunt. Ac nō multo post Libyes quoq; artē
 hanc sunt aggressi. Siquidē & oraculum quod est apud
 illos Ammonis, ad cælum & huius scientiā refert, iuxta
 Ammonē, quem illi Arietis specie fingunt. Calluerunt
 autē hæc omnia & Babylonij, atq; hi quidē affirmant se
 primos omniū fuisse. Verū ut ego existimo, multo po-
 sterius ad hos scientia peruenit. At uero Græci nec ab
 Aethiopibus nec Aegyptijs de Astrologia quicq; au-
 dierunt. Verū illis Orpheus Oeagro Calliopēq; pro-
 gnatus, primus ista monstrauit, nō ille quidē admodū
 dilucide, neq; rem clare docuit, sed præstigijs ac mysti-
 cis inuolucris obtexit. Sic enim illi uisum est. Nam con-
 cinnata lyra, Orgia instituit, sacrasq; cantiones decāta-
 bat. Porro lyra cum septē haberet chordas cōcentū mo-
 bilium stellarū repræsentabat. Hæc cōquirens atq; hæc
 agitans Orpheus, omnia deliniebat, omniāq; uincebat.
 Neq; em̄ illam hominis lyram spectabant, neq; illi al-
 terius musices studiū erat, uerū hæc magna illa Orphei
 lyra. Hisce rebus cum græci honorē habere uellent, Lo-
 cum illi in ipso cælo designarūt, & cōplūsula stellæ uo-
 cantur Orphei lyra. Qd si quando Orpheum uideris,

Xx ; uel saxo

Libia

Babylon

Mto postre

Orphei lyra
res

534 LVCIANVS DE ASTROLOGIA

uel saxo expressum, uel coloribus effictum, sedet in medio, canenti similis, manibus tenens lyram. Circū hunc animantiū innumera multitudo, inter quæ & homo & taurus & leo. Cūq; horū singula uideris, fac horū mihi memineris, cuiusmodi sit illius cantus, cuiusmodi lyra. Cuiusmodi taurus & cuiusmodi leo Orpheū audiant. Quod si eorū quæ dico, causas intelligas, tum & in cælo harū unūquodq; cōtēplator. Fertur autē & Tiresia genere Bceotius, diuinandi gloria multum celebris fuisse. Hunc Tiresiam ex Græcis aiunt dixisse, stellarū errationum alias esse foeminas, alias mares, nō tamē eadem efficere. Vnde eundē ancipiti quoq; sexu fuisse fabulantur, aliquādo foeminā, aliquando marem. Porro Atreo & Thyeste de regno paterno decertantibus, iam tum maximā Astrologiæ, cælestisq; doctrinæ curam fuisse Græcis, palam est. Ac publico consensu statuerunt Argiui, ut uter scientia præcelleret, is imperio potiret. Ibi Thyestes arietē illis in cælo demonstrauit, atq; hinc aureum arietem Thyestæ fuisse proditum est fabulis. At Atreus de sole, deq; uario illi⁹ exortu locutus est, ostendens nō eodē modo ferri solem & mundū, sed cōtrario inter se cursu rapi. Et qui nunc uidet occasus, cum sit occasus mundi, solis exortū esse. Hæc locutū, Argiui regē crearunt, magnāq; doctrinæ laudē est affecutus. Equidem & de Bellerophonte similia sentio. Nam alatum equū illi fuisse, nō admodū credo. Verū arbitror illum hanc

Tiresia .

publico consensu

potiri imperio .

Thyestes

Atreus

Bellerophon .

hanc disciplinā sectantē, sublimiāq; cogitantē, & inter
 astra uersantē, in cælum nō equo ascendisse, sed animo.
 Eadē de Phryxo Athamantis filio dixerim, quē aureo
 ariete per aerē uectum fabulant. Quin & ipsum sanē
 Dædalum Atheniensem, etiā si res est noua auditu, ta-
 men haud existimo eum ab Astrologia fuisse alienū.
 Sed cum ipse ea maxime est usus, tum filiū suū eandē
 perdocuit. Ast Icarus cū iuuentutis calore & inscitia, nō
 ea disquireret, quæ cōueniebant, sed ad ipsum usq; po-
 lum animo tolleret, delapsus est à uero, totaq; aberra-
 uit arte, & in mare præceps decidit rerū immensæ pro-
 funditatis. De quo Græci secus fabulant, qui ex huius
 nomine sinum eius maris Icarium frustra uocant. Fieri
 potest, ut Pasiphae quoq; cū ex Dædalo de Tauro au-
 disse inter stellas apparēte, deq; ipsa Astrologia, in ar-
 tis amorē inciderit, ob id existimant factum, ut Dæda-
 lus illam tauro copularit. Sunt autē qui scientiā in por-
 tiones partiti in singulis partibus singuli elaborarint,
 alij in ijs quæ ad lunā, alij quæ ad Iouem, alij quæ ad so-
 lem pertinet cōgerētes, neq; nō cursum, ac motū & uim
 illorū. Atq; Endymion lunæ rationē tradidit. Phaeton
 solis cursum deprehendit, nō ille quidē uere, sed moriēs
 imperfectā artē reliquit. Hæc qui ignorant, Phaetonē
 solis filiū credunt, fabulāq; de illo haudquaq; uerā nar-
 rant, adijisse Solem patrē, ac postulasse ab eo, ut sibi li-
 ceret lucis currū moderari, illū id cōcessisse, monuisseq;

Xx 4. qua

Phryxus
Dædalus
Icarus

Phaeton
ls. 2.

qua ratione foret aurigandū, Phaetontē uero cōscense
 curru, partim ob aetate, partim ob imperitiā ita egisse,
 ut aliquādo esset uicinus terræ, aliquando longo sēmo
 tus spatio à terra, interim mortales frigus atq; æstus
 intolerabilis conficiebat. Ob hæc indignatū Iouem in-
 genti fulminis telo percussisse Phaetontem. Eum deie-
 ctum sorores circūstantes magno luctu prosequēban-
 tur, donec immutarent formas, quæ nunc sunt populi,
 ac lachrymarum uice, quibus fratrem deplorabant,
 electrū destillant. Haudquāq; hæc ita gesta sunt, neq;
 pium est his habere fidem, neq; soli fuit filius, neq; illi
 filius interiit. Sed narrant Græci & alia permulta fabu-
 losa, quibus ego nō admodū credo. Nam qui cōsentā-
 neum est credere Aeneam Veneris fuisse filium, aut
 Minoa Iouis, aut Ascalaphum Martis, aut Autolycū
 Mercurij. Verum hi homines p̄i Dijsq; grati fuerunt,
 eosq; nascentes, hunc Venus, illum Iuppiter, alium re-
 spiciebat Mars. Etenim qui patrefamilias sunt morta-
 libus, in hoc proginendi genere, ij ueluti parētes sibi si-
 milia producunt omnia, & colorē, & formā, & facta, &
 animū. At rex quidem Minos Iouis auspicijs, Aeneas
 formosus Veneris fauore natus est. Fur Autolycus. At
 ea furacitas illi ex Mercurio contigit. Iam uero nec Sa-
 turnum Iuppiter cōiecit in uincula, nec in tartara præci-
 pitem dedit, neq; cætera machinatus est, quæ putant
 homines. Verū Saturnus extremus mouet, proculq; à
 nobis

*Sorores phaetontis
 in populos*

*Quo homines
 sunt crediti filij
 deorum*

*Cur Saturnus
 ligatus*

nobis semotus est. Segnis illi motus, neq; facilis anima
aduersu mortalibus, atq; hanc ob causam illum stare
dicunt, ceu uinculis alligatū. Cæterū ingens aeris altitu
do tartarus appellat'. Sed potissimū ex Homeri poetæ
Hesiodicq; carminibus liceat intelligere priscorū fabu
las cum Astrologia cōsentire. Siquidē ubi Iouis catenā
narrat, ac Solis iacula, quæ quidē ego radiorū ictus esse
coniicio, tum urbes quas in clypeo finxerat Vulcanus;
præterea choream, & uineam, ad hæc quæcunq; de Ve
neris ac Martis adulterio dixit, deq; detectione, haud
aliunde, q̃ ex hac scientia sunt cōficta. Quandoquidē
Veneris & Martis cōcursus, Homericæ cantilenæ præ
bet argumentū, in alijs autem uersibus utriusq; diuer
sum effectum descripsit, Veneris, cum ait illi.

Tute Venus iucunda magis connubia cura.
Porro de belli negotijs,

Cuncta cito hæc curæ fuerint Marti atq; Minervæ.
Hæc cum intelligerēt ueteres illi, maxime diuinationi
bus utebant', nec eam otiosam esse putabant, adeo ut
nec urbes conderent, neq; moenia circumducerent, neq;
quenq; occiderēt, neq; ducerēt uxores, priusq; de singu
lis à uate respōsum accepissent. Deniq; nec ipsa Deorū
oracula, ab arte astrologica erant aliena. Verum apud
Delphos uirgo prædicendi munus administrat, quæ
celestem illam uirginē repræsentat, ac Draco sub trip
ode uocem ædit, quoniā & inter stellas Draco conspicit'.

Xx. 5. In Didymis

Ex Homeri
fabulis videmus
Celi congruentia
in omnijs fides

Apud Delphos uir
go respondet.
Draco sub
Tripode.

Fabule cum Astrologia cōueniunt

Lex Lycurgi. Non prodire in bellum ante plenilunium.

538 LVCIANVS DE ASTROLOGIA

in Didymis uero templum est Apollinis, & hoc, sicut
mihi uidetur, ex his Didymis, id est, geminis, qui cælo
sunt, appellatū. Vsq̃ adeo uero diuination uisa est illis
res sacra, ut Vlysses etiā cum errando fessus uellet certo
de rebus suis cognoscere, ad inferos penetrarit, nō quo
uideret umbras & locum inamœnū, sed quod cuperet
cum Tiresia colloqui. Qui simul atq; in locum peruene
rat, quē Circe mōstrarat, foueam fodit, oues mactauit,
cumq; complures essent umbræ, atq; inter has, matris
quoq; sanguinē bibere cupientes, nō prius ille permisit
ulli, ne matri quidē, q̃ Tiresia gustasset, coactusq; esset
sibi uaticinium ædere, potuitq; interim matris umbrā
uidere sitientē. Ad hæc Lycurgus Lacedæmonijs omnē
reip. administrationē è cælo temperabat, ac legem illis
dedit, ne quando in bellum prodirēt, ante pleniluniū.
Non enim existimabant eandem esse ciuitatis admini
strationē, crescente luna & euanescente, p̃pterea quod
omnia ab illa regerentur. Porrò Arcades soli hæc non
receperunt, nec in precio habuerunt Astrologiam, sed
iisdem ob imperitiā & stultitiā aiunt se luna antiquio
res esse. Proinde cum nostri maiores usq̃ adeo fuerint
Astrologiæ studiosi, hui⁹ ætatis homines partim aiunt
fieri non posse, ut homines finem inueniant diuinandi
scientiæ, propterea quod neq; certa sit, neq; uera, neq;
Martem aut Iouem nostra causa moueri in cælo, uerū
illis humanarū rerum nullam esse curam, neq; quicq;
esse eis

*Didymus ii.
geminis*

Cognosco.

*Vlysses matris
umbrā uidit.*

Lycurgus.

*Arcades non re
ceperunt Astrolo.*

esse eis cum his negotijs commercij, uerum secundum hos necessitate circumaguntur, partim dicunt Astrologiam non esse quidem mendacem, at inutilem. Non enim mutari uaticinio quæcuncq; fati's decreta instant. At ego sanè utrisq; respondere possum, stellas in cælo suo quidem motu uolui, cæterum obiter eius motus effectum ad nos peruenire. An uis equo corrente, & gal-
linis aut hominibus tumultuantibus, lapides subsilire, stipulasq; moueri uentis cursu cōcitatis, syderum uero uertigine nihil præterea effici, tum ab igni exiguo calor ad nos permanat, neq; nostra tamen causa quicq; erit ignis, neq; illi curæ est æstus noster, ab astris autē nihil ad nos defluit. At sanè fieri non potest, ut per Astrologiam ex malis bona faciamus, neq; mutare quicq; earum rerum, quæ ab illis ad nos demanant. Sed hanc utilitatem ars adfert utentibus. Bona multo ante delectant eos, qui uentura præscierint, mala uero facile cum imprudentibus uenerint, accipiunt. Neq; enim in illos irruunt, sed quia meditata expectatq; sunt, leuia mi-
tiq; uidentur. Hæc mea est de Astrologia sententia.

L V C I A N I D E A S T R O -
L O G I A , D E S . E R A S .
R O T E R O D A M O
I N T E R P R E -
T E . F I N I S .

IOANNES FRO

BENIVS LECTORI S. D.

HABES hic Luciani libellos ac dialogos va-
rios ab eloquentissimo ERASMO ROTHE-
RODAMO compatre nostro, uiro nunc
mihi sine honoris præfatione nominan-
do, felicissime latinitate donatos. Sed nō te lateat illum
in Icaromenippo, pag. 148. uers. 7. pro *ἐντροφέετῳ* dum
festinat *ἐντροφέετῳ* legisse, illo loco *ὅς ποινῆς ἐστὶν ἐντρο-
φέετῳ*. & scortabatur reddidisse, quod negociabatur
uertendum erat, aut merces importabat. Quod uerbi
sanè mutassemus, si in tempore nos quidam amicus
noster monuisset. In Timone pag. 296. uers. 22. pro loco
inrepet, loro increpet legatur. Porro quæ pro Tyrani-
cida Dedamationi Lucianicæ præfixa est epi-
stola, alteram Dedamationē, qua Luciano re-
spondet Erasmus, antecedere debet. Bene
Vale, & nostris Erasmiq; laboribus fe-
liciter frui. Apud indytm
Germaniæ Basileam.

LVCIANI

Cynicus,
Menippus siue Necromantia,
Philopseudes siue incredulus,
Tyrannicida,
MORI Declamatio Luciani/
cærespondens,

THOMA MORO BRI-
TANNO VICECOMI
TE ET CIVE LON-
DINENSI IN-
TERPRE-
TE.

ORNATISSIMO

DOCTISSIMOQVE VIRO THOMAE RVTHA
LO REGIO APVD ANGLOS SECRETA
RIO, THOMAS MORVS S. P. D.

SI QVISQVAM fuit unq̃ uir doctissi-
me, qui Horatianū praeceptum imple-
uerit, uoluptatemq; cum utilitate con-
iunxerit: hoc ego certe Lucianū in pri-
mis puto praestitisse. Qui & supercilio
sis abstinēs Philosophorum praeceptis, & solutioribus
Poetarū lusibus: honestissimis simul & facetissimis sali-
bus, uitia ubiq; notat atq; infectat mortaliū. Idq; facit
tam scite, tantq; cum fruge: ut quum nemo altius pun-
gat: nemo tamen sit, qui nō æquo animo illius aculeos
admittat. Quod quū nunq; non egregie faciat: fecisse
tamen mihi singulari quodam modo uidetur in tribus
his Dialogis: quos ob idipsum è tanto festiuissimorū
numero potissimum delegi, quos uerterem: alijs tamen
alios fortasse longe praelaturis. Nā ut è uirginibus non
eandem omnes, sed alius aliam, pro suo cuiusq; animo
praefert, deamatq;: non quā praecipuam tuto possit asse-
rere, sed quā sibi uideatur: ita è lepidissimis Luciani dia-
logis, alius aliū praepotat: mihi certe isti praecipue pla-
uerunt: neq; temere tamē (uti spero) neq; soli. Nam ut
à breuissimo incipiam: qui Cynicus inscribitur, quiq;
posse

posse uideatur ipsa breuiter contēni, nisi nos Horatius admoneret: saepe etiā in exiguo corpore uires esse praestantiores, ipsiq; minimas etiā gemmas esse uideremus in precio. In eius ergo delectu honorifico calculo mecū suffragatus est diuus Ioannes Chrysostomus, uir acerrimi iudicii: doctorum fermè omniū Christianissimus: & Christianorū (ut ego certe puto) doctissimus: quem usque adeo Dialogus hic delectabat, ut bonā eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis euangelium commentatus est, inseruit. Neque id immerito. Quid enim placere uiro graui, uerēque Christiano debuit, quā is dialogus: in quo dum aspera, paruóq; cōtenta, Cynicorum uita defenditur: mollis atque eneruata delicatorum hominum luxuria reprehenditur: Nec non eadem opera, Christianae uitae simplicitas, temperantia, frugalitas: deniq; arcta illa atque angusta uita, quae ducit ad uitam, laudatur. Iam Necromantia (nam hic secundo dialogo titulus est) non satis auspicato uocabulo, sed materia tamen felicissima, quā false taxat: uel Magorum praestigias, uel inania Poetarum figmenta: uel incertas quauis de re Philosophorum inter se digladiationes: Supere est Philopseudes: qui non sine Socratica ironia, totus uersatur (id quod titulus ipse declarat) in ridenda, coarguendāque mentiendo libidine: dialogus nescio certe lepidior ne, an utilior. In quo non ualde me mouet, quod eius animi

fuisse uidetur, ut nō satis immortalitati suæ confideret:
 atq; in eo fuisse errore, quo Democritus, Lucretius, Pli-
 nius, plurimiq; itidem alij. Quid enim mea refert quid
 sentiat his de rebus ethnicis, quæ in præcipuis habetur
 fidei christianæ mysterijs? Hunc certe fructum nobis
 afferet iste dialogus: ut neq; magicis habeamus præsti-
 gijs fidem, & superstitione careamus, quæ passim sub
 specie religionis obrepit: tum uitam ut agamus minus
 anxiam: minus uidelicet expauescētes tristitia quæpiam
 ac superstitiosa mendacia: quæ plerunq; tanta cum fi-
 de atq; autoritate narrantur: ut beatissimo etiam patri
 Augustino, uiro grauissimo, hostiq; mendaciorū acer-
 rimo: nescio quisnam ueterator persuaserit, ut fabulam
 illam de duobus Spurinīs, altero in uitam redeunte, al-
 tero decedente, tanq; rem suo ipsius tempore gestam
 pro uera narraret: quam Lucianus in hoc dialogo, mu-
 tatis tantum nominibus, tot annis anteq; Augustinus
 nasceretur, irrisit. Quo minus mireris, si pinguioris uul-
 gi mentes suis figmentis afficiant ij, qui se tum demum
 rem magnam confecisse putāt: Christumq; sibi deuin-
 xisse perpetuo, si cōmenti fuerint, aut de sancto aliquo
 uiro fabulam, aut de inferis tragediam, ad quam uetu-
 la quæpiam aut delira lachrymetur, aut pauida inhor-
 rescat. Itaque nullam ferè martyris, nullam uirginis
 uitam prætermiserunt, in quam non aliquid huiusmo-
 di mendaciorum inferuerint, pie scilicet: alioqui enim
 periculum

periculum erat, ne ueritas non posset sibi ipsa sufficere, nisi fulciretur mendacijs. Nec ueriti sunt eam religionē contaminare figmentis, quam ipsa ueritas instituit, & in nuda uoluit ueritate consistere: nec uiderunt usque adeo nihil istiusmodi fabulas conducere, ut nihil perniciosius officiat. Nempe (ut memoratus pater Augustinus testatur) ubi admixtum subolet mendacium: ueritatis ilico minuitur ac labefactatur autoritas. Vnde sæpe mihi suspicio suboritur: magnam huiusmodi fabularum partem, à uafis ac pessimis quibusdam nebulonibus, hæreticisq; confictam: quibus studium fuit, partim ex incauta, simplicium potius, quàm prudentium credulitate, uoluptatem capere: partim fabularū fictarum commercio, fidem ueris christianorum historijs adimere: quippe qui frequenter quædam, his quæ in sacra scriptura continentur, tam uicina confingunt, ut facile se dedarent, adludendo lusisse. Quamobrem quas scriptura nobis historias diuinitus inspirata commendat, eis indubitata fides habenda est. Cæteras uero ad Christi doctrinam, tanq̃ ad Critolai regulam, applicantes caute & cum iudicio, aut recipiamus, aut respiciamus: si carere uolumus, & inani fiducia, & supersticiosa formidine. Sed quo progredior? epistola ferè iam librum superat: nec interim tamen uerbum de tuis laudibus ullū, in quas alius fortasse totus incubuisset: quarumq; citra ullam adulandi suspensionem uberrimam

tibi materiam præbuisſent (ut cæteras uirtutes tuas
omittam) uel egregia doctrina tua, ſummâq; in rebus
agendis prudentia: quam tot in diuerſis nationibus, in
tam arduis negotijs, tam feliciter actæ legationes deda-
rant: uel ſingularis fides, grauitasq; quam niſi ſatis per-
ſpectam, exploratamq; habuiſſet, nunq; te prudentiſſi-
mus princeps ſibi à ſecretis eſſe uoluifſet. Sed cæterarū
uirtutum tuarum prædicationi unica modestia tua re-
luçtatur: quæ facit, ut quum laudanda tam libenter fa-
cias: feciſſe te tamen non libenter audias. Parco igitur
pudori tuo: hoc unum duntaxat abs te precatus: ut

has in græcis literis ſtudiij mei primitias æquo ani-
mo ſuſcipias: ſinaſque ut qualecunq; apud te

ſint amoris, officiūq; in te mei monumen-

tum: quas tibi ſim auſus eo maio-

ri fiducia committere: quod

etſi tam acre tibi indi-

ciū ſit: ut quicquid

erratum fue-

rit, nemo

penetrantius

uideatis tamen eſt

ingenij tui candor, ut

nemo libentius conuiuat.

Vale.

LVCIANI CYNII

CVS, THOMA MORO INTERPRETE.

Personæ LVCIANVS ET CYNICVS.

LVCIANVS.

VID TV tandem: barbam
quidem habes, & comā, tu-
nicam non habes: nudusq;
conspiceris, ac sine cakeis: de-
lecta nimirum uaga, inhu-
manaque ac ferali uita: tum
proprio corpore contra q̄
faciūt cæteri, semper usus in
cōmode, nunc huc, nūc illuc

circuis: in arido præterea solo cubans: adeo ut plurimū
etiam sordium, tritum isthoc pallium referat: alioqui
nec ipsum, uel tenui filo, uel molle uel florulentū. CYN.
Neq; enim indigeo: siquid est huiusmodi: ut compa-
retur facillime, dominóq; minimum exhibeat negocii: id
inquam mihi sufficit. At tu per Deos dic mihi: putas
ne esse in luxu uitiū? LV CIA. Immo admodū. CYN.
Contra in frugalitate uirtutem? LV CIA. Admodum.
CYN. Cur igitur tandem quū me uideas uiuentē fruga-
lius q̄ uulgo faciunt homines: eos uero sumptuosius:
me, nō illos arguis? LV CIA. Quia nō frugalius per Io-
nē uideris mihi, sed egētius uiuere: immo uitā omnino
egenam

egenam atq; inopem. Nam tu nihil à mendicis differre
 qui cibū mendicant in diem. CYN. Vis ergo uideamus
 (quādoquidem huc processit oratio) quidnā inopia sit:
 quidq; rursus copia? LVCIA. Si tibi quidē ita uidetur:
 CYN. Nūquid ergo satis id cuiq; est, quicquid ipsius
 explet necessitatem: an aliud quippiam dicis? LVCIA.
 Esto istud. CYN. Indigētia uero quicquid cuiusq; usui
 deest: nec eo quo sit necesse peruenit? LVCIA. Scilicet.
 CYN. Nihil igitur meis in rebus deest. Nihil enim in
 his est, quod necessitatem non expleat meā. LVCIA.
 Quo pacto istud ait? CYN. Scies si consyderes in quē
 usum eorum quodq; paratum est, quorū egemus: ut
 domus, an non tegumenti gratia? LVCIA. Maxime.
 CYN. Quid uestis: cuius gratia? nōne tegumēti etiam
 ipsa? LVCIA. Sane. CYN. At ipso per Deos tegumen-
 to, cuius rei gratia indiguerimus: nonne ut melius se ha-
 beat id quod tegitur? LVCIA. Mihi quidē sic uidetur.
 CYN. Vtrum igitur tibi peius se habere hi uidētur pe-
 des? LVCIA. Nescio. CYN. Atqui hoc pacto didiceris:
 quodnam pedum officiū est? LVCIA. Ingredi. CYN.
 An deterius ergo ingredi pedes tibi uidentur mei, q̄ aliq-
 rum? LVCIA. Istud uero fortasse non. CYN. At non
 possent, seu sese melius seu deterius haberent, officium
 suum præstare? LVCIA. fortasse. CYN. Pedibus ergo
 nihilo peius affectis uideor, q̄ alijs? LVCIA. Nō uide-
 ris. CYN. Quid corpus uero meum? Num deterius q̄
 reliquorū

reliquiturum? Nempe si deterius se haberet, esset idem imbecillius: corporis quippe uirtus robur est. An meū ergo debilius? LV CIA. Non uidetur. CYN I. Neq; pedes ergo tegumento uidentur egere, neq; reliquū corpus. Quippe si egerent, male haberent. Egestas etenim omnino mala, ac peius habere se facit, ea quibuscūq; ad fuerit. At ne ali quidem deterius corpus uidetur meū, quod quibuscūq; cibis alitur. LV CIA. Manifestū est id quidem. CYN. Nam nec uegetum esset, robustūq; si aleretur male. Mala si quidem alimēta corpus tabesciunt. LV CIA. Ista quidē ita se habent. CYN I. Quo pacto igitur, dic mihi, his ita se habentibus, me arguis, uitamq; improbas meā, ac miseram prædicas? LV CIA. Ideo per Iouē, quod quū natura (quā tu colis) ac super terrā in cōmuni statuerint: ex ea multa nimirū ac bona adiderint, ut nobis omnia superessent abunde: non in necessitatē modo, uerū in uoluptatē quoq; tu tamē horum omniū, aut maximæ saltē partis expers es: nec eorum quoq; frueris nihilo certe magis, q̃ feræ. Nempe aquā bibis, quā etiā bibūt feræ: Comedis uero quicquid offenderis, quēadmodū canes: tū cubile nihilo melius canibus habes: quandoquidē gramē tibi sufficit, quēadmodū & illis: palliū præterea circūfers, nihilo mendico decentius. Quanq; si tu his contentus recte sapis, tum Deus pfecto neutiq; recte fecit: primū quod oues efficit pingues: deinde uites dulcis uini feraces: ac reliquum

deinde apparatus uarietate mirabilem, & oleum & mel
& reliqua: omnia ut nos haberemus, edulia quidē omni
gena haberemus: potū dulcem haberemus, pecunias
haberemus, mollem lectum haberemus. Præterea pul
chras domos, ac reliqua demū omnia mirum in modū
preparata. Nam & ipsa quoq; artū effecta Deorū do
na sunt. At uiuere omnibus huiusce bonis priuatū, id
fuerit profecto miserū, etiam si ab aliquo quopiā priue
ris. Quemadmodū hi qui seruantur in uinculis. Longe
uero miserius, si quis ipse sese omnibus bonis priuet. Nā
ea demū manifesta insania est. CYN. Et recte quidem
fortasse dicis. Verū istuc dic mihi: Siquis diuite quopiā
alacriter atq; humane, quin prolixè quoq; exhibēte cō
uiuū, tum hospites excipiēte, & multos simul, & omni
genos: alios quidem imbecillos, alios autē robustos: de
inde apponente multa, atq; omnigena: si quis, inquam,
omnia corripiat, omniāq; deglutiāt: non ea tantū quæ
uidina sunt, sed ea quoq; quæ procul absunt, prepara
ta uidelicet inualidis: ipse tamen ualens, quū unū dun
taxat uentrē habeat, nec multis ut nutriatur indigeat:
diutius tamen q̃ alij multi immoretur: hic uir cuiusmo
di tibi uidetur esse: probus ne? LV C I A. Non mihi qui
dem. CYN. Quid uero, num temperans? LV C I A. Ne
id quidem. CYN. Quid uero si quis eiusdē mensæ par
ticeps, multa illa ac uaria negligat, uno quopiam ex his
quæ proxime apponūtur, electo: quū satis in suam ha
beat

beat necessitatē, id decenter edat, eoque solo utatur: cetera illa ne respiciat quidē, an non hunc temperatiorē & meliorē uirum illo putabis? LV CIA. Ego certe. CYN. Vtrū ergo iā intelligis, an me oportet dicere? LV CIA. Quidnā? CYN. Quod Deus illi quidē pulchre cōiuiuiū instruētī similis est: ut q̄ apposuerit multa ac uaria, atq̄ omnigena: uti essent quæ cuiq̄ cōueniant: alia quippe ualentibus, alia rursus ægrotantibus: atq̄ alia quidē robustis, alia uero inualidis: nō ut om̄ibus utamur om̄es, sed ut his utantur singuli, quæ suæ cuiusq̄ naturæ cōueniunt: & ex his ipsis, quacūq̄ re maxime quēq̄ indigere cōtigerit. At uos illū qui per insatiabilitatē atq̄ incōtinentiā om̄ia corripit refertis: ut q̄ rebus uti uelit om̄ibus, & undecūq̄ partis, nō solis contenti præsentibus: existimātes propriā quidem neq̄ terrā, neq̄ mare sufficere: sed importātes ab ipsis usq̄ terræ finibus uoluptates, patrijsq̄ rebus peregrina præferētes, sumptuosaq̄ frugalibus: atq̄ ea quæ difficile comparantur his quæ sunt comparatu facilia. In summa deniq̄ molestias, malq̄ potius eligentes, q̄ absq̄ molestijs uiuere. At isti quidem plurimi ac preciosi, beaticq̄ apparatus, quibus exultatis, per magnam ad uos miseriam, erumnaīq̄ perueniunt. Aurum ipsum tam optabile, si libet, argentūq̄ consydera: domus cōsydera sumptuosas, uestes operosas consydera: atq̄ eius generis omnia, quanto negotio emuntur, quot laboribus, periculis: imo san-

guine, ac cæde, quantôq; hominū interitu: nō ideo solū qd' dū nauigant, propter ista pereunt cōplures: ac dum quærūt, parantq; grauia perferunt: sed ob id quoq; qd' digladiationes multas pariūt, quodq; ob ea insidiātur inuicē: & amicis amici, & parētibus liberi, & maritis cōiuges. Sic opinor Eriphylen q; auri gratia pdidisse maritū. Atq; hæc quidē omnia fiunt: quū tamē uestes illæ uariæ nihilo magis quicq; queant calefacere: auratq; illa ædificia nihilo prorsus magis tegant: nec pocula illa argentea potui quicq; magis conducant. Sed nec aurei illi, nec eburnei item lectuli, somnū suauiorē præbeant: imo uidebis frequēter in eburneo lecto, sumptuosiq; stromatibus, beatis illis somnū cōtingere nō posse. Præterea omīgenæ illæ circa edulia curæ, nihilo magis alūt: quin tabefaciūt potius corpora, ipsedēq; morbos ingerant. Quid autē dicere attinet, libidinis gratia quātas molestias mortales & faciūt, & patiūtur: quanq; facile est isti cupiditati mederi, nisi quis uelit indulgere delitijs. At ne hæc quidē insania, corruptelāq; sufficere uideatur mortalibus: sed iam rerū etiā usum puertunt, singulis rebus ad id utentes, ad qd' minime paratæ sunt: quæ admodū lecto si quis uti carpēti loco uelit, ac tanq; curru. LVCIA. Quisnā is est? CYN. Vos, inquā, qui hominibus tanq; iumētis utimini. Nā eos iubetis, ut lecticas tāq; currus in ceruicibus ferāt. Ipsi uero in sublimi residetis delicati, atq; homines pīnde tanq; asinos aurigamini:

mini:imperantes ut hac, nō illac eant:& qui hæc facitis maxime,isdem maxime beati uidemini. Tum hi qui piscium carnibus nō tantū ut alimentis utuntur:uerū tincturas etiā quasdā ex his machinātur:eos dico,qui purpurā tingunt:nōne & hi præter naturā his utūtur,quæ à Deo præparata sunt:LV CIA. Non per Iouē:siquidē tingere etiā potest nō comedi tantū purpuræ caro.CY. At nō in id tamen nata est.Nā & craterē quispiā,si præter naturam detorqueat,ollæ loco posset uti:nec in id tamen paratus erat.Sed quo pacto posset quispiam uniuersam illorū infelicitatē percurrere, quæ tanta est? At tu me quoq; qd' nolo eius esse particeps,incusas. Viuo ego tamē quēadmodū modestus ille:his uidelicet duntaxat,quæ mihi apponunt uestēs,ac frugalissimis utēs. Varijs uero illis atq; om̄igenis minime inhiās. Ac deinde quū paucis egeā,ac minime multis utar:ferinā tibi uideor uitā uiuere.Atqui hac ratiōe tua Dñ,pfecto in periculū ueniūt:ne & ipsi sint feris etiā deteriores:quippe q rei nullius indigēt. Verū ut exactius intelligas, cuiusmodi horū utrūq; sit:uel paucis uidelicet egere,uel multis:cōsydera quod pluribus egent:primū pueri q̄ adulti:deinde mulieres q̄ uiri: tum ægroti q̄ ualentes:atq; omnino in summa,inferiora quælibet præstantioribus pluriū indigent:proinde Dñ omnino nullius egent rei, q uero ad Deos accedūt proxime q̄ minimis egēt. An Herculē putas omniū hominū præstantissimū:quippe

diuinū uirum, deūq; recte creditū miserum tūc fuisse
quū circuiret nudus, pelle dūtaxat indutus: harum re-
rum nostrarū nihil desyderans. At ille miser profecto
non erat: quippe qui miserā ab alijs propulsabat: neq;
rursus pauper, qui terra, mariq; dominabat. Nempe
quocūq; intendisset impetū, omnes quaqua uersum sa-
perabat: nec in quenq; sui tēporis incidit, q se uel aequa-
rit unq;, uel uicerit, quoad ex humanis excessit. At tu illi
stromata putas, calceosq; defuisse: atq; ob id mūdum
obambulasse tantū uirum. Dicendū profecto non est.
Sed cōtinens erat ac fortis: & moderate uiuere uolebat,
non indulgere delitijs. Quid Theseus eius discipulus?
An non rex erat Atheniensium omniū, ac filius etiā, ut
ferunt, Neptuni: sua certe tempestate fortissimus. Atta-
men ille quoq; uoluit sine calceis esse, ac nudus ingredi:
barbarūq; & comā nutrire placuit ei: nec ei tamen solū,
sed omnibus etiā ueteribus placuit: nēpe meliores erāt
q; uos: atq; adeo ne sustinisset quidē eorū quisq; ali-
quid huiusmodi, nihilo profecto magis q; leo quispiā
se se tonderi. Siquidem carnis molliciē ac lauorem dece-
re mulieres existimabāt: ipsi uero sicuti erant, ita uideri
quoq; uiri uolebant, ac barbā quidem cultum uiri duce-
bant: quēadmodū in equis iubam, in leonibus barbā,
quibus Deus splendoris quandā atq; ornamenti uenu-
statem dedit: sic & uiris barbā adiunxit. Illos igitur ego
aemulor: ueteres, inquam, illos imitari uolo, huius uero
tempesta-

tempestatibus homines nō æmulor mirabilis huius felicitatis nomine: quā in epulis & uestibus habent, dum poliunt ac laeuigant singulas corporis partes, ac ne secretiorum quidē ullam, ita ut instituit natura, dimittētes. At mihi certe pedes opto, ut nihil equinis differant, quales Chironis fuisse ferunt. Tum ut ipse stromatis nō egeā more leonū, nec cibo egeam magis exquisito, q̃ canes. Contingat præterea mihi, ut terra quæuis mihi per se pro cubili sufficiat. Domū uero ut mundū hunc existimem. Alimenta demū ut ea deligā, quæ facillime comparari possint. Aurū uero, argentūmq; ne desyderem unq̃, neq; ego, neq; meorum amicorū quisq̃. Omnia nāq; mala inter homines ex horū cupiditate nascunt. & seditiōes, & bella, & insidiæ, & cædes. Hæc omnia fontem habent plus habendi cupidinem. At hæc à nobis abscedat procul, ne unq̃ plus satis appetā: minus uero quū habeā, ferre æquo animo ualeam. Nostra quidē ita se habent. Plurimū profecto à uulgi sententijs ista dissentiūt. Neq; quicq̃ ergo mirandū est, si ab his differimus habitu, à q̃bus tantū differimus instituto. Sed te demiror, quonā pacto quū suam quādā citharædo uestē tribuas, cultūmq; atq; adeo tibicini suū, & tragædo suū: bono uiro cultū, uestēq; propriā nullam existimas: sed eandē ei cum uulgo habendā censēs, idq; quū uulgus malum sit. Quod si bonorum cultus proprius debet esse ullus: quinam deceat magis q̃ hic meus, qui

maxime

maxime luxuriosis pudendus sit: quemq; illi maxime
auerſentur: Cultus ergo meus huiusmodi est, squalidū
esse, hirsutum esse, tritū pallium indui, comā producere,
ac sine calceis ingredi. Vester uero Cinædorum orna-
tus simillimus est: nec dignoscere uos quisq; ab illis pos-
sit: neq; colore uestium, neq; mollitiē, neq; camisiarum
numero, neq; lacernis, neq; calceis, neq; capillorū cura,
neq; odore. Nam & redoletis ut illi, iam præsertim uos
qui estis felicissimi. Et quidē quid facias, quū uir eundē
cum Cinædis odorem oleat: Etenim in ferendis labori-
bus nihil illis præstatis. Voluptatib⁹ uero nihilominus
q̃ illi superamini: eadem comeditis: eodē modo dormi-
tis, atq; inceditis: imo uero incedere non uultis, sed ge-
stari potius, rānq; sarcinæ, aliq; ab hominibus, aliq; uero
à iumentis. At me pedes ipsi gestant quocūq; sit opus.
Egōq; & frigus tolerare sufficio, & calorē pati: eāq; quæ
Dij obtulerint, minime moleste ferre: ideo uidelicet, q̃a
miser sum. Vos uero propter hanc felicitatē nulla estis
fortuna contenti: sed omnium poenitet, ac præsentia
ferre non potestis: absentia desideratis, hyeme qui-
dem optantes æstatē, æstate rursus hyemē: atq; in calo-
re frigus, in frigore uicissim calorem: quēadmodū agro-
tantes, morosi semper & queruli: quod in illis quidē fa-
cit morbus, in uobis uero mores. Atq; hæc ita quū sint:
iam nos in uitam uestram traducere æquū censetis, no-
strāq; corrumpere: quū saepe male consulta sint, quæ
facitis,

facitis, ipsiſq; ſitis in ueſtris ipſorum negocijs minime circūſpecti: nihilq; eorum iudicio ac ratione, ſed cōſuetudine cupiditatis faciatis. Quāobrem nihil proſecto differtis uos: ab his qui torrente feruntur. Illi quippe quocunq; fluxus intenderit, eo rapiuntur: & uos itidē quocunq; libidines. At ſimiliter quidem uobiſcum agitur: ut cum quodam qui equum inſanum aſcenderat. Equus igitur uirum corripſit abſtulit. Hic uero amplius iam deſilire equo corrente non poterat. Quidam uero quum occuriſſet ei: rogauit quonā tenderet. Hic reſpondit: quocūq; huic uidetur, equum demōſtrans. Quod ſi uos quiſq; roget, quo feramini: ſi uerum uultis dicere, dicetis in uniuerſum quidem quocūq; uideatur affectibus: ſigillatim uero, interdū quocū uoluptatis: interdum quocūq; ambitionis: interdum rurfus quo luci ſtudio. Quin interdum ira, interdum metus, interdum aliud quippiam huiuſmodi uos auferre uidetur. Necq; enim unum duntaxat equum uos, ſed multos inſilientes, nunc hunc, nunc illum, furioſos quidem omnes auehimini. Auferunt ergo uos in barathrum, ac prærupta. Vos tamen priuſq; cadatis caſuros uos eſſe neſcitis: at hoc detritum pallium quod uos ridetis comāq; habituſq; meus tantam habet uim, ut uitā mihi quietam præbeat: utq; agam quicquid uolo, uerſerē cum quibus uolo. Nempe ex indoctis, atq; ineruditis hominibus nemo me adire uoluerit, ob hunc habitum. At

AA molles

molles etiam qui sunt adhuc admodum procul deducunt. Congrediuntur uero scitissimi atq; modestissimi: & qui uirtutem cupiunt, hi potissimum congregiuntur mecum: horum ego consuetudine delector. Eorum uero fores qui homines uocantur, nō obseruo: tum coronas aureas ac purpuram pro fastu habeo: atq; homines ipsos derideo. At ut cultum hunc intelligas: non bonos modo uiros, sed ipsos etiam deos decere: atq; eum deinde, si libet, irrideas: deorum statuas considera: utri uideantur uobis ne, an mihi similiore: neq; Græcorum solum: sed barbarorum etiam templa circumspicias: utrū ipsi dī, ut ego, comati, barbatiq; sunt: an quemadmodum uos, rasi finguntur atq; pinguntur. Quin plurimos etiam sine tunicis conspicias: ut me nunc esse uides. Quo pacto igitur audeas posthac hunc habitum nitio dare: quum deos etiam decere uideatur?

LVCIANI CYNICI
THOMAS MORO
INTERPRE
TE, FINIS.

MENIPPVS SIVE

NECROMANTIA LVCIANI THO

MA MORO INTERPRETE:

MENIPPVS, PHILONIDES.

MENIPPVS.

ALVE atrium, domusq; ue
stibulum meæ:

Vt te lubens aspicio luci
redditus.

PHILO. Nū nam hic Me
nippus est canis ille? Non
herde alius: nisi ego forte
ad Menippos omneis hal
lucinor. At quid sibi uult ha

bitus huius insolentia? claua, lyra, leonis exuuiæ? Ad
eundus tamen est. Salue Menippe. Vnde nobis adue
nisti? diu est quod in urbe non uidimus. MENIP.

Adsum reuersus mortuorum è latibulis,

Foribusq; tristium tenebrarum nigris:

Manes ubi inferi manent superis procul.

PHILO. O Hercules clam nobis Menippus uita fun
ctus est: reuixitq; denuo? MENIP.

Non, sed me adhuc uiuū recepit tartarus.

PHILO. Quanam causa tibi fuit nouæ huius atq; in
credibilis uia? MENIP.

AA 2 Iuuenta

Iuuenta me incitauit, atq; audacia:

Quàm pro iuuenta haud paululum impotentior:
PHILO. Siste o beate Tragica: & ab iambis descen-
dens sic potius simpliciter eloquere: quàm hæc ue-
stis: quæ causa tibi itineris inferni fuit: quū alioqui neq;
iucunda neq; delectabilis sit uia: MENIP.

Res dilecte grauis me infernas egit ad umbras.

Consulerem manes ut uatis Tiresiai.

PHILO. Atqui deliras: alioqui non hoc pacto caneres
apud amicos consarcinatis uersibus. MENIP. Ne mire-
ris amice: nuper enim cum Euripide atq; Homero uer-
satus, nescio quo pacto uersibus sic impletus sum: ut
numeri mihi in os sua sponte confluant. Verum dic mi-
hi quo pacto res humanæ hic se habent in terris: & qd
nam in urbe agitur: PHILO. Nihil noui. Sed quemad-
modum prius actitabant: rapiunt, peierant, foenerant,
usuras colligunt. MENIP. O miseri atq; infelices. Nesci-
unt enim, qualia de nostris rebus nuper apud inferos
decreta sunt, qualesq; sorte iacti sunt in diuites istos
calculi: per quos Cerberum nullo pacto poterunt effu-
gere. PHILO. Quid ais? Noui ne aliquid apud inferos
nostris de rebus decretum est: MENIP. Per Iouem: &
quidem multa uerum prodere non licet: neq; arcana
quæ sunt reuelare: ne quis forte nos apud Rhadaman-
thum impietatis accuset. PHILO. Nequaquæ Menippe
per Iouem, ne amico sermonem hunc inuideas. Nam
apud ho-

apud hominem tacendi gnarum, & initiatū prater ea
 sacris edisseres. MENIP. Dura profecto iubes, & neuti-
 q̃ tuta: uerum tui gratia tamen audendum est. Decre-
 tum est ergo: diuites istos ac pecuniosos aurum tanq̃
 Danaen seruantes abstrusum. PHILO. Ne prius o bea-
 te quæ sunt decreta dixeris: q̃ ea percurras om̃ia quæ
 abs te audire libentissime uelim: Quæ uidelicet descen-
 sus causa fuerit: quis itineris dux: deinde ex ordine, &
 quæ illic uideris, & quæ audieris om̃ia. Verisimile est
 em̃ te, quū res pulchras uidendi curiosus sis, eorū quæ
 uisu aut auditu digna uidebant̃ nihil omnino præter-
 misisse. MENIP. Parendū etiā in his tibi est. Nā quid
 facias, urgēte amico? Ac primum sanè tibi expediam,
 quæ res animum meum ad hunc descensum impu-
 lerint. Ego igitur quum adhuc puer essem: audirem q̃
 Homerum atq̃ Hesiodum, seditiones ac bella canen-
 tes: non semideorum modo, sed ipsorum etiam deorū,
 adulteria quoq̃, uiolentias, rapinas, supplicia, patrum
 expulsionēs, & fratrum & sororū nuptias. Hæc me her-
 de om̃ia bona pulchrāq̃ putabam, & studiose erga ea
 afficiebar. Postq̃ uero in uirilem iam ætatem perueni-
 rem: hic leges rursus iubētes audio poetis apprime cō-
 traria, neq̃ uidelicet adulteria committere, neq̃ seditio-
 nes mouere, neq̃ rapinas exercere. Hic igit̃ hæsitabun-
 dus cōstiti: incertus om̃ino quo me pacto gererē. Neq̃
 enim deos unq̃ putauī moechaturos, aut seditiones

inuicem fuisse moturos: nisi de his rebus perinde ac bonis iudicassent. Neq; rursus legumlatores his aduersa iussuros: nisi id conducere existimarent. Quoniam igitur in dubio eram: uisum est mihi philosophos istos adire, atq; his me in manus dederę, rogareq; uti me utcumq; liberet uterentur: uitęq; uiam aliquam simplicē ac certam ostenderent. Hęc igitur mecum reputans ad eos uenio: imprudens profecto, quod me ex fumo (ut aiunt) in flammam conijcerem. Apud enim hos maxime diligenter obseruans summā repperi ignorantia, omniacq; magis incerta: adeo, ut prę his ilico mihi uel idiotarū uita iam aurea uideret. Alius etenim soli me iussit uoluptati studere, atq; ad eum scopū uniuersum uitę cursum dirigere. In eo ipsam sitam esse felicitatē. Alius rursus omnino laborare, corpusq; siti, uigilijs, ac squalore subigere, misere semper adfectum, contumelijsq; obnoxium assidue: Hesiodi sedulo inculcans celebria illa de uirtute carmina, & sudorū uidelicet, & acdiuē in uerticē mōtis ascēsum. Alius cōtēnere iubet pecunias, earūq; possessionē indifferētē putare. Alius cōtra bonas ipsas etiā diuitias esse pñciat. De mūdo uero quid dicam: de quo ideas incorporeas, substantias, athomos, & inane, ac talē quandā pugnantīū inuicem nominū turbā in diē audiebā: & qd' absurdorū omniū maxime fuit absurdū, de contrarijs unusquisq; quū diceret, inuincibiles admodum rationes ac persuasibiles adfe-

adferēbat: ut nec ei qui calidum, nec ei qui frigidum idē
prorsus esse contenderent, contra quicq; hiscere potue
rim, atq; id: quum tamen manifeste cognoscerem fieri
nuncq; posse: ut eadē res calida simul frigidāq; sit. Pror
sum igitur tale quiddā mihi accidebat, quale solet dor
mitantibus, ut interdū capite annuerem, interdum cō
tra abnuerem. Præterea quod multo erat istis absur
dus, uitam eorū diligenter obseruans, comperi eam cū
ipsorum uerbis præceptisq; summopere pugnare. Eos
enim qui spernendam censebāt pecuniam, auidissime
conspexi colligendis diuitijs inhiare, de scēnore litigan
tes, pro mercede docētes. Omnia deniq; nūmorū gra
tia tolerantēs. Ii uero qui gloriā uerbis aspernabantur,
oēm uitæ suæ rationē in gloriā referebāt. Voluptatem
rursus oēs fermē palā incessebāt. Clanculū uero ad eā
solā libēter cōfluebant. Ergo hac quoq; spe frustratus
magis adhuc ægre molestēq; tuli. Aliquantulū tamen
inde memet consolabar: quod una cū multis & sapien
tibus & celeberrimis uiris ipse insipiēs q; essem, atq; ue
re adhuc ignarus oberrare. Percuigilātī mihi tādē, atq;
hisce de reb⁹ mecū cogitātī, uenit in mētē: ut Babylonē
pfect⁹ magorū aliquē ex Zoroastri discipulis ac succes
sorib⁹ cōuenirē. Audierā siqdē eos infernī portas carmi
nibus qbusdā ac mysterijs aperire: & quē libuerit illuc
tuto deducere, ac rursus inde reducere. Optie ergo me
facturū putauī: si cū horū quopiā de descensu pacifcēs
Tiresiā

Tiresiam Boeotium consulerem, ab eoq; perdiscerem (quippe qui uates fuerit & sapiens) quæ uita sit optima: quâq; sapientissimus quisq; potissimum elegerit. Ac statim quidem exiliens q̃ poteram celerrime Babylonem uersus recta contendere. Quo quum uenio, diuersor apud Chaldaeorum quendam hominem certe sapientem, atq; arte mirabilem: coma quidem canum, admodumq; promissa barba uenerabilem. Nomen autem illi fuit Mithrobarzanes. Orans igitur obsecrâsq; uix exorauit: ut quauis mercede uellet, in illam me uiam deduceret. At tandem homo me suscipiens primū quidem dies nouem ac uiginti cum luna simul incipiens abluuit ad Euphratem: mane solem orientē uersus perducens, ac sermonem quempiam longum mustitans: quem non admodum exaudiebam. Nam (quod in certamine præcones inepti solent) uolubile quiddam atq; incertum proferebat, nisi quod quosdam uisus est inuocare dæmones. Post illam igitur incantationem ter mihi in uultum spuens deducit rursus, oculos nūsq; in obuium quenq; deflectens. Et cibus quidem nobis glandes erant, potus autem lac atq; mulsum & Choespi lymphe: lect⁹ uero in herba sub dio fuit. At postq; iam præparati satis hac dieta sumus, medio noctis silentio ad Tigridem me fluuium ducens, purgauit simul atq; absterxit: facēq; lustrauit ac squilla: tum pluribus itidem alijs: & magicum simul illud carmē submurmurans, dein

rans, deinde totum me iam incantans, ac ne a spectris
laderer circumiens, reducit domum, ita ut eram recipro-
cantem, ac reliquum iam nauigationi dedimus. Ipse
igitur magicam quandam uestem induit, Medorum
uesti ut plurimū similem, ac me quidem his, quæ uides
ornauit, claua uidelicet, ac leonis exuujs, atq; insuper
lyra. Iussit præterea ut nomen si quis me roget Menip-
pum quidem ne dicerem, sed Herculem, Vlyssē, aut
Orpheū PHILO. Quid ita o Menippe? necq; em̄ cau-
sam aut habitus, aut nominis intelligo. MENIPPVS.
Atqui perspicuum id quidem est, ac neutiq; arcanum.
Nam hi qui ante nos ad inferos olim uiui descēderant,
putauit si me his assimilaret, fore ut facilius Aeaci cu-
stodias fallerem, atq; nullo prohibente transire, utpote
notior tragico admodum illo cultu emissus. Iam igitur
dies apparuit, quum nos flumen ingressi in recessum
incumbimus. Parata siquidem ab illo fuerant, cymba,
sacrificia, mulsa, & in id mysterium deniq; quibuscunq;
opus erat. Hæc postq; ergo quæ prompta erant impo-
suimus, tum nos quoq; anxij, ac uagientium more la-
chrymantes ingredimur, atq; aliquantisper quidem in
fluuiō ferimur, deinde in syluam delati sumus, ac lacum
quendam in quē Euphrates conditur. Tum hoc quoq;
transmisso, in regionem quandam peruenimus solam,
syluosam atq; opacam, in quā descendentes (præibat
enim Mithrobarzanes) & puteum effodimus, & oues
BB iugulamus.

iugulamus, & foueam sanguine conspergimus. At magus interim accensam facem tenens, haud amplius iam summisso murmure, sed uoce quæ poterat maxima damitans, daemones simul omnes conuocat, Poenas, Erinnes, Hecatem nocturnam, excelsamque Proserpinam, simulque polysyllaba quædam nomina barbara, atque ignota commiscet. Statim ergo tremere omnia, & rimas ex carmine solum ducere, ac porro Cerberi latratus audiri, & iam res planè tristis ac moesta fuit, Umbrarum at timuit rex imis sedibus Orcus. Ac protinus quidem inferorum patebant plerique, lacus pyriphlegethon, ac Plutonis regia. Tum per illum descendentes hiatum Rhadamanthum propemodum metu, reperimus extinctum. Ac Cerberus primum quidem latrabat commouitque sese. At quum ego lyram celeberrime correptam pulsassem, cantu statim sopitus obdormit, deinde posteaque ad lacum uenimus, tranare ferè non licuit. Iam enim onustum erat nauigium, & eiulatu certe plenum. Vulnerati quippe in ea nauigabant omnes, hic femur, ille caput, alius alio quopiam membro luxatus, usque adeo, ut mihi certe ex bello quopiam adesse uiderent. At optimus Charon quum leonis uideret exuias, esse me ratus Herculem recepit, transque uexit libens, tum exeuntibus quoque nobis monstrauit semitam. Sed quoniam iam eramus in tenebris, praecedit quidem Mithrobarzanes, ego autem à tergo continuus illi comes adhareo, quoad in pratum quoddam

quoddam uenimus maximū, asphodelo confitum, ubi circumfusæ undiq; mortuorū stridulæ nos sequuntur umbræ. Tum paulo procedētes longius ad ipsum Minois tribunal accessimus. Erat ipse quidē in solio forte quodam sublimi sedens. Astabant autem illi Poenæ, Tortores, mali Genij, Furia. Ex altera parte plurimi quidā adducti sunt ex ordine longa fune uincti. Dicebantur autē adulteri, lenones, mœchi, homicidæ, adulatores, sycophantæ, ac talis hominum turba quiduis in uita patrantium. Seorsum autem diuites ac sceneratores prodibant pallidi, uentricosi, ac podagrici, quorum quisq; trabe uinctus erat, ferri pondere duorū talentorum imposito. Nos igitur astantes, & quæ fiunt omnia conspiciamus, & quæ dicuntur auscultamus. Accusant autē noui quidam atq; admirabiles rhetores. PHILO. Quinam ergo hi per Iouem sunt, ac ne isthuc quidem te pigeat dicere. MENIP. Umbras ne unq; istas nosti, quas opposita soli reddunt corpora? PHILO. Quid nī? MENIP. Hæ nos igitur quum primū functi uita sumus accusant, testantur, atq; redarguunt, quicquid in uita peccauimus, & sanē quædam ex his digne admodum fide uident, utpote nobiscum uersatæ semper, nostrisq; nusquam digressæ corporibus. Minos igitur curiose quemlibet examinans impiorum, relegabat in coetum, poenas ibi sceleribus suis dignas luiturum. In hos præcipue ramen incenditur, quos opes dum uiuerent, ac

BB 2 dignitates

dignitates inflauerant, quiq; adorari se ferè expectabant, nimirum perituram eorum superbiam fastumq; detestatus, quippe qui non meminissent mortales ipsi quum sint, sese bona quoq; mortalia consequutos. At nunc splendida illa exuti omnia diuitias inquā, genus, munia, nudi ac uultu demisso steterunt tanq̃ somniū quoddam humanam hanc felicitatem recogitantes, adeo ut hæc dum conspiceret nimis q̃ delectatus fuërim. Et si quem eorum forte agnoueram accessi, atq; in aurem silenter admonui, qualis in uita fuerat, quanto perēq; fuerat inflatus, tum quum plurimi mane fores eius obsidentes pulsi interim exclusiq; à famulis illius expectabant egressum. At ipse uix tandē illis exoriens puniceus, aureus, aut uersicolor, felices ac beatos se facturum salutantes putabat, si pectus dextramue porrigens, permetteret osculandam. Illi uero audientes ista moleste ferebant. At Minos quiddam etiam iudicauit in gratiam. Quippe Dionysium Sicilia tyrannū multis & atrocibus criminibus & à Dione accusatū, & graui Stoicorū testimonio conuictum, Cyreneus Aristipus interueniens: Nam illum ualde suspiciunt inferi, eiusq; plurimum ibi ualet autoritas, ferè iam Chimæræ alligatum absoluit à pœna, asserens illum eruditorum nonnullos olim iuuisse pecunia. Tum nos à tribunali discedētes, ad supplicij locum peruenimus. Vbi o amice & multa, & miserāda audire simul, ac spectare licuisset.

liquisset. Nam simul & flagrorū sonus auditur, & eiulatus hominū in igne flagrantium, tum rotæ & tormenta, catenæ, Cerberus lacerat, Chimæra dilaniat, crucianturq; pariter omnes, captiui, reges, præfecti, pauperes, mendici, diuites, & iam scelerum omnes pœnitebat. Et quosdam quidem eorum, dum intuemur, agnouimus, uidelicet qui nuper è uita discesserant. At hi se prudentes tum occulebant, nostróq; subtrahebant aspectui, aut si nos aliquando respiciebant, id seruiliter admodū abiectéq; faciebant, atq; hi quidem q̄ olim putas onerosi, fastosiq; in uita? At pauperibus malorum dimidium remittebatur, & quum interquieuisissent, denuo repetebantur ad pœnam. Sed illa quoq; quæ fabulis feruntur aspexi, Ixionem, Sisyphum, Phrygiúmq; grauiter affectum Tantalum, genitúmq; terra Tytium, Dii boni, quantum? Integrum stratus agrum occupabat. Hos tandem prætereuntes, in campum uenimus Acherusium, ubi semideos, heroidasq; reperimus, atq; aliam simul mortuorū turbam in gentes, tribusq; dispositam, alios quidem uetulos, quosdam ac marcidos, atq; (ut Homerus ait) euanidos, alios uero iuueniles & integros, & hos potissimum ob illam condiendi efficaciam Aegyptios. Verum dignoscere quemlibet haud prodiue fuit, adeo nudatis ossibus omnes erant inuicē simillimi, nisi q̄ uix tandem eos diu intendentes agnouimus. Quippe conferti cōsidebant obscuri atq; igno-

BB 3. biles.

biles, nullumq; seruantes amplius pristinae formae vestigium. Cum igitur multi simul ossei consisterent, inuicem omnino similes, qui terrificum quiddam per cauos oculorum orbis transpicerent, dentesq; nudos ostenderent, haesitabam certe mecum, quoniam signo Therisitem à Nireo illo formoso discernerem, aut mendicium Irum à Pheacum rege, aut Pyrrhiam coquum ab Agamemnone. Quippe quibus iam nihil ueteris permansit indicij, sed ossa fuerunt inter se similia, incognibilia, nullis inscripta titulis, nulliq; unq; dinoscenda. Haec igitur spectanti mihi, persimilis hominum uita pompae cuiuspiam longae uidebatur, cui praesit ac disponat quaecumque fortuna, ex his qui pompam agunt diuersos, uariosq; cuiusque habitus accommodans. Alium siquidem fortuna delicens regis ornat insignibus, & tiaram imponens, & satellites addens, & caput diademate coronans. Alium serui rursus ornatum induit, hunc formosum effigiat, hunc deformem atq; deridiculum fingit. Nam omnigenum, ut opinor, debet esse spectaculum. Quin habitus quorundam plerumq; in media quoque pompa demutat, neq; perpetuo eodem finit ordine, cultuq; progredi, quo prodierant. Sed ornatu commutato Croesum quidem coegit serui, captiuicq; uestes induere. Meandrium autem olim inter seruos incedentem. Polycratis uicissim ornat tyrannide. Et aliquantisper quidem eo cultu permittit uti, uerum ubi iam pompae tempus praeterijt, apparatus

paratum quisq; restituens, & cum corpore simul exutus amictu, qualis ante fuit efficitur, nihilo à uicino differens. Quidam tamen ob inscitiam, quum suos fortuna cultus exigit, ægreferunt atq; indignantur, tanq; propriis quibusdam bonis priuati, ac nō potius alienis, quibus paulisper utebantur, exuti. Quin in scena quoq; uidisse te plerumq; puto histriones istos tragicos, qui (ut fabulæ ratio poscit) modo Creontes, modo Priami fiunt, aut Agamemnones. Idemq; (si fors tulerit) paulo ante tam grauitur Cæcrops, aut Erechthei formā imitatus, paulo postea seruus, poeta iubente, progreditur. At quum fabulæ iam finis affuerit, quisq; auratas illas uestes exutus, personā deponens, & ab altis illis crepidis descendens, pauper atq; humilis obambulat, haud ampli⁹ Agamemnon ille Atreo prognatus, aut Creon Menecæi filius, sed Polus filius Charidei Suniensis, aut Satyrus filius Theogitonis Marathonius. Sic se mortalium res habent, quemadmodum mihi tum spectanti uidebatur. PHILO. Dic mihi Menippe, isti qui magnificos, altosq; tumulos habent super terram, & columnas, imagines, titulos, nihilo ne sunt apud inferos plebeis quibuslibet umbris honoratiores? MENIP. Nugaris tu quidē, nam si uidisses Mausolum, Carem illum dico Pyramide celebrem, sat scio, nuncq; ridere desisses, ita in antrum quoddā abstrusum despectim abiectus est, in reliqua mortuorum turba delitescens.

Hoc

Hoc tantum cōmodi mihi uidetur ex monumento re-
ferre, q̄ imposito tanto pondere, laborat magis & pre-
mitur. Nam cum Aeacus o amice locum cuiq̄ metitur,
dat autē cui plurimū haud amplius pedem necesse est
eo iacere contentū, seseq̄ ad loci modum cōtrahere. At
uehementius multo risisses, opinor, si reges hosce no-
stros, satrapasq̄ uidisses apud eos mendicantes, & aut
falsamenta uidentes, aut primas ipsas literas, urgente
inopia profitentes, & quēadmodū cōtumelijs à quouis
afficiantur, atq̄ in faciem cēdantur, perinde atq̄ uilissi-
ma mancipia. Itaq̄ Philippum Macedonē cōspicatus,
cōtinere me certe nō potui. Ostēsus est mihi in angu-
lo quodam detritos calceos mercede refarciens. Quin
alios præterea multos erat uidere mēdicantes in triuijs,
Xerxes uidelicet, Darios, ac Polycrates. PHILO. Admi-
randa narras ista de regibus, penēq̄ incredibilia. Socra-
tes autē quid facit? ac Diogenes, & si quis est sapientū
alius? MENIP. Socrates profecto etiam ibi obuersat̄,
omēsque redarguit. Versant̄ autē cum illo Palamedes,
Vlysses, & Nestor, & quisquis est alius inter defunctos
garrulus. Inflan̄ autē illi etiam nū, atq̄ intumescūt ex-
hausto ueneno crura. At optimus Diogenes Sardana-
palo uicinus Assyrio, Midæq̄ Phrygio, atq̄ alijs item
pluribus ex istorū sumptuosorū numero, manet, quos
quū eiulantes audit, ueteris fortunæ magnitudinē re-
cogitantes, & ridet, & delectatur, ac supinus cubans, ut
plurimum

plurimū cantat: aspera nimis atq; iniucūda uoce illorū
 eiulatus obscurans: adeo, ut id ægreferentes nec Dioge-
 nem ferre ualentes, de mutanda sede deliberent. PHIL.
 De his iam satis quidem: ceterū quodnam illud decre-
 tum est, quod initio dixeras aduersus diuites esse sand-
 tum? MENIP. Bene admones. Nescio enim quo pacto
 quū hac de re dicere proposuissem, ab instituto sermo-
 ne procul aberrauī. Dum igitur ibi uersabar, magistra-
 tus concionē aduocauerunt: his uidelicet de rebus, quæ
 in cōmune conducerent. Conspiciens ergo multos con-
 currere: me quoq; cum illis simul immiscēs: unus de nu-
 mero eorum qui in concione aderant, efficior. Agitata
 sunt igit & alia multa. Postremo uero de diuitibus ne-
 gocium: in quos posteaq; plurima fuissent obiecta, uio-
 lentia, superbia, fastus, iniuriæ: assurgens tandem ex po-
 pulo, primas quidam, huiusmodi decretum legit. Quo-
 niam, inquit, multa diuites perpetrant in uita rapien-
 tes, ac uim inferentes, inopesq; omni modo despectui
 habentes: Curia, Populūq; uisum est: ut quū functi ui-
 ta fuerint, corpora quidem eorū poenas cum alijs scele-
 ratorum corporibus luant: animæ uero sursum remissæ
 in uitam, in asinos demigrent, donec in tali rerum statu
 quinquies acuias decē annorū milia trāslegerint, asini
 semp ex asinis renati, onera ferētes, atq; à pauperibus
 agitati. Dein ut liceat illis è uita excedere. Hāc sententiā
 dixit Caluarius: patre Aridello, patria Manicēsis, tribu

Stygiana. Hac igitur lege recitata, approbauerunt principes, sciuit plebs, adfremuit Proserpina, allatrauit Cerberus: sic enim rata quæ inferi statuunt, autenticæque fiunt. Quæ igitur in cōcione agebātur, erāt huiusmodi. Tum ego statim, cuius gratia uenerā, Tiresiam adeo: atque illi re, uti erat, ordine narrata, supplicavi: ut mihi diceret, quodnam optimū uitæ genus putaret. Hic uero subridēs (est autē seniculus quispiā cæcus, pallidus, uoce gracili) o fili, inquit, causam tuæ perplexitatis scio à sapientibus istis profectā, haudquaquam idē inuicē ipsdē de rebus sentientibus: uerū haud fas est id tibi proloqui: siquidem quod Rhadamanthus interdixit. Nequaquam, inquit, o patercule: sed dic amabo, neque me contēnas, qui in uita te etiā ipso cæcior oberro. Abducēs ergo me, procul ab alijs auferēs, ad aures mihi indinās: Optima est, inquit, idiotarū, priuatorūque uita, ac prudentissima. Quāobrem ab hac uanissima sublimiū cōsideratiōe desistēs. Mitte principia semper ac fines inquirere, & uastros hosce syllogismos despuēs, atque id genus omnia nugas æstimās, hoc solū in tota uita psequere: ut præsens bene cōpositis minime curiosus, nulla re sollicitus, quam plurimū potes hilaris uitā, ridensque traducas. Hac quū dixisset, rursus Asphodelorū in pratū sese corripuit. Ego igitur (nā & nūc uesper erat) age, inquā, o Mithrobarzane quid cunctamur: ac nō hinc rursus abimus in uitā? Ad hæc ille cōfide, inquit, o Menippe: breuē quippe, facileque tibi monstrabo

strabo semitâ:& me protinus abducēs in regionē quan-
dam magis priore tenebricosam, manu paul ostendēs
subobscurū, tenuēq; ac ueluti per rimā influens lumē:
Illud, inquit, Trophoni templū est, atq; illac ad inferos
ē Bœotia descēdit, hac ascēdas, atq; ilico fueris in Græ-
cia. Ego igit' hoc sermone gauisus, salutato Mago diffi-
cile admodum per angustas antri fauces subrepens, ne-
scio quo pacto, in Lebadiam perueni.

NECROMANTIAE SEV MENIPPI LVCIANI

THOMA MORO INTERPRETE, FINIS.

LVCIANI PHILO-

PSEVDVS SIVE INCREDVLVS, THO-

MA MORO INTERPRETE.

Personæ, TYCHIADES ac PHILOCLES.

TYCHIADES.

OTES mihi Philodes dice-
re: quidnā id tandē sit: quod
multos in mentiendi cupidi-
tatē adducit: ut pariter gau-
deāt, quū & ipsi nihil sani lo-
quūtur, & his q talia narrāt,
maxime animū intendant:
PHIL. Multa Tychiade sunt
quæ nōnullos mortales men-

tiri cōpellunt, quia in rem uident cōducere. TYC. Nihil

CC 2 ad rem

ad rem hæc(ur aiunt)neq; em̄ de his rogabam, qui quā
usus postulat, mentiūtur:uenia nimirum hi, imo laude
pleriq; eorū digni sunt: quicūq; uel hostes fefellerunt,
uel ad salutem tali quopiā pharmaco usi sunt in necessi
tatibus. Cuiusmodi multa Vlysses etiam fecit: ut & uitā
suam, & sociorū reditum redimeret. Sed de illis uir opti
me dico: qui nulla necessitate mendaciū ipsum ueritati
longe anteponunt, ipsa re uidelicet delectati, atq; in ea
sine ulla idonea occasione uersati. Isti ergo scire cupio,
cuius cōmodi gratia istud agunt. PHIL. An alicubi ta
les aliquos iam deprehēdisti, quibus hæc insita sit men
tiendi libido? TYC. Et quidem admodū multi sunt hū
iusmodi. PHIL. Quid aliud ergo in causa sit, quod men
tiuntur, nisi demētia? Siquidem rem pessimā, optimi lo
co præoptāt. TYC. Hoc nihil est. Nam ego tibi multos
ostenderim ad cætera prudentes, ac sapientia mirabili:
nescio tamen quo pacto captos hoc malo, mendaciūq;
studiosos: adeo ut ego certe moleste ferā, quod uiri ta
les, omnibus cæteris in rebus optimi: gaudent tamen &
se, & eos in quos inciderint, fallere. Nam ueteres illi, id
quod tibi notius est q̄ mihi, Herodotus, Ctesiasq; Cni
dus, atq; his superiores, deniq; Homerus ipse, uiri cele
bres, mendacijs etiam scriptis utebantur: ut non solum
eos fallerent, à quibus tunc audiebātur: uerum usq; ad
nos etiā mendaciū per manus traditum perueniret, in
pulcherrimis uersibus, metrisq; seruatiū. Me ergo sape
illorum

illorū uerſuū nomine ſubiit pudor: ſiquando celi ſectio-
nem, ac Promethei uincula recenſent: gigāturūq; rebel-
lionem: atq; omnē illam de inferis tragicōdiam. Et quo
pacto ob amorem Iuppiter in taurum & cygnū uerſus
ſit: & quemadmodū ex muliere quiſpiam in auiculam,
urſamue mutatus ſit. Pegafos præterea, Chimæraſque
& Gorgonas, ac Cyclopaſ: atq; id genus omnia, admo-
dum abſurdas, monſtroſaſq; fabulaſ: & quæ mētes affi-
cere puerorū queant, qui laruam adhuc, lamiamq; me-
tuunt. Quantū poetica, ſint fortaffe tolerabilia. At ur-
beſ iam, genteſq; totaſ una uoce ac publicituſ mentiri:
an non hoc ridiculuſ? Veluti quum Cretenſeſ ſepul-
chrū Iouiſ oſtendere non pudet: Athenienſeſ Erietho-
nium ædituſ ē terra ferunt, primoſq; illoſ homineſ in
Attica oleruſ more ex terra emeriſſe. Hi tamē multo
uerēcūdioreſ q̃ Thebani: qui ex ſerpentis dentibuſ ſa-
turoſ quofdā progerminariſle narrant: quod ſiquiſ hæc
quū ſint ridicula, uera eſſe nō credat: ſed ea prudēter ex-
amināſ, Chorebi cuiuſpiā, aut Margitæ exiſtimet eſſe:
ſiquiſ aut Triptolemū credat in alatiſ draconib⁹ p̃ aerē
uectū eſſe: aut Pana quendā ex Arcadia in Marathonē
ueniſſe auxilio: uel Orithyā à Borea raptā eſſe: impi⁹
nimirum hic atq; inſanuſ uideatur eiſ: quippe qui tam
manifeſta uerāq; non credat, uſq; adeo obtinet menda-
cium. PHIL. At Poetiſ Tychiade, urbibuſq; fuerit for-
taſſiſ ignoſcenduſ. Nam illi delectationem illam quæ

ex fabula proficiscitur: ut quæ maxima sit illecebra, poematibus suis immiscetur, qua potissimum erga auditores opus habent. Athenienses uero, Thebaniq; & siqui sunt alij, patriæ suæ plus maiestatis ex huiusmodi figmentis conciliant: quod siquis fabulas auferat è Græcia, nihil obstiterit quo minus earum narratores fame intereant, quando iam nemo futurus sit hospitum, qui uerum uel gratis audire uelit. At siqui nulla tali causa, gaudent tamen mendacio: hi omnino ridiculi merito uideantur, TYC. Recte dicis. Nam ego protinus ab Eucrate illo celebri uenio: ubi multa incredibilia ac fabulosa quum audissem, imo uero medio in sermone, discessi: non ferens narrationem tam supra fidem: sed me uelut furie quædam abegerunt, dum monstruosa multa atq; absurda referret. PHIL. Atqui Tychiade, uir grauis Eucrates est, & nemo certe crediderit illum tam promissa barba uirum sexagenarium: & qui præterea sit plurimum in philosophia uersatus, sustinuisse ut alium quencumq; audiret se præsentem mentientem, nedum ut ipse tale quicumq; audeat. TYC. At nescis amice qualia referebat. Tum ea quæ constanter assererat. Præterea quæ sancte in plerisque iurabat, admotis etiam filiis: adeo ut ego quum eum respicerem, uaria mecum cogitarem: interdum quidem illum insanire, neque animo constare: interdum uero ita cogitabam, fugisse me, quod impostor esset ac tantum temporis sub leonis pelle ridiculam quandam simiam circumtulisset, adeo absurda narrabat. PHIL. Quænam

nā illa (per lares) sunt Tychiade? Nā cupio cognoscere
quānam praeſtigiaturā ſub tam lōga barba occuluerit.
TYC. Solebam quidem etiā aliās Philodes aliquoties
eum interuiſere, ſiquādo uidelicet multo ocio abunda-
rem. Hodie uero quū opus eſſet mihi conuento Leon-
thico (Eſt autem, ut ſcis, amicus mihi) edoctrus à puero,
eum ſe ad Eucratem mane contuliſſe: ut eum morbi in-
ſpiciendī cauſa uiſeret, amborum nomine: nempe ut &
Leonthicum cōuenirem, & Eucratem uiderem: ignorau-
eram autē quod aegrotaret, ad eum prouenio. At Le-
onthicum ibi iam non inuenio. Nam paulo ante ut di-
cebant exiuerat: alios uero confertos reperio, in qui-
bus erat & Cleodemus Peripateticus, & Dinomachus
Stoicus, & Ion: noſti uirum? illum dico, qui ex Platoni-
ca doctrina magnam ſui admirationem expectat: ut
qui ſolus mentem uiri deprehenderit, quicq; eius ora-
cula alijs quoque poſſit enarrare: uides quos tibi uiros
nomino, nimirum omni ſapientia atque omni uirtu-
te praeſditos: utpote ipſum ex quaſque ſecta caput, reue-
rendos herde omnes, atque aſpectu propemodum ter-
ribiles. Aderat praeterea medicus Antigonus: ut uſui in
morbo eſſet aduocatus opinor. Et melius iam habere
ſe uidebatur Eucrates. Ac morbus quidam ex familia-
ribus erat. Humor enim ruruſ in pedes ei deſcende-
rat. Sedere me ergo Eucrates in lecto iuxta ſe iuſſit
uoce languidule remiſſa paululum, quum me conſpi-
ceret.

ceret: quanq̃ interim dum ingrederer, uociferantē eum
ac uocem intendentē audieram. Tamē ego admodum
curiose cauens ne pedes eius tangerem, ubi me uulgari
bus istis uerbis purgaueram, quod eum ægrotare nesci
uerim: quod ubi rescissem, curriculo uenerim: adsedi p/
pe: & illis quidem sermo iam de morbo erat, & quædā
iam ante dixerant, quædam uero etiam tunc narrabāt.
Præterea medicamenta quædā quisq̃ proferebat. Cleo
demus igitur: Siquis ergo (inquit) sinistra manu tollēs
humo mustelæ dentē, sic interfectæ, ut ante dixi, in leon
nis pellem illigauerit, nuper excoriati: ac deinde circum
crua posuerit, ilico sedatur dolor. Nō in leonis pellem
(inquit) Dinomachus, ut ego audiui, sed in ceruæ poti⁹
scemellæ uirginis adhuc, & nōdum inita: & res quidem
magis est hoc pacto credibilis: uelox em̃ cerua est, ma
ximēq̃ ualet pedibus. Et leo quidem fortis est: pingue
dōq̃ eius ac manus dextra: piliq̃ qui recti è barba pro
minent, magnā uim obtinēt: siquis uti nouerit, cū pro
prio cuiq̃ carmine: at pedū curam minime pollicentur.
Et ipse quoq̃, inquit Cleodemus, olim sic putabam cer
uina pelle utendum: propterea quod cerua uelox esset
At nuper uir quidā Libycus peritus profecto in rebus
huiusmodi contra me docuit, ceruis ostendens uelo
ciores esse leones: quippe qui eas, inquit, etiam perse
quendo capiunt. Laudabant qui aderant, tanq̃ recte
dixisset Libycus ille. Tum ego: Putatis, inquam, incan
tamentis

tamentis quibusdam sedari talia: aut foris admotis ap-
 pendiculis quum intus malum grassetur? Riserūt hūc
 sermonem meum: & palam in me magnam damna-
 bant amentiam: qui apertissimas res ignorarem: & qui
 bus nemo qui sapiat, contradicat: quin sic se habeant.
 At medicus certe Antigonus delectari mihi uisus est
 hac rogatione mea. Iamdudum autē neglectui habi-
 tus fuerat, opinor, quum opem Eucrati ferre ex arte uel-
 let: denunciāns uidelicet uino ut abstinere: atq; oleri-
 bus uesceretur: & uigorem animo omnino minueret.
 Cleodemus ergo subridens interim. Quid ais, inquit,
 Tychiade: incredibile tibi uidetur esse: ut ex rebus hu-
 iusmodi parentur quædam apud morbos remediā?
 Mihi certe uidetur inquā ego: nisi naribus adeo muc-
 cosissim: ut credam ea quæ foris applicantur, nihilq;
 cum his quæ morbos excitant, intus cōmunicant: per-
 uerbula tamen, ut dicitis, ac præstigiaturam operari: &
 quum appenduntur sanitates immittere, id profecto
 nunq; fieri possit: nec si quis uel in Nemei leonis pellē
 sedecim mustelas integras insuerit. Ego profecto leo-
 nem ipsum ē doloribus saepe claudicantem uidi in uni-
 uersa suū ipsius pelle. Nimiū idiota es inquit Dinoma-
 chus, neq; unq; tibi curæ fuit: ut disceres quonam mo-
 do res istiusmodi aduersus morbos quum adhibētur
 conferunt: ac mihi uideris ne notissima quidem ista re-
 cepturus: febriū uidelicet istarum profligationes, quæ

certo quodam ambitu recurrunt, tum serpentū demul-
siones, ac bubonū sanationes, & cætera: quæcunq; anus
etiam iam faciunt, quod si illa fiunt omnia: quur tandē
non putabis hæc etiam similibus rebus fieri? Infinita
congeris, inquā, Dinomache clauumq; ut aiunt, clauo
extrudis, Neq; enim constat ea quæ cōmemoras, ei-
modi uī fieri. Quamobrem nisi reddita ratiōe persua-
feris primū natura fieri posse: ut febris, tumorq; uerea-
tur, aut nomen aliquod diuinum, aut dictionē aliquā
barbaricam: ob idq; ex inguine fugiat: aniles adhuc fa-
bulæ sunt quæcunq; retulisti. Tu mihi uideris, inquit
Dinomachus, quū ista dicas, ne deos quidem esse cre-
dere. Si quidem putes fieri nō posse: ut per sacra nomi-
na remedia morbis adferātur. Hoc, inquā ego, uir opti-
me ne dixeris: nihil enim prohibet quo minus, etiam si
maxime dī sint, ista tamē sint uana. Ego uero & deos
colo & medelas eorum uideo & leuamenta quæ labo-
rantibus conferūt Pharmacis uidelicet, atq; arte medi-
ca restituentes. Itaq; Aesculapius ipse eiusq; posterī sa-
lutaria pharmaca admouentes medebantur ægrotis:
non leones, aut mustelas circūligantes. Mitte hunc (in-
quit) Ion. At ego uobis mirabile quiddā narrabo. Erā
adhuc adolescentulus: annos natus fermē quatuordec-
cim: quum quidam ad patrem meum uenit, nuncians
ei Midam uitis cultorem seruum, etiam alijs in rebus
robustum, atq; industrium, circa plenum iam forum, à
uipera

uipera morsum iacere iam putrefacto crure. Etenim dum ligaret palmites ac uallis circūplicaret: adrepentē bestiolam maximū ei pedis momordisse digitum. Tū illam quidem ilico aufugisse, & sese rursus in latebram condidisse. Illum uero eiulare perditum ē doloribus. Hæc ergo quum nunciarentur iam Midam ipsum uidebamus in lectica domū à conseruis adportari: inflatum totū, liuidum ac superficie tabefactū, uix iam spirantē. Pater ergo quū id moleste ferret amicorum quispiam, inquit. Ego em̄ uirū quendā Babylonīū ex Chaldeis quos uocant protinus huc adducam: qui sanabit hominē: & ne diem narrando contera: uenit Babylonius ac Midā restituit: effugato ex corpore ueneno quadam incantatione, & ad pedem eius appenso uirginis defunctæ lapillo: quē ē columna exciderat. Atq; istud quidē hactenus forsan mediocre fuerit. Tū Midas iā ipse sublato in q̄ allatus erat scabello, discessit in agrū, tātū potuit incantatio, & colūnaris ille lapis. At idem iste Babylonius alia præterea diuina plane fecit. Nempe in agrum profectus mane, quum pronunciaffet sacra quædam ex uetusto codice, septem nomina: sulphure ac face lustrato loco in orbē ter obambulans, serpentes omneis inuitos exciuit: quicūq; intra eā regionē erāt. Veniebāt ergo tāq; ad incatationē tracti, serpētes multi, atq; aspides, & uiperæ & cerastæ, & iaculi, phryniēq; ac physali: relinquebat autē unus draco: annosus, pro-

reperere (ut opinor) ob senectam non ualens: qui nō fuerat audiens dicto. At magus. Non adsunt omnes inquit. Tum unum quendam ex serpentibus eum uidelicet qui natus minimus erat, selectum legatum mittebat: ad draconem: ac paulo post uenit etiam ille. At postquam iam collecti constitissent Babylonius in eas insinbulauit. Atque illi repente admodum omnes ab eius flatu incensi sunt: nobis interim admirantibus. Tum ego dic mihi inquam Ion. Serpens ille legatus, iuuenem illum dico, utrum manu perduxit draconem qui iam (ut ais) senuerat: an ille baculum gestans innitebatur? Ludis tu quidē inquit Cleodemus. At ego, qui & ipse quoque olim minus talia credebam: nunc tu, putabam enim nulla ratione fieri posse, ut ea crederem: tamen quum uolantem primum cōspicerem: peregrinum illum barbarum (erat autem ut ferebant: ex Hyperboreis) credidi: ac uictus sum: quum tamen multum diūque repugnasset, nam quid facerem quum eū cernerem in aere uolantem, atque id interdū: ac super aquam ingredientē: atque per medium ignem incedentem: idque lente ac sensim? Tu ne inquam ego ista uidebas: uirum Hyperboreum uolantem: aut super aquas ambulantem: & maxime (inquit ille) carbatiuis indutum: quo calceamenti genere illi potissimū utuntur. Nam minutula ista, quid attinet referre: quaecumque fecit: quo pacto amores immiserit: ac daemones exegerit: mortuosque maridos in uitam

uitam reuocauerit: atq; Hecaten ipsam palam conspex-
 itibus exhibuerit: lunāq; è cælo detraxerit: Quin ego
 uobis referam quæ ab eo fieri conspexi in Glaucia Ale-
 xidis filio. Glaucias hic quū patris nuper defuncti sub-
 stantiam suscepisset: Chrysidem amabat Demeneti fi-
 liam: ac me quidem præceptore in disciplina utebatur:
 ac nisi amor illē à studio deduxisset eū, uniuersam Peri-
 pateticorum doctrinam perdidicisset: ut qui octo & de-
 cem, quū esset annorum iam absoluerat analytica: tū
 physicam auscultationē in finē usq; percurrerat. Amo-
 re tamen uictus, mihi rem omnem significat. Ego uero
 quemadmodū par erat, quippe qui præceptor eram,
 Hyperboreum illum magum ad eum duco: conductū
 quatuor ilico minis in manum datis: oportebat enim
 præparari quiddam ad sacrificia: tum sedecim præte-
 rea: si Chryside potiretur. Ille uero crescentē obseruans
 lunam (Nam tunc ut plurimum huiusmodi sacra pera-
 guntur) fossam quum effodisset: in aperto quodam lo-
 co domus: sub dio circa mediam noctem, euocauit no-
 bis primum quidem Anaxidem Glauciæ patrem: ante
 septem menses uita defunctum. Succēbat autem ob
 amorem senex, atq; indignabatur. Tandem tamen ei
 permisit: ut amaret. Postea uero Hecaten quoq; edu-
 xit: adferentem una cerberum: tū lunam detraxit mul-
 tiforme quoddam spectaculum, & quod aliās aliud ap-
 parebat. Primum quidem muliebrem formam refere-

DD ; bar: deinde

bat: deinde in uaccam formosam uertebatur. Postremo uero catula uidebatur. Hyperboreus ille tandem, quū finxisset quēdam è luto Cupidinem, Abi, inquit, atq; huc perducas Chrysidem: ac lutum quidem protinus euolabat: paulo post autē affuit illa pulsans ostiū. Tum ingressa Glauciam complectitur: eum q̄p insanissime deperiens: & cum eo uersata est: quoad gallos canentes audiuius. Tum uero luna subuolabat in cælum, atq; Hecate subiit terram: ceteraq; spectra disperserunt: & Chrysidem tandem emisimus circa ipsum fermē diluculum. Hæc Tychiades si cōspexisses, haudqua q̄p amplius dubitasses, esse multa in carminib; istis commoda. Bene dicis, inquā: ego credidissem equidem si uidissem ea: nunc uero ignoscendū mihi puto: si qualia uos uidetis, acute perspicere non possum: uerūtamen Chrysidem illam quā dicis noui: mulierem plane meretricem ac facilem: nec uideo sanē cuius gratia ad illam egueritis luteo illo legato magoq; ex Hyperboreis usq; atq; ipsa insup luna. Quippe quā uiginti drachmis ducere in Hyperboreos usq; potuisses. Mirifice em̄ sese offert ad hanc incantationē mulier. Et cōtrarium quiddam spectris istis habet. Nam ea quidem aris ferri uē suoum si audierint fugiunt (nam id uos prædicatis) illa uero si argentum uspiam sonuerit accurrit ad tinnitū. Præterea ipsum etiam magū admiror: quod cū ditissimas mulieres in amorem sui possit elicere, atq; ab eis solida

solida talenta suscipere, is tamen ob quatuor minas ad modum tantilli lucelli auidus Glauciam amoris cōpotem fecerit. Ridicule facis, inquit Ion, qui nihil credis. Ego te libenter ergo rogauerim quid de his respondeas: qui dæmoniacos liberant erroribus: adeo manifeste spectra illa carminibus eijcientes? Atq; hæc me dicere non opus est: uerum omnes nouerunt: Syrus ille ex Palæstina, qui harum rerum artifex est, q̄ multos mortales suscipiat: qui ad lunam concidunt: oculosq; distorqueant: spumáq; os oppleant: quos tamen erigit ac sanos remittit: magna accepta mercede, diris eos malis liberás. Etenim quum iacentibus instet, rogaueritq; unde sint in corpus ingressi: ægrotus quidem ipse tacet, at dæmon uero respondet (aut lingua græca loquens, aut barbarica, aut undecunq; fuerit ipse) & quomodo & unde intrauit in hominē. Ille uero adiurans eum ac ni paruerit minitans etiam, expellit abigitq; dæmonē. Quin ego quoq; dæmonē quendam exeuntem uidi nigrum certe & colore fumidum. Non magnum erat, inquam, ego talia te Ion cernere: cui ipsæ etiam apparent Ideæ, quas uestræ familiæ parens ostendit Plato: rem uidelicet spectatu tenuem, atque euandam: quantum ad nos homines lusciosos. Ita ne solus Ion, inquit Eucrates, istiusmodi uidit: ac non alij etiam multi inciderunt in dæmones: alij noctu, alij etiam interdū? Ego profecto non semel, sed

mel, sed millies iam talia conspexi: ac primum quidem turbabar ad ea: iam uero ob consuetudinem nihil nouū, aut prodigiosum mihi uidere uideor, maximèq; nūc ex quo anulū mihi Arabs dedit ex ferro de cruce quāpiam sumpto, factū. carmenq; docuit nominibus multis plenum, nisi forte ne mihi quidem fidem sis habiturus Tychiade. Atqui fieri possit inquam: ut Eucrati nō credam Diuonis filio: uiro in primis sapienti ac libere, quæ sibi uidentur domi in priuato suo cum autoritate narrāti. Illud ergo de statua inquit Eucrates: quæ omnibusq; in domo sunt singulis noctibus apparet: tū pueris, tū adoleſcētibus: tū senibus: hoc inquā nō à me dū taxat audieris: uerum etiā à nostris omnibus. De qua statua inquam ego. Nō uidisti (inquit) quum ingredereris statuam quandam in atrio collocatam: sanèq; pulchram: opus Demetrii: qui statuas humana specie fingere consueuit. Nonne illam dicis inquā quæ discū iacit: quæ indinata est ad emissuri gestū reflexa in eam quæ discum fert: altero pede modicè inflexo: quæq; se erectura uidetur una cum iactu. Nō inquit: nam unū est ex Myronis operibus ille disci iactator: quem dicis. Sed nec eam quæ est ei proxima: eū loquor cui tenēs caput uinctū est: formosam illā. Nā id Polydetti opus est: uerū eas quæ à dextra sunt egredientibus omitte, inter quas & Tyrannicidæ illi stant: Critiæ Nesiotæ plasmata: tu uero an nō ad aquā illā quæ influit quāpiam uidisti

uidisti uentre prominulo, caluam, seminudatam, uulsi-
quibusdā barbæ pilis, insignibus uenis: uero homini si-
millimā. Pelichus dux Corinthius esse uidetur. Per Io-
uem inquam uidi quandam à dextra Saturni quæ te-
nias coronasq; aridas habebat: pectoréq; folia quadā
inaurata. Ego, inquit Eucrates, ea inaurauī: quum me
sanasset triduo febre pereuntem. Erat ne igitur etiam
medicus, inquam ego, optimus iste Pelichus? Est, neq;
ride, inquit Eucrates: alioqui homo te haud multo post
inuadet. Noui ego certe quantum ualeat hæc, quam tu
rides statua. An non eiusdem puras esse immittere fe-
bres, in quos uoluerit quandoquidē potis est erigere?
Propitia, inquā, placatāq; sit hæc statua mihi: quæ tan-
tum ualeat. Quidnam ergo aliud facientem eam uide-
runt omnes qui in domo sunt? Quum primū nox est,
inquit, hæc è base descendēs in qua steterat, in orbē to-
tam domū circuit: omnes occurrunt ei interdum etiam
canenti: nec quisq; est quem unq; læserit: diuertere tan-
tū oportet. Illa uero præterit nihil intuentes infestans:
quū & lauat sape: & tota nocte ludit. ut ex ipso aquæ
strepitu licet audire. Vide ergo, inquam ego: ne forte
non Pelichus hæc statua sit: sed Talus potius Creten-
sis, qui apud Minoem fuisse dicitur. Nam & ille æreus
quidam Cretæ custos erat: quod nisi ex ære, nō autem
ex ligno facta esset: nihil eam prohiberet: quum non
opus Demetrii, sed una potius ex Dædali machinis
EE esse uideat.

esse uideatur. E base nanq; (ut ais) etiam ista fugit. Vir de, inquit, o Tychiade: ne te posthac scommatis huius poeniteat. Noui equidē ego quid illi euenerit: qui obolos surripuit: quos ei quoq; nouilunio suspēdimus. Prorsus atrociam, inquit Ion, oportebat accidere: quippe qui sacrilegus erat: quomodo ergo illum ultus est o Eucrates? Nam audire cupio: etiam si q̄ maxime Tychiades iste diffisurus est. Multi, inq; ille ad pedes eius oboli iacebant: aliāq; item numismata: quædam argentea ad crus eius affixa cæra: ac laminæ quoq; argenteæ: uota cuiusq;, aut merces ob sanationem eius, qui ab eo liberatus esset, quum febre detineretur. At erat nobis seruus quidam Lybicus sceleratus, equorū curator. Hic noctu aggressus est ea auferre omnia, abstulitq; digressam iam quum obseruasset statuam. At quum primū reuersus intellexit sacrilegio se cōpilatū Pelichus: uide quo pacto sese ultus est, atq; furti p̄didit Libycū. Totā nocte atriū obambulabat in orbē miser: exire nō ualens, tanq̄ in Labyrinthū incidisset: quoad orta die iā deprehensus est: ea tenens quæ furto abstulerat: ac tū quidem cōprehensus plagas nō paucas recepit: nec tēporis multū superstes malus male perijt, uapulans, ut dicebat, singulis noctibus: adeo ut uibices postridie apparerent in corpore. I nunc & post ista quoq; Tychiades Pelichum ride, ac me tanq̄ cōr̄taneum Minoi iā delirare puta. At o Eucrates, inquam ego, q̄diu æs erit
 æs ope

res operisq; plastes Demetrius Alopecensis fuerit: qui non deos, sed homines fingere consuevit: Pelichi nuncq; statuā uerebor: quippe qui nec ipsum etiam uiuētē, si mihi minaretur, admodū timuissē. Ad hęc medicus Antiochus. Et mihi o Eucrates, inquit, Hippocrates areus est magnitudine fermē cubitali: qui tunc dū taxat quum lucerna extincta sit, rotam in orbē domū ambit: perstrepens ac Pyxides euertens, Pharmacāq; cōmiscens, atq; ostia circūuertens: maximēq; si quādo sacrificia prætēmittimus: quibus in singulos annos ei sacrificamus. Postulat ergo inquā ego, etiā Hippocrates medicus iam: ut sibi sacrificetur: indignaturq; nisi in tēpore iustorum sacrificiorū epulis accipiatur: quem nimirū decebat boni cōsūlere: si quis ei libauerit, aut mulsum insperferit, aut caput coronauerit. Audi ergo, inquit Eucrates: istud certe etiā testibus pbauero, quod ante ānos quinēq; uidi. Erat fermē uindemiæ tēpus. Ego uero in agrum circa meridiē uindemiātū dimissis operarijs, in syluam solus abibam: cogitans interim quiddā atq; cōsyderans. At postq; in saltū perueni: canū primo latratus insonuit. Ego uero Mnasona filiū meū, cū æqualibus uenientē: ludere uenariq; (quēadmodū solebat) cōiiciebam. At res haudquāq; sic se habebat: uerum paulopost factō terrāmōtu, sonōq; uelut ē tonitru, mulierem aduenientem uideo terribilem: proceritate fermē semistadiali: habebat autem in sinistra facem:

EE 2 in dextra

in dextra uero gladium uiginti circiter cubitorū. Et inferne quidē pedibus erat serpentinis; supne uero Gorgonem referens uultu uidelicet, atq; aspectus horrores pro coma quidem draconibus, tanq; cæsarie circūcincta: alijs collum amplectentibus, alijs etiam per humeros sparsis. Videte, inquit, amici quo pacto etiam inter narrandū exhorruī: & simul hæc dicens Eucrates, ostēdit omnibus brachijs sui setas erectas metu. Ion ergo ac Dinomachus & Cleodemus uehemēter inhiantes auscultabant eum uiri senes, tanq; naribus traherentur: adorantes apud sese tam incredibilem Colossū: mulierem semistadiale: giganteum quoddam Mormolocium. Ego uero considerabam interim: cuiusmodi erant hi qui cum iuuenibus sapientiæ nomine uersent: uulgoq; in admiratione habeantur: quum sola nimirū canicie barbāq; ab ipsis differant infantibus. Cæterum etiam illis ipsis facilius ductiles ad credēda mendacia. Dinomachus ergo, dic mihi inquit Eucrates: illi canes deæ, quanta magnitudine erāt? Elephantis, inquit, ille p̄ceriores Indicis, nigri & ipsi hirsutiq; sordido squalidōq; uillo. Ego igit quū uiderē restiti, inuerso p̄tinus in interiorem digiti partem (quod Arabs mihi dederat) sigillo. Necate ergo percusso draconicis illis pedibus solo, hiatus effecit maximum: & qui immani magnitudine penitus æquaret tartarum. Deinde paulo post abiit in eum desiliens. Ego uero præsentē animo, porrecta

porrēcta ceruice inclinatus, inspexi apprēsa arbore qua
 piā: quæ uicina stabat: ne obortis mihi tenebris ac uer
 tiginē, in caput præceps inciderem: deinde, conspexi ea
 quæ in inferno sunt omnia: pyriphlegethontē lacū: Cer
 berum, manes, adeo ut quosdam etiam eorum agno
 scerem. Patrem ergo meū manifeste cernebam adhuc
 his ipsis amictum, quibus eum sepeliuimus. Quid age
 bāt (inquit Ion) o Eucrates animæ? Quid aliud, inquit
 ille, q̃ per tribus familiisq̃ cum amicis cognatisq̃ uer
 santur: in Asphodelo collocati? Contradicant ergo etiā
 nunc (inquit Ion) Epicurei sacro Platoni eiusq̃ de ani
 ma rationibus. At tu nonne Socratem etiā ipsum Pla
 tonemq̃ uidebas inter manes? Socratem (inquit) uidi:
 neq̃ illum tamen euidenter: nisi quod inde conieci: quo
 niam caluus ac uentricosus erat. Platonem uero nō co
 gnoui. Nam apud amicos nimirū uera fateri oportet.
 Simul ergo atq̃ ego omnia conspexi: & hiatus coijt: &
 ex famulis meis quidam quærentes me, atq̃ in his Pyr
 rhias hic, superuenere hiatu nondum plenē obducto.
 dic Pyrrhia: an nō uera narro? Per Iouē inquit Pyrrhi
 as: & latratū audiui per hiatū: & ignis quidē à face mi
 hi suffulgere uidebatur. Tum risi ego pfecto: teste la
 tratū ignēq̃ in cumulū addēte. Tū Cleodemus: haud
 quāq̃ noua ista, inquit, neq̃ alijs inuisa uidisti. Nā &
 ipse haud ita pridē quū ægrotarē tale quiddā cōspexi.
 Prospiciebat mihi curabatq̃ Antigonus hic: ac septi

ma dies erat. Febrisq; o qualis: incendio certe uehemē
 rior. Omnes ergo me relinquentes solum, clausis fori/
 bus foris manebāt. Sic enim iusseras Antigone: si quo
 pacto possem obdormiscere. Tūc igitur astitit mihi iu/
 uenis quidam uigilanti: pulcher admodum: ueste circū
 amictus candida. Ac me quum excitasset, per hiatum
 quendam ducit ad inferos: sicuti ilico cognoui: Tanta-
 lum quum uiderem ac Tityum Sisyphūq;. At cætera
 uobis quid cōmemorē? Postq; uero ad tribunal perue
 ni (Aderat autem & Aeacus, & Charon, Parcæq; atq;
 Erinnēs) quidam uelut rex (Pluto certe mihi uidebat
 affedit singulorū nomina percēfens, qui morituri erāt:
 quos diem iam uitæ præscriptum præterisse cōtigerat.
 Iuuenis ergo me adducens illi exhibuit. At Pluto tunc
 incanduit: & ad eum qui me ducebat, nondū illi cōple/
 tum est stamen, inquit. Abeat ergo. Tu uero fabrū De
 mylū adduciam siquidē ultra colū uiuit. Tū ego latus
 recurrens, ipse quidē iam febre liber eram: denunciabā
 uero omnibus quod Demylus esset moriturus. Mane
 bat autē nobis in uicinia ægrotans, etiā ipse nōnihil ut
 renunciātū est. Ac paulpost audimus eiulatū eorū qui
 lugebant eum. Quid miri est, inquit Antigonus: Ego
 etenim quendā noui post uigesimū diem q; sepultus
 est surrexisse. Nā hominē & anteq; moreret, & post
 q; surrexit, ipse curauī. Et quo pacto (inquam ego) in
 diebus uiginti, neq; tabuit corpus, neq; præterea fame
 corruptum

corruptū est: nisi fortassis Epimenidē quempiā tu cura
 sti? Hæc quum diceremus protinus ingrediebantur
 Eucratis filij è palæstra redeuntēs. Alter quidem iam
 ex ephebis exceſſerat: alter uero annos natus erat circi-
 ter quindecim. Tum salutatis nobis iuxta patrem adſi-
 debant in lecto: ac mihi quidem sella illata est. Tum
 Eucrates tanq̃ è conſpectu filiorum admonitus: ſic his
 frui mihi contingat, inquit, ſimulq̃ manum eis iniecit:
 ut apud te Tychiades uera narrabo. Felicis memoriae
 uxorem meā horū matrem nouerunt omnes: quo pa-
 cto dilexerim. Nā dedaraui his rebus quas in eā feci:
 nō modo dū uiueret: uerū etiam poſtq̃ uita ſūcta eſt.
 Quippe qui mundū eius uniuerſum ueſternq̃ qua dū
 uiueret oblectabatur, in rogum illius iniecerim. Septi-
 ma uero poſt mortem die, ego quidem hic in eundem
 lectum incumbēbam: quemadmodum nunc: luctum
 eum mihi commitigans: quem de illa conceperam. Le-
 gebam enim tacitus Platonis illum de anima libellum.
 Ingreſſitur interim Dēmenete ea ipſa, atq̃ adſidet iux-
 ta: quemadmodum nunc Eucratides hic: minorem
 deſignans filiū. Hic uero ilico tremuit admodum
 pueriliter: ac dudum ad narrationem pallebat. Ego
 uero (inquit Eucrates) ut conſpexi, amplexus eam ſin-
 gultim lachrymabam. Illa uero me uociferari non pa-
 tiebatur: uerum inculſabat me: quod quum ei fuiſ-
 ſem in reliquis gratificatus omnibus, è ſandalijs au-
 reis alterū

reis alterum non cremaueram: superesse autem id dicebat: quod sub arca ceciderat: atq; ob id nos quum non inueniremus alterum tantum cremaueramus. Nobis autē adhuc differentibus scelestissimus quidam caniculus qui mihi in delitijs erat, in lecto cubans allatrabat: ea uero ad latratum euauit. At sandalium sub arca repperit: posteaq; à nobis incensum. An hæc etiam Tychiades recusabis credere: quum tam sint euidentia quotidiēq; seruantur? Per Iouem, inquam ego, digni fuerint: quibus aureo sandalio nates puerorum more feriantur: si qui ista non credant: atq; usq; adeo impudenter uero resistent. Interea Pythagoricus intrabat Arignotus: comatus ille, ab aspectu uenerabilis. Nosti illum doctrinæ nomine celebrem: qui cognominatur sacer. Atq; ego quidem, ut eum conspexi, respiraui: hoc ipsum quod prouerbio dici solet, aduenisse mihi ratus: nempe securim quampiam aduersus mendacia: Occidit, inquam, eis ora uir sapiens: adeo monstrosa narratibus: atq; prorsus iuxta uulgatum illud adagium repente deū immissum esse mihi hunc à fortuna putabā. Hic uero postq; adsedit: assurgēte ei accedente Cleodemo: primum de morbo percontatus est: scēq; audisse dicebat, Eucratem iam se melius habere. At quidnam, inquit, inter uos philosophamini? Nam interim dū ingrediebar subauscultauī: ac mihi certe uidemini in re quampiam pulchra conuersari. Quid aliud, inquit Eucrates: q̄ ut

tes, & ut huic adamantino persuadeamus (me demon-
strans) ut dæmones credat aliq̄s esse phantasmataq̄;
ac mortuorū animas super terram obambulare, & sese
quibus libitum fuerit ostendere? Ego igitur erubui,
uultuinq̄ deieci reueritus Arignotum. At ille uide (in-
quit) Eucrates num hoc dicat Tychiades. Eorum tan-
tum, qui uiolenter interierint, animas errare, ueluti si
quis suffocatus, aut capite truncatus, cruciue suffixus
fuerit, aut alio quopiam istiusmodi modo è uita disces-
serit, eas uero quæ fatali morte naturaliq̄ discesserint,
haud quaq̄ amplius oberrare. Nam si hoc dicat non
usq̄ adeo absurda dixerit. Per Iouem inquit Dinoma-
chus, ne esse quidem istiusmodi, nec præsentia cerni pu-
tat. Quid ais inquit Arignotus? in me torue aspiciens,
nihil horum tibi uidetur fieri? præsertim quum om̄es
(ut ita dicam) uideant? Ignosces inquā ego mihi si non
credo, nam solus omniū non uideo. Quod si uidissem,
profecto & credidissem quemadmodum & uos. Atqui
inquit ille si quando Corinthum ueneris, roga ubi sit
Eubatidæ domus. Atq̄ ubi tibi fuerit indicata, nempe
circa Craneum, in eam ingressus, dic Ianitori Tibio,
uelle te uidere, unde dæmonem Pythagoricus Arigno-
tus quum adduxisset, abegerit, ac deinceps habitabi-
lem domum reddiderit. Quidnam hoc erat Arigno-
te? rogabat Eucrates. Inhabitabilis erat, inquit ille, diu
propter terricula, q̄ si quis inhabitasset, expauefactus

FF ilico

ilico fugiebat exactus à quodam horrendo ac terribili spectro. Deciderat ergo iam, tectumq; rumpebat, neq; quisq; erat om̃ino qui in eam ingredi fuerit ausus. Ego uero ubi hæc audiui, libellos sumens (Sunt autē Aegyptij mihi de talibus rebus admodum multi) ueni in domum circa primā uigiliam, dehortāte hospite ac firmē detinente, postq; didicerat quo iturus essem, in certū, ut putabat, exitium. At ego sumpta lucerna solus ingredior, atq; in uastissimo atrio collocato lumine, humi sedens tacite legebam. Adest uero dæmon ille, cum quopiam è uulgo se congressurum ratus, ac me quoq; quemadmodum alios perterriturum, squallidus, hirsutus, ac tenebris nigrior. Atq; hic quum adstaret, undiq; me adsultim petens tentauit, si qua posset expugnare, ac modo in canem, modo in taurum, modo in leonem uertebatur. At ego correpto in manum q; maxime horrendo carmine, simulq; uocem imitatus Aegyptiam, & incantans eum in domicilij tenebroso angulum quendam compuli. At quum animaduertissem, ubi se in terram condidit, tum destiti. Mane autem desperantibus uniuersis, ac me quemadmodū alios mortuum sese reperturos putantibus, præter omniū spem progrediens Eubatidem adeo, feliciter illi adnuncians, quod puram sibi ac spectris liberam domum iam liceret incolere. Atq; illum assumens aliosq; multos (sequebantur autem huius inopinatæ rei gratia) quum ad locum

locum duxissem, ubi condentem se dæmona conspexeram, iussi ut sumptis ligonibus matulisq; suffoderent. Atq; ubi id fecerant, inuentum est ferè ad passum de fossum cadauer quoddam marcidum, ossibus tantum humana specie cohærentibus. Illud igitur effossum sepeliuimus, domus uero postea turbari prodigijs desijt. Hæc ubi narrauit Arignotus, uir prodigiosa sapientia, ac reuerendus omnibus, nemo erat ex his qui aderant, qui nō multam mihi imputaret insaniam, qui talia nō credam, narrante præsertim Arignoto. Ego tamē nihil ueritus neq; comam, neq; illam quam de eo habebant opinionē, Quid hoc inquā Arignote? Etiā tu talis eras, in quo mihi sola spes fuit, fumo plenus ac simulacris? Illud ergo nobis in te quod dici solet, euenit, ut thesaurum quum sperauerimus, carbones offenderimus. At tu, inquit Arignotus, si neq; mihi credis narranti, neq; Dinomacho, aut huic Cleodemo, neq; ipsi Eucrati, dic age quemnam digniorem, cui his de rebus fides habeatur, existimas: qui nobis dicat contraria? Per Iouem inquam ego uirum apprime mirabilem Abdera oriundum illum Democritum, cui tam firmiter erat persuasum eiusmodi nihil esse in rerum natura posse, ut quū se in monumento extra portas clausisset, ibiq; degeret dies noctesq; scribens atq; componens, iuuenesque eum quidam illudere cupientes ac perterrefacere, nigra ueste in modum cadaueris ornati, ac personis in

FF 2 capita

capita adfictis circumstantes illum circumsilirent, crebro subsilientes, hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum, desistite inquit ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil esse postquam ex corporibus exierint. Hocine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum esse Democritum? si quidem sic existimauit. Ego uero uobis etiam aliud referam quod mihi ipsi contigit, non quod ab alio acceperim, fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uersarer adhuc adolescens, à patre uidelicet doctrinae gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptum illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, cum uidelicet sonum reddentem ad orientem solem. Illum igitur audiui non hoc uulgari modo, quo audiunt alij, sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam addidit Memnon ipse aperto ore septem uersibus, quod nisi esset superuacaneum ipsos uobis uersus recenserem. Inter nauigandum uero incidit in nos una nauigans uir Memphiticus quidam, ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui uniuersam Aegyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in adytis subterraneis mansisse, Magiam interea doctus ab Iside. Pancratem dicis (inquit Arignotus) praceptorum meum, uirum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, purumque lingua graeco loquentem.

loquentē, procerum, simum, labijs promissis, cruribusq;
 gracilibus. Illum ipsum inquit ille, Pancratem, ac primū
 quidem quis esset ignorabam. At postq; uidi eum, si
 quādo in portum appulissemus, cum alia multa mira-
 cula facientē, tum crocodilis infidentē agitasse, & cum
 feris uersantē, illas uero reuerentes eum, caudisq; adu-
 lantes, agnoui sacrum quēpiam uirum esse, paulatimq;
 comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatē in-
 sinuauī, adeo ut omnia arcana cōmunicaret. Ac tandē
 mihi persuadet ut famulis omnibus in Memphide re-
 lictis, se solus consequerer, neq; enim defuturos nobis
 ministros. Atq; ex eo tempore sic uitam duxim⁹. Quū
 in diuersorium quodpiam ueniremus, homo accepto
 pistillo, scobināue aut pessulo, uestibus implicans, quū
 in id carmen quoddā dixisset, effecit ut ambularet, utq;
 alijs omnib⁹ homo uideret. Illud ergo abiens, & aquā
 hauriebat, & cōenā parabat, instruebatq;, atq; in omni-
 bus cōmode subseruiebat ministrabatq; nobis. Dein-
 de postq; iam satis huius ministerij fuit, scobinā rursus
 scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmē
 reddebat. Hoc ego uehemēter conatus nō reperiēbam
 quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat,
 quanq; in alijs esset facillimus. At quadā die in angulo
 quodam tenebricoso clām illo delitescēs subauscultaui
 propius incantationē illam. Erat autē trisyllaba. Tum
 ille quum pistillo mandasset quæ curanda erant, abiit.

capita adfectis circumstantes illum circumsilirent, crebro subsilientes, hic neque eorum commenta pertimuerit, neque eos omnino respexerit, sed inter scribendum, desistite inquit ineptire. Adeo firmiter credidit animas nihil esse postquam ex corporibus exierint. Hoc cine ais, inquit Eucrates, dementem quempiam uirum esse Democritum? si quidem sic existimauit. Ego uero uobis etiam aliud referam quod mihi ipsi contigit, non quod ab alio acceperim, fortassis etiam tu Tychiades quum audieris, compelleris accedere, ipsa narrationis ueritate coactus. Quum in Aegypto uersarer adhuc adolescens, à patre uidelicet doctrinae gratia transmissus, cupiebam nauigio profectus in Coptum illinc adiens Memnonem, miraculum illud audire, eum uidelicet sonum reddentem ad orientem solem. Illum igitur audiui non hoc uulgari modo, quo audiunt alij, sonum quempiam inanem, sed mihi oracula etiam addidit Memnon ipse aperto ore septem uersibus, quod nisi esset superuacuum ipsos uobis uersus recenserem. Inter nauigandum uero incidit in nos una nauigans uir Memphiticus quidam, ex sacris illis scribis, mirabili sapientia, & qui uniuersam Aegyptiorum doctrinam callebat. Dicebatur autem tres ac uiginti annos in adytis subterraneis mansisse, Magiam interea doctus ab Iside. Pancratem dicis (inquit Arignotus) praeceptorum meum, uirum sacrum, rasum, lineis indutum, doctum, purumque lingua graeco loquentem.

loquentē, procerum, simum, labijs promissis, cruribusq;
 gracilibus. Illum ipsum inquit ille, Pancratem, ac primū
 quidem quis esset ignorabam. At postq̃ uidi eum, si
 quādo in portum appulisset, cum alia multa mira-
 cula facientē, tum crocodilis infidentē agitasse, & cum
 feris uersantē, illas uero reuerentes eum, caudisq; adu-
 lantes, agnoui sacrum quēpiam uirum esse, paulatimq;
 comitate mea me in eius amicitiam ac familiaritatē in-
 sinuauī, adeo ut omnia arcana cōmunicaret. Ac tandē
 mihi persuadet ut famulis omnibus in Memphide re-
 lictis, se solus consequeretur, neq; enim defuturos nobis
 ministros. Atq; ex eo tempore sic uitam duxim⁹. Quū
 in diuersorium quodpiam ueniremus, homo accepto
 pistillo, scobinaue aut pessulo, uestibus implicans, quū
 in id carmen quoddā dixisset, effecit ut ambularet, utq;
 alijs omnib⁹ homo uideretur. Illud ergo abiens, & aquā
 hauriebat, & cenā parabat, instruebatq; atq; in omni-
 bus cōmode subseruiebat ministrabatq; nobis. Dein-
 de postq̃ iam satis huius ministerij fuit, scobinā rursus
 scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmē
 reddebat. Hoc ego uehemēter conatus nō reperiēbam
 quo pacto ab illo expiscarer. Nam id mihi inuidebat,
 quāq; in alijs esset facillimus. At quadā die in angulo
 quodam tenebricoso clām illo delitescēs subauscultauī
 propius incantationē illam. Erat autē trisyllaba. Tūc
 ille quū pistillo mandasset quæ curanda erant, abiit.

FF 3 in forum.

in forum . At ego postridie illo apud forum occupato , acceptum pistillum quū ornassē , syllabas illas simili modo pronuncians , aquam iussi ut hauriret . Tum impletam amphoram quum tulisset , desiste inquam , neque aquam amplius haurito , sed rursus esto pistillum . At illud mihi haud amplius iam obtēperare uolebat , sed aquam hauriebat continue , quoad hauriendo totam domum nobis impleret . At ego quum resistere huic rei non ualerem , timebam autem ne Pancrates reuersus (id quod etiam euenit) irasceretur , correpta secure pistillum in duas partes dissecō . At utraq pars amphoram sumens hauriebat aquam , iamque unius loco duo mihi ministri esse coeperunt . Interea Pancrates superuenit , ac re intellecta illas quidē in ligna rursus , quemadmodum ante carnē erant , mutauit . At ipse me clanculum relicto , nescio quo clanculum se subducēs abiit . At possis istud etiam nunc inquit Dinomachus hominem ex pistillo facere ? Per Iouem inquit ille dimidia ex parte scio , nam in priorem formam nuncque à me restitui potest , postque semel aquarius esse coeperit . Sed deferenda nobis domus esset aquæ iam impleta . Non desistitis inquam ego huiusmodi monstrosa narrare uiri senes ? Alioqui horum saltem adolescentium gratia incredibiles istas ac terribiles fabulas aliud in tempus omittite , ne clanculum terroribus ac prodigiosis fabulamentis impleant . Parcere ergo eis oportet , ne talia consuecant audire .

audire, quæ eos per totam uitam comitata perturba-
bunt, atq; ad omnem strepitum meticulosos reddent,
posteaq; eos omnigena superstitione impleuerint. Re-
cte admonuisti me inquit Eucrates, quū superstitionē
dixisti. Nam quid tibi Tychiade de rebus huiusmodi
uideatur, de oraculis loquor ac uaticinijs, & quæcūq; qui
dam numine afflati prodamant, quæue ex adytis au-
diuntur: aut quæ uirgo numeris eloquens futura præ-
dicat: an uidelicet nec talia credis? At ego qd' anulum
quendā sacrū habeo, Pythij Apollinis imaginē expri-
mente sigillo, quodq; hic Apollo mecum loquitur, nō
dico, ne tibi uidear ad gloriam meam res incredibiles
narrare. Cæterum quæ apud Amphilochum audiui in
Mallo heroe mecū diu differente, Deumq; meis de re-
bus consulente, tum quæ ipse uidi, uolo uobis narrare.
Deinde ex ordine & quæ uidi in Pergamo, & quæ au-
diui in Pataris. Itaq; quū ex Aegypto redire domū, au-
diremq; illud in Mallo uaticiniū apertissimū simul ac
uerissimū esse, tamē sic oracula dare, ut ad rem respon-
deat his quæcūq; Prophetæ quispiam in schedulam
inscripta tradiderit, recte me facturum putauī, si dum
præternauigare, experirer oraculum, Deumq; de futu-
ris quidpiam consulerē. Hæc adhuc Eucrate dicēte, quū
uiderem q; longe res esset processura, q; nō breuem
incepisset de oraculo Tragediam, ratus non expedire,
nō solus contradicerem omnibus, relinquens eum ex
Aegypto

Aegypto adhuc in Mallum nauigantē. Nam & intelligebam molestam illis esse praesentiam meam, utpote qui dissentirem refellere inq̃ eorū mēdacia. Atqui ego abeo inquam, quāsiturus Leonticū, nam opus habeo cum eo congregari. At uos quandoquidem parum sufficere uobis res humanas putatis, ipsos etiā Deos deniq̃ in fabularū uobis partē uocate. Atq̃ hāc simul ac dixi discessi. Illi uero alacres iam libertatē nacti, ut est uerisimile, mutuo sese epulis accipiebant, ac mendacijs ingurgitabant. Talibus o Philodes apud Eucratē auditis, uenio per Iouem inflato uentre, non aliter q̃ hi qui musto poti sunt, opus habens uomitu. Tum libenter alicunde magno emerim pharmacū aliquod, qđ mihi obliuionem induceret eorum, quā audiui, ne me nonnihil earum rerum laedat inhærens memoria. Nempe monstra, dæmones, atq̃ Hecates mihi uidere uideor.

PHILO. Quin mihi quoq̃ o Tychiade tale quiddam hic sermo tuus attulit. Aiunt etem nō solum in rabiem uerti, atq̃ aquam formidare, quoscunq̃ rabidi canes mordeant, uerum etiam si quem mordicus homo morsus momorderit, illum morsum quoq̃, non minus canino ualiturum, atq̃ eum etiam eodem modo formidaturum. Quin tu ergo uideris, quum sis ipse apud Eucratem à multis mendacijs morsus, mihi quoq̃ morsum illum communicasse, adeo mihi mentem dæmonibus impleuisti.

TYCHIA. At bono animo simus amice,

amice, quū magnū aduersus huiusmodi res remedium habeamus, ueritatē, rectamq; omnibus in rebus ratio- nē quo si utamur, nullis huiusmodi uanis, stultisq; men- dacijs turbabimur.

LVCIANI PHILOPSEVDVS SEV INCREDVLI.
THOMA MORO INTERPRETE, FINIS.

LVCIANI DECLA

MATIO PRO TYRANNICIDA, THO-
MA MORO INTERPRETE.

ARGVMENTVM DECLAMATIONIS.

Ascendit qdā in arcē, ut Tyrannū occideret: at ipsum quidē non inuenit filium autē eius cum perēmisset, gla- diū reliquit in corpore. Tyrannus ingressus, ac filiū iam cōspicatus mortuū, eodē gladio se trāssixit: is qui ascen- derat, ac Tyranni filium interemperat, tanq; Tyrānicida prēmii petit.

DECLAMATIO.

VVM duos Tyrannos iudi- ces uno die peremerim: alte- rum quidē iam ætate defe- ctum, alterū uero florentē, eōq; ad scelerū successionē idoneum: adsum tamē uni- cum ob utrūq; prēmii peti- tur⁹: idēq; quū solus omniū qui unq; fuere Tyrannici-

GG da: sce/

de sceleratos duos, uno ictu sustulerim atq; mactauerim: filium quidē gladio, patrem uero nimio illo quo in filiū ferebatur affectu. Tyrannus igitur ob ea quæ gessit, satis nobis supplicij dedit: quippe qui & uiuens filiū spectauit occisum: & tandē (qđ maxime præter omnē spem fuit) ipse sui coactus est Tyrannicida fieri. Filius igitur à me peremptus est: inseruiuit autē mihi, etiā mortuus, ad aliam mortē: nam qui uiuens iniurias unā cum patre fecit, mortuus patrē ut potuit interfecit. Qui Tyrannidē ergo sustuli, ego sum: ensisq; qui peregit omnia meus est: ordinem tantū immutauī cediū, ac perimendi sceleratos, nouauī modū: illum qui fortior erat, & qui alkisci poterat, amolitus ipse: senem uero soli relinques gladio. Ego igitur ob ista etiā amplius aliquid à uobis expectabam, sperabamq; me præmia pro peremptore numero suscepturū: ut qui uos non præsentibus tantū malis eripuerim, sed futurorū quoq; metu liberauerim, ac certam uobis libertatē præstiterim, nullo hærede scelerū relicto. At interim tot rebus à me prædare aditis, in periculum uenio: me à uobis nullo præmio donatus abeam, solusq; mercede frauder, quam leges à me seruatæ statuerunt. Hic itaq; meus aduersarius, nullo Reip. studio, sicut ait, istud agere uidetur: sed eorū cæde commotus, ut in eū qui mortis eis causa fuit uiscatur. Sed nos iudices auscultate paulisper: dum Tyrannidis mala (quantū ipsi probe sciatis) expono. Nā & hoc pacto
melius

melius beneficij mei magnitudinē cognoueritis: & magis idem gaudebitis, reputantes quibus estis malis liberati. Neq; enim, quēadmodum alijs pleriq; iam saepe accidit, ita nos quoq; simplicem Tyrānidem & unicam seruitutem sustinuiamus: neq; unius domini libidinem pertulimus, sed soli omnium quos unq; similis preffit infelicitas, duos unius loco Tyrannos habuimus, & in duplices miseri iniurias distracti sumus. At moderatior admodum senex erat, & in ira mitior, & ad supplicia segnior, & ad libidines tardior: utpote ætate iam impetus eius uehementiam cohibente, & uoluptatum appetitiones refrenante. Et ad causas quidem facinorū inuitus à filio dicebatur impelli, quum ipse non admodum Tyrannicus esset, nisi quod illi parebat: nam in filium (ut iam ostendit) propensus supra modum fuit. Omnia illi filius erat, illi obtemperabat: & iniuste fecit, quicquid ille iubebat: & puniebat, quos ille uolebat: in omnibus illi morem gerebat, ac denique sub illius Tyrannide uiuebat, & ultroneus filij cupiditatum satelles erat. At iuuenis uero honore ætatis gratia patri cessit, & solo imperij nomine abstinuit: cæterum re ipsa Tyrannidis caput ipse fuit. Firmitas quoque, ac tutamentum principatus ab illo pendebat: quoniam & quod ex iniurijs prouenit, solus ipse fruebatur. Ille erat qui satellites ducebat, qui custodias regebat, qui subditos feriebat, qui insidia/

tores terrebat. Ille erat qui ephēbos rapuit, qui nuptias temerauit, cui uirgines adductae sunt: & si quae cedes erāt, si qua exilia, pecuniarū expilationes, tormēta, cōtūmeliae: hēc omnia iuuenis fiebāt audacia. Nā senex ipse obsequebatur, & comes in malis erat, & tantum filij scelera comprobabat. Et res quidem nobis intolerabilis facta est: nam quū animi libidines ab imperio sumunt licentiam, nullum iniuriarū finem faciunt. At illud tamē nos urebat maxime: diuturnā, imo aeternam potius futuram hanc seruitutē sciebamus, & tradendam per successionem Remp. populūmq; alij post aliū domino ac scelerato hereditatem cessuram. Alijs profecto mō par uam spem hēc res facit, quod perpendere possunt, ac secū dicere. At iam cohibebitur, at iam moriet, ac paulo post erimus liberi. De illis uero nihil tale sperabatur. Sed iam nūc paratum imperij cernebamus heredem. Quāobrem nec suscipere negotium audebat fortium quisq; qui tamen eadem mecum cupiebant. Sed desperabatur omnino libertas, & inexpugnabilis uidebatur Tyrānis, cum necesse esset tam multos aggredi. At me nihil ista deterruerunt. Neq; perpēsa negocij difficultate detractui. Neq; periculum expaui. Solus quidē, solus aduersus tam fortem ac multiplicem Tyrannidem: imo uero non solus, sed cum gladio auxiliari cōscendi: consorte etiā tyrannicidij, mortem prae oculis habens: sed propriā tamē cēdem cōmuni libertate cōpensans.

Cum

Cum in primā ergo custodiam incidissem, ac satellites
 haud facile amouissem, obuiū quemq; perimēs, & quic
 quid obsisteret conficiens, in ipsum negocij caput fere-
 bar, in ipsum unicū Tyrannidis robur, in ipsam nostra
 rum calamitatū materiam: & in summa arcis custodia
 sistens, quū illum cōspexissem sese generose defenden-
 tem, atq; resistentem: uulneribus multis tamē interfeci:
 ac iam quidem sublata Tyrannis erat, facinus confectū
 erat, atq; exinde protinus omnes liberi. Senex relictus
 est ille solus, inermis, custodibus exutus, magno illo sa-
 tellite suo adempto destitutus, nec amplius ulla gene-
 rosa manu dignus. Ibi ego mecum iudices talia cogita-
 bam. Totum negociū meū bene se habet. Omnia per-
 acta sunt, omnia strēnue perfecta sunt. Quonam ergo
 iste qui superest plectetur modo? Me siquidem ac de-
 xtera mea indignus est: præcipue uero facinore tā splen-
 dido ac iuuenili & generoso confecto. Cuius gloriā ad-
 dita hac tam inerte cæde minuerem. Dignū autē qua-
 rere carnificem quēpiam oportet: uerum post erumnā
 tum, ne & hanc lucrifaciat, uideat: puniatur, appositum
 tantū ensē habeat, huic ergo reliqua committo. Hæc
 ubi statuissem, illinc amolior. Ille uero sicut ego ante di-
 uinaueram fecit, ac Tyrannū interfecit, fabulæq; meæ
 supremū actum addidit. Adsum ergo popularē uobis
 gubernationē adferens, & omnibus securitatem denū-
 cians, ac libertatem feliciter annuncians. Nunc igitur fa-

ctis meis fruimini. Sceleratis enim (uti uidetis) arx us-
 cat: imperat autem nemo, sed & honores tribuere licet,
 & iudicare, & ex legibus contradicere: atque hæc uo-
 bis ex me, atque hoc facinore meo profecta sunt: atque
 ex illa una cæde, post quam pater haud amplius uiue-
 re potuit. Dignum igitur ob ista censeo, debitum à uo-
 bis mihi præmiū dari: non quod studiosus lucri sim,
 aut qui parua magnipendam: neque quod ob merce-
 dem de patria bene mereri in animum induxerim: sed
 quod mea officia cupiam uestro præmio esse compro-
 bata, ne despectus sit, néue inglorius fiat meus cona-
 tus, tanquàm à uobis mancus & præmio iudicetur in-
 dignus. At iste contradicit, & me præter æquum ait fa-
 cere, qui honorari uelim, ac præmiū referre. Non enim
 esse me Tyrannicidam, neq; factum à me quicq; secun-
 dum legem esse: sed facto meo quiddam ad præmium
 petendum deesse. Rogo igitur eum: quid reliquū à me
 desyderas? non uolui? non ascendi? non peremi? non li-
 beraui? non imperat quisq;? non iubet quisq;? non do-
 minus minatur quisq;? non me maleficorum effugit
 quisq;? nō dixeris. Sed omnia pacis plena, & leges omnes
 redditæ, & manifesta libertas, & popularis gubernatio
 firma, & coniugia inuiolata, & pueri extra periculū, &
 uirgines tutæ, & festas agens ferias ob communem fe-
 licitatem ciuitas. Quis est igitur horum omniū causa?
 quis illa sustulit? ista præbuit? Etenim si me quisq; est
 hoc

hoc honore dignior, illi has mercede cedo, ac præmio istoc abstinco. Sin uero solus ego cuncta peregi, audens periditans, adoriens, interimens, puniens: alterum in altero ulciscens: quid mea calumniaris officia? quid ingratum erga me populum facis? At ipsum non occidisti Tyrannum: lex autem Tyrannicidæ præmiū statuit. Intereſt ergo quicquid, dic mihi, an ipsum perimas, an mortis ei causam præbeas? Ego certe nihil puto: nempe hoc solum legislator spectauit, libertatem & popularem statum, ac sceleratorum amolitionem: istud honorauit, istud gratia dignū censuit: quod factum à me non esse non queas dicere. Si enim illum occidi: quo occiso iste non potuit uiuere, ipse nimirum mactaui. Cædes mea manus illius erat. Ne nimium ergo curiose de mortis modo disputes, neque examines quomodo interiit. Sed an amplius non sit an per me est, quod amplius ille non est, Quandoquidem hoc quoque mihi uideris excussurus & sycophantam in bene merentes acturus: si quis non ense, sed lapide, lignoque, aut alio quopiam modo peremisset. Quid uero si Tyrannum fame obsessum, ad mortis necessitatem adregissem? etiam ne tum requireres meam manu pactam cedere? alioqui deesse adhuc aliquid mihi ad legem implendam diceres? atque id grauiore supplicio interfecto maledico? Vnum solum examina, istud interroga, in hoc curiosus inquire, quis facinorosorum superest? quis iniuriæ metus imminet? quæ uestigia calamitatum?
sin uero

fin uero purgata sunt ac pacata omnia: sycophantæ est,
 modum rerum calumniantē, uelle præmio ipsis factis
 debito fraudare. Ego siquidē hoc quoq; in legibus de/
 claratum memini (nisi forsan ob longam seruitutē simi
 quæ in illis dicūtur oblitus) causas mortis duas esse: siue
 quis ipse occiderit: seu si quis ipse quidem nō occiderit,
 neq; manu rem gesserit, coegit tamen, atq; occasionem
 necis dedit: æqualiter hunc etiā lex plectendum censet,
 atq; admodum quidem iuste: nam præbitam interitus
 causam nihilo iudicauit ipso facto minorem, ac reliqua
 iam de modo necis quæstio superuacua est. Illū ergo
 qui sic occiderit, puniendū tanq; homicidam æquū cen
 seas, absoluiq; nullo pacto uelis: qui uero eodem quo
 ille modo, ciuitati benefecerit, indignū bene meritis præ
 mio duces. Neq; enim istud possis dicere, me uidelicet
 id fecisse tantum: bonū autē exitum quendam temere
 non, me id destinante cōsecutum. Quid ergo pertimui
 issem ampliūs, eo qui fortior erat interempto? Quid in
 uulnere gladiū reliquisssem, nisi id ipsum omnino quod
 erat futurum, prædiuinasssem? Nisi hoc fortasse dixeris:
 quod qui peremptus est, Tyrannus non erat, neq; hoc
 nomen obtinebat, neq; multa uos ob id libenter si ne/
 caretur, præmia dedissetis: sed hoc nuncq; dices. Ergo in
 terempto Tyranno, illi qui causam præbuit, nō reddes
 præmiū: o curiositatē, quomodo necatus est curas, cū
 libertate fruaris: aut ab eo qui democratiā restituit, am/
 plius

plius aliquid postulas. Atqui lex (ut dicis) ipsum rerum caput examinat, media autem omnia ualere sinit, neq; ultra curiosius inquirat. Quid enim, qui in exilium tyrannum compulisset, non honorem iam tyrannicidæ tulisset? Imo ac ualde quidem iuste. Nam & ille libertatem pro seruitute præstitit. At quod à me factum est non exilium, nec redintegranda rebellionis metus, sed omnino perfecta sublatio est, & generis illius uniuersi internicio ac totius mali radicitus excisio. Ac nunc per Deos omnia mihi ab initio in finem usq; (si uideatur) excutite, an prætermissum quicq; ad implendam legem fuerit, & an quicq; mihi defuit, qd' adesse Tyrannicidæ debuit. Ante omnia igitur animum adesse generosum decet, atq; reipub. studiosum, paratumq; pericula pro communi commodo subire, ac propria morte multorum salutem redimere. Ergo ad id mihi quicq; defuit. An animo fractus sum? An pericula prospiciens, per quæ mihi uadendum erat detractaui? Non id dixeris. Mane ergo in hoc solo, ac me finge ex eo solo q; uolui, atq; isto consilio fui, etiam si nihil inde boni prouenisset, tamen ob mentem ipsam assurgentem præmium tanq; bene merentem petere, quum tamen ego non potuerim, sed alius me secutus tyrannum occiderit, absolum (dic mihi) aut absurdum esset, tribuere, maximèq; si dicerem. O uiri, uolui, cupiui, aggressus sum, atq; animi mei signa dedi. Solus honore dignus sum. Quid tum? re-

HH sponsurus

sponsurus esses? Nunc uero non id dico, sed & ascendi, & periditatus sum, atq; innumerabilia priusq; adolescentem peremeram feci. Neq; enim rem usq; adeo facilem esse suspicemini, custodiam superare, ac satellites opprimere, unumq; tot uiros auertere. Sed ferme maximum in tyrannicidio, atq; ipsum rei caput istud est. Nam ipse quidem Tyrannus, non magnum opus est, neq; magno negotio conficiendum, neq; expugnatum difficile, sed ea potius quæ muniunt ac tuentur tyrannidem, quæ qui uicerit, is omnia peregerit. Nam reliquū quidem parum est. Siquidem istud ad Tyrannū usq; penetrare, nequaquā licuisset mihi, nisi custodum qui eos cingunt ac satellitum omniū uictori, ac nisi eos omnes prius deuicissem. Nihil amplius adiicio. Sed hīs rursus immoror. Custodias superauī, satellites inquam, Tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Ob hac ne honore tibi dignus uideor? An adhuc à me cædem postulas? Atqui si cædem etiam quæris, nec istud quidem deest. Neq; enim incruentus sum, sed perpetravi magnam ac nobilem necem iuuenis florētis atq; omnibus metuendi, per quem etiam ille tutus ab insidijs erat, quo solo confidebat, qui multorum loco satellitum suffecit. Quid tum ergo, num præmio dignus sum? num tantarum rerum honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, si ministrum quempiam Tyranni peremissem? quid si seruum honoratiorem? an
non

non magnum etiam hoc tibi uideretur, ascendere, atq;
in media arcē, in medijs armis, aliquem ex amicis Ty-
ranni conficere? Nunc autem etiam illum qui perem-
ptus est considera, filius erat Tyranni, imo Tyrannus
grauior, ac dominus inclementior, ac tortor crudelior,
extortor uiolentior. Tum, quod maximum fuit, hæres
omnium atq; successor. Postremo qui in longum po-
terat nostras calamitates extendere. Vis ne hoc me so-
lum fecisse, Tyrannum autem ipsum adhuc ereptum
fuga uiuere? Munus ob ista peto, quid dicitis? non da-
bitis? Non illum quoq; suspexistis? non dominus,
non grauis? non intolerandus erat? Nunc uero etiam
caput ipsum intelligite. Quod enim iste à me flagitat,
id q̄ optime fieri potuit, peregi, ac Tyrannum alterius
nece necaui, non uulgariter, neque uno ictu, quod illi
post tot scelera maxime fuit optandum. Sed dolore
multo prius exagitans, & in oculis ostendens misere
prostrata, quæ illi fuerant charissima, filium quan-
quam malum, tamen ætate florentem, ac patri simi-
lem, sanguine ac tabo plenum. Hæc sunt patrum uul-
nera, hi legitimorum Tyrannicidarum gladij. Hæc
Tyrannis crudelibus digna mors. Hoc supplicium
sceleribus tantis debitum. Nam ilico mori, ilico ne-
scire, nullum tale spectaculum cernere, nihil habet
Tyrannica poena dignum. Non enim ignorabam
(te appello) non inquam ignorabam, imo nec alius

HH : quisq;

quisq̃, quantũ ille erga filiũ gerebat affectũ, & q̃ post
illum uiuere, ne paululum quidẽ dignaret̃. Atq; om̃es
fortasse patres sunt in filios eiusmodi. At hic certe ali-
quid supra ceteros habebat, idq; merito, quippe qui
illum solum uidebat ducem, seruatoremq; tyrannidis,
solumq; pericula patris pr̃occupantẽ, ac firmitatẽ im-
perio pr̃stantẽ. Vnde etiam quanq; nõ ob amorẽ, æ
ob desperationẽ saltẽ statim illum sciebam moriturũ,
quum cogitaret, inutilem sibi uitam futurã, securitate,
quã illi filius pr̃bebat ablata. Omnibus igitur illum
simul circũsepsi, natura, dolore, desperatione, terrore, æ
tẽporũ etiã futurorũ metu. His in illum cõmilitonibus
usus sum, & ad ultimũ illud cõsiliũ coegi. Interijt nobis
orbis, afflictus, dolens, lachrymans, luctum lugens, bre-
uem quidẽ, sed qui patri sufficiat, & qd' grauissimũ est;
ipse à seipso, quod mortis genus omniũ est miserrimũ,
multoq; acerbius, q̃ si inferat̃ ab alio. Vbi mihi gladi⁹
est: num quis illum agnoscat alius: num cuiusq; alteri⁹
telum est: Quis illum in arcẽ duxit: ante tyrannũ quis
usus est: quis illum tyranno misit: O ensis mecũ cõma-
nicans, rerũ à me bene gestarũ successor, post tot disci-
mina, post tot mortes despici-mur, & indigni pr̃mio
uidemur. Si enim ob istud solum hunc à uobis honorẽ
petere, si dicere: O uiri tyranno mortẽ cupienti, ac tum
inermi forte deprehenso, meus iste subseruiuit gladius,
atq; operã suam ad cõsequendam libertatẽ cõp̃dantẽ
omnibus,

omnibus, honore ac præmio indignū putassetis: domi-
num tam popularis rei nō retaliassetis: nō inter bene-
factores inscripsissetis: nō inter sacra gladiū ipsum re-
posuissetis: nō secundū Deum illum coluissetis: Nunc
mecū cogitate, qualia tyrannū ipsum ante mortē & fer-
cisse, & dixisse sit uerissimile, quū filiū perimerē, ac uul-
neribus multis in parte corporis cōspicua perfoderem,
quo uidelicet genitor ureret, atq; aspectu primo stupe-
sceret, miserabiliter exclamauit atq; indamauit patrē,
non ut auxiliator esset, aut cōmilito, quippe qui iam se-
nex erat atq; inualidus, sed domesticorū malorum spe-
ctator. Ego illinc digredior, totius quidē Tragœdiæ au-
tor. Reliqui uero histrioni cadauer, & scenā, & ensem;
ac cætera quæ fabulæ supererant. At ille quū adesset, ac
uideret filium quē habebat unicū, uix respirantē, lacerū
ac morte plenum, uulnera quoq; illa densa ac multa &
letalia gerentem, sic exclamauit. O nate, sublari sumus,
interempti sumus, tyranni cæsi sumus, ubi iste interfe-
ctor est: ad quid mihi parcit: cui me reseruat malo per-
te iam fili præmortuū: nisi me forte utpote senem con-
temnit, & lentē me perimere decreuit, ac mortem mihi
producat, ut necem mihi faciat longiorē. Et simul ista
dicens, ensem quarebat, ipse autem erat inermis, ut qui
omnē in filio spem reposuerat. At ne is quidem defuit,
iam dudum enim à me ante præparatus erat, atq; ad fa-
cinus futurū relictus. Ergo ex corpore enellens, & ex

HH 3 uulnere

uulnere gladiū eximens, iam dudum me occidisti, pete-
 misti, nunc uero mihi finem facito: O ensis, inquit, pa-
 tri lugenti consolator ueni, atq; infelicem senis manum
 adiuua, iugula Tyrannū, perime, ac luctu solue. Utinā
 in te prior incidissem, utinam ordinē cordis incerpissem,
 cecidissem quidem, at ut Tyrannus tantū, at ulcorē spe-
 rans, nunc uero ut orbus, nunc uero ut etiam carnificis
 egens. Et hæc simul dicens, uulnus intulit tremulus, im-
 potens, cupiens quidem, inualidus tamen ad facinoris
 ministerium. Quot sunt ista supplicia? quot uulnera?
 quot mortes? quot tyrannicidia? quot præmia? Et tan-
 dem uidistis omnes iacentē iuuenē, opus neq; parū,
 neq; facile, senem uero illi circumfusus, cruorē utriusq;
 inhaerentē, atq; illam libertatis & uictoriæ parentē libi-
 tinam, & nostri ensis operam. Ensem uero ipsum inter
 utrunq; monstratū, declarantē q̄ non indignus domi-
 no sit, testantēq; q̄ mihi sit fideliter obsequutus. Hoc si
 ergo fecissem, obscurius fuisset, nunc uero redditur ipsa
 nouitate splendidius. Qui tyrannidem ergo omnem
 sustuli, ego sum: opus autem in multos distributū est,
 quemadmodum in fabula. Atq; egi primas quidem
 partes ego, secundas uero filius, tertias Tyrannus ipse,
 ensis autem subseruiuit omnibus.

LVCIANI TYRANNICIDÆ THOMÆ
 MORO INTERPRETE, FINIS.

DECLAMATIO

THOMAE MORI, LVCIANICAE

RESPONDENS.

NON putauerā Iudices ei, qui
 (id quod ego nunc facio) pu-
 blicam causam suscepisset
 agendam, opus fore, ut cur
 id facere instituerit, rationē
 reddat. Neq; em̄ ullum so-
 re periculum, ne id malitia
 potius aggressus, q̄ pietate
 uideatur, quum hoc certissi-
 mum praebeat magnae integritatis argumentum, quod
 aliorum omnium cōmodis elegerit suo priuato labore
 consulere. Quod quanq̄ omnes istiusmodi causarum
 patronos merito posse existimem ab omni calumniae
 suspitione defendere, me tamen omnium meritissime,
 qui ut omnibus prosum, non solum hunc mihi labo-
 rem desumpsi, sed inimicitias etiam cum eo uiro con-
 traxi, qui se Tyrannos quoq; iactat occidisse. Sed quo-
 niam nihil tam recte cœptum esse uideo, quod non
 improbotum uellicet ac deprauet iniquitas, & quos-
 dam iam nunc mussitantes audio, qui istius oratione
 persuasi, hoc meum officium in peiorem partem ra-
 piunt, statui Iudices uobis huius actionis meae causas
 exponere,

exponere, ne quis industriae meae malignus interpres,
eam dolori, odio, uel inuidiae conetur ascribere. Ac pri-
mum, quid est cur Tyranni mortē dolere puter? nam
id iste mihi nuper obiecit, probationē uero nullam attu-
lit dixisse tantū cōtentus, & credi sibi sine argumēto, si-
ne teste postulat. Imo, inquit, nisi dolores, nisi Tyranni
mortē ulcisci cuperes, mecum nō cōtenderes. Ergo eo solo
lugere me Tyranni mortē probas, q̃ tibi ob eius necē,
præmiū iniuste petenti, ego me iuste opposui? Vis ui-
dere q̃ nihil dicis? Si te tyrannū occidisse probes, ego
tecū litigare nec si uelim possem, nec si possem uelim.
Nunc uero quid aliud cōtra te dicturus sum, q̃ q̃ illū
non occidisti? Si tu interfecisses nihil quæreretur, imo lau-
darem, admirarer, ac præmiū primus decernerē, nunc
uero ideo tibi cōtradico, ideo tibi honorē denego, ideo
aduersor, ideo queror, quia Tyrannum non occidisti.
Num igit̃ occisum protinus dolere uideor? Ostendisse
potius iudices debuit me Tyranno fuisse uel sanguine
cōiunctum, uel affinitate propinquū, uel beneficijs de-
uinctum, uel scelerū cōmunionē fœderatū. At istorum
quicq̃ ne fingere quidē potuit. Ergo si neq; cognatus
illi, neq; affinis fui, si mea opera nunq̃ in cuiusq̃ iniu-
riam usus est, si me ab illo beneficij nihil in me collatum
est, si me acerba seruitute cum ceteris simul oppressit, si
me illius interitus libertati uobiscū unā restituit, quid
causæ est ut illius mortem meae salutis ac libertatis au-
spicium

spicium doleam? At odij certe tantundem causæ est. Nam quid egit: quod odium in illū prouocaret meū? Primo Tyranni filium interfecit. Postea uero Tyranno sibi manus inferente iste præmiū tāq̃ Tyrannicida perijt. Quorum alterum pūta, quod iuuenem peremit q̃q̃ id ipsum parum consulte, parūq̃ ex cōmuni cōmodo fecerat, nisi dñj nobis fuissent propitij: fecit ille tamen animo (quantū ego certe suspicor) non male. Alterum uero: nempe quod præmium postulat: quum non meruerit: ut nunc sunt hominum ingenia, non miror & ignosco certe: modo possit auferre. Neutrum istorū odium in illum meum cōcitāt. Extra hæc nihil unq̃ ferit: quod ad me ullo modo ptineat. Ergo tam iniquus sim, ut hominem uix tandem satis, aut de facie, aut fama notū, q̃ me necre offenderat, nec uerbo læserat, gratis odio persequerer? Restat inuidiæ diluēda suspicio: quæ talis est, ut nullo malo carere uelim libentius. Nā quum omnia uitia sint suapte natura perniciosissima nullū tamen est liuore pestilentius: quodq̃ pectus, cui semel infederit grauioribus tormentis exagitet. Nempe alterius fortunam: suū infortunium ducere, secundis aliorum rebus æstuarē, alienis laudibus urī, aliena felicitate torqueri, an nō summa miseria, non extrema dementia est? Itaq̃ si à quoquā alio uitio iudices absum, ab hoc certe longissime absum. Cuius unq̃ fortunas impetij? Cuius res bene gestas eleuaui? Cuius laudi-

II bus unq̃

bus unq̃ detraxi? Cuius famā labe resperſi? Certe ad
 huius uitij ſuſpitione ſi me mediocris iſta fortuna mea
 non aſſerit, quā nō tam inops eſt, ut aliorū opibus ac
 pramijs inuideā: ſi me anteaſta uita non uindictat: quā
 non uſq̃ adeo eſt rerū bene geſtarū indiga: ut aliena
 debeam laude tabeſcere. At ipſa me herde cauſa pror-
 ſus abſoluit: quā talis eſt, ut potius omniū ueniā, q̃ cu-
 iuſq̃ mereatur inuideam. Quaſo Iudices: quod tandē
 odiij ſignū, quod inuidiā documētū, prae me fero? Nō
 prouoco, non irasco, nō accuſo: urbē tantū in ius uoca-
 tam ab illo defendo. Sed cur ſedētibus ergo ceteris ac
 tacentibus uniuerſis, atq̃ in his multis & clariffimis ui-
 ris, & autoritate praſtantibus, & multo ad dicendū in-
 ſtructionibus, ego potiffimū ſurgo & petenti praeſentia
 contradico? Illi ipſi proſecto quin mecū ſentiant non
 dubito: & quin ex his pleriq̃ ſint: qui hoc ipſum officiū
 niſi ego iam ſuſcepiffem libenter fuerint obituri. Neq̃
 tamen ideo culpandus ſum, quod me p̃ patria primus
 obtulerim. Quicquid eſt, alieni ſilentij cauſas non de-
 beo. Me certe ad dicendum cū reipu. cauſa, tum deorū
 immortalīū reſpectus incitabat. Nempe quū uiderem:
 ſatis tenues ararij noſtri puentus: & praſentē pecuniā
 nimis exiguā: tū inſtare multas neceſſarij ſumptus oc-
 caſiones: nō ferebā uti ciuitas hoc inſup non neceſſario
 ſumptu mulctaret. Tyrannicidij praeſentiū quātū ſit, nō
 ignoratis: ac merito quidē. Quod em̃ precii ſatis gran-
 de ſit

de sic: quo agri, foci, fortunæ, liberi, coniuges, salus, ac libertas omnium, postremo ipsæ deorum aræ, atque templæ redimuntur? Quod quo maius atque urbi onerosius est: eo magis à nobis perspicendum est, ne temere colloquetur. Satis Iudices, satis impensæ ac sumptus imminet, satis effundendum est: ut ararium nostrum, tam profunde, non iste etiam cui nihil debemus, exhauriat. Præterea quum hoc Tyrannicidium sola deorum clementia puenerit: qui toties indamati calamitatum tandem nostrarum miseri, crudelissimi mihi nos iugo Tyranni soluere, ac libertati reddere uoluerunt: non ferendum putavi: ut ciuitas honorem gratiamque deis merentibus ablatam homini, non merenti tribueret. Totum autem hoc negotium fortunæ deorumque benignitati deberi: huic nihil gratiæ: apertissimis argumentis docebo: quod dum facio, quaeso Iudices diligenter attendite. Tria sunt quorum iste quodlibet sufficere sibi ad hunc honorem consequendum putat: uel quod Tyranni peremit filium, uel quod Tyrannum retinuit occidere, uel quod pater filij nece commotus ense quem iste reliquerat mortem sibi consciiuit. Ergo illius adolescentis caedes Tyrannicidium uidetur? Quid nisi? nempe & ille (inquit) Tyrannus erat. Quis id credat Iudices: urbem unam duobus suffecisse Tyrannis? duos Tyrannos inuicem commordes eadem incoluisse moenia? unius urbis ambitu posuisse contineri, quum alterutri uix uel orbis uniuersus suffecerit? Quisquis id credendum duxerit: is mihi parum uidetur Tyrannicam considerare naturam. Nam legitimæ quoque pote-

states, ac nō solū legibus gubernantes, sed etiā legibus
obtéperantes, & tyrānide tāto interuallo mitiores, am
bitione tamē ita uincunt, ut nec uel intīmorū amicorū
uitā parcant, potiusq; eos habeāt imperij sui cōsortes.
Quis Tyrannū credat natura ferum ac uiolentū, cū im
perij sui ciuis ardore hominū leges protriuerit, deorū
contempserit, uitam neglexerit, sociū quēq; admit
tere? Quin brutorū quoq; plerūq; formā quā (quod
Tyrannorum proprium est) rapto uiuet, quibus so
lius pabuli cura impressit aliqua tyrannicā naturā ue
stigia, in proprios foetus sauiunt: potiusq; socios illos
uenationis accipiant. Et hominem Tyrannū putamus:
quē fastus inflat, ambitio stimulat, cupiditas urget, glo
ria sollicitat, suam cum quoq; posse cōmunicare tyrān
nidem. At iste non solum duos tyrannos facit: uerum
etiam adolescentē plusq; tyrannū uult uideri. Nam ci
uib; atroces (inquit) iniurias fecit: cæde, rapina, stupro
om̃ibus deniq; scelerū formis insignis. Nomine quidē
abstinuit: cæterū re ipsa tyrannidis caput erat: ac paren
te plus potuit eū, ut uolebat, rexit. At longe cōtra se res
habet iudices. Nimirū impotens, semper ac formido
losa res tyrānis est. Neq; filius profecto patrē tulisset,
si posset: neq; filio tantū pmisisset pater, ut posset. Ne
mo tyrannis est hærede suspectior: qui eo maiore pa
tenti metum incutit quo magis ferocem eius indolem
ac tyrannicos mores exprefferit. Continebat ergo filiū
sui cu

sui cupiditates, atq; adolescenti stringebat potius q̃ la-
 xabat habenas: ne uiribus nimium inualescens iuuenis,
 imperij auidus, atq; opibus insolens, nec sibi iam impe-
 rans: tandē ne parenti quidē parceret: quin iam Satur-
 nio superi Iouem praeferrent. Nam si iniurias interdum
 fecit: quid aliud q̃ se parenti satellitē praeiuit: ex qui-
 bus quotus quisq; est: qui nō grassetur, nuptias uiolet,
 domos compilet, phana dispoliet, obuios cædat, atq;
 optimū quenq; trucidet: Sed quoniam unus est cuius
 potentia, atq; umbra freti, tam scelerata grassant̃ auda-
 cia, poenas alioqui facinorum suorum, uel illi uel publi-
 cis legibus daturi, ipsi quidem latrones, homicidæ, fu-
 res, adulteri. Solus autem unus ille scelere princeps, sub
 cuius nomine om̃es impune delitescūt, Tyrannus est.
 At ille adolescens si quādo patrabat aliquid atrocius:
 patrem semper sic imperasse dicebat: neq; ego, quin im-
 perarit, dubito. Nam filius q̃q; ea indole fuit: ut parē-
 tem aliquādo uideretur (si ad tantā peruenisset ætatē)
 flagitijs ac sceleribus æquaturus: tamen in hac adolescē-
 tia prae illius crudelitate ac sæuitia quibus iam à puero
 semper assuetus insenuerat, rudis adhuc miles, ac uix
 tyro fuit, neq; ferē magnum quicq;, nisi à patre iussus,
 atq; edoctus agebat. Sed siue non nisi iussus illa facie-
 bat: siue ipse etiā iniussus audebat: tamē quū tāq; ius-
 sus egerit, quū neq; Tyranni nomē usurpari: neq; se
 pro Tyranno gesserit, sed patri se parere significarit. &

II ; aulorum

ausorum suorum causas in illū retulerit: quū aliū se potē
 tiorem esse cōfessus sit, cuius uiribus fideret: à quo omīs
 eius penderet impunitas: furem si uelis aut sacrilegū,
 uel si quod aliud nomen mauis, appelles: at is pfecto
 non est, in quo fieri Tyrannicidiū potest. Quod si illū
 omnia solū potuisse, ac re ipsa Tyrannum fuisse cōten
 das & (quod paulo ante iactabas) ilico eius morte libe
 ram fuisse rempublicā: fingamus obsecro adhuc paren
 tem uiuere: sed nō fugatū tamen: quod nescio cur ipse
 finxisti: quippe quem nec ipse fugaueras, neq; cur ei fu
 giendū esset effeceras. Filio em̄ tantū per insidias adē
 pto, reliquis uiribus integris, nō uideo cur patri magis
 desperandū, aut fugiendū fuerit, q̄ si aut filius ei natus
 nō fuisset, aut peste correptus obiisset. Patrē ergo finga
 mus (ut dixi) uiuentē: ac filio quidē unico orbatū: sed sa
 tellitū tamen caterua cinctū: eadē filij lachrymantem:
 sed interfectori minantē: atq; omnia suppliciorū gene
 ra destinantē: in forū uultu tristi quidem, sed tamē tru
 ci pcurrere: & prolato quem tu reliquisti gladio ingen
 tia polliceri prēmia: si quis eius ensis dñm prodiderit:
 hic tu foro iam ab illo, atq; eius satellitibus occupato,
 & in caput tuū quæstione iam haberi cœpta, in publi
 cum fortis Tyrannicida procurre: & in medios globos
 irruens Tyrannum te occidisse prodamita: libertatem
 omnibus denuncia: ac Tyrannicidij prēmium postu
 la. Quid fugis? Quid latebras quaris? Quid Tyranni
 cida me.

aida metuis: An non libera est respublica? An nō Tyrannus occisus est? Neq; ergo is quē peremisti Tyrannus erat. Sed quidā potius Tyranni satelles: neq; eius morte ciuitas libertati restituta est: quod solū paulo ante dicebas huius legis spectasse latorem. At hæredem (inquit) occidi. Quid mihi hæredes nominat? Quid in Tyrannide leges memorat? Legum ista numina sunt, Iuris est ista successio. An Pyratæ filiū si demortui patris locū impleuerit, hæredē quisq; dixerit? Intestatus semp Tyrānus moritur: qppe legibus ab illo captiuis: quæ solæ ratū facere testamētū possunt. Proinde q defuncti locū Tyranni subit: hæres nō est, sed nouus Tyrannus. Non em̄ succedit, sed inuadit. At illi nūc paruis semus. Istud qui constat? Ego contra Tyranno mortuo populum ilico liberum esse dico. Alioqui frustra lex Tyrānicidæ præmiū statuit: si alterius morte in alterius potestātē recidimus. Sed longe secus Iudices: defūcto enim quolibet casu Tyranno, populus iam tum liber dum amici luctu occupant, dum stupent eius morte satellites, ilico sese in libertatem asseruisset: neq; plus filius aduersus populi uires tum ualuisset: q̄ nunc potest quisq;, uel ex amicis Tyranni potētissimus, aut genere quisquis ei fuit post filium proximus: ad quem, si successionis nomē, atq; hæreditatis audiendū est: rā nūc Tyrannus pertinet, q̄ ad filium pertinuisset. Qui satelitem igit, qui amicū, qui cognatū, qui filium Tyranni peremerit

peremerit: frustra tyrannicidium iactauerit. Tyrannus ipse solus est, cuius necem tãto præmio respublica mercatur. Sed uolui (inquit) pretantui: peridatus sum: quod negari ne possit, filio tyranni perempto. spe futura tyrannidis extincta, prædarum animi mei documentum reliqui: uel hoc solū sufficere mihi ad hunc honorem puto. Hic uide obsecro quæ nihil maliuole, quā simpliciter agam tecum omnia, quæ ex re tua totum hoc negotium minime suspiciosus interpreter. Nam si alius hæc ageret causam, nec tamen ex inimicis tuis: sed ex actionibus istis actoribus quispiam, qui locos omnes excuriunt, & suspicionibus urgent, ac moleste nimium præmunt: sic Hercules hunc tractaret locum: ut te nec id tentasse unquam nec destinasse contenderet. Quod si tu uociferareris mirari te quæ tam insigni esse impudentia, ut talia dicere occiso in ipso conatu tyranni filio audeat: hic ille protinus quasi fieri non potuerit (inquit) ut non patri liberaturus, quod non præstitisti, non Tyrannum occisurus, quem non attigisti: sed ipsum potius iuuenem quem trucidasti perempturus: ascenderis, illa tam tibi priuatim, aliquā ulturus ac retaliaturus iniuriam. Hic si instaret, urgeret, præmeret, ac certas aliquas probationes illius animi tui ac propositi flagitaret, uides (ut opinor) in quantas traheris angustias. Sed ego tecum hoc pacto non agam: quippe qui in rebus (cuiusmodi ista est) uehementer obscuris, assueui semper in

per in meliorem partem esse procliuor. Permitto itaq;
 tibi, ut ista fecisse animo in Remp. propenso uidearis.
 Voluisti ergo, ac tentasti prorsus auferre Tyrannidem.
 Hoc tibi uidetur isto præmio cōpensandū? Primū
 quod uoluisti, quis nō uidet q̄ sit exiguū? Nam hac ra-
 tione omnes Tyrannicidij præmiū peteremus. Quis
 em̄ tam frigido in Remp. animo fuerit, ut Tyrānū cru-
 delissimū nō libenter auferre uoluerit? Tentando uero
 qd aliud declarasti, q̄ quod esse Tyrannicida uoluisti?
 Quod te præterea periculis exposuisti, an id præmium
 meruerit ullum, postea uidebimus: quod aut̄ istud non
 meruit, spero uobis iudices esse uel sola legis recitatione
 perspicuū. Quæ quū præmiū nisi Tyrannicidæ nō sta-
 tuat, q uero Tyrannū nō ceciderit, esse Tyrānicida non
 possit: quantūlibet quispiā tentauerit, quantūcūq; sese
 periculis exposuerit: frustra Tyrānicidij præmiū, nisi cæ-
 so Tyranno, petierit. Nā ei qui dum conatur occidere,
 in exiliū cōpulerit, præmiū quidē: sed neq; tantū, neq;
 tanq̄ Tyrannicidæ decernā. Etem̄ si morbo quopīā la-
 borans denūciem: quicunq; me sanauerit, ei recuperata
 ualitudine, tria me talenta daturum: ueniat aliquis spe
 mercedis inductus, qui mei curā suscipiat: deinde medi-
 camentis quibusdā adhibitis, ubi frustra se conari sen-
 tit: artem suā morbo uictā confessus, me iam deploratū
 relinquat: aliqua tamē molestiæ parte leuatū, sanitatis
 illi mercedē, quia nō sanauit, nō debeo: rursus quia p/

fuit, inanē prorsus à me dimittere haud æquū est. At si post mille pharmaca, nihilo tamē melius habentē destituat: præmij nihil meretur, qui nihil iuuit: gratiæ uerò tantūdem ferē: qui quod mederi tentauit, sui gratia, nō mei fecit. Quod si insigniter Medicæ artis ignarus, rē tamen aggredi fuerit ausus, atq; aliquātisper misere uenienis adfectū postea dimittat: quū iam non modo nihil opis tulit, sed plurimū doloris addidit: etiā si sese gratis obtulerit: utrū amore dignus est, qd' me suo labore tā diu nulla præmij spe tam officiose uexauit? an summo poti⁹ odio, quod temere sese meo periculo ei negotio, cuius erat imperitus, immisquit? Huic rei Iudices haud multū mihi uidetur præsens causa dissimilis. Lex enim Tyrānicidā conducere uehemēter alicunde studet: ei⁹q; præmiū certū, Tyranno cæso, pollicetur. Sed Tyrannidam quū dicit Iudices, hominē quærit artificem: nō manu tantū fortē, sed pectore quoq; multo magis ualentē, consilio potius q̃ uiribus præstantē: qui insidias tendere, laqueos abscondere, occasiones captare nouerit. Ergo hanc prouinciā si quis huiusmodi susceperit: qui Tyrannū ipsum arte ex insidijs adoriatur, adorsum opprimat, oppressum interimat: nec re cœpta semel, nisi perfecta desistat: hic Tyrannicidij præmiū audacter postulet. Sin id quidem nō potuerit: quod autē proximū est & confine, fecerit: Tyrannū uidelicet uel in exiliū abegerit, uel ad deditionem cōdonata uita coegerit, uel ad deponendā

ponendā Tyrānidem certa conditione cōpulerit: hunc ego prēmio dignū, neq; nullo quidem, neq; tamen Ty-
rannicidæ iudico. At si quis manu potens, mētis inops,
illarū penitus ignarus artium, quibus instructum esse
Tyrannicidā oportet: qui rem uiribus egere tantum, ac
non consilio putet: qui deniq; Aiaci multo sit, q̃ Vlyssi
similior. Sed Aiaci tamē iam abiudicatis armis infani-
enti, armēta hominū loco trucidanti. Si huiusmodi, in-
quā, quispiā rem tantā cōficiendā sibi desumpserit: tum
nec insidias collocans, nec tempus eligens, nec occasionē
expectans: impetu quodam prouat, nec ab ipso tamē
Tyranno incipiat, sed in satellites eius insiliat, dato in-
terim illi sibi cauendi loco. Tum subducto Tyranno: re-
temere cœpta, stulte gesta: per ignauia relicta, ac peni-
tus infecta: sola sibi fuga, abiecto etiā gladio, consulat.
Postea uero uel defuncto, uel interfecto Tyrāno, in pu-
blicum prodeat: prēmii tanq; Tyrannicida postulet,
atque huiusmodi utatur oratione. Volui Iudices, ausus
sum, tētaui, periditatus sum. Vtrum Iudices illi Tyran-
nicidī prēmii decerneretis, quia Tyrannū tentauit oc-
cidere: an malam potius gratiā haberetis, ac dignum
etiā supplicio duceretis, quod sua temeritate nō se so-
lum frustra periculis obiecerat, sed urbē etiā uniuersam
in summū discrimē unā præcipitauerat: utpote qui Ty-
rannū stulte irritando fecerit, & ciuibus infestiorē, & ad
uersus insidias cautiorem? Videtis ergo Iudices quēad-

modū id quod iste uel solum satis esse confidebat, usq̃
adeo nihil adiuuat, ut etiam nōnihil officiat. Quāobrem
si neq̃ is, quē peremit, Tyrannus fuit: nec satis Tyrāni
filiū occidisse fuit: tentasse uero temere, plus q̃ fructus
fuit: reliquū est, ut ultimū illud, Tyrāni uidelicet ipsius
mortem, excutiamus: quā iste sibi nos debere disputat.
Hoc totius negocij caput est: hoc si uobis iste persuaserit,
causæ nihil est quin uicerit. Contrāq̃, si ego hāc par-
tem euicero, atq̃ sacram hanc, quod aiūt, anchoram illi
præcidero: nonne ilico necesse est fluctuet, ac naufragio
pereat? Idcirco iudices hic etiam atq̃ etiam obsecro: ut
q̃maxime sitis attenti, dum Tyranni cædem doceo, ex
qua tota ista pendet cōtrouerſia, nihil ad istum quicq̃
pertinere. Totum ergo hunc locū iudices sic ab isto tra-
ctatū esse meministis: ut qui uobis persuadere cuperet,
uti crederetis eum iam tum quū filiū perimeret: paren-
tem quod postea fecit, præscisse facturum. Sciebam, in-
quit, satis esse filium occidere: sciebam patrem ilico sese
post mortē filij perempturū. Imo sciebas certe, quū sic
hanc causam ageres, opus esse tibi ut illa præscisse uide-
reris. Alioqui frustra te præmiū Tyrannicidij petiturū:
si neq̃ ipse Tyrannū peremisses: neq̃ id saltem fecisses,
unde illi scires exitium imminere. Eam ob rem iudices
exitum eius facti tam certum uideri uoluit: ut uobis etiā
audientibus dixerit, ob id ipsum sese à Tyranno manū
abstinuisse, eumq̃ sibi p̃p̃i pariter & istius gladio reli-
quisse:

quisse:quem alioqui,ut ait,facile potuisset occidere:fe-
cissetq; nisi de exitu securus scilicet,tunc de industria pe-
percisset,ut paulo post miserius interiret. Hic igit' quid
faciã:quo me potissimũ uertam:unde argumenta con-
quiram,quibus hunc probem non esse rerum futurarũ
præscium:Quin illum percontemur potius,ac rationes
aliquas exigamus,quibus ille nobis fidem rei tam lon-
ge supra fidem faciã:unde hanc tam mirabilẽ diuinan-
di peritiã nactus sit:utrum ne homine quopiam do-
cente didicerit:an numine potius inspirante cõceperit;
Dic igitur nobis Tiresia: quonam probamento facies,
uti constet cõprehensam esse tibi rerum futurarũ scien-
tiã: defossum alicubi thesaurum effode,cogitationes
nostras euolue,abstrusum aliquid atq; occultatũ erue,
quod miremur omnes:nempe eiusdem artis esse puto,
& quæ præsentia latent edicere,& quæ sunt futura præ-
dicere.Aut si tu futuris dũtaxat uales,aliqua nũc edisse
re aliquot post hoc annis:aut,si libet,sæculis poti⁹ euen-
tura:quæ quũ ex tuo præscripto ceciderint omnia,tum
demũ redito,& futura te præscisse dicito.Interim profe-
cto ægre,quantũ suspicor,obtinebis:ut quod te nesciẽ
te sciebat,id præscisse credaris anteq; fieret. Quod si tũ
quũ filium interimeres,ignorabas patrẽ sese,quod po-
stea fecit,occisurum:quur tu nunc eius cædis præmium
postulas:quam,nisi uelis impudenter esse mendax,fa-
teare necesse est,te ignorante,atq; adeo ne cogitãre qui

idem perpetrata esse. Sed ideo se fortasse putat huius
etiā necis autorem: quoniā illa cædes quam fecit, istius
quoq; tametsi præter spem, causa tamen aliquo modo
fuit. Qua in re uos longe alia Iudices opinor esse sentē-
tia. Neq; em̄ si Tyrānū casu quisq; aut mēte capt⁹ occi-
disset, ei Tyrānicidij præmiū decerneretis. Quid ita?
Nēpe qd' inscius uterq; atq; imprudēs occidisset: quāq;
istius causa est aliquāto, ut mihi uidetur, inferior. Nam
si alteruter illorum præmiū peteret, tametsi peteret qui
peremisset ignarus: atq; ideo frustra peteret, peteret ta-
men qui peremisset: nunc uero & isto nesciente, & nō ab
ipso peremptus est. At nihil ego, inquit, neq; casu, neq;
imprudens feci: sed filium cōsulto trucidauī: atq; ita pa-
tri uolens ac prudēs mortis causam præbui: qui, ni ego
filium occidissem, adhuc Tyrānus uiueret. Age accedā
etiam propius. Si tu Tyrannū aggressus ut perimeres:
deinde uictus ab eo, proiecto etiā gladio, fugeres: atq;
is equo te persequutus, equo collapsō, præceps in gla-
dium tuum tam opportune caderet, ut eodem transi-
geretur: an nō hic posses eadem omnia dicere: uoluisse
te uidelicet, ac uolentem aggressum esse: uolētem igitur
prudentemq; causas ei mortis attulisse: nam nisi tu illū
fuisses adortus, ille non fuisset occisus. Sed nonne ui-
des: ut eadem opera, uel magis fuga tua gloriari liceat,
& ignauiae tuæ præmiū petere? Nam nisi tu fugisses,
ille non cecidisset: nisi tu gladium turpiter abiēcisses, nec
transfixus

trāffixus ille fuisset. Postremo hac ratione ignauos etiā Tyrannicidas esse liceat. Quemadmodum licet uolens adortus esses ut interimeres: tamen postq̃ re infecta fugisses, quod postea factum esset, tuum nō iudicaretur: licet id factum non fuisset, nisi tu aliquid ante fecisses: ita etiamsi Tyrannū perempturus ascendisti: filiūmq̃, dum patrem quæris, occidisti: tamē cum pergere ac perficere quod incoeperas, uel timore non ausus sis, uel negligentia nolueris, uel casu non potueris: sed re prorsus infecta redieris: quicquid inde postea te inscio atque insperante prouenerit, id à te profectum esse ne dixeris. Siquidem quicquid tuum dici potest, ibi desijt, ubi tu destitisti. At nec istud fortassis ei quod ipse fecit simile esse concedet. Sed mihi hoc pacto rursus opponet. Is quem tu proponis, non ea mente Tyrannum aggressus est: ut se postea uicto ac fugiēte, ille uictor dum persequeretur, occumberet. Ideoque quod non proposuit, merito suum uocare non potest. At ego eo proposito peremi filium: ut pater sese dolore commotus occideret: atque id facturum animo meo percepi. Videtis Iudices, ut nobis illa diuinatione sua rursus occurrit? Quæremus igitur ab eo, quonam pacto præsenferit? præsciuerit ne? an coniecero? Si se præsciuisse respondeat, neminem credo ei crediturum: sin coniecisse, interim nescisse se fatetur: sed opinatum esse tantum, hoc est, dubitasse, incertum fuisse: postremo quid aliud q̃ ignorasse?

ignorasse. Sed uideamus tamē quibus signis, q̄ per spi-
cuis argumētis, rem tam inopinabilē ita collegerit euen-
turam: ut quod alius nemo sperare potuisset, id ille sibi
tanq̄ certum atq̄ inopinabile proposuerit. Noueram
inquit, q̄ misere deperibat filium. Ita ne id tandē adeo
te certum ac securum reddidit: ut necem eius non tanq̄
forte secuturam, sed necessario futurā destinares. Scio
iudices haud mediocres illos affectus esse, quos erga li-
beros parentū pectoribus inleuit naturā: neq̄ tamen
aut tantos, aut cuiq̄ tam exploratos crediderim: ut pro-
mittere sibi ac spondere audeat, id qd' iste se fecisse nar-
rat, interempto filio patrem ultroneū ei comitem futu-
rum. Nam quotusquisq̄ ex his, quorum filij & unici, &
charissimi quotidie uel morbo cadunt, uel dolo pereti-
u, uel bello occumbunt, uel casu intereunt: usq̄ adeo mœ-
rore consternatur, ut sibi mortem sua sponte cōsciscat.
Sed amor, inquit, etiam desperatio non minor occasio
desyderandæ mortis accessit. Quamobrem obsecro: an
tu quū filium perimeres, reliquos unā satellites omnes
occidisti: non dices, opinor, stragem te tantā fecisse. Ca-
teros igitur adhuc retinebat: opum satis, uiriū satis hā-
bebat. Quapropter uno adēpto, quū tot adhuc essent
incolumēs: quorum omniū intererat maxime hunc in-
columē esse: quur ei usq̄ adeo desperandum fuit, ut nō
ab urbe, sed ex orbe festinandū fuit. An usq̄ gentiū ui-
uere quenq̄ hodie suspicemur, qui id fecisset, quod Ty-
rannus

tānus iste fecit: Quid de alijs quærimus: quin te potius
interrogemus, quem uerissimile est de te cōiecturā hanc
fecisse, & Tyrannū ex animo tuo spectasse. Si tibi ergo
filius perimeretur, atq; insuper imminere uideretur nō
nullum & fortunæ simul & uitæ periculū: num potius
eligeres te comitem filio dare, q̃ mortē illius ulcisci? An
temet ipse ne ab alijs occidereris, occideres? Certe, ut p
te quoq; respondeamus, non faceres. Quomodo ergo
in mentē tibi uenire potuit: ut quod nec alijs fecerūt, nec
quisq; fecisset: nec tute facturus esses, id Tyrannū cogi-
tares facturum? At planē, inquit, cogitabā: alioqui cur
ibi gladiū meū reliquissē? Recte nimirū ignauia tuæ
nos admones. Nam cū hoc dicit Iudices: nonne id uo-
bis uidetur dicere, præsenti certe: alioqui cur inde fugis-
sem? quid enim aliud est: alioqui cur gladium ibi reli-
quissē, q̃ alioqui cur inde abiecto gladio turpiter me
in pedes dedissē? Nam quid opus fuit gladiū Tyran-
no relinquere? Ne deesset ei scilicet, quo periret? Ita ne
qui omnium gladios timet, ipse gladio caret? Qui quic-
quid habet, gladio peperit, gladio possidet, gladio tue-
tur, ei gladius unq̃ abfuerit? O nouū prodigium Iudi-
ces. Tyrannus sine gladio. Neq; illi gladius defuit, nec
iste gladium ei reliquit, sed abiecit: nec futurū quod eue-
nit, uel leuissima coniectura præuidit. Sed postea q̃ in
arcē temere (nescio quomodo) perrepsisset, atq; ibi ado-
lescentē (ut est inuenta, semper incautior) solum, securū,

LL ac nihil

ac nihil minus expectantē, de improuiso adortus oppre-
ssisset: ac potuisset fortasse pgressus, ulterius eadē opera
Tyrannū sustulisse: ilico hominē timor inuasit, intuen-
tem ne uoce uel gemitu morientis audito, iam tū pro-
ditus cōcurrentibus Tyrāni satellitibus, caperetur. Iam
ante oculos eius obuersabātur uincula, carcer, tormēta,
ac mortes mille, mille supplicia: quorum imaginatione
uana perterritus, iam strepitū omnē, omnē sonitum, ac
postremo suam ipsius umbrā expauescens: tam nūc re-
pente timidus, q̄ ante temerarius, ex arce se proripuit:
nec secum gladiū saltem tollere ausus est: seu ne esset fu-
ga tardior, seu ne cū ense deprehensus, insidiatus fuisse
Tyrāno diceretur: quo nūc perempto recurrit insolens,
& tanq̄ ipse occiderit, Tyrānicidiū prēmium postulat.
Age ergo Tyrānū ipsum nō quæro an peremeris: hoc
tantū quæro, an peremisse potueris. Si nō potueris: er-
go occasionē non expectasti, locū idoneū non elegisti,
tempus opportunū nō captaſti: sed temere sine cōsilio,
sine ratione, præceps incoepisti, quod perficere nō ualu-
isti. Nec illū ergo te iactes occidisse, quē te fateris nec po-
tuisse. Sin potueris: magnæ pfecto uel inertiae, uel igna-
uiae fuit, quod nō feceris. Imo, inquit, potui: sed de indu-
stria superſedi. Satis iam fecerā, filiū occiderā: patrē do-
lori suo, & gladio meo reliqui, quo eū sese perempturū
præuidi. O inuerecundū, si ista mētiris. O insanū, si nō
mentiris: si tam incredibilia finxiſti, miramur impuden-
tiam:

tiā: si tam absurda cogitasti, miramur amentia. Tu ne adeo eras insanus: ut quū uno ictu potueris, & uitam tuā, & Reip. salutē in tuto collocare: malueris omnia dubijs fortunæ casibus exponere, & tibi futurū promittere, qd' sanus auderet nemo sperare? Quod si Tyrānus id uoluisset, quod tute haud dubie fecisses, & quod illū quoq; facturū longe uerisimilius q̃ quod fecit fuit: cōclamasset satellites, coegisset sicarios, armasset carnifices: ac prolato filij cadauere, & natura crudelis, & tā atroci spectaculo irritatus, iram ac furorē illū effudisset: primū in te, per quē filius occisus: deinde in urbem uniuersam, ppter quā occisus est: quæ si cōtigissent (ut tua dementia propemodū contigerant) neq; tu miser hodie uiueres, qui hoc præmium peteres: neq; nos Rempub. ullam à qua peti posset haberemus. Sed Dñj immortales Iudices, uota precesq; nostras recordati sunt: Dñj seruitutis nostræ mala miserati sunt: Dñj nobis in summis atque extremis periculis auxiliati sunt. Qui quum semper huic urbi succurrere statuissent: id potissimum tempus elegerunt, quo maxime nobis beneficium suum commendare possent. Nam Tyrannus quanq; semper erat molestus uiuēte filio: tamē eo nomine minus grauis incumbebat ciuibus, ne miseram penitus atque exhaustā urbē filio relinqueret. At eo trucidato ppter quod ante pepercerat, cui dubiū esse potest, quin funditus omnia direpturus fuerit? Postq; ergo Respu. istius

primū temeritate, deinde ignauia in extremū illud perī-
 culum corruisset: superi tēpus iam uenisse rati, quo per-
 petuā nobis insculperent fauoris sui memoriā: omnia
 mala quæ tā prope ceruicibus nostris iminebāt, subito
 in ipsum Tyranni caput auerterūt: idq; tā celeriter, ut ci-
 tius nos periculo liberatos esse, q̃ in periculo fuisse co-
 gnouerimus: ne nos interim saltē potuisset discriminis
 tanti metus urgere. Quis Tyrannū putasset Iudices re-
 perto filij sui cadauere, in sese potius, q̃ in hanc urbem
 gladiū fuisse uersurum: nisi nostri studio superi in pro-
 priā illum perniciē immisiss ei Furijs, agitaissent. Ira q̃
 iam nunc uidere mihi uideor micantes latronis oculos,
 obducta supercilia, cōtractam Frontē, genas pallentes,
 dentes stridentes, labra tumentia. Deniq; qualem Pen-
 theum describunt Poetæ, toto ore, toto uultu, suæ pro-
 dentē mentis insaniā. Quū primū ingressus filiū reperi-
 ret occisum: quid illū fecisse, quid clamasse suspicemur:
 quid aliud q̃ ut impiū, atq; dementē spurcissimo rictu
 insana in superos euomuisse cōuicia: O Deorū iram, o
 numinū inuidiā. Video cælites odij uestri signa: uideo
 liuoris atrī uestigia. Nihil uobis uiuit iniqui⁹, nihil am-
 bitiosius, nihil inuidentius. Soli imperare, soli regnare
 uultis: nec satis ppria felicitate cōtenti, semper aliena ta-
 bescitis. Quur nō mecū in certamen descenditis? Quur
 ignauū insidiatorē filio summisistis? Ille quisquis erat,
 cū Tyranno in certamē etiam ingredi nō ausus est: hoc

certe

certe saltē gaudeo, quod nemo se poterit Tyrānicidam dicere, nemo Tyrānicidā prēmīū petere. Nemo enim Tyrānū occidet hodie, nisi Tyrānus. Tyrānus ego hodie uel Dñs iuitis moriar. Huiusmodi ergo deliria quū blaterasset, in gladiū tandē amens ac furiosus incubuit. Tyrānus igit̃ Iudices istius gladio, imo nec istius: quippe quem ante abiecerat, manu quidem suapte, sed sola Deorū opera perfossus iacet. At nunc iste sibi cuius ibi nullæ partes erant, primas uendicat. Itaq; qui me syco- phantē uocabas: uide obsecro, uter nostrū huic uitio p̃ prior est: ego ne, qui tecū hodie p̃ Rep. superisq; dimi- cans, prēmīū tamen uel uictor postulo: an tu potius, q̃ desertor ac fugitiuus, cōtendis tamē alijs, atq; his quidē Dñs uincētib; ipse triūphare? Desine, desine aliena uirtute partā tibi arrogare uictoriā. Desine Deorum in hanc urbē tam clarū obscurare beneficiū. Desine Deorū laudibus oblistere, & ab hac temeraria petitione desiste: quod si iste Iudices molestus esse prexerit: uos tamen ipsam rē æquis lancibus expendite. Nā iste quid aliud, q̃ Tyrannū ut sibi cauere admonuit? Dñs ne cauere sibi posset, ne insidijs ampli⁹ opus esset, effecerūt. Iste quid aliud q̃ gladio suo Tyrannū in nos om̃es ar- mauit? Dñs gladiū illū à nobis in Tyrāni iugulū retorserunt. Iste qd aliud deniq; q̃ uniuerſam urbē in summū periculū dementia sua cōiecit? Dñs corrigētes istius insaniā, discrimē illud subito in prosperā securitatē con-

uerterunt. Vos ergo Iudices per deos immortales obtestor: per deos huius clarissimæ libertatis, huius insperatæ felicitatis autores: ne quod nobis deorum omnium consilio ac uirtute successit, id uos unius hominis amentiae referri sinatis acceptum: neue hanc urbem unquam in deos liberatores tam ingrata esse: neue patiamini ut salutem suam debere se potius humanæ temeritati quam deorum benignitati fateatur: quos ita demum sperare licet futuros semper huic urbi propitios: si nos eorum quæ contulere memores, eos (uti æquum est) beneficiorum suorum recognoscamus autores. Alioquin si nos (quod absit) ingrati, quæ ab illis perfecta sunt, in alios referamus, gratiamque superis debitam impendamus hominibus: uicissim herde metuendum est: ne deum quoque suum erga nos fauorem imminuant: ac Respublicam nostram curam, ut in dignæ quæ ab illis curet, abijciant. Quãobrem ut aliquando finem dicendi faciam: quandoquidem iste peccauit officio: & bono animo male fecit: deum uero eius peccatum in commoda nostra uerterunt: ac deum quidem coegerunt: sed se tamen Tyrannus interfecit: tum præmiū qui coegere non petunt, petere autem qui peremit non potest: uos sententijs uestris Iudices & huic ueniam, & superis gratiam decernite: & urbem ab huius præmij debito quo eam liberam esse deum uoluerunt, absoluite. Dixi.

DECLAMATIONIS THOMAE MORI AD-
VERSUS TYRANNICIDAM FINIS.

IOANNES FROBENIVS
CANDIDIS LECTORI
BVS S. D.

ERAMVS hñs Luciani Dialogis & Vtopiam Tho-
mæ Mori de optimo Reipub. statu libellum nō minus
utilem quàm festiuum, ut liminaris paginæ notauit in/
dex, & eiusdem item Epigrammata addituri, nisi ueriti
fuissetus, ut nimium excresceret uolumen. Itaq; seor-
sim illa nitidissime & æppimum typis excudemus. Sic
enim plus Mori gloriæ & studiosorum in primis com-
modo cōsuletur, quibus nihil æque est ingratum, ac im-
mensa multiplicium chartarum coadernatio. Bene Va-
lete, Mori Vtopiā & eiusdem Progymnasmata ac Epi-
grammata mox ex ædibus nostris accepturi. Basileæ,
postridie Nonas Decembreis, AN. M D XVII.

ἡμεῖς φερόμεν ὡς οὐ φερε,

Prudens simplicitas, amorq; recti.

ἡμεῖς φερόμεν ὡς οὐ φερε

ὡς οὐ φερε.

B A S I L E A E A P V D I O.
F R O B E N I U M
M E N S E D E C E M B R I
A N. M D X V I I.

peremerit: frustra tyrannicidium iactauerit. Tyrannus ipse solus est, cuius necem tãto prætio respublica mer-
 cat. Sed uolui (inquit) tentauis peridatus sum: quod
 negari ne possit, filio tyranni perempto. spe futuræ ty-
 rannidis extincta, prædarum animi mei documentũ
 reliqui: uel hoc solũ sufficere mihi ad hunc honorẽ pu-
 to. Hic uide obsecro q̃ nihil malui ole, quã simpliciter
 agam tecũ omnia, q̃ ex re tua totũ hoc negociũ mini-
 me suspiciosus interpreter. Nam si alius hãc ageret cau-
 sam, nec tamen ex inimicis tuis: sed ex acrioribus istis
 actoribus quispiam, qui locos omnes excutunt, & sus-
 pitionibus urgent, ac moleste nimium præmunt: sic Her-
 cules hunc tractaret locum: ut te nec id tentasse unq̃
 nec destinasse contenderet. Quod si tu uociferareris
 mirari te quenq̃ tam insigni esse impudentia, ut talia
 dicere occiso in ipso conatu tyranni filio audeat: hic ille
 protinus quasi fieri non potuerit (inquit) ut non patriã
 liberaturus, quod non præstitisti, nõ Tyrannum occi-
 surus, quem non attigisti: sed ipsum potius iuuenem
 quem trucidasti perempturus: ascenderis, illa tam tibi
 priuatim, aliquã ulturus ac retaliaturus iniuriam. Hic
 si instaret, urgeret, præmeret, ac certas aliquas proba-
 tiones illius animi tui ac propositi flagitaret, uides
 (ut opinor) in quantas traheris angustias. Sed ego
 tecum hoc pacto non agam: quispe qui in rebus
 (cuiusmodi ista est) uehementer obscuris, assueui sem-
 per in

per in meliorem partem esse procliuor. Permitto itaq;
tibi, ut ista fecisse animo in Remp. propenso uidearis.
Voluisti ergo, ac tentasti prorsus auferre Tyrannidem.
Hoc tibi uidetur isto præmio cōpensandū? Primū
quod uoluisti, quis nō uidet q̃ sit exiguū? Nam hac ra-
tione omnes Tyrannicidij præmiū peteremus. Quis
em̃ tam frigido in Remp. animo fuerit, ut Tyrānū cru-
delissimū nō libenter auferre uoluerit? Tentando uero
qd aliud declarasti, q̃ quod esse Tyrannicida uoluisti?
Quod te præterea periculis exposuisti, an id præmium
meruerit ullum, postea uidebimus: quod aut̃ istud non
meruit, spero uobis iudices esse uel sola legis recitatione
perspicuū. Quæ quū præmiū nisi Tyrannicidæ nō sta-
tuat, q uero Tyrannū nō ceciderit, esse Tyrānicidā non
possit: quantūlibet quispiā tentauerit, quantiscūq; sese
periculis exposuerit: frustra Tyrānicidij præmiū, nisi cæ-
so Tyranno, petierit. Nā ei qui dum conatur occidere,
in exiliū cōpulerit, præmiū quidē: sed neq; tantū, neq;
tanq̃ Tyrannicidæ decernā. Etem̃ si morbo quopiā la-
borans denūciem: quicunq; me sanauerit, ei recuperata
ualitudine, tria me talenta daturum: ueniat aliquis spe
mercedis inductus, qul mei curā suscipiat: deinde medi-
camentis quibusdā adhibitis, ubi frustra se conari sense-
rit: artem suā morbo uictā confessus, me iam deploratū
relinquat: aliqua tamē molestiæ parte leuatū, sanitatis
illi mercedē, quia nō sanauit, nō debeo: rursus quia p/

KK fuit

fuit, inanē prorsus à me dimittere haud æquū est. At si post mille pharmaca, nihilo tamē melius habentē destituat: præmiū nihil meretur, qui nihil iuuit: gratiæ uerò tantūdem ferē: qui quod mederi tentauit, sui gratia, nō mei fecit. Quod si insigniter Mediæ artis ignarus, rē tamen aggredi fuerit ausus, atq; aliquātis per misere uenis adfectū postea dimittat: quū iam non modo nihil opis tulit, sed plurimū doloris addidit: etiā si sese gratis obtulerit: utrū amore dignus est, qd' me suo labore tā diu nulla præmiū spe tam officiose uexauit: an summo poti⁹ odio, quod temere sese meo periculo ei negotio, cuius erat imperitus, immiscuit? Huic rei Iudices haud multū mihi uidetur præsens causa dissimilis. Lex enim Tyrānicidā conducere uehemēter alicunde studet: eiq; præmiū certū, Tyranno cæso, pollicetur. Sed Tyrannici dam quū dicit Iudices, hominē quærit artificem: nō manu tantū fortē, sed pectore quoq; multo magis ualentē, consilio potius q̃ uiribus præstantē: qui insidias tendere, laqueos abscondere, occasiones captare nouerit. Ergo hanc prouinciā si quis huiusmodi susceperit: qui Tyrannū ipsum arte ex insidijs adoriatur, adorsum opprimat, oppressum interimat: nec re cœpta semel, nisi perfecta desistat: hic Tyrannicidij præmiū audacter postulet. Sin id quidem nō potuerit: quod autē proximū est & confine, fecerit: Tyrannū uidelicet uel in exiliū abegerit, uel ad deditionem cōdonata uita coegerit, uel ad deponendā

ponendā Tyrānidem certa conditione cōpulerit: hunc ego præmio dignū, neq; nullo quidem, neq; tamen Ty-
rannicidæ iudico. At si quis manu potens, mētis inops,
illarū penitus ignarus artium, quibus instructum esse
Tyrannicidā oportet: qui rem uiribus egere tantum, ac
non consilio putet: qui deniq; Aiaci multo sit, q̃ Vlyssi
similior. Sed Aiaci tamē iam abiudicatis armis infani-
enti, armēta hominū loco trucidanti. Si huiusmodi, in-
quā, quispiā rem tantā cōficiendā sibi desumpserit: tum
nec insidias collocans, nec tempus eligens, nec occasione
expectans: impetu quodam proruat, nec ab ipso tamē
Tyranno incipiat, sed in satellites eius infiliat, dato in-
terim illi sibi cauendi loco. Tum subducto Tyranno: re-
temere cœpta, stulte gesta: per ignauia relicta, ac peni-
tus infecta: sola sibi fuga, abiecto etiā gladio, consulat.
Postea uero uel defuncto, uel interfecto Tyrāno, in pu-
blicum prodeat: præmiū tanq̃ Tyrannicida postulet,
atque huiusmodi utatur oratione. Volui Iudices, ausus
sum, tētaui, periditatus sum. Vtrum Iudices illi Tyran-
nicidij præmiū decerneretis, quia Tyrannū tentauit oc-
cidere: an malam potius gratiā haberetis, ac dignum
etiam supplicio duceretis. quod sua temeritate nō se so-
lum frustra periculis obiecerat, sed urbē etiā uniuersam
in summū discrimē unā præcipitauerat: utpote qui Ty-
rannū stulte irritando fecerit, & ciuibus infestiorē, & ad-
uersus insidias cautiorem? Videtis ergo Iudices quēad-

modū id quod iste uel solum satis esse confidebat, utq̃ adeo nihil adiuuat, ut etiam nōnihil officiat. Quāobrem si neq̃ is, quē peremit, Tyrannus fuit: nec satis Tyrāni filiū occidisse fuit: tentasse uero temere, plus q̃ frustra fuit: reliquū est, ut ultimū illud, Tyrāni uidelicet ipsius mortem, excutiamus: quā iste sibi nos debere disputat. Hoc totius negocij caput est: hoc si uobis iste persuaserit, causā nihil est quin uicerit. Contrāq̃, si ego hāc partem euicero, atq̃ sacram hanc, quod aiūt, anchoram illi præcidero: nonne ilico necesse est fluctuet, ac naufragio pereat? Idcirco iudices hic etiam atq̃ etiam obsecro: ut q̃ maxime sitis attenti, dum Tyranni cædem doceo, ex qua tota ista pendet cōtrouerſia, nihil ad istum quicq̃ pertinere. Totum ergo hunc locū iudices sic ab isto tractatū esse meministis: ut qui uobis persuadere cuperet, uti crederetis eum iam tum quū filiū perimeret: parentem quod postea fecit, præscisse facturum. Sciebam, inquit, satis esse filium occidere: sciebam patrem ilico sese post mortē filij perempturū. Imo sciebas certe, quū sic hanc causam ageres, opus esse tibi ut illa præscisse uideris. Alioqui frustra te præmiū Tyrannicidij petiturū si neq̃ ipse Tyrannū peremisses: neq̃ id saltem fecisses, unde illi scires exitium imminere. Eam ob rem iudices exitum eius facti tam certum uideri uoluit: ut uobis etiā audientibus dixerit, ob id ipsum sese à Tyranno manū abstinuisse, eumq̃ sibi ipſi pariter & istius gladio reliquisse:

quisset:quem alioqui,ut ait,facile potuisset occidere: fecissetq;,nisi de exitu securus scilicet,tunc de industria percisset,ut paulo post miserius interiret. Hic igit quid faciã:quo me potissimũ uertam:unde argumenta conquiram,quibus hunc probem non esse rerum futurarũ præscium:Quin illum percontemur potius,ac rationes aliquas exigamus,quibus ille nobis fidem rei tam longe supra fidem faciat:unde hanc tam mirabilẽ diuinandi peritiã nactus sit:utrum ne homine quopiam doctente didicerit:an numine potius inspirante cõceperit. Dicigitur nobis Tiresia: quonam probamento facies, uti constet cõprehensam esse tibi rerum futurarũ scientiam: defossam alicubi thesaurum effode, cogitationes nostras euolue, abstrusum aliquid atq; occultatũ erue, quod miremur omnes: nempe eiusdem artis esse puto, & quæ præsentia latent edicere, & quæ sunt futura prædicere. Aut si tu futuris dũtaxat uales, aliqua nũc edisse te aliquot post hoc annis: aut, si libet, sæculis poti⁹ euentura: quæ quũ ex tuo præscripto ceciderint omnia, tum demũ redito, & futura te præscisse dicito. Interim profecto aggre, quantũ suspicor, obtinebis: ut quod te nesciẽ te sciebat, id præscisse credaris anteq; fieret. Quod si tũ quũ filium interimeres, ignorabas patrẽ sese, quod postea fecit, occisurum: quur tu nunc eius cædis præmium postulas: quam, nisi uelis impudenter esse mendax, fateare necesse est, te ignorante, atq; adeo ne cogitãre qui

dem perpetrata esse. Sed ideo se fortasse putat huius
etiā necis autorem: quoniā illa cædes quam fecit, istius
quoq; tametsi præter spem, causa tamen aliquo modo
fuit. Qua in re uos longe alia Iudices opinor esse sentē-
tia. Neq; em si Tyrānū casu quisq; aut mēte capt⁹ occi-
disset, ei Tyrānicidij præmiū decerneretis. Quid ita?
Nēpe qd' inscius uterq; atq; imprudēs occidisset: quāq;
istius causa est aliquāto, ut mihi uideretur, inferior. Nam
si alteruter illorum præmiū peteret, tametsi peteret qui
peremisset ignarus: atq; ideo frustra peteret, peteret ta-
men qui peremisset: nunc uero & isto nesciente, & nō ab
ipso peremptus est. At nihil ego, inquit, neq; casu, neq;
imprudens feci: sed filium cōsulto trucidauī: atq; ita pa-
tri uolens ac prudēs mortis causam præbui: qui, ni ego
filium occidissem, adhuc Tyrānus uiueret. Age accedā
etiam propius. Si tu Tyrannū aggressus ut perimeres:
deinde uictus ab eo, proiecto etiā gladio, fugeres: atq;
is equo te persequutus, equo collapso, præceps in gla-
dium tuum tam opportune caderet, ut eodem transfi-
geretur: an nō hic posses eadem omnia dicere: uoluisse
te uidelicet, ac uolentem aggressum esse: uolētem igitur
prudentemq; causas ei mortis attulisse: nam nisi tu illū
fuisses adortus, ille non fuisset occisus. Sed nonne ui-
des: ut eadem opera, uel magis fuga tua gloriari liceat,
& ignauiae tuæ præmiū petere? Nam nisi tu fugisses,
ille non cecidisset: nisi tu gladium turpiter abiēcisses, nec
transfixus

trāffixus ille fuisset. Postremo hac ratione ignauos etiā Tyrannicidas esse liceat. Quemadmodum licet uolens adortus esses ut interimeres: tamen postq̃ re infecta fu-
gisses, quod postea factum esset, tuum nō iudicaretur: licet id factum non fuisset, nisi tu aliquid ante fecisses: ita etiamsi Tyrannū perempturus ascendisti: filiumq̃, dum patrem quæris, occidisti: tamē cum pergere ac per-
ficere quod incoeperas, uel timore non ausus sis, uel ne-
gligentia nolueris, uel casu non potueris: sed re prorsus infecta redieris: quicquid inde postea te incio atque in-
sperante prouenerit, id à te profectum esse ne dixeris. Siquidem quicquid tuum dici potest, ibi desijt, ubi tu destitisti. At nec istud fortassis ei quod ipse fecit simile esse concedet. Sed mihi hoc pacto rursus opponet. Is quem tu proponis, non ea mente Tyrannum aggressus est: ut se postea uicto ac fugiēte, ille uictor dum per-
sequeretur, occumberet. Ideoque quod non proposuit, merito suum uocare non potest. At ego eo proposi-
to peremi filium: ut pater sese dolore commotus occi-
deret: atque id facturum animo meo percepi. Videtis Iudices, ut nobis illa diuinatione sua rursus occurrit? Quæremus igitur ab eo, quonam pacto præsenferit? præsciuerit ne? an coniecirit? Si se præsciuisse respon-
deat, neminem credo ei crediturum: sin coniecisse, in-
terim nescisse se fatetur: sed opinatum esse tantum, hoc est, dubitasse, incertum fuisse: postremo quid aliud q̃
ignorasse?

ignorasse: Sed uideamus tamē quibus signis, q̄ per spi-
cuis argumētis, rem tam inopinabilē ita collegerit euen-
turam: ut quod alius nemo sperare potuisset, id ille sibi
tanq̄ certum atq̄ inopinabile proposuerit. Noueram
inquit, q̄ misere deperibat filium. Ita ne id tandē adeo
te certum ac securum reddidit: ut necem eius non tanq̄
forte secuturam, sed necessario futurā destinares? Scio
iudices haud mediocres illos affectus esse, quos erga li-
beros parentū pectoribus inseuit naturā: necq̄ tamen
aut tantos, aut cuiq̄ tam exploratos crediderim: ut pro-
mittere sibi ac spondere audeat, id qd' iste se fecisse nar-
rat, interempto filio patrem ultroneū ei comitem futu-
rum. Nam quotusquisq̄ ex his, quorum filij & unici, &
charissimi quotidie uel morbo cadunt, uel dolo pereūt,
uel bello occumbunt, uel casu intereunt: usq̄ adeo mœ-
rore consternatur, ut sibi mortem sua sponte cōsciscat?
Sed amor, inquit, etiam desperatio non minor occasio
desyderandæ mortis accessit. Quamobrem obsecro: an
tu quū filium perimeres, reliquos unā satellites omnes
occidisti? non dices, opinor, stragem te tantā fecisse. Cæ-
teros igitur adhuc retinebat: opum satis, uiriū satis hā-
bebat. Quapropter uno adēpto, quū tot adhuc essent
incolumēs: quorum omniū intererat maxime hunc in-
columē esse: quur ei usq̄ adeo desperandum fuit, ut nō
ab urbe, sed ex orbe festinandū fuit? An usq̄ gentiū ui-
uere quenq̄ hodie suspicemur, qui id fecisset, quod Ty-
rannus

tānus iste fecit? Quid de alijs quærimus? quin te potius
interrogemus, quem uerisimile est de te cōiecturā hanc
fecisse, & Tyrannū ex animo tuo spectasse. Si tibi ergo
filius perimeretur, atq; insuper imminere uideretur nō
nullum & fortunæ simul & uitæ periculū: num potius
eligeres te comitem filio dare, q̃ mortē illius ulcisci? An
temet ipse ne ab alijs occidereris, occideres? Certe, ut p
te quoq; respondeamus, non faceres. Quomodo ergo
in mentē tibi uenire potuit: ut quod nec aliī fecerūt, nec
quisq; fecisset: nec tute facturus esses, id Tyrannū cogi
tares facturum? At planē, inquit, cogitabā: alioqui cur
ibi gladiū meū reliquisssem? Recte nimirū ignauit̃ tuæ
nos admones. Nam cū hoc dicit Iudices: nonne id uo
bis uidetur dicere, præsensū certe: alioqui cur inde fugis
sem? quid enim aliud est: alioqui cur gladium ibi reli
quisssem, q̃ alioqui cur inde abiecto gladio turpiter me
in pedes dedisssem? Nam quid opus fuit gladiū Tyran
no relinquere? Ne deesset ei scilicet, quo periret? Ita ne
qui omnium gladios timet, ipse gladio caret? Qui quic
quid habet, gladio peperit, gladio possidet, gladio tue
tur, ei gladius unq̃ abfuerit? O nouū prodigium Iudi
ces. Tyrannus sine gladio. Neq; illi gladius defuit, nec
iste gladium ei reliquit, sed abiecit: nec futurū quod eue
nit, uel leuissima coniectura præuidit. Sed postea q̃ in
arcē temere (nescio quomodo) perrepissset, atq; ibi ado
lescentē (ut est inuenta semper incaution) solum, secutū,

LL ac nihil

ac nihil minus expectantē, de improviso adortus oppre-
 sisset: ac potuisset fortasse pgressus, ulterius eadē opera
 Tyrannū sustulisse: ilico hominē timor inuasit, intuen-
 tē ne uoce uel gemitu morientis audito, iam tū pro-
 ditus cōcurrentibus Tyrāni satellitibus, caperetur. Iam
 ante oculos eius obuersabātur uincula, carcer, tormēta,
 ac mortes mille, mille supplicia: quorum imaginatione
 uana perterritus, iam strepitū omnē, omnē sonitum, ac
 postremo suam ipsius umbrā expauescens: tam nūc re-
 pente timidus, q̄ ante temerarius, ex arce se proripuit:
 nec secum gladiū saltem tollere ausus est: seu ne esset fu-
 ga tardior, seu ne cū ense deprehensus, insidiatus fuisse
 Tyrāno diceretur: quo nūc perempto recurrit insolens,
 & tanq̄ ipse occiderit, Tyrānicidij prēmium postulat.
 Age ergo Tyrannū ipsum nō quæro an peremeris: hoc
 tantū quæro, an peremisse potueris? Si nō potueris: er-
 go occasione non expectasti, locū idoneū non elegisti,
 tempus opportunū nō captasti: sed temere sine cōsilio,
 sine ratione, præceps inceptisti, quod perficere nō ualu-
 isti. Nec illū ergo te iactes occidisse, quē te fateris nec po-
 tuisse. Sin potueris: magnæ pfecto uel inertiae, uel igna-
 uiae fuit, quod nō feceris. Imo, inquit, potui: sed de indu-
 stria superfedi. Satis iam fecerā, filiū occiderā: patrē do-
 lori suo, & gladio meo reliqui, quo eū sese perempturū
 prauidi. O inuerecundū, si ista mētiris. O insanū, si nō
 mentiris: si tam incredibilia finxisti, miramur impuden-
 tiam:

tiā: si tam absurda cogitasti, miramur amentia. Tu ne adeo eras infanus: ut quū uno ictu potueris, & uitam tuā, & Reip. salutē in tuto collocare: malueris omnia dubijs fortunæ casibus exponere, & tibi futurū promittere, qd' sanus auderet nemo sperare? Quod si Tyrānus id uoluisset, quod tute haud dubie fecisses, & quod illū quoq; facturū longe uerisimilius q̃ quod fecit fuit: cōdamasset satellites, coegisset sicarios, armasset carnifices: ac prolato filij cadauere, & natura crudelis, & tā atroci spectaculo irritatus, iram ac furorē illū effudisset: primū in te, per quē filius occisus: deinde in urbem uniuersam, ppter quā occisus est: quæ si cōtigissent (ut tua dementia propemodū contigerant) neq; tu miser hodie uiueres, qui hoc præmium peteres: neq; nos Rempub. ullam à qua peti posset haberemus. Sed Dñi immortales Iudices, uota precesq; nostras recordati sunt: Dñi seruitutis nostræ mala miserati sunt: Dñi nobis in summis atque extremis periculis auxiliati sunt. Qui quum semper huic urbi succurrere statuissent: id potissimum tempus elegerunt, quo maxime nobis beneficium suum commendare possent. Nam Tyrannus quanq̃ semper erat molestus uiuēte filio: tamē eo nomine minus grauis incumbere ciuibus, ne miseram penitus atque exhaustā urbē filio relinqueret. At eo trucidato ppter quod ante pepercerat, cui dubiū esse potest, quin funditus omnia direpturus fuerit? Postq̃ ergo Respu. istius

LL 2 primū

primū temeritate, deinde ignauia in extremū illud periculum corruisset: superi tēpus iam uenisse rati, quo perpetuā nobis insculperent fauoris sui memoriā: omnia mala quæ tā prope ceruicibus nostris iminebāt, subito in ipsum Tyranni caput auerterūt: idq; tā celeriter, ut citius nos periculo liberatos esse, q̃ in periculo fuisse cognouerimus: ne nos interim saltē potuisset discriminis tanti metus urgere. Quis Tyrannū putasset Iudices repto filiū sui cadauere, in sese potius, q̃ in hanc urbem gladiū fuisse uersurum: nisi nostri studio superi in propria illum perniciē immisissis ei Furijs, agitaissent? Itaq; iam nunc uidere mihi uideor micantes latronis oculos, obducta supercilia, cōtractam Frontē, genas pallentes, dentes stridentes, labra tumentia. Deniq; qualem Penthēum describunt Poetæ, toto ore, toto uultu, suæ prodegentē mentis insaniā. Quū primū ingressus filiū reperi ret occisum: quid illū fecisse, quid damasse suspicemur? quid aliud q̃ ut impiū atq; dementē spurcissimo rictu, insana in superos euomuisse cōiicia? O Deorū iram, o numinū inuidiā. Video cēlites odij uestri signa: uideo liuoris atrī uestigia. Nihil uobis uiuit iniqui⁹, nihil ambitiosius, nihil inuidētius. Soli imperare, soli regnare uultis: nec satis ppria felicitate cōtenti, semper aliena tā bescitis. Quur nō mecū in certamen descenditis? Quur ignauū insidiatorē filio summisistis? Ille quisquis erat, cū Tyranno in certamē etiam ingredi nō ausus est: hoc certe

certe saltē gaudeo, quod nemo se poterit Tyrānicidam dicere, nemo Tyrānicidā premiū petere. Nemo enim Tyrānū occidet hodie, nisi Tyrānus. Tyrānus ego hodie uel Dñs iuitis moriar. Huiusmodi ergo deliria quū blaterasset, in gladiū tandē amens ac furiosus incubuit. Tyrānus igit̃ Iudices istius gladio, imo nec istius: quippe quem ante abiecerat, manu quidem suapte, sed sola Deorū opera perfoſsus iacet. At nunc iste sibi cuius ibi nullæ partes erant, primas uendicat. Itaq; qui me syco- phantē uocabas: uide obsecro, uter nostrū huic uitio p̃ prior est: ego ne, qui tecū hodie p̃ Rep. superisq; dimi- cans, premiū tamen nec uictor postulo: an tu potius, q̃ desertor ac fugitiuus, cōtendis tamē alijs, atq; his quidē Dñs uincētib; ipse triūphare? Desine, desine aliena uirtute partā tibi arrogare uictoriā. Desine Deorum in hanc urbē tam clarū obscurare beneficiū. Desine Deorū laudibus obſistere, & ab hac temeraria petitione de- siste: quod si iste Iudices molestus esse prexerit: uos ta- men ipsam rē æquis lancibus expendite. Nā iste quid aliud, q̃ Tyrannū ut sibi caueret admonuit? Dñ ne cauere sibi posset, ne insidijs ampli⁹ opus esset, effecerūt. Iste quid aliud q̃ gladio suo Tyrannū in nos omēs ar- mauit? Dñ gladiū illū à nobis in Tyrāni iugulū retorſe- runt. Iste qd aliud deniq; q̃ uniuerſam urbē in summū periculū dementia sua cōiecit? Dñ corrigētes istius insa- niā, discrimē illud subito in prosperrimā securitatē con- uerterūt.

uerterunt. Vos ergo Iudices per deos immortales obtestor: per deos huius clarissimæ libertatis, huius insperatæ felicitatis autores: ne qd' nobis deorū omniū cōsilio ac uirtute successit, id uos unius hoīs amētiae referri sinatis acceptū: neue hāc urbē unq̃ in deos liberatores tam ingrātā esse: neue patiamini ut salutē suā debere se potius humanæ temeritati q̃ deorū benignitati fateatur: quos ita demū sperare licet futuros semp huic urbi propitios: si nos eorū quæ cōtulere memores, eos (uti æquū est) beneficiorū suorū recognoscamus autores. Alioqui si nos (qd' absit) ingrati, quæ ab illis pfecta sūt, in alios referamus, gratiāq̃ superis debitā impendamus hominibus: uicissim herde metuendū est: ne dñj quoq̃ suum erga nos fauorē imminuant: ac Reip. nostræ curā, ut in dignæ quæ ab illis curet, abijciant. Quāobré ut aliquādo finē dicendi faciā: quādoquidē iste peccauit officio: & bono animo male fecit: dñj uero eius peccatū in commoda nostra uerterūt: ac dñj quidē coegerunt: sed se tamen Tyrannus interfecit: tū præmiū qui coegere non petunt, petere autē qui peremit nō potest: uos sentētijs uestris Iudices & huic ueniā, & superis gratiā decernite: & urbem ab huius præmij debito quo eam liberā esse dñj uoluerunt, absoluite. Dixi.

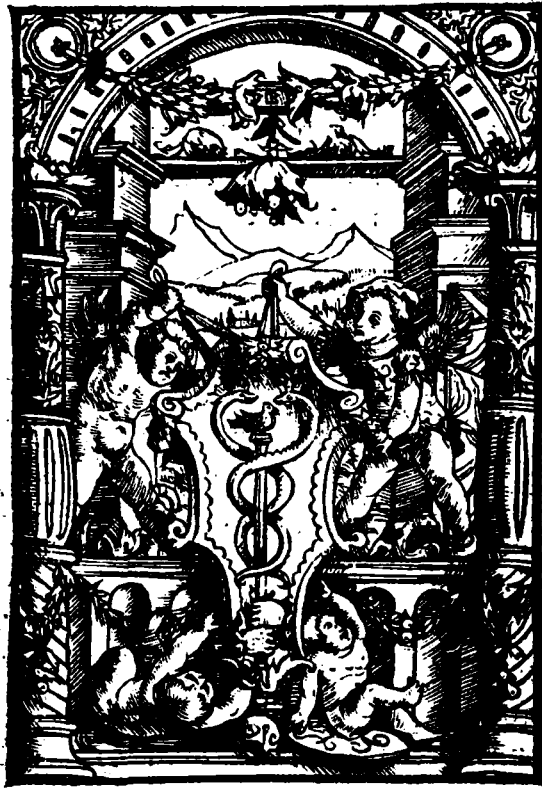
DECLAMATIONIS THOMAE MORI AD-
VERSUS TYRANNICIDAM FINIS.

IOANNES FROBENIVS
CANDIDIS LECTORI
BVS S. D.

ERAMVS hñs Luciani Dialogis & Vtopiam Tho-
mæ Mori de optimo Reipub. statu libellum nō minus
utilem quā festiuum, ut liminaris paginæ notauit in/
dex, & eiusdem item Epigrammata addituri, nisi ueriti
fuissetus, ut nimium excreceret uolumen. Itaq; seor-
sim illa nitidissime & cōprimū typis excudemus. Sic
enim plus Mori gloriæ & studiosorum in primis com-
modo cōsuletur, quibus nihil æque est ingratum, ac im-
mensa multiplicium chartarum coadēuatio. Bene Va-
lete, Mori Vtopiā & eiusdem Progymnasmata ac Epi-
grammata mox ex ædibus nostris accepturi. Basileæ,
postridie Nonas Decembreis; AN. M D XVII.

ἡμεῖς φρόνιμοι ὡς οἱ ὀφθαλμοί,

Prudens simplicitas, amoris recti.

ὁ φρόνιμος ὡς οἱ ὀφθαλμοί
ἡμεῖς φρόνιμοι ὡς οἱ ὀφθαλμοί

ἀκρίβειαι ὡς αἱ περιστάσεις.

B A S I L E A E A P V D I O.
F R O B E N I V M
M E N S E D E C E M B R I.
A N. M D X V I I.

ignorasse: Sed uideamus tamē quibus signis, q̄ p̄spici
cuis argumētis, rem tam inopinabilē ita collegerit even-
turam: ut quod alius nemo sperare potuisset, id ille sibi
tanq̄ certum atq̄ inopinabile proposuerit. Noueram
inquit, q̄ misere deperibat filium. Ita ne id tandē adeo
te certum ac securum reddidit: ut necem eius non tanq̄
forte secuturam, sed necessario futurā destinares? Scio
iudices haud mediocres illos affectus esse, quos erga li-
beros parentū pectoribus iniecit naturā: neq̄ tamen
aut tantos, aut cuiq̄ tam exploratos crediderim: ut pro-
mittere sibi ac spondere audeat, id qd̄ iste se fecisse nar-
rat, interempto filio patrem ultroneū ei comitem futu-
rum. Nam quotusquisq̄ ex his, quorum filij & unici, &
charissimi quotidie uel morbo cadunt, uel dolo pereū,
uel bello occumbunt, uel casu intereunt: usq̄ adeo mœ-
rore consternatur, ut sibi mortem sua sponte cōsciscat?
Sed amor, inquit, etiam desperatio non minor occasio
desyderandæ mortis accessit. Quamobrem obsecro: an
tu quū filium perimeres, reliquos unā satellites omnes
occidisti? non dices, opinor, stragem te tantā fecisse. Ca-
teros igitur adhuc retinebat: opum satis, uiriū satis hā-
bebat. Quapropter uno adēpto, quū tot adhuc essent
incolumes: quorum omniū intererat maxime hunc in-
columē esse: quur ei usq̄ adeo desperandum fuit, ut nō
ab urbe, sed ex orbe festinandū fuit? An usq̄ gentiū ui-
uere quenq̄ hodie suspicemur, qui id fecisset, quod Ty-
rannus

ianus iste fecit? Quid de alijs quærimus? quin te potius
interrogemus, quem uerisimile est de te cōiecturā hanc
fecisse, & Tyrannū ex animo tuo spectasse. Si tibi ergo
filius perimeretur, atq; insuper imminere uideretur nō
nullum & fortunæ simul & uitæ periculū: num potius
eligeres te comitem filio dare, q̃ mortē illius ulcisci? An
temet ipse ne ab alijs occidereris, occideres? Certe, ut p
te quoq; respondeamus, non faceres. Quomodo ergo
in mentē tibi uenire potuit: ut quod nec aliq̃ fecerūt, nec
quisq; fecisset: nec tute facturū esses, id Tyrannū cogi-
tares facturū? At planē, inquit, cogitabā: alioqui cur
ibi gladiū meū reliquisset? Recte nimirū ignauia tuæ
nos admones. Nam cū hoc dicit Iudices: nonne id uo-
bis uidetur dicere, præsenti certe: alioqui cur inde fugis-
sem? quid enim aliud est: alioqui cur gladium ibi reli-
quisset, q̃ alioqui cur inde abiecto gladio turpiter me
in pedes dedisset? Nam quid opus fuit gladiū Tyran-
no relinquere? Ne deesset ei scilicet, quo periret? Ita ne
qui omnium gladios timet, ipse gladio caret? Qui quic-
quid habet, gladio peperit, gladio possidet, gladio tue-
tur, ei gladius unq̃ abfuerit? O nouū prodigium Iudi-
ces. Tyrannus sine gladio. Neq; illi gladius defuit, nec
iste gladium ei reliquit, sed abiecit: nec futurū quod eue-
nit, uel leuissima coniectura præuidit. Sed postea q̃ in
arcē temere (nescio quomodo) perrepsisset, atq; ibi ado-
lescentē (ut est iuuenta semper incautior) solum, secutū,

LL ac nihil

ac nihil minus expectantē, de improviso adortus opprē-
sisset: ac potuisset fortasse pgressus, ulterius eadē opera
Tyrannū sustulisse: ilico hominē timor inuasit, intuen-
tem ne uoce uel gemitu morientis audito, iam tū pro-
ditus cōcurrentibus Tyrāni satellitibus, caperetur. Iam
ante oculos eius obuersabātur uincula, carcer, tormēta,
ac mortes mille, mille supplicia: quorum imaginatione
uana perterritus, iam strepitū omnē, omnē sonitum, ac
postremo suam ipsius umbrā expauescens: tam nūc re-
pente timidus, q̄ ante temerarius, ex arce se proripuit:
nec secum gladiū saltem tollere ausus est: seu ne esset fu-
ga tardior, seu ne cū ense deprehensus, insidiatus fuisse
Tyrāno diceretur: quo nūc perempto recurrit insolens,
& tanq̄ ipse occiderit, Tyrānicidij præmium postulat.
Age ergo Tyrannū ipsum nō quero an peremeris: hoc
tantū quero, an peremisse potueris? Si nō potueris: er-
go occasionē non expectasti, locū idoneū non elegisti,
tempus opportunū nō captasti: sed temere sine cōsilio,
sine ratione, præceps inccepisti, quod perficere nō ualu-
isti. Nec illū ergo te iactes occidisse, quē te fateris nec po-
tuisse. Sin potueris: magnæ pfecto uel inertiae, uel igna-
uiae fuit, quod nō feceris. Imo, inquit, potui: sed de indu-
stria superfedi. Satis iam fecerā, filiū occiderā: patrē do-
lori suo, & gladio meo reliqui, quo eū sese perempturū
præuidi. O inuerecundū, si ista mētiris. O insanū, si nō
mentiris: si tam incredibilia sinxisti, miramur impuden-
tiam:

tiā: si tam absurda cogitasti, miramur amentia. Tu ne adeo eras infanus: ut quū uno ictu potueris, & uitam tuā, & Reip. salutē in tuto collocare: malueris omnia dubijs fortunæ casibus exponere, & tibi futurū promittere, qd' sanus auderet nemo sperare? Quod si Tyrānus id uoluisset, quod tute haud dubie fecisses, & quod illū quoq; facturū longe uerisimilius q̃p̃ quod fecit fuit: cōdamasset satellites, coegisset sicarios, armasset carnifices: ac prolato filij cadauere, & natura crudelis, & tā atroci spectaculo irritatus, iram ac furorē illū effudisset: primū in te, per quē filius occisus: deinde in urbem uniuersam, ppter quā occisus est: quæ si cōtigissent (ut tua dementia propemodū contigerant) neq; tu miser hodie uiueres, qui hoc præmium peteres: neq; nos Rempub. ullam à qua peti posset haberemus. Sed Dñi immortales Iudices, uota precesq; nostras recordati sunt: Dñi seruitutis nostræ mala miserati sunt: Dñi nobis in summis atque extremis periculis auxiliati sunt. Qui quum semper huic urbi succurrere statuissent: id potissimum tempus elegerunt, quo maxime nobis beneficium suum commendare possent. Nam Tyrannus quanq̃ semper erat molestus uiuēte filio: tamē eo nomine minus grauis incumbibat ciuibus, ne miseram penitus atque exhaustā urbē filio relinqueret. At eo trucidato ppter quod ante pepercerat, cui dubiū esse potest, quin funditus omnia direpturus fuerit. Postq̃ ergo Respu. istius

primū temeritate, deinde ignauia in extremū illud periculum corruisset: superi tēpus iam uenisse rati, quo perpetuā nobis insculperent fauoris sui memoriā: omnia mala quæ tā prope ceruicibus nostris iminebāt, subito in ipsum Tyranni caput auerterūt: idq; tā celeriter, ut citius nos periculo liberatos esse, q̃ in periculo fuisse cognouerimus: ne nos interim saltē potuisset discriminis tanti metus urgere. Quis Tyrannū putasset Iudices repto filij sui cadauere, in sese potius, q̃ in hanc urbem gladiū fuisse uersurum: nisi nostri studio superi in propriā illum perniciē immissis ei Furijs, agitaissent. Itaq; iam nunc uidere mihi uideor micantes latronis oculos, obducta supercilia, cōtractam Frontē, genas pallentes, dentes stridentes, labra tumentia. Deniq; qualem Pen theum describunt Poetæ, toto ore, toto uultu, suæ prodentē mentis insaniā. Quū primū ingressus filiū reperi ret occisum: quid illū fecisse, quid damasse suspicemur, quid aliud q̃ ut impiū atq; dementē spurcissimo rictu, insana in superos euomuisse cōiicia? O Deorū iram, o numinū inuidiā. Video cælites odij uestri signa: uideo liuoris atrī uestigia. Nihil, uobis uiuit iniqui⁹, nihil ambitiosius, nihil inuidentius. Soli imperare, soli regnare uultis: nec satis ppria felicitate cōtenti, semper aliena tabescitis. Quur nō mecū in certamen descenditis? Quur ignauū insidiatorē filio summisistis? Ille quisquis erat, cū Tyranno in certamē etiam ingredi nō ausus est: hoc

certe

certe saltē gaudeo, quod nemo se poterit Tyrānicidam dicere, nemo Tyrānicidā prāmiū petere. Nemo enim Tyrānū occidet hodie, nisi Tyrānus. Tyrānus ego hodie uel Dñs iuitis moriar. Huiusmodi ergo deliria quū blaterasset, in gladiū tandē amens ac furiosus incubuit. Tyrānus igit Iudices istius gladio, imo nec istius: quippe quem ante abiecerat, manu quidem suapte, sed sola Deorū opera perfossus iacet. At nunc iste sibi cuius ibi nullæ partes erant, primas uendicat. Itaq; qui me syco- phantē uocabas: uide obsecro, uter nostrū huic uitio p-rior est: ego ne, qui tecū hodie p- Rep. superisq; dimi- cans, prāmiū tamen uel uictor postulo: an tu potius, q- desertor ac fugitiuus, cōtendis tamē alijs, atq; his quidē Dñs uincētib; ipse triūphare? Desine, desine aliena uirtute partā tibi arrogare uictoriā. Desine Deorum in hanc urbē tam clarū obscurare beneficiū. Desine Deorū laudibus oblistere, & ab hac temeraria petitione desiste: quod si iste Iudices molestus esse prexerit: uos tamen ipsam rē æquis lancibus expendite. Nā iste quid aliud, q- Tyrannū ut sibi caueret admonuit? Dñ ne ca- uere sibi posset, ne insidijs ampli⁹ opus esset, effecerūt. Iste quid aliud q- gladio suo Tyrannū in nos omēs ar- mauit? Dñ gladiū illū à nobis in Tyrāni iugulū retorserunt. Iste qd aliud deniq; q- uniuersam urbē in summū periculū dementia sua cōiecit? Dñ corrigētes istius insa- niā, discriminē illud subito in prosperrimā securitatē con- uerterūt.

uerterunt. Vos ergo Iudices per deos immortales obtestor: per deos huius clarissimæ libertatis, huius insperatæ felicitatis autores: ne qd' nobis deorū omniū cōsilio ac uirtute successit, id uos unius hoīs amētiæ referri sinatis acceptū: nēue hāc urbē unq̃ in deos liberatores tam ingrātā esse: nēue patiamini ut salutē suā debere se potius humanæ temeritati q̃ deorū benignitati fateatur: quos ita demū sperare licet futuros semp huic urbi p̃pitios: si nos eorū quæ cōtulere memores, eos (uti æquū est) beneficiorū suorū recognoscamus autores. Alioqui si nos (qd' absit) ingrati, quæ ab illis p̃fecta sūt, in alios referamus, gratiāq̃ superis debitā impendamus hominibus: uicissim herde metuendū est: ne dñj quoq̃ suum erga nos fauorē imminuant: ac Reip. nostræ curā, ut indignæ quæ ab illis curet, abijciant. Quāobrem ut aliquādo finē dicendi faciā: quādoquidē iste peccauit officio: & bono animo male fecit: dñj uero eius peccatū in comoda nostra uerterūt: ac dñj quidē coegerunt: sed se tamen Tyrannus interfecit: tū pramiū qui coegere non petunt, petere autē qui peremit nō potest: uos sentētijs uestris Iudices & huic ueniā, & superis gratiā decernite: & urbem ab huius pramiij debito quo eam liberā esse dñj uoluerunt, absolute. Dixi.

DECLAMATIONIS THOMAE MORI AD-
VERSUS TYRANNICIDAM FINIS.

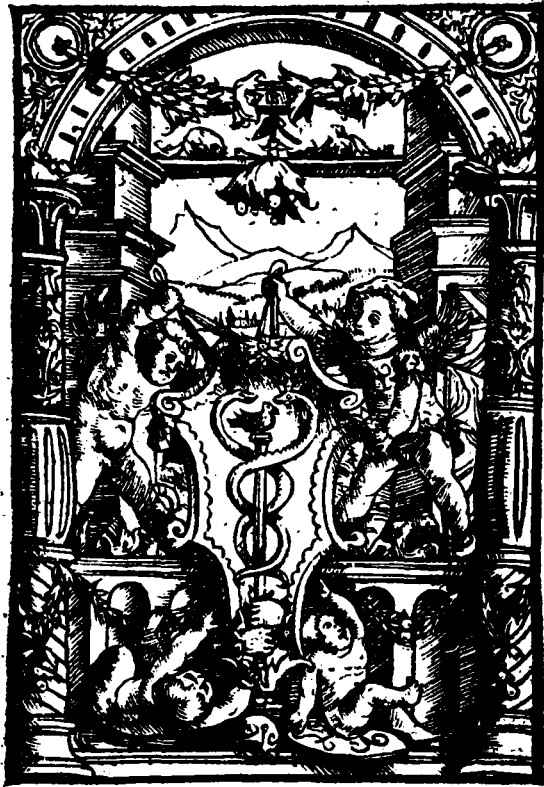
IOANNES FROBENIVS
CANDIDIS LECTORI
BVS S. D.

ERAMVS hīs Luciani Dialogis & Vtopiam Thomæ Mori de optimo Reipub. statu libellum nō minus utilem quā festiuum, ut liminaris paginæ notauit index, & eiusdem item Epigrammata addituri, nisi ueriti fuissetus, ut nīmiū excreſceret uolumen. Itaq; ſeorſim illa nitidiſſime & ꝑ̄primum typis excudemus. Sic enim plus Mori gloriæ & ſtudioſorum in primis com- modo cōſuletur, quibus nihil æque eſt ingratum, ac im- menſa multiplicium chartarum coad̄eruatio. Bene Va- lete, Mori Vtopiā & eiusdem Progymnaſmata ac Epi- grammata mox ex ædibus noſtris accepturi. Baſileæ, poſtridie Nonas Decembreis, AN. M D XVII.

ἡμεῖς φρόνιμοι ὡς οἱ ῥόδοι,

Prudens simplicitas, amorq; recti.

ἡμεῖς φρόνιμοι ὡς οἱ ῥόδοι

ἡμεῖς οἱ φρόνιμοι ὡς οἱ ῥόδοι.

E A S I L E A E A P V D I O.
F R O B E N I V M
M E N S E D E C E M B R I
A N . M D X V I I .